

T.C.

İSTANBUL AREL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANA BİLİM DALI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

HAMZANÂME

(29. CİLT)

(İNCELEME-METİN-SÖZLÜK-İNDEKS)

Hazırlayan

Mustafa AYDIN

135160103

Tez Danışmanı

Prof. Dr. Muhammet YELTEN

İSTANBUL / 2017

YEMİN METNİ

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum “Hamzavî'nin Hamzanâme'si, (29. Cilt) Metin-Sözlük-Yer ve Şahıs indeksi” başlıklı bu çalışmanın, bilimsel ahlâk ve geleneklere uygun şekilde tarafımdan yazıldığını, yararlandığım eserlerin tamamının kaynaklarda gösterildiğini ve çalışmanın içinde kullanıldıkları her yerde bunlara atıf yapıldığını belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

26.05.2017

Mustafa AYDIN

ONAY

Tezimin kâğıt ve elektronik kopyalarının İstanbul Arel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü arşivlerinde aşağıda belirttiğim koşullarda saklanmasına izin verdiğimi onaylarım:

- Tezimin/Raporumun tamamı her yerden erişime açılabilir.
- Tezim/Raporum sadece İstanbul Arel yerleşkelerinden erişime açılabilir.
- Tezimin/Raporumun.....yıl süreyle erişime açılmasını istemiyorum. Bu sürenin sonunda uzatma için başvuruda bulunmadığım takdirde, tezimin tamamı her yerden erişime açılabilir.

26.05.2017

Mustafa AYDIN

ÖZ GEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLER

ADI VE SOYADI : Mustafa AYDIN
DOĞUM YERİ : Birecik
DOĞUM TARİHİ : 15.10.1978
MEDENİ HALİ : Evli
E-MAIL : mustafaturkce63@gmail.com
ADRES (EV) : Meclis Mah. Fevzipaşa Cad. Pınar Sk. Topdemir
Sitesi B/Blok No: 20 Sancaktepe/İSTANBUL
ADRES (İŞ) : Özel Sancaktepe Final Temel Lisesi-İstanbul
TELEFON : 0505 244 75 48

EĞİTİM DURUMU

2015 – 2017 : Arel Üniverstesi Tezli Yüksek Lisans (Dil)
2009 – 2010 : Marmara Üniversitesi Tezsiz Yüksek Lisans
2002 – 2006 : Marmara Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı
2000 – 2002 : Pamukkale Üniversitesi Turizm ve Otelcilik
1992 – 1995 : Birecik Lisesi/Şanlıurfa
1989 – 1991 : Birecik Yatılı İlköğretim Bölge Okulu/Şanlıurfa
1984 – 1989 : Keskince Köyü İlköğretim Okulu/Şanlıurfa

YABANCI DİL : İngilizce

İŞ TECRÜBESİ

2006–2016 : Özel Dershane/Kolej Öğretmenliği (9 yıl)
2016–2017 : Özel Final Temel Lisesi (Halen devam ediyor)

ÖZET

Türk Edebiyatının önemli eserlerinden olan Hamzanâme'nin yazarı Hamzavî'nin hayatı hakkında fazla bilgi sahibi değiliz. Edebiyatımızın en hacimli mensur eserlerinden olan Hamzanâme'yi Hamzavî'nin 14. yüzyılda yazıya geçirdiği bilinmektedir. Türk Dünyası tarafından bu güne kadar pek fazla bilinmeyen fakat incelenmesi ve üzerinde titizlikle durulması gerekli olan eserlerden birisi de yüksek lisans tezi olarak çalıştığımız 29. cildinin de yer aldığı Hamzanâme külliyyatıdır. Eski Anadolu Türkçesinin söz varlığı ve grameri açısından yararlı bir metin olan Hamzanâme'nin tespit edilmiş 72 cildi vardır.

Çalışmamızda İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Nadir Eserler Kütüphanesinde kayıtlı 57 varaklık nüshayı esas kabul ettik. Öncelikle metni okuyup problemlerini ortaya koymaya çalıştık. Bu aşamada metinde yıpranmış kısımlardaki ibareler ile okunamayan kelimeler için Yapı Kredi Sermer Çifter Kütüphanesinde bulunan nüshaya başvurduk. Gerekli düzenlemeleri yaptıktan sonra eski harfli metni yaygın transkripsiyon sistemi ile yeni harflere aktardık. Bu arada metinde karşılaştığımız imla hatalarını dillere göre ayırarak ayrı başlık altında değerlendirdik.

Metni düzenledikten sonra bütün kelime, birleşik fiil, kalıplaşmış Türkçe, Arapça ve Farsça sözlerin yer aldığı kapsamlı bir sözlük hazırladık. Sözlükten ayrı olarak kişi ve yer adları indeksini tablo halinde gösterdik.

Anahtar Kelimeler: Hamza, Hamzanâme, masal, efsane, halk hikâyesi.

ABSTRACT

We do not have too much knowledge about Hamzavi's life, the writer of Hamzaname, which is one of the most valuable works of Turkish literature. It has been known that Hamzavi wrote Hamzaname which was the most bulky work of our literature in 14.th century. The one of the works which has not been interest much; however necessary to be analyzed and overemphasized on it by Turkish world fill today is Hamzaname oeuvre in which 29.th volume we studied as master's thesis has also placed. Which is quite beneficial text in terms of the grammar and vocabulary of old Turkish, has 72 fixed volume.

We accepted 57 leafed copies at the library of "Nadir Eserler" in Faculty of literature, İstanbul University as essential. Firstly, we read the text and tried to reveal the problems. On this stage we applied to copy, in the library of Yapı Kredi Sermer Çifter for inscriptions in the worn parts of the text. We transferred the old. Charactered text to the new words with the common transcription system after made essential arrangements. Meanwhile, we evaluated the spelling errors in the text by dividing on languages under the different title.

After arranged the text, we prepared an extensive dictionary in which all the words, compound verbs, inflexible Turkish Arabian and Persian statements placed. Apart from the dictionary, we showed the index of person and place names on tableau.

Keywords: Hamza, Hamzaname, folk tale, fairy tale and legend.

ÖN SÖZ

Bu eser üzerine çalışma yapmamızın nedeni üzerinde pek az araştırma yapılmış olan Hamzanâme'yi öncelikle araştırarak, inceleyip, okumak ve sonrasında kelime yapılarını karşılaştırıp, sözlüğünü de yapıp bilim dünyasına sunmaktır.

Amacımız; dinî edebiyat ürünü olan, birçok edebi türün motifini içinde barındıran bir halk edebiyatı nesrinin söz varlığı yönünden taşıdığı önemi ortaya koymaktır.

Bu çalışma ile Hamzanâme'nin 29. cildinin biçim, üslup ve içerik özellikleri ortaya konulmuş, söz konusu Hamzanâme'nin Türk Edebiyatındaki yeri ve önemi tespit edilmeye çalışılmıştır.

Hamzanâme'nin 29. cildinin 57 varak olan kısmı üzerine yapılan bu çalışmada, eserin İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi, Nâdir Eserler Kütüphânesi, Nd. 2496 ve Yapı Kredi Sermet Çifter Araştırma Kütüphânesi, Y-0893 kodlu nüshaları esas alınmış olup, asıl üzerinde çalışılıp transkripsiyon ve sözlük çalışması yapılan nüsha İstanbul Üniversitesi nüshasıdır.

Ülkemizde Hamzanâme nüshaları; İstanbul Üniversitesi Merkez Kütüphanesi, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi,(Kütüphane tadilatı iken yaptığım araştırmada bu kütüphanede Hamzanâme külliyatının 1,15,16,37,40 ve 42. nüshalarının eksik olduğu tespit edilmiştir.) İstanbul Fatih Millet Kütüphanesi, Yapı Kredi Sermet Çifter Araştırma Kütüphanesi, Erzurum Atatürk Üniversitesi Merkez Kütüphanesi, Türk Dil Kurumu Kütüphanesi olmak üzere toplam 6 kütüphanede bulunmaktadır.

Lütfi Sezen tarafından tespit edilemeyen ciltler: 18, 20, 23, 24, 27, 28, 29, 31, 32, 34, 36, 38, 40, 41, 42, 45, 47, 48, 50, 51, 52, 56, 57, 58, 59, 61, 63, 64, 65, 66, 68. (Sezen, 1991: 27)

Muhammet Yelten'in tespit ettiği ciltler: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 41, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72.

Bu çalışma bir giriş ve üç bölümden meydana gelmektedir. Hamzavî, Hamzanâme ve Hamzanâme'nin dil özellikleri hakkında bilgi verilen girişin ardından yer alan birinci bölümde, metin döneminin(EAT) dil husûsiyetlerine uyularak ve aslına uygun olarak transkripsiyonlu şekilde okunmuştur.

İkinci bölümde söz varlığı bakımından oldukça zengin ve hacimli bir metin olan Hamzanâme'nin, kelime kadrosunu bütünüyle yansıtan bir sözlük hazırlanmıştır. Sözlükte madde başı ve alt başlıktaki kelimelerin geçtiği tüm sayfa ve satırlar tek tek gösterilmiştir.

Üçüncü bölümde ise metinde yer alan şahıs ve yer adlarından oluşan bir indeks hazırlanmış ve şahıs adları ile yer adları ayrı ayrı tablolar halinde gösterilmiştir. Ayrıca son bölüme İstanbul Nüshası tıpkıbasım olarak eklenmiştir.

Bu eserin, sözlük indeksini yapmamda bana tüm kolaylığı sağlayan Halil Açıkgöz Hocam'a, perde arkasındaki en büyük destekçim olan eşim Sultan Aydın'a, tez yazımım sırasında beni rahatsız etmeyip kendi başlarına oyun oynayan değerli yavrularım Murat ve Esra'ya, İngilizce çeviri konusunda yardımcı olan yeğenim Burcu Aydın'a, çalışmamın her aşamasında yardım edip destek olan ve rehberlik eden hocam Sayın Prof. Dr. Muhammet Yelten Bey'e en kalbî duygularla teşekkürü bir borç bilirim.

Çalışmamın bundan sonra Hamzanâme üzerine çalışma yapacaklar için güzel bir kaynak olması başta gelen dileğimdir.

Mustafa AYDIN
İSTANBUL/2017

İÇİNDEKİLER

Öz Geçmiş.....	III
Özet.....	IV
Abstract.....	V
Ön Söz.....	VII
İçindekiler.....	VIII
Kısaltmalar.....	IX
Transkripsiyon Alfabeti.....	X

GİRİŞ

HAMZAVÎ VE HAMZANÂME.....	1-13
1. Hamzavî.....	2
2. Hamzanâme.....	3
2.1. Hamzanâme Nüshalarının Tanıtımı (29. Cilt).....	4
2.2. Hamzanâme Metninin Özeti (29. Cilt).....	9
2.3. Hamzanâmenin Dil Özellikleri (29. Cilt).....	12
2.4. Hamzanâme Metninde Geçen Kelimelerin Dillere Göre Dağılımı.....	13

BİRİNCİ BÖLÜM

METİN.....	14-60
-------------------	--------------

İKİNCİ BÖLÜM

SÖZLÜK.....	61-163
--------------------	---------------

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

ŞAHIS VE YER ADLARI İNDEKSİ.....	164-168
---	----------------

Şahıs Adları İndeksi.....	165
Yer Adları İndeksi.....	169
Sonuç.....	169
Değerlendirme.....	170
BİBLİYOGRAFYA.....	171

TIPKIBASIM

KISALTMALAR

- A.:** Arapça
Ansk.: Ansiklopedi
b.: Bin
bs.: Basım
bkz.: Bakınız
c: Cilt
CC: Celle Celalühu
cm: Santimetre
coğ.: Coğulu
F.: Farsça
H.: Hazreti
İÖO: İlköğretim Okulu
İBO: İlköğretim Bölge Okulu
İst.: İstanbul
İtal.: İtalyanca
Moğ.: Moğolca
NaCl: Sodyum Klorür, tuz
Nd: Nadir
ö.: Ölümü
p.: İngilizce sayfa (page) kelimesi
Prof. Dr.: Profesör Doktor
SAV: Sallallahu aleyhi ve's-selam
s: Sayfa
TDV: Türkiye Diyanet Vakfı
t.f.b.i : Türkçe, Farsça birleşik isim
vb.: ve başkası ve benzeri
vs.: vesaire, ve benzerleri
Y: Yazma
yay.: Yayınları/Yayınevi
Yun.: Yunanca

TRANSKRİPSİYON ALFABESİ

ا	a, e, â	ص	ş
ب	b, p	ض	ž, đ
پ	p	ط	t
ت	t	ظ	z
ث	s	ع	‘
ج	c	غ	ğ
چ	ç	ف	f
ح	h	ك	k
ح	h	ك	k, ñ, g
د	d	ل	l
ذ	z	م	m
ر	r	ن	n
ز	z	و	v, u, ü, û, o, ö
ج	j	ه	h, a, e
س	s	ی	y, ı, i, î
ش	ş		

GİRİŞ

HAMZAVÎ VE HAMZANÂME

1. HAMZAVÎ

Arap kaynaklı olan Hamzanâmeler, Hz. Muhammed'in(SAV) amcası Hz. Hamza ve onun kahramanlıkları çevresinde oluşturulmuş destansı hikâyelerdir. Bu hikâyeler sözden söze nesilden nesile aktarılarak İran Edebiyatı'na geçmiş, oradan da Türk Edebiyatı'na girmiştir. Edebiyatımızda sözlü olarak yayılan bu hikâyeleri ilk defa XIV. yüzyılda Ahmedî'nin kardeşi Hamzavî yazıya geçirmiştir.¹ Asıl adı bilinmeyen yazara Hamzavî adı yazmış olduğu Hamzanâme adlı eserden dolayı verilmiştir.²

Hamzanâme gibi kıymetli bir hikâyeyi Türk Edebiyatı'na kazandıran Hamzavî'nin hayatı hakkında yeterli bilgi bulunmamaktadır. 14. asrın mensur yazarlarından olduğu bilinmektedir. Necip Asım Tarih-i Encümen-i Osmanî Mecmûası'nın birinci cildinde şâir Ahmedî'nin Hamzavî adında Hamzanâme yazarı bir kardeşinin olduğunu, onun da Ahmedî gibi Emir Süleyman'ın muhasibliğinde bulunduğunu kaydeder. Nerede doğduğu, nerede yaşadığı ve öldüğü bilinmemektedir. Hamzavî'nin bilinen iki eseri mevcuttur. Bunlardan biri Büyük İskender'in maceralarını anlattığı İskendernâme'si, diğeri ise Hz. Hamza'nın hayatını ve maceralarını anlattığı Hamzanâme'sidir.³

Hamzavî'nin bilinen bir başka özelliği de eserlerinde sade dille yazma yolunu tutmasıdır. İlerleyen dönemlerde bu yönüyle eleştirilen Hamzavî'yi, Âşık Çelebi kaleme almış olduğu tezkirede, halk arasında okunmaya mahsus sade bir eser yazdığından dolayı şairler zümresinden saymamıştır.

2. HAMZANÂME

Hamzanâme büyük bir ihtimalle XIV. yüzyıldan itibaren Türkler arasında ilgi görmeye başlamıştır. Hamzanâmeler büyük ihtimalle 1257-1272 yılları arasında yazılmıştır. Takıyyüddin İbn Teymiyye,(ö. 728/1328) Suriye Türkmenleri arasında Hz. Hamza ile pek ilgisi olmayan çeşitli Hamza hikâyelerinin anlatıldığını zikretmektedir.(Minhâcü's-sünne, VII, 43) Hz. Hamza ile karıştırıldığı anlaşılan Hamza b. Abdullah'ın maiyetinde çok sayıda Türkmen bulunduğundan bu menkıbelerin Türkler arasında yaygın olması tabiidir. M. Fuat Köprülü'nün, Bâbü'r'ün Vekâyi'de bahsettiğini söylediği Mîr

¹ Türk Dünyası El Kitabı 'Edebiyat', 3. Cilt, 2. Baskı. Türk Kültürü Araştırma Enstitüsü, Ankara: 1992, s.116

² Büyük Türk Klasikleri-Tarih, Antoloji, Ansiklopedi-1.c. Ötüken yay. İstanbul: 1985, s.375

³ Necip Asım, Tarihî Encümen-i Osmanî Mecmûası, 1.c. Osmanlı Şirketi Matbaası, İstanbul: 1326 (1911)

Ser Berehne'nin yazdığı kıssa(Bâbü, I, 192, 471) başka bir kişi olan şâir Emir Hamza'ya(ö. 625/1228) ait olmalıdır.

Yazılı metin haline gelmeden çok önce Hamzanâmelerin sözlü bir gelenek olarak Türkler arasında itibar gördüğü anlaşılmaktadır. Millî bir karakter taşımamakla beraber Türk halkı tarafından kısa sürede benimsenerek yaygınlaşmasında, İslâm dinine karşı büyük bir sevgi ve saygı beslenmesi yanında hemen bütün hikâyelerin özünde kahramanlık ve cihad anlayışının bulunması, Hz. Hamza'nın cesareti, dürüstlüğü ve dâima zayıftan yana olması, Türk halkının onun şahsında kendi benliğini bulması da önemli bir sebep teşkil eder.

Türkçe Hamzanâmeler ilk defa XIV. yüzyılda, Emir Süleyman'ın musâhiblerinden şâir Ahmedî'nin kardeşi Hamzavî(ö. 815/1412-13) tarafından yazıya geçirilmiştir. Aslında anonim karakterde olan halk hikâyeleri arasında Hamzanâme'nin yazılı metinler halinde yaygınlık kazanmış olması, Dede Korkut Hikâyeleri gibi destandan halk hikâyeciliğine geçiş dönemi kabul edilen XIV-XV. yüzyıllarda derlenerek yazıya geçirildiği kanaatini güçlendirmektedir.

Hamzavî'nin Hamzanâme'si zamanla daha da yayılmış, özellikle Yeniçeri ocaklarında, sınır boyu kalelerinde, hatta kahvehânelerde ya kitaplardan okunmuş ya da meddahlar tarafından anlatılmıştır. Nitekim İstanbul kütüphânelerinde bulunan nüshalardan bazılarında eserin hangi tarihte, kim tarafından, hangi kahvehâne'de okunmuş olduğuna dâir kayıtlar vardır. Süleyman Fâik Efendi, Hamzanâme denilen efsâne-i kâzibenin sahaflardan kiralanarak bazı yerlerde okunduğunu, hâfızası kuvvetli olanların bu hikâyeleri ezberleyip meddah tarzında anlattıklarını kaydeder.(Köprülü, Edebiyat Araştırmaları I, s. 202) Hamzanâme'de birbirini takip eden 200'e yakın hikâyede tarihî gerçeklerle ilgisi olmayan çok değişik, bazen Kafdağı gibi hayalî ülkelerin, bazen gerçek kişilerle cin, peri gibi unsurların yer aldığı olağanüstü vak'alar anlatılır. Bunlar Hz. Hamza'nın hiç gitmediği Rum, Seylan, Orta Asya ve Çin gibi ülkelerde geçer.

Hamzavî'nin nesir hâlinde yazıp yer yer kendi şiirleriyle süslediği Hamzanâme'nin 360 cilt olduğunu Evliya Çelebi zikrederse de arada kayıp bulunan defterlerle beraber son olarak LXIX. cildi görülmüştür.(Türkçe Hamzanâme'nin Türkiye kütüphânelerindeki yazma nüshaları için bk. Sezen, s. 27-33) Türkiye dışındaki kütüphanelerde de birçok nüshası bulunan (Köprülü, Edebiyat Araştırmaları I, s. 370) Hamzanâme'yle ilgili olarak Âşık Çelebi, XVI. yüzyıl şâirlerinden İstanbullu Âhûremîrizâde Hâşimî'nin Hamza'nın Berkî ve Pûlâddil adındaki oğullarının kıssalarını yazdığını söyler. (Meşâirü's-suarâ, vr. 74a)

Hamzanâmeler Batılı araştırmacıların da dikkatini çekmiştir. Türk-İslâm Sanatı uzmanlarından Avusturyalı Heinrich Glück, 1550-1575 yılları arasında hazırladığı ve aslının 1400 varaktan müteşekkil on dört cilt olduğu(TA, XVIII, 459) anlaşılan Viyana Müzesi'ndeki bir Bâbürlü Hamzanâmesi'nde bulunan 100 kadar minyatür üzerinde çalışarak İran resim sanatının Hint resim sanatına etkisini göstermeye çalışmıştır.(Die indische Miniaturen des Hamza-Romanes im Österreichischen Museum in Wien und in anderen Sammlungen, Wien 1925)⁴

Bu çalışmada Hamzanâme'nin İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi, Nadir Eserler Kütüphânesi, Nd. 2496. nüshası 29. cildinin 57 varak olan kısmı esas alınmıştır. Eser, harekesiz ve Eski Anadolu Türkçesi'nin dil hususiyetlerine uygun bir biçimde yazılmıştır. Sade dille ve anlaşılır bir üslûpla yazılan eserin her bir sayfası genel olarak 19 satırdan meydana gelmiştir. Sadece 1b sayfası 16, 43a sayfası 18, 18b sayfası 21 ve 5a, 5b, 17b, 20b, 25b sayfaları ise 20 satırdan oluşmuştur.

İstanbul Üniversitesi nüshası ile Yapı Kredi Sermet Çifter Araştırma Kütüphânesi, Y-0893. nüshası karşılaştırılmış olup çalışmada farklılıklar da üzerinde de durulmuştur. Sermet Çifter nüshasının genellikle sayfa satır sayıları 17-18 olup 83 varaktan oluşmaktadır. Ayrıca bu nüshanın yazılarının daha açık ve net yazıldığı görülmektedir. Bu nedenle Sermet Çifter nüshasının diğer nüshaya göre daha yakın tarihte yazıldığı tahmin edilmektedir. Yine Sermet Çifter nüshası İstanbul Üniversitesi nüshası ile karşılaştırıldığında sayfalarında derkenar olmadığı tespit edilmiştir. Ayrıca iki nüshanın da çok az farkla konu anlatımı olarak aynı yerden başlayıp aynı yerden bittiği tespit edilmiştir.

2.1. HAMZANÂME NÜSHALARININ TANITIMI (29. CİLT)

Yapı Kredi Sermet Çifter Araştırma Kütüphânesi, Y-0893.
İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi, Nadir Eserler Kütüphânesi, Nd. 2496.

*1. Yapı Kredi Sermet Çifter Araştırma Kütüphânesi, Y-0893.
Hamzanâme(29. c.)*

Nesta'lik hatla, Türkçe, 190x160 mm. ölçüsünde, 83 varakta, 17-18 satırlı, ince Avrupa kâğıda yazılmıştır. 20. yüzyılda istinsah edilmiştir. Cilt kapağı karton üzerine deri giydirilmiş sarı siyah karışımı bir renktir. Nüsha numarası ve yazarın ismi beyaz zemin üzerine yazılmıştır. Eserin sonunda değişik çizimler yapılmış. Eserin bu nüshası İstanbul Üniversitesi nüshasına

⁴ Nurettin Albayrak, "Hamzanâme", TDV İslâm Ansiklopedisi, c. 15, Diyânet yay., İstanbul: 1997, s. 517.

göre daha açık, net ve sade yazılmış olup okunma işi diğer nüshadan daha kolay yapılmaktadır.

2. İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi, Nâdir Eserler Kütüphanesi,
Nd.2496. Hamzanâme(29. c.)

Nesta'lik hatla, Türkçe, 235x160 mm. ölçüsünde, yazılar ise sayfa enine göre 12 cm. uzunluğuna göre 19 cm. içinde yazılmıştır. Nüsha siyah ve içinde karton olan deri cilde sahiptir. Nüsha 57 varaktır. 54. varağın sol alt köşesinde derkenar kırmızı kalemle yazılmıştır. Diğer yazılar siyah olarak yazılmıştır. Sayfa renkleri bejdir. Cildin sonunda çizimler vardır. Genelde 19, 20 satır olarak yazılmıştır. 20. yüzyılda istinsah edilmiştir. Kitap kapağında yazarın ismi ve cilt numarası özel bir alan olarak belirlenmiş siyah zemin üzerine ayrılmış beyaz bölüme işlenmiştir.

2.2. HAMZANÂME METNİNİN ÖZETİ (29.CİLT)

Hız. Hamza, Sam-ı Sahrâ-nişin'e gelip Sam'a: "Padişahlarda bile bulunmayan harp aletlerin ve savaştan çıkmış gibi yaraların var ve iyi olmamış bu." der. Ben böyle birini bulsam da hizmet etsem deyince Sam: "Götürün bunu!" deyip dışarı çıkar gelir. Cafer'e buyurun deyip Sam'ı getirirler. Cafer Sam'a selam verince Sam da selamı alır ve "Hoş geldin Dilâver." der. Cafer, hoş bulduk deyip altına sandal koyar bu sırada Sam ona şöyle söyler: "Dilâver nereden gelip nereye gidersin ve nerelisin?" deyince Cafer de ona: "Magrip diyarındanım." der. Sam ona: "Dilâver magrip diyarından buralara gelince senin kadar bilgili birine rastlamadım ama sen neden serseri gibi gezersin?" diye merakla sorar. Cafer ise ona: "Ben sana hizmet etmek isterim." der. Sam da ona deve, at, hazine gibi ulufeler teklif eder.

Karatus adlı güçlü ve kuvvetli bir Pehlivan Sam'la konuşur. Sam: "Dilâver senden rica ederim ki Nevcivân sen bununla bir güreş." der. Karatus elem çekerek ona: "Ey Server bu bir ardır." der. Sam Cafer'e bakınca Dilâver'le bir kemer tutuşam der. Cafer Dilâver'e meydan senindir, ben sana hamle etmem deyince kendi kemerini Karatus'a verir. Cafer'in kemerini kapup onu zorlar. Cafer: "Şahım sen elem çekme ben bir garip kişiyim." der. Sam ise tek sığınağı olan Allah'a yalvarmaktadır.

Server: "Benim muradım Cafer üzerine gitmektir." der. Cafer ve Sam meclis kurup safa ederler. Sonra araya Sultan girer. Sultan Alemşah, Rüstem ve Hamza ile güç birliği eder. Hamza, Bulgar zemine yol olup bir eser bulamayıp kendi kendine konuşmaktadır. Şimdi atam Sahîbkırân yanına gidip olmaz neylesem deyip hemen bunu fikir edip buradayken atam Rüstem Alemşah buraya gelip giderken yolu bir derbende düşer. Burası sahradır, av yeri olarak da havası çok latif bir yerdir.

Ertesi gün Melik Kasım Bey ve ayyarlarıyla ata binip av arzusuyla dağılıp o dağda av bulur, Kasım'ın önünden bir ahu belirir. Sonra bir mağaraya girer. Mağarada bir köşede de beyazlar içinde ak sakallı bir pîr-i ruşen sanki o karanlık mağarayı aydınlatmaktadır. Kasım o pîr-i ruşeni görünce adabıyla

selam verir. Pîr selamını alıp: “Hoş geldiniz.” der. Pîre: “Atam dedem hakkında bilgi verir misiniz?” deyince pîr: “Allah bilir.” der. Kasım: “Yakınlarda atam Rüstem ile kavuşmak nasip olur mu?” deyince evet Hz. Hızır: “Buyur eğer burada oturursan bu sahraya gelir.” der. “Yakında onunla buluşursunuz.” der.

Rüstem birgün Kasım’ın olduğu sahraya gelir. Atlarını da o yöne doğru çevirir. Başka bir gün yine de bir yüce dağın derbendine dağın eteğine konarlar. Ertesi gün Rüstem ve Mihmarşah ata binip bir yere gelirler. Bir yerde sancak görürler. Sonra mağaranın içinde bir pîr görürler. İçerden tevhit sadası gelmektedir. Pîr onların selamını alır ve onları güzel bir şekilde karşılar. Rüstem, mutlu olur ve pîrin yanından ayrılırlar. Rüstem Kasım’ı çok sevmektedir ve onu kucığına basıp gözlerinden öper. Rüstem, at sürüp: “Kimden zulüm gördünüz?” der. Pîrân pîr adında bir harami Rüstemleri basıp mallarını ellerinden alır. Rüstem: “O haraminin yerini bilirseniz bana söyleyin.” der. Sarp bir kalede ama adını bilmediklerini söylerler. Rüstem onları bulur ve savaşa başlarlar. Rüstem pîrân pîri esir alıp İslâm’a davet eder. Pîrân pîr kardeşini de alt ederse müslüman olacağına dâir şart koşar.

Cezire-i Şiran’da olan Şiran Şir askerlerini toplar harp etmeye hazırlanır. Rüstem’le harp ederler. Rüstem Şiran’ı da kemerinden tutup yere vurup esir alınca Şiran İslâm’a girer ve müslüman olur. Tövbe edip Rüstem’e yalvarır. Şiran Şir müslüman olduktan sonra halkını da İslâma davet eder ve onlar da müslüman olurlar. Hazineyi de Rüstem’e verip üç gün ziyafet verirler. Rüstem bunu kabul etmez ve tahtın malın sana mübarek olsun deyip hazineyi reddeder. Rüstem bizlere müsaade halkım beni bekler deyip oradan ayrılır. Rüstem ve Kasım pîrân beğleri, 12 bin askeri ve değişik hediyelerle gemilere binip ayrılırlar. Gemilerle yol alırlar. Köyde çok güzel yiyeceklerle iyi bir şekilde ağırlanırlar. Hem kendileri güzelce doyar hem de atlarını da yemlerler. Köydeki pîr, Rüstem’e: “Nereden gelip nereye gidersin?” der. Pîrânın dört de pehlivan oğlu vardır. Gençlerden biri derbendin öte tarafında onları karşıya geçirmeyen canavarlar olduğunu söyler. Rüstem bunu duyunca: “Ben onları sabah hallederim.” der. Sabah pîrin oğlu da bunlara kılavuz olur ve dedikleri yere yola çıkarlar. Rüstem oraya varıp bir nara atınca dere kenarına o canavarlar da toplanırlar. Rüstem onları çok heybetli olarak görür. Rüstem atı Mâlâberd’iyi canavarlar üzerine sürüp canavarları da yere serince pîrin oğulları bu olaya çok sevinirler ve hayran olurlar. Rüstem canavarı öldürünce pîrin oğlu Rüstem’e kul olur.

Birgün Rüstem’in önüne türlü nimetler gelir. Tam yiyecekken gökten bir peri indiğini görür. Rüstem bunu görüp çok mutlu olur. Periye: “Hoş geldin ey Nigar.” der. Rüstem Periye: “Kime hizmet edersin?” deyince, peri de ona: “Size hizmet etmeye geldim.” der. Sonra birden uçup gider. Rüstem arkasından bakakalır. Rüstem’in o halini gören Melik Kasım Rüstem’in yanına gelir. Melik Kasım mutlu olup Hızır’ın elini öper. Hızır Kasım’a dua edip oradan ayrılır.

Melik Kasım Türkistan’a gidip atını sürüp bir su kenarına gelir. Bir gün şehri Turan denen yerdeki bir ormanda geçerken bir avaz duyar. Ormana girince bir ağaca sarılı bir şekilde hatun görür. Kasım hatunun yanına gidip

hatunu ağaçtan çözer. Kadın Kasım'a: "Şu gördüğün şehir, şehri Turan Şahı Mihraç Han'dır." der. Tahun-ı Zengî Banu'yu ağaca sarar. Tahun veziri öldürür ve vezirin başını keser. Kasım'ın şehrini bir gün harami basar. Ev dükkân yakıp yıkılır. Melik Kasım'ı Mihraç Han önüne getirir ve şikâyet ederler. Şu kadar adam öldürdü derler.

Mihraç Han'ın Banu adında kızı vardır. Banu Kasım'ı zindana attırır. Mihraç Han emir verip Kasım'ı bend edip fesatsın der. Banu Melik Kasım'a bir at gönderir. Banu gidip Mihraç Han'ın elini öper. Melik Kasım atını meydana sürünce etrafta olan Türkistan beğleri acaba bu kim deyip şaşırır. Melik Kasım, Banu'nun yanından geçerken kemerinden tutup rahşı üzerine koyar. Banu şaşırır. Melik Kasım şahın huzuruna gelir: "Buyurun artık damadı oldunuz." diye takdim eder. Mihraç Han: "Nerelisin, kimin oğlusun?" der. Melik Kasım, Kaysum Abad Şahı Erceşb Han'ın oğluyum, der. Mihraç Han: "Kızımı verdiğim alçak adam değil misin?" der. "Zira Erzeng Şah ulu biridir." der. Düğün için çevre şah ve pehlivanlarına haber verilir.

Türkistan'ın Belh şehrinde Mihraç Han'ın akrabası vardır. Adı Erzeng Şah idi. Onu da düğüne çağırırlar. Onun iki de oğlu vardır. Adları Behzâd ve Nehzâd. Bunlar Erzeng'in kızı vermesine gönülleri razı olmaz. Bu yüzden name yazıp Mihraç Han'a dileğini iletir.

Mihraç Han: "Elalem ne der diye sözümünden dönemem." der. Melik Kasım da sarayda ben şahın damadıyım diye konuşmaktadır. Mihraç Han'ın fikri değişir ve ejderhayı öldürene kızımı vereceğim, der. Erzeng Han'a bu haberi elçi götürür. Erzeng'in oğulları: "Baba bize asker ver, ejderhayı öldürüp gelelim." der. Baba üç bin asker verir ve ejderhaya saldırırlar. Ejderha bunları ezip geçer. Çoğu kaçmaya çalışırlar. Ancak yollarını şaşırıp her bir tarafa dağılırlar.

Mihraç Han'ın huzuruna gelince Mihraç Han onların ejderhayı öldürdüklerini sanır. Sonra onlar da gerçeği anlatırlar. "Biz başımızı zor kurtardık." derler. Melik Kasım'ın öldürmek istediği iki kardeş Melik Kasım'a saldırır. Melik Kasım: "Burası cenk yeri mi?" der. İki şehzade üç bin askeriyle saray önüne geldi. Kasım bir oku bir yaya batırıp nara vurur. Önlerindeki bu boyaya nişan vururlar. "Adam meydana çıksın." derler. Şehzadeler Kasım'a hücum ederler. Kasım siper alınca ona zarar veremezler. Şehzad ve Behzâd üçer defa hamle ederler. Hepsini de Kasım savurdu. Mihraç Han bu yiğitliğe karşılık kardeşlere: "Şimdi gördünüz mü, bu adam damatlığa layık." der. Kasım Şahım ejderi de öldüreyim." deyince, Şah: "Hayır oğlum." der. Banu da: "Gitme Şahım." der. Kasım da dua eder.

Yapılan yalvarmayı dikkate almayan Kasım bu yalvarmayı dinlemez ve atına atlayıp gider. Bir yüce dağa erişir. Kılavuzlar bu dağın ötesinde ormanda yaşar, derler. "Kılavuzlar, biz daha fazla ileri gidemeyiz." derler. Kasım: "Ben giderim size nara atarak durumumu haber ederim." der. Kasım mağarayı görür ve siyah bir duman görür. Sabaha yakın bir zamanda karnı çok acıdır. Mağaradan çıkar ve Kasım'ı görür. Kasım da onu görünce şaşırır. Hayran olup ve ne diyeceğini bilemez. Kasım bir ok fırlatınca ejderin sağ gözüne girip kafasından çıkar ve kör olunca Kasım'a daha da hırsıyla saldırır. Bu sefer bir ok

daha atar. Sol gözünden girip kafasından çıkar. Kılavuzlar gelip ejderi ölü bulurlar. Kılavuzlar Kasım'ın atıyla Mihraç Han'a gelince onu öldü sanarlar.

Banu intihar etmek ister. Şehzad ile Behzâd ise bu duruma çok sevinirler. İki kardeş bu kızı isteyince Mihraç Han: "Bir kıza sorayım." der. Melik Kasım atıyla bir köye gelir. Orada bir tekke vardır ve pîr vardır. Pîr ona bir asker olduğunu ve onlara zarar verdiğini anlatır. Kasım onu öldürmek ister. Sonra bir aslanı öldürür. Köylüler ona minnettar olur sonra Kasım Mihraç Han'ın huzuruna çıkar, iki kardeş de oradadır ve çok şaşırılmışlardır.

Melik Kasım Mihraç Han'a damat olup ejderi öldürüp, sonra aslanı öldürür. Birgün Şehzad ile Behzâd Melik Kasım'a saldırır. Melik Kasım da bu hamleleri boşa çıkarır. Melik onları alt edince Şehzad ile Behzâd mal ve erzakları bırakıp kaçarlar. Server kalan malları halka dağıtır. Melik Kasım Mihraç Han'ın yanına doğru yola çıkar. Bu arada şeb-revî Türk'ün adamları da Mihraç Han'a gelirler. Hamzaoğlu Rüstem Erzeng Şah'ı öldürüb diyarını da fetheder.

Mihraç Han vezir ve adamlarıyla Melik Kasım'ın huzuruna gelirler. Mihraç Han emredip kızı Banu'yla Melik Kasım'ın düğününü yapıp nikâh olunup beğleriyle vezirleriyle Melik Kasım'ın önüne düşüp gerdekhâne sarayına götürdiler.

Şehzad ve Behzâd bu olayı Erzeng Han'a şikâyet ederler. Erzeng de: "Benim oğullarımı ölüme terk edip kızı Banu'yu Melik Kasım'a mı verdi?" diye sitem eder. Bu haber Tamgaç Han'a da gider. Gerdesb diye bir pehlivan vardı. Mihraç Han Erzeng diyarına (Belh) gelip tacını yere fırlatıp feryat eder. Gerdesb pehlivan Mihraç Han'ın hakkından gelmek ister. Sonra Turan'a gelir.

Banu, Melik Kasım'la sohbet ederken hadim gelip çağırır. Banu: "Buyurun!" der. "Şah sana bir sözüm var." deyince Banu heyecanlanır. Mihraç Han da Banu'ya: "Kızım ata dede yurdunda mı, yoksa dağ başını mı istersin?" der. Banu: "Ata devlet." der. Banu Melik Kasım'ın yanına gelip oturur. Mihraç Han Kasım'ın gayretini görünce hayran olur. Ona dua eder. Otuz tane de fedai verir. Mihraç Han ayrıca onlara gemi de verip: "Cezire'ye yürüyün sonra kurtulup gelerseniz azad olursunuz." der. Melik Kasım bu söz üzerine Nigar'a sarılıp ağlar. Banu da: "Bu sefere ben sebep oldum." diyerek ağlayıp: "Gel istersen kaçalım buralardan Hicaz'a Rum'a gidelim kurtulalım." der. Melik Kasım: "Aferin ama bu can tende durdukça düşmandan kaçamam." der ve Türkistan'ı fethedip şahlarını da müslüman ederim, diyerek otuz adamıyla gemiye gider. Otuz adamdan biri on adam öldürmüş, Şabur Türk adında biridir. Melik Kasım'a: "Nereye gideriz?" deyince Kasım da ona: "Beni orada öldürmek isteyen bir canavar var." der. Şabur Türk: "O Cezire'ye giden bir daha dönmez." der. Melik Kasım'a: "Seni orada bırakıp döneriz." deyince Kasım: "Dönün istersenüz." der. Bu söz üzerine Şabur Türk, Kasım'a: "Sen hangi dine taparsın söyle ben de o dine tapayım, o dini kabul edeyim çünkü gerisi batıldır." der. Şabur Türk imana gelir ve müslüman olur.

Müslüman olan Şabur Türk'le Kasım birlikte yola çıkarlar o Cezire'ye varırlar. Bir kayalık arasına gemiyi zorla sokarlar. Melik Kasım: "Sizi Allah'a

ismarladım, Allah yardımcınız olsun.” der. Kasım onlara: “İster geri gidin ister burada benimle burada kalın.” deyince, Şabur Türk: “Bir yere gitmem seninleyim.” der. Kasım Şabur’la Cezire içine ilerler. Şehirde bir pîr-i nûrânî görürler. Kasım ona selam verir. Pîr de bu selamı alır ve bu tehlikeli yerde ne aradıklarını sorar. Melik Kasım da: “Neyleyim burada beni halime koymadılar yoksa ne işim olur.” der. Pîre: “Sen burada ne ararsın?” deyince, pîr: “Ben sana öğüt vereyim.” der. Pîr belli etmemekle beraber aslında Hz. Hızır’dır.

Melik Kasım o Cezire’de bir süre merdiven çıktuktan sonra gökte bir bulut görür. Sonra gökten bir ifrit iner. Kasım’ın üzerine yürür, Kasım da ona ok atmıştır. İfrit Kasım’ın üzerine yürür ve bir gürz sallar. Lâîn Kasım’ı sağ görüp saldırınca Kasım da onu yere savurur. İfrit savrulup gider ve helak olur. Şabur ben bunu gemidekilere haber edeyim diye sevinir. Sonra onlara Kasım’ın cazuyu helak ettiğini söylerler. Melik Kasım sonra bunlarla ifritin sarayına gider. Kırtan fazla kız vardır. Kızlar Şabur ve Melik Kasım’ı görünce: “Bizler belaya uğradık sizler neden geldiniz?” derler. Kasım da onlara: “Ben cazuyu helak eyledim.” der. Kızlar bu haberi duyunca çok mutlu olup ve Kasıma dua ederler.

Kızlar Turan, Belh ve Buharalı idiler. Melik Kasım kızlara: “Burada bir Neriman Şah varmış nerededir?” diye sorar. Kızlardan biri: “Biz ondan çok çektik siz kaçın.” der. Ancak Kasım arkadaşlarını alıp yine de onun olduğu yere gider.

Burası kubbeli bir yerdir. Melik Kasım kapıya doğru yaklaşır. Bir yazı görür ve okumaya başlar sonra bir kepengi kaldırır merdivenle karşılaşır. Yedi basamaklı olup aşağıda da çark vardır, çark döner durur. Onu gürz ile vurup bozması gerektiği yazılıdır. Sonra içeri girmesi gerektiğini düşünür. Sonra karşısına bir kapı daha çıkar, onu da açıp girer içeri ulu meydanda bir divanhâne etrafında da kırk oda vardır. Bunların kimisi açık kimisi kapalıdır. Burada bir yerde de Neriman’ı anlatan bir yazı görür. Kasım merak edip yazıyı okuyunca dünyanın fânî olduğunu, ayrıca atının da bir karıncadan ürkerek öldüğünü öğrenir. Neriman Kasım’a savaş aletleri, on iki bin askere yetecek kadar cephane ve çeşitli hazine bırakıp ve bana hayır duâ edin demiştir.

Kasım o mağarayı bulup ok, gürz, hançer gibi savaş aletlerini bulur. Sonra orada bulunan savaş elbisesini de giyerek kullanmaya başlar. Daha sonra oradan dışarıya çıkarlar. Bu hazineleri adamlar gemiye taşımaya başlarlar. Sonra Kasım bazı hazine ve malları adamlarına dağıtır ve adamlar da çok mutlu olurlar. Bu arada Erzenç Han bir nâme yazıp kızı vermediği için Mihraç Han’ı ölümlle tehdit eder. Mihraç Han çok sinirlenir ve elçiye ne cevap vereyim diye şaşırır. Sonra kızına gidip: “Halimiz n’ola?” diye sorar. Banu: “Ne var bunda elem çekecek Kasım ve Şabur o Cezire’den sağ salim dönerse görürsün bizi kurtaracak.” deyince Mihraç Han: “Berhüdar ol kızım iyi dedin.” der. Duâ edip dışarı çıkarlar, bir nâme yazıp elçiye verir.

Elçi de nâmeyi alıp veda edip Erzenç ve Tamgaç Han’a gider onlar da nâmeyi alıp okurlar Gerdesb şöyle der: “Biri çıkıp geldi, Mihraç da ona kızını verdi, neylesin verdi. Sonra o da ejderi ve arslanı öldürdü, bizi perişan etti. Bir pehlivan katleyledi. O gözünü hiçbir şeyden esirgemiyor, yani korkmuyor.

Şimdi de o cezire de eğer sağ dönerse ben onun hakkından gelirim eğer ölürse biz de o beladan kurtuluruz.” der.

2.3. HAMZANÂME’NİN DİL ÖZELLİKLERİ (29. CİLT)

Hamzanâme’nin diğer ciltlerinde olduğu gibi yirmi dokuzuncu cildi de bir kalıp anlatımla başlar. Sonraki bölümlerinde de tekrar yoluyla yapılan anlatım kalıplarına rastlanır. Eserin başında şu kalıp ifade vardır:

Hikâye: “Rāviyān-ı aḥbār ve nākilān-ı āsār muḥaddiṣān-ı rūzigār öyle (3) rivāyet olunur ki” (1b/1) kalıbıyla başlar.

Eserde bazı eklerin yazımında karışıklık yaşandığı görülmektedir:
Örneğin kefle (nazal nun) yazılması gereken eklerin bazen nun ile gösterildiği olmuştur. Mesela; “ḥizmetün” kelimesi (1b/7), “yanın” (3b/16) “öñin” gibi (5a/9) veya nun ile yazılması gereken “-n” akuzatif ekinin de kefle (nazal nun) yazıldığı görülmektedir. Mesela; kemerüñ (2b/14), eşeriñ (3b/15, 5a/1), diyāruñ (5b/10), gibi kelimeler buna örnek verilebilir.

Eserde yardımcı eylemle yapılan birleşik fiillere çokça yer verilmiştir:
‘ahd eyle-(20b/6), ‘aşk eyle-(23a/7), āgāh ol-(34a/7), āh et-(36b/19), binā et-(50b/17), da’vet et-(6a/17), ceng ol-(29a/7), fikir et-(3b/17), zulm it-(20a/3), zeyn ol-(22a/11), zāyi’ ol-(48b/9), vākī’ ol-(2b/2), teselli it-(42a/3), taleb it-(26b/5) vs. bu fiillere örnek verilebilir.

Eserde çokça ikilemelere de yer verilir: aheste aheste (9a/9), zinhar ü zinhar (11a/8, günümüzde kullanılmayan bir ikileme), dürlü dürlü (7b/6), aheste aheste (9a/9), başka başka (51b/15), kütür kütür (37a/12), otlayu otlayu (48b/12) gibi ikilemelere de yer verilmiştir.

Eserde birçok dilde görülmeyip Türkçede zengin olarak kullanılan fiilimsilere bolca yer verilmiştir: Fiillere bazı ekler getirilerek yapılan fiilimsi çeşitlerinden; -arak/-erek, -ken, -dıkça/-dikçe, -madan/-meden, -ıp/-ip, -ınca/-ince, -a/-e(-u/-ü), -acak/-ecek, -alı/-eli gibi eklerin getirilmesiyle oluşturulan zarf-fiil (ulaç) eserde çokça kullanılmıştır. Bunlardan bazıları şunlardır:

Ca’fer Ḥamza-vāri geçüp karār eyledi. (1b/11)

Andan dönüp ol pīre su’āl idüp eyitdi (4b/3)

Andan meclis ḵurup, ‘ayş ü nūşe meşgūl olup, cümle cezīre (18) ahālisini imāne da’vet idüp, üç gün Rüstem’e ‘azīm ziyāfetler (19) idüp,

hazinesinüñ miftâhların getürüp, Rüstem'e teslîm itdükde Rüstem (7a/17,18,19)

Rüstem dağı ilerü varup (4) ol kapınuñ bir cānibinde bir siyāh mücellā meyl tūrur. (11a/3,4)

Çāre olup Rüstem rıza virdi. Rūḥ-efzāziyāde elem çeküp (6) dönüp bağa Server sen bilürsün diyüp, hemān ol dem kanad (7) büküp uçup gitdi. (13b/5,6,7)

Mihrāc Ḥān tiz emir idüp Qāsım'ı bend ile getürdüp eyitdi: (20b/12)

Sām'uñ ol kırk biñ(11) 'askerin görüp, sürüp 'askere gelmekde, ammā bizüm kışşamuz Rüstem-i (12) 'Aleṣāh'a geldi. (3b/10,11)

Qāsım ḥayrān olup melül oldı, eyitdi: "N'ola pīrim bizler (17) dağı bunda ikāmet idüp bekleyelüm." diyüp pīrin du'āsın (18) alup andan vedā' idüp sorup beglerine gelüp aḥvāli yir yir (19) nakleyledi. (4b/16,17,18)

Bu siyāk üzere Erzeng ve Ṭamgāc Ḥān'a (16) bir nāme yazup ve biraz hedāyālar düzüp elçiye ri'āyet olunup elçi de (17) nāmei' alup Mihrāc Ḥān'a vedā' idüp sorup bir gün elçi Erzeng (18) Ḥān ile Ṭamgāc gelüp nāmei' virdükde anlar da nāmei' alup kırāat (19) idüp mefhūmı ma'lūm oldıkdā Gerdesb eyitdi (53b/15,16,17,18,19)

Bu eserimizde bazı kelimelerin yazılışında da farklılıklar olduğu tespit edilmiştir. Bu kelimelere örnek olarak:

ARAPÇA: Mesela; 'ār kelimesi (2a/15) bazen ār (43b/10) şeklinde, ārzu (4a/5, 9a/19) kelimesi bazen 'arzu (22b/8) şeklinde, tama' (18b/9) kelimesi bazen ta'ma (26a/17, 30b/8, 32a/13) şeklinde, ḥayvan (10b/17, 48b/11) kelimesi bazen ḥayvan (8b/7,11) şeklinde, ḥalas (14a/15,17, 14b/7) kelimesi, ḥalas (13a/12) şeklinde, ḥikāye (36b/15, 20a/14) kelimesi ḥikāyet (6b/6) şeklinde, ḥaber (6a/10, 6b/3) kelimesi bazen ḥaber (32a/9, 32b/8) şeklinde, su'al (11b/1, 14b/15) kelimesi bazen su'āl (8a/5, 13a/14) şeklinde yazılmıştır.

FARŞA: Mesela; sersām kelimesi hepsi sersem (37a/13, 51b/8) şeklinde, ḥoş (1b/10, 47a/7) kelimesi bazen ḥoş (23a/13, 24a/10) şeklinde, ḥan (14b/17, 18a/18) kelimesi bazen ḥan (22b/1, 23a/4) şeklinde, daḥme (13b/7, 14a/12) kelimesi bazen daḥme (51b/9, 52a/19) şeklinde, zor (2b/12, 3a/19) kelimesi bazen zūr (3a/14, 7a/3) şeklinde, ḥatun (14b/17, 15a/5) kelimesi bazen ḥatun (14b/13,14,15) şeklinde, yazılmıştır.

TÜRKÇE: Mesela; otur (3a/2, 4a/14) kelimesi bazen otur (4b/11, 14b/12) şeklinde, dağı (1b/6, 4b/17) kelimesi bazen dağı (22b/1, 34a/2) şeklinde, kızın (24b/13, 25a/6) kelimesi bazen kızın 24b/1 şeklinde, tağ (5a/6, 30a/12) kelimesi bazen dağ (4a/3, 30a/9) şeklinde, тұrur (2a/18, 4a/10) kelimesi bazen durur (22a/18, 23a/8) şeklinde yazılmıştır.

Eserde deyimlere yer yer rastlanırken atasözlerine pek rastlanmaz: Rıza ver- (13b/5), takat getir- (8b/3), yüz çevir- (40a/8), çāre bul- (14b/8), gönülden çıkarma- (11b/9), gözün aç- (7a/5), gözi kork- (54a/8), hayrete var- (43b/7), el çek- (52a/10), başa çık- (40b/3), ‘aklı git- (3a/13) vs. bu deyimlere örnek verilebilir.

Eserde argo ve küfür sözcüklerine de yer verilmiştir: Mesela; alçak (24a/1), azdır- (26b/3), azğaş- (6b/11, 23a/8), dürt- (29a/6), ğāza gel- (6a/12), ğazla- (49a/16), göt (27b/19), ħarāmī (6a/2,3,7,9, 18b/18, 21a/5, 39a/1), kan id- (20b/11), kapuş- (35b/12), kıç (10b/15), madara id- (53b/1), na‘ra ur- (8a/8, 22b/3,18, 29a/1, 30a/14, 31a/10,12), segirt- (5a/17,19, 16a/5, 52b/1), şoy- (19a/9), yapış- (37a/1), yüklen- (19b/6) gibi.

2.4. HAMZANÂME METNİNDE GEÇEN KELİMELERİN DİLLERE GÖRE DAĞILIMI

Elimizdeki metnin tümü mensûr halde olup Hamzanâme'nin ele alıp incelediğimiz bu 29. cildinde Türkçe 916, Arapça 815, Farsça 391, Yunanca 1, Moğolca 1, İtalyanca 1, kelime tespit edilmiştir. Özel isim olarak ise insan ismi: 66; özel yer ismi ise 15 değişik şekilde geçmekte olup sözcüklerin dillere göre dağılımı ayrıntılı olarak aşağıda tablo halinde harflere dayalı olarak gösterilmiştir.

HARF	ARAPÇA	FARSCA	TÜRKÇE	D.DİLLER	YEKÜN
A	61	18	71	-	150
B	18	31	95	-	144
C	24	21	3	1	49
Ç	-	11	30	-	41
D	26	35	63	-	124
E	42	7	27	1	77
F	20	6	4	-	30
G	26	18	63	-	107
H	101	29	33	-	163
I	1	-	3	-	4
İ	50	-	31	-	81
K	39	23	117	-	179
L	11	4	1	-	16
M	134	13	74	-	221
N	28	31	16	-	75
O	-	-	36	-	36
Ö	1	-	18	-	19
P	-	27	5	1	33
R	22	14	1	-	37
S	62	37	72	-	170
Ş	18	19	14	-	51
T	54	19	34	-	107
U	6	-	15	-	21
Ü	1	2	10	-	13
V	24	4	4	-	32
Y	5	7	77	-	89
Z	27	14	2	-	43
Yekün:	815	391	916	3	2135
Nispet:	%38	%18	% 43	% 1	

BİRİNCİ BÖLÜM

METİN

[1b] (1) Һамза-и бә-шафәнуһ ығирми Һокузунсн силдидүр ки накл олинур. (2) Рәвийән-1 аһбәр ве нәқилән-1 әшәр муһаддишән-1 рүзигәр оҗле (3) ривәет олинур ки Сәм-1 Шәһрә-нишн'е Диләвер, иште шөҗле бир тәзе ығиде (4) гелмиш гәәет һүснә ве үзеринде ерлик нишәнеси олдығандан бәшкә бири (5) ве севшәне ве әләт-1 һәрбе мәлиқдүр ки пәдишәһларда булинмаз ве сәнгден (6) чықмиша бәһзер заһмлари даһи еүю олмамыш ве сөҗлер: “Ким бир баһа гәлиб диләвер (7) булсам да һизметүнде ольсам.” диди. “Не буырурсыз?” дидилер. Сәм ейтди: “Ваһ (8) гөтүрүн!” диди. Андан таһра чықуп гелүп Са'фер'е буырун дидүп, Сәм (9) гетүрдилер Са'фердүр. Сәм-1 Шәһрә-нишн'е селәм вурди. Сәм 'әлейк алуп Са'фер'е (10) наһар идүп би-гәәет бегенди. “Һош гелдүн Диләвер.” диди. Са'фер: “Һош булдуқ (11) Server.” дидү алтина шәндәли қодилар. Са'фер Һәмзавәри гечүп карәр еyledi. Сәм (12) ейтди: “Диләвер қандан гелүп қанда гидерсин ве қанғы дидәрден ольурсын?” (13) дидинсә, Са'фер: “Мағриб дидәриндан ольурам.” диди. Сәм ейтди: “Ей Диләвер (14) мағриб дидәриндан бу аралара гелинсә сенүн қадрини билүр бир шәһә рәст (15) гелмедүн ми ким бөҗле сәрсери гезерсин?” диди. Са'фер ейтди: “Чок шәһлара (16) ве баһадирлара рәст гелдүм әммә һәмлесинә гәлиб гелдүм баһа гәлебе идүп [2a] (1) булинмамағла бу аралара қадар гелдүм. Бенүм әнәқ мурәдүм бир шәһ вейәһүд бир сийәнгәре (2) һизмет билдүм ки һәм баһа гәлиб ола ве һәм истедүгүм қадар баһа ри'әет иде. (3) Бен әһә сән-1 гөнүлден һизмет идәм.” дидүкдә Сәм, Са'фер'ден бу севәби (4) иштдүкдә Сәм ейтди: “Ри'әет нәдүр истедүгүн?” дидүкдә еввәлен бир буюүк бәргәһ (5) истерем ве әһә гөре һуддәм, қатар ве дүве, ат, һазинә ве бу қадар улүфе (6) та'җин олина дидүкдә Сәм-1 Шәһрә-нишн ейтди: “Server сен һәмән бу ри'әети истерсен (7) варуп Нүширевән'ә сийән пәһлүвәни ольмәлисин ки бу сәниһ истедүгүн (8) ри'әети әнәқ ол виребилүр.” дидүп Сәм гөрдиди. Са'фер-и Һисәзи гәрчи (9) даһи тәһл-1 несвиәндур әммә сөзлери мәрдәнәдүр, Сәм пәһлүвәнлариндан бир гүрбүз (10) пәһлүвән вар иди, қырк сәкиз әриш қадд сәкерди, Қарәтүс дилерди. (11) Сәм Қарәтүс'ә ейтди: “Пәһлүвән не дилерсин бу сивәнүн да'вәсина?” дидиди. (12) Қарәтүс ейтди: “Не диделүм бу да'вәлар чокча да'вәдур. Егер өтәси чықарса.” дидиди. (13) Сәм ейтди: “Диләвер сәндеһ ривә идерем ки бу несвиән бу қадар (14) ләф идер бир кере бунда бунүн иле кәмер тәтүшәсин.” дидиди. Қарәтүс (15) елем сәкүп ейтди: “Ей Server бу баһа 'әрдур бир нәм-1 биғәнә оғлан (16) иле кәмер тәтүшәм.” дидүкдә Сәм: “Керем ейле елбетдә мурәдүмдур бир кере (17) бақалум бенүм һәтирум ичүн.” дидиди ривә еyledүкдә Қарәтүс һәмән һишмиҗла (18) ыриден тәруп мейдәнда тәрдүқдә Сәм Са'фер'е бақуп ейтди: (19) “Server күшәһлик ольмасин шол Диләвер иле бир кәмер тәтүмәк [2b] (1) ольса бир гөрсәк.” дидүкдә, Са'фер н'ола шәһүм дидүп ейтди: “Ей шәһ (2) гәрчә тәталум әммә бен бир ыәһнәз кишием шәһрә бир гәлебе итмәк вәқә' ольур ки (3) шәһрә бир гәвгә ольмаҗуп 'әрбедә ольнмаҗа.” дидиди. Сәм: “Һәҗир Server елем сәкме (4) бунда гәвгә ольмаз һәмән гөрелүм сәни.” дидиди. Әммә Қарәтүс Са'фер'үн (5) ол сөзлеринә бақуп даһи зийәдә гәзәбә гелүп: “Бақә нә-бәкәри (6) оғланүн сөзлеринә.” дидиди һәмән илери гелүп кәмерин Са'фер'е (7) тәслим еyledi. Са'фер-и Һисәзи ейтди: “Диләвер һәмле сәнүндүр (8) мейдән еренлерүн даһи бен бир

kimseye ol hamle itmem.” diyüp kendü (9) kemerün Kıraþus’a teslim eyledükde Kıraþus dağı ziyâde elem çeküp, (10) Ca’fer’ün kemerinden kapup “Baķalum saña nevbet deger mi?” diyüp (11) bir zor eyledi, alamadı. Bir zor dağı eyledi, alamadukda ğayret (12) idüp hemân şöyle bir zuor eyledi ki ol zoru bir yirlü kayaya (13) ide idi, yirinden kopara idi, olmadı. Ca’fer’i yirinden (14) hareket idiviremeyüp kemerün şalıvirüp bir zamân hâr hâr (15) solumaĝa başladı. Andan diñlenüp Ca’fer ileri gelüp Kıraþus’ın (16) kemer zincirine dest urup eyitdi: “Pehlüvân ĝafil olma saña (17) hamlem birdür, aldum, ne güzel alamadum kuşur hamleler saña caba.” diyüp (18) yâ Allah diyüp şöyle bir zör eyledi ki Kıraþus lenger vire (19) gördi, olmadı. Ca’fer bir hamlede Kıraþus’ı kolı üzere **[3a]** (1) alup yine yire bıraķduķda Kıraþus hezâr hicâb ile gelüp yirinde (2) oturdu. Sâm vesâ’ir ehl-i divân ol hâl görüp Ca’fer’e (3) taħşin eylediler. Andan Ca’fer dönüp Sâm’a eyitdi: “Şâhum (4) ol ri’âyetlere ne dirsın, lâyıķ deĝil miyem?” didükde Sâm “N’ola benüm de (5) bir murâdum vardur.” didükde, Ca’fer “N’ola şâhum buyuruñ murâduñuz (6) nedür?” didükde Sâm eyitdi: “Dilâver murâdum seniñle bir yol görışem, (7) eger baña dağı ĝalebe idersen artuķ saña bir vech ile sözüüm (8) yoķdur.” didi. Ca’fer eyitdi: “Şâhum bence tutalum.” didükde aralarına (9) şandalı kodılar, birbirlerine kol şunup pençelerin muħkem tutdılar, (10) ammâ Ca’fer’ün parmakları Sâm’ın parmakları arasında hilâl gibi (11) kaldı. Sâm eyitdi: “Server zâhir ol hamle benümdür.” didükde Ca’fer (12) “Belî şâhum” didükde Sâm bir zor eyledi, gördi, almadı ammâ (13) hicâbından ‘aklı gitdi, bir dağı ziyâde zor eyledi, baķdı (14) alamadı. Üçinci zürü şöyle eyledi ki üst damaĝı yarılıp (15) aĝzı kan ile tıldı, hicâbından tüküremeyüp yuğdı. (16) Bu dem nevbet Ca’fer’e geldükde Ca’fer eyitdi: “Baķa şâhum (17) elem çekme zîrâ ben bir ĝarib kişiyem senün adamıñ çoķdur soñra (18) bir ‘arbede olmaya.” didükde, Sâm eyitdi: “Korķma tutardı.” (19) Ol dem Ca’fer gönülden Haķķa münâcât idüp bir zor şöyle **[3b]** (1) eyledi kim Sâm’ın pençesin hâhnâh bürüp kafâsına getürdi, (2) lâkin ortalarında olan şandalı hurd oldı. Sâm Ca’fer’e âferin (3) idüp ‘azim ri’âyet idüp cihân pehlüvân eyleyüp ‘azim muħabbet (4) eyleyüp andan eyitdi: “Server benüm murâdum bundan Ğamzaoĝlu Ca’fer (5) üzerine gitmekdür. Şükür ki bir senün gibi cihân pehlüvânına mâlik (6) oldıķ.” didi. Hemân gidelüm ola kim nâ-bekârı ala götüreydüñ didükde (7) Ca’fer “N’ola Şâhum buyur hemân gidelüm ol bir Süheyl işidür umaram ki (8) asân ala getüreydüñ.” didi. Sâm şafâ idüp buyurdu, meclis (9) kurup şafâya meşĝül oldılar ammâ bu taraftan Sulţân-ı ‘Ayyârân (10) Ca’fer’i arayarak ol araya geldi. Sâm’ın ol kırķ biñ (11) ‘askerin görüp, sürüp ‘askere gelmekde, ammâ bizüm kışşamuz Rüstem-i (12) ‘Aleüşâh’a geldi. Ol zamân kim Rüstem-i belâ-keş şehir kapundan Ğamza ile (13) güc idüp ve Ğamza ile güc olup ve Ğamza ayrılıp Bulĝar (14) zemîne râhi olup ammâ bu taraftan Melik Kâsım babası Rüstem-i (15) ‘Aleüşâh’ı ol kadar aradı, bir eşerün bulamayup kendü kendüye (16) eyitdi: “Şimdi atam siz dedem Şâhib-kırân yanına varmaķda (17) olmaz neylesem?” diyüp hemân bunu fikridüp şâyed ben bunda (18) iken atam

Rüstem-i 'Alemşâh hâver zemîne gelmiş ola diyüp, (19) hemân ol aradan bu fikir ile hâver zemîne çekilüp giderken [4a] (1) nâ-gâh yolu bir ulu derbende irişdi, ol dem emreyledi 'asker konup (2) ve bir dil-güşâ şahrâdur, şikârı çok ab ü havâsı laţif şahrâdur, (3) bālâsı kebîr bir dağ, ol gice anda kalup irtte şabâh oldı. (4) Melik Kâsım begleriyle Seyyâre ve Ğazele' Ayyârlar ile şikâre binüp, (5) her biri cânibe şikâr arzusuyla tağilup ol tağda vâfir (6) şikâr bulup dönüp gelecek zamân Kâsım'ıñ öñinden bir âhû (7) perdâb idüp bir cânibe alup yürüdi. Kâsım ardına düşüp, (8) birkaç pošta aşup 'askerden bir hayli ayrıldı. Ol âhû (9) bir mağaraya girüp Server ol mağaraya girüp yakın geldükde (10) gördi ol mağara kapusu öninde bir sancak dikilmiş turur. Ne 'aceb (11) idüp: "Âyâ bunda bir hâl ola." diyüp ilerü geldi, kulağına bir (12) tevhid şadâsı geldüm. Ol dem hemân raşşından nîzesin bulara (13) seçüp, raşşı bend idüp mağaraya girdi. Gördi bir köşede (14) bir kimesne oturur, beyâz câmeler giymiş, aq şakal sînede (15) bir pîr-i rüşen zamîr yüzünüñ ve tevhidinüñ nûrı ol mağaraya (16) şu'le virmiş, şankim mağaranuñ içine güneş toğmış ve ol pîrün (17) başdan bir şu çağlar akar, pîr durmaz tevhid ider çünkim Kâsım ol (18) pîr-i rüşeni gördükde âdâb ile ilerü gelüp, el sînede ta'zîm ile (19) selâm virdükde pîr Kâsım'a ta'zîm idüp lütufla selâmuñ alup: [4b] (1) "Hoş geldün ey 'emmizâde-i Muştâfâ ve nebîre-i Hâzret-i Hamza-i bâşafâ Kâsım i'bn-i (2) Rüstem." didükde Melik Kâsım pîrün bu aşıl cevâblarını işidüp hayrân (3) oldı. Andan dönüp ol pîre su'âl idüp eyitdi: "Pîrüm ne 'aceb yirleri (4) evvelden görmeyüp ve bilmeyüp bizüm adumuz ve ata ve dedemüz isimleriyle haber (5) virürsüz." didükde ol pîr eyitdi: "Oğlum gaybı Hâk Te'âlâ bilür, lâkin (6) ba'zı kulına dağı meger bildürmiş ola. İmdi senün bunda gelecek (7) Hâzret-i Ca'fer -'aleyhi's-selâm- gelüp haber virdi, hemân şimdi gitdi." didi. (8) Kâsım eyitdi: "Pîr, sizler ricâl-i ehlü'l-lahdan bir'azîzsiz ma'lûm oldı, (9) 'aceb bu yakınlarda atam Rüstem ve dedem ile kavuşmak naşîb olur mı?" (10) didükde pîr belî Hâzret-i Hızır -'aleyhi's-selâm- buyurdi: "Eger bu arada (11) oturup beklersen ol da bu şahrâya gelecekdür, ammâ Server şimdi (12) şöyle görsün bilemezsin ihtiyâr olmuşdur ve çok serencâmlar (13) çekmişdür, yakında buluşursuz lâkin yine az vakit içinde birbirünüzden (14) cüdâ olup bir zamândan sonra yine mülâkat olursın." diyüp (15) Kâsım'a biraz naşîhat idüp: "Benüm aduma pîr-i hurden dirler." didi. (16) Kâsım hayrân olup melûl oldı, eyitdi: "N'ola pîrim bizler (17) dağı bunda ikâmet idüp bekleyelüm." diyüp pîrin du'âsın (18) alup andan vedâ' idüp sorup beglerine gelüp ahvâli yir yir (19) nakleyledi. Begler şâd olup ve süvâr olup pîri ziyâret [5a] (1) için ol aralarda çok aradılar. Eserün bulamayup âhir nâçâr olup (2) dönüp geldiler. Ol şahrâda karar idüp Rüstem'ün gelmesine muntazır oldılar, (3) ammâ bu taraftan râvî eydür: Rüstem-ı belâ-keş sorup günlerden bir gün Kâsım'ıñ (4) oldığı şahrâya gelüp gördi kim: "Kâsım bu kadar fikr idüp var ise (5) Melik Kâsım hâver zemîn tarafına gitmişdür." diyü atlar da hâver zemîn (6) tarafına revâne oldılar. Bir gün ol der-bend üzerindeki tağun (7) etegine kondılar. İrtesi şabâh oldıkda Rüstem ve MihmârŞâh (8) şikâre binüp her biri şikâr koğup giderken Rüstem

ol maḥale geldi, (9) gördi. Bir ğaruñ öñinde bir sancaḳ dikmişler. Rüstem yanına gelüp ğara (10) kulağı urduḳda içinden tevḥid şadāsı gelür. Rüstem ğaruñ içine (11) girüp gördi, bir pīr-i nūrānī oturmuş tevḥid ider. Rüstem ādābıyla (12) ḥurden pīre selām virdi. Pīri ‘aleyk alup: “Ḥoş geldüñ yā Rüstem-i (13) belā-keşüm, oğlum şafā geldüñ.” diyüp, andan Rüstem ğāḥ ğurbetini söyledi. (14) Rüstem melül oldu, Melik Ḳāsım’uñ gelüp kendüye buluşup ve bunda (15) olduğuñ söyledi. Rüstem şād oldu andan pīre vedā‘ idüp (16) raḥşına süvār olup ‘askerī cānibe giderken seyyāre ve ‘azimle (17) ‘ayyāre rast geldükde ‘ayyārlar Rüstem’i bilüp hemān segirdüp (18) Rüstem’üñ rikābına şarılıp Rüstem de bunları ğorişdiler. Bunlar (19) Rüstem’üñ ol ḥālüñ ğörüp vāfir ağlaşdılar. Andan seyyāre segirdüp (20) Melik Ḳāsım’a gelüp müjde eyledi. Ḳāsım daḥı begler ile Rüstem-i **[5b]** (1) ‘Aleḡşāḥ’ı karşulayup birbirlerinden ğördükde ağlaşup Rüstem Ḳāsım’ı baĝrına (2) başup ğözlerinden öpdü andan begleriyle ğorişüp begleri Rüstem’i ol (3) ḥālde ğörüp feryād ü fiĝān idüp ağladılar. Melik Ḳāsım ağlayup: (4) “Keşki bu yolda olaydum da devletüm atasını ol ḥālde görmeye idüm.” didi. (5) Rüstem cīĝer-küşem şükür ḥudāya, ben belā-keşüm benüm ğördüğüm serencāmı saĝdan (6) gelenlerüñ biri ğörmedi ve ikisinüñ daḥı pīr-i ḥurdenüñ sözleri (7) ḥatırlarına gelüp Rüstem eyitdi: “Geçen geçdi ğün bu ğündür.” diyüp (8) andan cümle begleriyle ğorişüp ḥāl ve ḥatır şoruşdılar andan (9) Mehیار Şāḥ’ı ve cümle ‘askerī birlige irüp ğorişdiler ve Rüstem (10) Melik Ḳāsım’a Ḳapumiye diyāruñ vāfir medḥ idüp: “Gerçe ğözüm (11) nūrı ol diyārda bu ḳadar belālara uğradum ammā bir mişālī bulunmaz (12) diyārdur.” diyü bu Melik Ḳāsım’ı tamām ol diyāra gitmeye meyl eyledi, (13) ol eyitdi: “Ĝözüm nūrı murādum seni serā-perde-i Süleymāniye’ye ğetürüp (14) kendü elem ile cümle evlādlarum ve evlād-ı Ḥamza’nuñ bela niyetini itmekdür.” (15) diyü bu va’d ile cānib-i ḳapumdan yaña çekilüp gitdiler. Bir ğün (16) yolları bir ulu taĝa irişdi, şikārı çok üç ğün anda (17) oturaḳ idüp vāfir şikār üzere (18) iken Rüstem gördi bir vāfir ‘asker ḳaçup gider, çoĝı zaḥmdār. (19) Rüstem’dür, at sürüp bunlaruñ o ğün alup eyitdi: “Baḳa (20) adamlar, kimden ḳaçarsın ve kimden zulum ğördünüz?” Bunlar eyitdi: **[6a]** (1) “Üç biñ miḳdārı bezirĝānlar ḳāfile idük, pīrān pīr-süvār nāmında (2) bir ḥarāmī bizleri başup kimimiz helāk ve çoĝumuz zaḥmdār idüp (3) māl ve eşyāmuz zabḫ eyledi.” didüklerinde Rüstem eyitdi: “Ol ḥarāminüñ (4) yirini bilürseñüz beni anda ğötürün sizüñ de aduñuz andan alayum.” didükde (5) bunlar eyitdiler: “Bu araya yakın bir şarp ḳal‘ası vardur dirler, ammā bizler (6) bilmeyüz.” didiler. Rüstem bunlardan bu cevābı işitdükde Melik Ḳāsım’a eyitdi: (7) “Oğlum sen ‘askere var, ben bu ḥarāmīleri bir ğoreyüm.” diyince Melik (8) Ḳāsım: “Ḥayır devletüm ata ben senden bundan soñra bir sā‘at ayrılmam. Sen ḳanda (9) gidersen ben de berāber giderem.” diyüp, andan sorup ol ḥarāmīlerüñ (10) arḳalarından irişdiler. Pīrān pīr-süvāre ḥaber virdüklerinden hemān (11) şaf çeküp ḫurdılar. Rüstem meydāna girdükde pīrān pīr-süvār hemān (12) at sürüp Rüstem’e berāber olup cenge başladılar. Aḥir Rüstem ĝāza (13) gelüp bir ğürz öyle urdı kim pīrān pīr-süvār at

gerdanına düşüp (14) Rüstem hemân kemerinden kapup kolına alup yire urup Ğazele (15) ‘ayyārında çekdükde ‘askeri Rüstem üzerine hücum idince (16) Rüstem bunlar tîğ kapup nücüm sa‘atde tatar eyledi. Andan (17) pîrânı bir süvâri-bend ile huzurına getirüp imâne da‘vet (18) idince pîrân eyitdi: “N’ola Server ammâ benüm bir büyük karındaşum vardır, (19) adına Şîrân Şîr-süvâr dirler bir cezîrede bir harb kal‘ası vardır. [6b] (1) Cezîre-i Şîrân’da eger aña dağı ğâlib olursañuz cân-ı dilden saña kul olam (2) zirâ andan havf iderem.” didükde Rüstem n’ola diyüp seyyâre ‘ayyârı (3) ‘askere haber virmege gönderüp kendüsi Melik Kâsım ve Ğazele (4) ‘ayyârı ile pîrân pîr-süvârı alup, bir gemiye girüp, Cezîre-i Şîrân’a (5) gelüp deryâ kenârına çıkdıklarında Şîrân Şîr-süvâr’e haber virüp, (6) aĥvâli hikâyet eyledüklerinde Şîrân ğazaya gelüp: “Baĥa nâ-bekâra varup, (7) bir bî-nâme bende olup ve andan alup, benüm üzerüme getüresin de anlaruñ (8) ĥaĥlarından geleyüm.” diyüp hemân yirinden turup âlât-ı ĥarbe dest urup, (9) deryâ kenârına gelüp, ĥaykırup: “Ķani ol karındaşum olacak nâ-ĥalef (10) ve anı başup bunda getürüñ nâ-bekâr ikisini dağı tîğ ĥahrımla yok (11) idem.” didükde Rüstem Şîrân’ı ĥarşulayup söyleşürek azĝaşup (12) cenge başladılar. Rüstem gördi, bu Şîrân şîr-süvâr bir ĥayli bahâdır pehlüvân (13) çü buña ruĥşat virüp Şîrân gördi. Rüstem’e cevâb virmek (14) müşĝil gönülden hay nâ-bekâr bunda cürâ‘et idüp geldüĝi (15) kadar var imiş ancak diyüp ammâ gitdükçe Şîrân zebün olup âĥir (16) Rüstem bir ĝürz urup, elveda idüp, ayakları rikâbdan boşanup (17) yıkıldıkda Rüstem meydân başından dönünce Şîrân ‘aĥlen (18) cem‘ idüp, yirinden şıçrayup, hemân dal-tîğ olup, Rüstem’üñ (19) üzerine sürince Rüstem dağı zemîne inüp, baĥa baĥıyye muşt-ı [7a] (1) muştı olup, bir faşıl muĥârebeden soñra Rüstem kemerin teslîm idüp, (2) Şîrân üç kere zor idüp, Rüstem’i yirinden depredemeyüp şalıvirince (3) Rüstem’dür Şîrân şîr-süvârüñ kemerinden tutup, zor evvelde kapup, kolına (4) alup kaldurup yire urup, hemân dal ĥançer olup, sînesine çıkınca (5) Şîrân göz açup: “Amân Server kıyma, ölince kulun olam.” diyüp, (6) Rüstem Şîrân’uñ elinden tutup kaldurduĝda Şîrân Rüstem’üñ öninde (7) baş koyup cânıyla islâma geldi. Ķulluĝın kabül idince karındaşı (8) pîrân Melik dağı gelüp, Şîrân ile ĝörüşüp, Rüstem Şîrân’uñ elinden (9) öpüp, Rüstem-i ‘Âlemşâh’a niyâz idüp: “Server buyuruñ ben de ĥanemizde (10) muĥabbet idelim.” diyüp, Rüstem de n’ola diyüp, bunları alup sarâyına geldi, (11) taĥtını Rüstem’e teklîf eyledi. Rüstem: “Hayır Dilâver bizler taĥt-nişîn (12) degilüz, şandalî-nişîiniz.” diyüp geçüp pây-ı taĥtında ĥarâr eyledi. Altında (13) Melik oturup ve pîrân pîr-süvâr oturdu. Şîrân dâmen der-miyân (14) idüp ĥizmet eylemek murâd eyledükde Rüstem: “Yok senüñ ĥizmetün gerekmez, (15) ĥizmetkâr çok.” diyüp taĥtına ĥarâr itdürdi. Andan Şîrân Şîr-süvâr (16) emir eyledi, cümle begleri gelüp Rüstem öninde müslimân oldılar. (17) Andan meclis ĥurup, ‘ayş ü nüşe meşĝül olup, cümle cezîre (18) ahâlisini imâna da‘vet idüp, üç ĝün Rüstem’e ‘azîm ziyâfetler (19) idüp, ĥazinesinüñ miftâĥların getirüp, Rüstem’e teslîm itdükde Rüstem [7b] (1) alup, kabül eyledükden soñra yine Şîrân’a virüp: “Mâlun taĥtuñ saña mübârek ola (2)

bizlere lâzım degildir.” didükde Şirân ziyâde haz idüp andan Rüstem eyitdi: (3) “Dilâver bizlere destür vir zirâ ‘askerimüz bizlere muntazırdur.” didükde Şirân du‘â (4) idüp: “Server bundan böyle ben kuluñ olunca hizmetünüzden ve rikâbınızdan (5) ayrılmam.” diyüp, hemân oğlu kaplan süvâri eliyle tahta geçürüp ‘askeründen (6) on iki biñ ‘asker intihâb idüp, Rüstem’e ve Melik Kâsım’a dürlü dürlü (7) tuhfe hediyeler virüp, hemân gemiler tedârük idüp, Rüstem ve Kâsım (8) ve pîrân begleriyle on iki biñ ‘askerin alup, gemilere girüp revâne (9) oldılar. Rûzgâr muhâlif olup, bunlar bir gün bir gece furtuna ile gidüp, (10) rûzgâr sâkin olup, Rüstem şükr-i firāvân idüp emir eyledi. Gemileri (11) karaya sürdükde mellâhlar feryâd idüp: “Server bu ara muhâlifdür.” didiler (12) ammâ diñlenemeyüp ‘askeriyle süvâr olup, Şirân Şir-süvâr ile giderken (13) Rüstem eyitdi: “Şâhum bu aralara ne dirler?” diyü şol eyledükde Şirân eyitdi: (14) “Server bu araya kamerü’l- kısım yakındur, şâhına şalşâl-ı âhen-beden (15) dirler, ziyâde gürbüz pehlüvândur ve bahâdırlığındur ve vücûdına bir (16) âlât-ı harb esir itmez.” didükde Rüstem şalşâl üzerine gitmek diledi (17) soñra atası Şâhib-kırânun şalşâl ile cenk idüp, harâca (18) kesüp, yaşın aldığı hâtırına gelüp ferâgat eyledi. Zîrâ atam (19) Şâhib-kırân bil kim elem çekme diyü kari’ olup şikâr iderek Kâsım [8a] (1) ve Gâzele ve Rüstem’e sorup aḥşamda karîb olmağla bir köye geldiler. Ol köyde (2) bir kaç bunları gördükde karşılayup: “Hoş geldünüz oğullarum.” diyüp bunları (3) evine getirüp, kendülere ‘azîm ta‘âmı var, raḥşlarına yem virüp, (4) ri‘âyet idüp, Rüstem’e: “Oğlum kandan gelüp kanda gidersiz?” diyüp (5) su‘al eyledi. Rüstem de aḥvâlin diyüp pîr dağılıp ḥayrân oldı. (6) Rüstem de pîre: “Koca baba evlâdda ve enşâbda kimün vurdur?” didi. Pîr eyitdi: (7) “Oğlum –el-ḥamdüli’l-lah- dört cilasun oğullarum vurdur.” dirken nâ-gâh kapu iki at (8) Süheyl na‘ra urmağa başladı. Rüstem eyitdi: “Pîrüm gâliba yine misâfirün geldi, (9) ola zir kapu öninde at Süheyl urur.” didükde pîr eyitdi: “Oğullarum gelmek gerekdür (10) yoḥsa köyümüz yoldan şapadur, misâfir çokluk uğramaz meger sizün gibi (11) aḥşama kalaya yol süre.” diyüp, yirinden turup gördi oğullarıdır. (12) Ol dem ey cîger-küşelerüm işte şol şekil misâfir geldi, bir oğlu ve bir ‘ayyârı (13) var ammâ kendü ve gerek oğlunuñ üzerinde ziyâde merdlik nişânesi (14) oldıktan soñra ‘ayyârı daḥı ‘ömrî şânidür. Hemân yanına varduḥda (15) bir hoşça adâb ve irkâb ile ta‘zîm ve ri‘âyet idesiz zîrâ cümle (16) ‘ömrümde böyle dilâverler görmedüm, didükde ol dem büyük oğlu n‘ola diyüp, (17) Koca Ökçeoğulları ardınca gelüp, bunlar adâb ile Rüstem’e (18) selâm virüp: “Server hoş geldünüz.” diyüp, bir ḥayl dilbâzlık idüp (19) ri‘âyet eylediler. Andan ortaya meclis gelüp, zevk ü şafâya meşgûl [8b] (1) olup eşnay-ı kelâmda pîrün büyük oğlu: “Ey Server işte bizler dört (2) karındaşlaruz ve dördümüz daḥı ḥâlimüzce ata binüp kılıç kuşanup (3) merd ü meydân geçünürüz. Bu aralarda bizlerün harb-i ḥariminde taḥat getirür (4) er yokdur ve cümle etrâf ahâlilerin daḥı ‘itikâtları bunun üzerinedür (5) kim bir yirden bir düşman zühür eylese bizler andan intikâm aluruz (6) ammâ şimdiki ḥâlde bu der-bendün öte tarafında iki yir ḥün-rîz peydâ (7) oldı. Âdemden ve ḥayvândan

kimesne geçürmez oldılar, ahālī bir yire gelüp, (8) bu kadar adamlar bunların helākine kaçd idüp üzerine varıldı (9) ammā kâbül olup bir vecihle anları helākine degil yanlarına bile yakın (10) olamadılar, bî-gāyet heybetlü cānavarlar olup, çıkarup hücüm (11) eyitdükde yüz biñ hayvān ve adam turmağa karar olmayup tār-mār olurlardı. (12) Bu kere bunlar gördiler ellerinden bir ‘ayş gelmez bize mesnet eylediler, (13) bizler dört karındaş ol mevzi‘leri helāki kaçd idüp üzerine (14) vardık, ana kâbül olup ol mevzi‘lere yakın olamadık heybetlerine (15) yürün teħammül itmez anlar öyle heybetlü vecd mevzi‘lerdür ki meger yā (16) Şāhib-kırān Ĥamza ola veya Rüstem-i ‘Aleşāh ola ki ol mevzi‘leri (17) helāk ide de ahālīnün üzerinden şerrlerün def‘i yoħsa (18) ğayretün kārı degıldür.” didi. Rüstem buñı işidüp eyitdi: “Dilāver (19) ol cānavarlar bu araya yakın mudur?” didi. Yigit eyitdi: “Belī [9a] (1) Server yoluñuz üzerinde bir çarb-ı der-bend vardır içinde bir ‘azīm mişelikde (2) işkan itmişlerdür. Öteden berü veyāħūd beriden öte (3) yüz biñ adam olsa geçmege cürā‘et itmege karar olmayalar ħālā (4) yolu kesmişlerdür.” diyince, Rüstem: “Yemin idüp şabāħ oldıkda -inşā‘allah- (5) varup ol mevzi‘lerün ħaqlarından gelme.” didi. Bunlar şād olup (6) çünki şabāħ oldı. Bunlar yirlerinden turup raħşlarına süvār (7) olup ol pīrün oğulları bunların yanlarına düşüp revāne (8) oldılar. Rüstem ve Ğazele ‘ayyāre eyitdi: “Varsun Şīrān ile pīrān pīr(9) söyle kim ‘askeri kaldurup, ardumca aheste aheste geledursunlar (10) sen yine gelüp, bize irişesin.” diyüp, Ğazele ‘askere gönderüp, (11) kendüsi mālīk ve ol yigitler ile ‘azīm-i derbend idüp gitdiler. Çünki (12) gelüp irişdiler. Ol pīrün oğulları eyitdiler: “İşte Server-i derbend (13) didigimüz derbend budur ve ol mevzi‘leri ğayra kıyās itme zinhār ğafil (14) olma.” diyüp bunlar Rüstem‘ün kafāsına dolışdılar. Server: “Bizler ilerü (15) varmazuz eger sen ğayret idüp, gidersen var Allah mu‘inün ola.” (16) diyüp, girüye çıkıldılar. Rüstem: “Elem çekmen ħüdā kerīmdür.” diyüp elinde (17) olan Üştür Mālāberd‘i sürüp, öteden ol pīrler aħşāmdan (18) şikārların alup, yiyüp çün karınları acıgup, yirlerinden turup, (19) şikār arzūsıyla birbirinün ardınca devreden taşra olup beriden [9b] (1) Rüstem-i ‘Aleşāh çün dere ağızına gelüp irişdi. Birileri görünce hemān (2) Ĥamzavārī sağ elin sol gürz gāhına ve sol elin sağ gürz gāhına (3) koyup, bir na‘re-i cān-sitān urdı kim Rüstem‘ün na‘rasından ol derbend (4) dürlü şādalar virüp bir zamān gömüldi. Çün ol cānavarlar (5) bu mehīb şādāyı işidüp, bir kez bekleyüp ber-dār idüp, birbiri (6) ardınca kendülerün derbend ağızına taşra oldılar. Rüstem bunları (7) gördü ki ħayrān oldı, rāvi eydür: Rüstem ol zamāne gelince (8) çok mevzi‘ler helāk itmişdi ammā daħı buncaleyin heybetlü cānavarlara (9) rast gelmemişdi ammā Rüstem‘ün altında Üştür Mālāberd (10) yirleri birden görünce bir kez ‘ikāb gibi kendüyi bir cānibe fırlatdı. (11) Rüstem ğazaba gelüp Üşter’e birkaç kār-bāna urup raħşı (12) cānavarlar üzerine sürdükde pīrler Rüstem ile Melik Kāsım‘ı gördükde (13) elimüze şikār diyüp hemān kıyruqların yire urup ve pençelerin görüp (14) biri Rüstem ve biri Melik Kāsım üzerine yürüdiler ammā Rüstem gördü, (15) bir kendüye gelür hemān dal-tīğ olup, Üşter’e mahmüz idüp

yire (16) tutup bir tığ âteş-tâb şöyle urdı kim toğ gibi güllesin (17) zemînine bıraktı. Birden ol pîr dağı Melik Kâsım üzerine (18) altında olan rahşına mahmûz ide (19) gördi, rahş-ı Süleymânî olmamağla pîrûn üzerine gitmege cürâ'et [10a] (1) idemeyüp tayandı. Rüstem ol hâli gördükde Üşter'i sürüp ol (2) pîre dağı bir tığ öyle urdı kim iki pâre eyledi. Ol dem pîrûn oğulları (3) ol cânavarlaruñ Rüstem elinde helâk oldukların görüp, Rüstem'üñ (4) cîgerdârlığına taḥsîn ve âferîn idüp, andan pîr veya babanlaruñ posların (5) üzüp, ol altı karındaşlar şâd olup, Rüstem-i 'Aleḡşâh'üñ ayağına (6) düşüp, cân ile bendeligin kabûl idüp andan Ğazele 'ayyâr (7) pîrlerüñ poslarını alup 'asker-i İslâm dağı gelüp, derbende mezbûrda (8) birleşüp, pîrlerüñ lâşelerini görenler Rüstem'e taḥsîn idüp ḡayrân (9) olurlar idi. Andan irtesi gün ol aradan kalkup yollarına (10) revân oldılar. Bir gün bir 'azîm şahrâya geldiler. Âbâ revânî ziyâde (11) ve cennet-asâ çemenzâr şahrâdur. Rüstem-i 'Aleḡşâh üç gün oturağ (12) idüp, şayd-ı şikâre binüp her bir begleri bir tarafda şikâr arzusuna (13) sen de görüp ammâ Rüstem-i 'Aleḡşâh-ı Rûmî dağı Ğazele ve seyyâre Melik (14) Kâsım'ı ve ba'zı begler ile bir tarafa şikâre çıkup, her biri bir (15) cânibe şikâr arzûsıyla gidüp, Rüstem-i 'Aleḡşâh şunda bunda, (16) çerinde yirinde şikâr idüp giderken bir menfûş ahû Rüstem'üñ öñinden (17) ber-dâr idüp kendünce Rüstem tîz el tîr-i kemâne urup oğ atdı, (18) oğdur gelüp ahûya urup kâr itmeyüp yire düşdi. Rüstem (19) ol hâli gördükde te'accüb idüp: "N'ola kim benüm oğum buña kâr itmeye." [10b] (1) diyüp elem çeküp: "İmdi elbetde ben bu ahûyı komam." diyüp ammâ yıldırım (2) misâl kaçup Rüstem'e irişem diyüp, Üşter'i birkaç yirinden (3) karnuñ yırtup ikrâm nâmıyla ahûnuñ ardına düşdi. El-kışsa (4) ahû kaçdı. Rüstem koğup ardlarından Kâsım da ḡayret idüp (5) ve Ğazele seyyâre ile Rüstem'üñ ardına düşdiler. Ammâ Üşter Mâlâberd (6) ve bu gerek Süleymânî rahşıdır. Bunlardan ḡayli ayrılıp ahû (7) kaçup Rüstem koğup ahû bir kebîr deryâ kadar şu kenârına gelüp, (8) hemân perdâb idüp ahûdur kendüyi ol şarayuñ karşısına itdi. (9) Rüstem görüp ḡayrân oldu ammâ ol ahû şuyuñ öte (10) yüzine çıkduğda ol arada büyük 'azîm kapu var idi, açık (11) tıururdu. Ahû hemân ol kapudan içeri girüp ḡayıb oldu. (12) Rüstem ḡazab ile nehrüñ kenârına irişdükde hemân tâziyâne ile (13) Üşter'e urup Üşter Mâlâberd dağı hemân kendüyi ber-dâr idüp (14) öte yüze itdi ammâ Üşter'ün öñ ayakları kenâra dönüp, (15) kış ayakları şuda kalup davranup çıkamaduğda Rüstem kendüsini (16) kenâra atup yüzi üzere düşdi. Rüstem karaya çıkduğda (17) Üşter'i şıvarup ḡayvân girüp dönüp biri kenâra çıkdı. (18) Ol maḡalde Kâsım ve Ğazele gelüp girdiler. Üşter üzüp (19) şunun beri tarafına çıkduğıñ görüp tıurdılar. Kâsım Rüstem'i [11a] (1) öte yüzde görüp "Devletüm ata ne yavuz iş eyledükde Rüstem nesne yok (2) oğlum elem çekme." didi. Andan Rüstem gördi kim bir yalın kaya şeklinde bir (3) mücellâ kapu iki kanadlu bir kapu küşâde tıurur. Rüstem dağı ilerü varup (4) ol kapınuñ bir cânibinde bir siyâh mücellâ meyl tıurur. Rüstem ol meyilden (5) baña varup gördi birkaç satır yazu var girü ḡubârıñ silüp (6) okuyup dimiş ki: "Çün zamânla bunda gelen şeh-

süvâr çün getüre (7) bunda seni rûzgâr bunda gelüp ve kapuyı böyle meftûh küşâde (8) gördükde zinhâr ü zinhâr şakınup içerü girmeye seni geldüğün (9) yola gidesin eger bu sözi tutmayup naşihat kabûl itmeyüp elbetde (10) girecek olursan başdan çıkarsın veyâhûd yâhûd olmaz (11) isen de nice yıllar bu tılsımında hâpîs olup kalursın.” demiş. Çünkü (12) Rüstem-i belâ-keş bu sözleri okudu ol dem hatırına ol pîrûn sözleri (13) geldi, ol Hızır ‘aleyhisselâmdan istediği üzere bildürmüşdi. (14) Biraz tûrup bu hâle hayrân oldu ammâ beriden çünkü Melik Kâsım (15) Üşteri tûtdı, licâmuñ alup diledi kim ol şuyı üzüp ötesine (16) rahşî irişdüre Rüstem eyitdi: “Oğlum şabreyle Üşter seniñ başında (17) tursun, zîrâ bu görk eyvânsarây meger tılsım imiş.” diyüp aḥvâli (18) bildürdi ve eyitdi: “Oğlum çünkü bunda bu kadar geldüm, gördüm (19) içerü girmeyüp gitmek ‘acebdür, zîrâ atam Şâhib-kırân yanına [11b] (1) vardukda serâ-perde erenlerine benüm serencâmum su’âl eyledüklerinde bir bir hikâyet (2) itmek lâzım geldi de niçün girmedüm?” disem Şâhib-kırân ve Serverler dimezler (3) mi ki: “Hey meded yâ Rüstem eger biz olsayduk girerdük, zâhir elbetde baş yazusun (4) görür ne olmak ihtimâli var didüklerinde anların ne cevâb vireyüm (5) imdi anları öyle söyletmeden ise bu tılsımda düşüp ölmek (6) veyâhûd hâpîs olmak yegdür. İmdi cîger-küşem ben tılsımı görmeyince girü (7) dönmem.” diyüp: “İmdi Üşter saña yâdigâr olsun, benden ve beni hayır (8) du‘âdan unutma ve hem atam Şâhib-kırân’a ve cümle serâ-perde erenlerine (9) daḥî selâmum irişdüresin cümlesi bizi gönülden çıkarmayup (10) hayır du‘âdan unutmaya.” didi. Çün Melik Kâsım ve Ğazele ‘ayyâr Rüstem’den bu (11) sözleri işidüp ağlayup ḥurden pîrûn sözleri Melik (12) Kâsım’uñ hatırına gelüp ağlayup: “Devletüm ata niçün böyle (13) söylersin ferâgat ile böyle muḥâtaralu bu niçün girüp (14) kendünüzi tehlikeye şalarsız.” diyüp gördi. Çâre mümkün olmayup (15) Rüstem-i belâ-keşe söz geçüremedi, zîrâ olacak var Rüstem hayır (16) olmaz oğlum hemân du‘âdan unutma, diyüp kapudan (17) içerü girüp bir kadem üç kademde nâ-gâh ber-ṭarâfa (18) cınladı, kapu kapanup sedd oldu. Rüstem gördi, kapu kapandı. (19) Hemân ilerüsün arzû idüp gitdi, nâ-gâh karşudan [12a] (1) bir kapu daḥî zâhir oldu. Rüstem-i belâ-keş bismillah, diyüp andan daḥî içeri (2) girdi, kırk adım yir gitdi, bir kapuya daḥî geldi. O bir kapu daḥî sedd oldu, (3) kapandı. Bir kapuya daḥî gelüp içeri girdükde nâ-gâh karşusından (4) yüz yigirmi beş arış kaddiyle bir arslan nice bu bir dîv zâhir oldu. (5) Omuzında bir gürz biñer, yıldırım mişâl şakıyup irişüp bir kez na‘ra (6) urup: “Ey nâ-bekâr ḥâkisi bunda ne ararsın ve seni bunda kim getüri (7) taḥkîk seni bunda âcilen getürmüşdür.” diyüp ol küh-peyker ‘amûdın (8) başı üzerindendir indürüp Rüstem’e bir ‘amûd şöyle urdı kim (9) Rüstem başın ilerü virüp arḳaya aldukda arḳada olan siperden (10) ateşleri saçılıp ol sarâyıñ içi şadâ virdi diyü: “Yat bre (11) nâ-bekâr-i ḥâkî aşlına irdüñ.” diyüp girü dönince Rüstem gerçi (12) men‘eyledi. Ammâ hayli zor çekdi. Andan kaddin rast kırup ardınca (13) ḥaykırup: “Ey la‘în nereye kaçarsın?” didi, diyüvir girü bakup Rüstem’i (14) sağ gördükde hayrân olup: “Hay bre nâ-bekâr-i ḥâkîne yavuz (15) pāk cānuñ var imiş, daḥî sen ölmedüñ mi?” diyüp, irişüp bir gürz

(16) dağı urmağ istedikde hemān Rüstem haykırup, nice alup (17) şıçrayup, ol divüñ -yā Allah diyüp- belinden kavrayup, şol bir (18) zor eyledi kim kaldurup yire urup hemān sinesine çeküp (19) hañçerüñ ‘uryān idüp başın kesmek murād eyledükde dīvü ol **[12b]** (1) hāli gördükde pil-i ser şır-pençe hayrān olup: “Amān Server baña kıyma (2) ölince saña kul olup hizmet ideyüm ve benüm gibi bu tılsımda (3) o tokuz yoldaşum dıvler vardur ki her birini ben akrān.” didükde (4) Rüstem amān virüp sinesinden kalkup hañçerin ğılāfına kodukda (5) pıl-i ser-nirre yirinden turup Rüstem’üñ elin öpüp cān-ı dilden (6) müslimān olup Rüstem’üñ kulluğın kabül eyledi. Rüstem ol otuz (7) tokuz ifriyetleri işitdikde şād olup: “İmdi bu tılsımdan (8) çıkmak kabüldür.” diyüp sâ‘ir tılsımlar gibi kıyās eyledi andan (9) ol dīv Rüstem’üñ öñine düşüp bir kapuya dağı geldiler. Rüstem (10) içeri girüp gördi, bir vāsi‘ meydāndur ol dem ol otuz (11) tokuz ifriyetleri bilā-kader Rüstem’i görünce Rüstem’e hücum eylediler. (12) Rüstem ol hāl gördükde kendüsin bunlara urup āhir bunları da (13) başup kendüye kul eyledi ol pil-i ser Rüstem’üñ öñine düşüp (14) bir bağ-ı dil-küşāya getürüp Rüstem seyrederken bir dirāht-ı müntehā sāyesine (15) gelüp gördi mi cā-be-cā yir bir hāvaşlar ve eṭrāfında şādirvānlar (16) ve toşbalar ve kumrılar dāfi‘ kuşlar nağmesazlıklar iderler. Rüstem’e ol (17) maĳām ğāyet hoş gelüp anda oturup karār eyledi. Andan (18) pil-i ser varup envā‘ meyvelerden devşirüp Rüstem’üñ öñine (19) getürdi. Rüstem ol meyvelerden murād üzere yiyüp tururken nā-gāh **[13a]** (1) havādan bir nesne gürleyüp Rüstem’üñ öñine indi ve baş koyup du‘ā eyledi. (2) Rüstem: “ ‘Aceb bu kim ola?’” diyüp gördi. Cāzū elinden hālāş eyledüği Rūh-efzā (3) perīdür. Rüstem görüp şād oldı. “Hoş geldüñ ey Nigār bunda (4) gelmekden ne hizmet var.” didükde ol dem Rūh-efzā Perī eyitdi: “Ey Server (5) hizmet ancak hem sizi ve ziyāret ve hem siz bendeñize eyledüğünüz (6) eyülik muĳābili geldüm ki sizi bu tılsımdan çıkarup hālāş (7) idem.” didi. Rüstem biraz fikir idüp andan eyitdi: “Ey pil-i ser bu maĳām (8) ne maĳāmdur ve kim bünyād eyledi?” didi. Pil-i ser ey Server buña dağme-i (9) Cemşid-Şāh dirler tafşilen beyān eyledi. Rüstem çünki bu dağmeyi (10) bildi, dönüp Rūh-efzā’ya: “Ey Bānū imdi lüṭfuñuz dā’im olsun (11) hele sizler şafā geldüñüz, ziyāde haż eyledüm ammā siz bizi bu dağme-i (12) Cemşid’den hālāş eyledükden şoñra ben bir dağı atam Şāhib-kırān (13) hużūrına varup serā-perde erenlerine kavuşup baña sergüzeştümden (14) su’āl eyledüklerinde dağme-i Cemşid’e düşüp kırk ifridi kendüye (15) kul idüp ve şoñra çıkmak murād eyledükde çıkamayup Rūh-efzā (16) nām bir peri kızı hālāş eylemiş, perī-cāzū elinden maĳdem hālāş (17) itmiş. Piri de aña muĳābele bu eyüligi eyledi.” didükde ki dimezler mi ki (18) eyüsini ol kız kırtarmış yoĳsa ol dağme-i Cemşid de ölür giderdük. (19) Var ol kıza çok du‘ā eyle zirā anuñ azatlamasıdır. **[13b]** (1) İmdi ey Nigār bu cevābı erenler içinde kendime söyletmeden ise bu dağme-i Cemşid de ölümüm yegdür. (2) Ümīddür ki -inşā‘allahu- vaĳti geldükde hālāş olavuz.” didi. (3) Rūh baĳa Server: “Gel öyle dime bu tılsım-ı Cemşid Şāh’ı ğayra (4) eyleme çok perişān olursın, bu sözde ğurūr añlanur.” didi. (5) Çāre olup Rüstem rıza

viridi. Rūh-efzā ziyāde elem çeküp (6) dönüp: “Bağa Server sen bilürsün.” diyüp, hemān ol dem kanad (7) büküp uçup gitdi. Rüstem ardınca bağa kaldı ve ol dağme (8) içinde çok gezüp bir vech ile yol bulamadı. Rüstem-i belā-keş (9) bu dağme-i Cemşid Şāh’a kaldı, kāh şād ve kāh melāl olup (10) ol bāğda ve kāh atası ve Melik Kāsım’uñ vālidesinüñ bed-du‘āsın (11) ve kāh pīr-i ħurdenüñ cevābuñ añup ağlardı ve kāh yine pīr-i ħurde (12) lākin şonra ħalāş olursın didigün fikir idüp şād olurdu. (13) İşte Rüstem-i belā-keş dağme-i Cemşid’den ħalāş oluram ümīdiyle (14) anda kaldı ezin-cānib ammā bu taraftan Melik Kāsım Ġazele (15) ile Rüstem’üñ ol ħālın ve dağme-i Cemşid’e girüp kalduğın (16) görüp ziyāde melāl olup Melik Kāsım murād eyledi ki ol (17) şuyı öte geçe ol tılsımdan Rüstem’i ħalāş ide bu sevdā (18) ile sürüp rahşını sürüp ol şu kenārına geldi fikir idüp (19) ‘aceb kendümi şuya mı ursam yoksa atla mı geçem dirken nā-gāh [14a] (1) karşıusından bir pīr-i rüşen zamīr zāhir olup ve el urup Melik Kāsım’uñ (2) kemerinden kapup yire urdu. Melik Kāsım buña ħayrān olup gördi (3) bir ziyāde bir pīr-i nā-tuvāndur. Bu ziyādesiyle Melik Kāsım’uñ gücine gelüp (4) ve eleminden ağlayup: “Ey pīr lütf ile hemān başum kes, bundan şonra (5) cihānda baña sağık gerekmez, senüñ gibi bir pīr benüm okum yire getüre artuk ben (6) bu cihān sarāyında şāhib-i zuhūr olup ‘asker-küşā olam.” diyüp minnet (7) eyledükde pīr gülüp eyitdi: “Yā Kāsım İbn-i Rüstem Rüstem’sin ne elem çekersin (8) ben senüñ arkanı degil de deden Şāhib-ķırān’uñ bile arķasını yire getürdüm (9) imdi ben Ĥazret-i Ĥızır nebīyem gücüne gelmesin.” diyüp kendüyi Melik (10) Kāsım’a bildürdi. Melik Kāsım şād olup yirinden şıçrayup Ĥızır ‘aleyhis- (11) selāmuñ ayağına düşüp ve elini öpüp niyāz idüp eyitdi: (12) “Sultānum atam Rüstem’den baña bir ħayır vir zīrā bu dağme-i Cemşid’e girdi (13) ve ardınca bir ‘azīm tarafta çatıldı ve kapu üzerine kapanup kendü (14) içerüde kaldı, ‘acaba şıĥhatte midür, yoĥsa helāk mı oldu. Eger (15) sağı olduğın bilsem atam ħalaşa çāre arardum.” didükde Ĥızır (16) ‘aleyhisselām gülüp eyitdi: “Oğlum melül olma atañ Rüstem-i belā-keş (17) sağıdur ve ölmeden mülākat olursın ammā gerekdür ve anuñ ħalāşı (18) senüñ elinde degildür yok yire zaĥmet çekme.” didi. Andan Kāsım’a du‘ā (19) idüp vedā’ idüp gözünden nihān oldu. Melik Kāsım ol elem [14b] (1) ile Ġazele ‘ayyāre dağı baķmayup bir tarafta ‘askere gideyüm sevdāsiyla gitdi (2) ammā Rüstem firāķıyla müteĥayyir yol yañilup bir cānibi tutup kendü meger bunuñ (3) gitdiği yol serhad-ı Türkistān idi. Melik Kāsım serhad-ı Türkistān’a düşüp (4) ol taraftan Ġazele ‘ayyāre Üşter’i alup ağlayurak beglere ‘askere gelüp (5) bu aĥvāli anlar da bildükde figān idüp andan begler cümle sürüp (6) ol şu kenārına ĥendek oldığı maĥale gelüp çok kimesne kendüsi (7) ol şuya urup Rüstem’i ħalāş istediler ammā ĥayli kimesne şuya (8) ġarķ oldu, bir çāre bulamadılar ve Kāsım’ı dağı çok aradılar, (9) bulamadılar. Aĥir dönüp ferāğat idüp gitdiler. Melik Kāsım (10) bir ĥayli zamān gitdi, bir kimesne ve şenlik görmeyüp aĥir bir gün (11) bir Şehr-i Turān dirlerdi ve tağ eteginde (12) oturup ol vādileri seyridüp giderken bir orman içinde (13) bir ĥazīn āvāz işitdi. Ormana girüp gördi bir ĥatunu bir

(14) ağaca şara komışlar. Kāsım hatunı çözüp halāş eyledi (15) andan aḥvālinden su’āl eyledükde hātūn eyitdi: “Ey nevcivān bu görünen (16) şehre Şehr-i Tūrān dirler, şāhına Mihrāç Hān dirler, ben çarın (17) Mihrāç Hān’uñ veziriniñ hātūniyam vezirüñ Ṭahūn-ı nām bir zengī (18) kulu vardır benüm ḥüsn-ü cemālüm görüp ‘āşık olur ve gözedüp (19) fırsat bulup beni bağumdan şikār idüp bunda getürdi. Benden [15a] (1) murād taleb eyledükde ‘azarlayup mādemki erüm şağdur, ben saña rām olam (2) zīrā beni şağ komaz imdi sen bundan varup aña bir çāre bulup öldürürsin.” (3) didüm. Ol da: “Gördi olmaz imdi sen bunda dur.” diyüp beni bağladı. (4) Kendü gitdi bilmem anuñ da ḥālī nice oldı dirken gördiler. Şehirde berü (5) bir atlu belürdi hātun gördükde bilüb eyitdi: “Ey nevcivān nice olur (6) ḥāl işte ol mel’ün geldi benzer ki ol derd-mend er mi bī-günāh (7) katletmiş eñ soñ baña oldı olacaq sen de benüm belāma uğrama (8) kākı beni ağaçdan çözmeye aniden benden ötüri ol mel’ün (9) seni daḥı katleder.” didi. Melik Kāsım: “Ey Nigār ğam degil öyle rüy-ı (10) siyāh nürdür ki beni katlede ko gelsün görelüm, bir tecāvüz iderse sen de gör (11) beni aña neler idem hemān seyirci ol.” didi. Bānū: “N’ola sen bilürsin.” diyüp (12) ol dem Ṭahūn-ı Zengī elli dört arış kaddiyle gelüp irişdi. Bir elinde (13) bir kelle ve bir yalın-kılıç elinde megerki Bānū’ya cübbe şatmak idi murād-ı (14) la’īn hemān Bānū’yı ağaca şarup toğrı şehre varup vezirüñ (15) yanına gidüp hemān amān virmeyüp başın kesince adamları hücüm (16) idüp bir vāfir adamları daḥı katl idüp kal’adan taşra olunca (17) yigirmi kadar adamları daḥı bad-ı yarağ düzüp Ṭahūn’uñ arkasına (18) düşüp, ammā çünki kelle götürüp Bānū’nuñ önüne atup: “Bağa (19) işte kocanın kellesi bu kadar da adamları öldürdüm.” diyüp çün [15b] (1) ol yigirmi kadar vezirüñ tevābi’atına: “Ey Nigārlar sizler kimsiz kim benüm ardıma (2) düşüp efendiñüz intikāmını benden almağ isteyesüz.” diyüp bunlara ḥamle idüp (3) der-‘aḳab bunları katleyledi. Bānū feryād idüp: “Hay-dirig gördüñ mi veziri de (4) bī-günāh ben belāya uğratdum bu kulları vardır bu mel’ünüñ ḥağdan gelüp katl (5) iderler didüm, olmadı varup bī-günāh vezirüñ başın kesüp getürdi.” diyüp (6) başı eline alup yüzine gözine sürüp zārılık idüp ağlamağa başladı. (7) Ammā Ṭahūn’uñ bī-dīn vezirüñ adamların kırup dönüp geldi, gördi. (8) Bānū’yı benden halāş itmişler ve yanında bir nevcivān ṭurur üzerinde maḳbūl (9) silāḥları var ğazaba gelüp: “Ey nā-bekār oğlan kandan gelüp benüm ma’şūḳum (10) halāş idesin. Sen benüm nāmum istemedüñ mi bu küstāhlığı idesin (11) yarısını daḥı katledeyüm.” diyüp hemān elindeki kılıcı Melik Kāsım’a (12) ḥavāle eyledi. Dilāver-i ‘Ālem’e rüy-ı siyāh sen ne gelüpsin ki ben senden (13) korşam ve bu işüñ nedür kim sonuñı fikir itmeyüp kendü efendini katlidüp (14) tuz etmek başup ve bu kadar adam helāk idüp ‘iyālına ihānet sevdāsında (15) olasın. Bu senüñ yolına gelmeye mi kıyās idersin.” diyince la’īn (16) vire Kāsım’a kılıcuñ ḥavāle idince Server tiz destlik idüp koltuğı (17) elinden bir tiğ tiz ateş-engiz öyle urdı kim kılıç ṭutan eline başı (18) havaya yarān olup hatun ol ḥālī görünce Melik Kāsım’un ayağına (19) düşdi. Server komayup hatunı Ṭahūn’uñ raḥşına bend urup ve kendü [16a] (1)

dağı kendü raḥşına binüp eyitdi: “Ey Bānū ḥaydi seni maḥalline bırağup andan (2) ben kendü yoluma gidem.” diyü vezîrūñ başını Melik Kāsım eline alup (3) başı bedenine ulaştırup berāber defin olına (4) diyü ḥatun ile şehir tarafına rāhī oldılar. Rāvī eydür: Çünki Tāhūn-ı (5) Zengī bu kıyaşı itdükde birkaç adamlar segirdüp aḥvāli Mihrāç (6) Ḥān’a ḥaber virdükde Mihrāç ḡazaba gelüp hemān bir ser-‘asker var idi. (7) Adına Ğazanfer Türk dirlerdi ziyāde Bahādır idi, aña emir eyledi: (8) “Ey Dilāver var ol tuz etmek ḥāyini, mel‘ūnı ola kim ele girüp (9) diri tutup getüre idün ki ‘azīm siyāset idüp helāk idem ki (10) ḡayrilere ‘ibret ola imdi göreyüm seni er gibi ol istediğin (11) kadar ‘asker ala şāyet kaçırmasın yā ölüsün veya dirisin getüresin, (12) eger bulamayup boş gelecek olursan hemān bunda gelmeysin artuḡ (13) dīvānumda saña yir yokdur.” diyü ziyāde iḡdām ile kondurdi. Ğazanferi de (14) altı-yidi biñ ‘asker alup: “Ḥayrola şāhum diyüp, ‘ale’l-‘acele (15) ‘askeriyle şehirden taşra olup giderken karşıdan Melik Kāsım (16) vezîrūñ ḥātunı ile gelür gördiler. Vezîrūñ başı elinde hemān (17) şormak ve su’āl itmeden: “Hay baḡa nā-bekār bu oğlan da Tāhūn’uñ (18) yoldaşı imiş, korkmadan vezîrūñ başını ve ḥatunı (19) alup ‘aceb kanda gider ola.” diyüp hemān o gün alup: “Bre oğlan [16b] (1) getür şol başı kanı Tāhūn-ı Zengī.” didi. Kāsım eyitdi: “Tāhūn cehenneme (2) gitdi ve başı saña niçün vireyüm ben getüremez miyem?” diyüp: “Birebire bu oğlan (3) tutun Tāhūn’ı biz buña bulduralum.” diyüp Kāsım’uñ üzerine hücum eylediler. (4) Ḥatun: “Bre tūruñ bunuñ şuḡı yokdur.” diyü feryād ide gördi, olmadı. (5) Ḥaber anlatamayup Melik Kāsım: “Bre adamlar Tāhūn’uñ ölüsü filān (6) yirde, vezîri öldürmiş, ben de añı öldürdüm işte ḥatunı alup (7) mekānına getürürem, yürün şuradan beni baña koñ şonra benden (8) ziyān görürsüz diye göri. Olmaz günahuñuz bu boynuñuza.” diyüp, bir yol (9) dal-tiḡ olup: “Ey nā-bekārlar çünki beni ḥālūme komaduñuz ben size (10) kendü mi bildüreyim.” diyüp bunlaruñ içine girüp urdı tiḡin bunlara (11) gördi olmaz çok kimesne helāk eyledi. Aḡir raḥşın helāk (12) eylediler Kāsım’a ve çok yirinden zaḡm-dār idüp bunlar baḡtılar ki olmaz kemendler ile üşürüp Kāsım (13) zaḡmlarından olup gine yokdur kemendleri çalup yine kılıç ile aḡir bir ḥendekde (14) ayaḡı sürçüp üzerine üşündi eylediler. Ammā Melik Kāsım da (15) zaḡmlarından kan aḡmaḡla ḥarekete mecālî kalmayup ziyāde za‘if (16) gelmişdi. İki biñ miḡdarı adam helāk itmişdi. (17) Kāsım’uñ hemān ‘aḡlı gidüp bī-ḥūş oldu. Kāsım’ı bende (18) çeküp andan alup Mihrāç Ḥān’uñ ḥuzurına getürdiler. (19) Ammā Mihrāç Ḥān bu kadar ḡavḡadan ḥaberdār olup: “Birebir adam bu kadar [17a] (1) ‘asker ile ḡavḡa ide.” diyüp naḡar idüp Melik Kāsım’ı görüp: “Bre bu Tāhūn (2) degül bu bir çocuk tıfıl oğlandır, bundan ne isterdüñüz.” didükde Ğazanfer (3) Türk eyitdi: “Şāhum size yañlış anlatmışlar, bu ‘avrat bu oğlan ile (4) baş koşmuş derd-mend vezîri katlidiymiş.” didi. Mihrāç Ḥān eyitdi: “Neden (5) bildüñüz.” didi. Ğazanfer eyitdi: “Tāḡir bizler giderken gördük vezîrūñ başı bu oğlanuñ (6) elinde ve ‘avrat yanında, artuḡ ne şoram pesbellü.” didiler. Mihrāç Ḥān (7) “Eyü kışşa.” diyüp Melik Kāsım’a naḡar gördi, tıfıl-ı nevcivāndur lā-ya‘kil (8) yatur kendün de degül katı çok yirinde zaḡmı var, kan

çok akmağla ‘aklı (9) gidüp kendüyi bilmez. Mihrāç Hān eyitdi: “Bu oğlan bu hāle (10) gelince ne kadar adam öldürdi?” didükde bunlar eyitdiler: “Biñden ziyāde ammā (11) şāhum yüz biñ ‘asker olsa ele girmek mümkün degül idi. (12) Hele rahşını öldürdük ve tīr ü bārān itdükde böyle çok (13) zaḥm götürüp zebūn olup ve bu kadar da kemendler atup güc ile (14) ele getürebildük. Hadd-i zātında daḥı küçük oğlandır, lākin (15) bir pāre ateşdür. Bu diyārlarda böyle adam ve böyle bir kimesne görmedük.” (16) didiler. Mihrāç Hān parmak ışırup ḥayrān oldı ve fikir idüp: (17) “Bu bir Şāhib-kırān-zāde veya bir bellü başlu kimesneye mute‘allık (18) olmak gerekdür. Hele şimdilik getürün zaḥmlarına tīmār idin (19) ‘aklı başına gelsün bir su‘āl idelüm eger kabāhat bunda ise andan katl [17b] (1) olsun.” didi. Melik Kāsım’ı getürüp bir hücrede bi’t-tamām meşgūl oldılar. Mihrāç Hān (2) ḥātūn’a eyitdi: “Senūñ ehlūñ benüm vezīrüm iken sen varup bir zengīye uyup ve soñra (3) bu oğlanı kanda buldun ki benüm vezīrüm senūñ ehlīni anlara katlitudüresin.” didükde, (4) ḥātūn eyitdi: “Ey Şehriyār aşlı budur ki ehlüm vezīrūñ kullarından Tāhūn (5) Zengī siz de bilürsüz bir bahādır mel‘ūn idi. Bilmem beni nice görüp baña (6) ‘aşık olur, ḥaberüm yok. Bir gün bağumda cāriyelerümle otururken fırsat (7) bulup seherde gelüp añşuzın beni kapup tağa götürdi. Benden murād taleb (8) eyledi. Ben de didüm mādemi erüm şāhuñ vezīridür, şağdur ben saña (9) rām olmam, soñra tıyılduğda seni de ve beni de katl iderler.” didüm ki murādum (10) bu idi ki mel‘ūn anda varduğda tutup ḥaḳḳından geleler mel‘ūnuñ (11) bu kadar cigerdārlıgını bilmezdim. Mel‘ūn aşikāra vezīrūñ konağūñ (12) başup ve bu kadar adamların helāk idüp vezīrūñ başın (13) kesüp alup baña getürür ol gelmezden evvel bölüginden bir cānībden (14) çıkageldi. Beni ağaçda bağlu görüp beni ḥalāş idüp aḥvālüm (15) sorup soñra Tāhūn vezīrūñ başı ile gelüp bu civānı (16) ve benüm ḥalāşımı görüp ğazaba gelüp bunu katl itmek istedi. (17) Bu da aña ğālib gelüp anı katl idüp baña: “Gel seni yirine götüreyüm (18) ve vezīrūñ başında daḥı berāber defīn olsun.” diyü alup gelürken (19) sizūñ gönderdinüz ser-‘asker gelüp başı bu yigidūñ elinde gördükleri (20) gibi: “Hay vezīri bu öldürmiş!” diyü üzerine hücum itdiler. Ben: [18a] (1) “Bunuñ kabāhati yokdur aşlı şöyledür.” diye gördüm. Baña daḥı: “Seni gidi (2) saçı biçik mekkāre bu oğlana mā’il olup bir vezīrūñ katline sebep (3) oldıñ.” diyü, “Her taraftan baña daḥı şetm ü hücum itdiler, meger bu nevcivān (4) bir bahādır imiş zāhir göze göre ölmek istemez. İşte elinden (5) geleni dirīg itmeyüp bu kadar adam helāk eyledi. Aḥir kendü de esir (6) oldı.” didi. Mihrāç Hān başın şalup biraz ta‘accüp eyledi: “Hele (7) görelüm şāhiḥ midür?” diyüp Kāsım’un da bir miqdār zaḥmları eyüce olup (8) Mihrāç Hān getürdüp andan başın kaldurup: “Ey nevcivān (9) ne diyārlusun ve buraya ne sebep ile geldün ve benüm ‘askerüm niçün kırduñ (10) toğrı söyle seni azād ideyüm. Zirā bir eyü dilāver imişsin.” didükde Melik (11) Kāsım: “Fikir idüp atam Rüstem ve dedem Şāhib-kırān disem olmaz ve ben (12) yezdan-perest olduğum bildiler, olanlarūñ da‘vācıları şāyet helāküme (13) sa’y ideler.” diyüp eyitdi: “Ben bir ḥocazādeyem yolda giderken şikār (14) arzūsıyla kāfileden ayrıldum. Orman

içinde bir huzin şadā işitdüm (15) ormana girüp bu hātūnı bir rahta bağlamışlar, aḥvālin şorup (16) ḥalāş eyledüm, şoñra bir zengī geldi, baña kaşd eyledi ve bir kelle var (17) elinde şoñra ‘asker gelüp yine kaşd eylediler.” diyü aḥvāli naḳil eyledükde (18) Mihrāc Ḥān muḳaddem hātūn’dan işitdügi vech üzere andan adam (19) gönderüp Ṭahūn’uñ ol maḥalden başını getürdiler. Melik Kāsım’un [18b] (1) bī-günāh oldıgı aşikār oldıgıda Mihrāc Ḥān, Melik Kāsım’a ḥıl‘at giydürüp ve eyitdi: (2) “Yigidüm var, kanda gidersen git dilersen atandan bir ḥaber alınca bunda otur (3) diyüp, vāfir iḥsānlar idüp Melik Kāsım da du‘ā idüp çıkup gitdi. (4) Şunda bunda çarşuyı gezüp ḥāver zemāne bir kılavuz bulsam.” diyü maḥalde (5) tedārük idemeyüp aḥşām oldıgıda bir yatacak yir yok bir vīrānede (6) gidüp ḳalmaḳ murād eyledi. Rāvī meger bu Mihrāc Ḥān’uñ iki ‘ayyārı (7) var idi. Mihrāc Ḥān, Melik Kāsım’a bu kadar māl iḥsān itdürdügin (8) görüp birbirine: “Bu yigit elbetde bir maḥalde ḳalur, şol mālı şundan (9) nice alalum.” diyüp tama‘ idüp: “Ardınca ḳollayup Kāsım’uñ çünki (10) ol vīrāneye girdügin görüp elbetde uyur. Mālı çalırız.” diyüp ata (11) Melik Kāsım kuru toprak üzere bir taş yaşdıḳ, idüp yatdı ammā (12) nāz-ı na‘im ile perveriş olmış, raḫat idemeyüp gözüne uyku girmedi. (13) Ammā ol ḥarāmzādelerüñ biri Kāsım’uñ yanına gelüp biri gözci (14) olup tamām Kāsım’ı uyur kıyās idüp elini uzatdı kim şāhuñ (15) itdügi iḥsānı ala. Kāsım ise eli tiḡ kabzasında uyumazdı. (16) ‘Ayyāruñ koynına el uzatduḡın görüp bir tiḡ öyle urdı kim (17) iki pāre eyledi. Ol bir ‘ayyār anı görüp feryād idüp: “Ḳovma (18) adam helāk eyledi. Şehri ḥarāmi başdı.” diyüp feryād idüp (19) etrafda olan evlerden, dükkānlardan her taraftan çıkan çıkana (20) olup kimi şopa ve kimi geminüñ şırıḡı ile gice içre bir hay ü huy (21) ḳapup: “Ḳomañ ḳātil nā-bekārı.” diyüp taş ağaç atup Melik Kāsım gördi. [19a] (1) İş işden geçdi. Hemān bunları ḳırmaḡa başladı ammā gitdükçe bu āvāz (2) şehre yayılıp şoḳaḳlar ṭolup Melik Kāsım’uñ her taraftan ardın ve öñün (3) bağladılar ve gice içre meş‘aleler yaḳup Melik Kāsım yine ‘azīm ma‘reke (4) idüp çok adam helāk eyledi. Ammā çoklık erligi bozar dimişler. (5) Biri ḡafil arkasından başına bir gürz urup men‘ ideyüm diyince (6) ayaḡı bir atlama taşına dolaşup yıḳılınca hemān üzerine çöküp (7) biñ belā ile Kāsım’ı ṭutup toḡrı Mihrāc Ḥātūñ öñine getürüp eyitdiler: (8) “Şāhum bu ne dün bunca iḥsān eyledüñüz, kanā‘at itmeyüp bu gice sizüñ ‘ayyāruñuz (9) filān yirden geçerken vīrānede gizlenüp şoymak murād idüp birini ḳatl (10) eder. Şoñra o biri feryād idüp şāyi‘ oldıgıda bu kadar adam öldürdi (11) güciyle ele getürebildüñ yüzden ziyāde adam helāk edildi.” didiler. (12) Mihrāc Ḥān: “Bre bu bed-ḥūy oḡlan imiş bunu bir gergedana yükledüp (13) şehrüñ içinde dellāllar teşḫir idüp olması ḫayırludur. Şoñra varuñ (14) filān yirdeki dara ber-dār idün.” diyüp andan Melik Kāsım’ı arkası (15) üzere gergedana şarup ve önünce dellāllar fedā’ idüp pādişāhuñ (16) bu kadar iḥsānuñ görüp iyilik bilmeyüp yine ḥarāmilik idüp: (17) “Ḥıyānet idenüñ ḫāli budur.” diyüp gezdürmege başladılar. Şehir (18) ḡulḡula oldı. Melik Kāsım bu işlere ḫayrān olup: “Sübḫāna’l-lah (19) daḡı bu yaşumda başımuza ne ḫāller geldi. Aḫir ḳazāya

rızā virüp [19b] (1) tırdı.” Rāvī eydür: Meger bu Mihrāc Hān’uñ bir kızını var idi, Mükerreme Bānū (2) dirler idi. Meger vezīrūñ hātūnı Tāhūn-ı Zengī’nuñ aḥvālinde Melik Kāsım (3) erligin ve ḥüsn ü cemālūñ söylemişdi. Bānū’nuñ ma’lūmı olup ol gün (4) kaşırında oturup ‘işret iderken dellālların nidāsını işidüp çün (5) yakına gelüp, kaşruñ önünde nidā iderken Bānū gördi kim bir nevcivān’ı bir gergedana (6) yüklenmişler, elleri ve ayakları bağılu tiz adam gönderüp şordı: “Geçende Tāhūn-ı (7) Zengī’yi öldürüp bu kara ‘askeri kırān Hācezādedür.” didiler. Bānū (8) bir miqdār meyl itmişdi. Bu kez göziyle cemālın görüp āfitāba beñzer (9) derūnına āteş düşüp bī-ķarār olup hemān vālidesinūñ yanına gelüp (10) ağlamağa başladı. Vālidesi gördi reng ü rüyı müteğayyir olmuş. “Kızum nedür?” (11) didükde Bānū: “Devletüm vālide şol yigidi bu ḥālide görüp ğāyet acıdum. (12) Kābil olup atamdan ricā idüp azād ideydi.” didükde vālidesi (13) kışşayı ’tıydı. Evvelde görüp Melik Kāsım’a ḥürmet idüp tiz (14) yirinden tırup Mihrāc Hān’uñ ḥalvet hānesüne varup eyitdi: “Ey (15) şehriyār niçün böyle tiz Mirāc olup hemān il ne dirse sözlerine (16) uyup saña düşmeyecek iş idersin. Evvel gördüñ cümlesinūñ (17) sözleri ḥilāf çıkdı. Bu kez yine bir iki adamuñ söziyle daḥı anası (18) südü ağzında koķar, bir taze nevcivān bu kadar teşhīr-i ‘ālem ile (19) siyāset itmek, ḥayırsızlık itmiş adam olaydı varur tağlarda [20a] (1) ider idi, şehir içinde neyler. Ḥod ma’lūm’uñ benūñ adıma yalnız bir başıyla (2) cevāb virmege ‘āciz degüldür, gördüñüz varur kārbanı urur bu iftirā olmaķ (3) gerekdür.” didi. “Sen aña zulm itmişsin evveleñ bir kere su’āl eylemek lāzım degil mi (4) idi?” didi. Mihrāc Hān: “Eyü didiñ.” diyüp emir eyledi. “Varuñ döndürüñ (5) ḥapis eyleyin geregi gibi ‘aklı başına gelsün bu aḥvāli su’āl idelüm baķalum günāh (6) kimindür.” diyince Melik Kāsım’ı çevirüp ḥapis eylediler. Yine Server’uñ çok yirinde (7) zaḥmı var idi. Mükerreme Bānū Kāsım’uñ üzerinde olanlara ışmarlayup: “Eyü (8) baķalar ve ḥoşḥāl olduķda baña ḥaber virüñ murādum vardur.” didi. Andan timāra meşḡül (9) oldılar. Ba’de eyü olduķda Bānū ḥaber virüp vālidesine danışup (10) Kāsım’ı sarāyına getürdüp önüne ta’ām koyup ḥāl ve hātıruñ su’āl (11) idüp cemāliline nażar idüp dibelik ‘āşık oldı. Kāsım da Bānū da (12) ğāyet ḥüsn ü cemāl görüp ve Bānū kendüsin bildürüp: “Server ma’lūmuñuz (13) olsun ki bu def’a ḥayatuñuza ben sebep oldım.” diyüp olan aḥvāli birebir (14) ḥikāye eyledi. Ba’de: “Ey nevcivān lütfeyle toḡrı söylesin kimüñ (15) nesisin ḥocāzādeye beñzemezsin zīrā sende şecā’et var bir aşilzāde (16) olmaķ gereksin.” didi. Kāsım gördi bu bir Nigār’dır ki mişālī ‘ālemde nādir (17) bulunur kendüye meyletmış mihrām-ı esrār olmağa lāyık öteberi baķınca (18) Bānū añlayup ḥādimplere: “Biraz uzak tırun.” didi. Kāsım Bānū’nuñ (19) azḡanına taḥşin idüp çünki تنها kaldılar. Şāḥib-kırān nebiresi [20b] (1) Rüstem-i ‘Aleşşah oḡlu olup ne tārīķ ile bu diyāra düşüp bu ḥallere girifdār (2) olduḡın cümle ḥikāyet idüp Bānū ḥayrān olup şād oldı. Şükür gönül (3) virdiḡüm Server şöyle bir aşilzāde imiş diyüp eyitdi: “Server ben seni (4) bu bend ü belādan ḥalāş iderem elem çekme ve bu sırrı yine şaķla Ḥocāzādeyem (5) diyiver. Ḥamza: “Nebiresi olduḡıñ bilecek olunur ise şāyed

bir (6) ھاٲa ola ammā sen de ‘ahdeyle beni Bānū’yı Őebistānlıġa kabūl eyle.” didi. (7) Kāsım: “N’ola benüm de cānuma minnetdār sen de kabūl eyle.” diyüp ‘ahd eylediler. Andan (8) Mükerreme Bānū yine tiz Kāsım’ı zindāna gönderüp: “Server sen hele yirinde dur.” (9) diyüp andan dönüp ھاŐuŐı vālidesine naklidüp ve ikisi ittifāk (10) idüp andan sorup Mihrāc Hān’uñ yanına gelüp: “Ey Őehriyār ben (11) saña dimedüñ mi az ƙalup, nā-ھاġ yire ƙan idüp?” diyüp aħvāli bildürdiler. (12) Mihrāc Hān tiz emir idüp Kāsım’ı bend ile getürdüp eyitdi: (13) “Bre nā-bekār oġlan nedür bu senüñ fesāduñ evvel saña bu ƙadar (14) ihsān eyledüm bu ƙadar öldürdüġin adamlara bakmayup, seni ƙatl (15) itmeyüp, bir yarar genç dilāverdür.” diyü azad eyledüm varup Őehir içinde (16) yine böyle bir fesād idesin didükde Melik Kāsım eyitdi: “Şāhum benüm (17) bu ھاŐuŐıda Őuçum yoġdur baña bu ƙadar ihsān eyledüġü nurını (18) iki ‘ayyārlaruñuz görüp elümden almaġa ھاama’ idüp ittifāk (19) eyle benim arduma düşerler, ben de diyār-ı ġarbında bī-kes çarŐu (20) pazar gezerken aħŐām Őoġaġda ƙaldum bir yir bilmem ki varup [21a] (1) yatam bir vīrāne içine girüb yatdum anda yaturken ol ‘ayyārlar gelüp (2) senüñ ihsānını koymadan almak bende ھاayırıszdır. İki ƙiŐi canuma da (3) ƙaŐdederler ola.” diyü ھاtmaġ murād eyledigümde tıġ ھاavāle idince ben de (4) tıġ ile urup helāk olduġda ol bir refīki feryād idüp: “Kumañ (5) Őehri ھاarāmi baŐdı.” diyüp eτραfdan baŐuma üŐdiler. “Beni helāk (6) ideler ben de ‘āciz olup cān ھاalāŐı içün birƙaç adam ƙatleyledüm (7) ben de nihāyet yıġup baġlayup ھاuzūrına getürdiler. Benüm bu ھاŐuŐıda (8) ġünāhum bu ƙadar emr-i Őehriyāruñ.” didükde, Mihrāc Hān yine merħamet idüp: (9) “Ey nevcivān yūri seni azād eyledim lākin iki keredür böyle idersin bir daġı (10) idecek olursan saña ƙıyarum nihāyet zindānda bir iki ġün otur (11) ġicelik ile seni ƙoyu virsinler. Kimesne tuymasın zīrā da‘vācılaruñ (12) çoġdur baŐımız aġrudurlar.” didi. Melik Kāsım du‘ā idüp yine zindāna (13) ƙodılar. Bānū iŐidüp Őād oldu andan babasınun yanına gelüp (14) eyitdi: “Nice oldu ol esir devletüm ata?” didi. Mihrāc Hān eyitdi: “Yine āzād eyledüm (15) nihāyet ھاalk görmeden ġice içre ƙaçdı, diyelüm.” didükde Bānū eyitdi: “Devletüm (16) ata bu ھاizmeti ben cāriyene ھاavāle ile nār-ı nūr (17) ‘aŐġına ben berāt virüp ve baŐumdan çevirüp azād ideyüm, icāzetüñüz (18) ile.” didi. Mihrāc Hān eyitdi: “N’ola ammā bir kimse tuymasın.” didi. Nigār (19) eyitdi: “Devletüm ata ھاiç olur mı?” diyüp, elin öpüp ھاŐra çıġup ol Őafa [21b] (1) ile evvelince Melik Kāsım’uñ yanına gelüp aħvāli söyleyüp: “Ey (2) Server iŐte Őimdi seni ھاalāŐ idüp Őehir ƙapusından çıġarayum bir ھاŐça (3) ġözün aç geçendeki gibi bir yirde ƙalmayup ġidesin, iŐitdüñ ki atam (4) ne?” didi. İki oldu üçüncide saña ƙıyar yolda bir kimesneye rast (5) gelürsin de ihsān idüp ƙulaġuz ھاutasın filān köyde olur (6) benüm bir lalam vardur, saña bir tezkire yazup vireyüm aña getürüp ben tezkirede (7) saña ƙulumdur direm. “Elem çekme anda birƙaç ġün añasın hem benüm çoġ Őehzādelerden (8) ھاalebelerüm vardur. Ben meydāna girüp baña her kim ġalebe olursa ben (9) ancak aña ‘avret olurum direm. Bu ƙadar zamāndur bana daġı ġalebe ider (10) bulunmadı, nevrūzumda yaġındur. Ol zamān sen de bir yirde ھاurup (11) ben

ğayrilerin başduğda sende baña t̄alib olup meydāna gel ve benümle (12) ceng eyle ben saña rām olurum.” didi. Melik K̄āsım: “Eger bu şehirden (13) gidersem yine bir t̄arık ile gelüp seni alurum, hele varup ‘askeri (14) bulayum.” diyü ‘ahd ü amān idüp, Bānū bunları ‘aķilāne görüp (15) begendi. “N’ola ey Bānū-yı cihānum baş üzere her ne dırsen sözünden (16) dönemem zīrā hayātuma sebep oldın.” diyüp K̄āsım’a bir a’lā at (17) virüp ve ziyādesiyle h̄arçlık virüp şehir kapusından çıkarup: (18) “Şol t̄arafda git bu yola.” diyüp ve elvedā’ eyledi. Server sorarak (19) ol köye gelüp Bānū’nuñ lalasın bulup gördi. Bir p̄ir kimesne [22a] (1) tezkere virdi. Nigār’uñ selāmuñ diyüp, p̄ir öpüp başına koyup, (2) aḥvāle vākıf oldıķda Serveri alup getirüp ‘azīm ri’āyet (3) eyledi. Dürlü ni‘metler ile şafāya meşğul olup nev-rūza muntazır (4) oldılar. Burada bir çupuk içmişler bu t̄arafda ırte bir şadā çıkdı ki (5) bu gice zindāndan ol kanlu kaçmış didüklerinde Mihrāc Ḥān da‘vācıları (6) cem’ olup: “Şāhum bu nā-bekārı katletmeyüp inşāf mıdır, bu kadar adam k̄ātl (7) ide de öyle bir yaramaza ihmāl itdünüz?” didüklerinde şāh: “Neyleyeyüm hemān (8) tutun getirün katledelem. Belkim günāhı olmaya belkim nār-ı nūr ḥalāş itmiş, (9) ola.” diyüp bunları şavdı. Ammā bu t̄arafdan birkaç gündən şöıra nev-rūz vaķtı (10) olup et̄raftan Bānū’nuñ t̄alibleri şāhlar ve şehzādeler ‘askerleriyle (11) gelmege başladılar. Tūrān şahrāsı bārgāhlar ile günāgün zeyn olup (12) Bānū hicāzdan Melik K̄āsım’a bir eyü raḥş ve bārgāh ve esbāb gönderüp (13) filān gün gelsün diyüp ḥaber virdiler. Ba‘de bu t̄arafdan münādiler eyitdiler ki: “Yārin Beneşdir Nigār’a t̄alib olanlar ḥāzır olsun.” diyü herkes de (14) ḥāzır olup, bir t̄arafdan Mihrāc Ḥān’uñ ‘askeri daḥı şaf çeküp (15) t̄urdılar. Nigār da alāt-ı h̄arb esbāb-ı zarıñ giyüp ‘alem dibinde (16) nīzesine t̄ayanup temāşāya t̄urup ve Melik K̄āsım daḥı p̄ir ile (17) bir t̄arafda t̄urup seyre meşğul oldılar. Tamām meydān açılup Bānū’nuñ (18) t̄aliblerinüñ ‘askerleri şaf bağlayup durdılar. Ol dem Mükerrreme Bānū (19) ‘alem dibinden ḥareket idüp atası Mihrāc Ḥān’uñ öñine gelüp eliñ [22b] (1) öpüp icāzet t̄aleb eyledükde Mihrāc Ḥān daḥı du‘ā idüp icāzet (2) virince hemān Mükerrreme Bānū raḥşını meydāna sürüp cevelān idüp (3) ‘arz-ı hüner gösterüp andan na‘ra urup beyit:

“Bugün meydān-ı (4) ‘uşşāka fedā’-yı cān olan gelsün
ve şālīm bağına biñ cān (5) ile k̄urbān olan gelsün.”

didükde ol dem t̄alibi olan şehzādelerden (6) biri raḥşın sürüp Bānū’nuñ öñin alup lūtufla selām (7) virüp: “Ey Bānū-yı cihānum nedür senüñ bu ḥünrīzligin ben seni (8) ‘arzū idüp bu kadar şedd-i raḥl itdüm, geldüm.” diyüp ezilüp büzülmege (9) ve nāza niyāza başladı. Bānū eyitdi: “Ey nā-bekār bu niyāz yiri (10) degüldür, erenler meydānıdır hemān elinden erlik gelüp baña galebe ide (11) bulursan murādın ḥāşıl olur.” diyüp ters şūrat gösterince (12) azğışup cenge başladılar. Birkaç ḥamle ḥaḥadan şöıra Bānū ziyāde (13) acı kuvvete mālİK idi ol şehzādeye vücūd virmeyüp aķtardı. (14) Gine merḥamet idüp katletmeyince tevābi‘i gelüp meydāndan (15) çıkardılar. Ammā Bānū’nuñ ‘aķlı

ve fikri Melik Kāsım'da idi andan (16) meydāna kim girdiyse vücūd virmeyüp ser-nigūn idüp artuğ (17) bir kimesne girmeyüp Bānū Melik Kāsım tarafına bakup tekrār (18) cevelān idüp na'ra urup eyitdi: "Var mıdur, ʔalibim a'lādan ednādan (19) olsun māni' degil hemān baña er olacağ baña gālib olmağ gerekdür." didükde [23a] (1) Melik Kāsım'ın kararı kalmayup altında olan rağşını meydāna sürince (2) eṫrāfda olan Türkistān begleri: " 'Aceb bu kim ola?" diyüp gördiler. (3) Bir ecnebi kimesnenün ma'lūmı degil şāhāne libāslar giymiş Mihrāc (4) Hān eyitdi: " 'Aceb bu kim ola?" didükde begleri vezīrleri eyitdiler: "ʔalibi olan (5) şehzādeler tamām mağlūb oldılar. Bu bir firūmāye olaydı yoğdur. Bānū'nun (6) cihāngirliğün görüp, cūrā'et idüp meydāna gire bir nāmdār olmağ (7) gerekdür." didiler. Ammā Melik Kāsım çün Bānū'ya muğabil olup 'aşk eyledükde (8) Bānū da merħabadan soñra bunlar gūyā azğışup cenge durınca Bānū, Kāsım'a (9) ħamle eyleyince Melik Kāsım: "Ey nāzenin ħamle senündür." didi. Bānū da (10) el nīze ye urup Kāsım'a bir ħafif nīze urunca Melik Kāsım eyitdi: (11) "Yoğ ey Nigār her ne kadar muğadderün var ise her alātda şarf eyle (12) benüm 'aczum bu kadar men' itmede eger saña gālib olamazsam gene lāzım (13) degüldür." diyince Bānū da: "Ĥoş sen bilürsin imdi ben de dünyāda (14) öyle bir er isterem." diyüp ammā Bānū gönlinden dökmede zīrā on (15) yıldur ben böyle nev-rüz iderem ħati çok nāmdārların kemeñesini (16) koltuğı altına virmişti. Bānū, Melik Kāsım'a vücūt virmezdi diyüp: "Bānū Kāsım'ı ħiç gözine şallandurmadı." (17) Rāvi eydür: Bānū ol ħarb-ı çevgān ile urup ol kadar sa'y ü (18) iğdām ide gördi. Güçle ol kaşra çıkardı. Ammā Melik Kāsım (19) topu çarpduğda ol yüce kaşrın üzerinden aşup öte ħarafa [23b] (1) gidince görenler cümle ħayrān oldılar. Bānū'da ħaz idüp andan nīze (2) ve gürz ve tiğ ile ceng idüp Melik Kāsım cümlesinde Bānū'ya (3) gālib oldı. Bānū dağı tiz dostlık idüp Kāsım'a bir ħayli elem (4) virdi ammā gine bir iş başaramadı. Āħir Melik Kāsım yan yana (5) geçerken tiz dostlık idüp Bānū'nun kemerinden kapup kolı üzerine (6) alup gine uşul ile rağşı üzerine koduğda Bānū'nun 'aklı gidüp (7) ziyāde elem çekdi zīrā insān mağlūb olmağ istemez ammā galebe iden (8) ma'şūkıdur, gine ħāzır idüp aḫşāmda yakın idi dönüp kondılar. (9) Nigār gelüp pederinün elin öpdi: "Devletüm ata işte ben bu kere erüm (10) buldum. Bundan ħayri kimesne istemem imdi size de lāyık olan (11) budur ki muğalefet itmeyesin beni aña virüp sen de bu ħavğadan (12) kurtul ben de kurtulayum." didi. Mihrāc Hān: "Bir ħālīm şadiğ kimesne (13) idi, ħayri şāhidler gibi mu'ānid degil idi n'ola?" diyüp: "Tiz bir (14) nice mu'teber adamlar gönderüp Melik Kāsım'ı buyurun Server (15) şāhumuz seni ister dāmād oldıñuz." diyüp öñine düşüp (16) sarāya getürdiler. Mihrāc Hān buña bir fāħire ħıl'at-ı ħaş giydürüp (17) 'azim ri'āyet eyledi: "Ey nevcivān sen ne diyārdan olursun (18) ve kimün oğlusın?" didi. Melik Kāsım eyitdi: "Şāhum Kaysüm Ābād (19) Şāhı Erceşb Hān'ın oğluyam aduma Sehrāb-ı baht [24a] (1) dirler." didükde Mihrāc Hān şād olup: "Hele kızum virdiğüm bir alçağ adam (2) degil imiş." didi. Zīrā Erceşb Şāh ulu şāh idi ammā 'avrat-ı (3) mekriyle Rüstem elinde helāk oldı. Mihrāc Hān Melik

Kāsım'dan (4) bu cevābı işitdikde tahtına teklif idüp: “Buyur ey şehzāde berāber (5) oturalum.” didi. Kāsım du‘ā idüp: “ ‘Ömrünüz mezid olsun şāhum (6) bizi cihāngirlik yolına sülük eyledüñ tahtunuz size mübārek (7) olsun.” didi. Mihrāc Hān pāy-i tahtı olan Şeb-revī Türk’e (8) bakup: “Dilāversin kalk şol kolda otur. Bu nevcivān sağ kolda (9) otursun.” didi. Şeb-revī Türk muhālefet itmeyüp kalkdı, (10) şolda oturdı ammā ziyāde elem çekdi. “Neylesün hoş imdi (11) zamānıyla ben de aña bir iş idem ki ol da begene.” didi. Sultān Hāver (12) geçüp, sağ kolda emirāne karar eyledi. ‘Azim ziyāfetler olup (13) düğün için etrafda olan mir-i mirān ve şāhlara ve pehlüvānlara (14) nāmeler gönderüp da‘vet eylediler. İşte anlar da gelmekte Melik (15) Kāsım Mihrāc Hān’ıyla ‘ayş u nüşda ezin-cānib rāvī (16) eydür: Türkistān Belh şehrinde bir şāh var idi. Mihrāc Hān’ıyla (17) hışım akraba idi, adına Erzeng Şāh dirlendi. Bunu dağı düğüne (18) da‘vet eylediler, meger bunun iki oğlu var idi, birine Behzād şāhzāde (19) ve birine Nehzād dirlendi. “Çün da‘vetnāme götürün [24b] (1) adamlara su‘al idüp Mihrāc Hān kızın kime virecekdür.” didi. (2) Gelen adamlar eyitdiler ki: “Bu yıl Bānū nev-rüz eyledi, dört şehzādelər gelmişler (3) idi. Mağlūb oldılar nā-gāh bir bī-nām bir nevcivān oğlan meydāna (4) girüp Bānū’ya galebe eyledi. Kız da pederine gelüp hükmi-gālibündür (5) kim olursa olsun beni aña vir.” didi. Mihrāc Hān da: “N’ola?” (6) diyüp virecek oldu. “Kimsin?” diyüp su‘al itdikde: “Kaysūm (7) Ābād Şāh’ı Erceşb Hān’uñ oğluyam pederümü Rüstem helāk (8) eyledi. Ben de kaçup bunda geldüm.” didi. Mihrāc Hān da haş idüp: (9) “Ol da bir ulu şāh idi.” diyü inandı. Kızı virecek oldu. (10) Bilmeyüz aşlı var mıdır, yok mıdır? didiler. Ol iki şehzādelər (11) elem çeküp eyü kışsa dünyāda bir bellü başlu bildikleri şehzāde (12) bulunmadı da öyle bir oğlan ben filānum dimekle inanup (13) kızuñ vire çünkü kızuñ ere virecek idi. Bizüm birimūze virse (14) olmaz mı şāyet ol oğlan İranişlerden ola aramıza kılıç (15) gire Siyāvūş Afrasyāb’uñ kızın aldı. Keyhūsrev dünyāya (16) gelüp ne kadar fesād oldu, öyle olsa bu kadar zamāndur biz Erceşb (17) Şāh’uñ oğlu varduğın bilmeyüz ve kimseden dağı işitmedük. (18) Rüstem anuñ yirine bir ğayrı bī-er mi şāh eylemiş, eger anuñ oğlu (19) olaydı, yirine şāh dikerdi, hūlaşa-i kelām bizler rāzı degilüz [25a] (1) aramıza ‘adāvet düşer, diyü cevābnāme yazup elçiye ri‘āyet idüp (2) gönderdiler. Bunlar gūnāgūn iderken Āzreng Hān’uñ (3) nāmesin getirüp virdiler, ol da dāne eline virüp okudu. (4) Dimiş ki: “Ey Mihrāc Şāh ve feridūn evlādınuñ (5) güzidesi ve iftihāri olasın da bir bī-gāne oğlan gelüp kızına (6) galebe idüp ben filānum dimekle inanup aña kızuñ viresin. (7) Erceşb Hān Rüstemi ‘Aleşāh elinde helāk oldu, diyārın (8) fethidüp zabt eyledi. Elbetde ol oğlanı kayd u bend idüp (9) gönderesin haqqından geleyüm, eger kabül itmezsen bu cevābum şonı (10) eyü olmaz ‘adāvete tebdil olur.” dimiş. Mihrāc Hān elem çeküp (11) eyitdi: “Behey adam naşıl sözdür, kızum ise bu baña galebe eyledi diyü, (12) “Ğayrı seni istemez bir de budur ki ben de ikrār eyledüm hele sözümden (13) dönmeğ güçdür ‘ālem bize güler ve ‘ayıplar, imdi varıñ ol (14) yigidi çağırūñ görelüm ol da ne dir.” didi. Melik Kāsım dağı: (15)

“Şāhun dāmādı oldım.” diyü ba’zı yārānlar ile Nigār’uñ sarāyında (16) oturup ‘işret iderlerdi. Ammā Nigār’un bir şadık hādimi (17) var idi. Bu haberi işidüp gelüp Bānū’ya haber virdi. (18) Erzeng Hān’dan elçi geldi, aḥvāl şöyle oldı: “Baban da ol (19) yigide adam gönderdi, korçarum bağlayup göndermeye anları da katlede.” didüm. [(15) Bānū’nuñ ‘aklı gidüp, (16) sorup Kāsım’ın yanına geldi: “Ey Dilāver şaḫın! (17) Pederim seni işitmiş varma ben varup pederim göreyim, (1) korçarım saña bir ḫata olmaya.” didi. Melik Kāsım tebessüm (2) idüp: “Ey Bānū bize bunu ideydin. Belāsı atadan (3) ve dededen mīraşdır. Görelim bize cevābı nedür başa (4) yazılan gelür.” dirken gönderdiği hādimler gelüp: (5) “Ey nevcivān buyurun sizi şah ister.” didiler. Kāsım (6) daḫı ḫalḫup şah dīvānına gelüp, Mihrāc Hān’a baş (7) koyup selām virüp du‘ā eyledi. Mihrāc Hān: “Hoş (8) geldin şafā geldin oğlum.” diyüp rüy-ı dil gösterdi. (9) Ol da geçüp pāy-i tahta ḫarār eyledi. Elçidir, (10) Kāsım’ı gördi ki cevāhirlere ḡarḫ olmuş bunda bir (11) ḫüsn ü cemāl var ki ḫayrān oldı. Mihrāc Hān nāmei’ (12) Kāsım’a virdi. “Oğlum Erzeng Hān dirler bir ulu (13) şahdan geldi. Sen de gör.” didükde Kāsım okuyup (14) mefhūmiñ bildikde dönüp eyitdi: “Şahum bilürüm (15) Rüstem anda gelüp atamı ḫatl eyledikde lalalarım beni (16) ḫaçurdılar yā ben bu diyāra ḫolayına mı geldim (17) yalnız ḡurbete düştüm. Eger ḫaçmasam beni de ḫatl itmek (1) muḫarrer idi. Bunda geldim. Nigār’ın nevrūzı üzerine (2) rast geldim siz de bu ḫadar lutf eylediñüz ben de sizin (3) sāye ü ḫimāyeñize şıḡındum merḫatıñıza ne düşerse öyle (4) idin, ister bend eyle gönderin ister başım kes gönder.” (5) didi. Mihrāc Hān Kāsım’dan bu tevāzu’-ı merdāneyi (6) işidüp derūnuna kār eyledi ve ḡayrete gelüp elçiye (7) cevāb eyledi ki baḫın adamlar bir ḫuş gelüp çalıya (8) şıḡındı anı her vecihle ḫalāş ider. Çünki bu da (9) bir ḡarīb yigit geldi. ḫızıma ḡalebe eyledi. “Baḫa nedür (10) beni bend ile gönder yāḫūd başum kes gönder.” dir. “Benim de (11) şānıma düşmez ki böyle dilāver nevcivānı ḡöz göre (12) bağlayup göndereyüm ve bir de budur ki herkes kendi ehil (13) evlādına ḫükmi geçer yā anlar benden ne isterler otursunlar (14) yirlerinde bana ḫarışmasunlar. Ben anların işine ḫarışur mıyum?” (15) didi. Ammā bunıñ pāy-i taht pehlüvānı olan (16) Şeb-revī Türk’i yirinden ḫaldırıp, Kāsım’a virmüş (17) idi. Kāsım’a ziyāde ‘adāveti var idi ve hem Nigār’a (1) ‘aşık idi. Hemen ayaḡa ḫurup du‘ā eyledi: “Şahum (2) bu ne olmaz işdür ki idersin bir bī-gāne oğlan (3) için Erzeng Hān gibi bir ulu şāha ‘adāvet (4) itmek ‘aḫıl işi degildir. Bilürsin ki Erzeng (5) Hān’ın ḫamḡaç Hān gibi ḫarındaşı ola nişf-ı (6) Türkistān ve Belh-i biḫār anuñ ḫükümindedir ikisi bir olup (7) ‘asker çeküp geldikde vilāyetini pāyimāl iderler.” didi (8) ve bir ḫaç sitāre-i ḫūdlar daḫı ana mu‘āvenet idüp: (9) “Belī şahum pehlüvānıñ cevābı yerindedir anlar ile ceng (10) idüp söyleşmek meşgaledir.” diyüp ḫücüm itdiler. (11) Mihrāc Hān da bunların ‘aḫla mülāyim sözlerin işidüp, (12) nice olur ḫāl dime ki başladı. Kāsım hemān eyitdi: “Ey (13) Şehriyār bu ḫadar mı oldı ki ben ḡaribi siz dāmād]⁵ [25b](1) idüp hem

⁵ 25a ve 25b varakları arasındaki mavi renkli bölüm İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi, Nâdir Eserler Kütüphanesi, Nd. 2496 nüshasında olmayıp sadece Yapı Kredi Sermet Çifter

iltifât itdügün bu kere hased itdiler. İmdi siz (2) elem çekmen eger anlar hareket idüp üzerimize gelürler ise ben (3) yalnız başumla varup anlara cevâb virem.” Bânü der ki: “Ġâlib (4) olup miqdârların bildürem yâ anlar beni katlederler siz de (5) sitemlerinden kurtulup şulh olursınız şuçı benüm üzerüme (6) atın.” didükde Mihrâc Hân da ğayrete gelüp nice olursa olsun (7) böyle cevâbnâme yazın filân dirken bir ğalebe oldu, nedür (8) aşlı diyince birkaç serhengler içeri girüp şâhum küh-ı eyvân (9) dâmeninde peydâ olan ejderhâ kim ‘Anka Türk nâmında bir şâh (10) anuñ cenginde helâk olmuşdı. Gine ol ejderhâ zühür itmiş (11) ve bu kadar köy ve kaşabalar harâb itmiş, ser‘âya dağılıp gitdiler. (12) “Bu diyâr-ı ser-ğaddi bizim köylerimizdür, bizüm köylerimizde yürüdi (13) emrünüñ nedür.” didiler. Mihrâc Hân dil-teng oldu ne cevâb (14) virecegin bilemedi. Kâsım bunuñ elemin görüp: “Şâhum ne elem (15) çekersin bundan eyü imtiyhân yiri olmaz çünkü ol (16) şehzâdeler kızına tâlîblerdür, varup ol ejderün haqqından (17) gelüp, zararın def‘ itsünler kızını anlara virün ben (18) ferâgat iderem, eger anlar def‘ idemezlerse ben varup def‘ (19) ideyüm ben de idemezsem baña da virme; dünyâda er çok def‘ (20) ider bulunur.” didi. Mihrâc Hân bu sözden haz eyledi. [26a] (1) “Eyü didiñ ‘aķilâne ve pîrâne söz budur.” diyüp buyurdu. (2) “Cevâbnâme yazılson şol ejderün şartıyla ki ol benüm (3) serğaddümde olan ejderhâyı oğulların gönderüp her kanķısını (4) katlederse kızum aña virem.” didi. Bu siyâķ üzere cevâbnâme (5) yazılıp elçiye ri‘âyet olunup gönderdiler. Elçi Erzeng Hân’a (6) geldi, nâmei’ okuyup elime düşdi oğullarına eyitdi: “Görüñ (7) imdi ne olmaz teklif eylemiş ol ejderhâ ile adam nice ceng (8) idebilir.” didi. Oğulları Şehzâd ile Behzâd: “Ey peder elbetde bize ‘asker (9) vir varup ol ejderhâyı katlidüp cihânda bir eyü nâm (10) koyavüz.” diyü ikdâm eylediler. Babaları men‘ idemedi, âhîr ikisine (11) on biñ ‘asker virüp icâzet virdi. Bunlar kulağuz (12) alup revâne oldılar ammâ bu taraftan Kâsım da kalkup mekânına (13) geldi. Mükerrime Bânü, Server’uñ geldigine şâd olup kurbânlar (14) kesdi. Nice oldıgın su‘âl idüp Kâsım da aĥvâli (15) beyân eyledi. Bu taraftan çünkü Erzeng Hân’uñ oğulları (16) ‘askeriyle bir gün ejderhânüñ üzerine geldiler. Ejderhâ da (17) ta‘ma talebine mekânından çıkup karşusunda on biñ (18) ‘askeri görünce bunları ĥora geçürmek murâdıyla üzerlerine (19) yürüdükde bunlar birbirine başarak zehreleri çâk olarak [26b] (1) kaçup cân kurtarmak ardınca oldılar. Üç biñ adamdan ziyâde (2) helâk olup sağ kalan ‘asker ile şehzâdeler bir cânibe kaçup (3) korķularından yol azdurup hilâf semte düşdiler. Birkaç (4) günden sonra gördiler ki turân tarafına gelmişler. Birbirine eyitdiler: “Eyü (5) olmuş varup ğafilen kızı taleb idelüm ve hem ol oğlan (6) görelüm ne ĥâllü ĥerifdür lâzım gelürse anuñda işin bir taraf (7) idelüm ve hem ejderhâ aĥvâlini bildürelüm.” diyüp gitdiler. Mihrâc (8) Hân’a ĥaber geldi. Mihrâc Hân ejderi katlediler şanup (9) bunları karşıladup götürüp şehrüñ öninde kondurdılar. Mihrâc (10)

Araştırma Kütüphânesi, Y- 0893 kodlu nüshasında olduğundan ve anlamı tamamladığından metne eklenmiş ve burada dipnot olarak gösterilmiştir.

Hān divān idüp ehil divān-ı cem‘ oldılar. Şehzâdeler dağı gelüp (11) Mihrâc Hān’a başkoyup elin öpdiler. Mihrâc Hān bunlara: “Hoş (12) geldünüz.” diyüp yir gösterdi. Oturup: “Kanı ejderhâyı (13) öldürdünüz mi?” didükde bunlar da olan ahvâli haber virdiler. (14) Mihrâc Hān elem çeküp: “Nice olur hâl işte ejderhâ ‘alemi (15) harâbe virdi.” didi. Bunlar, eyitdiler ki: “Ey şehriyâr biz nice idelüm ol kadar (16) varduk muķâbil olamadık ejder bizleri gördükde şöyle (17) bir dem çekdi ki nice adamı birden atıyla hõra geçürdi, biz de (18) gördük insân aña bakmağa teħammül idemez kanda kaldı ki (19) ceng ide kaçup başımız kurtarduk.” didiler. Mihrâc Hān [27a] (1) eyitdi: “Kız almak kolay degil işte evvel Sehrâb ejderi öldürmege (2) gitmek istedi ben komadum benden aslâ ne ‘asker ve ne filân (3) istemedi. Hemân bir kulağuz koşun ben anuñ haķķından gelürem.” (4) didi. Bunlar eyitdi: “Bellü şahum bizler de ol da‘vâyı eyledük (5) idi ammâ şonı çıkmadı, buyurun ol yigit kandadur gelsün (6) görelüm.” didiler. Mihrâc Hān adam gönderüp da‘vet eyledi. (7) Sulţân Hâver Melik Kâsım Dilâver geldi. Mihrâc Hān baş (8) koyup geçüp pây-i tahtında karar eyledi, bunlar gördiler bir nevcivândur. (9) Hüsn-i cemâl şahibi kaddi az bunlar ise yetişmiş tüvânâ (10) dilâverler idi. Kâsım’ı aslâ gözlerine şallandurmayup gine (11) Mihrâc Hān’a bakup: “Ey şehriyâr niçün bunu bağlayup bize göndermedüñ.” (12) didiler. Mihrâc Hān eyitdi: “Yâ ben anı bağlamağa nice kâdir (13) olabilürem ve hem ben andan ne kimlik gördüm, bi-günâh adamı (14) göz göre bend idem eger siz kâdir olabilürseñüz bağlan.” (15) didükde bunlar hemân yirlerinden atilup Kâsım’uñ üzerine hücum (16) itmek istediler. Melik Kâsım eyitdi: “Durun şehzâdeler sizin ile (17) nice isterseñüz söyleşürem ve sizden aslâ yâ kim bu kadar (18) işte meydândayum gelüñ bağlayın.” didi. Bunlar baķa şu nâ-bekâr (19) oğlanuñ sözünü didüklerinde Kâsım eyitdi: “Behey yigitler siz beni niçün [27b] (1) bağlarsunuz evvelâ benüm suçum nedür ve sizlere neyelerem suçumu bildürüñ.” didi. (2) Şehzâdeler eyitdiler: “Neden lâzım geldi ki sen bir bi-gâne oğlan ola sen de (3) gayri diyârdan gelüp bizüm akrabâmuz olan Şehri-yâr’un kızın almak (4) dileyesin saña bu suç yetmez mi?” didiler. Kâsım eyitdi: “Yâ bu suç mudur? (5) Kaysüm Ābâd’dan pederümi Rüstem öldürüp vilâyetin fetheyledi. (6) Ben de kaçup diyârbediyâr gezüp bu vilâyete geldüm, gördüm nev-rüz var (7) su’âl eyledüm. Ahvâli bildüm meydânda Bânü’ya galebe itdüm, beni kabül eyledi. (8) Bu şah da ihsân eyledi bu suç mıdur?” didi. “Bunlar eyitdi: “Güzel ammâ biz (9) dururken sen âhar diyârdan gelüp kızın almak ne lâzımdur ikimiz dağı (10) bu işe râzı degilüz.” didiler. Kâsım eyitdi: “Yâ şimdi siz ‘akluñuzca (11) nasıl olsun dirsüñüz şimdi ol gitdi anķa lokması oldı. (12) İmdi anı benüm elümden Süleymân divleri bile gelse almağa kâdir (13) olmaya kanda kaldı ki insân.” didükde bunlar ğazaba gelüp: “Elbetde (14) biz seni bağlaruz ve kızın da zar zor elinden aluruz.” didiler. Kâsım (15) eyitdi: “Çünkü ‘inâd iderseñüz göreyüm niye bağlarsunuz?” didükde hemân (16) şehzâde sorup: “Kâsım’uñ üzerine çevir elini yire nâ-bekâr (17) seni bağlayam.” diyince Kâsım: “El bağla.” diyüp bunuñ gögsüne bir muşt (18) pehlüvânı öyle urdı kim dem nefesi

sīnesinde bend olup (19) gözleri kararup göti üzerine otura düşdi. Behzād ol hāli [28a] (1) görünce: “Hay nā-bekār oğlan göre karındaşuma el kaldurdın.” diyüp, (2) gāzab ile muştın döküp irişdi. Kāsım’uñ başına bir muşt (3) havāle eyledi. Sultān Hāver şol eliyle bile kendün muhkem kavrayup (4) sağ eliyle bunuñ şuratına bir sille’-i ‘arabī şöyle urdı kim ağzından (5) ve burnından kan tōkenüñ gibi atılup gözleri kararup olda (6) bir cānibe yıkıldı. Mihrāc Hān ol hāli gördükde: “Maḥallī müsteḥak oldı bre (7) nā-bekārlar edebüñüz ile tırup oturmuş olayduñuz işte (8) ‘arzuñuz nice yıkıldı.” dirken bunlaruñ ‘aķılları başlarına (9) gelüp hemān yirlerinden tırup ‘arlanduklarından ikisi birden (10) dal-ı ḥaņcer olup Melik Kāsım’uñ üzerine yürüyince Mihrāc Hān (11) çıkarup: “Bre tek durun baķa şunlara gücüñüz yetişmedi de (12) gāvğaya başladuñuz, burası ceng yiri mi?” didükde bunlar dura (13) varup Kāsım ise eyitdi: “Behey şāhum ķo incitme şunları gelsinler (14) bir ḥoşça miķdārların bildüreyim.” didi. Bunlar cāḥil olup varup (15) yirlerinde oturdılar. Kāsım eyitdi: “Ey şehzādeler niçün yolsuzlık idersüñüz (16) eger murāduñuz erlik bilinmek ise yarın cümle ‘askerin ile (17) silāḥlanup meydāna gelin birden ḥamle idün ben hemān bir nīze (18) alayım ve bu yayla sizlere nişān urduğum meydāndan çıksun (19) eger sizler beni öldürürseñüz kanum ķātilüm ḥelāl olsun benüm bunda ne atam [28b] (1) ve ne aķrabam var bir kimsem yokdur ki da’vā idecek.” didükde şehzādeler eyitdi: (2) “N’ola sen de sözüñden dönme.” didiler. Kāsım: “Ḥayır dönmem.” diyüp (3) aḥşām oldı. Kāsım yirinden tırup Nigār’uñ kaşırına geldi. (4) Nigār’a ḥaber oldı ki aḥvāl şöyle oldı didiler. Nigār da ziyāde (5) ğamġin oldı. Kāsım’uñ katına geldi eyitdi: “Ey benüm efendüm hele divānda (6) ol nā-bekārlara miķdārların bildürmişsin ammā yarın meydāna (7) girüp yalnız bir başuñla neylemek dilersen eger atları (8) öldürecek olursan dünyā saña ḥaşm olur ve eger Allah (9) göstermeye size bir ḥāl vāķi’ olursa ben kendümi helāk (10) iderem.” didi. Melik Kāsım eyitdi: “Ey Bānū-yı cihānum sen ğam yime ben anlara (11) bir iş idem ki dillerde destān olup (12) söylene.” didi. İşte ol gice geçüp şabāḥ oldı, ol şehzādeler (13) yirlerinden tırup alāt-ı ḥarblerin giyüp, raḥşlarına süvār (14) olup, yirinden Melik Kāsım daḥı yirinden tırup alāt-ı ḥarbüñ (15) giyüp ve süvār olup sarāydan taşra çıķdı. Nigār ağlayup (16) kaldı. Kāsım buyurdi: “Bir kaçınıñ içinde vāfir ‘aşı boyası (17) ezdiler nīzesinüñ dāmenüñ çıkarup bir sünger baġladı. (18) Sarāyiñ önünde olan meydānda iki şehzādeler üç biñ (19) ‘askeriyle süvār oldılar. Kāsım da meydāna girüp nīzeyi evvel [29a] (1) ‘aşı boyaya baḥırup na’ra urup eyitdi: “İmdi bu boya ile (2) nişān urulan adam meydāndan çıksun.” didi. Ol dem şehzādeler (3) ‘askeriyle Kāsım’a ḥamle itdiler. Sultān Hāver bunları (4) karşulayup sağ elinde nīze-i’ cānistān ve şol elinde siper (5) puladı bunlar ḥamle eyledükde Kāsım siperin karşı virüp men’ (6) iderdi ve nīze ile dürtüp nişān iderek bu üslüb (7) üzere ‘aḫīm ceng olup Kāsım’uñ siperi üzerine kılıçlar (8) temürce örsi üzere çekiciler neresine inerse öyle inüp (9) saġı şola, şoli saġa katup az adım kaldı ki nişān (10) örsiyle Kāsım’a bir zaḥm daḥı veya bir nişān daḥı uramadılar. (11) Āḫir Şehzāde ile Behzāde berāber olup, üçer

hamle itdiler. Kāsım (12) bunların üçer hamlelerin men‘ idüp birer gürz ile yakdı. (13) Çün aḥṣām oldu, dönüp kondılar. Mihrāc Hān Melik Kāsım’ı (14) karṣulayup ve alnından öpüp ḥıl‘at-i hāṣ giydürüp yirlerinde (15) karār eylediler. Andan Mihrāc Hān ol şehzādelere eyitdi: “İmdi (16) gördünüz mi bu Server baña dāmādılığa lāyık mıdur ne dirsiñüz?” (17) didükde bunlar başların aṣağı ṣalup ḳaldılar. Andan Mihrāc Hān (18) gine düğün tedārüküne emir eyledi ki Melik Kāsım eyitdi: “Şabır ile ṣāhum (19) hemān baña himmet ile ola kim varup ol ejderi de helāk idüp [29b] (1) ehil vilāyet şerrinden ḥalāṣ ola cümleye düğün bayram olsun.” didükde (2) Mihrāc Hān eyitdi: “Ḥayır oğlum ol teklifi biz saña idemeyüz, otur (3) yirinde aña elbetde bir çāre bulurız.” didi. Melik Kāsım eyitdi: “Ḥayır ṣāhum (4) anı kimesne çāre idemez yā bu dir ki ol ejderi helāk (5) idüp cihānda bir nām ḳoyup fakır ‘Abadullah ḳurtula yā bu yolda (6) cān-baş gide.” didi. Mihrāc Hān çok men‘ ide gördi, olmadı. (7) “Āḥirsən bilürsün.” diyüp nāçār ṣabreyledi ammā bu ṭarafdan (8) Bānū Server’ün ol erliklerin işidüp ve görüp ‘aẓīm (9) ṣafā eyledi. Şimden girü bermurād oluruz, dirken ejderhā (10) üzerine gitmek muḳarrer oldığın işitdi ki ziyāde ğamgīn (11) olup feryāda başladı. Çünki Server maḳamına geldükde (12) Bānū melül ve maḥzūn Server’ün ḳatına gelüp eyitdi: “Behey Server (13) niçün kendüni böyle bir tehlikeye ṣalarsın?” didi. Melik (14) Kāsım eyitdi: “Ḥayır ey nāzenīn olmaz varup ol mevzi’nün (15) ḥaḳḳından gelüp ber-ṭaraf itmeyince olmaz, atan ḳatında (16) ve bu ḳadar erenler arasında da‘vā eyledim, gitmesem ḳorḳdı (17) dirler. İmdi bizi ḥayır du‘ādan unutma eger Ḥudā-yı Müte‘āl (18) fırsat virüp ejderi helāk idersem gelüp ber-murād (19) olurız ve eger helāk olursam lüṭf idüp benüm aḥvālüm [30a] (1) dedem Şāḥib-ḳırāna bildüresin ve bunda senden ğayri bir kimesne benüm kim (2) oldığım söylemeyesin.” diyü Niğār’a işmarladı. Bānū çok yalvardı, (3) ferāğat itdüremedi. Āḥir Sultān Ḥāver Bānū’ya vedā‘ idüp, ṭaṣra çıkup (4) Mihrāc Hān dīvānına gelüp: “Şāhum icāzetünüz ile ḳılavuz kerem idiñ (5) varup ol ejderhānuñ ḥaḳḳından gelüp -inṣā‘allah- bunda gelüp (6) ṣafāyı ḥatır ile düğün idevüz.” didükde Mihrāc Hān baḳdı: (7) “Olmaz Server’ün yanına yol bilür ḳılağuzlar ḳoşup, ḥayır du‘ā (8) idüp Melik Kāsım daḥı vedā‘ idüp sorup bir gün (9) bir yüce dağa iriṣdiler. Ḳılağuzlar eyitdiler: “Server işte (10) ejderhā bu dağ ötesinde bir orman vardur, anda mekān (11) ṭutmuşdur, bizler bundan ilerü varmağa ḳādir degülüz.” didiler. “Nihāyet (12) ṭağun depesinde orman arasında ṭuralum seni gözliyelim (13) eger ejderi helāk idebilürsen bizleri anda bul.” didiler. (14) Melik Kāsım eyitdi: “Ḥoş imdi eger ben na‘ra ururam bilün ki (15) ejderi buldum iki na‘ramda ceng iderem üçinci na‘ramda ejderi (16) ḳatletmiş midür? Eger üçinci na‘ramı işitmezseñüz bilün ki (17) ejder beni helāk itmişdür. Bizden ṣāha ve dostlara selāmımız (18) işāl idesiñüz.” diyüp, bunları anda ḳoyup sorup tenhāya (19) gidüp çün ejdere yakın geldi gördi. Ormanuñ öte ṭarafında [30b] (1) ṣaḥrā dalıp deryāda bir mağara içinden bir siyāh duḥān çıkup havaya münḳalib (2) olur bildigüm ejderhā nefesidür ve ṣaḥrā simsiyāh ejderüñ zehrindeñ (3) ḳararmış ot daḥı bitmeyüp yangın yiri

gibidür. Çün Kāsım'ın rahşı (4) ejderün rāyihasını aldukdā ḥorlayup ilerüye gitmedi. Kāsım rahşından (5) zemine inüp ol mağara gibi kayaya doğru gitdi. Çün mağaraya (6) yakın geldi ki kuşluk zamanı idi. Ejderün de gün kızıp karnı (7) acıkup bir yol söz bilüp mağaradan taşra çıkup Kāsım'ı (8) gördükde: “Hey ta'ma ayağıma gelmiş.” diyüp soyunup üzerine yürüyüp (9) dem çekdi. Kāsım'ın daḥı ejderhā gördiği yok! Gerçe işitmiş (10) idi böyle heybet ile gördükde şaşup ḥayrān olup nice (11) idecegin bilemedi. Hemān ḥatırına babasının tır ü kemān ile ejderhā (12) öldürdüğü gelüp, tiz el kemāna urınca ejderhā bir dem çeküp (13) az kaldı ki Kāsım yüzi üzere kapana ejder bir dem daḥı çekdi. (14) Server hemān ayağın bir kayaya dayanup güciyle tırdı. (15) Ejder bir dem daḥı çekdi, üçüncü demde Kāsım'ı alamayup ağzına (16) gelen seniñ Ḥarrānī Kāsım'ın üzerine püskürince her bir taş (17) kelle gibi Server'ün üzerine gelince siperin yüzine tutup men' (18) eyledi. Ejder gördi dem çekmek ile alamadı. Hemān üzerine (19) yürüyince Server bir ok gizleyüp bunuñ sağ gözine [31a] (1) küşād idince ejderün sağ gözine urup kafāsından çıktı. (2) Ol dem ejderün gözi kör olunca Kāsım'ın üzerine öyle bir (3) yürüyüş yürüdi kim Kāsım'dan ḡayri bir kimesne olaydı zehresi (4) çāk olur idi. Ammā Sulṭān Ḥāver hemān bir tır daḥı gözleyüp (5) şol gözine küşād virince ok ejderün şol gözine dokunup (6) kafāsından çıktı. Çün ejder kör oldu. Dünyāyı görmeyüp (7) zulmetde kalduğı gibi kendini toplayup Kāsım'ın üzerine atınca (8) Kāsım kendüyi bir tarafa atup, ejder Server'ün olduğı yire (9) düşüp yiri ḥendek ḥendek idüp çarpınmağa başladı. (10) Andan Kāsım bir na'ra urdı bir na'ra daḥı urdı hemān dal-tiğ (11) olup, sorup ejderün gerdanına bir tiğ-i ateştāb öyle (12) urdı kim toḇ gibi zemine bıraktıkda gine bir na'ra urdı ammā ejderün (13) kanının bahāri gereği gibi tıtdı. Ammā bu taraftan Kāsım'ın (14) rahşı ejderi görünce hemān baḡlu olduğı yirden licāmuñ kırıp (15) ol kılağuz olanların tırdıkları yire geldükde bunlar atı tutup (16) eyitdiler: “Sehrābı işte ejder yuḥdı helāk eyledi kim at (17) kaçup geldi. İmdi atı görüp ve bizim rāyihamızı alup bunda (18) gelmesi emr-i muḥarrerdür, bizler gidelüm.” diyince içlerinden biri eyitdi: (19) “Şabır ilen hele zīrā at ejder rāyihasını aldukdā ilerü gitmez geldüğü [31b] (1) anuñçündür.” didi. Bunlar eyitdiler: “Biz cānumuzu yabānda bulmaduğ var sen (2) beklersen bekle.” diyüp Mihrāc cānibine çekilüp gitdiler. Server'ın atı (3) daḥı alup gitdiler ammā Kāsım'ın ziyāde zehir koḡusu itmiş idi. (4) Bir kaya koltuğına gelüp anda düşüp bī-hūş oldu. Bu taraftan ser-heng ḡayret (5) idüp Server tarafına çeşim-güş urup bir de Kāsım'ın üçüncü (6) na'rasın işitdükde bildi kim taḥḡik ejderi helāk eyledi. Ol dem (7) ḡayret ile ilerüye sürüp gördi. Ejder bir kara tağ gibi yatur (8) ser-heng ḥavf idüp baḡdı. Kāsım yok ammā ejderhāda da (9) ḥareket yok birde gördi kafāsi bir künbet gibi başka durur (10) andan bildi helāk olmuş hemān ḡayret idüp ilerü gelüp (11) gördi. Kāsım bir kaya koltuğında bī-hūş olmuş yatur hemān (12) maḡarasından şu çıkarup Server'ün yüzine serüp, Server (13) göz açup ser-hengi gördükde eyitdi ki: “Āferin eyü yoldaşlık eyledük!” (14) didi. Ser-heng eyitdi: “Server seni ziyāde sevdiğümden bırakmayup ol (15) bir arkadaşlar

k rkularından atı alup fir r eylediler. Ben Őabır idüp hele (16) el-ĥamd li'l-lah seni Őaĥ buldum.” didi. K sım matarayı elin ve yüzün alup ve kılıcın p k idüp andan ejderün kırk kulaĥ (17) kemendin çıkarup ve ser-heng n raĥsına s v r olup ser-heng (18) piy de önüne düŐüp ‘az m Mihr c H n idüp gitdiler amm  (19) beriden Mihr c H n ve Mükerreme B n , iŐte bugün on  c gün [32a] (1) oldu, fil n dirken ol kaĥan kilaĥuzlar K sım’uň atıyla (2) gelüp eyitdiler: “Ey Őehriy r siz Őaĥ olun ejderh  sahr y  (3) raĥsından kaup yutd , at girü kaĥup bizde tutup (4) alup bunda get rd k.” didüklerinde Mihr c H n bu cev b  iŐidüp (5) ziy de aĥlayup: “Hey meded ĥayf oldu, Őol nevciv na.” diyüp (6) aĥlamaĥa baŐladı. Bu taraftan B n  bu ĥaberi iŐitdükde n le   fery d (7) idüp ‘aklı baŐından gitdi, ĥanĥere d Őeyazd  dayeler komayup: (8) “Ey B n  niĥ n böyle idersin Ő yed bu söz yalan ola ve belkim (9) düŐman sözi ol hele bir iki gün Őabır ile bir Őaĥ ĥ ĥaberin (10) alalum.” diyüp teselli virüp ĥanĥeri elinden alup Őaĥladılar. (11) Amm  bu taraftan Őehz d ve Behz d bu ĥaberi iŐidüp Ő d oldılar (12) ol dem Mihr c H n’a eyitdiler: “Ey Őehriy r imdi Őimden girü Nig r’ı (13) hem n bir m ze vir ol n -bek r-ı b -g ne ta‘ma-i ejderh  (14) olup gitdi. Siz de ve bizler de kurtuld k.” diyüp Nig r’ı bu yüzden (15) taleb eylediler. Mihr c H n elüme düŐüp biraz fikir eyledi (16) aĥir eyitdi: “Güzel amm  bil rsiz kim kızıuň da bir da‘v s  (17) vardur erlikde aňa g lib olmaĥ gerekdür.” didi. Bunlar ĥayrete (18) gelüp: “N’ola z hir bizler de er degil miy z?” didiler. Mihr c H n: “Hele (19) kıza ĥaber g nderey m baĥalum ne dir, rız  virür mi?” didi ve bir tezkere [32b] (1) yazup B n ’ya bir ĥ dim ile gönderdi. B n  tezkireyi aĥup okud  (2) dimiŐ ki: “Baĥa kızım Sehr b gitdi, Őimden Őoňra andan f ’ide yok (3) olmiŐ, ardınca ölmüŐ, yok evvel ta‘ma-i ejderh  öldi. Ben aňa (4) gitme diyü çok men’ eyledüm amm  eceli gelmiŐ ne   re bu dem bu Őehz delerden (5) birin ka ul idesin. Ol naŐibin deĥil.” dimiŐ. (6) B n  tezkireden bu cev bları okudud kda ziy de elem çeküp hem n (7) yirinden turup atasınuň ĥalvetine girüp: “Ey peder ‘aziz m (8)  ylece ma‘l muň olsun ki ol ĥaberler n cümlesi yalandur, (9) ol Server Őaĥdur zir  gelen adamları getird p s ylend m (10) aŐl  birinün ĥaberi yok ve ol server on beŐ va‘de (11) aldı. İmdi on beŐ gün olmasına daĥı iki gün ister, (12) Őabır eylesünler belki Őoňra ĥic b düŐerler.” didi. Mihr c (13) H n: “Kim dimezsiz kizum imdi birkaĥ gün Őabır idelüm.” diyüp (14) andan Őehz d’e ve Behz d’e bildürdi. Anlar da “N’ola öyle olsun.” (15) diyüp ĥabere m ten z r oldılar. Amm  bu taraftan Melik K sım da ol (16) ser-hengin atına binüp ser-heng piy de olmaĥla  heste (17) yürüyüp eylendiler. Bir gün bir b y k k ye gel p - meger ol (18) k yde bir tekye var idi- toĥrı anda kondılar. Bu tekyen n (19) Őeyĥi p r kiŐi idi ve mis firi ziy de sever idi. Bunları [33a] (1) g r p ĥ z id p ‘izzet   ikr m id p muŐ ĥabet iderken (2) k y içinde bir ‘az m fery d fig n kopd . “Ned r aŐlı?” diyince taŐradan (3) birkaĥ adamlar gel p Őeyĥe: “Nice olur ĥ l iŐte ol m zi gine geldi.” (4) didiler. P r eyitdi: “Behey adamlar ben neye ka irem Allah Te‘ l  def’ eyleye.” (5) didi. Melik K sım anları görüp Őeyĥe eyitdi: “Nedür p r m bunuň aŐlı ol (6) m zi naŐıl m zid r.” didi. P r

eyitdi: “Server bu diyārda bir arslan (7) peydā oldı. Bir camus kadar vardur, evden taşra hayvānāt (8) çıkmadan kalmışdur.” didi. Ol dem Melik Kāsım yirinden turup eyitdi: (9) “Pirüm çünki sizünle bu kadar nān ü nemek yidük ‘arz-ı muhabbet olundı himmetünüz ile (10) ol mevzū’yı def’ idüp bu dertden fukarāyı halāş ideyüm.” (11) diyüp hemān taşra olup gördi kim halk yir yir ateşler yakup (12) ta‘amlarınun üzerine çıkmışlar, turmayup bakışurlar, arslan (13) ise hayvānāt olan ta‘amların koqusın alup, etrāfiñ (14) tolaşup böğürüp cevelān ider. Server ol hāli (15) görüp arslana karşı varup cān-ı gönülde bir na‘ra urdukdā (16) arslan belinleyüp Melik Kāsım’ı gördi ki hemān üzerine atıldı. (17) Server ol hāli gördükde tiz çabuqlık idüp kendüyi bir (18) cānibe atup ve depre tutup bir tiğ öyle urdı ki kafāsından (19) omuzlarına varınca iki pāre eyledi. Arslan bakup cān [33b] (1) virdi. Andan Server nişānuñ alup döndükde köylü ol hāli gördükde (2) gelüp Server’ün ayağına düşdiler ve vāfir māl cem’ idüp götürüp (3) Melik Kāsım’ün öninde kodılar. “Ey Server ma‘zūr tutuñ bizler saña ‘avażın (4) itmege kādır degülüz, Allah Teāla ecrin ide.” didiler. Server bir miqdārın (5) ol ser-henge virdi ve bir miqdārın tek ye şeyine virdi. Bākisini (6) yine köylüye virüp eyitdi: “Ben māl istemem ammā (7) uyluğuma göre bir eyü at olaydı.” didükde bunlar birbirine (8) bakışup n’ola Server didiler. Rāvī eydür: Meger Mihrāc Hān’ün (9) ol köyde yidi yüz atı var idi maḥşuş sebepleri var (10) idi. Başlarına Ğamḥar Çobān dirlerdı ol dem köylü bir yire (11) gelüp muşāvere idüp bir söz añlar adamı Ğamḥar Çobān’a (12) gönderüp: “İmdi taqdir māl istersen saña virelüm tek (13) bize şu atlardan bir at vir eyü olsun.” didiler. Ammā (14) bu taraftan Melik Kāsım fikir idüp eyitdi: “İşte on altı gün (15) oldı va‘demüz bir gün geçdi, ziyāde diyüp āḫir ol (16) ser-henge yine atın virüp ejderün ve arslanun nişānelerün virüp (17) varsun müjde ile şimdi anlar beni öldi kıyās iderler ben de ata binüp (18) kılāğuz alup ardınca varurum.” didi. Ser-heng: “N’ola!” diyüp at bu yanuna (19) düşüp gelüp Mihrāc Hān’ün dīvānına dāḫil olup baş koyup du‘ā [34a] (1) idüp: “Şāhum saña müzde olsun saña Sehrāb ejderi katleyledükden şonra (2) filān köyde daḫı bir kebīr müzi arslan daḫı katleyledi. Beni ileri (3) gönderdi.” diyüp ejderün kemendin ve arslanun pençelerin çıkarup (4) meydāna kodı. Şehzād ve Behzād dem-bestem kaldılar ammā Mihrāc Hān çünki (5) ejderün pazu mühresin ve kemendün ve arslanun pençesin görüp ol dem (6) emir eyledi. Kaç hāne üzerinde tabl-ı şād-mānī çaldurup dost düşmān (7) işidüp āgāh oldılar ve Serheng de at için ol köyde oldıgın (8) haber virdi. Şehzād ve Behzād bunu işidüp i‘timād itmeyüp: “Yalandur (9) bizler bu kadar ‘asker ile varduk, heybetine taḥammül idemedük hemān bir ulu (10) yalan bulup olurmuş da yoḫsa ne mümkün.” diyüp inanmadılar. Serheng (11) eyitdi: “Ben kendü gözümle gördüm ok ile urup helāk eyledi. Sizler (12) yok yire ‘inād idersiz.” didi. Bu kez Mihrāc Hān eyitdi: “Ey şehzādeler bu ne olmaz (13) muārazadur birkaç gün şabır idün bellü olur bir dilāver (14) iki müziyi katleyledi. Bizleri anların şerrinden kurtardı, ben aña kızum (15) degül nısf-ı taḫtum virsem ‘avażı degildür, inşāf idün.” didi. Anlar da (16) ğayri cevāba kādır olamayup

gelmesine mütenâzır oldılar. Bu haber Bânû'ya irişdi (17) şafâsından ağlayup tîz ol Serheng'i çağırup Melik Kâsım'ın aḥvâlün (18) bir bir naḳil eyledi. Bânû şafâsından Serheng'e çok iḥsân eyledi. Râvî (19) eydür ki: Ol gice Şehzâd ve Behzâd ve Mihrâc Hân'ın pây-i taḥt Şeb-revî Türk [34b] (1) bir yire gelüp müşâvere idüp: “ ‘Aceb biz nâ-bekâr Sehrâb'a neylesek kim Bânû (2) bize kalsa bize de olmazsa bâri aña da olmasa.” diyüp ol dem Şeb-revî (3) Türk eyitdi: “Ey şehzâdeler imdi ğam degül berâber nesne fikir eyledüm. Benüm ḥâlâ (4) otuz dâne bahâdır âhen kemerlü pehlüvânum vardur ve sizün de ḥâzır bu kadar (5) ‘askerünüz var. Hemân bu gice varup ol köyde ılġar ile irişüp (6) kendüni bulup râvî dil gösterüp size muḥabbetümden karşı şükrâna geldük, (7) ğazâñuz mübârek olsun.” diyü muḥabbet gösterüp ol da gerçek şanup (8) bizden ğâfil iken kılıç üşürüp helâk idelüm yâḥüd ziyâfet (9) idüp, dârü virüp başın keselüm Mihrâc Hân'ın öninde ğaltân (10) idiñ yâḥüd bir ğayri çâre görelüm ol oldıktan şöñra şâh size (11) ne dise gerekdür: “Elem çeksem de aña cevâb virmek kâbüldür.” didükde (12) şehzâdeler şâd olup bu cevâbı ma'kül görüp andan ol gice (13) yirlerinden ṭurup üç biñ ‘asker ile otuz dilâver ve üç ḥaramzâdeler (14) süvâr olup, ‘azîm Melik Kâsım av idüp gitdiler ammâ beriden ol gice (15) geçüp şabâh oldı. Mihrâc Hân yirinden ṭurup taḥtına oturup cümle (16) ehl-i dîvân cem' olup Mihrâc Hân dîvânı gözden geçirüp gördi ki Şeb-revî (17) ve şehzâdeler bu kadar ta'accüp idüp su'âl eyledi. Aḥvâlî şâha haber virdiler. (18) Mihrâc Hân işidüp melül oldı: “Hay ḥaramzâdeler göre ol servere ‘adâvetlerini (19) icra için kim bilür ne ḥile itmege gitdiler, kaşdları başlarına uğrasun.” [35a] (1) diyüp vezîre ‘aḳıl eyitdi: “Ey şâh elem çekme eger âşikâr cenk iderlerse anlara (2) evvel cevâb virür, zîrâ ḥaḳ yirindedür. Eger ḥile iderlerse şonı çıkmaz.” didi. (3) Ammâ Bânû da ḥaberdâr oldıġda ziyâde ğamġin olup, Mihrâc Hân ḥareme (4) girdükde Bânû karşılayup eyitdi: “Devletüm ata bu ne olmaz işdür, siz bu ḥuşuşda (5) ḥiç tanımayup acımaz mı korsañuz.” didi. Şâh vezîrün sözlerini söyleyüp: (6) “Elem çekme ḥaḳ anuñladur hemân sen du'âda ol.” didi. Ammâ bu taraftan köylüler (7) Ğamḥâr Çobân'a varup Melik Kâsım Mihrâc Hân'ın dâmâdı oldıġın (8) ve varup ejderi katlidüp, köye gelüp ol arslanı katlidüp, (9) ḥalk şerrinden ḥalâş oldıġların naḳil idüp ba'de kendüye münâsib bir at (10) istediġin söyledüklerinde Ğamḥâr Çobân hemân yirinden ṭurup anlarıñ cümlesini (11) Melik Kâsım'ın önünden geçirüp şehzâdem kañısını begenürsin al mübârek (12) olsun.” didi. Server âferin idüp gergedan kadar bir raḥş begendi. Ğamḥâr Çobân eyitdi: “Server bu at şahın ziyâde ve Mihrâc (13) Hân'ın ol raḥş maḳbûli idi. Server süvâr olup gördi. İstedüġi (14) gibi atdur ziyâde şafâ idüp Çobân'a iḥsân eyledi andan bunlardan kulaġuz (15) alup bunlara vedâ' idüp revâne oldı. Biraz gidüp bir de anı gördi kim (16) karşılarından bir ‘azîm toz belürdi ‘acaba ne ola.” diyüp ol toza karşı (17) gitdi. Meger bunlar Şehzâd'e ve Behzâd'e ile Şeb-revî ḥaramzâdeler bunlarda gördiler. (18) Bir piyâde ile bir süvâri gelür diḳkat idüp gördiler ki Melik Kâsım'dur saġ (19) âsân gördüklerinde birbirine eyitdiler: “Göre bu bed nâ-bekâr oġlan saġmış.” diyüp

[35b] (1) ve Melik Kāsım da bilüp: “Bu nā-bekārlar taḥkīk baña düşmandur tedārük üzere hareket idüp bunlar ḥayra gelmediler.” diyü (2) ḥazerden ḥālī olmadı. Ammā ne fā’ide olacak, var bunlar yakın geldiler. Hemān (3) üçü daḥı birden raḥşlarından inüp, piyāde Server’e karşı gelüp: “Hey merḥabā Dilāver (4) eger erlik ise ancak olur bu senüñ itdüğün hünerleri ne Ḥamza ve ne oğlu (5) Rüstem eylemişdür imdi şāh bizleri sultānuma istikbāl için gönderdi.” didüklerinde (6) Melik Kāsım bunların sözlerine aldanup zīrā başına daḥı böyle vaḳ’a gelmemişdi. (7) Gerçek şanup gönlünden: “Bunların ‘adāvetleri dostlığa taḥvīl olmuşdur (8) ancak.” diyüp hemān kendüyi raḥşından zemīne atup bunlar ile koca koca görüşti. (9) Ba’de raḥşlarına süvār olup at başı berāber muşāḥabet iderek revāne oldılar. (10) Hemān çok gitmeden bir çemenzāde gelüp bir şu kenārında kondılar ammā bunların (11) murādları Server’i ol arada helāk itmek idi, lākin çok ceḥd eylediler ammā (12) kapuşup aşkāra Server’e el kalduramadılar zīrā Melik Kāsım gāfil değil idi (13) hele ol arada konup Server’i ziyāfet idüp ta’āma dārū koyup Melik (14) Kāsım yiyüp çok geçmedi, dārū yetişüp Server’ün ‘aklı gidüp bī-ḥoş oldu mı, (15) bunlar görüp şād ü ḥāndan olup Server’i muḥkem bende çeküp bir de ‘aklın (16) başına getirüp Server göz için kendüyi bend içinde gördükde dönüp: (17) “Ey nā-merdler beni kim bağladı ve ben size neyledim ki siz beni böyle bend idüp (18) ḥile-i irtikāb idüp, baña böyle iş idesiz veya böyle itmekden murāduñuz (19) nedür?” didi. Bunlar eyitdiler: “Ey nā-bekār bī-gāne hemān cihānda sen mi kaldın ki Türkistān’a [36a] (1) gelüp bir yılan ve bir arslan öldürmekle nām çıkarup Sultān-ı Türkistān-ı (2) Mīhrāc Ḥān gibi bir ulu şehriyāra dāmād olacaksın imdi biz seni (3) sağ mı koruz ki gice gündüz gözümüze karşı bizüm ma’şūkamuz ile zevk (4) idesin artuḳ anlar saña ḥarām oldu.” didüklerinde Melik Kāsım bī-çāre bu sözleri (5) işidüp ve bakup gördi üçünün daḥı ellerinde tīr kemanları ḥāzır durmuşlar, temām söyledüp ba’de tīr ü bārān (6) katlederler. Server bunların nöbetlerini bilüp ḥayātından nā-ümīd olup eyitdi: (7) “Ey nā-merdler bildügüzden kalman daḥı siz benim kim olduğum bilmezsenüz ben (8) Erceş Şāh oğlu Sehrāb’umdur kıyās idersen ben ol dehrün ḳahramānı (9) Ḥāzret-i Ḥamza-i Şāḥib-ḳırān oğlu Rüstem-i ‘Aleşşāh-ı Rūmī oğluyam ki aduma Melik Kāsım (10) dirler. Siz baña kıyarsañuz ammā dedem Şāḥib-ḳırān ve atam Rüstem-i ‘Aleşşāh ki benim (11) helāk olduğum işidecek olurlarsa sizi öldürmege değil bu diyārın (12) erkegin ve dışisin katletdükden sonra cümle Türkistān’ın taşını toprağını (13) deryāya dökmek muḳarrerdür.” didi. Bunlar eyitdiler: “Bre gördün mi biz seni bir öldürmek (14) değil kat kat öldürmek lāzım imiş.” diyüp, Server’ün ol dem helākine ḳaşd (15) eylediler ammā bu taraftan Ğazele ‘ayyārı ol zamānki raḥş ile ‘askere gönderüp, (16) ol dem ‘askerde āhvālī bilüp ol arada üç gün oturaḳ idüp andan (17) bu kadar sa’y ide gördiler. Kimesne helāk oldu çāre olup Rüstem’i (18) ḳurtarmağa mümkün olmadı. Andan Melik Kāsım’ı arayup bulamadılar. Begler dönüp (19) Ğazele ‘ayyāre eyitdiler: “Ey nā-bekār sen Rüstem’i böyle bir olmaz yirde şanāyi’ eyledün ḥalāşına [36b] (1) çāre bulunmadı, bārī Melik Kāsım nice oldu.” didiler

ve “Ne тұrursın böyle bir nevcivānı (2) yalnız koyup bize geldüñ tiz ol Melik Kāsım’ı bize bul yāhūd sen de gözümüz (3) karşısında turma var git.” didiler. Ğazele bu cīgergāh sözleri işitdükde (4) ziyāde gücine gelüp hemān ol elem ile sorup bir cānibi tevekkül hūdā idüp (5) gitdi. Beglere gücendigünden olsun: “Bre nā-bekārlar ben de cihānda ömr-i evlādı (6) olmayam hele varup Melik Kāsım’ı bulam andan ben de kendümi bir hoşça size (7) bildüreyüm.” diyüp gitdi. Ammā çok aradı bulamadı. Bir gün giderken yolu Tūrān (8) zemīne irişdi: “Gördüğüm bir ‘aceb şenlik var ‘aceb bunuñ aşlı n’ola?” diyüp (9) gezerek birinüñ yanına gelüp su’āl eyledükde ol erüm işte bu diyāra Kaysüm (10) Şāh’ı Ercesb Şāh’ın oğlu Sehrāb nāmında bir nevcivān geldi, şol (11) boyda ve şol simāda şöyle cebe ve cevşen-gīr gelüp şāhumuzuñ kızın (12) meydānda başup helāllige kabūl idüp şāhumuz da virdi ki iki şehzāde gelüp (13) ol dilāver ile ceng idüp anlara gālib oldı. “Ba’de ejderhāya (14) gidüp helāk ider gelürken yolda bir arslan dağı helāk itmiş işte bu (15) şādıluğñ aşlı budur.” diyüp hikāye eyledi: “Hemān Ğazele işidüp taḥkik (16) serverümdür.” diyüp ve “Ol üç mel’unları dağı ḥaber aldı ki varup helākine (17) gitmişler hemān cān atup bir ḥata olsun.” diyüp gitdi ve gelüp bunlara (18) karışdı ve şehzādelerüñ bārgāhına girdi. Kāsım’ı ol ḥalde gördükde derünī (19) āh idüp hemān tiz yine bir cellād şūretine girüp ileri gelüp Şehzād’e ile Behzād’e [37a] (1) ve şeb-revīye du’ā idüp andan Melik Kāsım’a yapışup bir iki kez sarşup (2) salındı andan eyitdi: “Ey Serverler nār-ı nūr ‘aşkına olsun bu nā-bekār oğlanı (3) baña virüñ ben buña bir ‘azāb ideyüm kibir bī-gāne gelüp bir diyāra dağı sizcileyin (4) ulu şehzādeler тұrurken böyle ḥareket idüp şāhlar kızına tāleb olmayalar (5) ben bir ‘azāb ile öldüreyüm ki sizler tahsīn idesiz.” didükde bunlar eyitdiler: “Vākı’a (6) bu adam kim dimedi bu cellād қаtil herife benddür n’ola görelüm nice ‘azāb idersin.” didiler. Ğazele şād olup hemān (7) pür ğāzab ileri gelüp ol lisān Ḥāver ile Melik Kāsım’a kendüyi bildürdi (8) ve eyitdi: “Ey Server ne тұrursın senüñ dedeñ ve atan böyle vaḳitlerde hezār (9) bendelerün kıragemişlerdür yā sen ne bakup durursın kanı Şāhib-kırān evlādlığı (10) ve kanı ğayret didükde ol dem Sultān Ḥāver Melik Kāsım iki dizi üzere gelüp (11) ra’d-ı felek gibi derünī dilden öyle bir na’re-i sā’ika baḥş eyledin ki bunlar şaşup (12) ve zor idüp kütür kütür bendelerin kırup şıçrayup ayağ üzere gelüp bunlar (13) na’renüñ sersemliğinde iken Kāsım eyitdi: “Ey muḥanneş nā-bekārlar size ben göstereyüm (14) ḥile ile adam bağlayup helākine kaşd itmek nice olur.” didükde şehzādeden (15) evvel Şeb-revī Türk hemān yirinden тұrup dal-tiğ olup debre тұtup Server’e (16) bir tiğ ḥavāle eyledi. Sultān Ḥāver pür ğāzab şıçrayup la’inüñ bileğünden kapup (17) ve zor idüp çeküp kılıcın elinden alup: “Ey me’lün kendü bağı (18) maḥşülüdür.” diyüp, öyle bir tiğ urdı kim iki pāre eyledi. Şehzād ile Behzād ol (19) ḥālī görüp Server’üñ üzerine ḥücüm idüp Melik Kāsım bunlarüñ ḥamlelerin [37b] (1) men’ idüp ve bunlara dağı ölümüne berāber bir zaḥm-ı şedīd urup andan bārgāhdan (2) taşra olunca Ğazele ‘ayyār Kāsım’uñ ol günde aldığı raḥş eşheb tāzīyi (3) bulup getürdi. Kāsım elinde tiğ şāhin mişāli şıçrayup raḥşa süvār (4) olup kendüyi ol üçüñ ‘askere

urup filhal tār-mār idüp hemān (5) Şehzād ile Behzād zaḥmdār kapup māl ve erzākların birağup kaçdılar. “Kandasın (6) Belh.” diyüp gitdiler. Server ol kalan mālī cümle Ġazele ‘ayyāra it‘ām eyledi. (7) Ġazele şād olup: “Hemān ol tekye gelüp deve ve bārgirlere yükledüp (8) tekye pīre aḥvālī añladup emānet kodı görelüm nice olur.” diyüp (9) pīre vedā‘ idüp Melik Kāsım’uñ yanına geldi andan eyitdi: “Server bundan ‘askere mi (10) gidersin yoḥsa Mihrāc Hān tarafına mı gidersin.” didükde Melik Kāsım eyitdi: “ ‘Ayyār (11) aḥvāl şöyle oldı. Mihrāc Hān tarafına giderem ammā sen evvel anda var gör (12) bu aḥvālden Mihrāc Hān’uñ ḥaberi var mıdur, zīrā hem pehlüvānuñ katlidüp (13) ve öyle bir ulu şehriyārun oğullarıñ zaḥmdār eyledüñ ve bu kadar ‘askerin kırdık (14) ve mālın alduḥ bu işlere elemi var mıdur, yoḥ mıdur ve bu aḥvāllerden ḥaberi yoḥ mıdur? (15) Gine tez baña bunda gel.” didi. “Ġazele n’ola.” diyüp taban kaldurup gitdi ammā (16) rāvī eydür: Bu taraftan Şeb-revī Türkün adamları kaçup Mihrāc Hān’a geldiler. (17) Feryād fiğan idüp şāhum gördiği ol bī-gāneye bu kadar in‘ām ve iḥsānlar (18) idüp: “Yüz virdüñüz āḥir işte Şeb-revī gibi bir nāmdār pehlüvānı bir tiğ (19) urup iki pāre eyledi.” didüklerinde Mihrāc Hān begenleyüp: “Bre nedür aşlı [38a] (1) niçün böyle oldı?” didükde anlar da cümle aḥvālī naḥil eylediler ve eyitdiler: “Şāhim bizim (2) dādımuḥ ol nā-bekār oğlandan alıvır.” diyüp ağlaşdılar. Mihrāc Hān işidüp (3) bī-iḥtiyār gülüp ḥaz eyledi eyitdi: “Eli var olsun ḥolına kuvvet āḥ n’olaydı (4) sizleri de öldürmiş olaydı. Bre mel‘ünler siz bir kere baña taḥışmayup ol (5) ḥaramzādelere uyup niçün gitdüñüz, imdi ol mel‘ünü iki pāre itmek degil (6) biñ pāre itmek gerekdi ol Şehzād ve Behzād didikleri nā-ḥalef oğlanlara daḥı müsteḥaḥ olmuş.” diyüp bunları ḡazab idüp ḥoḡdı. Ġazele ‘ayyār (7) daḥı bād-ı şabā gibi gelüp irişdi. Kendüyi ziynet virüp saḡ ve şol (8) ḥançerlerin ve tīrūñ ber-düş ḥalup ‘Ömervārī sorup Mihrāc Hān dīvānına (9) girüp şāha baş koyup du‘ā eyledükde Mihrāc Hān: “Ḥoş geldün ‘ayyār nereden (10) gelüp ḥanda gidersin?” didükde Ġazele ‘ayyār du‘ā idüp: “Ḥayşum Ābād’dan gelürem (11) anda Ercesb Şāhuñ ‘ayyārı idüm. Ḥamza’nuñ oḡlu Rüstem ‘Alemşāh.” didi. (12) “Ol diyāra gelüp Ercesb Şāh’ı katlidüp ol diyārı fetḥ eyledi. Herkes (13) anuñ ḥorḥusından başın ḥırkaya çeküp görünmedi ammā ben ḥaber eyledüm ki şehzādemüz (14) Sehrāb bu diyāra gelüp işitdüm. Ejder cengine gidüp öldürmiş gelürken bir köyde (15) bir arslan daḥı öldürmiş bu ḥaberi alup sorup ol köye gider ki gördim (16) bir şahrāda ‘asker ḥonmuş ol ‘askere vardum, yirinden ḥaber aldum. Meger Erzeng (17) Hān’uñ oğulları ve sizüñ pāy-i taḥt pehlüvānuñız Şeb-revī Türk imiş. (18) Bu ḥaberi alup bārgāḥlarına girdüm gördim bizüm şehzādemüze ḥile ile dārū (19) virüp bende çeküp andan ‘aḥluñ getirüp meydān-ı siyāsete ḥıkarılmışlar.” [38b] (1) diyüp, şāha taḥrīr eyledi andan eyitdi: “Şāhum şimdi Sehrāb beni (2) Ḥanya’ya anuñçün gönderdi kim var gör eger şāh benüm bu işlerüme elem çeküp (3) baña bī-ḥuzūr oldıysa anda varmayup bir ḡayri diyāra gidelüm.” didi. “Emrūñüz (4) nedür? Bu ḥuşuşda şehzādeniñ aşlā şuçı yoḥdur siz bilirsüñüz.” didi. Mihrāc Hān şafāsından eyitdi: “Eyü ḥıssa niçün ben aña geḥinürem eyü (5) eylemiş var söyle tiz gelsün.”

diyüp ve vâfir ihsân idüp hıl'at (6) giyürdü. Ğazele Melik Kâsım'a habire dīvâne oldı ammâ beriden Mihrâc Hân (7) cümle begleri ve vezîrleri ile Melik Kâsım'a karşı çıktılar. Beriden Ğazele varup (8) Melik Kâsım'a haber virüp Ğazele birle şehre yakın geldiler. Melik Kâsım gördi kim (9) Mihrâc Hân erkân-ı devleti ile kendüne, istikbâle karşı gelüyor. Server hemân rahşından (10) inüp piyâde Mihrâc Hân'a karşı vardı. Mihrâc Hân Melik Kâsım'ın kendüye (11) tevâzzu'ın görüp ziyâde muhabbet idüp şah dağı piyâde olup cümle begler (12) vezîrler dağı piyâde olup Mihrâc Hân kol açup Melik Kâsım ile (13) kuça kuça görüldiler. Vüzerâ' begler dağı görüşüp her biri Kâsım'a du'âlar (14) idüp: "Ğazân mübârek olsun Server eyü hünerler gösterdün." diyüp (15) tahsîn ve âferîn eylediler andan rahşlarına binüp sarâya götürüp fâhire (16) hıl'at giydürüp ba'de pây-i tahta geçüp karar eyledi. Andan ziyâfetler olup (17) Melik Kâsım da sergüzeştin nakil idüp cümle ehl-i dīvân gine âferîn eylediler. (18) Andan Mihrâc Hân emir eyledi, düğün olup Mükerrreme Bânü'yü Melik Kâsım'a nikâh (19) olunup ve cümle begler vezîrler Melik Kâsım'ın önüne düşüp gerdekâne [39a] (1) sarâyına götürdiler. Hâdimler karşılayup du'â ve senâ olunup içerü girdükde câriyeler (2) önüne düşüp Mükerrreme Bânü'nün olduğu otağa götürüp Mükerrreme Bânü ile (3) mülâkat olup iki 'aşık birbiriyle sine-i şâf olup 'azîm şafâya (4) meşğül olup murâd virüp murâd aldılar. İşte bunlar şafâda ammâ bu taraftan (5) râvî eydür: Ol zamânki Şehzâd ile Behzâd zahmdâr ol şınıfuñ 'askeriyle (6) kaçup birgün gelüp Belğ şehrine irişdiler. Erzeng Hân'a bu olan ahvâli (7) nakil idüp Mihrâc Hân'dan ve Melik Kâsım'dan şikâyetler eylediler. Erzeng Hân (8) ziyâde ğazaba gelüp eyitdi: "Göre şol nâ-bekâr Mihrâc kızuñ bir bî-gâneye virüp (9) ve benüm cîger-küşelerümi böyle ölüme berâber zahmdâr idüp gele ol ise evvel (10) oğlanı bağlayup baña göndermek lâzım iken açmaz kodı. "Yâ ben bunı aña (11) kormuyam." diyüp, nâr-ı nûra and içüp 'azîm büyük yeminler eyledi. Andan vezîrlere (12) ve beglerine tîz emir eyledi. Etrâf-ı 'âleme ve hüküm eylediği kal'a ve şehirlere nâmeler (13) gönderüp 'asker cem'ine meşğül olup birkaç gün içinde iki yüz biñ (14) 'asker ve iki yüz âhen kemerlü tüvânâ pehlüvânlar cem' idüp andan bir nâme yazup (15) karındaşı oğlu Tamğâc hâna dağı elçi gönderüp: "Mihrâc (16) Hân kızuñ bî-gâneye virüp ve oğullarum zahmdâr eylemiş." diyüp tafşil ile (17) yazup: "Sen dağı 'asker cem' idüp 'acele bunda gelesin el birlik idelüm (18) varalum haklarından gelelüm." diyüp elçi bu haberi Tamğâc Hân'a irişdürdükde (19) ol dağı etrâf-ı eknâfdan yüz biñ 'asker ile yüz âhen kemerlü pehlüvânlar cem' [39b] (1) idüp ve ol tarafta Küştâsb evlâdlarından bir bahâdır pehlüvân var idi. Adına (2) Gerdesb dirler idi. Ziyâde bahâdır idi, kırk sekiz erbaş kadd çekerdi. Aña (3) dağı nâme ve elçi ile hıl'at gönderüp atı da alup sürüp Erzeng Hân'a (4) gelüp üç yüz âhen kemerlü pehlüvânlar ve üç yüz biñ 'askeriyle Tamğâc Hân (5) ile Erzeng Hân'a müşâvere idüp Tamğâc Hân eyitdi: "Şabır idiñ Mihrâc (6) Hân bir nâme yazup bir elçi irsâl idelüm görelüm nedür mülküm ol oğlandan (7) havfî vardır. Bir takrib tutup bend idüp bize gönderür eger göndermez ise (8) işte bu kadar

pehlüvânlar anda varup vilâyetüñ at ayağı (9) altında pâyimâl ol Sehrâb didükleri nâ-bekâr oğlanı pende çeküp bize irsâl (10) idesiz.” diyüp nâme-i’ hâtem idüp elçi ile irsâl eylediler. Elçi bir gün Tûrân’a (11) gelüp irişdi. Melik Kâsım ol gün şikârda idi. Elçi Mihrâc Hân’a baş koyup (12) nâmei’ şundi. Mihrâc Hân nâmei’ alup gözden geçirüp ol cevâbları (13) gûş idince havfından mebhûd olup ne diyecegin bilemedi zîrâ aşlından (14) dağı bunlardan havf üzere idi ammâ Kâsım’uñ arkasına tayanurdu. Meger Ğazele (15) ‘ayyâr bir maşlahat için şehre gelmişdi, haber alup dîvâne gelüp Mihrâc Hân (16) elçiye cevâb viremeyüp: “Hele turun bir müşâvere idelüm.” didi. Hemân Ğazele (17) taban kaldurup Kâsım’a gelüp aḥvâli haber virdi. Kâsım sorup dîvâne (18) gelüp geçüp yirinde karar eyledi. Elçi Melik Kâsım’a nazar idüp gördi, bir delü (19) kanlı serverdür eyitdi: “Şâhum bunlar kimlerdir, misâfiriniz olmak gerek?” didi. Mihrâc Hân: [40a] (1) “Belî Server misâfirümüzdür.” Didükde Melik Kâsım bunlara gülerek: “Ey kişiler hoş (2) geldiñiz.” didi. Anlarda: “Hoş bulduḡ yigidüm.” didiler. Ammâ Sulṭân Haver Mihrâc (3) Hân’uñ elünde nâmeyi görüp: “Şâhum nedür ol nâme kimden geldi ammâ her bir (4) dostuñuzdan gelmek gerek.” didi. Mihrâc Hân: “Belî oğlum.” diyüp nâmeyi eline (5) şundi. Melik Kâsım nâmeyi okuyup aḥvâle vâkıf oldıḡda: “Ey şâh-ı (6) cihân beni sizden istemişler. İmdi benüm anlardan zerre kadar elem yokdur (7) ve añlaruñ üç yüz âhen kuşaklı pehlüvânlarından ve üç yüz ‘askeründen aşlâ (8) yâ kim bu kadar ve yüz çevirmem ammâ şâhum ben senüñ bu kadar in‘âm ve iḥsânüñ (9) gördim ve emrine muti‘um benüm için elem çekme beni bende çek gönder ecelüm (10) geldiyse taḡdir Allah’da var ise beni öldürürler. Eger ecelüm gelmediyse (11) bir taḡdir ile ḡalâş olurum.” didükde şâhuñ derûnına ġayret düşüp (12) göñlünden eyitdi: “Bu nevcivân ne cîger-dâr olur. Benüm öcümnden cân ve başıñ koyup (13) da‘vâ-ı murâd ide umaram ki bunuñ elünden iş gele.” diyüp Melik Kâsım eyitdi: “Ey (14) cîger-küşem öyle bilesin ki sen benüm bilmeden gelmiş evlâdum gibisin (15) ne kabûl kim ben seni göz göre bende çeküp bir âlây-ı bî-inşâf adamlara virem (16) senüñ baña itdügüñ iyiligüñ ‘avaızı bu mıdur ve senüñ bir ḡulna öyle nice (17) şâhlaruñ dostlığına deġişmem öyle bilesin cümle mâl ve ‘askerüm (18) doḡınınca ve cânum yirinden çıkınca çalışurum herçe bād-â-bād yâ taḡt yâ baḡt ola.” didi. Çün (19) elçi Mihrâc Hân’dan bu sözleri işitdükde ziyâde elem çeküp eyitdi: “Yâ Mihrâc [40b] (1) sen bir ‘aḡl-ı pâdişâh diyü meşhûrsın ammâ bu huşûşda ziyâde aḡmaḡlık (2) eyledüñ böyle bir oğlanuñ sözi ile tâ bu mertebe-i kerem olup öyle ulu (3) şâhlara karşı koyup nice başa çıkasın.” didükde Melik Kâsım bu sözleri (4) işitdükde ziyâde elem çeküp elçiye çıkarup: “Ey nâ-bekâr sen bir elçi kişisin (5) saña ne söz düşer Mihrâc Hân gibi şâh karşıısına böyle herze söylersin. (6) İşte benüm ḡaşmuñuz siziñ şehzâdeleriñizi zaḡmdâr idüp taleb oldıḡları (7) kıızı dağı ben ol dem imdi ben meydândayım. Eger kâdir isek gel baḡla hiç şâha (8) danışma.” didi. Elçi eyitdi: “Baḡa nâ-bekâr oğlanuñ oḡaḡına yâ meger seni (9) yıḡup baḡlamaḡa elem mi çekerüm ve kâdir degil miyem nihâyet elçi olanlara bu iş (10) düşmez.” diyince Melik Kâsım ateş olup: “Bre

mel'un senün ne haddindür ki (11) böyle söz söyleyesin." diyüp hemân peleng mişâl yirinden atılıp, (12) elçinün şuratına bir tapınca öyle urdı kim ağzından ve burnından tüfenk gibi kan (13) atılıp yüzi üzere yıkıldı. Ammâ Server gâzabuñ yinemeyüp (14) hemân la'inün bir eliyle şakalından tutup hançerün 'uryân idüp (15) diledi ki başın kese Mihrâc Hân vesâ'ir vüzerâlar ayağa turup (16) var Server lütf ile: "Şevkâtüme elçiye zevâl yokdur. Ser-hoş olmak (17) gerekdür." diyüp ricâ eylediler ammâ Melik Kâsım öfkesinden bunuñ (18) şakalın tâ dibinden ve bir miqdâr alt çenesinün derisiyle (19) kesüp ortaya atdı ve ne hâl ise elçi elinden eylediler ammâ elçi [41a] (1) özge şürete girüp her gören gülüp Server geçüp yirinde karar eyledi ve gâzabında (2) gögsi çifte kösler gibi görölmege başlayup elçüm de neye uğraduğın bilmeyüp (3) şahuñ elinden kurtulmuş karğa mişâli yirinden turup taşra olup 'azım-i (4) Belh idüp gitdi ammâ bunlar gitdükdün sonra Mihrâc Hân Melik Kâsım'a eyitdi: "Bağa (5) gözüm nûrı ben de senün hatırın için böyle kutlu ulu şahlara (6) karşı durup haşım oldum ammâ hep cümle saña tayanup eyitdüm: "Ammâ anlar (7) bu kadar bî-hesab 'asker ile üzerümüze geldi ki sen de bir tarafa yan virüp (8) gidecek olursan ben anlara cevâb virememe hâlüm harâb olur." didi. Melik (9) Kâsım eyitdi: "Behey şahum niçün böyle buyurursunuz bu cihânda bu olur iş midür ki (10) ben kaçam da kendüme kaçdı, didürem Hüdâ haqqıçün her bir pârem kulağum kadar (11) ideceklerüm bilsem yüzümü çevirmem." diyüp, yemin idüp: "Nihâyet eger (12) baña bir hâl olup bu cengde ölürsem sonra anlara sen diyeceksin ki benüm (13) şuçum yok idi. Ol bî-gâne ne kadar cümle suç diyüp anlar ile yarışup (14) şuçu benüm üzerüme idesin." didi. Mihrâc Hân bu sözi işidüp (15) şâd oldu, diyü 'aqlına ve cigerdârlığına taşın idüp emir eyledi. Cümle (16) eli altında olan kal'ave şehirlere nâmeler yazup 'asker ve pehlüvânlar cem' (17) itmege başladı. Ammâ elçi Belh diyârına gelüp Erzeng Hân katına (18) girüp tâcin yire urup feryâd figân eyledi. Bunlar elçiyi ol hâlde görüp: (19) "Bre nedür aşlı saña n'oldı." didiler. Elçi eyitdi: "Şahum ne olsa gerek işte ol nâr-ı nûruñ [41b] (1) Haşimî nâ-bekâr oğlan şöyle hakâret eyledi." diyüp bir bir nakil eyledi. Bunlar (2) işidüp hayrân olup bir zamân birbirine bakişdılar. Ol dem pehlüvân Gerdasb (3) eyitdi: "Ey şahlar şimdi bizler anda varacağumuz tahkik oldıkdâ bizüm (4) korkumuzdan bu oğlan bir cânibe kaçar imdi hemân turmayup varup (5) ol oğlanuñ haqqından Mihrâc Hân'ın haqqından gelüp diyârüñ zabt idelüm." (6) didi. İşte bunlar üç yüz biñ 'asker ile güç idüp 'azm-i diyâr-ı (7) Türkistân idüp, bir gün Serhad-ı Tûrân'a gelüp irişdiler. Ahâlisi (8) gelüp Mihrâc Hân'a haber virdiler: "Ey Şah ne turursın işte Erzeng (9) Hân ve Tamgâc Hân bu kadar bî-hesab 'asker ile geldiler ne cevâb vireceksin." (10) didüklerinde Mihrâc Hân işidüp ziyâde havfa düşüp: " 'Acab (11) bu müşkil ise neylesem keşke bir hîle ile muqaddem Sehrâb'ı tutup (12) vire idüm, bu gavğalardan kurtulurum 'acab bir hîle ile tutup bend ile (13) Sehrâb'ı ellerine teslim eylesem korkaram ki yine cengden ferâgat (14) itmeyüp yâ evvelde niçün virmeyüp bize bu kadar yollar çekdürüp (15) ve meşarifler çekdürüp bu oğlanı bize virmekle elümüzden kurtulmak (16) ister

cenge böyle ola ceng bildüñ niçün bir bî-gāne oğlana kızuñ (17) virdüñ ve benüm evlādlarımı zaḥmdār itdürdüñ.” diyü düşmānlıklarından (18) vāz gelmeyüp benden intikām taleb itmeleri muḳarrerdür ammā Sehrāb da baña (19) kol kanad ola diyüp, ğuşşaya düşdi. Āḫir vezīrlerini katına da‘vet **[42a]** (1) idüp Mihrāc Ḥān eyitdi: “İmdi maşlaḫat nedür, bu işüñ nihāyeti nice olur bir (2) işdür andañ bu kadar olmamaḳ gerek idi oldu. Ne çāre bir tedārük (3) olsa da bunlaruñ ellerinden ḫalāş ola bilseñ.” didükde vezīrleri teselli (4) idüp: “Şāhum elem çekme bu ḫuşuşda bu yigidüñ gönli ‘ālīdür. -İnşā‘allah- (5) Sehrāb bunlara cevāb virür zīrā üç biñ ‘askeri tār-mār eylemişdür (6) ve ol zamān bir laḳırdı söylemiş beni katlederseñüz ammā ben Rüstem ‘Ālemsāḫ (7) oğluyam şoñra dedem Şāḫib-kırān sizi katleyledükden şoñra bu diyāruñ (8) taşın ve toprağın deryāya döker.” diyü söz kaçurmuş öyle olıcaḳ (9) bunlara cevāb vire didiler. Mihrāc Ḥān eyitdi: “Öyle olursa da müşkil (10) şoñra bize gel yezdānperest ol diyüp nār-ı nūrdan yüz çevirüñ müslümān (11) olun diyü başumuza bir belā da ol olmaya.” didi. Vezīrler eyitdi: “Behey şāhum ol (12) senüñ didigüñ degildür ol senüñ dāmāduñdur ve iḫsānuñ ile şermindedir. (13) Baḳa Ḥamza ḫiç Nūşirevān ile ğavḡa eylediler elbetde müslümān ol diyü (14) ibrām itmedi ve şimdi ḫālā barış ğoriş oldılar anuñ da çoḡu Baḫtek iḡvāsı (15) idi.” didiler. Mihrāc Ḥān ol vezīrlerden bu sözleri işitdi ammā Mihrāc‘uñ (16) bir ḫilekār fitne-engīz vezīri var idi, Baḫtek’e yaz başı gelür idi. (17) Ol lā‘in bu cevābları işidüp ḫile yapana sülük idüp zīrā Melik (18) Ḳāsım’a ziyāde kin tutmuşdı ve dā‘im firşatın ğözler idi kim Mihrāc Ḥān (19) eliyle Melik Ḳāsım‘dan intikām ala çok lā‘inüñ eline ol kadar firşat düşdi. **[42b]** (1) Hemān bu maḫalde izḫār idüp eyitdi: “Şāhum bunlaruñ hep cevābları size ḫoş-āmedīdür. (2) Hemān yanunuzda ğünümüz ḫoş geçüp ve ḫoş kişi olalum diyü (3) zīrā bunlar bilürler sultānumuñ Sehrāb-ı nevcivāna ziyāde muḫabbet üzere (4) olduḡuñuzu şāhum imdi size diyeyüm. İsterseñüz ḳabül idüñ, (5) istemez iseñüz itmeñ bu kadar eyyāmdur ki nan u nemek ve in‘āmuñ (6) ğördim size lāyık olan saña doḡrı söyleyüp encāmuñ ḫaber (7) virmekdür.” didükde sā‘ir vüzerālar ol cevābı işidüp ziyāde elem (8) çeküp: “Bre ğör şol mel‘ūnı bizüm cümlemüzi ḫilāf çıkarup gitdi. (9) ḫoş kişi olacaḫtır baḳalum ‘aceb ne söyler ola?” didiler. Ol (10) bed-baḫt eyitdi: “Şāhum benüm bildüġüm budur ki Sehrāb gibi senüñ (11) ḳapında yüz deġil biñ Sehrāb olsa sizler ol şāḫlar ile (12) başa çıkamazsınız zīrā çoḳlık erligi bozar. Anlar çoḳlıkdur (13) ve ğünden ğüne ardı gelüp artmaḳdadur tūtalum bu def‘a daḫı (14) cevāb virse yā birġün bir ḫarafa giderse ol zamān ḫālī (15) nice olur anlar elbetde intikām ḳaşd iderler.” didi. Mihrāc eyitdi: (16) “ḫoş imdi söyle nice idelüm?” didükde ol fitne-engīz (17) eyitdi: “ḫayırlusı budur ki Sehrāb‘ı baġlayup bend ile teslim (18) idersin yāḫūd başını kesüp ḳarşu ğönderürsin ğavḡa (19) başılıp āteş-i ‘adāvet söner gider zīrā arada ba‘iş ḳonmadan **[43a]** (1) mādemi böyle itmeyesin başın ğavḡadan ḳurtulmaz.” didi. Mihrāc (2) Ḥān gine elüme düşüp eyitdi: “Yā ben ‘ahd eyledüm ki bir ḳılımı yüz şāḫlara (3) deġişmem şimdi ‘ahdüm bozayum mı?” didi. Ol vezīr eyitdi: “Şāhum (4) oralar ḳabıldür zaruret

de kefâret câ'izdür. Ammâ çünki sözüm kabûl itmezseñiz siz bilürsñiz soñra benim sözlerime gelürsñiz.” diyüp çok dürlü (5) deliller getürdi. Mihrâc Hân ol vezîrñ bu günâ (6) sözlerin işidüp sâ'ir vezîrlerñ yüzlerine bakmayup: “Ey (7) vezîrler bu huşûşda sizler ne dersñüz?” didükde vezîrler: “Ey (8) şâhum bizler ne diyelüm zâhir bizler hilâf söylermişiz (9) siz bizüm sözümüze inanmazsuñuz biz karışmayuz zîrâ (10) günâhkâr oluruz.” didiler. El-kışsa ol vezîr ne eylediyse eyledi, (11) şâhı kendüne uydurdi. Şâh eyitdi: “Ey vezîr yâ şimdi (12) lâzım geldükde Sehrâb'ı nice ide ele getürevüz dimege başladı.” Ol (13) haramzâde eyitdi: “Bu iş Mükerreme Bânü eliyle olur andan işkil (14) olmaz hemân varup, Bânü'ya korqu virüp ilzâm ile ola kim (15) bu işe ta'ahhüd ide.” didi. Mihrâc Hân da bunuñ söziyle (16) yirinden turup hareme girüp hâdim gönderüp Bânü'yı (17) çağırtı. Bânü ise Kâsım ile oturup sohbet (18) iderdi. Hâdim gelüp çağırdukdâ Bânü yirinden turup gelüp atası [43b] (1) şâha baş koyup du'â idüp: “Buyurun emrñüz nedür?” didi. Şâh (2) eyitdi: “Kızum saña bir sözüm vardur ammâ kabûl itmek gereksin zîrâ (3) senñ ve benüm hayâtuma sebeddür.” didi. Ol dem Bânü'nuñ yüregi (4) oynayup cânı ağzına geldi: “Nedür aşlı devletüm ata buyurun.” (5) didi. Mihrâc Hân eyitdi: “Yok ata ve dede yurdında oturup şafâ (6) itmek mi istersin, yoñsa tağlar başında bî-gâne sergerdân (7) olmak mı istersin?” didükde Bânü ziyâde hayrete varup eyitdi: (8) “Devletüm atandır bu söz ne asıl sözdür söylersin?” didükde Mihrâc Hân eyitdi: “Ol Sehrâb (9) senñ ehliñdür ammâ ol bî-gâne kıandan geldi. Bizi derdi belâlara (10) uğratdı bu kadar zamândan beri sen de er kabûl itmeyüp bu kadar (11) şehzâdeler ve begleri kabûl itmedññ âhîr (12) andan ötürü iki şâhlar bize düşman olup, üzerümüze 'asker (13) çeküp işte geliyorlar, imdi memleket elden gitdi. Belki başum (14) bile gitmek muğarrerdir, imdi hâl nice olur, bende bilmem.” didi. Bânü eyitdi: (15) “Devletim ata şimdi neylemek gerekdür, bir işdür oldı olmamağ gerek idi.” (16) didükde Mihrâc Hân eyitdi: “Kızum biz anuñ çâresin bulduğ (17) zîrâ bugün cümle vezîrlerüm ile müşâvere eyledüm.” Anlar da eyitdiler: “Sen (18) şâhum anlar ile yok yire düşman olma, kendüni tehlikeye şalma, (19) Sehrâb'a tayanup bu kadar 'asker ile üç yüz bahâdır âhen kemerlü [44a] (1) pehlüvânlar ile aña karşı turamazsın. İmdi hemân eyüsi budur ki Sehrâb'a dârü (2) virüp bend ile teslim idüp karşı gönderürsin anlarun da 'adâvetlerñ (3) gidüp evvelki gibi dost olursın, 'inâd idersen öyle (4) iki şâhlara karşı komağ 'akıl kârı degildür.” didiler. “İmdi bağa kızum (5) bu sözlere şakınup muhâlefet itme var gine otur şarabına dârü (6) katup 'akıl al ve muğkem bende çek baña haber eyle, Tamğâc Hân tarafına (7) gönderelüm, üzerümüzden def' ideyüm, soñra saña bundan eyü er buluram, (8) hemân cihânda sen sağ ol bulunmaz Sehrâb olsun.” didükde Bânü feryâd (9) idüp, yüzün yırtup eyitdi: “Bu faşıl işidür. Meger ben cihânda dîvâne mi (10) oldım? Bu işi kim irtikâb ider? Devletüm ata beni kendü elinle katl (11) ile soñra Sehrâb'ında nice bilürsin öyle eyle böyle olmaz söz (12) söyle.” didi. Mihrâc Hân kızından bu sözleri işitdükde ziyâde gâzaba (13) gelüp kızınñ üzerine haykırup: “Ey saçı biçik mekkâre nâr-ı nür (14) hağkîçün sen bu işi

itmezsin ben de evvel senüñ başın (15) keserüm andan şöra anı da katlederüm. Ya'nî sen öyle mi kıyas idersin (16) saña merhamet idüp acıyam benüm başumda otlar yanar, sen ise (17) 'ayş ü nüşda olasın, senüñ aşlâ haberüñ yok. İmdi var didüğüm gibi (18) eyle yoksa sen bilürsin." didi. Bânü gördi olmaz neylesün (19) atası tırmayup ikdâm ider çäre yok ve Kâsım'ı da ziyâdesiyle sever. [44b] (1) Cânî gibi göz göre yatduğı yerde nice katleylesün ol dem Bânü eyitdi: "Devletüm (2) ata hele vaḳti iki eyle ben de baḳayum bir kolayın bulayım." didi. Bir fikir ideyüm (3) dirken ḥâtırına bir nesne geldi dönüp atasına eyitdi: "Ey devletüm (4) ata ben cariyen bir nesne fikir eyledüm. Şâhum murâduñuz Sehrâb'uñ helâki (5) degil mi hezâr Sehrâb senüñ yolına fedâ' olsun." didi. Şâh söyle didi. (6) Bânü eyitdi: "Çünki Sehrâb'uñ öldüğün istersin buña tedbîr budur kim (7) şol cezîreden kâh be kâh bir bulut gelüp kanda bir güzel kız bulup (8) kapup götürür gider idi. Ol yâ câzû veya cânî veyâḥûd dîvdür. Bir kimesne ne olduğın bilmez idi. Sehrâb'ı ol (9) cezîreyi ta'rif idelüm, elbetde ol muḥâlefet itmez gitmege ḥariş (10) olur gider, eger anda helâk olursa şâhlara dirsiz ki göz göre (11) cürâ'et idemeyüp şöyle bir muḥâtarayı gönderdüm. Helâk olup (12) gitdi dirsiz. Eger anda varup ol câzû veyâ dîv her ne ise (13) ḥaḳḳından gelür ise artuḳ dünyâ tolusu 'asker olsa hergiz (14) buña karşı tıramaz, bu cümlesine gâlib olur, zîrâ dîvlere ve cânîye (15) câzûlara gâlib olup ceng itmek Şâhib-kırânlara maḥşuşdur." (16) didi. Ḥaddi zâtında ol diyâra yakın bir cezîre var idi. Ol (17) cânîbden bir bulut gelüp güzel kızları kapup getürdi. Bir kimesne (18) ne olduğın bilmez idi. Mihrâc Ḥân kızından bu cevâbı işidüp (19) şâd olup bu tedbîri gâyet begenüp eyitdi: "Varayum vezîrlerüm ile müşâvere [45a] (1) ideyüm." didi. Andan Bânü yirinden tırup Melik Kâsım'uñ yanına gelüp (2) melâlet ile geçüp oturdu. Server Bânü'nuñ böyle melâletüñ (3) görüp eyitdi: "Ey cânumuñ cânı n'oldın pederine bî-ḥuzûr mı (4) oldın?" didi. Bânü eyitdi: "Hiç neylersin hele şabır ile yab yab (5) tıyarsın." didi. Ammâ bu taraftan Mihrâc Ḥân gelüp vüzerâsına (6) Bânü'nuñ bu tedbîrin didükde cümlesi begenüp Niğâr'a âferin eylediler. (7) Bizüm bu kışşa ḥâtırumuza gelmedi idi. İmdi ol cezîreye (8) nâ-bedîd dirler idi. Bir kimesne anda varup sağ gelmemişdi ve ol (9) cezîrede ne vardı bir kimesne bilmezdi. Râvî eydür: Çün şabâḥ oldı. (10) Mihrâc Ḥân Kâsım'ı yanına da'vet idüp eyitdi: "Gözüm nûrı (11) gerçi ol şâhlar gürleyüp üzerümüze geliyorlar ammâ senüñ (12) sağlığında aşlâ anlardan ḥavfum yokdur. Şimdiki ḥâlde başumuzda (13) şöyle bir ḥâl vardur, dâ'imâ bizlere elem virür 'aceb saña biraz 'asker (14) virsem varup göresin ki ol cezîrede ne vardur bizi ol (15) belâdan daḫı ḥalâş eylesen, zîrâ yâ dîvdür veyâ câzûdur dirler. (16) İşte cümlemüz şerrinden 'âciz oldıḳ eger varup bu derdümüze dermân (17) idüp kırtarırsan cümle diyâr ḥalkınuñ ḥayır du'âsın alursın." (18) didükde Melik Kâsım du'â idüp: "Şâhum çün öyledür. Baña 'asker (19) lâzım degildür hemân bir gemi tedârük idüñ ve kulağuz virüñ anlar beni [45b] (1) ol cezîreye götürsünler ve kendüleri ol gemide tırup baña mütenâzır (2) olsunlar. Ben yalnız varup göreyüm ol mevzî nedür. İnşâ'allah (3) Te'âlâ her ne ise def' idüp ba'de

geleyüm.” didi ve andan ol şāhlara (4) dağı cevāb virüp: “ ‘Askerlerin tār-mār idüp ve geldüklerine pişmān (5) olsunlar.” didi. Mihrāc Hān Kāsım’uñ bu ikdām ve ğayretini görüp (6) ĥayrān olup derūnī du‘ā eyledi ve gördi kim aşlā emriñ redd itmez. (7) Ol dem emir eyledi: “Otuz dāne fedāyi yigitler bile gitsünler.” didükde (8) bir kimesne ol cezāre-i nā-bedīde gitmege cūrā‘et itmeyüp ĥavf (9) eylediler. Zirā bilürler idi kim ol cezāreden bir dağı şağ gelinmez (10) evvel ecelden bunlar kōrkdılar, āĥir varup zindāndan ölüme (11) müsteĥak otuz adam çıkarup Kāsım tuymadan, Mihrāc Hān (12) bunlara vāfir iĥsān idüp ve: “Varun Sehrāb ile Sehrāb’ı ol (13) cezāreye birağup sizler alup yürüyüvirüñ bunda gelin. (14) Eger kurtulursañuz devlet sizüñ, artuk azād olursuñuz.” (15) diyüp bunlara bir gemi virüp ol dem Melik Kāsım yirinden turup, (16) Nigār’a gelüp birbirlerine şarılup Nigār ağlamağa başladı. Server (17) eyitdi: “Niçün ağlarsın -inşā‘allah- tiz şağ ve sālīm gine gelürüm (18) zāhir bilürsin bu iş şāhuñ tezbiri degüldür ammā öyle (19) umarum ki beni bu sefere sevķ idenler bir gün cāhil olalar.” didi. [46a] (1) Bānū eyitdi: “Server toğrısı bu muĥālif sefere sizi sevķ itmek (2) benden oldı, bu ana kadar dimedüm bāri diyeyim imdi pederümü vezirleri (3) kōrkutmışlar. Ben ol gelen şāhlara cevāb viremeyesin diyü (4) el-kışşa babasıyla olan müzākereyi bir bir nakil idüp evvel beni (5) katlederem diyü yemin eyledi. Bir ğayri çāre bulamadum, bunu fikir eyledüm (6) senüñ atan dedeñ böyle müşkil işleri fetĥ iderler, ümitdür ki (7) sen de bunu fetĥ idüp cihānda bir nām koyup düşmenler ĥacil ola, (8) eger müyesser olmazsa ĥançere düşüp kendümi helāk iderdüm ammā (9) bu sefer ziyādesiyle tehlikedür. Gel ferāgat eyle atam babam duymadan (10) senüñle bundan gidelüm cümle dārātı terk iderem.” didi. Kanda gidersin (11) ĥāver zemīne, Ĥicāz’a, Rum’a gidersin rāzīyam didükde Melik Kāsım (12) gönünden āferin idüp bildi kim Bānū’nuñ kendüye nice muĥabbeti (13) ve şadākatı vardır. Kāsım eyitdi: “Ey Bānū bu nice kābüldür benim cānum tende (14) iken düşmandan yüz çevirmem ve kaçmış nāmuñ kābül itmem -inşā‘allah- (15) cümle Türkistān’ı fetĥ idüp ve şāhlarını müslimān iderem, hemān (16) bizi gönülden ferāmüş itme.” diyüp vedā‘ idüp ol dem otuz (17) dāne adamlar ile gemiye girüp gtdiler. Rāvī eydür: Bu gemiye zindāndan (18) çıkarup kōdukları otuz adamuñ biri ziyāde bahādır kimesne idi. (19) Bir gün serĥoşluk eylemiş on adam katlidüp güciyle ele getirüp [46b] (1) Mihrāc Hān öldürmege kıyamayup zindāna atmışdı. Adına Şābūr (2) Türk dirlerdi. Bunu zindāndan çıkarup ol otuz nefere baş (3) eylemişdi. Bu kez Şābūr Türk Melik Kāsım’uñ evzā‘ ve cīgerdārlığüñ (4) görüp Melik Kāsım’uñ yanına gelüp eyitdi: “Ey Server ĥiç bilür misin (5) kanda giderüz?” Melik Kāsım eyitdi: “Ne bileyim işte bu dem beni (6) öldürmek istemişler. Bir düşman bunda öldürme şöyle bir (7) muĥātarālī cezāre vardır anda gönderün. Yā bu dir ki anda ölür yāĥūd (8) ol şehri üzerümüzden def ider soñra gene bir çāre idevüz.” dimişler (9) ammā siziñ ĥālīñüz nedür?” didi. Şābūr Türk gülüp eyitdi: “Server (10) biz de sencileyün mağzūbuz ammā hele bizler senüñ sebebine kurtulduk. (11) Bizler seni hemān ol cezāreye birağup, ol sā‘at girü

dönüp gelevüz (12) zîrâ ol cezîreye nâ-bedîd dirler ve bir adına dağı cezîre-i bî-karâr dirler. İmdi (13) ol cezîreye her kim düşerse bir dağı girü gelmek mümkün degildür ve cezîrede (14) ne vardur bir kimesne bilmez imdi bizler zindânda maĥbûs idük her birümüz (15) ölüme müsteĥâk idüp ‘aceb ne zamân öldürürler diyü müterakkıb olup (16) gördük, gelüp bizi kırtardılar. Seni ol cezîreye bırağup (17) kaçup gelevüz beni bunların üzerlerine serdâr eylediler.” didi. Melik (18) Kâsım gülüp eyitdi: “Hiç elem çekmen kırtulursañuz ben sizün ĥalâşuñuza (19) sebep ol dem hiç melâmet çekmen hemân beni anda bırağup sizler kanda [47a] (1) giderseñüz gidün.” didükde Şâbûr Türk Kâsım’dan bu cevâbı işitdükde (2) gönlünden taĥsîn idüp ve ĥalbinden bir muĥabbet kıpı, dönüp Kâsım’a (3) eyitdi: “Server sen ne dîne taparsın ben de ol dîne girüp (4) kılluğun kıbûl idem.” didi. Melik Kâsım eyitdi: “Ben dîn-i İslâmdanum şer‘iât-ı (5) Ĥazret-i İbrâhîm-i Ĥalîlullâĥ dînidür, ĥayrisi hep bâtıldur.” didi. (6) Şâbûr Türk işidüp hemân cân-ı gönülden imâne geldi ve eyitdi: (7) “Server bu dem ĥâtırın ĥoş tut işin râstdur -inşâ’allah- (8) menşür-ı muzaffer olup sağ ve selâmet çıkup ve şimden girü ben (9) senden ayrılmam ben seni anda eylenüp deryâ kenârına tâ sen öteden (10) gelince turalum.” didi. Melik Kâsım begenüp Şâbûr’a gönlinden muĥabbet (11) eyledi. İşte Ĥak Te‘âlâ bunlara muvaffâk hevâ kerem idüp, bir gün gelüp (12) cezîreye irdiler. Bir yüce kıyadur yaya girüp gitmemiş (13) ve bir yol var bir ‘araba ancak sefer-i gemiyi ol aralığa şokdular. (14) Melik Kâsım taşra çıkup bunlara eyitdi: “İmdi sizi Ĥudâya işmarladum. (15) Bunlar da Ĥudâ mu‘înün olsun Server.” didiler. Kâsım eyitdi: “İsterseñüz (16) varun gidün, isterseñüz bunda turun.” didi. Şâbûr Türk eyitdi: (17) “Server kerem ile ben de senünle böyle gideyüm, senün iştiyâkına taĥammül idemem.” (18) didi ve hemân taşra çıkup yoldaşlarına eyitdi: “Buradan bir yire gitmen (19) hemân bunda tırup bizi bekleyün.” didi. “İnşâ’allah bizler gelürüz.”[47b] (1) didi. Anlar da: “Uđruñuz ĥayır olsun.” diyüp arĥalarınca du‘âya meşğül (2) oldılar. Melik Kâsım Şâbûr Türk ile cezîrenün içine girüp (3) gitdiler. Âĥîr gelüp bir vîrân şehrün içine irişdiler, gördiler bir (4) dirahıt sâyesinde bir pîr-i nûrânî oturur. Kâsım pîri gördükde (5) el sinede selâm virdi. Pîr de Kâsım’un selâmını alup: “Ey ĥâfil (6) yigit sen böyle tehlikelü yirde ne ararsın bu bî-emânda bu cân (7) pazarında ĥüd bunda benî adam yokdur sen ne ararsın” didi. Melik (8) Kâsım eyitdi: “Pîrim neyleyüm bizi de hâlimüze kıomadılar yoksa ben (9) bunda neylerüm ammâ siz kimsiz ki böyle tenhâ yirde ne ararsız?” didi. (10) Pîr eyitdi: “Gözüm nûrı ben bunda Allah emriyle saña geldüm, naşîĥat (11) idem imdi oğlum ol bulut ki bulut gibi hevâdan zıhûr ider gelüp (12) bir maĥbûbe kıızı kıpup bunda getürün bir câzûdur ve gine bunda seni (13) gördükde saña dağı bulut şeklide gelse gerekdür, zinhâr ĥâfil (14) olmayup ve ĥavf itmeyüp ol bulut ok atup câzûyı urasın (15) eğer ĥavf idüp uramazsan başdan kıarksın.” diyüp ĥâ‘ib (16) oldu. Râvî eydür: Meger ol pîr mübârek Ĥazret-i Ĥızır ‘Aleyhisselâm (17) idi. Melik Kâsım çünkü pîrden bu cevâbları işidüp ve ĥâ‘ib (18) olduğın görüp ziyâde taaccüp idüp: “ ‘Aceb bu pîr kim idi. (19) Bize

kılavuz olup, cāzūnuñ cengini ta‘lim eyledi.” diyüp andan [48a] (1) biraz dağı gidüp Melik Kāsım eṭrāfına nazar idüp bakar ki gördi kim bir cānibde (2) bir siyāh ṭaşdı bir sūtūn degilmiş yanına gelüp sūtūnuñ altına ṭaşlar (3) komışlar. Nerdübān gibi Melik Kāsım nerdübāne başup ol nerdübāndan yukaru (4) çıkdı gördi öyle mücellādur ki adam āyine gibi içinde görünür bakup gördi kim (5) kible ṭarafında tāriḥ kazımışlar okuyup: “Ey zamāne ile bunda gelen şeh-süvār (6) çün götüre bunda seni rüzgār ben de zamānında bir pād-şāh idüm, yüz elli sene (7) ‘ömür sürüp bu aralara hüküm iderdüm. Bir köye bir kimesne gelüp mihmānumuz oldu. (8) Meger anuñ bir dīv ve hem cāzū ḥaşımı var imiş.” Baña eyitdi: “Şāhum bir cāzū (9) elünde zebūn olup kaçdum, bu dem ḥak-i pāyine geldüm, imdi lütf idüp beni (10) şakla şoñra size kat kat mükāfāt olur.” didi. Ben de buña merḥamet (11) idüp sarāy ve ḥizmetkārılar virdüm, nā-gāh bir gün taḥtumda oturdu ki ekserden (12) bir ‘aẓim getürdi koydu: “Bre nedür?” diyince anı gördim ṭoksan arış kadd çeker (13) bir ifrīt başı kurṭ başına beñzer ve arslan pençelü ejderhā kuyruklu (14) lā‘in çıka gelüp gördim ki ol benüm mihmānum olan kimesnenüñ başı elinde ol (15) lā‘in gözüm önünde şehrum ḥarāb ve cümle kapımı kırup helāk eyledi ve beni ṭutup (16) esir eyledi. Ben bī-çāre lüṭufla eyitdüm: “Ey Sehrāb baña böyle itmekden murādım nedür (17) ve beni niçün esir eyledüñ ve beni neylemek dilersin ve ben bir pīr kişiyem.” didüm. (18) Mel‘ūn eyitdi: “Ey nā-bekār ḥākī ol benüm ḥaşım idi. Sen anı yanına alup (19) ri‘āyet eyledüñ hiç benüm adum işitmedün mi ve benden korḳmadun mı kim benüm ḥaşımuma [48b] (1) ri‘āyet idesin? İşte bu işleri ben saña anuñçün işlerüm ve hem bu cezīrede (2) Nerimān Şāh daḥmesi vardur, murādım ol daḥmeyi mekān ṭutmaḳdur ve cezīrenüñ (3) ḥalkuñ cümlesüni ol sebebeden kıram.” didi. Çünkü ol lā‘inden bu sözleri (4) işitdüm, eyitdüm: “Yā Sehrāb anları helāk eyledin, bārī beni bu adamlarım ile bir (5) adamızād olan yire biraḳda anda ma‘āş idelüm.” diyü niyāz eyledüm eşer itmedi. (6) baña eyitdi: “Şoñra ḥālını şikāyet idüp üzerüme bir ḥasım getürüp intikām (7) kaşd idesin ol olmaz hemān bunda olınca ṭur adamlarına dağı emān (8) vireyüm.” diyü bir vezīrüm ve birkaç ḥizmetkārım biraḳdı. Şoñra ricā eyledüm: “Bārī (9) azād itmedüñ dünyāda nāmum zāyi‘ olmasun bārī bir sūtūn diküp serencāmım (10) yazup bizlerden şoñra gelenler okurlar ise ḥayır du‘ā ile rūḥımı yād ideler.” (11) diyü, icāzet alup bu sūtūnı diküp serencāmım tahrīr eyledüm ve ben de ḥayvānlar (12) gibi otlayu otlayu helāk ol dem şakınup zinhār ḡāfil olmayasın (13) bunu okuyup ṭuymadan girü gide bilürsen ḥalāş olursın. Eger senüñ (14) bunda geldügin ṭuyarsa benüñ cānuñ olsa biri ḥalāş olmaz bu lā‘ine (15) ancaḳ görk ser-pīrlar ziyāde sāḥirdür.” dimiş. Çünkü Melik Kāsım (16) ol tāriḥde bu cevābları görüp okuduḳda bu mel‘ūnun böyle siḥirbāz (17) olduğından elem çeküp ḥavfa düşdi, zirā dağı kendü ibṭāl-i sihre mālik (18) olmamış idi. Şoñra Ḥāzret-i Hızır ‘Aleyhisselām da ism-i a‘zam öğrenüp (19) ve tāziyāneye mālik ola andan eyitdi: “Yā budur ki bu yolda cān-baş virem veyāḥūd [49a] (1) ol pīrūñ ta‘limi üzere okıyla urup helāk iderem.” diyüp şıdkıyla (2) ḥakka şıḡınup tevekkül-i ḥüdā ḳılup ileri yürüdi. Meger görüñ ser-ejderhā (3) dem-nerre dağı

ol cezire pādişāhından kalma bir yüksek köşk var (4) idi. Ol köşkten cümle ol cezirenün içi ve taşrası görünür idi. (5) Gürg-i ser-nerre dağı kızlar ile oturup ‘işret iderdi. Nā-gāh (6) anı gördi iki atluu pāk ve bī-pervā muşāḥabet iderek kendü (7) köşkini arz idüp gelürler, bu kez fikir idüp: “Bunlar benim kaşdıma (8) gelürler. İmdi bu ḥerīfler ḥayırlu kimesnelere beñzemez, hızır gerekdür ve bunlara (9) aşkāra karşı varmak olmaz.” diyüp lā’in hemān yirinden ṭurup bir kere (10) peyker ‘amūdı var idi. Mermerden hemān anı kapup andan bir sihir idüp (11) bir bulut resmünde Melik Kāsım’uñ kaşdına yürüdi. Kāsım dağı Şābūr (12) Türk ile muşāḥabet idüp: “‘Aceb şu mel’ün kanda ola?” diyüp (13) giderken ol kaşırdan bir gürüldi ve bir güttürdi peydā olup dünyā (14) zelzeleye gelür gibi Melik Kāsım ‘aceb ne ola dirken nā-gāh mel’ün (15) bulut renginde hevāya çıkup, yukarıdan aşağı bunları kapma (16) kaşdıyla ğazlayup inerken Kāsım’uñ ‘aqlına pīrūñ naşīḥatı (17) gelüp hemān tiz destlik idüp el tīr-kemāne urup tevekkül (18) ol buluta bir ok atdı. Ol maḥalde hemān bir ṭarafa şöyle çınladı ki (19) ol cezire şadā ile tolup bunları yalanlayup bakışa düşdiler.[49b]

(1) Nā-gāh bir de anı gördiler kim gürg-i ser-ejderhā-dem ṭoksan arış kadlū (2) bir ‘ifrīt yukarıdan aşağı düşüp zīr ü zeber oldı. Meger Kāsım (3) ok ile uyluğundan urmuşdı kan aqmağla lā’inüñ siḥri ibṭāl (4) olup gitdi aşağı düşdi. ‘İfrīt it cānlu pāresine bakmayup (5) hemān umuduñ kapup Kāsım’uñ üzerine yürüdükde zīrā kan aqmağla (6) sihir itmege muḳayyed olmadı. Yıldırım gibi yürüdükde Şābūr Türk (7) bakdı. Melik Kāsım ṭurur hemān at sürüp ‘ifrīyyetüñ öñin (8) alınca cāzū ol elinde olan ‘amūdı Şābūr’a ḥavāle eyledükde (9) Şābūr güz berāber virince güz elinden fırlayup baş kaçurup (10) arḳaya alduğda siperi hurd olup ve altındaki atun beli kırılıp (11) zīr ü zeber olunca Melik Kāsım bre lā’in neyledüñ diyince: “Ey nā-bekār (12) ḥākī seni de aşlına kavuşduram.” diyüp, Melik Kāsım’uñ (13) üzerine yürüyüp bir güzün ḥavāle eyledi. Server güz berāber virüp (14) gerçe men’ eyledi ammā elem çekdi. Lā’in Kāsım’ı sağ görince yir (15) ğazab debre bir ‘amūd dağı ḥavāle idince Server: “Bre lā’in ben (16) senüñ hamālun mıyum?” diyüp dal-tiğ-ı āteş-tāb olup güz (17) güzleyüp yukarıdan inerken muḥarrif öyle bir tiğ urdı kim (18) bir koluyla başı hevāya perrān olup gitdi. Bir kara dağ mişāl (19) yıkılıp Şābūr Türk’ünde ‘aklı başına gelüp bunların seyrin [50a] (1) iderdi. ‘İfrīyyetün helāk oldıgını görünce Kāsım’a taḥsīn idüp: “Server (2) ğazān mübārek olsun.” diyüp Melik Kāsım’uñ ayağına düşdi (3) ve eyitdi: “Ben kuluñ emriyle varup gemide olanlara müjde ideyüm ve bunda (4) getüreyüm.” didi. Sür’atle gelüp yoldaşlarına Melik Kāsım’uñ cāzūyı (5) helāk eyledügin müjdeleyüp anlar da şād olup tiz yirlerinden ṭurup (6) iki adam gemide kalup bākisi gelüp ‘ifrīyyetüñ görüp (7) ḥayrān olup: “Ġazañuz mübārek olsun Server.” diyüp du’alar eylediler. Andan (8) Melik Kāsım bunları alup lā’inüñ sarāyına gelüp gördi. Sarāyda kırkıdan (9) ziyāde kızlar var. Kızlar Kāsım’ı ve Şābūr’u gördüklerinde kızlar bunlara (10) acıyup: “Bre adamlar bizler belāya uğraduğ, sizler bunda yine geldüñüz.” (11) diyüp aḥvāli didüklerinde Melik Kāsım da ol kızlara: “Cāzūyı ben helāk (12) eyledüm.” diyü bunlara ḥaber virüdükde bunlar

işidüp şād ü hāndān olup (13) hāḳka şükür ve Server'e du'ālar idüp gelüp ayağına düşdiler. Bu kızların (14) ekşeri şehri Tūrān'dan idi ve kimi şehri Belh'den ve Buḫara'dan idi. Andan (15) Melik Kāsım ve Şābūr veşā'irleri ile sarāyı ve kaşrı temāşa (16) idüp çok 'acāyib ve ġarābānlar görüp ve çok māl ve hazine ve yādigārlar (17) la'l ve cevahir-i bī-nihāye bulup ve yanında olanlara ol kadar māl ihsān (18) eyledi kim cümlesi ġanī olup her biri sāz u ḫandan oldılar ve Server'ün (19) saḫāvetine āferīn eylediler. Andan Melik Kāsım ol kızları önüne getirüp **[50b]** (1) her birine ol kızlardan begendügin virdi bunlar dibelik şād oldılar. Andan (2) kızlar ortaya ni'metler getirüp oturup zevk ü şafāya meşġül oldılar (3) ve her biri kızların şefāsını sürüp anda Melik Kāsım eyitdi: "Bunda (4) Nerimān Şāh daḫmesi var imiş 'aceb kanda ola bir varup görsün (5) zīrā dedem ve atam bu kadar tılsımlar fetḫ idüp ve bunca yādigārlara mālīk (6) olmuşlar. Bu daḫme daḫı baña müyesser olup ola kim benüm nāmuma ola dedem (7) Şāḫib-kırān ḫuzūrına varup sā'ir serāperde erenlerine buluşup (8) ser-güzeştüm ḫikāyet olındukda ejderhā helāk idüp ve Nerimān gibi (9) bir dilāverün daḫmesine fetḫ itdügüm ḫaber virdiğümde erenler arasında (10) ejderhākeş ve tılsım-küşād diyü anladukda erenler arasında raġbet ve (11) i'tibārumuz ziyāde olur." didi. Andan ol kızlara: " 'Aceb bunda bir Nerimān Şāh (12) tılsımı varmış 'aceb kanda ola bilür misünüz?" didükde kızın (13) biri Kāsım'ün önünde du'ā idüp: "Ey Server bu mel'ūndan çok cefālar (14) çekdük kaçun bizlere ḫışm eylese ol tılsıma getirüp ḫabis iderdi (15) ve nicesi anda helāk olup gitmişdür." diyüp ḫaber virdi. Melik (16) Kāsım işidüp şād oldı. Hemān Kāsım refīklerini alup ol (17) tılsımın yanına gelüp gördiler bir ḫişār renginde bir ḫubbe binā itmişler (18) eṫrāfi muḫkem dīvār ḫubbe orṫa yirde üstād buña bir ziyā urmuş ki (19) aña insānın çehresi görünür. Kāsım biraz temāşā idüp dolaşdı: **[51a]** (1) " 'Aceb bunun fetḫi ne yüzden ola?" diyü gezerken ḫapunun üst eşiginde birkaç (2) satır yazı görüp okudukda zamānıyla bunda gelen şehriyār çün getüre (3) bunda seni rüzġār ben de zamānumda Nerimān ide ḫahramān ḫatledem. Bu tılsımı (4) fetḫ-i murād iden kimesne eger el İbrāḫīm ve nesl-i İsmā'il'den ḫamza oġlu (5) Rüstem 'Alemsāḫ cīger-küşesi Melik Kāsım iseñ bu ḫapudan ḫarşu on (6) yidi adım şayup vardukda: "Ol yiri ḫazasın bir bir mermer taş çıkar (7) kaldırup taşra biraġmasını anuñda altından bir demür ḫapunun zāḫir (8) olur ḫalkasına el urup bir zorda ḫoparasın. Eger iki veyā (9) üç zor idersen zaḫmet çekersin kepengi kaldırup bir cānibe (10) biraġdukda bir dehlīz nümāyān olur. Yidi ayak nerdübān ile inesin (11) aşağıda çarḫ vardur durmaz döner. Ol çarḫı ġürz ile urup (12) bozasın ol dem ḫapu açılır ḫavf itmeyüp iḫerü giresin ḫarşuna (13) bir ḫapu daḫı gelür, anuñ da tāriḫi üzerinde beyān olınmışdür. Aña göre 'amel (14) idesin." dimiş. Server girü dönüp yanında olanlara eyitdi: "Gördünüz mi (15) bu tılsım benüm nāmuma baġlanmış." diyüp bunlar da şād olup andan (16) Sulṫān ḫāver on yidi adım şayup ol yire nişān idüp (17) ol dilāverlere buyurdu. Orayı ḫazup Kāsım taşı gördükde bir (18) eliyle tutup öyle bir 'azīm mermeri ḫavrayup ḫoparup bir cānibe (19) biraġdı. Bunlar Melik

Kāsım'ın kuvvetine taḥsīn eylediler. Server gördi **[51b]** (1) taşın altında bir temur kepenk zāhir oldu. Server ḥalkasından (2) tutup zor idüp kütür kütür yirinden kopardıkda bir 'azīm siyāh (3) tütün zāhir oldu. Server girü çekilüp duḥān tamām çıkup kesildi (4) gördi kim bir nerdübān zāhir oldu. Server girüp gördi bir çarḥ var (5) öyle döner ki göz irmez, Kāsım bir gürz urup ol çarḥı tār-mār (6) eyledi. Nā-gāh bir tarāfa öyle çatladı ki ol taşrada olan (7) dilāverlerün 'aқılları gidüp yüzleri üzere düşdiler. Server (8) daḥı sersem oldu kendüyi cem' idüp yukarıya çıkıdı. Ol adamların (9) daḥı 'aқılları başlarına gelüp gördiler ki daḥme kapısı küşād olmuş (10) bunlar ḥayrān olup: "Kāsım ol kapudan içerü girüp gitdi. Anlar da (11) bir kapuya daḥı gelüp üzerinde birkaç satır yazı görüp sağ (12) tarafda olan ḥalkayı yidi kere şol tarafına çeviresin kapu küşād (13) olur." demiş. Kāsım da öyle idüp kapu açıldı. İçerü girüp (14) gördi bir ulu meydāna ve bir 'ālī dīvānhāne kim etrāfında kırk oḥalar (15) var, başka başka her birinün kapısı kimi açık ve kimi kapalıdur (16) ve miftāḥları üzerinde ve beyāz mermerden seksen arış kaddiyle (17) Nerimān'ın taşvīrin düzmişler, şanki ḥayātda gibidür kıyās (18) olunur. Melik Kāsım görüp ḥayrān oldu ve tasvīrün göğsünde (19) birkaç satır yazı var. Kāsım okuyup demiş ki: "Ben ki zamānumda **[52a]** (1) Nerimān ibn-i kahrāmān katledem rub'-i meskūne şıgamayup kūh-ı Kāf'da (2) daḥı ne çok erlikler ve hūnerler eyledüm. Dünyāyı seyr ü şikār ider ki bir gün (3) yolum bu cezīreye uğrayup gördim. Eskiden bunda bir şehir varmış (4) ve bu cezīrenün āb-ı hevāsını begenüp ol şehri ma'mūr eyleyüp bir nice (5) yıllar şafā ile 'ömür sürdüm ammā āḥir bir gün şikāra binüp gurūr ile (6) giderken bir karıncadan atum ürküp bir yire urdukdā helāk oldım. (7) İmdi bu fānī dünyādan nā-murād gitdüm. İmdi ey Dilāver benden (8) ğayret alup şakınup kuvvetine maḡrūr olmayasın. Saña dāi'mā kuvveti (9) viren ḥüdāya şükūr idesin bu dünyā bir kimesneye bāqī kalmaz. Bu kadar (10) 'ömür sürdüm āḥir dünyādan el çekdüm. Server senün için filān (11) hücrede bir kat ālāt-ı ḥarb kodum ve on iki biñ 'askere yetecek (12) cepḥāne ve yüz kırk kubbe üzerine kurulur bir bār-gāh ve bu kadar (13) yādigārlar komışam. Alup ğazā eyledükçe benüm rūḥum ḥayır du'ā ile yād (14) idesin." demiş. Server-i 'alemşād olup el kaldurup Nerimān (15) Şāh'ın rūḥına du'ālar eyledi. Andan ol hücreye gelüp ol şandığı (16) bulup içinden bir muraşşā' tıḡ ve cebe ve kemer ve ḥançer ve tolga ve sir-ü gürz (17) ve nīze ve tūr-i kemān otuz altı pāre ālāt-ı ḥarb ve esbāb-ı ḥarbi bulup (18) giyinüp kuşandı ve sār'ir hücrelerde nice ve nice 'acāyib bād-kār temāşā (19) idüp ol daḥmeden taşra çıkıdı. Anda olanlar Serveri gördiler kim bir **[52b]** (1) heybet ve şalābet bağlamış kim gūyā Nerimān zamān kendüsüdür. Cümle segirdüp (2) gelüp mübārek olsun Server didiler. Taḥkīk bildiler kim şāḥib-i sa'ādet (3) olacaḡdur ziyādebiñ cānıyla ḥizmetinde oldılar. Server bunları (4) yanına alup tılsımdan içerü girüp ol bārgāhı ve sār'ir yādigārları (5) cümle taşra taşdılar andan gemiye getirüp kodılar. Ol kadar māl (6) çıkardılar ki bī-ḥesāb ve Melik Kāsım ol kimselere ol kadar māl virdi kim (7) şerminde oldılar ve andan 'ifrītün kellesini alup gemiye girüp (8) muvaffāḡ eyyām ile: "Kandasın Turan-ı

zemîn?” diyüp gelmekde ammā bu tarafından (9) ol zamānki Erzeng Hān ve Tamgāc Hān gelüp Turan’a üç menzil kaldıkdā (10) tekrār Mihrāc Hān’a nāme yazup elçi düzüp gönderdiler. Çün elçi gelüp (11) Mihrāc Hān bulısup nāmesin virdi. Mihrāc Hān alup nāmede (12) dimiş ki: “Ey pīr-i nā-hālef çünki ol bī-gāne nā-bekār oğlana kızuñ (13) virüp ve nāmemüz ile başın kesüp, yā-bend ile bize göndermeyüp, (14) bizleri adam yirine şaymayup, sözümüz dinlemeyüp böyle aẓhār-ı ‘adāvet (15) eyledüñ. İmdi vefātına hāzır ol işte bu kadar ‘asker ile üzerine (16) vardık ve hem öyle ki bizlere karşı tūrasın bā-ħuşuş (17) bī-gāne-i ‘ālem-i Şāhib-kırān Türkistān Gerdesb ile Sehrāb muķābil (18) olmağa kadar olur mı kıyās idersin. Biz saña bu kadar ħimāye iderüz. (19) Sen dā’imā taraf-ı ħilāf da olup bizlere bu’z idüp ve kızuñ bize[53a] (1) virmedüñ. İmdi görelüm ‘ākıbetüñ nice olur.” dimiş. Çünki Mihrāc Hān (2) nāmeden bu cevābları işidüp ziyāde nādım oldu ki dārū virüp (3) MelikKāsım’ı göndermedüğine cān başına şıçrayup nice idecegin (4) bilemeyüp elçiye cevāb virecegin bilmedi. Āħir yirinden tūrup kızınıñ (5) katına gelüp aħvāl şöyle oldu:“Kızum nice olur hālümüz?” didi. Mūkerreme (6) Bānū eyitti: “Devletüm ata ne var bunda elem çekecek hemān toğrı söyle (7) ben ol dilāveri tutup bağlamağa kādır ola bilür miyem evvelā bizler (8) üç şāhlar bu kadar ‘āskerümüz ile bir ejderüñ def’ine çāre idemeyüp (9) ol yālñuz bir başıyla varup helāk ide ve ol şir-i kebīr bilürsüz ki (10) ne belāyı āsumān idi. Anı dağı bir tiğ ile iki pāre eyledi. Eger ħile (11) dirseñüz oğullarıñuz ħod bir kere ħile idüp dārū virüp bende (12) çekdiler ve üç biñ ‘askerleri de var idi. Ol yālñuz bir başıyla (13) neler işledi ve ben ne idem ki bağlayup size gönderem çünki oğullarıñuz (14) bende çekdiler idi. Niçün katledemediler yāħūd niçün alup götüremediler (15) yā anlara da ben mi mānī’ oldım gine ol Sehrāb bu kadar ħalkuñ içinde (16) bendelerin kırup benüm Şeb-revī gibi bir pāy-i taht pehlüvānum iki pāre idüp (17) ve sizüñ oğullarıñuz da ölüme berāber zaħm urup ve üç biñ ‘askeri (18) nücüm sā’atde bir başıyla tār-mār idüp bu nice māl ve eşyālarını bırağup (19) güciyle başlarını kırtarabildiler. Ben oldıgum için nideyüm bir belādur [53b] (1) başuma geldi ben de başum kırkusından āna madara idüp öyle geçindüm. Belkim (2) beni dağı öldürüp taht ü tācum elümden ala direm ammā sizüñ de ħātırıñuz (3) fedā’ idemeyüp bu kere gine ħile idüp sizüñ ħātırıñuz için bir (4) taķrīb cezīre-i nā-bedīde gönderdüm ki anda helāk olup gide ammā (5) talı’uñuza helāk olursa sizler de ve biz de anuñ şerrinden ħalāş (6) olup kırtuluruz. Eger gine ölmeyüp sağ gelürse nihāyet ol zamānda (7) üçümüz bir olup üşendi idelüm ola kim öldürebileydük.” diyüp: (8) “Yüzlerine gülüp böyle cevāb viresin anlar da senüñ bu sözüden (9) ħaz idüp ‘adāveti kıldırup barışurlar ammā devletüm ata benüm bildigüm (10) budur ki Sehrāb sağ ve sālīm gelecek olursa anlara degil anlar gibi (11) çok şāhlara cevāb virüp cānlarından bī-zār ider ve vilāyetlerin (12) elleründen alır. Ben ol dilāverin gögsünü ziyāde ‘ālī gördim eger ol (13) cezīreden dağı yüz aklığı ile gelürse ve gelür görürsin.” didi. (14) Mihrāc Hān: “Berħūdār ol kızum eyü didiñ.” diyüp, du’ā iderek taşra (15) çıkup vezirlerine emir eyledi.

Bu siyāk üzere Erzeng ve ̤amgāc Hān'a (16) bir nāme yazup ve biraz hedāyālar düzüp elçiye ri'āyet olunup elçi de (17) nāmei' alup Mihrāc Hān'a vedā' idüp sorup bir gün elçi Erzeng (18) Hān ile ̤amgāc gelüp nāmei' virdükde anlar da nāmei' alup kırāat (19) idüp mefhūmı ma'lūm oldıkda Gerdesb eyitdi: "Vākı'a Mihrāc Hān'uhn[54a] (1) bu sözleri gerçektür ve hem ma'küldür. Mihrāc oldıguçün (2) neylesin bir bī-gāne bir yirden gelüp zuhūr eyledi ve kızına (3) gālebe idüp ikrāri üzere ol da virdi andan varup (4) her ne hāl ise ejderi ve arslānı helāk idüp ve bizüm (5) şehzādeleri dağı zaḥmdār eyledi ve üçinüñ 'askeri (6) perişān idüp kendünüñ Şeb-revī gibi kalb-i kuvvet (7) eyledigi bir pāy-i taht pehlüvānuñ katleyledi. Anuñ (8) artuḳ bu huşūşda gözi korḳup ğayri (9) çāresi yoḳ. Şimdi gör imdi bir takrib (10) cezīre-i nā-bedīde şalup helāk olsun (11) için göndermiş. Elbetde anda helāk (12) olur gider fitne ü fesād def' (13) olup kurtuluruz. Eger ölmeyüp (14) sağ gelürse biñ Sehrāb (15) dağı olursa ben haḳḳından (16) gelürüm." didi. Bu cild (17) dağı bunda tamām (18) oldı, tamām (19) oldı.

Derkenar: Ol bir cildinde baḳalum Kāsım cezīreden gelüp ne getürdiler olsa gerektür. Bārān haḳ idüp şafā-yāb olalar...

İKİNCİ BÖLÜM

SÖZLÜK

āb (F.) Su.

āb-ı revān Akar su: 10a/10.

āb ü havā Hava ve su: 4a/2, 52a/4.

acı Kırıcı, üzücü, incitici: 22b/13.

‘Abadullah(A.) Özel isim: 29b/5.

‘acaba (A.) Şüphe, tereddüt ve merak çağrıştırır: 14a/14, 35a/16.

‘acāyib (A.) Garip ve şaşılacak şeyler: 50a/16, 52a/18.

‘aceb(A.) 1. Acaba: 4a/10, 4b/3,9, 13a/2, 13b/19, 16a/19, 23a/2,4, 34b/1, 36b/8, 41b/10,12, 42b/9, 45a/13, 46b/15, 47b/18, 49a/12,14, 50b/4,11,12, 51a/1, **2.** Garip, tuhaf: 11a/19, 36b/8.

‘acele (A.) Acele, çabuk davranma zorunluluğu: 39a/17.

acı-1. Vücudun bir yeri ağırlı olmak, ağrımak, sızlamak: 35a/5, **2.** Başkasının durumundan üzüntü duymak hâline kederlenmek: 19b/11, 44a/16, 50a/10.

acık- Açlık duymak, yemek yeme ihtiyacı duymak: 9a/18, 30b/7.

ācilen (A.) Tezelden, gecikmeden: 12a/7.

‘āciz (A.) Zayıf, güçsüz: 20a/2, 23a/12.

‘āciz ol-Güç yetirememek, güçsüz kalmak: 21a/6, 45a/16.

aç Yemek yeme ihtiyacında olan, tok olmayan: 21b/3.

aç-Bir şeyi kapalı durumdan açıkduruma getirmek: 7a/5, 10b/10, 22a/17, 31b/13, 32b/1, 38b/12, 51a/12, 51b/13,15.

açmaz İçinden zor çıkılır durum: 39a/10.

ad İsim, nam, şöhret: 4b/4,15, 16a/7, 20a/1, 23b/19, 24a/17, 36a/9, 39b/1, 46b/1,12, 48a/4, 19.

adını al-Kendisine ad verilmek: 6a/4.

Ādāb (A.) 1. Terbiyeler, utanmalar: 4a/18,17, 5a/12, 8a/15.

adam (A.) İnsan, birinin yanında ve işinde bulunan kimse: 3a/17, 5b/20, 8b/7,8, 11, 9a/3, 15a/15,16,17,19, 15b/7,14, 16a/5, 16b/5,16,19, 17a/10,15, 17b/12, 18a/5,18, 18b/18, 19a/4,10,11, 19b/6,17,19, 20b/14, 21a/6,14, 22a/6, 23b/14, 24a/1, 24b/1,2,18, 25a/11,19, 26a/7, 26b/1,17, 27a/6,13, 29a/2, 32b/9, 33a/3,4, 33b/11, 37a/6,14, 37b/16, 40a/15, 45b/11, 46a/17,19, 47b/7, 48a/4, 48b/4,7, 50a/6,10, 51b/8, 52b/14.

ādām-ı zād İnsanoğlu, insan: 48b/5.

‘adāvet (A.) Düşmanlık, yağılık: 25a/1,10, 34b/18, 35b/7, 42b/19, 44a/2, 52b/14, 53b/9.

ādem bk. adam.

adım Yürümek için yapılan ayak atışlarının her biri: 12a/2, 29a/9, 51a/6,16.

āferīn (F.) Takdir etme, beğenme: 31b/13.

āferīn eyle-Takdir etmek, beğenmek: 35a/12, 38b/15,17, 45a/6, 50a/19.

āferīn it-Takdir etmek, beğenmek: 3b/2, 10a/4, 46a/12.

āfitāb (F.) Güneş: 19b/8.

Afrasyāb Özel isim: 24b/15.

āgāh (F.) Bilgili, haberdar.

āgāh ol-Haberdar olmak: 34a/7.

ağaç Ağaç: 14b/14, 15a/8,14, 17b/14, 18b/21.

ağız 1. Ağız: 3a/15, 19b/18, 28a/4, 30b/15, 40b/12, 43b/4, **2.** Girilip çıkılacak yerlerin giriş çıkış yeri: 9b/1,6.

ağla-Gözyaşı dökmek, ağlamak: 5b/1,3, 11b/11,12, 13b/11, 14a/4, 14b/4, 15b/6, 19b/10, 28b/15, 32a/5,6, 34a/17, 38a/2, 45b/16,17.

ağlaş-Birlikte karşılıklı ağlamak: 5a/19.

ağrı Vücûdun herhangi bir yerinde derinden ve yaygın bir şekilde hissedilen sürekli acı ve ızdırab, sızı: 21a/12.

āh(F.) İnleyip sızlama, feryat, pişmanlık: 33b/4, 38a/3.

āh it- İnleyip sızlamak, feryat etmek: 36b/19.

ahālī (A.) Aralarında aynı yerde bulunmaktan başka hiçbir ortak nitelik düşünülmezsizin bir ülkede, şehirde veya semtte oturanların tamamı, bir yerde toplanan kalabalık, halk: 7a/18, 8b/4,7,17, 41b/7.

āhar (A.) Başka, diğer: 27b/9.

aḥbār(A.) Haberler: 1b/2.

‘ahd (A.) Söz, and, yemin: 21b/14, 43a/3.

‘ahd eyle- Söz vermek: 20b/6,7, 43a/2.

āhen (F.) Demir, zincir: 7b/14, 39b/4, 39a/14,19, 34b/4, 40a/7, 43b/19.

aheste (F.) Yavaş, ağır: 32b/16.

aheste aheste Yavaş yavaş: 9a/9.

āḥir, āḥire (A.) Nihayet, son olarak: 5a/1, 12b/12, 16b/13, 29a/11, 32a/16, 47b/3, 53a/4.

aḥmaḳlīḳ Budalalık, akılsızlık: 40b/1.

aḥşām (F.) Akşam: 8a/1,11, 9a/17, 18b/5, 20b/20, 23b/8, 28b/3, 29a/13.

āhū (F.) Ceylan: 4a/6,8, 10b/4,6,7,9,11, 10a/16,18, 10b/1,8.

aḥvāl (A.) Haller, durumlar, olaylar: 4b/18, 6b/6, 8a/5, 11a/17, 14b/5,15, 16a/5, 17b/14, 18a/17, 19b/2, 20a/5,13, 20b/11, 21b/1, 22a/2, 25a/18, 26a/14, 26b/7,13, 27b/7, 28b/4, 29b/19, 34a/17, 34b/17, 36a/16, 37b/8,11,12,14, 38a/1, 39a/6, 39b/17, 40a/5, 50a/11, 53a/5.

aḳ Beyaz, kara ve siyah karşıtı: 4a/14, 53b/13.

aḳ-Akmak, sıvı maddeler bir yerden başka bir yere doğru gitmek: 4a/17, 16b/15, 17a/8, 49b/3,5.

‘āḳıbet (A.) Nihayet, son: 53a/1.

‘aḳıl bk. ‘aḳl.

‘aḳilāne (A.) Akıllıcasına: 21b/14, 26a/1.

‘aql, ‘aql (A.) Akıl, us: 28a/8, 35a/1, 38a/19, 41a/15, 44a/6, 49a/16, 49b/19, 51b/7,9.

‘aqlı başına gel-Kendine gelmek, aklını toplamak: 17a/19, 20a/5, 35b/14.

‘aqlı başından git-Çok sevinçten veya çok korkudan ne yapacağını şaşırarak: 17a/8, 32a/7, 51b/9.

‘aqlı gel-Akıllı başına gelmek: 17a/19.

‘aqlı git-Korkmak: 3a/13, 16b/17, 23b/6, 51b/7.

‘aql al- Bir mesele hakkında bir kimsenin fikrini almak: 44a/6.

‘aql kârı değil Akıllı bir kişinin yapacağı iş olmamak: 44a/4.

‘aql-ı pādīshāh Padişah akı: 40b/1.

‘aqlen (A.) Akıl ile, akıldan: 6b/17, 35b/15.

‘aqluñuzca Aklınıza göre: 27b/10.

Akraba (A.) Aralarında soy yakınlığı olanlar, hısımlar: 24a/17, 27b/3, 28b/1.

akrān (A.) Yaşlılar, aynı yaşta olanlar: 12b/3.

akhtar-Bir yerden, bir kaptan başka bir yere veya kaba geçirmek, dökmek, taşımak: 22b/13.

al Kızıl, kırmızı: 4a/18.

al-1. Bir şeyi birinden veya bir yerden almak, bulunduğu yerden ayırmak, elde etmek: 2b/11, 3a/14 3b/6,8, 4a/7, 4b/4, 6a/14, 7b/1,8, 9a/18, 12a/16, 15b/6, 16a/2,11,19, 16b/6,18, 17b/13,18, 18b/9, 21a/2, 21b/13, 22a/2, 23b/6, 28a/18, 30b/4,15,18, 31a/19, 31b/3,15,16, 32a/4,10, 37a/17, 39b/3, 45b/13, 47b/5, 48a/19, 50a/8, 52a/13, 52b/11, 53a/14, 53b/2,12, **2.** Bir şeyi veya kimseyi bulunduğu yerden ayırmak, yanında bulundurmamak: 2b/17, 3a/1,12, 4a/7, 5b/19,6b/4,7, 7a/4,10, 10a/7, 12a/9, 14b/4, 16a/14,19, 31a/13, 37b/2,14, 48a/18, 49b/10, 50b/16, 52b/4, **3.** Erkek, kadın ile evlenmek: 24b/15, 27a/1, 27b/3,14,9, **4.** Kazanmak, elde etmek: 18b/15, 27b/12, 32b/1, **5.** Gitmek, (mesafe) katetmek: 49b/8.

alvir-Alıvermek: 38a/2.

a‘lā (A.) Daha iyi, en yüce: 21b/16, 22b/18.

ālāt (A.) Aletler, araçlar, vasıtalar: 23a/11.

ālāt-ı çeñe Çene aleti: 40b/18.

ālāt-ı harb Harp aletleri: 1b/5, 6b/8, 7b/16, 22a/15, 28b/13,14, 52a/11,17.

ālāy (F.) İki veya daha fazla taburun birleşmesiyle meydana gelen asker topluluğu.

ālāy-ı bī-inşāf İnsafsız asker topluluğu: 40a/15.

alçak Aşağılık, soysuz, namert: 24a/1.

aldan-Kanmak, görünüşe kapılarak yanlış bir yargıya varmak, yanılmak: 35b/6.

‘ale’l-‘acele (A) Acele ile, çarçabuk: 16a/14.

‘ālem (A.) 1. Dünya, kâinat: 15b/12, 20a/16, 25a/13, 26b/14, 39a/12, 52a/14, 2. Bayrak, nişan, işaret: 22a/15,19, 52b/17.

‘aleyk (A.) Senin üzerine, sana.

‘aleyk al-Selam almak: 1b/9, 5a/12.

alın Alın: 29a/14.

‘ālī (A.) Yüce, ulu: 42a/4, 51b/14, 53b/12.

Allah (A.) Tanrı: 2b/18, 9a/15, 12a/17, 28b/8, 40a/10, 47b/10.

AllahTe‘ālā Allah’ın adlarından biri: 33a/4, 33b/4,

alt Alt taraf: 1b/11, 7a/12, 9b/9,18, 23a/1,16, 39b/9, 40b/18, 41a/16, 48a/2, 49b/10, 51a/7, 51b/1.

altı Altı rakamı: 10a/5, 16a/14, 33b/14, 52a/17.

amān (A.) Yardım isteme, imdat dileme: 7a/5, 12b/1, 15a/15, 21b/14.

amān virme-Rahat bırakmamak, göz açtırmamak: 12b/4.

‘amel (A.) Bir işi yapma.

‘amel it-İş yapmak, yerine getirmek: 51a/13.

ammā (A.) Ama, fakat, lakin: 3b/14, 10b/9, 13b/14, 14b/2, 18b/13, 21a/18, 22b/15, 29b/7, 32a/11, 35a/3, 35b/2, 38b/6, 41a/6, 43a/4, 46b/9, 52a/5.

‘amūd (A.) Direk, sütün: 12a/7,8, 49a/10, 49b/8,15.

an (A.) Zamanın bölünemeyecek kadar kısa parçası: 15b/18.

an-Hatırlamak, akla getirmek: 13b/11, 21b/7.

aña Ona “o” zamirinin datif hali: 2a/3,5, 6b/1, 15a/2, 16a/7, 17b/17, 24a/10, 25a/6, 26a/4, 29b/3, 34b/2, 39a/10, 39b/2, 44a/1, 50b/19, 51a/13.

ana Anne: 19b/17.

ancağ Yalnız, sadece: 2a/1,8, 6b/15, 13a/5, 21b/9, 35b/8,4, 47a/13, 48b/15.

and Yemin, kasem.

and iç-Yemin etmek: 39a/11.

anda Orada, o yerde: 5b/16, 13b/14, 17b/10, 31b/4, 32b/18, 38a/11, 45a/8, 46b/7, 47a/9, 50b/3, 52a/19, 53b/4.

andan 1. Ondan “ol” zamirinin ablatif hali: 6a/4,9, 6b/2,7, 8b/5, 20b/9,10, 27a/13, 52b/7, **2.** Sonra, ondan sonra: 4b/18, 5b/8, 6a/16, 7a/17, 7b/2, 12a/12, 12b/8, 14b/15, 16a/1, 16b/18, 18a/18, 20a/8, 20b/7, 22b/15, 31a/10, 33b/1, 36a/16, 37a/1, 37b/1, 38b/18, 47b/19, 50a/7,14 50b/1, **3.** İşaret zamiri o: 43b/12.

anı Onu, o zamirinin akkuzatif (i) hali: 6b/10, 16b/6, 17b/17, 18b/17, 27a/12, 27b/12, 29b/4, 35a/15, 44a/15, 48a/12,18, 49a/6,10, 49b/1, 53a/10.

aniden Ansızın, birdenbire: 15a/8.

‘Anğa (A.) İsmi olup, cismi olmayan bir kuş, zümrüdüanka kuşu: 25b/9, 27b/11.

añla-Anlamak: 13b/4, 20a/18, 33b/11.

anlar/anlardan/anları/anlarıñ/onlardan/onları/onların Onlar: 6b/7, 8b/9,15, 11b/4,5, 14b/5, 17b/3, 24a/14, 25a/19, 25b/2,3,4,17,18, 28b/10, 32b/14, 33a/5, 34a/14,15, 35a/1,10, 36a/4, 36b/13, 38a/1, 40a/2,6,7, 41a/6,12,13, 42b/12,15, 43b/18, 44a/3, 45a/12,19, 47b/1, 48b/4, 50a/5, 51b/10, 53a/15, 53b/8,10,18.

añlat-Anlatmak: 16b/5, 17a/3, 37b/8, 50b/10.

añşuzın Aniden, birdenbire: 17b/7.

anuñ Onun: 13a/19, 14a/17, 15a/4, 24b/18, 25b/10, 26b/6, 27a/3, 35a/6, 38a/13, 42a/14, 43b/16, 48a/8, 51a/7,13, 53b/5, 54a/7.

anuñ-çün Onun için, ondan dolayı, o sebepten: 31b/1, 38b/2, 48b/1.

ār (A.) Utanma, utanç duyma: 2a/15, 43b/10.

ara-Bir şeyi bulmaya çalışmak, aramak: 3b/10,15, 5a/1, 12a/6, 14a/15, 14b/8, 36a/18, 36b/7, 47b/6,7,9.

ara 1. Bura, burası: 1b/14, 2a/1, 6a/5, 7b/13,14, 8b/19, 8b/3, 48a/7, **2.** İki olguyu, iki olayı birbirinden ayıran zaman, fasıla: 3a/10, 7b/11, 29b/16, 30a/12, 50b/9,10.

‘araba At, eşek, öküz gibi hayvanlar tarafından çekilen, yük ve insan taşıyan tekerlekli kara taşıtı: 47a/13.

‘Arabī (A.) Araplar ile ilgili: 28a/4.

arada İki şey arasındaki mesafe: 3a/8, 3b/19, 4b/10, 5a/1, 10a/9, 10b/10, 24b/14, 25a/1, 35b/11,13, 36a/16, 42b/19, 47a/13.

arat-Aramak işini bir başkasına yaptırmak: 42b/13.

‘arbede (A.) Kavga, patırdı: 2b/3, 3a/18.

ard Arka, geri: 4a/8, 10b/3,4,5, 15b/1, 19a/2, 20b/19, 42b/13.

ardımca Arkamdan: 9a/9.

ardınca Hemen arkasından, hemen ardından: 8a/17, 9a/19, 9b/6, 12a/12, 13b/7, 14a/13, 18b/9, 26b/1, 32b/2, 33b/18.

arış Bir ölçü birimi,arşın:12a/4, 15a/12, 49b/1, 51b/16.

arış kadd çek-Bir arşın uzunluğunda olmak: 2a/10, 48a/12.

arğa Ön karşıtı, art: 6a/10, 12a/9, 14a/8, 15a/17, 19a/5,14, 14a/8, 39b/14, 47b/1, 49b/10.

arğadaş Birbirlerine karşı sevgi ve anlayış gösteren kimselerden her biri: 31b/15.

‘arlan-(A.) Utanmak: 28a/9.

arşlan Aslan: 12a/4, 33a/6,12,15,16,19, 33b/16, 34a/2,3,5, 35a/8, 36a/1, 36b/14, 38a/15, 48a/13, 54a/4.

art-Sayıca ve miktarca çoğalmak:42b/13.

artuğ Bundan böyle, sonra, daha, yeter: 3a/7, 14a/5, 16a/12, 17a/6, 22b/16, 36a/4, 44b/13, 45b/14, 54a/8.

‘arż (A.) Bildirme, sunma, ortaya koyma: 28a/8.

‘arż-ı hüner Marifet gösterme: 22b/3

‘arż it-Sunmak: 49a/7.

‘arz-ı muhabbet olun-Muhabbet etmek: 33a/9.

arzū (A.) İstek, dilek: 4a/5, 9a/19, 10a/12,15, 11b/19, 18a/14, 22b/8.

āsan (F.) Kolay: 3b/8, 35a/19.

āṣār (A.) Eserler: 1b/2.

aşıl, asl (A.) Asıl, gerçek, maksat: 4b/2, 12a/11, 17b/4, 18a/1, 24b/10, 25b/8, 33a/2,5, 36b/8,15, 37b/19, 39b/13, 41a/19, 43b/4, 49b/12.

aşilzāde (A.) Adam evlâdı, temiz ve görgülü bir aileye mensup olan: 20a/15, 20b/3.

‘asker (A.) Er: 3b/11, 4a/1,8, 5a/16, 5b/9,18, 6a/15, 6b/3, 7b/3,5,8,12, 9a/9, 14b/1,4,16a/11,15, 17a/1, 18a/9,17, 19b/7, 21b/13, 22a/10,14, 26a/8,16,18, 26b/2, 27a/2, 28a/16, 28b/19, 29a/3, 34a/9, 34b/5,13, 36a/15,16, 37b/3,13, 38a/16, 39a/5,13,14,17,19, 39b/4,40a/7,17, 41a/7,16, 41b/6,9, 42a/5, 43b/12,17, 44b/13, 45a/13,18, 45b/4, 52a/11, 52b/15, 53a/8,12,17, 54a/5.

‘asker-i islām İslām ‘askeri: 10a/7.

‘askerī (A.) Askere mahsus, askere askerliğe mensup: 5b/9.

aşl (A.) bkz. asıl.

aşlā (A.) Asla, hiçbir zaman: 27a/2,10,17, 32b/10, 38b/4, 40a/7, 44a/17, 45a/12, 45b/6.

āsumān (F.) Gök, gökyüzü: 53a/10.

aş-Yüksek bir yerin üzerinden geçip arka tarafına inmek: 4a/8, 23a/19.

aşağı Aşağı, alt taraf: 29a/17, 49a/15, 49b/2,4, 51a/11.

‘aşı Kırmızı toprak.

‘aşı boyası Koyuca kırmızı, kiremit rengi: 28b/16, 29a/1.

‘āşık (A.) Aşık, seven, tutkun: 39a/3.

‘āşık ol-Sevmek, tutulmak: 14b/18, 17b/6, 20a/11.

āşikār (F.) Belli, açık: 18b/1, 35a/1.

‘aşk (A.) Aşk, sevgi: 21a/17, 37a/2.

‘aşk eyle- Aşık etmek: 23a/7.

Āşkār (F.)Hz. Hamza'nın atının ismi: 17b/11, 35b/12, 49a/9.

at At, binek hayvanı: 2a/5, 5a/5, 5b/19, 6a/12,13, 8a/7,9, 8b/1, 13b/19, 21b/16, 26b/17, 28b/7, 31a/15,16,17, 31b/2, 15, 32a/1,3, 32b/16, 33b/7,9,13,17,18, 34a/7, 35a/9,14,12, 39b/3,8, 49b/7,10, 52a/6.

at başı Eşit durumda olma: 35b/9.

at-Fırlatmak, atmak: 10a/17, 10b/16, 15a/18, 17a/13, 18b/21, 25b/6, 31a/7,8, 33a/18, 35b/8, 36b/17, 40b/19, 46b/1, 47b/14, 49a/18.

ata Cet, dede: 4b/9, 6a/8, 11a/1, 11b/12, 14a/12, 18b/10, 21a/14,16, 23b/9, 28a/19, 35a/4, 43b/4,5,15, 44a/10, 44b/4, 50b/5, 53a/6, 53b/9.

Āteş (F.) Ateş: 12a/10, 17a/15, 19b/9, 33a/11, 40b/10.

āteş-i ‘adāvet Düşmanlık ateşi: 42b/19.

āteş-engīz Ateşveren: 15b/17.

āteş-tāb Ateş pırlıtsı: 9b/16, 49b/16.

atıl-Bir şeye doğru birden gitmek, birden davranışta bulunmak, hamle yapmak: 27a/15, 28a/5, 33a/16, 40b/11,13.

aṭla-Atlamak: 19a/6.

atlu Ata binmiş kimse, süvari: 15a/5, 49a/6.

av Karada ve havada yabanî hayvanları, denizde balıkları tutma veya vurma işi, şikâr: 34b/14.

avāz (F.) Ses, seda, nara: 14b/13, 19a/1, 34a/15, 40a/16.

‘avaz (A.) Yerini tutma, yerine geçme: 33b/3.

‘avrat (A.) Kadınlar: 17a/3, 6, 21b/9, 24a/2.

āyā (F.) Şüphe ve tereddüt bildiren edat, acaba: 4a/11.

ayağ, bkz. ayak.

ayak, ayağ Ayak: 6b/16, 10a/5, 10b/14,15, 14a/11, 15b/18, 16b/14, 19a/6, 19b/6, 30b/8,14, 33b/2,37a/12, 39b/8, 40b/15, 50a/2,13, 51a/10.

‘ayb (A.) Utanılacak şey, kusur, ayıp, leke: 25a/13.

āyine (F.) Ayna: 48a/4.

ayrıl-Ayrılmak, uzaklaşmak: 3b/13, 4a/8, 7b/5, 10b/8, 18a/14, 47a/9.

‘ayş (A.) Yaşama, yiyip içme, eğlenme, keyiflenme: 8b/12.

‘ayş ü nüş Yiyip içme: 7a/17, 24a/15, 44a/17.

‘ayyār (A.) Hilekâr, hileci düzenbaz: 4a/4, 5a/17, 6a/15, 6b/2,4, 8a/12,14, 9a/8, 11b/10, 14b/1,4, 18b/6,16,17, 19a/8, 20b/18, 21a/1, 36a/15,19, 37b/6,10, 38a/9,11.

‘ayyārān (A.) İşsiz, güçsüz halk tabakası, ayyarlar: 3b/9.

az Çok olmayan, az: 4b/13, 20b/11, 22b/12, 27a/9, 29a/9, 30b/13.

‘azāb (A.) İşkence, keder: 37a/3,5,6.

āzād (F.) Özgür, serbest.

āzād it-Serbest bırakmak: 18a/10, 19b/12, 21a/9,17, 48b/9.

āzād ol-Serbest kalmak: 45b/14.

āzād eyle-Serbest bırakmak: 20b/15, 21a/14.

azatlama Azat etmek: 13a/19.

a‘zam (A.) Daha büyük, çok büyük: 48b/18.

azdır-Azmasına sebep olmak, azgın duruma getirmek: 26b/3.

azğan (A.) Kinler, garezler: 20a/19.

azğış-Azgınlaşmak, kızışmak: 6b/11, 23a/8.

azhār, ezhar (A.) Belli, besbelli.

azhār-ı ‘adāvet eyle-Nefretini belli etmek: 52b/14.

‘azīm (A.) Büyük, ulu: 3b/3, 7a/18, 8a/3, 9a/1,11, 10a/10, 10b/10, 14a/13, 16a/9, 19a/3, 22a/2, 23b/17, 24a/12, 29a/7, 29b/8, 31b/18, 33a/2, 34b/14, 35a/16, 39a/3,11, 48a/12, 51a/18, 51b/2.

‘azm-i Belh Belh’in yücesi: 41a/3.

‘azm-i diyār-ı Türkistān Türkistān diyarının yücesi: 41b/6.

‘azîmle Bütün gücüyle, kuvvetiyle: 5a/16.

‘azîz (A.) Muhterem, sayın: 4b/8, 32b/7.

-B-

baba Baba: 3b/14, 8a/6, 10a/4, 25a/18, 21a/13, 26a/10, 30b/11, 46a/4,9.

bad Hemen, derhal.

bād-ı yarak Alet teçhizat hazırlamak: 15a/17.

bād (F.) Rüzgar, yel.

bād-ı şabā Seher yeli, bahar rüzgarı: 38a/7.

ba‘de (A.) Sonra, ondan sonra: 20a/9,14, 22a/13, 35a/9, 35b/9,15, 36a/5, 36b/13, 38b/16, 45b/3.

bağ 1. İlgî, alaka, münasebet: 12b/14, 13b/10, 27a/14,18, 51a/15, 52b/1, **2.** Meyve bahçesi: 14b/19, 17b/6, 22b/4, 37a/17.

bağır Sine, göğüs.

bağırına bas-Kucaklamak, kolları ile sararak göğsüne yaslamak: 5b/1.

bağla-Bağlamak, raptetmek: 15a/3, 18a/15, 19a/3, 21a/7, 22a/18, 25a/19, 27a/11,12, 27b/1,14,15,17, 28b/17, 35b/17, 37a/14, 39a/10, 40b/7,9, 42b/17, 53a/7,13.

bağlu Bağlı, bağlanmış olan: 17b/14, 19b/6, 31a/14.

bahādır (F.) Cesur, yiğit: 1b/16, 6b/12, 16a/7, 17b/5, 18a/4, 34b/4, 39b/1,2, 43b/19, 46a/18.

bahādırılık Yiğitlik: 7b/15.

bahār (F.) Kışla yaz arasındaki mevsim: 31a/13.

bağış (F.) Bağış, ihsan: 37a/11.

baht (F.) Talih, kader, kısmet: 23b/19, 40a/18.

Bahtek Özel isim: 42a/14,16.

bā-ḥuşūş (F.) Husûsiyle, hele: 52b/16.

ba‘iş(A.) Sebeeb olan.

ba‘iş kon-Sebeeb olmaya yol açmak: 42b/19.

bağ-Bakmak, bakışı bir şey üzerine çevirmek: 2a/18, 2b/5, 3a/13, 12a/13, 14b/1, 16b/12, 20a/8,18, 20b/14, 22b/17, 24a/8, 26b/18, 27a/11, 30a/6, 31b/8, 33a/19, 36a/5, 37a/9, 43a/6, 44b/2, 48a/1,4, 49b/4,7.

bağa kal-Duyduğu hayretten dolayı hiçbir hareket yapmayıp şaşkın şaşkın bakmak: 13b/7.

bağa Ey: 2b/5, 3a/16, 5b/19, 6b/6,19, 13b/3,6, 15a/18, 16a/17, 27a/18, 28a/11, 32b/2, 40b/8, 41a/4, 42a/13, 44a/4.

bağalum İçinde yer aldığı cümlelerin güvensizlik, kuşku, merak, uyarma gibi anlamlarını pekiştirir, çekinme, sakınma: 2a/17, 2b/10, 20a/5, 32a/19, 42b/9, 54a/derkenar.

baķış Bakmak işi veya biçimi: 33a/12, 33b/8, 41b/2, 49a/19.

baķıyye (A.) Artan, geri kalan, artık: 6b/19.

bāķī (A.) Kalıcı, daimi: 33b/5, 50a/6, 52a/9.

bālā (F.) Yüksek, yukarı, yüce: 4a/3.

baña Bana, ("ben" zamirinin datif hali):1b/6, 2a/21, 2b/13, 5b/11,14, 8a/16, 14a/12, 16b/7, 17b/17, 35b/18, 41b/18.

Bānū (F.)Hanım, kadın Özel isim: 16a/1, 20a/2, 21a/15, 23a/16,17, 24b/2, 29b/8, 32b/6, 35a/3, 44a/8, 44b/1,6.

bārān(F.) Yağmur: 54a/derkenar.

bārgāh(F.) Çadır, otağ: 2a/4, 22a/11,12, 36b/18, 37b/1, 38a/18, 52a/12, 52b/4.

bārgir (F.) Beygir, at: 37b/7.

barış-Barışmak: 42a/14, 53b/9.

bāri (F.) Hiç olmazsa, bari: 34b/2, 36b/2, 46a/2, 48b/4, 48b/8,9.

baş-Yenmek, bastırmak, gücü yetmek: 6a/2, 6b/10, 12b/13, 17b/12, 18b/18, 21a/5, 21b/11, 26a/19, 36b/12, 42b/19, 48a/3.

bāşāfā (F.) Sefa sahibi, gönlü rahat olan: 1b/1, 4b/1.

baş 1. İnsan ve hayvanlarda beyin, göz, kulak, burun, ağız gibi organları kapsayan, vücudun üst veya önünde bulunan bölüm, kafa, ser: 11a/16, 12a/9,19, 15a/15, 15b/5,6,17, 16a/1,2,3,16,18, 16b/2, 17a/5, 17b/12,15,18,19, 18a/19, 19a/5,19, 20a/1, 21a/17, 25b/3, 28a/2, 28b/7, 34b/9, 35b/6, 40b/15, 42a/16, 42b/18, 43b/6,13,15, 44a/14,16, 45a/12, 48a/13,14, 49b/18, 52b/13,53a/9,12, 53b/1, **2.** Birinci, evvel başlıca, en mühim: 4a/17, 6b/17, 12a/8, 13a/1, 20a/1, 28a/8, 29a/17, 33b/10, 34b/19, 38a/13, 51b/9, 53a/18.

başa çık-Gücü yetmek: 40b/3, 42b/12.

başdan çıkar-Kötü yola sürüklemek: 11a/10, 47b/15.

baş eyle-Gücü yetmek: 46b/2.

başı gāvğadan kurtulma-Her kavganın içinde olmak: 43a/1, 53a/19.

başına üş-Başına toplanmak: 21a/5.

başımız kurtar-Canını kurtarmak: 26b/19.

başınaşıçra-Öfkelenmek, hiddete kapılmak: 53a/3.

başımıza belā ol-Sıkıntı vermek, musallat olmak: 42a/11.

baş kaçır-Göze görünmeyecek şekilde durmak:49b/9.

baş kaldır-Asi olmak, karşı gelmek: 18a/8.

baş kes-Selām için başeğmek: 14a/4.

baş koş-Bir işi başarmak için çalışmak:17a/4.

baş koy-Baş eğmek: 7a/7, 22a/1, 26b/11, 27a/7, 33b/19, 38a/9, 39b/11, 40a/12, 43b/1.

baş sal-Karşısındakinin her sözünü uygun bulur görünmek: 18a/6.

baş üzere Bir dileğin yerine getirileceğini içtenlikle belirtmek için "peki" anlamında kullanılan söz: 21b/15.

baş yazısı En önemli yazı: 11b/3.

başar-Bir işi istenilen biçimde bitirmek, başarmak: 23b/4.

başka Diğer, başka, farklı: 1b/4, 31b/9.

başka başka Farklı farklı: 51b/15.

başla-Bir işe girişmek, kalkışmak: 2b/15, 6a/12, 6b/12, 8a/8, 15b/6, 19a/1,17, 19b/10,22a/11, 22b/9, 12, 28a/12, 29b/11, 31a/9, 32a/6, 41a/2,17, 43a/12, 45b/16.

bâtil (A.) Doğa üstü olaylara, gizli ve akıl dışı güçlere, kehanetlere aşırı derecede bağlı boş inanç, hurafe: 47a/5.

batır-Bir sıvının içine daldırmak: 29a/1.

bayram Millî veya dinî bakımdan önemi olan ve kutlanan gün veya günler: 29b/1.

ba'zî (A.) Birazı, bir kısmı: 4b/6, 10a/14, 25a/15.

be Ey, hey, yahu: 13a/10, 25a/11, 33a/4, 44b/7.

bed (F.) Kötü, çirkin: 35a/19.

bed-baht (F.) Bahtsız, bahtı kara, kara bahtlı, talihsiz: 42b/10.

bed-du'â (F.) Bir kimsenin kötülüğü için duâ, kötü duâ: 13b/10.

bed-hûy Kötü huylu, huysuz: 19a/12.

bed-kâr Kötü iş yapan: 52a/18.

beden (A.) Gövde, vücut: 7b/14, 16a/3.

beg Bey, reis: 4a/4, 4b/18,19, 5a/20, 5b/2,8, 7a/16, 7b/8, 10a/11,14, 14b/4,5, 23a/2,4, 36a/18, 36b/5, 38b/7,11,13,19, 39a/12, 43b/12.

begen-İyi veya güzel bulmak, takdir etmek: 1b/10, 21b/15, 24a/11, 35a/11,12, 37b/19, 44b/19, 45a/6, 47a/10, 50b/1, 52a/4.

behey Be, ey, hey ünlemlerinin genellikle hiddet, öfke, azarlama ifâde eden veya teklifsiz konuşmada kullanılan değişik bir şekli: 25a/11, 27a/19, 28a/13, 29b/12, 33a/4, 41a/9, 42a/11.

Behzâd Özel isim: 24a/18, 26a/8, 27b/19, 29a/11, 32a/11, 32b/14, 34a/4,8,19, 35a/17, 36b/19, 37a/18, 37b/5, 38a/6, 39a/5.

bekle-Beklemek: 4b/11,17, 9b/5,31b/2, 47a/19.

bel Bel, insan bedeninde sırtla kalça arasındaki bölüm: 49b/10.

belâ (A.) Dert, sıkıntı, musibet: 5b/11, 15a/7, 15b/4, 19a/7, 20b/4, 42a/11, 43b/9, 45a/15, 50a/10, 53a/10,19.

belâ-keş Belâ çeken, eziyet ve sıkıntı çeken: 3b/12, 5a/3,13, 5b/5, 11a/12, 11b/15, 12a/1, 13b/8,13, 14a/16.

belâ-niyet Niyeti kötü, kötü niyetli: 5b/14.

Belh Afganistan'ın en eski şehri: 24a/16, 37b/6, 39a/6, 41a/17, 50a/14.

belî (F.) Evet: 3a/12, 4b/10, 8b/19, 27a/4, 40a/1,4.

beliğ Belâgati olan, etkili yerinde güzel söylenmiş söz: 37b/6, 41a/4.

beliñle-Korkmak: 33a/16.

belki, belkim (F.) Olabilir, ihtimal: 22a/8, 32a/8, 32b/12, 43b/13, 53b/1.

bellü Gizli olmayan, ortada olan.

bellü başlu Belirli, önemli: 17a/17, 24b/11.

bellü ol-Anlaşılmak, açıklanmak: 34a/13.

belür-Meydana çıkmak, görünmek: 15a/5, 35a/16.

ben Ben, Teklik I. şahıs zamiri: 5b/5, 12b/3, 14b/16, 15b/4,12, 16b/9, 20a/1, 21a/16, 23b/9, 24a/11, 25a/6, 27b/6, 28a/19, 30a/14,17, 34a/14, 35b/17, 37a/3, 39a/11, 41a/5, 43a/4, 44a/9, 46a/3, 47a/8, 47b/10, 48a/17, 48b/14, 49b/15, 53a/15.

bence Bana göre, düşündüğüm gibi: 3a/8.

bend (F.) Bağlama, bağ, düğüm: 4a/13, 16b/17, 20b/4,12, 21a/7, 35b/16, 37a/6,9,12, 38a/19, 40a/9,15, 41b/12, 42b/17, 43b/14, 44a/2,6, 52b/13, 53a/11,14,16.

bend ü belā Belaya bağlanma: 20b/4.

bende çek-Bağlamak: 35b/15.

bend it-Bağlamak: 4a/13, 25a/8, 27a/13, 35b/17, 39b/7.

bend ol-Bağlanmak: 27b/18.

bend ur-Bağlamak: 15b/19, 27b/18.

bendelik Kulluk, kölelik: 10a/6.

benden Ben zamirinin ablatif hali: 11b/7, 14b/19, 15a/8, 15b/2,8, 16b/7, 17b/7, 27a/2, 41b/18, 46a/2, 48a/19, 52a/7.

Beneşdir Nigār Özel isim: 22a/13.

benī ādem (A.) Ademoğlu, insan: 47b/7.

beñze-Bir şeye benzer ve onu andırır olmak, benzemek: 1b/6, 15a/6, 19b/8, 20a/15, 48a/13, 49a/8.

ber (F.) Üzere.

ber-murād Dileğini yerine getirmek, muradına erdirmek: 29b/9,18.

ber-ṭaraf Bir yana bırakma, bırakılma: 11b/17.

ber-ṭaraf et- Ortadan kaldırmak, gidermek: 29b/15.

berāber (F.) Eşit, aynı düzeyde, birlikte bulunan: 6a/9,12, 16a/3,17b/18, 24a/4, 29a/11, 34b/3, 35b/9, 37b/1, 39a/9, 49b/9,13, 53a/17.

berāt (A.) Rütbe, nişan ve imtiyaz verildiğini bildiren ferman: 21a/17.

ber-düş (F.) Omuz üzerinde, omuzda: 38a/8.

berhüdār (F.) Selâmette, nasibli.

berhüdār ol-"İyi günler göresin." anlamında dilek olarak kullanılır: 53b/14.

beri, berü 1. Çıkma durumundaki kelimelerden sonra getirilerek bir işin başlangıcını gösterir: 9a/2, 10a/4, 15a/4, 43b/10, **2.** İki uzaklıkta daha yakın olanı: 9a/2,19, 10b/19, 11a/14, 31b/19, 34b/14, 38b/6,7.

berü bkz. beri.

besbellü Açık, apaçık, çok belli: 17a/6.

beş Beş: 12a/4, 32b/10,11.

beyān(A.) İzah, açıklama: 13a/9, 50a/16, 51a/13.

beyān eyle-İzah etmek: 26a/15.

beyāz (A.) Aklık, beyazlık: 4a/14, 51b/16.

beyt (A.) Geceyi bir işle geçirmek: 22b/3.

bezirgān (F.) Tacir, tüccar, alışveriş eden esnaf: 6a/1.

bırak-1. Koymak: 3a/1, 9b/17, 51a/7, **2.** Elde bulunan bir şeyi tutmaz olmak: 31a/12,48b/5, 53a/18, **3.** Yanına almamak, yanında götürmemek: 31b/14, 45b/13, 46b/11,16,19, 48b/8, 51a/19, **4.** Ayrılmak; terk etmek: 16a/1,37b/5, 51a/10.

bī(F.) Farsça olumsuz yapan ön ek.

bī-çāre Çaresiz, zavallı: 36a/4, 48a/16.

bī-din Merhametsiz, acımasız: 15b/7.

bī-emān Amansızlık, güvensizlik: 47b/6.

bī-er Mert olmayan: 24b/18.

bī-gāne Umursamaz, kayıtsız: 2a/15, 25a/5, 27b/2, 32a/13, 35b/19, 37a/3, 37b/17, 39a/8,16, 41a/13, 41b/16, 43b/6,9, 52b/12,17, 54a/2.

bī-gāyet Gayetsiz, sonsuz: 1b/10, 8b/10.

bī-günāh Suçsuz, günahsız: 18b/1, 15a/6, 15b/4,5, 27a/13.

bī-hesab Hesapsız, sayısız, çok: 41a/7, 41b/9, 52b/6.

bī-hūş Akılsız, deli, sersem: 16b/17, 31b/4,11, 35b/14.

bī-ħuzūr Rahatsız, huzursuz, tedirgin: 38b/3, 45a/3.

bī-iħtiyār Elinde olmadan, gayri ihtiyari: 38a/3.

bī-inşāf İnsafsız, acımasız: 40a/15.

bī-ķarār Kararsız, tereddütlü: 19b/9, 46b/12.

bī-kes Kimsesiz: 20b/19.

bī-nām Sevgi, dostluk bildirir: 24b/3.

bī-nāme Mektupla: 6b/7.

bī-nihāye Sonsuz, nihayetsiz, ebedi: 50a/17.

bī-pervā Korkusuz, pervasız: 49a/6.

bī-zār Bıkmış, usanmış: 53b/11.

biçik Kesik, kesilmiş: 18a/2, 44a/13.

bil-1. Anlamak, bilmek: 7b/19, 43a/4, **2.** Bir şey hakkında bilgisi, mālūmātı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak: 1b/14, 4b/4,5,12, 5a/17, 6a/6, 13b/6, 14a/15, 15a/5,11, 17a/9, 17b/5,11, 19a/16, 20b/5, 23a/13, 24b/10,17, 25b/14, 29b/7, 30a/7,14,16, 30b/7,11,32a/16, 34b/19, 35b/1, 36a/6,7,16, 38b/4, 39b/13, 40a/14,17, 41a/2,11, 42a/3, 42b/3, 44a/11, 44b/18, 45a/9, 45b/9,18, 46b/4,5,14, 48b/13, 50b/12, 53a/4,7,9, **3.** Anlamak, haberli olmak, bilmek: 2a/2, 13a/10,

14b/5, 17a/5,14, 18a/12, 24b/11,27b/7, 30b/2, 31b/6,10, 36a/7, 41b/16, 42b/10, 46a/12, 52b/2, 53b/9.

bilākader (A.) Bahtsız: 12b/11.

bildir-, bildür-Anlatmak, öğretmek, haber vermek: 4b/6, 11a/13,18, 14a/10, 16b/10, 20a/12, 20b/11, 25b/4, 26b/7, 27b/1, 28a/14, 28b/6, 30a/1, 32b/14, 36b/7, 37a/7.

bildür-, bkz. bildir-.

bile Dahi, hatta: 8b/9, 14a/8, 27b/12, 28a/3, 43b/14, 45b/7.

bilek Elle kolun, ayakla bacağın birleştiği bölüm: 37a/16.

bilin-Hakkında bilgi sahibi olunmak, öğrenilmiş bulunmak: 28a/16, 30a/14,16.

bilmem Bir işi yapmakta veya bir şeyin olması hususunda gösterilen tereddüdü ifade etmek için kullanılır: 15a/4, 17b/5, 20b/20, 43b/14.

biñ-Üzerine çıkmak, oturmak: 4a/4, 5a/8, 8b/2, 10a/12, 12a/5, 16a/1, 33b/17, 38b/15, 52a/5.

biñ Bin, sayı: 3b/10, 6a/1, 7b/6, 8b/11, 9a/3, 16a/14, 16b/16, 17a/10,11, 22b/4,26a/11,17, 26b/1, 28b/18, 34b/13, 39a/13,19, 39b/4, 41b/6, 42a/5, 42b/11, 52a/11, 52b/3, 53a/12,17, 54a/14.

bin belā Büyük bir güçlkle, güç halle: 19a/7.

biñ pāre it-Bin parçaya ayırmak, parça parça etmek: 38a/6,

binā (A.)Barınmak veya belli bir maksat için kullanılmak üzere yapılmış her türlü mīmārī eser, yapı.

binā et-Yapmak kurmak, inşā etmek: 50b/17.

bir 1. Belgisiz zamir olan bir: 1b/2, 4b/8, 5a/3, 8b/6,7,12, 14b/2, 16b/8, 27b/2, 29b/3, 30a/10, 30b/14, 31a/2, 31b/4, 33a/17, 37a/3, 37b/13, 41b/7,11 45b/15,19, 46b/8, 47a/11, 51b/5, **2.** Sayı sıfatı olan bir: 2a/14, 4a/1,6, 5a/9, 6a/8, 9a/1, 12b/15, 14b/13,17, 15b/8,18, 18a/16, 18b/16, 19a/12, 19b/5, 21b/16, 28a/17, 30b/16,1, 35a/9, 36a/1, 37a/16, 38a/15, 40b/14, 43b/15, 44b/7, 46b/12, **3.** Aynı, bir, tek: 1b/6, 2b/1, 15a/10, 20a/1, 24b/11, 28b/7, 32a/9, 42a/11, 43a/2, 52a/4, 53a/12,18, **4.** Diğer: 2b/17, 8a/12, 19b/1, 22a/17, 31a/8, 51b/6.

bir bir Birer birer, teker teker: 11b/1, 34a/18, 41b/1, 46a/4, 51a/6.

bir iki Birkaç, az miktarda, az sayıda: 19b/17, 21a/10, 32a/9, 37a/1.

bir kaçı Birkaç tanesi, az bir kısmı: 8a/2.

bir kere, bir kez Bir kez, bir defa: 9b/5,10,15, 11a/5, 12a/5, 20a/3, 38a/4, 49a/9, 53a/11.

bir kez,bkz. bir kere.

bir ol-Birleşmek, birlik olmak: 36a/19, 53b/7.

bir pāre Bir parça: 17a/15, 41a/10.

biraz 1. Az miktarda, çok değil: 11a/14, 13a/7, 18a/6, 20a/18, 32a/15, 35a/15, 45a/13, 48a/1, 53b/16, **2.** Kısa bir süre için: 4b/15, 50b/19.

birbiri Karşılıklı olarak, ardısıra: 3a/9, 4b/13, 5b/1, 9a/19, 9b/5, 18b/8, 26a/19, 26b/4, 33b/7, 35a/19, 39a/3, 41b/2, 45b/16.

birden 1. Ansızın, aniden: 9b/10,17, 26b/17, 28a/17, 35b/3, **2.** Birlikte, beraberce: 28a/9.

birebir İstenildiği gibi, uygun: 16b/2,19, 20a/13.

birer Başlı başına, bir: 29a/12.

birgün Herhangi bir gün: 39a/6, 42b/14, 46a/19.

biri Biri, herhangi bir kimse: 1b/4, 4a/5, 5b/6, 5a/8, 9b/14, 10a/14, 10b/17, 12b/3, 18b/13, 19a/5,10, 22b/6, 31a/18, 38b/13, 46a/18, 48b/14, 50a/18, 50b/3,13.

birileri Bazı kimseler: 9b/1.

birkaç Çok olmayan, az sayıda, az: 4a/8, 9b/11, 10b/2, 11a/5, 16a/5, 21a/6, 21b/7, 22a/9, 22b/12, 25b/8, 26b/3, 32b/13, 33a/3, 34a/13, 39a/13, 48b/8, 51a/1, 51b/11,19.

birle İle: 38b/8.

birleş-Buluşmak, bir araya gelmek: 10a/8.

birlik1. Birlik, askerlikte bölük: 5b/9, **2.** Bir işyapmak için birleşme: 39a/17.

bismillah (A.) Allah namına, Allah için, Allah'ın adı ve izni ile: 12a/1.

bitme-Bitki, tüy, saç gibi şeyler için, çıkıp yetişmek: 30b/3.

bi't-tamām (A.) Tamamen: 17b/1.

biz Biz, çokluk I. şahıs zamiri: 4b/16, 6a/2,5, 7a/11, 7b/2,3, 8b/1,3,5,13, 9a/14, 11b/3, 16b/3, 17a/5, 24a/6, 24b/16,19, 26b/15,16,17, 27a/4, 27b/8,14, 29b/2, 30a/11,13, 31a/18, 31b/1, 32a/3,14,18, 34a/9,14, 34b/2, 35b/5, 36a/2,13, 41b/3, 43a/8,9, 43b/16, 45a/13,46b/10,11,14, 47a/19, 47b/8, 48b/10, 50a/10, 50b/14, 52b/14,16,18,19, 53a/7, 53b/5.

bizden Biz zamirinin ablatif hali: 30a/17, 34b/8.

bize Biz zamirinin datif hali: 8b/12, 9a/10, 25a/13, 26a/8, 27a/11, 33b/13, 34b/2, 36b/2, 39b/7,9, 41b/14,15, 42a/10, 43b/12, 47b/19, 52b/13,19.

bizi Biz zamirinin akuzatif hali: 11b/9, 13a/11, 29b/17, 43b/9, 45a/14, 46a/16, 46b/16, 47a/19.

bizüm Biz zamirinin genitif hali: 3b/11, 24b/13, 25b/12, 27b/3, 31a/17, 36a/3, 38a/1,18, 41b/3, 42b/8, 43a/9, 45a/7, 54a/4.

boş Dolu olmayan, boş: 16a/12.

boşan-Çözölmek, kurtulmak: 6b/16.

boya Renk vermek, dış etkilerden korumak için eşyanın üzerine sürölen veya içine katılan renkli madde: 28b/16, 29a/1.

boyda Uzunluk: 36b/11, 47b/6.

boyun Gövdenin başla omuz arasında kalan bölgesi, boyun: 16b/8.

boz- 1. Bir kimseyi beklemediği bir davranışkarşısında bırakarak veya sözünü yalana çıkararak küçük düşürmek: 19a/4, 42b/12, **2.** Çalışmaz hale getirmek: 43a/3, 51a/12.

bögür-Anlaşılmaz bir biçimde yüksek sesle bağırarak: 33a/14.

bölük Bir bütünden ayrılmış olan parça, kısım: 17b/13.

böyle Bu şekilde, bunun gibi: 7b/4, 17a/12,15, 23a/15, 29b/13, 35b/17,18, 37a/4, 38a/1, 40b/2, 41a/5, 43a/1, 46a/6, 47b/9, 48a/16.

bre 1. Ey, hey: 20b/13, 42b/8, 48a/12, **2.** “be” yerine kullanılır: 12a/10, 16a/19, 16b/4,5, 17a/1, 19a/12, 28a/6,11, 36a/13, 36b/5, 37b/19, 38a/4, 40b/10, 41a/19, 49b/11,15, 50a/10.

bu 1. Bu, işaret sıfatı: 5b/7, 8b/6,8, 13b/3,4, 20a/2, 22a/13, 24b/2, 27b/4,6, 29b/4,7, 32b/6,18, 33b/18, 35a/12,19, 38b/4, 41a/17, 43a/5, 45a/7, 46a/2, 47a/7, 48b/16, 50b/5, **2.** Bu işaret zamiri: 2a/7, 13a/2, 14b/15, 19a/8, 20b/13, 25b/12, 27b/4, 35a/4, 46b/7, 47b/6, 48b/19.

buña Buna, “bu” zamirinin datif hali: 6b/13, 10a/18, 13a/8, 14a/2, 16b/3, 23b/16, 37a/3, 44b/6,14, 48a/10, 50b/19.

bunda 1.Bu zamirinin lokatif durumu, burada: 2a/14, 2b/4, 3b/17, 4a/11, 4b/17, 5a/14, 10a/15, 11a/7, 12a/6, 15a/3, 18b/2,4, 28a/19, 30a/1, 46b/6, 47a/16,19, 47b/7,9,12, 48a/6, 48b/7, 50b/3,11, 51a/3, 52a/3, 53a/6, 54a/17, **2.** Buraya: 4b/6, 6b/10,14, 11a/6,7,18, 12a/6,7, 13a/3, 14b/19, 16a/12, 17a/19, 24b/8, 30a/5, 31a/17, 32a/4, 37b/15, 39a/17, 45b/13, 47b/10,12, 48a/5, 48b/14, 50a/3,10, 51a/2.

bundan Bu zamirinin ablatif hali Bundan sonra: 3b/4, 6a/8, 7b/4, 14a/4, 15a/2, 17a/2, 23b/10, 25b/15, 30a/11, 37b/9, 44a/7, 46a/10.

bunu Bu zamirinin akuzatif hali Bunu: 3b/17, 8b/18, 17b/16, 19a/12, 24a/17, 27a/11, 34a/8, 39a/10, 43a/5, 46a/5,7, 46b/2, 48b/13.

bunuñ Bu zamirinin genitif durumu Bunun: 14b/2, 16b/4, 18a/1, 24a/18, 25b/14, 27b/17, 28a/4, 30b/19, 33a/5, 36b/8, 40a/13, 40b/17, 43a/15, 51a/1.

bunlar Bu zamirinin çokluk eki almış şekli, bunlar: 5a/18, 5b/20, 6a/5, 7b/9, 8b/12, 16b/12, 23a/8, 27a/9,18, 28a/14, 29a/17, 33b/7, 35a/17, 35b/2,8,15,19, 37a/5, 41a/4,18, 41b/1, 42b/3, 47a/15, 49a/7, 50b/1, 51b/10.

burada Bu yerde: 22a/4.

buradan Buradan: 47a/18.

burası Bu yer, bura: 28a/12.

buraya Bura: 18a/9.

bu ara Bura, burası: 1b/14, 2a/1, 4b/10, 6a/5, 7b/11,13,14, 8b/3,19, 48a/7.

bugün İçinde bulunulan gün: 22b/3, 31b/19, 43b/17.

Buğara Özel isim, Özbekistan’da bir şehir: 50a/14.

bul-Ele geçirmek, elde etmek, bulmak: 1b/7,10, 3b/15, 4a/6, 5a/1, 13b/8, 14b/9,19, 15a/2, 16a/12, 17b/3,7, 18b/4, 21b/14,19, 22b/11, 23b/10, 29b/3, 30a/13,15, 31b/1,16, 34a/10, 34b/6, 36a/18, 36b/2,6,7, 37b/3, 40a/2, 43b/16, 44a/7, 44b/2,7, 46a/5, 50a/17, 52a/16.

buldur-Bulmak işini yaptırmak: 16b/3.

Bulğar Özel isim, Bulgaristan: 3b/13.

bulun-Bulma işine konu olmak: 1b/5, 2a/1, 5b/11, 20a/17, 21b/10, 24b/12, 25b/20, 36b/1, 44a/8.

buluş-Bir araya gelmek, karşılaşmak: 4b/13, 5a/14, 50b/7, 52b/11.

buluş-, bkz. **buluş**.

buluţ Gökyüzünün yüksekçe katlarındaki görülebilir duruma gelmiş su buharı kütlesi: 44b/7,11,17, 47b/13,14, 49a/11,15,18.

bunca Bu kadar, epey, çok: 19a/8, 50b/5.

buncılayım Bunun gibi, böyle: 9b/8.

burun Alınla üst dudak arasında bulunan, çıkıntılı, iki delikli koklama ve solunum organı: 28a/5, 40b/12.

būstañ (F.) Çiçek ve gül kokularının çok olduğu yer, bahçe: 15b/15.

buyur-1. Buyurun anlamında bir hitap sözü: 1b/7,8, 3a/5, 3b/7, 23b/14, 24a/4, 27a/5, 7a/9, 41a/9, 43b/1,4, **2.** Söylemek, demek, düşüncesini bildirmek: 3b/8, 4b/10, 26a/1, 28b/16, 51a/17.

bu'z (A.) Kin, husûmet.

bu'z et-Düşmanlık etmek, kin beslemek: 52b/19.

bük-Hareket etmek: 13b/7.

bünyād (F.) Temel, esas: 13a/8.

bür-Katlamak, devşirmek: 3b/1.

büyük Ölçüleri bakımından aynı cinsteki benzerlerinden daha yüksek, daha geniş, daha uzun veya iri olan: 2a/4, 6a/18, 8a/16, 8b/1, 10b/10, 32b/17, 39a/11.

büzül-Bir kenarda çekingen bir tavırla oturmak: 22b/8.

-C-

caba Fazla olarak, üstelik: 2b/17.

cābe-cā (F.) Yer yer: 12b/15.

Ca'fer (A.) Özel isim, Hz. Ali'nin kardeşi olup, Muta muharebesinde bayrak tutarken iki elinide kaybederek öldürülmüştür: 1b/10,11,13,15, 2b/1,15,19, 3a/3,5,8,11,16,19, 3b/4,7, 4b/7.

Ca'fer-i Hicāzī Hicazlı Ca'fer: 2a/8, 2b/7.

cāhil (A.) Bilimsiz, bilgisiz: 28a/14, 45b/19.

cā'iz (A.) İşlenilmesinde cevaz olan; olabilir, uygun: 43a/4.

cāme (F.) Elbise, çamaşır: 4a/14.

cāmūs (A.) Manda, su sığırı: 33a/7.

cān (F.) Can, ruh, hayat, yaşam: 7a/7, 10a/6, 20b/7, 21a/6, 22b/4, 26b/1, 29b/6, 40a/12,18, 46a/13, 52b/3, 53b/11.

cān at-Bir şeyi çok istemek, şiddetli arzu etmek: 36b/17.

cān-baş vir-Ölmek: 33a/19, 48b/19.

cān başına sıçra-Çok korkmak: 53a/3.

cānı ağzına gel- Korku ve heyecanla ölecekmiş gibi olmak: 43b/4.

cānumuñ cānıŞefkat veya sevgi seslenişi: 45a/3.

cān-ı göñülden İçtenlikle, çok isteyerek: 2a/3, 33a/15.

cān-ı dilden Gönlünden gelerek: 6b/1,12b/5, 47a/6.

cān pazarı Ölümle karşı karşıya bulunulan tehlikeli durum: 47b/6.

cān-sitānCan alan, can alıcı: 9b/4, 29a/3.

cānavar (F.)Masallarda sözü geçen yabancı, yırtıcı hayvan, can alan: 8b/10,19, 9b/4,8,12, 10a/3.

cānī (A.) Cinayet işlemiş olan kimse, kıyacı: 44b/1,8,14.

cānlu (F.)Canlı olan, diri, yaşayan: 49b/4.

cānib (A.) Taraf, yakın, yan: 4a/5, 7, 5a/16, 5b/15, 9b/10, 10a/15, 11a/4, 14b/2, 17b/13, 24a/15, 26b/2, 28a/6, 31b/2, 33a/18, 36b/4, 41b/4, 44b/17, 48a/1, 51a/9,18.

cāriye (A.) Para ile satın alınan halayık, hizmetçi kız: 17b/6, 21a/16, 39a/1, 44b/4.

cāzū (F.) Olağanüstü ve tehlikeli yaratık, cadı: 13a/2,16, 44b/8,12,15, 45a/15, 47b/12,14,19, 48a/8, 49b/8, 50a/4,11.

cebe (A.) Zincirden veya halkadan örme zırh, koruma: 36b/11, 52a/16.

cefā (A.) Eziyet, incitme: 50b/13.

cehd (A.) Çalışma, çabalama.

cehd eyle- Çalışıp çabalamak: 35b/11.

cehennem (A.) Dinî inanışlara göre, kötülük yapanların öldükten sonra ceza görecekleri yer: 16b/1.

cellād (A.) Ölüm cezasına çarptırılanları öldürmekle görevli olan kimse: 36b/19, 37a/6, 54a/16.

cem‘ (A.) Toplama, yığma: 39a/13.

cem‘ it-Toplamak: 6b/18, 33b/2, 39a/14,17,19, 41a/16, 51b/8.

cem‘ ol-Toplanmak: 22a/6, 26b/10, 34b/16.

cemāl (A.) Yüz güzelliği: 14b/18, 19b/3,8, 20a/11,12, 27a/9.

Cemşid /Cemşid-şāh(F.) Cemâsb'ın babası (Özel isim): 13a/9,12,14,18, 13b/3.

ceng, cenk (F.) Savaş, dövüş: 1b/5, 6a/12, 6b/12, 22b/12, 25b/10, 28a/12, 29a /7, 38a/14, 41a/12, 41b/13,16, 47b/19.

ceng eyle-Savaşmak, dövüşmek: 21b/12.

ceng it-Savaşmak, dövüşmek. 7b/17, 23b/2, 26a/7, 26b/19, 30a/15, 35a/1, 36b/13, 44b/15.

ceng ol-Savaş olması: 29a/7.

cenge dur-Savaşmak, dövüşmek: 23a/8.

cenk (F.) bkz. ceng.

cennet-asā (A.) Cennet gibi: 10a/11.

cephâne (F.) Ateşli silâhlarla atılmak için hazırlanan her türlü patlayıcı madde: 52a/12.

cevâb (A.) Yanıt, karşılık: 2a/3, 4b/2, 6a/6, 13b/1,11, 24a/4, 25a/9, 32a/4, 32b/6, 34a/16, 34b/12, 39b/12, 42a/9,17, 42b/1,7, 44b/18, 47a/1, 47b/17, 48b/16, 53a/2, 53b/8.

cevâb vir-Yanıt vermek, karşılık vermek: 6b/13, 11b/4, 20a/2, 25b/3,13, 34b/11, 35a/2, 39b/16, 41a/8,9, 42a/5, 42b/14, 45b/4, 46a/3, 53a/4, 53b/11.

cevâbnâme (A.) Cevap olarak yazılan yazı: 25a/1, 25b/7, 26a/2,4.

cevâhir (A.) Cevherler, elmaslar, kıymetli taşlar: 50a/17.

cevelân (A.) Dolaşma, gezinme: 22b/2,18, 33a/14.

cevşen (F.) Örme zırh, vaktiyle giyilen savaş elbisesi: 1b/5.

cevşen-gîr Zırh giyen: 36b/11.

cezîre (A.) Ada, denizde: 6a/19, 7a/17, 44b/7,9,16, 45a/9,14, 45b/1,9,13, 46b/7,11,13,16, 47a/12, 47b/2, 48b/1,2, 49a/3,4,19, 52a/3,4, 53b/4,13, 54a/derkenar.

cezîre-i bi-karâr Kararsız yer: 46b/12.

cezîre-i nâ-bedîd Kayıp ada: 45a/7, 45b/8, 54a/10.

Cezîre-i Şîrân Aslan adası: 6b/1,4.

ciger (F.) Ciğer organı.

ciger-dâr (F.) Yürekli, cesaretli: 40a/12.

cigerdârlık Yüreklilik: 10a/4, 17b/11, 41a/15, 46b/3.

cigergâh (F.) Ciğerin bulunduğu yer: 36b/3.

ciger-küşe (F.) Evlât, sevgili: 5b/5, 8a/12, 11b/6, 39a/9, 40a/14, 51a/5.

cihân (F.) Dünya, âlem: 2a/7, 3b/3,5, 14a/5,6, 21b/15, 22b/7, 26a/9, 28b/10, 29b/5, 35b/19, 36b/5, 40a/6, 41a/9, 44a/8,9, 46a/7.

cihângîr (F.) Cihanı, dünyâyı zapteden: 2a/1.

cihângîrlik Dünyayı zaptetme, hükmü altına alma durumu: 23a/6, 24a/6.

cilasun, celasun (Moğ.) Kahraman, bahadır, cesur kimse: 8a/7.

celasun, bkz. cilasun.

cild (A.) Bir eserin, birbirinin devamı olarak birkaç kitap halinde basılan kısımlarından her biri, kitap: 1b/1, Derkenar.

civân (F.) Genç, delikanlı: 2a/11, 17b/15.

cübbe (A.) Sarıklı din adamlarıyla bâzı yaşlı kimselerin giydikleri uzun üstlük: 15a/13.

cüdü (F.) Ayrı düşmüş, uzak kalmış.

cüdü ol-Ayrılmak, ayrı kalmak: 4b/14.

cümle (A.) Bütün, hep: 5b/8,9,14, 7a/16,17, 8a/15, 8b/4, 11b/8,9, 14b/5, 19b/16, 20b/2, 23b/1,2, 28a/16, 29b/1, 32b/8, 34b/15, 35a/10, 36a/12, 38a/1, 38b/6,7,11,17,19, 40a/17, 41a/6,13,15, 42b/8, 43b/17, 44b/14, 45a/6,16,17, 46a/10,15, 48a/15, 48b/3, 49a/4, 50a/18, 52b/1,5.

cür'et (A.) Cesaret, atılganlık, yiğitlik.

cür'et et-Ataklık etmek, yüreklilikle davranmak: 6b/14, 9a/3, 9b/19, 23a/6, 44b/11, 45b/8.

-Ç-

çabuk (F.) Çabuk, seri.

çabukluk it-Çabuk olmak: 33a/17.

çağır-Birinin gelmesini kendisine yüksek sesle söylemek, seslenmek: 25a/14, 34a/17, 43a/18.

çağırt-Çağırmak işini yaptırmak: 43a/17.

çağla-Coşkun bir şekilde ses çıkararak akmak: 4a/17.

çāk (F.) Yarık, yırtık: 26a/19, 31a/4.

çal-Başkasının malını gizlice almak, hırsızlık etmek, aşırmaq: 16b/13, 18b/10.

çaldır-Atmak: 34a/6.

çalış-Bir şeyi oluşturmak veya ortaya çıkarmak için emek harcamak, çalışmaq: 40a/18.

çar Rus imparatorlarına ve Bulgar krallarına verilen unvan: 14b/16.

çāre (F.) Çare, çözüm yolu: 11b/14, 14a/15, 32b/4, 34b/10, 42a/2, 43b/16, 44a/19, 54a/9.

çāre bul-Çözüm yolu bulmak: 14b/8, 15a/2, 29b/3, 36b/1, 46a/5.

çāre et-Çözüm olmak: 29b/4, 46b/8, 53a/8.

çāre ol-Çözüm olmak: 13b/5, 36a/17.

çarḥ (F.) Çark, felek: 51a/11, 51b/4,5.

çarp-Hızla değmek, vurmak: 23a/19.

çarpın-Çırpınmak: 31a/9.

çarşu Dükânların bulunduğu alışveriş yeri: 18b/4, 20b/19.

çatıl-Çatmaq işine konu olmak: 14a/13.

çatla-Parçaları ayrılıp dağılmayacak biçimde yarılmak: 51b/6.

çehre (F.) Yüz, sima: 50b/19.

çek-1. Yüklenmek, üzerine almak, etkisi altında bulunmak: 43b/13, **2.** Bir duyguyu içine yaşatmak: 6a/15, **3.** Bir şeyi bir yerden başka bir yere almak: 38a/13.

çekiç Çivi çakmak, madenleri dövmek gibi işlerde kullanılan ve bir sapla dövecek bir maden bölümden yapılmış: 29a/8.

çekil-Bir yere geçmek, bir yerden uzaklaşmak: 3b/19, 5b/15, 31b/2, 51b/3.

çemenzār (F.) Çimenlik: 10a/11, 35b/10.

çēne (F.) Çene: 40b/18.

çeri Asker: 10a/16.

çeşm ü gūş (F.) Göz ve kulak: 31b/5.

çevgān (F.) Cirit değneği: 23a/17.

çevir-Çevirmek, döndürmek: 20a/6, 21a/17, 27b/16, 40a/8, 41a/11, 42a/10, 46a/14, 51b/12.

çık-1. Dışarı çıkmak: 1b/8, 10b/15, 12a/13, 21a/19, 28b/15, 30a/3, 30b/7, 33a/8, 45b/11, 46a/18, 46b/2, 47a/14,18, 52a/19, 53b/15, **2.** Yukarı çıkmak, üste çıkmak, yükselmek: 13a/15, 30b/1, 33a/12, 48a/4, 49a/15, 51b/8,**3.** Ortaya çıkmak, belirlemek: 2a/12, 8b/10, 10b/19, 23a/18, 31a/1,6,31b/12,17, 34a/3, 51a/6, 52b/6, **4.** Gitmek: 10a/14, 21b/2,17, **5.** Ayrılmak: 18b/3, 22b/15,26a/17, 28a/18, 29a/2, 52a/19, **6.** Ayak basmak: 6b/5, 10b/10,16,17, **7.** Kurtulmak: 11b/9, 28b/17, **8.** Başka türlü davranmak: 12b/8, 19b/17, 38b/7, **9.** Sesini yükseltmek: 22a/4, **10.** Sonuca ulaşmak: 35a/2, 51b/3.

çıkagel-Beklenmedik bir anda gelmek: 17b/14, 48a/14.

çınla-Yankı vermek: 11b/18, 49a/18.

Çift Birbirini tamamlayan iki tekten oluşan: 41a/2.

çocuk Küçük yaştaki oğlan veya kız: 17a/2.

çok Pek, fazla, çok: 3a/17, 4b/12, 5a/1, 13a/19, 13b/4, 14b/8, 16b/11,12, 17a/12, 21a/12, 35b/10, 36b/7, 50a/16, 50b/13, 52a/2, 53b/11.

çoğı 1.Çoğu zaman, çok defa: 5b/18, 42a/14, **2.** Çok kimse: 6a/2.

çok geç Kısa bir süre sonra: 35b/14.

çokça Çok olarak: 2a/12.

çoklık Sayı veya ölçü yönünden çok olma durumu, kesret, ekseriyet: 8a/10, 19a/4, 42b/12.

çök-Üzerinde bulunduğu yere yıkılmak, oturmak: 19a/6.

çözme-Çözmek işi: 14b/14, 15a/8.

çubuk Sütleğengillerden, içi delik olan dalları çubuk gibi kullanılan bir ağaççık: 22a/4.

çün (F.) Çünkü: 6b/13, 9a/18, 9b/4,1, 11a/6, 11b/10, 15a/19, 19b/4, 23a/7, 24a/19, 29a/13, 30a/19, 30b/3,5, 31a/6, 40a/18, 45a/9,18, 48a/6, 52b/10.

çünkü (F.) Nitekim, çünkü: 4a/17, 9a/6,11, 11a/11,14,18, 13a/9, 15a/18, 16a/4, 16b/9, 18b/9, 20a/19, 24b/13, 25b/15, 26a/15, 27b/15, 29b/11, 33a/9, 34a/4, 43a/4, 44b/6, 47b/17, 48b/3,15, 52b/12, 53a/1,13.

-D-

da/de Da, de (bağlaç) dahi: 1b/7, 4b/11, 5a/5, 6a/4,9, 6b/7, 8a/1,6, 8b/17, 12b/12, 15a/4, 17a/13, 17b/17, 18a/5, 20b/7, 22a/13, 23b/1, 24a/11,14, 25a/5, 26b/6, 27b/2,6,8, 32a/3,16,18, 34b/2,7, 35a/3, 40a/2, 41a/2,7, 44a/15, 46a/7, 47a/15, 48b/5, 49b/1, 51a/3, 52b/19, 53a/15.

dād İntikam: 38a/2.

dāfi' (A.) Defeden, uzaklaştıran: 12b/16.

dağ Yer kabuğunun çıkıntılı, yüksek, eğimli yamaçlarıyla çevresine hâkim ve oldukça geniş bir alana yayılan bölümlerine verilen ad, dağ: 4a/3, 5a/6, 5b/16, 17b/7, 19b/19, 30a/9,12, 31b/7, 43b/6, 49b/18.

tağ etegi Dağ yamacının alt bölümü: 14b/11.

dağıl-Toplu durumda iken ayrılıp birbirinden uzaklaşmak: 8a/5, 25b/11.

dahı da, de; dahi; daha, hâlâ: 1b/6, 4b/17, 6b/1,10, 8b/2, 12a/1, 16a/1, 17b/18, 22b/1, 30a/8, 34a/2, 35b/3, 37b/1, 38a/6, 48a/1, 49b/15, 52a/2.

dāhil (A.) İçeri giren, iç, içeri: 33b/19.

dahme (F.) Mezar, kabir, türbe: 13a/9, 13b/7, 48b/2, 50b/6, 51b/9, 52a/19.

dahme-i Cemşid Cemşid'in mezarı: 13a/8,11,14,18, 13b/1,9,13,15, 14a/12.

dā'im (A.) Devamlı, sürekli: 13a/10, 42a/18.

dā'ima (A.) Devamlı, sürekli olarak: 45a/13, 52a/8, 52b/19.

dal Kılıcını çekmiş olarak, yalın.

dal hançer ol-Hançeri çekerek:7a/4, 28a/10.

dal-tiğ (F.) Kılıcını çekmiş olarak, yalın kılıç.

dal tiğ ol-Kılıcını çekmek, yalın kılıç olmak: 6b/18, 9b/15, 16b/9, 31a/10, 37a/15, 49b/16.

dal-Kendini bilmez duruma gelmek, kendinden geçmek: 30b/1.

dāmād (F.)Güvey: 25a/15, 23b/15, 35a/7, 36a/2, 42a/12.

dāmādlık Güveylik: 29a/16.

damak Ağız boşluğunun tavanı: 3a/14.

dāmen(F.) Etek, kenar: 7a/13, 25b/9,28b/17.

dāne (F.) Tane, adet: 25a/3, 34b/4, 45b/7, 46a/17.

daniş-Bir iş için bilgi veya yol sormak, istişare etmek: 20a/9, 40b/8.

dārāt (F.) Debdebe, tantana, şan, gösteriş: 46a/10.

darb (A.) 1. Vurma, dövme, **2.** Kapı.

darb-ı çevgān Değnek vurma: 23a/17.

darb-ı derbend Kale kapısı: 9a/1.

dāre (F.) Vazife, görev: 44b/19.

dārū (F.) İlaç, deva: 35b/13,14, 44a/5.

dārū vir-İlaç vermek: 34b/9, 38a/18, 44a/1, 53a/2,11.

da'vā (A.) Bir şeyi iddia etme, hak arama, dava: 2a/11,12, 28b/1, 32a/16.

da'vā eyle-Hukuki korunmanın bir hüküm ile sağlanması için yargı organlarına başvurmak: 27a/4, 29b/16.

da'vā-ı murād Gayeyi dava edinmek: 40a/13.

da'vācı (A.) Dâva açan kimse: 18a/12, 21a/11, 22a/5.

da'vet (A.) Çağrı, davet.

da'vet eyle-Çağırarak, davet etmek: 24a/14,18, 27a/6.

da'vet it-Çağırarak, davet etmek: 6a/17, 7a/18, 41b/19, 45a/10.

da‘vetnāme (A.) Yasal bir iş için gönderilen çağrılık: 24a/19.

davran-Bir işi yapmaya hazır olmak, hazırlanmak: 10b/15.

dayan-Bir yere yaslanmak, kendini dayamak: 30b/14.

daye (F.) Sütüne, çocuğa bakan dadı: 32a/7.

de, bkz. da.

dede Büyük babadan başlayarak geriye doğru atalardan her biri, ata: 3b/16, 4b/4,9, 14a/8, 18a/11, 30a/1, 36a/10, 37a/8, 42a/7, 43b/5, 46a/6, 50b/5,6.

def‘ (A.) Kovma, savma: 8b/17, 53a/8.

def‘ eyle-Kovmak, savmak: 33a/4.

def‘ it-Kovmak, savmak: 25b/17,18,19, 33a/10, 44a/7, 45b/3, 46b/8.

def‘ ol-Savuşmak, çekilip gitmek: 54a/12.

def‘a (A.) Kere, kez: 20a/13, 42b/13.

defin (A.) Gömülmüş, gömülü: 16a/3, 17b/18.

deger Bir şeyin önemini belirlemeye yarayan soyut ölçü, bir şeyin değdiği karşılık, kıymet: 2b/10.

degül Değil: 3a/4, 8b/9, 17a/2, 22b/19, 23a/3, 24a/2, 27a/1, 32a/18, 34a/15, 34b/3, 53b/10.

değiş-Çok değer vermek: 40a/17, 43a/3.

dehliz (A.) Hol, koridor: 51a/10.

dehr (A.) Dünya, zaman: 36a/9.

delükanlu Çocukluk çağından çıkmış genç erkek: 39b/18.

delil (A.) Kanıt: 43a/5.

dellāl (A.) Bir şeyi duyurmak için bağırان kimse, tellal: 19a/13,15, 19b/4.

dem (F.) 1. An, zaman, vakit: 3a/16,19, 4a/1,12, 8a/12,16, 10a/2, 11a/12, 12b/10, 13a/4,13b/6, 15a/12, 22a/18, 22b/5, 29a/2, 30b/15, 31a/2, 31b/6, 32a/12, 32b/4, 33a/8, 33b/10, 34a/4, 34b/2, 36a/14,16, 37a/10, 40b/7, 41b/2, 43b/3, 44b/1, 45b/7,15, 46a/16, 46b/5,19, 47a/7, 48a/9, 48b/12, 49b/1, 51a/12, 2. Soluk, nefes: 27b/18, 30b/13,15.

dem çek-Kanını emmek: 26b/17, 30b/9,12,18.

dem-nerre Erkek kanı: 49a/3.

dem-beste Nefesi bağlanmış, susmuş, soluğu kesilmiş: 34a/4.

demür Demir: 51a/7, 51b/1.

depe Tepe: 30a/12.

depre-Hareket ettirme, kımıldatma: 7a/2, 49b/15.

depre tut-Hareket ettirmek: 33a/18, 37a/15.

der-aķab (F.) Hemen arkasından: 15b/3.

derbend (F.) Dar, dar geçit, dar boğaz: 4a/1, 5a/6, 8b/6, 9a/1,11,12,13, 9b/3,6, 10a/7.

derd, dert (F.) Dert, sıkıntı, keder: 33a/10, 43b/9, 45a/16.

derd-mend (F.) Dertli: 15a/6, 17a/4.

dere Genellikle yazın kuruyan küçük akarsu ve bunların yatağı: 9b/1.

deri Cilt, ten: 40b/18.

dermān (F.) İlaç, çare, deva: 45a/16.

der-miyān (F.) Ortada olan şey, arada: 7a/13.

dert bkz. derd.

derūn (F.) İç, içeri: 19b/9, 37a/11, 40a/11.

derūnī (F.) Gönülden, içten: 36b/18, 45b/6.

deryā (F.) Deniz: 6b/5,9, 10b/7, 30b/1, 36a/13, 42a/8, 47a/9.

dest (F.) El: 15b/16, 49a/17.

dest ur-El vurmak: 2b/16, 6b/8.

destān (F.) Hikāye, kıssa.

destān ol-Dillerde dolaşmak: 28b/11.

destūr (F.) İzin, müsaade: 7b/3.

deve Deve, çöle uygun hayvan: 37b/7.

devlet (A.) Saltanat, hüküm sürme: 5b/4, 6a/8, 11a/1, 11b/12, 19b/11, 21a/14,15,19, 23b/9, 35a/4, 38b/9, 43b/4,8,15, 44a/10, 44b/1,3, 45b/14, 53a/6, 53b/9.

devr(A.) Dönme, dolaşma.

devr et-Dönmek, dolaşmak: 9a/19.

devr eyle-Dönmek, dolaşmak: 12a/18.

devşir-Toplamak, dermek: 12b/18.

di-Demek, söylemek: 2a/11,12,14, 2b/3, 6a/19, 8a/6, 8b/18, 9a/5, 11a/2, 13b/2,7, 16b/1, 17b/1, 19b/15, 21a/18, 21b/7, 22a/13, 23a/16, 24a/2, 25b/3,7, 26a/4, 27b/1, 29a/2, 29b/3, 32a/19, 35b/19, 37a/6, 38a/6, 41a/12, 43a/7,12, 44a/1, 44b/3,10, 45b/19, 46b/7,9, 48b/19.

dib Dip, en alt: 22a/15,19, 37a/15, 40b/18.

dibelik Bütün, varolanın tümü: 20a/11, 50b/1.

didigin Adı verilen, sayılan, kabul edilen: 13b/12, 42a/12.

didikde Denildiği, söylenildiği zaman: 2a/3,4,6, 2b/1, 3a/18, 4b/2,10, 6a/4, 6b/2,11, 7b/2,3, 12b/3, 19b/12, 21a/15, 22b/5, 29b/1, 37a/14, 38a/1, 40a/1, 44a/8, 45a/18, 45b/7, 47a/1.

dik-Dikmek, dik olarak durdurmak: 4a/10, 5a/9, 24b/19, 48b/9,11.

diḳkat (A.) Dakiklik, ehemmiyet verme, ince eleme, ince arama: 35a/18.

dil Lisan, dil: 28b/11, 34b/6.

dil-güşā Gönül açan, iç açan, kalbe ferahlık veren: 4a/2, 12b/14.

dil-teng ol-Yüreği sıkışmak, gönlü daralmak: 25b/13.

Dilāver/dilāver (F.) 1. Yiğit, cesur: 1b/6, 8a/16, 18a/10, 20b/15, 24a/8, 27a/7,10, 34a/13, 34b/13, 36b/13, 50b/9, 51a/17, 51b/7, 53a/7, 53b/12. **2.** Özel isim: 1b/3,10,12,13, 2a/13,19, 2b/7, 3a/6, 7a/11, 7b/3, 8b/18, 15b/12, 16a/8, 35b/3, 52a/7.

dilbazlık (F.) Güzel söz söyleyen, konuşkan.

dilbazlık id-Konuşmasıyla kandırmak: 8a/18.

dile-İstemek, dilemek: 7b/16, 11a/15, 18b/2, 27b/4, 28b/7, 40b/15, 48a/17.

din (A.) Din, Allah'a inanma ve ibadet etme sistemi: 47a/3,5.

din-i İslām İslam dini: 47a/4.

dinle-Dinlemek, kulak vermek: 52b/14.

diñlen-Dinlenmek, istirahat etmek: 2b/15, 7b/12.

diraht (F.) Ağaç: 12b/14, 47b/4.

diri Canlı: 16a/9,11.

dirig (F.) Eyvah, vah vah: 18a/5.

dirkenTam o sırada, diye düşünürken: 8a/7, 13b/19, 15a/1, 28a/8, 29b/9, 32a/1, 49a/14.

dişi Kadın, erkeğin karşı cinsi: 36a/12.

dīv (F.) Dev: 12a/4,19, 27b/12, 44b/8,12,14, 45a/15,44b/8,12, 48a/8.

dīvān (A.) Meclis, toplantı: 28b/5, 30a/4, 33b/19, 34b/16, 38b/17, 39b/15,17.

dīvān id-İdari işleri konuşmak üzere toplantı yapmak: 26b/10.

dīvān-ı cem' ol-Divanda toplanmak: 26b/10.

dīvāne (F.) Aklını kaybetmiş, deli: 16a/13, 26b/10, 34b/16, 38a/8.

dīvāne ol-Aklını kaybetmek, delirmek: 38b/6, 44a/9.

dīvānhāne (F.) Geniş sofa, büyük salon: 51b/14.

dīvār (F.) Duvar: 50b/18.

diyār (A.) Memleket, ülke: 1b/12,13,14, 5b/10,12, 17a/15, 18a/9, 20b/1, 23b/17, 25a/7, 27b/3,9, 36a/11, 36b/9, 37a/3, 38a/12,14, 38b/3, 41a/17, 41b/5, 42a/7, 44b/16, 45a/17.

diyār-ı ğarb Batı memleketi: 20b/19.

diyār-ı ser-ḥadd Sınır memleketi: 25b/12.

diyārbediyār (A.) Diyar diyar: 27b/6.

diye Herhangi bir yargıya vararak: 2a/12, 9b/15, 16b/8, 18a/1, 21a/15, 37a/6, 39b/13, 41a/12, 42b/4, 43a/8, 46a/2.

diyince Söylendiği zaman: 1b/13, 6a/7, 9a/4, 15b/15, 19a/5, 20a/6, 23a/9,13, 25b/8, 27a/4, 27b/17, 31a/18, 33a/2, 40b/10, 48a/12, 49b/11.

diyiver Hemen söyle: 20b/5.

diyü Diye, diyerek: 1b/11, 2a/17, 5a/5, 5b/7,12,15, 7b/13,19, 12a/4,7,10,11,13, 12b/9, 13a/2, 13b/6, 16a/2,4,13, 16b/4,8, 17b/18,20, 18a/3,17, 18b/4, 20b/15, 21a/3, 21b/14, 22a/13, 24b/9, 25a/1,11,15, 26a/10, 30a/2,4, 32b/4, 33b/19, 34b/7, 35b/1, 40b/1, 41a/15, 41b/17, 42a/8,11,13, 42b/2, 46a/3,5, 46b/15, 48b/5,8,11, 50a/12, 50b/10, 51a/1.

diz Diz, kaval, baldır ve uyluk kemiğinin birleştiği yer: 37a/10.

doğrı Karşı yönünce, doğruca: 30b/5, 42b/6.

doğun-Temas etmek, değmek, dokunmak: 31a/5, 40a/18.

dolaş-Gezmek, gezinmek: 19a/6, 50b/19.
doliş-Bir yerde toplanmak, bir araya gelmek: 9a/14.
dost (F.) Yakın arkadaş: 30a/17, 34a/6.
dost ol-Yakın arkadaş olmak, ahbab olmak: 44a/3.
dostlık (F.)Dost olma durumu, dostça davranış: 15b/16, 35b/7, 40a/4,17.
dostlık it-Yakınlık kurmak, dost gibi candan davranmak: 23b/3,5, 49a/17.
dök-Akıtmak, dökmek: 23a/14, 28a/2,5, 36a/13, 42a/8.
dön- **1.** Yüzünü çevirmek, yönelmek: 3a/3, 4a/6, 4b/3, 6b/17, 10b/14, 13a/10, 13b/6, 20b/9, 44b/3, 47a/2, **2.** Geri gelmek: 5a/2, 6b/17, 10b/17, 11b/7, 14b/9, 15b/7, 20a/4, 28b/2, 23b/8, 29a/13, 33b/1, 35b/16, 36a/18, 46b/11, 51a/14, **3.** Caymak, vazgeçmek: 21b/16, 25a/13, 28b/2, **4.** Kendi mihveriy veya başka bir şey etrafında hareket etmek: 51a/11, 51b/5.
döndür-Döndürmek, çevirmek: 20a/4.
dört-Dört: 8a/7, 8b/1,2,13, 15a/12, 24b/2.
du'ā (A.) Allah'a yalvarma, yakarma, yakarış: 13a/19, 39a/1, 52a/13.
du'ā al-İyi yapılan bir işle birinin hoşnutluğunu kazanmak: 4b/17,18, 45a/17.
du'ā eyle-Dua etmek, Allah'a yalvarmak: 13a/1, 38a/9, 45b/6.
du'ā id-Dua etmek, Allah'a yalvarmak: 7b/3, 14a/18, 18b/3, 21a/12, 22b/1, 24a/5, 30a/7, 33b/19, 37a/1, 38a/10, 43b/1, 45a/18, 50b/13,14.
duhān (A.) Duman: 30b/1, 51b/3.
dur-Durmak, bir yerde olmak: 4a/17, 15a/3, 20b/8, 22a/18, 23a/8, 27a/16, 27b/9, 28a/11, 31b/9, 36a/5, 37a/9, 41a/6, 51a/11.
duravarub İnat etmek, direnmek: 28a/12.
duy-İşitmek, duymak: 46a/9.
düğün Düğün: 24a/13,17, 29a/18, 29b/1.
düğün id-Düğün yapmak: 30a/6.
düğün ol-Düğün yapmak: 38b/18.
dükkān (A.) İçinde öteberi satılan oda, yer: 18b/19.
dün Bugünden bir önceki gün, dün: 19a/8.
dünyā (A.) Âlem, dünya: 23a/13, 24b/11,15, 25b/19, 28b/8, 31a/6, 44b/13, 48b/9, 49a/13, 52a/2,7,9.
dünyāya gel-Doğmak: 52a/10.
dürlü Türlü, çeşitli: 9b/4, 22a/3, 43a/4.
dürlü dürlü Türlü türlü, çeşit çeşit: 7b/6.
dürt-Ucu sivri bir şeyle hafifçe itmek: 29a/6.
düş- **1.** Düşmek: 6a/13, 10a/6,18, 10b/16, 11b/5, 12a/11, 13a/14, 27b/19, 31a/9, 31b/4, 33b/19, 46a/8, 49b/2,4, 51b/7, **2.** Koyulmak, yürümek, birlikte gelmek ya da gitmek: 4a/7, 9a/7, 10b/3,5, 12b/9,13, 15a/18, 15b/2, 20b/19, 23b/15, 31b/18, 38b/19, 39a/2, 41b/19, **3.** Başka yara geçmek, kaymak: 26a/6, **4.**

Tutulmak: 49a/19, 50a/2, **5.** Uğramak, kapılmak: 15b/19, 41b/10, 48b/17, **6.** Olumsuz bir duruma girmek: 14a/11, 19b/9, 25a/1, 32a/15, 33b/2, 43a/2, 50a/13, **7.** Fırsat çıkmak: 14b/3, 42a/19, **8.** Bulunmak: 20b/1, 26b/3, 40a/11, 46b/13, **9.** Yakışık almak: 32b/12, 40b/5, **10.** Yakışmak, uygun gelmek: 19b/16, 40b/10.

düşe yaz- Düşecek gibi olmak: 32a/7.

düşmān, düşmen (F.) Hasım, düşman: 8b/5, 32a/9, 34a/6, 35b/1, 46a/7, 14, 46b/6.

düşmān ol-Hasım olmak: 43b/12, 18.

düşmānlık (F.) Düşmanca duygu veya davranış: 41b/17.

düşmen, bkz. düşmān.

düve Boğaya gelmemiş, 1-2 yaşında dişi sığır: 2a/5.

düz-Dizmek, sıraya koymak: 15a/17, 51b/17, 52b/10, 53b/16.

-E-

ecel (A.) Yaşamın son anları, ölüm vakti: 32b/4, 40a/9, 10, 45b/10.

ecnebī (A.) Yabancı kimse, misafir: 23a/3.

ecr (A.) Bir iş, hizmet karşılığında verilen şey: 33b/4.

edeb (A.) İyi terbiye, naziklik: 28a/7.

ednā (A.) Pek aşağı, en bayağı, çok alçak: 22b/18.

efendi (Yun.) Buyruğu yürüyen, sözü geçen kimse: 15b/2, 13, 28b/5.

eger (F.) Eğer, şayet: 2a/12, 3a/7, 4b/10, 6b/1, 9a/15, 11a/9, 11b/3, 14a/14, 16a/12, 17a/19, 21b/12, 23a/12, 24b/18, 25a/9, 25b/2, 18, 27a/14, 28a/16, 19, 28b/7, 8, 29b/17, 19, 30a/13, 14, 16, 35a/1, 2, 35b/4, 38b/2, 39b/7, 40a/10, 40b/7, 41a/11, 44b/10, 12, 45a/16, 45b/14, 46a/8, 47b/15, 48b/13, 51a/4, 8, 53a/10, 53b/6, 12, 54a/13.

ehil, ehl (A.) Zümre, grup halk: 17b/2, 3, 4, 29b/1, 43b/9.

ehl-i dīvān Meclis halkı, divanda bulunanlar: 3a/2, 26b/10, 34b/16, 38b/17.

ehl, bkz. ehil.

ejder (F.) Büyük yılan: 26b/16, 30a/19, 30b/13, 15, 18, 31a/6, 8, 16, 19, 31b/7, 38a/14.

ejderhā (F.) Büyük yılan: 25b/9, 10, 26a/3, 7, 9, 16, 26b/7, 12, 14, 29b/9, 30a/5, 10, 30b/9, 2, 11, 12, 31b/8, 32a/2, 13, 32b/3, 36b/13, 48a/13, 50b/8.

ejderhākeş (F.) Yılan çeken: 50b/10.

ekser (A.) En çok, daha ziyâde: 48a/11.

ekşeri (A.) Eksere mensup, çok defa, çoğu: 50a/14.

-el (A.) Arabçadaki bu takının Türkçede karşılığı yoktur. İngilizcedeki “the” takısı ile birebir örtüşür.

el-İbrāhīm Özel isim: 51a/4.

el-kıssa Hikaye, rivayet: 10b/3, 43a/10, 46a/4.

el-mübârek Hayırlı, bereketli: 35a/11.

el El, kolun bilek kısmından itibaren avuç veya parmakları içine alan ve iş görmeye, tutmaya yarayan kısmı: 10a/17, 23a/10, 25a/3, 30b/12, 31b/16, 47b5, 49a/17.

el bağla-Saygı için ellerini göbeğinin üstüne kavuşturup durmak: 27b/17.

el birlik it-Birlikte davranmak, dayanışmak: 39a/17.

el çek-Vazgeçmek: 52a/10.

el kaldır-Birine vurmaya kalkışmak: 28a/1, 35b/12, 52a/14.

el öp-Saygı belirtisi olarak el öpmek: 21a/19, 22a/19, 23b/9, 26b/11.

el ur-Bir işi yapmaya yanaşmak ve başlamak: 14a/1, 51a/8.

el uzat-Birinden bir hakkı almaya kalkışmak: 18b/16.

elden git-Bir şeyi yitirmek, o şeyden yoksun kalmak: 43b/13.

eli altında ol-Buyruğunda olmak, istediği anda o şeyden yararlanabilme: 41a/16.

ele getir-Ele geçirmek: 17a/14, 19a/11, 43a/12, 46a/19.

ele gir-Ele geçmek, yakalamak: 16a/8, 17a/11.

eline al-Bir işi kendi yapmaya başlamak: 15b/6.

eline düş-Egemenliği, buyruğu altına girme: 26a/6, 32a/15, 43a/2.

eline şun-Elini uzatmak: 40a/4.

elinde ol-İsteyince o işi yapabilmek: 48a/14, 49b/8.

elinden al-Birin sahip olduğu bir şeyi yitirmesine sebep olmak: 20b/18, 27b/14, 32a/10, 37a/17, 53b/2.

elinden eyle-Eliyle yapmak: 40b/19.

elinden fırla-Kaçıp kurtulmak: 49b/9.

elinden iş gel-Becerikli, hünerli olmak: 40a/13.

elinden kurtul-Yirinden kaçmayı başarmak: 41a/3, 41b/15.

elinden tut-Yardım etmek; kayırmak: 7a/6.

elbetde, elbette (A.) Şüphesiz, mutlaka: 2a/16, 10b/1, 11a/9, 11b/3, 18b/8, 10, 25a/8, 26a/8, 27b/13, 29b/3, 42a/13, 42b/15, 44b/9, 54a/11.

elçi Temsilci, aracı: 25a/1, 18, 26a/5, 39a/15, 18, 39b/3, 6, 10, 11, 16, 18, 40a/19, 40b/4, 8, 9, 12, 16, 19, 41a/2, 17, 18, 19, 52b/10, 53a/4, 53b/16, 17.

elem (A.) Acı, ıstırap: 2a/15, 2b/3, 9, 3a/17, 5b/14, 7b/19, 9a/16, 10b/1, 11a/2, 13b/5, 14a/4, 7, 19, 36b/4, 37b/14.

elem çek-Acı çekmek, ıstırap çekmek: 20b/4, 21b/7, 23b/7, 24a/10, 24b/11, 25a/10, 25b/2, 14, 26b/14, 32b/6, 34b/11, 35a/1, 6, 38b/2, 40a/9, 19, 40b/4, 9, 42a/4, 42b/7, 46b/18, 48b/17, 49b/14, 53a/6.

elem vir-Acı vermek: 23b/3, 45a/13.

el-ḥamdüli'l-lah (A.) Allah'a hamdolsun, Allah'a şükür: 8a/7, 31b/16.

elli Elli rakamı, 50 sayısı: 15a/12, 48a/6.

elveda (A.) Allah'a ısmarladık, Allah'a emânet olun, esen kalın: 6b/16, 21b/18.

emân (A.)Yardım isteme, aman dileme: 47b/6, 48b/7.

emânet (A.) Emniyet edilen kimseye bırakılan şey, eşya veya kimse: 37b/8.

emir (A.) Emir: 25b/13, 38b/3, 40a/9, 43b/1, 45b/6, 47b/10, 50a/3.

emir eyle-Buyurmak, emretmek: 4a/1, 7a/16, 7b/10, 16a/7, 20a/4, 29a/18, 34a/6, 38b/18, 39a/12, 41a/15, 45b/7, 53b/15.

emir id-Buyurmak, emretmek: 20b/12.

emr-i muğarrer Kararlaştırılmış emir: 31a/18.

emr-i şehriyâr Hükümdar: 21a/8.

emîrâne (A.) Emîrcesine, emîr olana yakışacak surette: 24a/12.

‘emmizâde (F.) Amcaoğlu: 4b/1

eñ Üstünlük derecesi bildiren kelime, daha, pek: 15a/7.

encâm (A.) Nihayet, son: 42b/6.

enik‘ Çok memeli hayvan yavrusu: 13a/16.

enşâb (A.) Soylar, baba tarafından hısımlar: 8a/6.

envâ‘(A.) Neviler, türler, çeşitler: 12b/18.

er Erkek kişi, asker: 8b/4, 15a/1,6, 16a/10, 17b/8, 22b/19, 23a/14, 23b/9, 24b/13, 25b/19, 32a/18, 36b/9, 44a/7.

erbaş İhtiyaçları devletçe karşılanan onbaşı ve çavuş rütbesindeki asker: 39b/2.

ereñ Erkek, yiğit kimse: 2b/8, 11b/1,8, 13a/13, 13b/1, 22b/10, 29b/16, 50b/7,9,10.

erkân (A.) Bir topluluğun ileri gelenleri, büyükler, üstler.

erkân-ı devlet Devletin ileri gelenleri: 38b/9.

erkek Yetişkin adam, kadın karşıtı: 36a/12.

erlik Erkeklik, yiğitlik: 1b/4, 19a/4, 19b/3, 22b/10, 28a/16, 29b/8, 32a/17, 35b/4, 42b/12, 52a/2.

erzâk (A.) Yiyecek, içecek, yenilecek, içilecek şeyler, azıklar: 37b/5

Erzeng Özel isim: 24a/17, 25a/2,18, 26a/5,15, 38a/16, 39a/6,7, 39b/3,5, 41a/17, 41b/8, 52b/9, 53b/15,17.

esbâb (A.) Sebebler, bir şeye vasita olanlar: 22a/12.

esbâb-ı zar Örtü vasıtasıyla: 22a/15.

esbâb-ı harb Harb sebebi: 52a/17.

eşer (A.) İz, alâmet: 3b/15, 5a/1.

esir(A.) Köle, esir, tutsak: 21a/14.

esir eyle-Esir etmek, tutsak etmek: 48a/16,17.

esir it-Esir etmek, tutsak etmek: 7b/16, 48b/5.

esir ol-Esir edilmek, tutsak olmak: 18a/5.

eski Yeni olmayan, eski: 52a/3.

eşna (A.) Sıra, ara.

esna-ı kelam Söz sırasında: 8b/1.

esrâr (A.) Gizlenen ve bilinmeyen şeyler, aklın eremeyeceği işler: 20a/17.

eşheb (A.) Beyaz, kırat.

eşheb-tâzî Arap atı: 37b/2.

eşik Kapı boşluğunun alt yanında bulunan alçak basamak: 51a/1.

eşkâl (A.) Biçimler, sûretler: 43a/13.

eşyâ (A.) Nesnelere, türlü amaçlarla kullanılan, taşınabilir, cansız varlıklar: 6a/3, 53a/18.

et-Bir işi yapmak: 18a/4, 19a/11, 22b/8, 30a/16.

etek Dağ, tepe, yığın gibi yamaçlı şeylerin alt bölümü: 5a/7, 14b/11.

etmek Ekmek: 15b/14, 16a/8.

etrâf (A.) Taraflar, yanlar: 8b/4, 12b/15, 18b/19, 21a/5, 22a/10, 23a/2, 24a/13, 33a/13, 39a/12, 19, 48a/1, 50b/18, 51b/14.

etrâf-ı ‘alem Her taraf: 39a/12.

etrâf-ı eknâf Çevre: 39a/19.

ev Ev, hane: 8a/3, 18b/19, 33a/7.

evlâd (A.) Çocuk, çocuklar: 8a/6, 25a/4, 36b/5, 37a/9, 39b/1, 40a/14, 41b/17.

evlâd-ı Hamza Hamza'nın çocuğu: 5b/14.

evvel (A.) Önce, ilk: 7a/3, 12a/17, 17b/13, 19b/13, 16, 20b/13, 21b/1, 27a/1, 28b/19, 32b/3, 35a/2, 37a/15, 37b/11, 39a/9, 44a/14, 45b/10, 46a/4.

evvelâ (A.) Birinci olarak, her şeyden önce, ilkönce: 27b/1, 53a/7.

evvelden (A.) Önceden: 4b/4, 41b/14.

evvelen(A.) Birinci, ilk olarak: 2a/4, 20a/3.

evvelki (A.) Birinci, ilk: 44a/3.

evzâ‘ (A.) Haller, vaziyetler: 46b/3.

ey Nida için ve nidaya cevap için kullanılır; "hey, yahu, bana bak!" gibi mânâlara gelir: 22b/7, 2b/1, 4b/1, 8b/1, 12a/6, 13, 14b/15, 15b/1, 9, 16a/1, 8, 16b/9, 20b/10, 23a/9, 11, 25a/4, 32a/2, 12, 32b/7, 33b/3, 34a/19, 34b/3, 35a/1, 35b/17, 37a/2, 40a/1, 48a/5, 18, 50b/13.

ey/eydür Söylemek, demek: 5a/3, 9b/7, 16a/4, 19b/1, 23a/17, 24a/16, 33b/8, 34a/19, 37b/16, 39a/5, 45a/9, 46a/17, 47b/16.

eyit-Demek, söylemek: 2a/11, 12, 13, 3a/16, 18, 4b/8, 16, 5b/7, 13, 11a/16, 14b/15, 17a/4, 5, 10, 19a/7, 19b/14, 20b/12, 21a/14, 15, 18, 19, 22a/13, 26b/4, 15, 27a/1, 4, 32a/16, 35a/12, 37a/13, 44b/6, 45a/10, 47a/6, 14, 47b/10, 48a/18, 50b/3.

eyle-Yapmak, etmek, eylemek, kılmak: 7b/13, 23a/9, 44a/11, 18, 44b/2.

eylene-Beklemek, durmak: 32b/17, 47a/9.

eyü İyi, güzel, hoş: 1b/6, 17a/7, 18a/10, 20a/4, 7, 9, 22a/12, 24b/11, 25a/10, 25b/15, 26a/1, 9, 26b/4, 31b/13, 33b/7, 13, 38b/4, 14, 44a/7, 53b/14.

eyülik Yardım, lütuf:13a/17.
eyüce İyiye yakın: 18a/7.
eyüsi En doğru olanı: 13a/18.
eyvân (F.) Büyük sofa, divanhâne, salon: 25b/8.
eyvânsarây (F.) Saray sofası: 11a/17.
eyyâm (A. yevm-coğ.) Devirler, günler: 42b/5, 52b/8.
ez-Üstüne basarak veya bir şey arasına sıkıştırarak yassıltmak, biçimini değiştirmek: 22b/8, 28b/17.
ez-cümle (A.) Başlıca, belli başlıolarak, esas olarak: 16a/14.
ezîn-canib (F.) Buradan: 13b/14, 24a/15.

-F-

fâhîr (A.) Değerli, kıymetli: 23b/16, 38b/15.
fâi'de (A.) Yarar, fayda: 32b/2, 35b/2.
faķîr (A.) Fakirlik, yoksulluk: 29b/5.
fânî (A.) Ölümlü, geçici: 52a/7.
faşıl (A.) Fasleden, ayıran, bölen: 7a/1, 44a/9.
fedâ' (A.) Gözden çıkarma, uğruna verme.
 fedâ' it-Kıymak, gözden çıkarmak: 19a/15, 53b/3.
 fedâ'ol-Varsın gitsin, uğruna yok olsun: 44b/5.
 fedâ'-yı cân ol-Canını feda etmek: 22b/4.
fedâî (A.) Fedai, koruyucu, serdengeçti: 45b/7.
ferâġat (A.) Vazgeçme, bırakma: 11b/13.
 ferâġat it-Hakkından vazgeçmek, el çekmek: 14b/9, 25b/18, 30a/3, 41b/13.
 ferâġat eyle-Hakkından vazgeçmek, el çekmek: 7b/18, 46a/9.
ferâmüş (F.) Unutma, hatırdan çıkma.
 ferâmüş it-Unutmak, hatırdan çıkmak: 46a/16.
Feridün (F.) Pişdâdîlerin altıncı pâdişâhı olup Cemşîd sülâlesinden demirci Gâve'nin yardımıyla Dahhâk-i Mârî'yi öldürmüştür. Lâkabı Ferruh'dur: 25a/4.
feryâd (F.) Bağırma, haykırma, feryat.
 feryâd it-Bağırma, feryat etmek: 5b/3, 7b/11, 15b/3, 16b/4, 18b/17,18, 19a/10, 21a/4, 32a/6, 37b/17, 44a/8.
 feryâd figân eyle-Haykırmak, bağırma: 41a/18.
 feryâd figân it-Haykırmak, bağırma: 33a/2, 37b/17.
 feryâda başla-Bağırma, haykırmaya başlamak: 29b/11.
fesâd (A.) Fitne, kötülük, bozukluk: 20b/13, 54a/12.
 fesâd it-Fitne çıkarmak: 20b/16.

- fesād ol**-Fesat çıkarmak: 24b/16.
- feth (A.)** Açma, fethetme: 51a/1.
- feth eyle**-Açmak, fethetmek: 27b/5, 38a/12.
- feth it**-Açmak, fethetmek: 25a/8, 46a/6,7,15, 50b/5,9.
- feth-i murād it**-İsteklerini söylemek: 51a/4.
- fırila**-Hızla, birdenbire bulunduğu yerden çıkmak, ayrılmak: 49b/9.
- fırlat**-Hızla atmak, fırlatmak: 9b/9.
- fırşat (A.)** Uygun zaman, uygun durum veya şart, vesile, fırsat.
- fırşat bul**-Uygun zaman, durum veya şart elde etmek: 14b/19, 17b/6.
- fırşat düş**-Bir imkâna kavuşmak: 42a/19.
- fırşatın gözle**-En uygun şartı kollamak: 42a/18.
- fırşat vir**-Bir işi yapmak için uygun, elverişli şartı sağlamak: 29b/18.
- filhāl (A.)** O anda, hemen şimdi: 37b/4.
- figān (F.)** Izdırap ile bağırıp çağırma, inleme.
- figān eyle**-Acı ile bağırarak, inlemek: 41a/18.
- figān it**-Acı ile bağırarak, inlemek: 5b/3, 14b/5.
- figān kop**-Acı ile bağırarak, inlemek: 33a/2.
- fikr (A.)** Düşünce, fikir: 22b/15.
- fikir eyle**-Düşünmek: 32a/15, 34b/3, 44b/4, 46a/5,
- fikir it**-Düşünmek: 3b/17, 5a/4, 13a/7, 13b/12,18, 15b/13, 17a/16, 18a/11, 33b/14, 44b/2, 49a/7.
- filān (A.)** İstenmeyen durum veya söylenmesi sakıncalı özel adların yerine kullanılır, falan: 16b/5, 19a/9,14, 21b/5, 22a/13, 24b/12, 25a/6, 32a/1, 34a/2, 25b/7, 27a/2, 52a/10.
- firāk (A.)** Ayrılık, ayrılma: 14b/2.
- firār (A.)**Kaçma, savuşma.
- firār eyle**-İzinsiz veya nizamsız olarak ortadan kaybolmak: 31b/15.
- firāvān (F.)** Bol, çok: 7b/10.
- firūmāye (F.)** Sütü bozuk, alçak: 23a/5.
- fitne (A.)** Nifak, ara bozma: 54a/12.
- fitne-engīz (A.)** Fesat koparan, fesat çıkaran: 42a/16, 42b/16.
- fuḡarā (A.)** Fakirler, yoksullar: 33a/10.
- fur**-Vurmak: 35a/5.
- furtuna** Yağmur ve kasırğa getiren çok güçlü rüzgâr: 7b/9.

-G-

ḡāfil (A.) Çevresinden ve gerçeklerden habersiz bulunma: 19a/5, 34b/8, 35b/12, 47b/13, 47b/5, 48b/12.

- ġāfil ol**-Habersiz olmak: 2b/16, 9a/13.
- ġāfilen (A.)** Gafil olarak, habersizce: 26b/5.
- ġāh (F.)** Kah, zaman zaman, kimi zaman: 5a/13.
- ġā'ib(A.)** Yok olan, kayıp.
- ġā'ib ol**-Kaybolmak: 47b/15,17.
- ġalebe (A.)** Yenme, üstünlük.
- ġalebe eyle**-Yenmek: 24b/4.
- ġalebe it**-Yenmek: 1b/16, 2b/2, 3a/7, 21b/9, 22b/10, 23b/7, 25a/6, 27b/7, 54a/3.
- ġalebe ol**-Kalabalık olmak, kargaşa çıkmak: 21b/8, 25a/11, 25b/7.
- ġālib (A.)** Üstün gelen, yenen: 1b/6, 8a/8, 15b/12, 24b/4, 25b/3, 32a/17.
- ġālib gel**-Yenmek, üstün gelmek: 1b/16, 17b/17.
- ġālib ol**-Üstün gelmek, yenmek: 2a/2, 6b/1, 22b/19, 23a/12, 23b/3, 36b/13, 44b/14,15.
- ġāliba (A.)** Zannediyorum ki: 8a/8.
- ġāltān (F.)** Yuvarlama, yuvarlanan, tekerlenen.
- ġāltan it**-Yuvarlanmak: 34b/9.
- ġam (A.)** Üzüntü, keder: 15a/9, 34b/3.
- ġam yeme**-Tasa etmemek, üzülmemek: 28b/10.
- ġamḥar Çoban (A.)** Kederli çoban: 33b/10,11, 35a/7,10,12,14.
- ġamġin (F.)** Üzgün, gamlı.
- ġamġin ol**-Üzülmek, gamlanmak: 28b/5, 29b/10, 35a/3.
- ġanī (A.)** Zengin, varlıklı, bol, doygun.
- ġanī ol**-Zengin olmak: 50a/18.
- ġar (A.)** Mağara, in: 5a/9,10.
- ġarb (A.)** Güneşin battığı taraf, batı: 20b/19.
- ġarāyibān (A.)** Şaşılacak tuhaf şeyler: 50a/16.
- ġarib(A.)** Kimsesiz, zavallı: 3a/17.
- ġarḳ (A.)** Suya batma, boğulma.
- ġarḳ ol**-Boğulmak, batmak: 14b/8.
- ġarra (A.)** Ak, parlak, güzel, gösterişli, nümayişli, şatafatlı: 50a/16.
- ġavġa (F.)** Kavga: 2b/3,4, 16b/19, 17a/1, 23b/11, 28a/12, 41b/12, 42a/13, 42b/18, 43a/1.
- ġaybi (A.)** Göze görünmeyen şeylere ait, görünmezlik dünyâsına mensup: 4b/5, 10b/11.
- ġāyet (A.)** Son derece: 1b/4, 12b/17, 19b/11, 20a/12, 44b/19.
- ġayr, ġayrı (A.)** Başka, ayrı, artık: 9a/13, 13b/3, 16a/10, 21b/11, 23b/10,13, 24b/18, 25a/12, 27b/3, 30a/1, 31a/3, 34a/16, 34b/10, 38b/3, 46a/5, 47a/5, 54a/8.
- ġayrı, bkz.ġayr.**

ġayret (A.) alışma, aba: 8b/18, 31b/7, 37a/10, 45b/6.

ġayret al-Yüreklenmek, cesaret almak: 52a/8.

ġayrete düş-aba göstermek: 40a/11.

ġayrete gel-Bir işi yapmaya veya bitirmeye özenmek: 25b/6, 32a/17.

ġayret it-çalışmak, çaba göstermek: 2b/11, 9a/15, 10b/4, 31b/4,10.

ġazā (A.) Din, Allah uğrunda savaş: 6b/6, 34b/7, 38b/14, 50a/2,7.

ġazā eyle-Savaşmak: 52a/13.

ġaz Normal basınç ve sıcaklıkta olduğu gibi kalan, içinde bulunduğu kabın her yanına yayılmak ve bu kabın iç yüzeyinin her noktasına basınç yapmak özelliğinde olan akışkan madde.

ġaza gel-Öfkelenmek, kızmak: 6a/12.

ġazab (A.) Öfke, kızgınlık: 10b/12, 28a/2, 37a/7,16, 40b/13, 41a/1, 49b/15.

ġazaba gel-Öfkelenmek, kızmak: 2b/5, 9b/11, 15b/9, 16a/6, 17b/16, 27b/13, 39a/8, 44a/12.

ġazab it-Öfkelenmek, kızmak: 38a/6.

ġazanfer (A.) İri arslan, (Özel isim): 16a/7,13, 17a/2,5.

ġazele Özel isim: 4a/4, 6a/14, 6b/3, 8a/1, 9a/8,10, 10a/13, 10b/5,18, 11b/10, 13b/14, 14b/1,4, 36a/15,19, 36b/3,15, 37a/6, 37b/6,7,15, 38b/6,7,8, 39b/14,16.

ġazele ‘Ayyār Özel isim: 10a/6,37b/2, 38a/6,10, 39b/15.

ġazla-Kaçmak: 49a/16.

ge-1. Bir şeyi bundan böyle yapma durumunda olmamak: 5b/7, 19a/1, 33b/15, **2.** Bir yerden başka bir yere gitmek: 8b/7, 9a/3, 13b/17,19, 19a/9, 23b/5, 24a/12, 26a/18, 26b/17, 34b/15, 35a/11, 35b/14, 42b/1, 45a/2, **3.** Aşmak, geride bırakmak, harcamak: 19b/6, 21b/3, **4.** Yaşamak, oturmak, kalmak: 1b/11, 7a/12, 7b/5, 27a/8, 28b/12, 38b/16, 39b/18, **5.** Uğraşmak: 39b/12, 34b/16, **6.** Bir ihtiyacı eldeki imkânla karşılamak: 8b/3, **7.** Etmek, yapmak: 11b/15.

gein-Yaşamak iin gerekeni sağlamak: 38b/4, 53b/1.

gel-Gelmek, bir yere varmak: 3b/10,12, 4a/11, 5a/8, 7a/7,10, 9b/1, 8a/8,12, 11a/8,13, 11b/2, 12a/2, 13a/6, 13b/3,18, 15a/6, 15b/7, 17b/7,17, 18a/16, 19a/19, 21b/11, 22a/13, 25a/18, 26a/6,13, 26b/8, 27a/7, 27b/2, 28b/3,5, 30a/19, 30b/6, 31a/17, 33a/3, 34a/16, 34b/6, 36b/10, 37b/9,15, 40a/3, 40b/7, 42a/10, 43b/4,9, 44b/3, 46a/9, 47a/6, 53b/1.

geledursun Gelmeye devam etmek: 9a/9.

gelevüz Gelelim: 46b/11,17.

gemi Su üstünde yüzen, insan ve yük taşımaya yarayan büyük taşıt: 6b/4, 7b/7,8,10, 18b/20, 45a/19, 45b/1,15, 46a/17, 47a/13, 50a/3,6, 52b/5,7.

genç Yaşlı olmayan: 20b/15.

gene Yeniden, tekrar: 16b/13, 22b/14, 23a/12, 23b/4,6,8, 25b/10, 27a/10, 29a/18, 31a/12, 33a/3, 33b/6, 37b/15, 38b/17, 43a/2, 44a/5, 45b/17, 46b/8, 47b/12, 53a/15, 53b/3,6.

gerçi (F.) Her ne kadar, ise de: 2a/8, 2b/2, 5b/10, 12a/11, 30b/9, 45a/11, 49b/14.

gerçek Aslına uygun nitelikler taşıyan, sahici: 34b/7, 35b/7, 54a/1.

gerdan (F.) Boyun, gerdan: 6a/13, 31a/11.

Gerdesh Özel isim: 39b/2, 41b/2, 52b/17, 53b/19.

gerdekâne Gelin ile güveyin düğün gecesi başbaşa kaldıkları oda, zifaf odası: 38b/19.

gerek-1. Lazım, gerek: 7a/14, 8a/9,13, 10b/6, 14a/5,17, 17a/18, 34b/11, 38a/6, 40a/4, 42a/2, 49a/8, **2.** Çekimli fiillerden sonra gelerek gereklilik eki (-malı,-meli) görevini görür: 20a/3,16, 22b/19, 23a/7, 32a/17, 39b/19, 40b/17, 41a/19, 43b/2,15, 47b/13, 54a/derkenar.

geregi gibi Nasıl olması gerekli ise öyle: 20a/5, 31a/13.

gergedan (F.)Gergedangillerden, sıcak ülkelerde yaşayan, burnunun üstünde bir veya iki boynuzu bulunan, kalın derili, saldırgan bir hayvan (Rhinoceros indicus): 19a/12,15, 19b/5, 35a/12.

gerü, bkz. girü.

getirt-Getirtmek: 18a/8, 20a/10, 20b/12, 32b/9.

getür-1. Getirmek, ulaştırmak: 1b/9, 3b/1,8, 5b/13, 6a/17, 6b/7,10, 7a/19, 8a/3, 12a/6,7, 12b/14,19, 14a/8, 14b/19, 15b/5, 16a/11, 16b/1,2,7,18, 17a/14,18, 17b/1,13, 18a/19, 19a/7, 21a/7, 21b/6, 22a/2,8, 23b/16, 25a/3, 32a/4, 37b/3, 43a/5, 44b/17, 46a/19, 47b/12, 48a/12, 50a/4,19, 50b/2,14, 52b/5, derkenar, **2.** Toparlamak: 35b/16.

getürebil-Getirebilmek, ulaştırabilmek: 19a/11.

getürevüz Getürelim: 43a/12.

gez-Bir yerde dolaşmak, yürümek: 1b/15, 13b/8, 18b/4, 20b/20, 27b/6, 36b/9, 51a/1.

gezdür-Tanıtmak amacıyla dolaştırmak : 19a/17.

gılâf (A.) Kılıf, kın: 12b/4.

gibi Gibi, -e benzer: 3a/10, 9b/10,16, 12b/2, 17b/20, 23b/13, 30b/17, 31a/7,12,13, 36a/2, 37b/18, 38a/7, 40b/13, 41a/2, 44a/3, 44b/1, 48a/3, 50b/8, 53a/16, 53b/10, 54a/6.

gice Gece: 4a/3, 7b/9, 18b/20, 19a/3,8, 21a/15, 22a/5, 28b/12, 34a/19, 34b/5,12,14.

gice gündüz Aralıksız, geceli, gündüzlü: 36a/3.

gicelik Yatakta giyilen giysi, gömlek: 21a/11.

gidi Şaka yollu söylenen azarlama sözü: 18a/1.

gine, bkz. gene.

gir-Dışarıdan içeriye girmek: 4a/9,13, 5a/11, 6a/11, 6b/4, 7b/8, 10b/11,17,18, 11a/8,10,19, 11b/2,3,17, 12a/2,3, 12b/10, 13a/17, 13b/15, 14a/12, 14b/13, 16b/10, 17a/11, 18a/8, 18b/10,12, 21a/1, 21b/8, 22b/16,17, 23a/6, 24b/4,15,

28b/7,19, 35a/4, 36b/18, 38a/9,18, 39a/1, 43a/16, 46a/17, 47a/12, 47b/2, 51a/12, 51b/4,10,13, 52b/4,7.

giriftâr (F.) Yakalanmış, tutulmuş.

giriftâr ol-Yakalanmak, tutulmak: 20b/1.

girü Geri, sonra: 9a/16, 11a/5, 11b/6, 12a/11,13, 29b/9, 32a/3,12, 46b/11,13, 47a/8, 48b/13, 51a/14, 51b/3.

git-1. Uzaklaşmak, gitmek, bir yere doğru yönelmek: 3b/7,19, 4b/7, 5a/5,8, 5b/12,15,18, 6a/9, 6b/15, 7b/12, 9a/11, 11a/19, 11b/19, 12a/2, 13a/18, 13b/7, 14b/1,3,9,10,12, 15a/4, 16a/2,15,19, 16b/2, 17a/5, 18b/2,3, 19a/1, 21b/18, 26b/7, 27a/2, 27b/11, 29b/6,16, 30b/4,5, 31a/18,19, 31b/3,18, 32a/14, 32b/2,4, 34b/14,19, 35a/17, 35b/10, 36b/3,5,7,17, 37b/6,15, 38a/5,15, 38b/3, 41a/4,8, 42b/8,19, 43b/14, 44b/8,9,10, 45b/7,8, 46a/10,17, 46b/5, 47a/12,18,47b/3, 48b/13, 49a/13, 49b/4,18, 51b/10, 52a/6, 53b/4, 54a/12, **2.** Bir yerden veya bir işten ayrılmak: 25b/11, 31b/2, **3.** Ölmek: 44b/12, 50b/15,52a/7.

giy-Giymek, giyinmek: 4a/14, 22a/15, 23a/3, 28b/15, 38b/6.

giydir-Giyme işini yaptırmak, giydirmek: 18b/1, 23b/16, 29a/14, 38b/16.

giyin-Kendi üzerine giymek: 52a/18.

giz Sır.

gize eyle-Gizlemek: 13a/5.

gizle-Gizlemek işi: 30b/19.

gizlen-Kendi kendini gizlemek, görünmeyecek şekilde saklanmak: 19a/9.

ğoş-, koş-Adım atışlarını artırarak ileri doğru hızla gitmek: 22b/12.

gögüs Vücudun boyunla karın arasında bulunan ve yürek, akciğer gibi organları içine alan bölümü: 27b/17, 41a/2, 51b/18, 53b/12.

gömül-Gömülmek, içine girmek: 9b/4.

gönder-Yollamak, sevk etmek, göndermek: 6b/3, 9a/10, 17b/19, 18a/19, 19b/6, 20b/8, 22a/12, 23b/14, 24a/14, 25a/2,9,19, 26a/3,5, 27a/6,11, 32a/19, 32b/1, 33b/12, 34a/3, 35b/5, 36a/15, 38b/2, 39a/13,10,15, 39b/3,7, 40a/9, 42b/18, 43a/16, 44a/2,7, 44b/11, 46b/7, 52b/10,13, 53a/3,13, 53b/4, 54a/11.

gönül Kalp, yürek, gönül: 2a/3, 3a/19, 6b/14, 20b/2, 23a/14, 33a/15, 35b/7, 40a/12, 42a/4, 46a/12,16, 47a/2,6,10.

gönülden çıkarma-Sevmez veya anmaz olmak: 11b/9.

gör- Görmek: 2a/8, 2b/19, 4a/10, 5a/4,9,11,18, 9b/14,19, 11b/14, 12b/12,15, 13a/2, 14a/2, 14b/13, 15a/10, 15b/7, 16b/4,11, 19b/5, 20a/16, 23a/18, 29b/6, 30a/19, 30b/18, 31b/9,11, 35a/15, 37b/11, 38b/2,8, 39b/18, 42b/8, 44a/18, 45b/6, 49a/2,13, 50a/9, 51b/4,14, 54a/9.

göre Uygun, elverişli, için: 2a/5, 18a/4, 33b/7, 34b/18, 35a/19, 39a/8, 51a/13.

görün-, görün-Görünmek: 48a/4, 49a/4, 49b/1, 50b/19.

görüş-Görüşmek: 3a/6, 5a/18, 5b/2,8,9, 7a/8, 35b/8, 38b/13, 42a/14.

görk Güzellik, gösteriş: 11a/7, 48b/15.

görüş-, bkz. görüş-.

göster-1.Göstermek, belirtmek: 22b/3, 26b/12, 28b/9, 34b/7, 37a/13, 38b/14, **2.**

Belirtmek, anlatmak: 34b/6, **3.** Sert bir biçimde karşılık vermek: 22b/11.

göt Kaba et, kış, popo: 27b/19.

götür-1. Taşımak, ulaştırmak veya koymak: 1b/8, 3b/6, 6a/4, 15a/18, 17a/13, 17b/7,17, 24a/19, 26b/9, 33b/2, 38b/15, 39a/1,2, 45b/1, 48a/6, 53a/14,

2.Tümüyle sahip olmak: 44b/8.

göz Göz: 5b/10,13, 7a/5, 14a/19, 15b/6, 18a/4, 19b/8, 23a/16, 27a/10, 30b/19, 31a/1,2,5, 34a/11, 35b/16, 36a/3, 36b/2, 40a/15, 44b/1,10, 51b/5.

gözden geçir-Durumu anlamak için incelemek, kontrol etmek: 34b/16, 39b/12.

gözi kork-Korkmak, gözü korkmak: 54a/8.

gözleri karar-Her şeyi göze almak: 27b/19, 28a/5.

gözlerinden öp-Çok sevme, canım ciğerim anlamında: 5b/2.

göziñ aç-Uyanık davranmak: 7a/5, 21b/3, 31b/13.

gözüm nūrı Sevgi anlatan bir seslenme: 41a/5, 45a/10, 47b/10.

gözüm öñü Görmekte olduğu yerde: 48a/15.

gözüne uyku girme-Hiç uyuyamamak, uykusuz kalmak: 18b/12.

göz göre Göz göre göre: 27a/14, 40a/15, 44b/1,10.

gözci Gözlemek veya gözetlemek işini yapan kimse: 18b/13.

gözet-Korumak, bakmak, özen göstermek, himaye etmek: 14b/18.

gözle-Bir şeyin olmasını veya bir kimsenin gelmesini beklemek: 30a/12, 31a/4, 42a/18.

gūlgūla (A.) Gürültü, şamata.

gūlgūla ol-Gürültülü olmak: 19a/18.

gūbār (A.) Toz: 11a/5.

gūnā (F.) Tür, nevi, çeşit: 43a/5.

gūrbet (A.) Gariplik, yabancılık: 5a/13.

gūrur (A.) Boş şeylere güvenerek aldanma, kibir: 13b/4, 52a/5.

gūşşā (A.) Keder, kaygı, tasa: 41b/19.

gūş (F.) Dinleme.

gūş id-Dinlemek: 39b/13.

gūc Darılmak, incinmek, alınmak: 14a/9.

gūcen-Birinin beklenilmeyen bir davranışı veya sözü karşısında kırgınlık duymak, üzülmek: 36b/5.

gūç Güç, kuvvet, takat: 14a/3, 17a/13, 19a/11, 23a/18, 25a/13, 28a/11, 30b/14, 46a/19, 53a/19.

gūç it-Kuvvet göstermek: 3b/13, 41b/6.

gūç ol-Güç göstermek: 3b/13.

gūcine gel-Gönlü kırılmak, onuruna dokunmak: 36b/4.

göl-Gölmek, neşelenmek: 14a/7,16, 25a/13, 38a/3, 40a/1, 41a/1, 46b/9,18, 53b/8.

gülle Eskiden som taşveya demirden, yuvarlak bir biçimde yapılırken, günümüzde çelikten silindir biçiminde, bir ucu sivri olarak yapılan top mermisi: 9b/16.

gün Yirmi dört saatlik zaman birimi, gün: 5a/3,6, 5b/7,15,16,19, 7a/18, 7b/9, 10a/9,10,11, 14b/10, 16a/19, 17b/6, 19b/3, 21a/10, 21b/7, 22a/9,13, 26a/16, 26b/4, 30a/8, 30b/6, 31b/19, 32a/9, 32b/11,13,17, 33b/14,15, 34a/13, 36a/16, 36b/7, 37b/2, 39a/13, 39b/10,11, 41b/7, 42b/2, 43a/5, 45b/19, 47a/11, 48a/11, 52a/5, 53b/17.

günden güne Gün geçtikçe, gittikçe: 42b/13.

günāgün(F.) Türlü, çeşitli nevilerde olan, çeşit çeşit: 22a/11, 25a/2.

günāh (F.) Hata, suç, kabahat: 20a/5, 21a/8.

günāhı olma-Günahkār olmayan, günahsız: 22a/8.

günahınız boynunuza Ben karışmam, sorumluluk sana veya ona düşer: 16b/8.

günāhkār (F.) Günahlı, günah işleyen: 43a/10.

gündüz Günün sabahtan akşama kadar süren aydınlık bölümü, gece karşıtı: 36a/3.

güneş Güneş: 4a/16.

gürültü Kulağa hoş gelmeyen kuvvetli ses, patırtı: 49a/13.

gürbüz (F.) Sihatli, güçlü ve iyi gelişmiş, sağlıklı: 2a/9.

gürg (F.) Kurt, canavar: 49b/1.

gürg-i sernerre Erkek kurt: 49a/5.

gürle-Kalın ve gür ses çıkarmak, gürültü: 13a/1, 45a/11, 49b/17.

gürz (F.) Topuz: 6a/13, 6b/16, 12a/5,15, 19a/5, 23b/2, 29a/12, 49b/9,13,16, 51a/11, 51b/5, 52a/16.

gürzgāh (F.) Topuz yeri, topuzun konulduğu yer: 9b/2.

gūyā (F.) Sözde, sanki: 23a/8, 52b/1.

güzel Hoşa giden, hayranlık uyandıran: 2b/17, 27b/8, 32a/16, 44b/7,17.

güzide (F.) Seçkin, seçilmiş, beğenilmiş: 25a/5.

-H-

haber (A.) Bir konu, olay, durum ya da kişi ile ilgili bilgi, haber: 6a/10, 6b/3, 16b/5, 18b/2, 26b/8, 32a/6,9,11, 32b/8,10,15, 35a/3, 36b/16, 37b/12,14, 39a/18, 44a/17.

haber al-Bilgi edinmek: 18b/2, 32a/10, 36b/16, 38a/15,16,18, 39b/15.

haber eyle-Haber yapmak: 38a/13, 44a/6.

haber gönder-Bir şeyle ilgili bilgi göndermek: 32a/19.

haber ol-Bildirilmek, haber verilmek: 28b/4.

haber vir-Haber vermek, bilgi vermek: 4b/4,7, 6a/10. 6b/5, 16a/6, 20a/9, 22a/13, 25a/17, 26b/13,34a/8, 34b/17, 38b/8, 39b/17, 41b/8, 42b/6, 50a/12, 50b/9, 15.

haberdar (A.) haberli.

haberdar ol-Bilgi edinmek, haber almak: 16b/19.

habire Aralıksız, durmadan: 38b/6.

habs, hapis (A.) Hapsetme, kapatma, tutma.

hapis eyle-Hapsetmek, tutmak: 20a/5,6.

hapis it-Hapsetmek, tutmak: 50b/14.

hapis ol-Hapsedilmek, tutulmak: 11a/11, 11b/6.

hâcezâde/hocâzâde (F.) Hocaefendinin oğlu: 19b/7, 18a/13, 20a/15, 20b/4.

hacil (A.) Utanmış, utanan.

hacil ol-Utanmış olmak: 46a/7.

hadd (A.) Yetki ve değer: 40b/10.

hadd-i zâtında (A.) Aslında: 17a/14, 44b/16.

hâdim (A.)Hizmet eden, hizmet edici: 20a/18, 25a/16, 32b/1, 39a/1, 43a/16,18.

hafif (A.) Etkisi az olan: 23a/10.

hâhnâhâh (F.) İster istemez: 3b/1.

hak (A.) Gerçek, doğru: 6b/8, 35a/2.

hakkımdan gel-Üstesinden gelmek, baş etmek: 9a/5, 15b/4, 17b/10, 25a/9, 25b/16, 27a/3, 29b/15, 30a/5, 39a/18, 41b/5, 44b/13, 54a/15.

hak (F.) Toprak.

hak-i pây Ayağının toprağı: 48a/9.

hakâret (A.) Hakirlik, hor görme, incitme, küçük düşürme: 41b/1.

hâkî (A.) Anlatan, hikâye eden: 12a/6,11, 48a/18, 49b/12.

Hakk (A.) Allah, Tanrı: 3a/19, 35a/6, 47a/11, 49a/2, 50a/13.

Hakk Te‘âlâ Yüce Allah: 4b/5.

hakkiçün Kutsal şeyleri anlatan kelimelerden sonra getirilerek ant içmek için söylenir: 41a/10, 44a/14.

hâl (A.) Durum, vaziyet: 3a/2, 5a/19, 5b/3,8,4, 8b/2,6, 10a/1,19, 11a/14, 12a/12,14, 12b/1,12, 13b/15, 15a/4,6, 15b/18, 16b/9, 17a/9, 19a/17,19, 19b/11, 20a/10, 20b/1, 26b/6,14, 27b/19, 28a/6, 28b/9, 33a/3,14,17, 33b/1, 35b/2, 36b/18, 37a/19, 40b/19, 41a/8,18, 42b/14, 43b/14, 45a/12,13, 46b/9, 47b/8, 48b/6, 53a/5, 54a/4.

hâl ol-Kötü duruma düşmek, ölmek: 4a/11, 41a/12.

hâlâ (A.) Şimdi, henüz: 9a/3, 34b/3, 42a/14.

halâş (A.) Kurtulma, kurtuluş: 13b/2,12,13, 14a/15,17, 14b/7, 15b/8,10, 17b/16, 18a/16, 21a/6, 21b/2, 36a/19, 42a/3, 46b/18.

halâş eyle-Kurtarmak: 14b/14, 45a/15.

ḥalāṣ it-Kurtarmak: 13a/6,16, 13b/17, 17b/14, 20b/4, 22a/8, 33a/10.

ḥalāṣ ol-Kurtulmak: 13a/2,12, 29b/1, 35a/9, 40a/11, 48b/13,14, 53b/5.

Ḥalīlullāh (A.) Erkek adı: 47a/5.

ḥālīm (A.) Tabiatı yavaş olan, yumuşak huylu: 23b/12.

ḥalḳ (A.) Halk, insan topluluğu: 21a/15, 33a/11, 35a/9, 45a/17, 48b/3, 53a/15.

ḥalḳa (A.) Çember, halka: 51a/8, 51b/1,12.

ḥalvet (A.) Yalnız ve تنها kalma, تنهاya çekilme: 32b/7.

ḥalvet-hāne (A.) Dinlenme yeri, yalnız başına oturulup ibâdetle vakit geçirilen yer: 19b/14.

hamāl (A.) Ücretle yük taşıyarak geçinen kimse, taşıyıcı, yükçü: 49b/16.

ḥamle (A.) Atak, atılım, saldırı, hamle: 1b/16, 2b/7,17,19, 3a/11, 22b/12, 23a/9, 29a/5,11,12, 37a/12.

ḥamle al-Atak yapmak, saldırmak: 2b/17.

ḥamle eyle-Atak yapmak, saldırmak: 29a/5.

ḥamle it-Atak yapmak, saldırmak: 2b/8, 15b/2, 28a/17, 29a/3,11.

Ḥamza (A.) Erkek ismi, Abdülmuttalib'in oğlu ve Hz. Muhammed'in amcasıdır. Önce Hâşimîlerin, doğmakta olan islâm dînine karşı gösterdikleri düşmanlığa iştirak etmiş, fakat sonra Ebû Cehl'in, muhâsamada ileriye gitmiş olmasına hiddetle ilk vahiy gelişinin ikinci, yahut altıncı senesi Peygamberimize îmân ve iltihak etmiştir, Uhud Gazâsı'nda şehit olmuştur:1b/1, 3b/4,12,13, 4b/2, 8b/16, 20b/5, 35b/4, 36a/9, 38a/11, 42a/13, 51a/4.

Ḥamzavārī (A.) Hamza gibi: 1b/11, 9b/2.

ḥān (F.) Hükümdar, hakan: 14b/17, 18a/18, 18b/1, 19a/12, 20b/12, 22b/1, 23a/4, 24a/1, 24b/1, 25a/7, 26b/14, 29b/2, 30a/4, 31b/19, 34b/18, 35a/3, 36a/2, 37b/19, 38b/6,18, 42a/1,18, 45a/10, 45b/11, 46b/1, 53b/14.

ḥançer (F.) Ucu sivri, keskin, eğri bir tür bıçak, hançer: 7a/4, 12a/19, 12b/4, 28a/10, 32a/7,10, 38a/8, 40b/14, 46a/8, 52a/16.

ḥandan (F.) Gülen, sevinçli: 35b/15, 50a/12,18.

ḥāne (F.) Ev: 7a/9, 34a/6.

hani Karşısakinin daha önceden bildiği bir şey kendisine hatırlatılmak istenildiğinde kullanılır: 12a/14.

Ḥanya Özel isim,Girit adasında bir şehrin adı, "haddini bilmek" anlamında Hanya'yı Konya'yı bilmek veya anlamak bilmemek veya anlamamak deyiminde geçer: 38b/2.

ḥapis, bkz.ḥabs.

ḥarāb (A.) Yıkık, harap: 48a/15.

ḥarāb it-Yıkma, harap etmek: 25b/11.

ḥarāb ol-Yıkılmak: 41a/8.

ḥarābe (A.) Eski binaların yıkıntısı: 26b/15.

ḥarāc (A.) Bir yerden veya bir kimseden zorla, kaba kuvvetle para alma, haraç.

ḥarāca kes-Zorla para almak, haraca bağlamak: 7b/17.

ḥarām (A.) Şeriatçe, dince yasak edilmiş şey.

ḥarām ol-Bir şeyden gereği gibi yararlanamamak: 36a/4.

ḥarāmī (A.) Eşkiya, yol kesen: 6a/2,3,7,9, 18b/18, 21a/5.

ḥarāmīlik Eşkialık.

ḥarāmīlik it-Eşkialık yapmak: 19a/16.

ḥaramzāde (F.) Hilekâr, düzenbaz: 18b/13, 34b/13,18, 35a/17, 38a/5, 43a/13.

ḥarb (A.) Savaş, harp: 1b/5, 6a/19, 6b/8, 7b/16, 22a/15, 28b/14, 52a/11,17.

ḥarçlık Ufak tefek ihtiyaçlar için ayrılmış para.

ḥarçlık vir-Belli bir iş için para vermek: 21b/17.

ḥareket (A.) Bir cismin durumunun ve yerinin değişmesi, devinim: 2b/14, 16b/15, 31b/9.

ḥareket it-Kıpırdamak, hareket etmek: 22a/19, 25b/2, 35b/1, 37a/4.

ḥarem (A.) Herkesin girmesine müsâde edilmeyen, saygıdeğer ve kutsal yer, Müslüman saray ve konaklarında sadece kadınların girdiği bölüm: 35a/3, 43a/16.

ḥārḥār (F.) Gönül üzüntüsü, yürek sıkıntısı: 2b/14.

ḥarīş(A.) İstekli, hırslı.

ḥarīş ol-İstekli olmak: 44b/9.

Ḥarrānī Kāsım (A.) Özel isim: 30b/16.

ḥased (A.) Kıskançlık, çekememezlik.

ḥased it-Kıskanmak, çekememek: 25b/1.

ḥāşıl (A.) Elde edilen, kazanç.

ḥāşıl ol-Elde edilmek, meydana gelmek: 22b/11.

ḥaşım (A.) Düşman: 40b/6, 48a/8,18,19.

ḥaşım getir-Düşman getirmek: 48b/6.

ḥaşım ol-Düşmanlık: 28b/8, 41a/6.

Ḥaşımī (A.) Hz. Muhammed'in mensub olduğu kabîle: 41b/1.

ḥatem (A.) Mühür, üstü mühürlü yüzük: 39b/10.

ḥātūn (F.) Yüksek makamdaki kadınlara ve hakan eşlerine verilen unvan, kadın: 14b/13,14,15,17, 15a/5, 15b/18,19, 16a/4,16,18, 16b/4,6, 17b/2,4, 18a/15,18, 19a/7, 19b/2.

ḥaṭa (A.) Yanlış, kusur: 22b/12.

ḥaṭa ol-Yanlışlık olmak: 20b/6, 36b/17.

ḥātır (A.) Hal, durum: 2a/17, 5b/7,8, 11a/12, 11b/12, 20a/10, 30a/6, 30b/11, 41a/5, 44b/3, 45a/7, 47a/7, 53b/2,3.

ḥātırına gel-Hatırlamak, aklına gelmek. 7b/18.

hava (A.) Hava: 4a/2, 13a/1, 15b/18, 30b/1.

ḥavāle (A.) Havale etme, gönderme: 15b/16, 21a/3,16, 37a/16.

ḥavāle it-Yollamak, göndermek: 49b/15.

ḥavāle eyle-Havale etmek, göndermek: 15b/12, 28a/3, 49b/8,13.

ḥāvuş (A.) Havuz: 12b/15.

ḥāver (F.) Şark, doğu yönü: 3b/18,19, 5a/5, 24a/11, 27a/7, 28a/3, 29a/3, 30a/3, 31a/4, 37a/7, 10,16, 40a/2, 51a/16.

ḥāver zemīne Şark yeri:18b/4, 46a/11.

ḥavf (A.) Korku, korkma: 39b/7,13,14, 45a/12, 48b/17.

ḥavfa düş-Korkuya kapılmak: 41b/10.

ḥavf eyle-Korkmak: 45b/8.

ḥavf it-Korkmak: 6b/2, 31b/8, 47b/14,15, 51a/12.

ḥāy (F.) İyi dilek, azarlama, şaşma ve sevinç bildirmede kullanılır: 6b/14, 16a/17, 17b/20, 18b/20, 28a/1, 34b/18.

ḥayāt (A.) Yaşam, hayat: 20a/13, 21b/16, 36a/6, 43b/3, 51b/17.

ḥaydi Ünlem, bir işte hızlanmayı sağlamak, işe isteklendirmek için kullanılır: 16a/1.

hay-dirîğ (F.) Eyvah eyvah: 15b/3.

ḥayf (A.) Yazık, çok yazık, eyvahlar olsun.

ḥayf ol-Çok yazık, eyvahlar olsun demek, üzülme: 32a/5.

ḥayır (A.) 1. Hayır, yok, olmaz: 6a/8, 2b/3, 7a/11, 11b/15, 28b/2, 29b/2,14,3, **2.** İyi, hayırlı, yararlı, faydalı: 11b/7,10, 14a/12, 17b/6, 29b/17, 30a/7, 35b/1, 47b/1.

ḥayır du‘ā Faydalı du‘ā: 45a/17, 48b/10, 52a/13.

ḥayırlı Yararı, hayrı olan: 19a/13, 42b/17, 49a/8.

ḥayırsız Kendine ve başkalarına faydası olmayan, iyiliği, hayrı dokunmayan: 19b/19, 21a/2.

ḥāyin (A.) Hıyanet eden, hayin: 16a/8.

ḥaykır-Haykırmak, bağırma, çağırma: 6b/9, 12a/16, 44a/13.

ḥayl, ḥayli (F.) Çok, oldukça, epeyce: 4a/8, 6b/12, 8a/18, 10b/6, 14b/7,10, 23b/3.

ḥayli, bkz. ḥayl.

ḥayrān (A.) Çok beğenen, hayranlık duyan: 8a/5, 10a/8, 23b/1, 30b/10, 41b/2, 45b/6, 50a/7, 51b/10,18.

ḥayrān ol-Bir şey veya kimsenin iyi, güzel veya olağanüstü durum ve davranışları karşısında zevk ve saygı duymak: 4b/2,16, 9b/7, 10b/9, 11a/14, 12a/14, 12b/1, 14a/2, 17a/16, 19a/18, 20b/2.

ḥayret (A.) Şaşma, şaşırma, şaşakalma, ne yapacağını bilmeme.

ḥayrete var-Şaşırma: 43b/7.

ḥayrola Ne var ne oluyor: 16a/14.

ḥayvān (A.) Bitkilerden farklı olarak, duyu ve hareket yeteneği olan canlı yaratık, hayvan: 8b/7,11, 10b/17, 48b/11.

ḥayvānāt (A.) Hayvanlar: 33a/7,13.

ḥaz (A.) Zevk, tat: 13a/11.

ḥaḏ eyle-Zevk almak, zevk duymak: 25b/20, 38a/3.

ḥaḏ it-Zevk almak, zevk duymak: 7b/2, 23b/1,8, 24b/8, 33a/1, 53b/9, 54a/derkenar.

ḥaḏer (A.) Sakınma, çekinme: 35b/2.

ḥāḏır (A.) Mevcut olan, hazır: 34b/4, 36a/5, 52b/15.

ḥāḏır it-Hazır etmek, hazırlamak: 23b/8.

ḥāḏır ol-Hazır durumda olmak: 22a/13,14.

ḥaḏin (A.) Hüzünlü, gamlı: 14b/13, 18a/14.

ḥaḏıne (A.) Hazine: 2a/5, 7a/19, 50a/16.

Ḥaḏret (A.) Yüce, ulu, sayın, saygılı, Kutsal sayılan kimselerin adlarının başına getirilen unvan.

Ḥaḏret-i Ca'fer 'Aleyh-is-selām Özel isim: 4b/7.

Ḥaḏret-i Ḥamza-i Şāḥib-ḳırān ođlu Rüstem-i 'Aleḡşāḥ-ı Rūmī Özel isim: 4b/1, 36a/9.

Ḥaḏret-i Ḥızır 'Aleyh-is-selām Özel isim: 4b/7,10, 11a/13, 14a/9,10,16, 47b/16, 48b/18.

Ḥaḏret-i İbrāḥīm-i Ḥalīlullāḥ Özel isim: 47a/5.

hedāyā (A.) Armağanlar, hediyeler: 53b/16.

hediye (A.) Hediye, armağan: 7b/7.

helāk (A.) Ölme, öldürme, yok etme, yok olma: 6a/2, 8b/8,9,17, 15b/14, 16b/16, 18a/12, 36a/14, 44b/4, 54a/10,11.

helāk eyle-Öldürmek, yok etmek: 16b/11, 18a/5, 18b/18, 19a/4, 24b/7, 31a/16, 31b/6, 48a/15, 48b/4, 50a/5,11.

helāk it-Öldürmek, yok etmek: 8b/17, 9b/8, 16a/9, 17b/12, 19a/11, 21a/5, 24a/3, 28b/9, 29a/19, 29b/4,18, 30a/13,17, 34b/8, 35b/11, 36b/14,16, 46a/8, 49a/1, 50b/8, 53a/9, 54a/4.

helāk-i ḳaşđ it-Öldürmeye teşebbüs etmek: 8b/13, 29b/19, 37a/14.

helāk ol-Ölmek, yok olmak: 10a/3, 14a/14, 21a/4, 25a/7, 25b/10, 26b/2, 31b/10, 36a/11,17, 44b/10,11, 48b/12, 50a/1, 50b/15, 52a/6, 53b/4,5, 54a/10,11.

ḥelāl (A.) Dinin kurallarına aykırı olmayan, dince yasaklanmamış olan, haram karşıtı: 28a/19.

helāllik (A.) Helāl olan şey.

helālliğe ḳabūl it-Helālliğe almak, biriyle evlenmek: 36b/12.

hele Hiç olmazsa, sonunda, bu durumda, her şeyden önce: 13a/11, 17a/12,18, 18a/6, 20b/8, 21b/13, 24a/1, 25a/12, 28b/5, 31a/19, 31b/15, 32a/9,18, 35b/13, 36b/6, 39b/16, 44b/2, 45a/4, 46b/10.

hem (F.) Üstelik, aynı zamanda, ayrıca: 11b/8, 21b/7, 25b/1, 26b/5,7, 27a/13, 37b/12, 48a/8, 48b/1, 52b/16, 54a/1.

hem...hem Hem ... hem ... biçiminde tekrarlanarak görevdeş sözleri, cümleleri eşitlik, pekiştirme, birlikte olma veya karşıtlık anlamlarıyla bağlar: 2a/2, 13a/5.

hemân (F.) 1. Hemen, derhal, o anda: 9b/13, 10b/11,12,13, 13b/6, 15b/11, 16b/17, 19a/6, 30b/14, 32a/13, 32b/6, 35b/2,8,10, 37a/15, 37b/7, 44a/8, 46b/11, 47a/6, 2. Yalnız, ancak, sadece: 16a/6.

hendek/handek (A.) Geçmeye engel olacak biçimde uzunlamasına kazılmış derin çukur: 14b/6, 16b/13.

hendek hendek it-Çukur çukur etmek: 31a/9.

hep 1. Bütün, hepsi: 42b/1, 47a/5, 2. Sürekli olarak, her zaman, dâima: 41a/6.

her (F.) Birer birer olarak hepsi, her bir: 10a/12,14, 21b/15, 18a/3, 18b/19, 19a/2, 21b/8, 26a/3, 30b/16, 40a/3, 41a/1,10, 46b/13,14.

her biri Ayrı ayrı hepsi: 4a/5, 5a/8, 10a/14, 12b/3, 38b/13, 50a/18, 50b/1,3, 51b/15.

her ne hal ise Uzatmayalım, geçelim: 54a/4.

her ne ise Ne olursa olsun: 44b/12, 45b/3.

her ne kadar Başına getirildiği şartlı cümledeki yargının doğru veya doğal görüldüğünü, fakat bunun yeterli olmadığını anlatır: 23a/11.

herçi bād-â-bād Ne olursa olsun: 40a/18.

herif Adam: 26b/6, 37a/6, 49a/8.

herkes (F.) Her bir kimse, herkes: 22a/13, 38a/12, 44b/13.

herze (F.) Boş lâkırdı, saçma: 40b/5.

hevâ (A.) Hava: 47b/11, 49a/15, 49b/18, 52a/4.

hevâ-kerem Bağış arzusu.

hevâ kerem it-Bağışlamak: 47a/11.

hey 1. Hey, ey (hitap edatı): 25a/11, 30b/8, 33a/4, 35b/3, 2. Sitem, yakınma, azar, beğenme gibi çeşitli duygular anlatan cümlelerde de kullanılır: 11b/3, 32a/5.

heybet (A.) Ululuk, büyüklük, gösteriş: 8b/14, 30b/10, 34a/9, 52b/1.

heybetli Korku ve saygı uyandıran görünüş: 8b/10,15, 9b/8.

heyc (A.) Heyecan, telâş.

heyc-i Nüşirevân Nüşirevân'ın heyecanı: 42a/13.

hezâr (A.) Çok, pek çok: 3a/1, 37a/8, 44b/5.

hıl'at (A.) Eskiden, pâdişâh veya vezir tarafından takdir edilen, beğenilen kimseye giydirilen süslü elbise,kaftan: 18b/1, 23b/16, 29a/14, 38b/5, 39b/3.

hıl'at-i hâş giydir-Özel kaftan giydirmek: 38b/16.

hırka (A.) Kalın kumaştan yapılmış veya içi pamukla beslenmiş ceket uzunluğunda bir giyecek.

hırkaya çık-Giysisinden çıkıp görünmek: 38a/13.

hışım (A.) Soyca veya evlilik sonucu aralarında bağ bulunanlardan her biri, akraba.

hışım akraba Yakın ve uzak bütün akrabalar: 24a/17.

hışım (F.) Öfke, kızgınlık, hışım: 2a/17.

hışım eyle-Öfkelenmek: 50b/14.

hıyānet (A.) Hainlik: 19a/17.

Hızır (A.) İçenlere ölmezlik veren âb-ı hayâtı içmiş bulunan ve kul sıkıldığı zaman imdadına yetişmekle meşhur olan peygamber: 4b/10, 11a/13, 14a/9,10,15, 47b/16, 48b/18, 49a/8.

hicāb (A.) Utanma, sıkılma: 3a/1,13,15, 32b/12.

Hicāz (A.) Arap yarımadasında, Mekke ve Medine'nin bulunduğu ülke: 22a/12, 46a/11.

Hicāzī (A.) Hicaz'a mensup, Hicazlı Arap: 2a/8, 2b/7.

hiç (F.) Yok denecek kadar az olan, yok olan: 21a/19, 23a/16, 35a/5, 40b/7, 45a/4, 46b/4,18,19, 48a/19.

hikāye, hikāyet (A.) Anlatma, nakletme.

hikāye eyle-Anlatmak, nakletmek: 36b/15, 20a/14.

hikāyet eyle-Anlatmak, nakletmek: 6b/6.

hikāyet it-Anlatmak, nakletmek: 11b/1, 20b/2.

hikāyet ol-Anlatılmak, nakledilmek: 50b/8.

hikāyet, bkz. hikāye.

hilāf (A.) 1. Karşı zıd: 26b/3, 2. Yalan: 19b/17, 43a/8.

hilāf çıkar-Yalancı çıkarmak: 42b/8.

hilāf ol-Karşı olmak: 52b/19.

hilāl (A.) Yeni Ay: 3a/10.

hile (A.) Oyun, aldatma: 37a/14, 38a/18, 41b/11,12, 42a/17, 53a/10,11.

hile it-Aldatmak, oyuna getirmek: 34b/19, 35a/2, 53b/3.

hile-i irtikāb it-Hile yapmak: 35b/18.

hilekār (F.) Hileci, düzenbaz: 42a/16.

himāye (A.) Koruma, korunma: 52b/18.

himmət (A.) İyilik, lütuf, yardım: 29a/19, 33a/9.

hişār(A.) Kale, etrafı istihkâmlı kale: 50b/17.

hiżmet (A.) Birinin işini görme veya birine yarayan bir işi yapma, görev: 7b/4, 12b/2, 13a/4,5, 21a/16, 52b/3.

hiżmet bil-Görev bilmek: 2a/2.

hiżmet eyle-Birinin işini görmek, hizmet etmek: 7a/14.

hiżmet it-Birinin işini görmek, hizmet etmek: 2a/3.

hiżmetinde ol-Birinin yanında çalışmak, işlerini yapmak: 1b/7.

hiżmetkār (A.) Hizmet eden kimse, hizmetçi: 7a/15, 48a/11, 48b/8.

hod (F.) Kendi: 20a/1, 47b/7, 53a/11.

h̄ora Birçok kişi tarafından el ele tutuşarak oyun m̄ziği eşliğinde oynanan bir halk oyunu.

h̄ora geğur-Beğenilmek, makbule geçmek: 26a/18, 26b/17.

h̄orla-Birinin ḡnl̄n̄u incitircesine davranmak: 30b/4.

h̄oř (F.) İȳi, ḡzel: 23a/13, 24a/10, 30a/14, 42b/2,9,16,

h̄oř bul-"Hoşgeldiniz" s̄z̄une verilen karşılık: 1b/10, 40a/2.

h̄oř gel-Gelene s̄ylenen esenleme s̄z̄u: 1b/10, 4b/1, 5a/12, 8a/2,18, 12b/17, 13a/3, 26b/11, 38a/9, 40a/1.

h̄oř tut-Birine iyi ve sevecenlikle davranmak: 47a/7.

h̄oř āmedī (F.)"Hoşgeldin"e gitme, "hoş geldin" deme: 42b/1.

h̄oşça Hoş bir biçimde olan: 8a/15, 21b/2, 28a/14, 36b/6.

h̄ořhāl (F.) Hāl̄i vakti yerinde, geğimi yolunda olan: 20a/8.

H̄udā (F.) Cenab-ı Allah: 5b/5, 9a/16, 36b/4, 41a/10, 47a/14,15, 49a/2, 52a/9.

H̄udā-yı M̄te‘āl Ȳuce Allah: 29b/17.

h̄uddām (A.) Hizmetçiler: 2a/5.

h̄un-riz (F.) Kan d̄k̄c̄u, kan d̄ken: 8b/6, 22b/7.

h̄urd (F.)Kırılmış, ufalanmış, ufak: 3b/2, 4b/15, 5a/12, 5b/6, 11b/11, 13b/11.

h̄urd ol-Parçalanmak: 49b/10.

h̄uşuş (A.) Konu, madde: 20b/17, 21a/7, 35a/4, 38b/4, 40b/1, 42a/4, 43a/7, 54a/8.

h̄uřuřī (A.) Birisine, bir şeye mahs̄us: 20b/9.

huy (F.) İnsanın yaradılış ve ruh özelliklerinin b̄t̄n̄u, mizaç, tabiat: 18b/20.

h̄uzur (A.) Ön, makam.

h̄uzurına geğur-Makamına getirilmek: 6a/17, 16b/18, 21a/7.

h̄uzuruna var-Makamına gitmek: 13a/13, 50b/7.

h̄ücre (A.) K̄ç̄uk oda, odacık: 17b/1, 52a/11,15,18.

h̄üc̄um (A.) Saldırma, hamle ileri atılmak: 16b/3, 18a/3.

h̄üc̄um eyle-Saldırmak: 12b/11.

h̄üc̄um it-Saldırmak: 6a/15, 8b/10, 15a/15, 17b/20, 27a/15, 37a/19.

h̄ük̄um (A.) Egemenlik, hākimiyet, hakim olma.

h̄ük̄um eyle-Hakim olmak, h̄ükmetmek: 39a/12.

h̄ük̄um it-Hakim olmak, h̄ükmetmek: 48a/7.

h̄ük̄m-i gāl̄ib Galip gelmek: 24b/4.

h̄ulaşa (A.) Bir şeyin, bir s̄z̄ün özü, özet.

h̄ulaşa-i’ kelām S̄z̄ün özü: 24b/19.

h̄üner (F.) Marifet, bilme, beceri: 35b/4.

h̄üner eyle-Marifet göstermek: 52a/2.

h̄üner ḡster-Marifet göstermek: 22b/3, 38b/14.

h̄ürmet (A.) Saygı.

hürmet it-Saymak, saygı göstermek: 19b/13.

hüsna (A.) En (daha, pek, çok) güzel: 1b/4.

hüsn (A.) Güzellik.

hüsn ü cemāl Yüz güzelliği: 14b/18, 19b/3, 20a/12, 27a/9.

-I-

ilğar Düşman toprağına yapılan süvari akını, hücum: 34b/5.

ısrır-Isırmak, dişlemek: 17a/16.

ısmarla-Buyurmak, emretmek: 20a/7, 30a/2, 47a/14.

'ıyāl (A.) Bir kimsenin bakmakla yükümlü olduğu kimseler, ailesi, eş: 15b/14.

-İ-

ibn(A.) Oğul.

ibn-i Rüstem Rüstem'in oğlu: 4b/2, 14a/7.

ibn-iķahramān Kahramanın oğlu: 52a/1.

ibrām (A.) Can sıkacak derecede ısrar etme, üstüne düşme; zorlama: 42a/14.

'ibret (A.) Yanlış, kötü davranışlardan sakınmayı sağlayan olgu veya bu gibi olgulardan alınması gereken sonuç, ders.

'ibret ol-Ders olmak: 16a/10.

ibṭāl (A.) Kullanıştan kaldırmak, bozmak.

ibṭāl ol-Lağvetme, feshetme: 49b/3.

ibṭāl-i sihre Sihir bozmak: 48b/17.

icāzet (A.) İzin, onay, onaylama: 21a/17, 30a/4.

icāzet al-İzin almak: 48b/11.

icāzet vir-İzin vermek: 22b/1, 26a/11.

icra (A.) Yapma, yerine getirme: 34b/18.

içeri, iķerü İç taraf, dahil, içeri: 10b/11, 11a/8,19, 11b/17, 12a/1,3, 12b/10, 14a/14, 25b/8, 39a/1, 51a/12, 51b/10,13, 52b/4.

iç Herhangi bir durumun, cismin veya alanın sınırları arasında bulunan bir yer, dahil, dış karşıtı: 4a/16, 4b/13, 5a/10, 8a/1, 12a/10, 13b/8, 14b/12, 16b/10, 18a/14, 18b/20, 19a/3,13, 20a/1, 20b/15, 21a/1,15, 28b/16, 30b/1, 31a/18, 33a/2, 35b/16, 39a/13, 47b/2,3, 48a/4, 49a/4, 52a/16, 53a/15.

iç-1. Yutmak, içmek: 22a/4, **2.** İnsan veya nesnelerin meydana getirdiği topluluklarda ara: 13b/1.

iķün1. Amacıyla, maksadıyla: 34b/19, 35b/5, **2.** Sebep ve sonuç belirtir: 2a/17, 5a/1, 21a/6, 24a/13, 34a/7, 35b/16, 37b/4, 39b/15, 40a/8, 41a/5, 52a/10, 53a/19, 53b/3, 54a/11.

-idi Ekfiil: 10b/10, 14b/3, 16a/7, 20a/1, 24a/16, 24b/3, 27a/10, 31a/4, 35b/11, 39b/1,2, 42a/18, 43b/15, 44b/8, 45a/7, 48a/18.

idivir-Etmek fiilinin tezlük şekli : 2b/14.

‘ifrit (A.) Zararlı ve korkunç mitolojik mahlûk, cin: 13a/14, 48a/13, 49b/2,4,7, 50a/1,6, 52b/7.

‘ifriyyet (A.) Cin tairesinden olan: 12b/7,11, 49b/7, 50a/1.

iftihâr (A.) Övünme, kıvanma, kıvanç, övünç: 25a/5.

iftirâ (A.) Bir kimseye aslı olmayan bir suç yükleme, bir kabahat yakıştırma.

iftirâol-Yalan olan şeyler: 20a/2.

iğvâ (A.) Ayartmak, baştan çıkarmak: 42a/14.

ihânet (A.) Hıyanet, hainlik: 15b/14.

ihmâl (A.) Gereken ilgiyi göstermeme, boşlama.

ihmâl it-Savsamak, savsaklamak, boşlamak, önem vermemek: 22a/7.

ihsân (A.) Bağışlama, yardım etme, lütuf: 18b/7,15, 20b/14,17, 21a/2, 38b/5, 42a/12.

ihsân eyle-Bağışlamak, yardım etmek:19a/8, 27b/8, 34a/18, 35a/14, 50a/17.

ihsân it-Bağışlamak, yardım etmek: 18b/3, 21b/5, 37b/17, 45b/12.

ihsânın gör-Bağışlanma, yardım görme: 19a/16, 40a/7.

ihtimâl (A.) Bir şeyin olabilmesi durumu, olasılık, olasılık: 11b/4.

ihtiyâr (A.) Yaşlı, kocamış olan kimse.

ihtiyâr ol-Yaşlanmak: 4b/12.

‘ikâb (A.) Eza, cefâ, eziyet, şiddetli azap: 9b/10.

ikâmet (A.) Bir yerde oturma eğleşme.

ikâmet it-Bir yerde oturmak, eğleşmek: 4b/17.

ikdâm (A.) Gayretle çalışma, sürekli uğraşma: 16a/13, 45b/5.

ikdâm eyle-Girişmek: 26a/10.

ikdâm it-Girişmek: 23a/18, 44a/19.

iken Esnasında, ...-dığı/ -diği hâlde, ...-dığı/ -diği zaman: 3b/18, 5b/18, 17b/2, 34b/8, 37a/13, 39a/10, 46a/14.

iki Birden sonra gelen sayının adı ve bu sayıyı gösteren rakam, 2, II: 5b/6, 6b/10, 7b/6,8, 8a/7, 8b/6, 11a/3, 16b/16, 18b/6, 19b/17, 20b/9,18, 21a/2,9,10, 21b/4, 24a/18, 24b/10, 26a/10, 27b/9, 28a/9, 28b/18, 30a/15,19, 32a/8, 32b/11, 34a/14, 36b/12, 37a/1,10, 39a/3,13,14, 43b/12, 44a/4, 44b/2, 49a/6, 50a/6, 51a/7, 52a/11.

iki pâre eyle-İki parçaya bölmek: 18b/17, 33a/19, 37a/18, 37b/19, 53a/10.

iki pâre it-İki parçaya bölmek: 10a/2, 38a/5, 53a/16.

ikrâm (A.) Hürmet, saygı gösterme: 10b/3, 33a/1.

ikrâr (A.) Saklamayıp söyleme, açıkça söyleme: 54a/3.

ikrâr eyle-Açıkça söylemek, kabul etmek: 25a/12.

il Yabancı, yakınların dışında kalan kimse: 19b/15.

ile İle, birlikte, beraber: 2a/14, 3a/1, 4a/4, 4b/8, 5b/14,15, 6b/4, 7b/9,17, 8b/12, 10b/12, 13a/19, 13b/15,18, 14b/1, 16a/4, 16b/12,13, 17a/1, 18b/12, 19a/7, 20b/1,12, 21a/16,18, 21b/1, 23a/8,17, 23b/6, 27a/16, 28a/2, 29a/1,11, 30a/4,6, 32b/1, 33b/17, 35a/18, 35b/8, 36a/15, 37a/14, 37b/5, 38b/7, 39b/3,5, 40b/16, 41a/7, 41b/12, 42a/13, 43b/17,18,19, 44a/1,11,18, 45b/12, 50a/15, 52a/5,13.

ilen İle: 31a/19.

ileri, ilerü Herhangi bir şeye göre daha ötede olan yer, ön, önce, geri karşıtı: 11b/19, 12a/8, 31b/7, 49a/2.

ileri gel-Öne doğru çıkmak: 2b/6,15, 4a/11,18, 31b/10, 36b/19, 37a/7,

ileri git-Öne geçmek: 30b/4, 31a/19.

ileri var-Öne geçmek: 8a/14, 11a/3, 30a/11.

iltifāt (A.) İlgi gösterme, dikkate alma.

iltifāt it-İlgilenmek, saygıgöstermek: 25b/1.

ilzām (A.) Cevap veremez hâlde getirme, susturma: 43a/14.

imāne (A.) Dinin ortaya koyduğu doğrulara inanma, din inancı, kutsal inanç: 6a/17, 7a/18.

imāne gel-En sonunda doğruyu söylemek: 47a/6.

imdi Şimdi, bu halde, "buna göre", "şu hâlde", "artık", "şimdi" sözleri gibi, başına getirildiği cümleyi önceki cümlelerin bir sonucu durumuna sokar: 4b/6, 10b/1, 11b/5,6,7, 12b/7, 13a/10, 13b/1, 14a/8, 15a/2,3, 16a/10, 23a/13, 23b/10, 24a/10, 25a/13, 25b/1, 26a/7, 27b/12, 29a/1,15, 29b/17, 30a/14, 31a/17, 32a/12, 32b/11, 33b/12,13, 34b/3, 35b/5, 36a/2, 38a/5, 40a/6, 40b/7, 41b/4, 42a/1, 42b/4,16, 43b/13, 44a/1,4,17, 45a/7, 46a/2, 46b/12, 47a/14, 47b/11, 48a/9, 49a/7, 52a/7, 52b/15, 53a/1, 54a/9.

imtiḥān (A.) Sınama, sınav: 25b/15.

in-Yüksekten veya yukarıdan aşağıya doğru gelmek, inmek: 6b/19, 12a/8, 29a/7, 30b/5, 35b/3, 38b/10, 49a/16, 49b/17, 51a/10.

‘inād (A.) Israr etme, ayak direme.

‘inād it-İnat etmek, ayak diremek: 27b/15, 34a/12, 44a/3.

in‘ām (A.) Nîmet verme, iyilik etme: 37b/17, 40a/7, 42b/5.

inan-Bir şeyi doğru olarak benimsemek, güvenmek: 24b/8,12, 25a/6, 34a/10, 43a/8.

incit-Kötü söz veya davranışla birini kırmak, üzme: 28a/13.

inşāf (A.) Merhamete, vicdana veya mantığa dayanan adalet: 22a/6, 34a/15.

insān (A.) Huy ve ahlâk yönünden üstün nitelikli kimse, beşer: 23b/7, 26b/18, 27b/13, 50b/19.

inşā‘allah (A.) Allah isterse, Allah nasîbetti ise: 8a/4, 13b/2, 30a/5, 42a/4, 45b/2,17, 46a/14, 47a/7,19.

intiḥāb (A.) Seçim, seçme.

intiḥāb it-Seçmek: 7b/6.

intikām (A.) Öç alma: 15b/2, 41b/18, 42a/19, 42b/15, 48b/6.

intikām al-Öç almak: 8b/5, 15b/2, 42a/19.

İranī (A.) İranlı, İrana ait: 24b/14.

ir-/er-Ermek, erişmek, ulaşmak, yetişmek: 5b/8, 12a/11, 33b/4, 47a/12, 51b/5.

iriş- Erişmek, ulaşmak, yetişmek: 4a/1, 5b/16, 6a/10, 8a/10,12, 8b/1, 10b/2,12, 11a/16, 11b/8, 12a/5,15, 15a/12, 28a/2, 30a/8, 34a/16, 34b/5, 36b/8, 38a/7, 39a/6,18, 39b/11, 41b/7, 47b/3.

irkāb (A.) Bindirme, bindirilme: 8a/15.

irsāl (A.) Gönderme, yollama.

irsāl eyle-Göndermek: 39b/10.

irsāl it-Göndermek: 39b/6,9.

irte Bir günün veya olayın arkasından gelen zaman: 4a/3, 22a/4.

irtesi Bir günün, bir haftanın, bir ayın, bir yılın ardından gelen günü, haftayı, ayı, mevsimi veya yılı gösterir: 5a/7, 10a/9.

irtikāb(A.)Kötü bir iş işleme: 35b/18.

irtikāb it-Kötülük etmek: 44a/10.

işāl (A.) Ulaştırma.

işāl it-Ulaştırmak: 30a/18.

ise Koşul şart vs. anlam ilgileri kuran edat, ise: 5a/4, 11b/5, 13b/1, 17a/19, 18b/15, 20b/5, 23a/11, 25a/11, 25b/2, 27a/9, 28a/13,16, 33a/13, 39a/9, 39b/7, 40a/10, 40b/19, 43a/17, 44a/16, 44b/12,13, 45b/3, 48b/10, 54a/4.

isim (A.) İsim, ad: 4b/4.

ism-i a'zam Allah'ın (C.C.) Kur'an ve Hadis-i Şeriflerde zikredilen yüz isminin manaca en cāmi olanıdır: 48b/18.

işkan (A.) Yurtlandırma, yerleştirme.

işkan it-Ev, yurt kazandırmak, boş bir yere insan yerleştirmek: 8a/2.

İslām (A.) Hz. Muhammed'in Allah tarafından tebliğine me'mur olduğu din, İslāmiyyet: 7a/7, 10a/7, 47a/4.

İsmā'īl (A.) Özel isim, Hz. İbrahim'in oğludur: 51a/4.

iste-Dilemek, arzu etmek, talep etmek, istemek: 2a/2,4,5,6,7, 11a/13, 12a/16, 14b/7, 15b/2,10, 16a/10, 17a/2, 17b/16, 18a/4, 21a/2, 23a/14, 23b/7,10,15, 25a/12, 27a/2,3,16,17, 32b/11, 33b/6,12, 35a/10,13, 40a/6, 41b/16, 42b/4,5, 43b/6,7, 46b/6, 47a/15,16.

istikbāl (A.) Gelecek zaman, ati: 35b/5, 38b/8.

iş Bir sonuç elde etmek, herhangi bir şey ortaya koymak için güç harcayarak yapılan etkinlik, çalışma: 3b/7, 15b/13, 19a/18, 26b/6, 27b/10, 35a/4, 37b/14, 38b/2, 40a/13, 41a/9, 41b/11, 42a/1,2, 43a/13,15, 43b/15, 44a/9,10,14, 45b/18, 46a/6, 47a/7, 48b/1.

iş başa-Yapılması kolay olmayan, beklenmeyen veya makbul sayılmayan bir şey yapmak: 23b/4.

iş dü-Birinin iş yapması gerekme: 40b/9.

iş eyle-İş yapmak: 11a/1.

iş it-Aldatmak, birine beklemediği bir davranışta bulunarak onu zarara sokmak: 19b/16, 24a/11, 28b/11, 35b/18.

iş işden geç-Bir işi gerçekleştirme imkânı kalmamış olmak: 19a/1.

işit-1. Kulak yoluyla duymak: 2a/4, 4b/2, 6a/6, 8b/18, 9b/5, 12b/7, 14b/13, 18a/14,18, 19b/4, 24a/11, 29b/10, 30a/16, 30b/9, 32a/6,11, 34b/18, 48a/19, 50b/16, **2.** Haber almak, öğrenmek: 11b/11, 21a/13, 21b/3, 24b/17, 25a/17, 29b/8,10, 30b/9, 34a/7, 36a/5,11, 36b/3,15, 38a/2,14, 40a/19, 41a/14, 41b/2,10, 47a/1,6, 47b/17, 48b/4, 50a/12, 53a/2, **3.** Dinlemek: 24a/4, 31b/6, 32a/4,6,11, 34a/8, 40b/4, 42a/15,17, 42b/7, 43a/6, 44a/12, 44b/18.

işkil (A.) Güçlük, zorluk: 43a/13.

işle-Bir şeye emek vererek onu daha elverişli bir duruma getirmek: 53a/13.

‘işret (A.) Eğlence, yiyip içme.

‘işret it-Eğlenmek, yiyip içmek: 19b/4, 25a/16, 49a/5.

işte Gösterilirken veya bir şeye işaret edilirken söylenir, aha, işte: 1b/3, 8a/12, 8b/1, 13b/13, 15a/6,19, 16b/6, 18a/4, 21b/2, 23b/9, 24a/14, 26b/14, 27a/1,18, 28a/7, 28b/12, 30a/9, 31a/16, 31b/19, 33a/3,33b/14, 36b/9,14, 37b/18, 39a/4, 39b/8, 40b/6, 41a/19, 41b/6,7, 43b/13, 45a/16, 46b/5, 47a/11, 48b/1, 52b/15.

iştîyāk (A.) Şevklenme, göreceği gelme: 47a/17.

it-Yapmak, etmek: 2a/2, 2b/13, 4b/15, 8b/17,18, 13b/17, 16a/5, 16b/4, 17a/1, 18b/14, 22a/7, 22b/10, 23a/18, 26b/19, 28b/1, 29b/6, 30a/13, 31b/16, 32a/1, 33b/4, 36a/17, 40a/13, 43a/15, 50b/9, 53a/3,9.

it‘ām (A.) Yemek yedirme.

it‘ām eyle-Yemek yedirmek: 37b/6.

itdir-Başkasının yapmasını sağlamak: 7a/15, 18b/7, 30a/3, 34a/18.

i‘tibār (A.) Saygı görme, saygınlık prestij: 50b/11.

‘itîkāt (A.) İnanma, inanç: 8b/4.

i‘timād(A.) Emniyet, güven.

i‘timād it-Güvenmek: 34a/7.

ittifāk (A.) Uzlaşma: 20b/18.

ittifāk it-Uzlaşmak: 20b/9.

iyilik Karşılık beklenilmeden yapılan yardım, iyilik: 13a/6, 19a/16, 40a/16.

izhār (A.) Görünme, meydana çıkma.

izhār id-Görünme, meydana çıkmak: 42b/1.

‘izzet (A.) Değer, yücelik, saygı gösterme: 33a/1.

-K-

ķabahat (A.) Çirkin davranış, suç: 17a/19, 18a/1.

ķābil (A.) Kabul eden, alan.

ķābil ol-Mümkün olmak: 19b/12.

ķabūl (A.) Bir Őeye isteyerek veya istemeyerek razı olma, kabul etme, alma: 12b/8, 34b/11, 40a/15, 43a/4, 46a/13.

ķabūl eyle-Bir Őeye isteyerek veya istemeyerek razı olmak: 7b/1, 12b/6, 20b/6,7, 27b/7.

ķabūl it-Bir Őeye isteyerek veya istemeyerek razı olmak: 7a/7, 10a/6, 11a/9, 25a/9, 32b/5, 36b/12, 42b/4, 43a/4, 43b/2,10,11, 46a/14, 47a/4.

ķābūl ol- Razı olmak: 8b/9,14.

ķabza (A.) Sap, elle kavranacak kısım: 18b/15.

ķaç Herhangi bir Şeyin niceliğini sormak için kullanılan soru sıfatı: 34a/6.

ķaç-Kimseye bildirmeden bulunduğu yerden ayrılmak, kaçmak: 5b/18, 10b/2,4,7, 12a/13, 21a/15, 22a/5, 24b/8, 26b/1,2,19, 27b/6, 31a/17, 32a/1,3, 37b/5,16, 39a/6, 41a/10, 41b/4, 46a/14, 46b/17, 48a/9, 50b/14.

ķaçı Ne kadarı, kaç kişi: 8a/2, 28b/16.

ķaçır- 1. Kaçmasını sağlamak veya kaçmasına imkân yaratmak: 16a/11, 49b/9, **2.** Ölçüyü, sınırı aşmak, fazlasına gitmek: 42a/8.

ķadar (A.) Ölçüsünde, derecesinde, ... dek, ... değin, denli, gibi: 2a/1,2,5,13, 5a/4, 8b/8, 10b/7, 11a/18, 15b/1, 17a/13, 17b/11, 19a/10, 20b/13, 22b/8, 23a/17, 36a/17, 37b/17, 40a/8, 41a/7, 43b/19, 50b/5, 53a/15.

ķadd (A.) Boy: 12a/4, 15a/12, 39b/2, 49b/1, 51b/16.

ķad çek-Boy atmak: 2a/10, 48a/12.

ķadem (A.) Ayak: 11b/17.

ķadın Erişkin duruma gelmiş dişi insan, erkek karşıtı: 12a/12.

ķādir (A.) Gücü yeten, muktedir: 27a/12, 30a/11, 33a/4, 33b/4, 40b/7,9.

ķādir ol-Gücü yetmek, muktedir olmak: 27a/12,14, 27b/12, 34a/16.

ķāf (A.) Masallarda adı geçen, arzın etrafını kuşatan dağın adı: 52a/1.

ķafā (A.) Kafa, baş: 3b/1, 9a/14, 31a/1,6, 31b/9, 33a/18.

ķāfile (A.) Birlikte yolculuk eden topluluk: 6a/1, 18a/14.

ķāh (F.) Bazen, kimi vakit: 13b/9,10,11,

ķāh be ķāh Bazı vakitler: 44b/7.

ķahramān (F.) Kahramanlık, yiğitlik, cesurluk: 36a/8, 51a/3, 52a/1.

ķal-1. Olduğu yeri ve durumu korumak, sürdürmek: 3a/11, 8a/11, 13b/7,9,14,15, 14a/14, 18b/6, 20a/19, 20b/20, 21b/3, 26b/18, 27b/13, 28b/16, 29a/9,17, 30b/13, 31a/7, 34a/4, 35b/19, 37b/6, 50a/6, 52b/9, **2.** Hayatını sürdürmek, yaşamak: 4a/3, 10b/15, 11a/11, 18b/8, 20b/11, 26b/2, 33a/8, 36a/7, 38a/8, 52a/9, **3.** Herhangi bir kimseden veya bir dönemden kalmış olan: 34b/2, 49a/3, **4.** İşlemez, yürümez duruma gelmek: 16b/15, 23a/1.

ķal'a (A.) Kale, hisar: 6a/5,19, 15a/16, 39a/12, 41a/16.

ķalb Göğüs boşluğunda, iki akciğer arasında, vücudun her yanından gelen kanı akciğerlere ve oradan gelen temiz kanıda vücuda dağıtan organ, yürek: 47a/2.

kalb-i kuvvet Cesaretli, güçlü olan: 54a/6.

kaldır-Yükseltmek, kaldırmak: 7a/4,6, 9a/9, 12a/18, 18a/8, 28a/1, 35b/12, 37b/15, 39b/17, 51a/7,9, 52a/14, 53b/9.

kalk 1. Oturuş durumundan dik duruma gelmek, doğrulmak: 12b/4, 24a/8,9, 2. Gitmek üzere yerinden ayrılmak: 26a/12, 3. Yok olmak, artık bulunmamak: 10a/9.

kamer (A.) Ay.

kamerü'l kısım Ay parçası: 7b/14.

kan1. Atardamar ve toplardamarların içinde dolaşarak hücrelerde özümleme, yadımlama görevlerini sağlayan plâzma ve yuvarlardan oluşmuş kırmızı renkli sıvı, kan: 3a/15, 16b/15, 17a/8, 28a/5,19, 31a/13, 40b/12, 49b/3,5, 2. İsteyerek kan dökmüş olan (kimse), katil: 22a/5.

kan id-Başkasının kanını dökmek: 20b/11.

kanā'at (A.) Kısmete razı olma, bir şeyi yeter görüp fazlasını istememe.

kanā'at itme-Yetinmemek: 19a/8.

kanad Kuşlarda ve böceklerde uçmayı sağlayan organ: 11a/3, 13b/6, 41b/19.

kanda Nerede: 1b/12, 6a/8, 8a/4, 16a/19, 17b/3, 18b/2, 26b/18, 27a/5,27b/13, 37b/5, 38a/10, 44b/7, 46a/10, 46b/5,19, 49a/12, 50b/4,12, 52b/8.

kandan Nereden: 1b/12, 8a/4, 15b/9, 43b/9.

kanğı Hangi, hangisi: 1b/12, 26a/3, 35a/11.

kanı Hani, nerede: 6b/9, 16b/1, 26b/12, 37a/9,10.

kap-1. Birdenbire yakalayarak, yakalamak: 2b/10, 6a/14,16, 7a/3, 14a/2, 17b/7, 23b/5, 32a/3, 37a/16, 37b/5, 44b/8,17, 47b/12, 49a/10, 49b/5. 2. Hemen bellek, öğrenmek: 18b/21.

kapalı Kapanmış olan, açılmamış: 51b/15.

kapan-Kapalı duruma gelmek: 14a/13, 11b/18, 12a/3, 30b/13.

kaplan Kedigillerden, enine siyah çizgili, koyu sarı postu olan, Asya'da yaşayan çevik ve yırtıcı hayvan: 7b/5.

kapma Kapmak işi: 49a/15.

kapu Bir yere girip çıkarken geçilen ve açılıp kapanma düzeni olan duvar veya bölme açıklığı, kapı: 3b/12, 4a/10, 5b/15, 8a/7,9, 10b/11, 11a/3,4,7, 11b/16,18, 12a/1,2,3, 12b/9, 14a/10, 21b/2,17, 42b/11, 48a/15, 51a/1,5,12,13, 51b/9,10,11,12,13,15.

Kapumiye Özel isim, yer ismi: 5b/10.

kapuş-Kavgaya tutuşmak: 35b/12.

kār (F.) Yarar, fayda: 8b/18, 44a/4.

kār itme-Yararı olmamak, etki yapmamak: 10a/19.

kara Yeryüzünün denizle örtülü olmayan bölümü, toprak: 7b/11.

karaya çık-Deniz, göl vb. den karaya çıkmak: 10b/16.

kara En koyu renk, siyah, ak, beyaz karşıtı: 19b/7, 31b/7, 49b/18.

karār 1. Durma: 5a/2, 7a/12,15, 23a/1, 27a/8, 29a/15, 38b/16, 39b/18, **2.** Bir işveya sorun hakkında düşünülerek verilen kesin yargı: 1b/11, 8b/11, 12b/17, 21b/3, 24a/12, 41a/1.

karār eyle-Durmak: 7a/12, 12b/17, 24a/12, 27a/8, 29a/15, 38b/16, 39b/18, 41a/1.

karār it-Durmak: 7a/15.

karār itme-Durmamak:5a/2.

karār olma-Durmamak: 8b/11, 9a/3.

karar-Rengi karaya dönmek, siyahlaşmak: 27b/19, 28a/5, 30b/3.

Karatus Özel isim: 2a/10,11,12,14,17, 2b/4,9,15,18,19, 3a/1.

kār-bān (F.) Kervan: 9b/11, 20a/2.

karğa Kargagillerden, kanatları geniş, tüyleri kara renkte, tarla ve bahçelere çok zarar veren kuş (Corvus): 41a/3.

karınca Zar kanatlılardan, birçok türü bulunan böceklerin genel adı (Formica): 52a/6.

karındaş Kardeş: 6a/18, 6b/9, 7a/7, 8b/2,13, 10a/5, 28a/1, 39a/15.

karın İnsan ve hayvanlarda gövdenin kaburga kenarlarından kasıklara kadar olan ön bölgesi, karın: 9a/18, 10b/3, 30b/6.

karış-İlgilenmek, müdahale etmek: 36b/18, 43a/9.

karı(A.) Kiraat eden, okuyan, okuyucu.

karı ol-Kiraat etmek: 7b/19.

karīb (A.) Yakın, yakın olan, uzak olmayan: 8a/1.

karşula-Gelen bir kimseye karşılayıcı olarak çıkmak, karşılamak: 5b/1, 6b/11, 8a/2, 29a/4,14, 35a/4, 39a/1.

karşu 1. Karşıt, zıt, muhalif: 29a/5, 33a/15, 35b/3, 38b/7,9,10, 40b/3, 41a/6, 42b/18, 44a/2, 49a/9, 52b/16, **2.** Yol, deniz, ırmak vb. nin öbür kıyısı veya yanı: 10b/8, 11b/19, 12a/3, 14a/1, 16a/15, 26a/17, 35a/16, 36b/3, 40b/5, 51a/5,12, **3.** İçin, hakkında anlamında edat: 34b/6, 36a/3, 44b/14.

karşu çık-Bir düşünceye katılmamak, cephe almak: 38b/7.

karşudur-Karşı gelmek, muhalefet etmek: 41a/6, 44a/1, 44b/14, 52b/14.

karşugel-Baş kaldırmak, itâatsizlik etmek:35b/3.

karşu koy-Karşı çıkmak, muhalefet etmek, itiraz etmek: 40b/3, 44a/4.

karşu vir-Karşısına çıkmak: 29a/5.

karşulat-Dışardan gelen bir kimseye karşılayıcı olarak çıkmak, istikbal etmek: 26b/9.

kaşaba Şehirden küçük, köyden büyük, henüz kırsal özelliklerini yitirmemiş olan yerleşim merkezi: 25b/11.

kaşd (A.) Niyet, kasıt: 34b/19, 49a/7,11,16.

kaşd eyle-Niyet etmek, kasdetmek: 18a/16,17, 36a/14.
kaşd id-Niyet etmek, kasdetmek: 8b/8,13, 21a/3, 37a/14, 42b/15, 48b/7.
Kaşım Özel isim: 4b/8, 20b/7, 31a/10, 31b/16, 37a/13, 46a/13, 50b/3, 51b/5.
kaşır, kasr Köşk: 19b/4,5, 23a/18,19, 28b/3, 49a/13, 50a/15.
kāşki (F.) “Keşke, ne olurdu” gibi, özleme veya pişmanlık ifade eder: 15a/8.
kat Nicelikçe kez, defa, misil: 52a/11.
kat kat Çok, pek çok: 36a/14, 48a/10.
kat-Karıştırmak, koymak: 29a/9, 44a/6.
kat Huzur, makam: 29b/15, 41a/17, 41b/19.
katına gel-Huzuruna varmak: 28b/5, 29b/12, 53a/5.
katār (A.) Birbiri ardınca sıralanmış hayvan sürüsü, dizisi: 2a/5.
kati Kesin: 17a/8, 23a/15.
kātil (A.) Katleden, öldüren: 18b/21, 22a/6, 28a/19, 37a/6.
katl (A.) Öldürme: 15a/7,9,10,16, 15b/3,4,11,13, 17a/4,19, 17b/3,9,16,17, 18a/2, 19a/9, 20b/14, 21a/6, 22a/6,8, 22b/14, 25a/19, 25b/4, 26a/4,9, 26b/8, 44a/10,15.
katl eyle-Öldürmek: 34a/1,2,14, 44b/1, 54a/7.
katl et-Öldürmek: 30a/16, 35a/8, 36a/6,12, 37b/12, 38a/12, 42a/6,7, 44a/15, 46a/5,19, 51a/3, 52a/1, 53a/14.
kavra-Elle sıkıca tutmak: 12a/17, 28a/3, 51a/18.
kavuş-Ayrı kalınan, sevilen bir kimseyle bir araya gelmek, onu yeniden görmek: 4b/9, 13a/13.
kavuşdur-Birbirine yaklaştırmak, bağlamak, kavuşturmak: 49b/12.
kaya Büyük ve sert taş kütlesi: 2b/12, 30b/5,14, 31b/4,11, 47a/12.
kayd (A.) Bağlamak.
kayd-ı bend id-Bağlamak: 25a/8.
kayır-Koruyarak başarısını sağlamak, elinden tutmak, himmet etmek: 15b/7.
Qaysūm Ābād Şāh'ı Ercesb Hān/Ercesb: 23b/18, 24b/6,7,25a/7, 27b/5, 36a/8, 36b/9,10, 38a/10,11,12.
kaz-Herhangi bir araçla toprağı açmak, kazmak: 51a/6,17.
kazā (A.) İlahî takdir: 19a/19.
kazı-Nakşetmek, oyarak yazmak: 48a/5.
kebīr (A.) Büyük, ulu: 4a/3, 10b/7, 34a/2, 53a/9.
keffaret (A.) Bir günahı Tanrı'ya bağışlatmak umuduyla verilen sadaka veya tutulan oruç: 43a/4.
kelām (A.) Söz, lâkırdı: 8b/1, 24b/19.
kelle (F.) Baş, kafa: 15a/13,18,19, 18a/16, 30b/17, 52b/7.
kellesini al- Kafasını keserek koparmak, öldürmek: 52b/7.
kemān (F.) Yay: 30b/11,12, 36a/5, 52a/17.
kemāne (F.) Keman veya kemence yayı, yay: 10a/17, 49a/17.

kemençe (F.) Üç telli, küçük kemana benzer diz üstünde yayla çalınan bir çalgı: 23a/15.

kemend (F.) Ucu ilmekli uzun ip: 16b/12,13, 31b/17, 34a/3,5.

kemendler at-İp atmak: 17a/13.

kemer (F.) Bele takılan kayış, kemer: 2b/6,9,10,14,16, 6a/14, 7a/1,3, 14a/2, 23b/5, 52a/16.

kemer tuşuş-Kavga etmek veya güreşmek: 2a/14,16,19.

kemerlü Üzerinde kemeri olan veya kemer takılmış olan: 34b/4, 39a/14,19, 39b/4, 43b/19.

kenār (F.) Bir şeyin, bir yerin bitiş kısmı veya yakını, kıyı: 6b/5,9, 10b/7,12,14,16,17, 13b/18, 14b/6, 35b/10, 47a/9.

kendi, kendü Kendi, kendisi: 8a/13, 13b/1, 14b/2, 15a/4, 15b/13, 18a/5, 34a/11, 37a/17, 44a/10, 48b/17, 49a/6.

kepenk Genellikle dükkânları kapamak için kullanılan, saç levha veya türlü biçimlerde demir veya tahta kanat: 51a/7,9, 51b/1.

kereKez, defa: 2a/14,16, 7a/2, 8b/12, 20a/3, 21a/9, 23b/9, 25b/1, 38a/4, 49a/9, 51b/12, 53a/11, 53b/3.

kerem (A.) Cömertlik, iyilik, lütf: 40b/2, 47a/17.

kerem eyle-Cömert davranmak, iyilik yapmak, lütufta bulunmak: 2a/16.

kerem it-Cömert davranmak, iyilik yapmak, lütufta bulunmak: 30a/4.

kerīm (A.) Eli açık, cömert: 9a/16.

kes-1. Başını gövdesinden ayırmak, boğazlamak: 12a/19, 14a/4, 15a/15, 15b/5, 17b/13, 26a/14, 34b/9, 40b/15,19, 42b/18, 44a/15, 52b/13, **2.** Ara veya son vermek: 51b/3, **3.** Geçişini önlemek: 9a/4, **4.** Haraca bağlamak: 7b/18.

keşki Keşke: 5b/4, 41b/11.

Keyhüsrev (F.) Keykâvus'un torunu, Siyâvuş'un oğlu olan meşhur hükümdar: 24b/15.

kez Defa, kere, kez: 9b/5,10, 12a/5, 19b/8,17, 34a/12, 37a/1, 46b/3, 49a/7.

Ğıble Kâbe-i Muazzama'nın bulunduğu Mekke-i Mükerrreme ciheti. Kible tarafı: 48a/5.

kıç Kuyruk sokumu bölgesi: 10b/15.

ķıl-"Etmek", "yapmak" anlamında yardımcı fiil olarak kullanılır: 12a/12, 49a/2.

ķılıç Uzun, düz veya eğri, ucu sivri, bir veya her iki yüzü keskin, kın içinde bele takılan, çelikten silâh, kılıç: 15b/11,16,17, 16b/13, 24b/14, 29a/7, 31b/16, 37a/17.

ķılıç ķuşan-Kılıcı olmak ve onu taşıyacak güce ve yetkiye hak kazanmak: 8b/2.

ķılıç üşür-Hep birden kılıç vurmak: 34b/8.

ķırâat (A.) Okuma.

ķırâat it-Okumak: 53b/18.

ķırān (A.) Yakınlık: 19b/7.

ķır-1. Öldürmek, yok olmasına sebep olmak: 18a/9, 37b/13, 48b/3, **2.** Gücünü, etkisini azaltmak: 49b/10, **3.** Vurarak veya ezerek parçalamak: 19a/1, 31a/14, 37a/9, 48a/15, **3.** Dileğini kabul etmeyerek veya beklenmeyen bir davranış karşısında bırakarak gücendirmek, incitmek: 11b/13, 37a/12, 53a/16.

ķırķ Otuz dokuzdan sonra gelen sayının adı, kırk, 40, XL: 2a/10, 3b/10, 12a/2, 13a/14, 31b/16, 39b/2, 50a/8, 51b/14, 52a/12.

kısım (A.) Parçalara ayrılmış bir şeyin her bölümü, bölüm, kesim: 7b/14.

ķışşa (A.) Fıkra, hikâye, rivayet: 3b/11, 17a/7, 19b/13, 24b/11, 38b/4, 45a/7.

ķıy-Acımamak, kötülük etmek, öldürmek: 12b/1, 21a/10, 21b/4, 36a/10, 46b/1.

ķıyās (A.) Karşılaştırma, mukayese etme: 16a/5, 18b/14.

ķıyās eyle-Karşılaştırmak, mukayese etmek: 12b/8.

ķıyās it-Karşılaştırmak, mukayese etmek: 9a/13, 15b/15, 33b/17, 36a/8, 44a/15, 52b/18.

ķıyās olın-Karşılaştırılmak: 51b/17.

ķız Kız: 13a/16,18,19, 19b/1,10, 24b/1,4, 25a/5,6,11, 25b/16,17, 26a/4, 26b/5, 27b/14, 32a/16,19, 32b/2,13, 34a/14, 36b/11, 37a/4, 39a/8,16, 40b/7, 43b/2,16, 44a/4,12,13, 44b/7,17,18, 49a/5, 50a/9,11,13,19, 50b/1,2,3,11,12, 52b/19, 53a/4,5, 53b/14, 54a/2.

ķız al-Bir ailenin kızını gelin olarak bir başka aileye katmak: 24b/15, 27a/1, 27b/3,9.

ķızı ķap-Bir kızını kendinin veya ailesinin rızası olmadan alıp götürmek: 47b/12.

ķızıñ vir-Bir ailenin kızını bir başka aileye gelin etmek: 24a/1,24b/9,13, 25a/6, 41b/16, 52b/12.

ķız-Kızmak, öfkelenmek: 30b/6.

ķi (F.) Ki (bağlama edatı): 1b/3,5, 2a/13, 8b/15,16, 10a/19, 12b/12, 13a/17, 13b/2,16,16a/9, 16b/12, 20b/20, 25a/4, 26a/2, 27b/2, 28b/4, 30a/14, 32b/2,8, 33a/18, 35a/18, 35b/17, 37a/3, 40a/14,15, 41a/12, 46a/6, 48b/19, 50b/18, 51b/5.

ķim Ki edatı gibi kullanılır: 1b/6, 3b/1,12, 5a/4, 8b/5, 10a/19, 11a/15, 12a/6,8, 15b/1, 16a/8, 18b/14,16, 31a/3, 32a/16, 34b/1, 42a/18, 44b/6, 48a/1, 49b/1,17, 50a/18, 51b/4, 52a/19, 52b/1.

ķim Hangi kimse: 5b/20, 6a/2, 8a/6, 13a/2,8, 20a/6,14, 21b/8, 22b/16, 23a/2,4, 23b/18, 24b/1,5, 27a/17, 30a/1, 34b/19, 35b/17, 36a/7, 37a/6, 38b/2, 39b/19, 40a/3,8,14, 43b/14, 44a/10, 46b/13, 47b/18.

ķimesne Kimse, kişi: 4a/14, 8b/7, 14b/6,7,10, 16b/11, 17a/15,17, 21a/11, 21b/4,19, 22b/17, 23a/3, 23b/10,12, 29b/4, 30a/1, 31a/3, 36a/17, 44b/17, 45a/8,9, 45b/8, 46a/18, 46b/14, 48a/7,14, 49a/8, 51a/4, 52a/9.

ķimi Bazısı, birtakımı, kimisi: 50a/14, 51b/15.

ķimlik Herhangi bir kimseyi o kimse yapan özelliklerin bütünü: 27a/13.

kimse Herhangi bir kişi, kim olduğu bilinmeyen kişi: 2b/8, 21a/18, 24b/17, 28b/1, 52b/6.

kin (F.) Gizli düşmanlık, garaz: 42a/18.

kişi İnsan, kimse, şahıs: 2b/2, 3a/17, 21a/2, 32b/19, 40a/1, 40b/4, 42b/2,9, 48a/17.

ko-Koymak, bırakmak: 1b/11, 3a/9, 10b/1, 12b/4, 15a/2,10, 15b/19, 16b/9, 18b/21, 21a/13, 23b/6, 27a/2,3, 28a/13, 32a/7, 33b/3, 34a/4, 36a/3, 37b/8, 39a/11, 44a/4, 46a/18, 47b/8, 48a/3, 52a/11,13, 52b/5.

koça 1. Yaşlı, ihtiyar: 8a/6,17, **2.** Bir kadının eşi, zevç: 15a/19.

koça ökçeoğulları Özel isim: 8a/17.

koça koça Büyük büyük: 35b/8.

koğ-1. Kovmak, uzaklaştırmak, defetmek: 38a/6, **2.** Bir yerden sürüp çıkarmak, kovalamak: 5a/8, 10b/4,7.

koğ-1. Çürüyüp bozularak kötü bir koku çıkarmak, kokuşmak: 19b/18.

koğu Güzel kokmak için sürülen esans: 31b/3, 33a/13.

koğusun al-Bir nesnenin kokusunu algılamak: 33a/13.

kol İnsan vücudunda omuz başından parmak uçlarına kadar uzanan bölüm: 2b/19, 6a/14, 7a/3, 23b/5, 24a/8,12, 38b/12, 49b/18.

kol kanad ol-Yardım etmek, korumak, himaye etmek: 41b/19.

kolına kuvvet İsyapan bir kimseye, isteklendirmek, coşturmak için söylenir: 38a/3.

kol şun-Kol uzatmak: 3a/9.

konak Büyük ve gösterişli ev: 17b/11.

kondur-Konmak işini yaptırmak: 16a/13, 26b/9.

kopar-Koparmak, yerinden ayırmak: 2b/13, 51a/8,18, 51b/2.

kop-Birdenbire başlamak veya ortaya çıkmak: 33a/2, 47a/2.

korğ-1. Kaygı duymak, endişe etmek: 25a/19, **2.** Korku duymak, ürkmek, korkmak: 3a/18, 16a/18, 29b/16, 41b/4, 45b/10, 48a/19, 54a/8.

korğu Bir tehlike veya bir tehlike düşüncesi karşısında uyanan kaygı duygusu, korku: 15b/13, 26b/3, 31b/15, 38a/13, 41b/13, 46a/3, 53b/1.

korğu vir-Korkutmak: 43a/14.

koş-Birlikte iş görmesi için bir şeyi başka birinin yanına katmak, arkadaş olarak vermek: 30a/7.

kov-Kovmak, uzaklaştırmak, defetmek: 18b/17.

koyavüz, koy- Koymak, bırakmak: 9b/3, 20a/10, 30a/18, 35b/13, 39a/10, 48a/12.

koyuvir-Koyuvermek, bırakıvermek: 21a/11.

koyun Göğüsle giysi arası: 18b/16.

kör Görme duygusu olmayan, görmez.

kör ol-Görmez duruma gelmek: 31a/2,6.

kös (F.) Savaşlarda, alaylarda at, deve veya araba üzerinde taşınan ve işaret vermek için kullanılan büyük davul: 41a/2.

köşe Kuytu, تنها veya üçra yer: 4a/13.

köşk Bahçe içinde yapılmış süslü ev, kasır: 49a/3,4,7.

köy Yönetim durumu, toplumsal ve ekonomik özellikleri veya nüfus yoğunluğu yönünden şehirden ayırt edilen, genellikle tarımsal alanda çalışmak gibi işlevlerle belirlenen, konutları ve öteki yapıları bu hayatı yansıtan yerleşme birimi: 8a/1,10, 21b/5,19, 25b/11,12, 32b/17,18, 33a/2, 33b/9, 34a/2,7, 34b/5, 35a/8, 38a/14,15, 48a/7.

köylü Köyde yaşayan veya köyde doğmuş olan: 33b/1,6,10, 35a/6.

kübbe (A.) Yarım küre biçiminde olan ve yapıyı örten dam: 50b/17,18, 52a/12.

kuça kuça Kucak kucağa: 38b/13.

küh (F.) Dağ.

küh-ı kaf Kaf Dağı: 52a/1.

küh-ı eyvân Büyük dağ: 25b/8.

küh-peyker (F.) Dağ gibi heybetli, iriyarı: 12a/7.

kul Bende, köle, hizmetçi: 4b/6, 14b/18, 15b/4, 17b/4, 21b/7, 38b/12, 50a/3.

kul eyle-Kul etmek, köle etmek: 12b/13.

kul it-Kul etmek, köle etmek: 13a/15.

kul ol-Kul olmak, köle olmak: 6b/1, 7a/5, 7b/4, 12b/2.

kulluk Hizmette bulunma, hizmetçilik: 7a/7, 12b/6, 47a/4.

kulaç Gerilerek açılmış iki kolun parmak uçları arasındaki uzaklık: 31b/16.

kulak İşitme organı, kulak: 4a/11, 41a/10.

kulağı ur-Kulak vermek, dinlemek: 5a/10.

kulağuz Genel olarak yol gösteren kimse, rehber, kılavuz: 18b/4, 27a/3, 30a/4,7,9, 31a/15, 32a/1, 33b/18, 45a/19, 47b/19.

kulağuz al-Rehber alıp beraber gezmek: 26a/11, 35a/14.

kulağuz tut-Rehber ayarlamak: 21b/5.

kulağuz al-Rehber edinmek: 26a/11,33b/18,35a/14.

Qumañ Kıpçak: 21a/4.

kumrı (A.) Güvercinler takımından, güvercinden küçük, boz, gri renkli bir kuş (Streptopelia): 12b/16.

kur-1. Hazırlamak: 39a/11, **2.** Bir araya getirmek, toplamak: 3b/9, 7a/17.

kurbān (A.) Allah yoluna kesilen hayvan: 26a/13.

kurbān ol-Yoluna canını feda etmek: 22b/5.

kurıl-Kurtarmak işine konu olmak veya kurtarmak işi yapılmak: 52a/12.

kurtar-Kurtarmak, kurtulmasını sağlamak: 13a/18, 26b/1,19, 34a/14, 36a/18, 45a/17, 46b/16.

kurtarabil-Kurtarmaya gücü yetmek: 53a/19.

ķurtul-Kurtulmak, emin olmak, selamete çıkmak: 23b/12, 25b/5, 29b/5, 32a/14, 41a/3, 41b/12,15, 43a/1, 45b/14, 46b/10,18, 53b/6, 54a/13.

ķurt Kpekgillerden, Avrupa, Asya ve Kuzey Amerika'da yaşayan, gri sarı renkli, yırtıcı, etil memeli hayvan (Canis lupus): 48a/13.

ķuru Kurumak, kuru duruma gelmek: 18b/11.

ķuřur (A.) Eksiklik: 2b/17.

ķuř Yumurtlayan omurgalılarından, akciğerli, sıcak kanlı, vucudu tüylerle örtülü, gagalı, iki ayaklı, iki kanatlı uçucu hayvanların ortak adı, kuş: 12b/16.

ķuřaķlı Kuşağı olan: 40a/7.

ķuřan-Beline kuşak, kılıç, kemer vb. şeyler bağlamak: 8b/2, 52a/18.

ķuřluk Kuşluk vakti, kuşluk.

ķuřluk zamānı Günün ilk ışıkları ile güneşin bir mızrak boyu yükselmesi arasında kalan süresi: 30b/6.

ķutlu Uğurlu, mübārek: 41a/5.

ķuvvet (A.) G, kudret, kuvvet: 22b/13, 38a/3, 51a/19, 52a/8, 54a/6.

ķuyruķ Kuşlarda gövdenin art yanında bulunan tüy demeti: 9b/13.

ķuyruķlı Kuyruğu olan: 48a/13.

ķk Küçük, ufak: 17a/14.

ķnbet (F.) Kubbe: 31b/9.

ķstāhlık (F.) Kstah olma durumu veya küstahça davranış: 2a/19, 15b/10.

ķřād (F.) Açma, açılış, açış: 51b/9,12.

ķřād id-Açmak: 31a/1.

ķřād vir-Açıp vermek: 31a/5.

ķřāde (F.)Açık, açılmış: 11a/3,7.

ķřā, gşa (F.) Sonuna geldiği kelimelere ‘‘açan, açıcı’’ anlamı katarak Farsça birleşik sıfat yapar: 14a/6.

Křāsb zel isim: 39b/1.

ķtr Ktr kütür, kütür sesi çıkararak.

ķtr kütür Elma, ayva, karpuz gibi gevrek meyveler kesilir veya ısırılırken çıkan sesi anlatır, ktrt: 37a/12, 51b/2.

ķtrdi Ktrt, ‘‘kütür kütür’’ diye çıkan ses: 49a/13.

-L-

lāf(F.) Lākırdı, söz: 12b/16.

lāf id- Söz etmek, konuşmak: 2a/14.

lā‘ın (A.) Kovulmuş, nefret kazanmış, lānetlenmiř: 12a/13, 15a/14, 15b/15, 37a/16, 40b/14, 42a/17,19, 48a/14,15, 48b/3,14, 49a/9, 49b/3,11,14,15, 50a/8.

laķırdı Boş söz, dedikodu, lāf.

laķırdı söyle-Dedikodu konusu etmek: 42a/6.

lākin(A.) Ama, fakat, ne var ki: 3b/2, 4b/5,13, 13b/12, 17a/14, 21a/9, 35b/11.
la‘l (A.) Parlak kırmızı renkte, billûrlaşmış, saydam bir alüminyum oksidi olan değerli bir taş: 21b/6, 50a/17.
lala (F.) Eskiden büyük ailelerde bir çocuğun bakımı, eğitim ve terbiyesiyle meşgul olan erkek terbiyecisi: 21b/6,19.
lāşe (F.) Leş.
 laşesin gör-Leşini görmek: 10a/8, 50a/6.
laţif (A.) Yumuşak, hoş, güzel, nâzik: 4a/2.
lā-ya‘kil (A.) Dalgın, bî-hoş: 17a/7.
lāyık (A.) Yakışan, yaraşır: 3a/4, 20a/17, 29a/16.
 lāyık ol-Uygun olmak: 23b/10, 42b/6.
lāzım (A.)Gerek, gerekli: 7b/2, 11b/2, 20a/3, 23a/12, 27b/9, 36a/14, 39a/10, 43a/12, 45a/19.
 lāzım gel-Gerekmek: 26b/6, 27b/2, 43a/12.
lenger (F.)Gemi demiri.
 lenger vire gör-Gemi demirini vermek: 2b/18.
libās (A.) Elbise: 23a/3.
licām (A.) Hayvanın ağzına vurulan gem: 11a/15.
 licāmıñ al-Gem almak: 11a/15.
 licāmıñ kır-Gemi kırmak: 31a/15.
lisān(A.) Dil, zebān: 37a/7.
lūţuf (A.) Hoşluk, güzellik, iyilik: 4a/19, 13a/10, 14a/4, 22b/6, 40b/16, 48a/9,16.
 lūţf et-İyilikte bulunmak, bağışlamak: 29b/19, 48a/9.
 lūţf eyle-İyilikte bulunmak, bağışlamak: 20a/14.
lokma Ağza bir defada alınıp götürülen yiyecek parçası, sokum: 27b/11.

-M-

ma‘aş (A.) Yaşayış, dirlik.
 ma‘aş id-Dirlik etmek: 48b/5.
madara Kötü, sevimsiz, âdi.
 madara id-Kötü duruma düşürmek, yalanını, yanlışını çıkarmak: 53b/1.
mādemki (A.) Mademki, değil mi ki: 15a/1, 17b/8, 43a/1.
mağara Bir yamaca veya kaya içine doğru uzanan, barınak olarak kullanılabilen yer kovuğu, in: 4a/9,10,13,15,16, 30b/1,5,9.
mağlūb (A.) Yenik, yenilmiş: 24b/3.
 mağlūb ol-Yenilmek: 23a/5, 23b/7, 24b/3.
mağrib (A.) Garb, batı tarafında olan memleketler, Afrika'nın, Mısır dışındaki kuzey ülkeleri: 1b/13,14.

mağrūr (A.) Gururlu,kibirli.

mağrūr ol-Gururlanmak: 52a/8.

mağzūb(A.) Gazep olunmuş, kendisine kızılmış olan: 46b/10.

maḥal (A.) Yer, mekan: 5a/8, 10b/18, 14b/6, 18a/19, 18b/4,8, 42b/1, 49a/18.

maḥalle (A.) Bir şehrin bir kasabanın, büyükçe bir köyün bölündüğü parçalardan her biri: 16a/1.

maḥbūb (A.) Sevilen, sevgi: 47b/12.

maḥbūs (A.) Hapsolunmuş, bir yere kapatılmış: 46b/14.

mahmūz (A.) Çizmenin veya potinin arkasına takılan ve binek hayvanlarını dürtüp hızlandırmaya yarayan demir veya çelik parça.

mahmūz id-Mahmuzla dürtmek: 9b/15,18.

maḥşūl (A.) Hâsıl olan, elde edilen şeyler: 37a/18.

maḥşūş (A.) Husûsîleşmiş, başkasında bulunmayan, yalnız bir kimseye ait olan: 33b/9, 44b/15.

maḥzūn (A.) Hüzünlü, tasalı, kaygılı: 29b/12.

mā'il(A.) Hevesli, istekli.

mā'il ol-Sevmek, gönlünü kaptırmak: 18a/2.

maḥam (A.) Yer, mevki: 12b/17, 13a/7,8, 29b/11.

maḥbūl (A.) Alınmış, alınan: 15b/8, 35a/13.

maḥdem (A.) Gelme, dönüp gelme: 13a/16.

ma'kūl (A.) Akla uygun, akıllıca: 54a/1.

ma'kūl gör-Akla uygun olmak: 34b/12.

māl (A.) Bir kimsenin veya bir tüzel kişinin mülkiyeti altında bulunan, taşınır veya taşınmaz varlıkların bütünü: 6a/3, 7b/1, 18b/7,8,10, 33b/2,6,12, 37b/5,6,14, 40a/17, 50a/16,17, 52b/5,6, 53a/18.

Mālāberdi Özel isim: 9a/17, 9b/9, 10b/5,13.

mālīk (A.) Sahip, bir şeye sahip, bir şeyi olan: 1b/5, 9a/11, 22b/13.

mālīk ol-Sahip olmak: 3b/5, 48b/17,19, 50b/5.

ma'lūm (A.) Bilinen, belli: 20a/1,12, 23a/3.

ma'lūm ol-İçine doğmak: 4b/8, 19b/3, 32b/8, 53b/19.

ma'mūr (A.) Bayındır, şenlikli.

ma'mūr eyle-Bayındır kılmak: 52a/4.

mānī' (A.) Engel, özür: 22b/19.

mānī' ol-Engellemek: 53a/15.

ma'reke (A.) Savaş.

ma'reke id-Savaşmak: 19/3.

maṣārīf (A.) Harcanan paralar, harcamalar, giderler: 41b/15.

maṣlahat (A.) İş, önemli iş, mesele: 39b/15, 42a/1.

ma'sūḳ (A.) Sevilen, âşık olunan erkek: 15b/9, 23b/8.

- ma‘şūka (A.)** Sevilen, (kız, kadın) kız sevgili: 36a/3.
- maṭara (A.)** Yolculukta boyuna veya bele asılı olarak taşınan, ekseriya üzeri aba kaplı su kabı: 31b/12,16.
- ma‘zūr (A.)** Mazereti olan, mazeretli.
ma‘zūr ṭut-Mazeretli görmek:33b/3.
- mehbūt (A.)** Hayrette kalmış, şaşmış.
mebhud ol-Şaşırmak: 39b/13.
- mecāl (A.)** Güç, kuvvet, takat.
mecālī kalma-Güç kalmamak, güçsüzleşmek: 16b/15.
- meclis (A.)** Toplanma, sohbet ve eğlence toplantısı: 8a/19.
meclis ḳur-Toplanmak: 3b/8, 7a/17.
- meded (A.)** Yardım, imdat: 11b/3, 32a/5.
- medḥ (A.)** Övgü, övme.
medḥ it-Övmek: 5b/10
- mefhūm (A.)** Anlaşılan şey, anlaşılmış: 53b/19.
- mefṭūh (A.)** Açılmış, açık: 11a/7.
- meger (F.)** Ancak, yalnız, meğer, oysa ki: 4b/6, 8a/10, 8b/15, 11a/17, 14b/2, 18a/3, 18b/6, 19b/1,2, 24a/18, 32b/17, 33b/8, 35a/17, 38a/16, 39b/14, 40b/8, 44a/9, 47b/16, 48a/8, 49a/2, 49b/2.
- megerki (F.)** İstek veya emir kipinde olan ve biri diğerini engelleyecek durumda bulunan iki cümleyi birbirine bağlar: 15a/13.
- meḥallī (A.)** Mümkün olmayan, olamaz, olmaz: 28a/6.
- mehīb (A.)** Azametli, korkunç: 9b/5.
- Mehyār Şāh** Özel isim: 5b/9.
- mekān (A.)** Yer, mahal: 16b/7, 26a/12,17, 48b/2.
mekān ṭut-Bir yere yerleşmek, yurt edinmek: 30a/10.
- meḳkāre (A.)** Aşıklarına oyun oynayan sevgili: 18a/2, 44a/13.
- mekr (A.)** Hile, düzen, dubara: 24a/3.
- melālet (A.)** Usanç, usanma, bıkma: 45a/2.
- melāmet (A.)** Azarlama, çıkışma.
melāmet çek-Ayıplamak: 46b/19.
- Melik/Melik Ḳasım (A.)** Özel isim: 4a/4, 7a/8,13, 9b/12,14, 11a/14, 13b/14,16, 15b/11, 16b/5, 23a/16, 27a/7, 30a/14, 35a/18, 35b/14, 38b/18,19, 42a/17,19, 45a/18, 45b/15, 47a/14, 50b/3, 51b/5.
- mellāḥ (A.)** Gemici, kaptan, denizci: 7b/11.
- melūl (A.)** Üzgün, kederli, usanmış, bıkmış: 29b/12.
melūl ol-Üzülme, kederlenmek: 4b/16, 5a/14, 13b/9,16, 14a/16, 34b/18.
- mel‘ūn (A.)** Lanetlenmiş: 15a/6,8, 15b/4, 17b/5,10,11, 36b/16, 37a/17, 38a/4,5, 40b/10, 42b/8, 48a/18, 49a/12,14, 50b/13.

mel'ûnı ol-Lanetlisi olmak: 16a/8.

memleket (A.) Ülke, devlet toprağı: 43b/13.

men' (A.) Engelleme, önleme:

men' eyle-Engellemek, önlemek: 30b/17, 32b/4, 49b/14.

men' id-Engellemek, önlemek: 12a/12, 19a/5, 23a/12, 26a/10, 29a/5,12, 29b/6, 37b/1.

menfûş (A.) Atılmış, didilmiş, dağılmış: 10a/16.

menşûr (A.) Saçılmış, dağılmış.

menşûr-ımużaffer ol-Zafer dağıtmış olmak: 47a/8.

menzil (A.) İki konak arasındaki uzaklık, bir günlük yol, konak: 52b/9.

merd (F.) Yiğit, mert, adam.

merd ü meydân Yiğit meydanı: 8b/3.

merdâne (F.) Yiğitçe, mertçe: 2a/9.

merdlik (F.) Yiğitlik, mertlik, erlik: 8a/13.

merhabâ (A.)"Genişlenin", "rahat oturun!" mânâsına bir selamlaşma sözü, merhaba: 23a/8, 35b/3.

merhamet(A.) Şefkat gösterme, acıma, birini esirgeme.

merhamet it-Acımak, şefkat göstermek: 21a/8, 22b/14, 44a/16, 48a/10.

mermer (A.) Birleşiminde %75 'ten çok kalsiyum karbonat bulunan, genellikle beyaz, renkli ve damarlısı da olan, cilâlanabilen billûrlaşmış kireç taşı: 49a/10, 51a/6,18, 51b/16.

mertebe (A.) Derece, basamak, mevki: 40b/2.

meskûn (A.) İçinde insan oturan yer: 52a/1.

mesned (A.) İsnâd edilen, dayanılan şey.

mesned eyle-Dayanak olmak: 8b/12.

meş'ale (A.) Ucunda, alev çıkararak yanan bir madde bulunan değnek, sopa: 19a/3.

meşğul (A.) Bir işle uğraşan, iş görmekte olan.

meşğul ol-Vaktini vermek, uğraşmak, oyalanmak: 3b/9, 7a/17, 8a/19, 17b/1, 20a/8, 22a/3,17, 39a/4,13, 47b/1, 50b/2.

meşhûr (A.) Ünlü, tanınmış, herkesçe bilinen, angın: 40b/1.

mevzi' (A.) Yer, mahal: 8b/13,14,15,16, 9a/5,13, 9b/8, 29b/14, 45b/2..

mevzû' (A.) Konu: 33a/10.

meydân (A.) Geniş, açık, düz yer, alan: 2a/18, 2b/8, 6a/11, 6b/17, 8b/3, 12b/10, 21b/8,11,22a/17, 22b/10,14,16, 23a/6, 24b/3, 27a/18, 27b/7, 28a/17,18, 28b/6,18,19, 29a/2, 34a/4, 36b/12, 40b/7, 51b/14.

meydâna sür-Ortaya çıkarmak: 22b/2, 23a/1.

meydân-ı siyâsete çık-Ölüm cezalarının uygulandığı yer: 38a/19.

meydân-ı 'uşşâk Âşıklar meydanı: 22b/3.

meyl (A.) İstek, gönül akması, sevme, eğilme.

- meyl eyle**-Yönelmek, eğilmek: 5b/12.
- meyl it**-Yönelmek, eğilmek: 19b/8, 20a/17.
- meyl tur**-İstekli olmak: 11a/4.
- meyve (F.)** Meyva, yemiş: 12b/18,19.
- mezbürde (A.)** Adı geçen, yukarıda söylenmiş olan: 10a/7.
- mezîd (A.)** Artma, arttırma, çoğalma: 24a/5.
- mı/mi/mu/mü** Sonuna getirildiği cümleye veya kelimeye, söyleyiş biçimine ve tonlamaya göresoru, şaşma veya inkâr anlamı verir, soru edatı: 4b/9, 11b/3, 12a/15, 12b/15, 13b/19, 14a/14, 15b/10, 24b/14, 27b/4, 35b/14, 36a/13, 37b/10, 40b/9, 44a/9,15, 52b/18, 53a/15.
- miftâh (A.)** Anahtar: 7a/19, 51b/16.
- mihmân (F.)** Misafîr, konuk: 48a/7,14.
- Mihmârşâh** Özel isim: 5a/7.
- Mihrâc** Özel isim: 19a/7,12, 20b/12, 25a/4, 26b/14, 32a/12, 34b/18, 35a/3, 38b/18, 42a/18, 45a/10, 53b/14.
- miqdâr (A.)** Parça, kısım, derece: 6a/1, 16b/16, 18a/7, 19b/8, 28a/14, 28b/6, 33b/4,5, 40b/18.
- minnet(A.)** Yapılan bir iyiliğe karşı kendini borçlu sayma, gönül borcu.
- minnet eyle**-Boyun eğip, yalvarmak: 14a/6.
- minnetdâr (A.)** Birinden gördüğü iyiliğe karşı mahcup ve müteşekkir kalan: 20b/7.
- mîr (F.)** Āmir, baş, kumandan.
- mîr-i mîrân** Amir beyler: 24a/13.
- Mirâc (A.)** Merdiven: 19b/15.
- mîrân (F.)** Beyler: 24a/13.
- misâfir (A.)** Konuk, misafîr: 8a/8,10, 32b/19, 39b/19, 40a/1.
- mişâl (A.)** Benzer, gibi: 5b/11, 10b/2, 12a/5, 20a/16, 37b/3, 40b/11, 41a/3, 49b/18.
- mişelik** Meşe korusu veya meşe ormanı: 9a/1.
- mu'ânid (A.)** İnatçı, kimseye uymayan, dediği dedik: 23b/13.
- muâraza (A.)** Birbirine karşı gelmek, söz mücadelesi: 34a/13.
- muhabbet (A.)** Sevgi, sevmek: 34b/6, 42b/3, 46a/12.
- muhabbet göster**-Sevgi göstermek: 34b/7.
- muhabbet eyle**-Karşılıklı, dostça konuşmak: 3b/3, 47a/10.
- muhabbet it**-Karşılıklı, dostça konuşmak: 7a/10, 38b/11.
- muhabbet kop**-Sevgi göstermek: 47a/2.
- muḥaddisân (A.)** Haberciler, olayları anlatanlar.
- muḥaddisân-ı rûzigâr** Zamanın habercileri: 1b/2.
- muḥalefet (A.)** Aykırılık, zıtlık, karşı gelme, uymama.

- muḥalefet it**-Karşı davranışta bulunmak, karşı çıkmak: 23b/11, 24a/9, 44a/5, 44b/9.
- muḥālif (A.)** Muhalefet eden, aykırılık gösteren: 7b/9,11, 46a/1.
- muḥkem (A.)** Sağlam kılınmış, sağlam, berk: 3a/1.
- muḥkem ṭut**-Sağlam tutmak.
- muḥanneş (A.)** Kalles, korkak, alçak: 37a/13.
- muḥārebe (A.)** Harbetme, savaşıma: 7a/1.
- muḥarref (A.)** Saptırılmış: 49b/17.
- muḥāṭarā (A.)**Korku verici durum, tehlike: 44b/11, 46b/7.
- muḥāṭaralı (A.)** Korkulu, tehlikeli: 11b/13.
- mu‘īn (A.)** İlane eden, yardımcı: 9a/15, 47a/15.
- muḥkem (A.)** Sağlam, dayanıklı, kuvvetli: 28a/3, 35b/15, 44a/6, 50b/18.
- muḥābele (A.)** Karşılık verme, karşılama: 13a/17.
- muḥābil (A.)** Karşı, karşıda bulunan: 13a/6,
- muḥābil ol**-Karşısına çıkmak, karşı karşıya gelmek: 23a/7, 26b/16, 52b/17.
- muḥaddem (A.)** Takdim edilen, sunulan: 18a/18, 41b/11.
- muḥadder (A.)** Takdîr olunmuş, beğenilmiş: 23a/11.
- muḥarrer (A.)** Kararlaştırılmış, kesin: 31a/18, 36a/13, 41b/18, 43b/14.
- muḥarrer ol**-Kesinleşmek, karara bağlanmak: 29b/10.
- muḥayyed (A.)**Bağlı, sınırlı, bağlanmış.
- muḥayyed ol**-Sınırlanmak, bağlanmak: 49b/6.
- munḳalib (A.)** Dönmüş, değişen.
- munḳalib ol**-Dönmek: 30b/1.
- muntazır (A.)** Bekleyen, gözleyen: 7b/3.
- muntazır ol**-Beklemek: 5a/2, 22a/3.
- murād (A.)** İstek, arzu: 2a/1,16, 3a/5,6, 3b/4, 5b/13, 12b/19, 17b/9, 20a/8, 22b/11, 26a/18, 28a/16, 29b/9, 35b/11,18, 40a/13, 44b/4, 48a/16, 48b/2, 51a/4.
- murād eyle**-Dilemek, istemek: 7a/14, 12a/19, 13a/15, 13b/16, 21a/3.
- murād it**-Dilemek, istemek: 19a/9.
- murād ṭaleb eyle**-Dilemek, istemek: 15a/1, 17b/7, 18b/6.
- murād vir**-İstekli olmak: 39a/4.
- murād al**-Dileğine kavuşmak: 39a/4.
- murād-ı la’īn** Lanet istemek: 15a/13.
- muraşşa‘ (A.)** Kıymetli taşlarla bezenmiş: 52a/16.
- muşāḥabet (A.)** Sohbet etme, konuşma.
- muşāḥabet it**-Konuşmak, sohbet etmek: 33a/1, 35b/9, 49a/6,12.
- Muṣṭafa (A.)** İstifa edilmiş, seçilmiş, özel isim: 4b/1.
- muşt (F.)** Yumruk, tokat: 6b/19, 27b/17, 28a/2.

- muşta(A.)** Muşta, parmağın biri bükülüp sivrilterek vurulan yumruk.
muşta ol-Yumruklamak: 7a/1.
- mu‘teber (A.)** İtibarlı, saygın, hatırı sayılır: 23b/14.
- mutī‘ (A.)** İtaatli, terbiyeli, isyan etmeyen: 40a/9.
- muvaffāk (A.)** Başarmış, başaran, başarılı: 47a/11, 52b/8.
- mużaffer (A.)** Zafer, üstünlük kazanmış, üstün.
mużaffer ol-Zafer kazanmak: 47a/8.
- mübārek (A.)** Bereketli, feyizli, kutlu: 47b/16.
mübārek ol-Kutlu olmak, uğurlu olmak: 7b/1, 24a/6, 34b/7, 38b/14, 50a/2,7, 52b/2.
- mücellā (A.)** Cilālî, parlatılmış, parlak: 11a/3,4, 48a/4.
- mühre (F.)** Omurga kemiği: 34a/5.
- müjde (F.)** Muştu, sevinç haberi: 33b/17, 34a/1.
müjde eyle-Müjdelemek: 5a/20.
müjde it-Müjdelemek: 50a/3.
- müjdele-**Muştulamak: 50a/5.
- müķāfāt (A.)** Bir hizmet ve iyiliğe karşı edilen iyilik, ödül: 48a/10.
- mükerrem (A.)** Muhterem: 22a/18.
- mükerreme (A.)** Saygı gösterilen, yüce aziz.
Mükerreme Bānū Saygı değer Bānū: 19b/1, 20a/7, 20b/8, 22b/2, 26a/13, 31b/19, 38b/18, 39a/2, 43a/13, 53a/5.
- mülāķat (A.)** Görüşme.
mülāķat ol-Görüşmek: 4b/14, 14a/17, 39a/3.
- mülk (A.)** Ev, dükkân, arazi gibi taşınmaz mal: 39b/6.
- mümkın (A.)** Mümkün, olabilir, olabilen: 11b/14, 17a/11, 34a/10, 36a/18, 46b/13.
- münācāt (A.)** Allah'a dua etme, yalvarma.
münācāt it-Allah’a yalvarmak: 3a/19.
- münādī (A.)** Nida eden, tellâl: 22a/13.
- münāsib (A.)** Uygun, yerinde: 35a/9.
- müntehā (A.)** Nihayet bulmuş, son: 12b/14.
- müslimān (A.)** İslām dîninde olan, müslüman.
müslimān it-İslam dinini kabul ettirmek: 46a/15.
müslimān ol-İslam dinini kabul etmek: 7a/16, 12b/6, 42a/10,13.
- müstehāk (A.)** Hak etmiş, hak kazanmış, lâyıık: 28a/6, 38a/6, 45b/11.
müstehāk ol-Hak etmiş olan:46b/15.
- müşāvere (A.)** Danışma, bir iş üzerinde konuşma.
müşāvere eyle-Danışmak: 43b/17.
müşāvere it-Danışmak: 33b/11, 34b/1, 39b/5,16, 44b/19.

müşkil (A.) Güç, zor, çetin: 6b/14, 41b/11, 42a/9, 46a/6.
müteaccib (A.) Taaccübeden, şaşakalan, şaşan.
 müteaccib it-Şaşmak: 10a/19.
müte‘âl (A.) Yüksek, yüce: 29b/17.
müte‘allık (A.) Alakalı, bir yere bağlı, bir şeye mensup: 17a/17.
müteğayyir (A.) Zıt olan, değişik: 19b/10.
mütehayyir (A.) Hayrette kalan, şaşmış, şaşırmış: 14b/2.
mütenâzır (A.) Birbirinin karşısında bulunan, birbirine bakan.
 mütenâzır ol-Bakışmak: 32b/15, 34a/16, 45b/1.
müteraqqıb (A.) Bekleyen, gözleyen, uman.
 müteraqqıb ol-Beklemek, gözlemek: 46b/15.
müyesser (A.)Nasip, kısmet olma.
 müyesser ol-Nasip olmak: 46a/8, 50b/6.
müzākere (A.) Bir iş hakkında konuşma, danışma: 46a/4.
mü’zî (A.) Ezâ veren, eziyet eden: 33a/3,6, 34a/2,14.

-N-

nā-biña (F.) A'mâ, gözü görmez, anadan doğma kör: 12a/11.
nā-bedîd (F.) Görünmez, bellisiz, kayıp: 45a/8, 45b/8, 46b/12, 53b/4, 54a/10.
nā-bekâr (F.) Hayırsız, yaramaz: 2b/5, 3b/6, 6b/6,10,14, 12a/6,14, 15b/9, 16a/17, 16b/9, 18b/21, 20b/13, 22a/6, 22b/9, 27a/18, 27b/16, 28a/1,7, 28b/6, 32a/13, 34b/1, 35a/19, 35b/1,19, 36a/19, 36b/5, 37a/2,13, 38a/2, 39a/8, 39b/9, 40b/4,8, 41b/1, 48a/18, 49b/11, 52b/12.
nāçâr (F.) Çaresiz, ister istemez: 29b/7.
 nāçâr ol-Çaresiz kalmak: 5a/1.
nâdim (A.)Pişman olma, pişmanlık.
 nâdim ol-Pişman olmak: 53a/2.
nâdir (A.) Seyrek, az, ender bulunur: 20a/16.
nā-gâh (F.) Ansızın, birdenbire: 4a/1, 8a/7, 11b/17,19, 12a/3, 12b/19, 13b/19, 24b/3, 48a/11, 49a/5,14, 49b/1, 51b/6.
nağmesaz (A.) Şarkı söyleyen: 12b/16.
nā-ħaqq (F.) Haksız: 20b/11.
nā-ħalef (F.) Soyuna çekmeyen, hayırsız evlâd: 6b/9, 38a/6, 52b/12.
na‘im (A.) Bollukta yaşayış: 18b/12.
naķil (A.) 1. Aktarma, geçirme: 1b/1, 2. Anlatma: 20b/9, 34a/18.
 naķil eyle-Anlatmak: 4b/19, 18a/17, 34a/18, 38a/1, 41b/1.
 naķil it-Anlatmak: 35a/9, 38b/17, 39a/7, 46a/4.
nāķilân (A.) Nakledilenler.

nākilān-iāşār Eserleri nakledenler: 1b/2.

nāle (F.) İnleme, inilti: 32a/6.

nām (F.) Ad, ün, san: 6a/1, 10b/3, 13a/16, 14b/17, 15b/10, 25b/9, 36b/10, 42b/5, 46a/14, 48b/9, 50b/6, 51a/15.

nām çıkar-Ünlü olmaya çalışmak: 36a/1.

nām koy-Ün salmak: 26a/9, 28b/11, 29b/5, 46a/7.

nāmdār Namlı, ünlü: 23a/15, 37b/18.

nāmdār ol-Ünlü olmak: 23a/6.

nāme (F.) Mektup: 24a/14, 26a/6, 39a/12, 39b/3,10,12, 40a/3,4,5, 52b/11,13, 53a/2, 53b/18.

nāme-i al-Mektup almak: 39b/12, 53b/17.

nāme-i hatem it-Mektubu mühürlemek: 39b/10.

nāme yaz-Mektup yazmak: 25a/3, 39a/14, 39b/6, 41a/16, 52b/10, 53b/16.

nā-merd (F.) Merd olmayan: 35b/17, 36a/7.

nā-murād (F.) Muradına erişememiş: 52a/7.

nān ü nemek (F.) Ekmek ve tuz: 33a/9, 42b/5.

nār (A.) Ateş, od: 21a/16, 22a/8, 37a/2, 39a/11, 41a/19, 42a/10, 44a/13.

na'ra, na're (A.) Nâra, yüksek sesle bağırma: 12a/5, 30a/15,16, 31b/6, 33a/15, 37a/13.

na'ra ur-Nara atmak, haykırmak: 8a/8, 22b/3,18, 29a/1, 30a/14, 31a/10,12.

na're-i cān-sitān Can alıcı nara: 9b/3.

na're-i sā'ika Çok şiddetli haykırmak: 37a/11.

na're, bkz. na'ra.

nasıl Nasıl, ne gibi, ne şekilde: 25a/11, 27b/11, 33a/6, 43b/8.

naşib (A.) Bir kimsenin elde edebildiği, sahip olabildiği şey: 32b/5.

naşib ol-Kısmet olmak: 4b/9.

naşihat (A.) Öğüt: 11a/9, 49a/16.

naşihat it-Öğüt vermek: 4b/15, 47b/10.

nā-tüvān (F.) Zayıf, kuvvetsiz: 14a/3.

nā-ümīd (F.) Ümitsiz, ümidi kırılmış: 36a/6.

nāz (F.) İsteksiz gibi görünerek yalvarmak amacıyla yapılan davranış: 22b/9.

nāz-i na'im Refah ve bolluk içinde olma: 18b/12.

nażar (A.) Bakma, göz atma.

nażar gör-Göz değmek: 17a/7.

nażar it-Bakmak, gözden geçirmek: 1b/10, 17a/1, 20a/11, 39b/18, 48a/1.

nāzenin (F.) Nazlı, zarif, narin: 23a/9, 29b/14.

ne 1. Ne, hangi şey: 1b/7, 2a/11,12, 2b/17, 3a/4, 11a/1, 12a/6, 19a/8, 20b/1,

28a/19, 28b/1, 33a/4, 35a/4,16, 35b/2,4, 40b/19, 42b/9, 43a/7, 44b/12, 45b/3, 47b/9, 51a/1, 52a/2, 53a/13, 2. Soru yoluyla itiraz anlatır: 35b/2, 40b/10, 3. Şaşma veya çokluk bildirir: 4a/10, 15a/11, 40a/12, 41a/2, 53a/13, 4. Birdenfazla özne, tümleç veya fiili birlikte inkâr etmek için, bunlardan önce yer alan kelimelerin başlarına getirilen tekrarlamalı bağlaç, hem...hem karşıtı: 27a/2.

nebî (A.) Peygamber: 14a/9.

nebîre (A.) Torun: 20a/19, 20b/5.

nebîre-i Hâzret-i Hâmza Hz. Hamza'nın torunu: 4b/1.

neden Bir olayı doğuran başka bir olayı sormak için kullanılır, niçin: 17a/4, 27b/2.

nedür Ne oluyor, ne var ki: 2a/4, 3a/6, 15b/13, 19b/10, 20b/13, 22b/7, 25b/7,13, 27b/1, 33a/2, 35b/19, 37b/19, 38b/4, 39b/6, 40a/3, 41a/19, 42a/1, 43b/1,4, 45b/2, 46b/9, 48a/12,16.

nefer (A.) Asker, er: 46b/2.

nefes (A.) Soluk, nefes: 27b/18, 30b/2.

nehir (A.) Akarsu, çay, ırmak: 10b/12.

Nehzâd Özel isim: 24a/19.

nerdübân (F.) Merdiven: 48a/3, 51a/10, 51b/4.

nere Hangi yer: 29a/8.

nereden "Hangi yerden?" anlamına yer zarfı: 38a/9.

nereye "Hangi yere?" anlamına yer zarfı: 12a/13.

Nerimân, Nerimân Şâh (F.) Rüstem'in dedesi olan Şam'ın babası, kahraman, yiğit, özel isim: 48b/2, 50b/4,8,11, 51a/3, 51b/17, 52a/1,14, 52b/1.

nesi Bazen insanlar için zamir olarak kullanılır: 20a/15.

nesl (A.) Nesil, kuşak.

nesl-i İsmâ'îl Hz. İsmâ'îl'in nesli: 51a/4.

nesne Şey, nesne, eşya: 11a/1, 13a/1, 34b/3, 44b/3,4.

nevbet (A.) Sıra ile yapılan görev, nöbet: 2b/10, 3a/16, 36a/6.

nevcivân (F.) Delikanlı, genç: 2a/9,13, 14b/15, 15a/5, 15b/8, 17a/7, 18a/3,8, 19b/5,18, 20a/14, 21a/9, 23b/17, 24a/8, 24b/3, 27a/8, 32a/5, 36b/1,10, 40a/12, 42b/3.

nev-rüz (F.) Bayram, düğün: 21b/10, 22a/3,9, 27b/6.

nev-rüz eyle-Bayram etmek: 24b/2.

nev-rüz it-Bayram etmek: 23a/15.

neyle-Ne eylemek, ne yapmak: 3b/17, 20a/1, 22a/7, 24a/10, 27b/1, 28b/7, 34b/1, 35b/17, 41b/11, 43b/15, 44a/18, 45a/4, 47b/8,9, 48a/17, 49b/11, 54a/2.

nısf (A.) Yarım, yarı.

nısf-ı taht Tahtın yarısı: 34a/15.

nice 1. Oldukça çok: 11a/11, 23b/14, 26b/17, 40a/16, 46a/12, 50b/15, 52a/4,18, 53a/18, **2.** Nasıl:12a/4,16, 17b/5, 18b/9, 19b/15, 26a/7, 27a/12,17, 27b/15, 28a/8, 30b/10, 37a/6, 40b/3, 43a/12, 44a/11, 44b/1, 46a/13, 52a/4.

nice it-Nasıl etmek, nasıl yapmak: 26b/15, 42b/16, 53a/3.

nice ol-Nasıl olmak: 15a/4,5, 21a/14, 25b/6, 26a/14, 26b/14, 33a/3, 36b/1, 37a/14, 37b/8, 42a/1, 42b/15, 43b/14, 53a/1,5.

niçün Bir olayın amacını, sebebini sormak için kullanılır, niçin, neden: 11b/2,12,13, 16b/2, 18a/9, 27a/11,19, 28a/15, 29b/13, 32a/8, 38a/1,5, 38b/4, 41a/9, 41b/14,16, 45b/17, 48a/17, 53a/14.

nidā (A.) Çağırma, seslenme: 19b/4.

nidā it-Çağırma, seslenmek: 19b/5.

nideyim Ne edeyim: 53a/19.

Nigār (F.) Güzel, sevgili, Özel isim (kadın): 13a/3, 13b/1, 15a/9, 15b/1, 20a/16, 21a/18, 22a/1,15, 23a/11, 23b/9, 25a/15,16, 28b/3,4,15, 30a/2, 32a/12,14, 45a/6, 45b/16.

nihān (A.) Saklı, gizli.

nihān ol-Saklanmak: 14a/19.

nihāyet (A.) Son, sonunda: 21a/7,10,15, 30a/11, 40b/9, 41a/11, 42a/1, 53b/6.

nikāh(A.) Nikāh, kanunî evlenme töreni.

nikāh olun-Evlenmek: 38b/18.

ni'met (A.) Azık, yiyeceğe, içeceğe dâir şeyler, ekmek: 22a/3, 50b/2.

nire Nere: 12b/5.

nişān (F.) İşaret, iz, belirti: 29a/9,10.

nişanın al-İşaret almak: 29a/6, 33b/1.

nişān it-Belirtmek: 51a/16.

nişān urul-İşaretlemek: 28a/18, 29a/2.

nişāne (F.) İz, alâmet, belirti: 1b/4, 8a/13, 33b/16.

niyāz (A.)1. Yalvarma, yakarma: 22b/9, **2.** Saygı ile eğilerek dua etme: 7a/9, 14a/11.

niyāz eyle-Yalvarmak, yakarmak: 48b/5.

niyāz it-Saygı ile eğilerek dua etmek: 7a/9.

nīze (F.) Süngü, mızrak, kargı: 4a/12, 22a/16, 23b/1, 28a/17, 28b/17,19, 29a/6, 52a/17.

nīze ur-Mızrak vurmak: 23a/10.

nīze-i' cānistān Can alıcı nize: 29a/4.

n'ol-Ne olmak: 2b/1, 3a/4,5, 3b/7, 6a/18, 6b/2, 7a/10, 15a/11, 21a/18, 21b/15, 23b/13, 24b/5.

n'ola Ne olur, ne çıkar, keşke: 4b/16, 8a/16, 10a/19, 20b/7, 28b/2. 32a/18, 32b/14, 33b/8,18, 36b/8, 37a/6, 37b/15, 38a/3, 41a/19, 45a/3.

nūr (A.) Aydınlık, paklık, ışık: 4a/15, 5b/11,13, 15a/10, 20b/17, 21a/16, 22a/8, 37a/2, 39a/11, 41a/5,19, 42a/10, 44a/13, 45a/10, 47b/10.

nūrānī (A.) Nurlu, ışıklı: 5a/11, 47b/4.

nūş (F.) İçme: 7a/17, 24a/15, 44a/17.

Nūşirevān (F.) İran'da 531-579 yılları arasında hükümdarlık etmiş ve doğruluğuyla şöhret bulmuş olan Sâsânî şahı ki "âdil" lakabıyla anılır, özel isim: 42a/13.

nücüm (A.) Yıldızlar: 6a/16, 53a/18.

nümāyān (F.) Görünen, meydana.

nümāyān ol-Görünür olmak: 51a/10.

-O-

O 1. Birinci teklik üçüncü kişiyi gösterir: 6a/19, 16a/19, 19a/10, **2.** İşaret sıfatı: 5b/19, 12a/2.

oğlan Oğlan, genç, delikanlı: 2a/15, 2b/6, 15b/9, 16a/19, 16b/2, 17a/2,3,5,9,14, 17b/3, 18a/2, 19a/12, 20b/13, 24b/3,12,14, 25a/5,8, 26b/5, 27a/19, 27b/2, 28a/1, 35a/19, 37a/2, 38a/2,6, 39a/10, 39b/6,9, 40b/2,8, 41b/1,4,5,15,16, 52b/12.

oğul Erkek evlat, oğul: 4b/5, 5a/13, 6a/7, 7b/5, 8a/2,4,7,9,11,12,13,16,17, 8b/1, 9a/7,12, 10a/2, 11a/2,16,18, 11b/16, 14a/16, 20b/1, 23b/18,19, 24a/18, 24b/7,17,18, 26a/3,6,8,15, 29b/2, 35b/4, 36a/8,9, 36b/10, 37b/13, 38a/11,17, 39a/15,16, 40a/4, 42a/7, 47b/11, 51a/4, 53a/11,13,17.

oğ Yayla atılan, ucunda sivri bir demir bulunan ince ve kısa tahta çubuk: 10a/18,19, 14a/5, 30b/19, 31a/5, 49b/3.

oğ at-Miras kalan malları paylaşmak için ad çekmek: 10a/17, 47b/14, 49a/18.

oğ ur-Ok atmak, okla vurmak: 34a/11, 49a/1.

oğ u-Yazıya geçirilmiş bir metne bakarak bunu sessizce çözümleyip anlamak veya aynı zamanda seslere çevirmek, söylemek: 11a/6,12, 25a/3, 26a/6, 32b/1,6, 40a/5, 48a/5, 48b/13,16, 51a/2, 51b/19.

ol 1. "O" işaret sıfatı: 4a/5,9, 8b/13,14, 10b/9,10,11, 12a/7,10, 13b/6, 14b/4, 16a/8, 27b/19, 29b/8, 31a/2, 32a/12, 32b/8,9,10, 35b/11, 37b/7, 38a/6, 45b/7,8, 46b/11,12, 51b/5,10, 53a/15, **2.** "O" işaret zamiri: 4b/11, 24a/11, 26a/2, 28a/5, 34b/7, 44a/8.

ol-Olmak,meydana gelmek, bulunmak: 2a/2, 3b/6,18, 4a/11, 4b/6, 7b/1, 8a/9, 8b/16, 13a/2, 16a/8,10,19, 16b/12,13, 20b/6, 21a/3, 22a/9, 22b/19, 23a/2,4, 24b/14, 29a/19, 29b/1, 32a/8, 35a/16, 35b/1, 38a/6, 41a/6, 41b/16,19, 42a/3, 42b/9, 43a/14, 43b/15, 44a/17, 46a/7, 48b/19, 49a/12,14, 50b/4,6,12, 51a/1, 53a/7, 53b/7.

olara Ora, o yer: 3b/10,19, 5a/1, 10a/9, 10b/10, 35b/11,13, 36a/16.

olbir Öbür, öteki: 3b/7.

ola Acaba, sahi, bulunabilir: 5b/4, 6b/1, 7a/5, 8b/10,14, 9a/15, 13b/2, 14a/6, 15a/1, 15b/15, 19b/19, 23a/5,12, 24b/19, 25a/5, 26a/19, 26b/16, 28a/7, 31a/3, 33b/7, 34a/16, 36b/9, 38a/4, 42b/2, 45b/19.

olabil-Gerçekleşme imkânı bulunan, mümkün: 27a/13,14.

olacak Olması, yapılması uygun olan: 6b/9, 11b/15, 15a/7, 22b/19, 35b/2, 36a/2, 42b/9, 52b/3.

olan Olmak fiilinin şimdiki zaman sıfat-fiili: 3b/2, 9a/17, 9b/18, 12a/9, 18a/12, 18b/19, 20a/7, 22a/13, 22b/4, 23a/1,2, 23b/10, 24a/7,13, 25b/9, 26a/3, 26b/13, 27b/2,3, 28b/18, 31a/15, 33a/13, 39a/6, 40b/9, 41a/16, 42b/6, 46a/4, 48a/14, 48b/5, 49b/8, 50a/3,17, 51a/14, 51b/6,12, 52a/19.

olduğuçün Olduğu için: 54a/1.

olmaz Yapılamayacak iş, tutum veya davranış, imkansız: 2b/4, 3b/17, 11a/10, 11b/16, 15a/3, 16b/8,11, 18a/11, 24b/14, 25a/10, 25b/15, 26a/7, 29b/14,15, 30a/7, 34a/12, 34b/2, 35a/4, 36a/19, 43a/14, 44a/11,18, 46a/8, 48b/7,14, 49a/9.

omuz Boynun iki yanında, kolların gövdeye bağlandığı bölüm, omuz: 12a/5, 33a/19.

on Dokuzdan sonra gelen sayının adı ve bu sayıyı gösteren rakam: 10, X: 7b/6, 23a/14,18, 46a/19.

on beş Sayı, 15: 32b/10,11.

on iki bin Sayı, 12.000: 7b/8, 52a/11.

on altı Sayı, 16: 33b/14.

on üç Sayı, 13: 31b/19.

on bin Sayı, 10.000: 26a/11,17.

on yedi Sayı, 17: 51a/5,16.

ora O yer, orası: 43a/4, 51a/17.

orman Ağaçlarla örtülü geniş alan, bu ağaçların bütünü: 14b/12,13, 18a/14,15, 30a/10,12,19.

orta İki uçtan eşit uzaklıkta olan yer veya durum, ara: 3b/2, 8a/19, 40b/19, 50b/2,18.

ortağuz Birlikte işyapan, ortaklaşa yararlarla birbirlerine bağlı kimselerden her biri, ortaklar: 12b/3.

ot Bitki, ot: 30b/3, 44a/16.

oşa Evin veya herhangi bir yapının oturmak, çalışmak, yatmak gibi işlere yarayan, banyo, salon, giriş vb. dışında kalan, bir veya birden fazla çıkışı olan bölmesi, oda: 39a/2, 51b/14.

oşağ Büyük ve süslü çadır: 40b/8.

otla-Dolaşarak yerdeki ot, çimen, yaprak vb.ni yemek, meşgul olmak, bulunmak.

otlayu otlayu Çimen, otları yiyerek: 48b/12.

otur-Vücudun belden yukarısı dik duracak biçimde ağırlığı kaba etlere vererek bir yere yerleşmek, oturmak: 3a/2, 4a/14, 4b/11, 5a/11, 7a/13, 12b/17, 14b/12,

16b/12, 17b/6, 18b/2, 19b/4, 21a/10, 24a/5,8,9,10, 25a/16, 26b/12, 28a/7,15, 29b/2, 34b/15, 43a/17, 43b/5, 44a/5, 45a/2, 47b/4, 48a/11, 49a/5, 50b/2.

otura düş-Oturup kalmak: 27b/19.

oturağ Oturma, ikamet etme.

oturağ it-Yerleşmek: 5b/17, 10a/11, 36a/16.

otuz Yirmi dokuzdan sonra gelen sayının adı ve bu sayıyı gösteren işaret: 30, XXX: 12b/6,10, 34b/4,13, 45b/7,11, 46a/16,18, 46b/2.

otuz altı Sayı: 52a/17.

oyna-Kımıldamak, oynamak: 43b/4.

-Ö-

öc Kötü bir davranış veya sözü cezalandırmak için kötülükle karşılık verme isteği ve işi, intikam: 40a/12.

öfke Engelleme, incinme veya gözdağı karşısında gösterilen saldırganlık tepkisi, kızgınlık: 40b/17.

öğren-Bilgi edinmek, bellemek: 48b/18.

öl-Yaşamaz olmak, hayatı sona ermek, can vermek: 7a/5, 11b/5, 13a/18, 18a/4, 32b/3, 33b/17, 41a/12, 44b/6, 46b/7, 53b/6, 54a/13.

öldür-Bir canlının hayatına son vermek: 15a/19, 16b/6, 17a/10,12, 17b/20, 19a/10, 19b/7, 20b/14, 26b/13, 27a/1, 27b/5, 28a/19, 28b/8, 30b/12, 36a/1,11,13,14, 37a/5, 38a/4,14,15, 40a/10, 46b/1,6,15, 53b/2,7.

ölme Ölmek işi: 14a/17.

ölü Hayatı sona ermiş olan, artık yaşamıyor olan: 16a/11.

ölüm Bir insan, bir hayvan veya bitkide hayatın tam ve kesin olarak sona ermesi, vefat: 37b/1, 39a/9, 45b/10, 46b/15, 53a/17.

ölümlük Bazı kimselerin, öldüklerinde cenazelerinin kaldırılmasına harcanmak için biriktirdikleri para: 13b/1.

‘Ömervārī (Özel isim ve -vārī farsça ek) Ömer gibi: 38a/8.

ömr (A.) Ömür, hayat: 8a/16, 24a/5.

‘ömr-i evlād Çocuğun hayatı: 36b/5.

‘ömr-işāni Yapanın hayatı: 8a/14.

‘ömür sür-İyi ve rahat yaşamak, yaşamı belli şartlar içinde sürüp gitmek: 48a/7, 52a/5,10.

öñ 1. Ön, ön taraf: 4a/6,10, 5a/9, 7a/6,16, 8a/9, 10a/16, 10b/14, 12b/9,13, 13a/1, 19a/2, 19b/5, 20a/10, 22b/6, 23b/15, 26b/9, 28b/18, 31b/18, 35a/11, 38b/19, 39a/2, 49b/7, **2.** Huzur, yan, nezd: 12b/18, 15a/18, 19a/7, 22a/19, 33b/3, 34b/9, 48a/15, 50a/19, 50b/13.

öñin al-Önlemek: 22b/6,33a/13.

öñince-den biraz önce: 19a/15.

öp-Sevgi, saygı, bağlılık, teşekkür belirtmek amacıyla dudaklarını bir şeye değdirmek, öpmek: 5b/2, 7a/9, 12b/5, 14a/11, 21a/19, 22a/1, 22b/1, 23b/9, 26b/11, 29a/14.

örs Biçimleri yapılacak işe göre değişen, üzerinde maden dövülen, çelik yüzeyli, demir araç: 29a/8,10.

öte 1. Konuşanın temel olarak aldığı bir şeyden daha uzak olan yer veya şey: 2a/12, 8b/6, 9a/2,17, 10b/9,14, 11a/1,15, 13b/17, 23a/19, 30a/10,19, **2.** Bulunulan yere göre karşı yanda olan: 9a/2, 47a/9.

ötüri Dolayı, sebebiyle, yüzünden: 15a/8, 43b/12.

öyle Öyle, o şekilde: 1b/2, 6a/13, 8b/15, 10a/2, 11b/5, 13b/3, 15a/9, 15b/17, 18b/16, 22a/7, 23a/14, 24b/12,16, 27b/18, 29a/8, 31a/2,11, 32b/14, 33a/18, 37a/11,18, 37b/13, 40a/14,16,17, 40b/2,12, 42a/8,9, 44a/3,11,15, 45a/18, 45b/18, 49b/17, 51a/18, 51b/5,6,13, 52b/16, 53b/1.

öylece O biçimde, tam öyle: 32b/8.

özge Başka: 41a/1.

-P-

pādişāh (F.) Hükümdar, melik: 1b/5, 19a/15, 48a/6, 49a/3.

pāk (F.) Temiz, pak: 31b/16, 49a/6.

pāre (F.) Parça: 10a/2, 17a/15, 18b/17, 33a/19, 37a/18, 37b/19, 38a/5,6, 41a/10, 49b/4, 52a/17, 53a/10,16.

parmağ İnsanda ve bazı hayvanlarda ellerin ve ayakların son bölümünü oluşturan, boğumlu, oynak, uzunca organların her biri, parmak: 3a/10.

parmağ ıştır-Büyük şaşkınlık duymak: 17a/16.

pāy(F.) Ayak. kadem: 7a/12, 27a/8, 38a/17, 48a/9.

pāy-ı taht (F.) Başşehir, başkent: 24a/7, 34a/19, 38b/16, 53a/16, 54a/7.

pāy-māl (F.) Ayak altında kalmış, çiğnenmiş: 39b/9.

pazar Belli bir şeyin satıldığı yer: 20b/20, 47b/7.

pazu (F.) Kol: 34a/5.

peder (F.) Baba: 23b/9, 24b/4,7, 26a/8, 27b/5, 32b/7, 45a/3, 46a/2.

pehlüvān (F.) Pehlivan, güreşçi, yiğit: 2a/7,9,10,11, 2b/16, 3b/3,5, 6b/12, 7b/15, 24a/13, 27b/18, 34b/4, 37b/12,18, 38a/17, 39a/14,19, 39b/1,4,8, 40a/7, 41a/16, 41b/2, 44a/1, 53a/16, 54a/7.

peleng (F.) Pars, panter, kaplan: 40b/11.

pençe (F.) Pençe, yırtıcı hayvanların ön ayaklarının parmaklarıyla tırnakları: 3a/9, 3b/1, 9b/13, 34a/3,5.

pençelü Pençesi olan: 48a/13.

pend (F.) Nasihat, öğüt.

pende çek-Öğüt vermek: 39b/9.

perī (F.) Cinlerin çok güzel ve alımlı olarak farzedilen dişilerine verilen bir ad: 13a/2,4,16.

perīṣān (F.) Dağınık, karışık.

perīṣān it-Dağıtmak, düzenini bozmak: 54a/6.

perīṣān ol-Dağılmak, düzeni bozulmak: 13b/4.

perrān (F.) Uçan, uçucu.

perrān ol-Uçup gitmek: 49b/18.

perveriṣ (F.) Besleme beslenme: 18b/12.

peydā (F.) Meydanda, açıkta.

peydā ol-Çıkmak, ortaya çıkmak, oluşmak: 8b/6, 25b/9, 33a/7, 49a/13.

peyker (F.) Yüz, surat: 49a/10.

pīl (F.) Fil.

pīl-i ser Baş fil: 12b/1,5,13,18, 13a/7,8.

pīr (F.) Yaşlı, ihtiyar: 4a/17,19, 4b/5,8,10, 6a/1,10,11,13, 8a/5,6,9, 9a/8, 9b/17, 10a/7, 14a/4,5,7, 21b/19, 22a/1,16, 32b/19, 33a/4,6, 47b/5,10,16,18, 48a/17.

pīr-i ḥurde Küçük yaşlı adam: 13b/11.

pīr-i nā-ḥalef Oğlu olmayan ihtiyar: 52b/12.

pīr-i nā-tuvān Çaresiz, zayıf ihtiyar adam: 14a/3.

pīr-i nūrānī Nurlu ihtiyar: 47b/4.

pīr-i rūṣen Aydın ihtiyar: 14a/1.

pīrān (F.) İhtiyarlar, yaşlılar: 6a/18, 7a/8,13, 7b/8, 9a/8.

pīrān pīr-süvār Ata binen yaşlı kişi: 6a/1,10,11,13,17, 6b/4, 7a/13.

pīrāne (F.) Yaşlılara yakışır surette: 26a/1.

piṣmān (F.) Yaptığı bir işin veya davranışın olumsuz sonucunu görerek üzülen: 45b/4.

piyāde (F.) Yaya, yaya olarak: 31b/18, 32b/16, 38b/10,11,12, 35a/18, 35b/3.

pos Deri, cilt: 10a/4,7.

poṣta (İtal.) Posta : 4a/8.

pulad (F.) Polat, çelik: 29a/5.

pūr (F.) Dolu.

pūr ḡāzab Kızgın, hırslı: 37a/7,16.

pūskūr-Ağzında bulunan bir sıvı veya toz durumundaki bir şeyi hızla savurtarak dışarı çıkarmak: 30b/16.

-R-

ra‘d (A.) Gök gürültüsü.

ra‘d-ı felek Gök gürültüsü: 37a/11.

raḡbet (A.) İstek, arzu: 50b/10.

- raḥat (A.)** Üzüntüsüz, tasasız, kedersiz bir halde bulunma: 12b/14.
raḥat ideme-Gönlü rahat olmamak, sıkıntılı olmak: 18b/12.
- rāhī (F.)** Yola ait, yolla ilgili.
rāhī ol-Rahat yürüyüşlü olmak: 3b/14, 16a/4.
- raḥl (A.)** Semer, palan: 22b/8.
- raḥş (F.)** Güzel ve gelişmiş at: 4a/12,13, 5a/16, 8a/3, 9a/6, 9b/11,18, 10b/6, 11a/16, 13b/18, 15b/19, 16a/1, 16b/11, 17a/12, 22a/12, 22b/2,6, 23a/1, 23b/6, 28b/13, 30b/3,4, 31a/14, 31b/17, 35a/12,13, 35b/3,8,9, 36a/15, 37b/3, 38b/9,15.
raḥş-ı eşheb Kır at: 37b/2.
raḥş-ı Süleymānī Süleyman'ın atı: 9b/19.
- raḥt (F.)** At takımı, eyer: 18a/15.
- rām (F.)** İtaat eden, boyun eğen, kendini başkasının emirlerine bırakan.
rām ol-Boyun eğmek, itaat etmek: 15a/1, 17b/9, 21b/12.
- rast (F.)** Doğru, tesadüf: 47a/7.
rāst gel-Tesadüf etmek, rastlamak: 1b/14,16, 5a/17, 9b/9, 21b/4.
rast kıl-İsabet ettirmek: 12a/12.
- rāvī (A.)** Rivayet eden, anlatan: 9a/7, 18b/6,34b/6.
rāvī eydür Rivayet etmek: 5a/3, 9b/7, 16a/4, 19b/1, 23a/17, 24a/15, 33b/8, 34a/18, 37b/16, 39a/5, 45a/9, 46a/17, 47b/16.
- rāviyān (A.)** Rivayet edenler, söyleyenler, hikâye anlatanlar.
rāviyān-ı aḥbār Haber verenler: 1b/2.
- rāyiḥa (A.)** Koku.
rāyiḥasını al- Kokusunu almak: 30b/4, 31a/17,19.
- rāzī (A.)** Rıza gösteren, kabul eden: 24b/19, 27b/10, 46a/11.
- redd (A.)** Reddetme, geri verme.
redd it-Geri vermek: 45b/6.
- refīk (A.)** Arkadaş, yoldaş: 21a/4, 50b/16.
- renk (F.)** Renk: 49a/15, 50b/17.
reng ü rūy Yüzünün rengi: 19b/10.
- resm (A.)** Yazma, çizme, desen: 49a/11.
- revān (F.)** Akan, yürüyen.
revān ol-Yürümek: 10a/10.
- revāne (F.)** Yola koyulan, yollanan, giden.
revāne ol-Yola koyulmak, gitmek: 5a/6, 7b/8, 26a/12, 35a/15, 35b/9.
- revānī (F.)** Revaçlı, rağbetli, değerli: 10a/10.
- rızā (A.)** Hoşnutluk, memnunluk, isteme.
rızā vir-Razı olmak: 13b/5, 19a/19, 32a/19.
- ri'āyet (A.)** Saygı gösterme, sayma, değer verme: 2a/4,6,8, 3a/4.
ri'āyet eyle-Saymak, değer vermek: 8a/19, 22a/2, 23b/17, 48a/19.

ri'āyet it-Saymak, değer vermek: 2a/2, 3b/3, 8a/4,15, 25a/1, 48b/1.

ri'āyet olun-Sayılmak, sevilme: 26a/5, 53b/16.

ricā (A.) Dileme, ümit etme.

ricā eyle-Dilemek, ümit etmek: 2a/17, 40b/17, 48b/8.

ricā it-Dilemek, ümit etmek: 2a/13, 19b/12.

ricāl (A.) Erkekler, er kişiler.

ricāl-i ehlü'l-lah Allah'ın adamı, velî, evliyâ: 4b/8.

rikâb (A.)1. Büyük bir kimsenin katı, önü: 7b/4, 2. Üzengi: 5a/18, 6b/16.

rivāyet (A.) Anlatma, nakletme, aktarma.

rivāyet olun-Anlatılmak, aktarılmak: 1b/3.

rub' (A.) Dörtte bir, çeyrek, bir şeyin dört kısımdan bir kısmı.

rub'-i meskūn Evin dörtte biri: 52a/1.

rūḥ (A.) Can, nefes, öz: 13b/3, 48b/10, 52a/13,15.

Rūh-efzā (F.) Özel isim: 13a/2,4,15, 13b/5.

ruḥṣat (A.) İzin.

ruḥṣat vir-İzin vermek: 6b/13.

Rūm Özel isim: 46a/11.

rūṣen (F.) Aydınlık, parlak: 4a/15,18, 14a/1.

rūy/rū (F.)Yüz, çehre.

rūy-ı siyāh Siyah yüzlü: 15a/9, 15b/12.

rūzgār (F.) Zaman, devir, yel: 1b/2, 7b/9,10, 11a/7, 48a/6, 51a/3.

Rüstem/Rüstem-i 'Aleṣṣāh-ı Rūmī (F.) Özel isim, erkek adı: 3b/11,12,14,18, 4b/9, 5a/3, 5b/5,7, 7a/9, 8a/6, 8b/16, 9b/1,11,12,14, 10a/5,11,13,15, 10b/9,12, 11a/12, 12a/1,9,11, 12b/12,14, 13a/2, 13b/5,8,13, 14a/16, 14b/2, 20b/1, 25a/7, 36a/9,10, 38a/11, 42a/6, 51a/5.

-S-

sa'ādet (A.) Mutluluk: 52b/2.

sā'āt (A.) Saat, vakit: 6a/8,16, 46b/11, 53a/18.

ṣabā (A.) Saba rüzgarı, gün doğusundan esen meltem: 38a/7.

ṣabāḥ (A.) Sabah vakti, sabah: 4a/3, 5a/7, 9a/4,6, 28b/12, 34b/15, 45a/9.

ṣabır (A.) Olacak veya gelecek bir şeyi telâş göstermeden bekleme: 29a/18, 31a/19, 32a/9, 45a/4.

ṣabır eyle-Sabretmek, katlanmak: 29b/7, 32b/12.

ṣabır it-Sabretmek, sabırlı davranmak: 11a/16, 31b/15, 32b/13, 34a/13, 39b/5.

ṣaç Baş derisini kaplayan kıllar, saç: 18a/2, 44a/13.

ṣaçıl-Dağılmak, yayılmak: 12a/10.

ṣadā (A.) Ses, yankı: 4a/12, 5a/10, 9b/5, 18a/14, 49a/19.

şadā çık-Ses vermek, ses yankılanmak: 22a/4.

şadā vir-Ses vermek, ses yankılanmak: 9b/4, 12a/10.

şadākat (A.) İçten bağlılık, sağlam, güçlü dostluk: 46a/13.

şadık (A.) Doğru, hakikatli, sadakatlı, dürüst: 23b/12, 25a/16.

şāff (A.) Sıra, dizi, sıraya dizilmiş asker: 39a/3.

şaf bağla-Sıra olmak, sıraya girmek: 22a/18.

şaf çek-Sıra olmak, sıraya girmek: 6a/11, 22a/14.

şafā (A.) Rahatlık, gönül şenliği, zevk, eğlence: 3b/9, 5a/13, 8a/19, 21a/19, 22a/3, 30a/6, 34a/18, 35a/14, 38b/4, 39a/3,4, 50b/2, 52a/5.

şafā gel-Hoş geldin (hoş geldiniz) anlamında kullanılan ağırlama, karşılama sözü: 13a/11.

şafā eyle-Gönlünü eğlemek, eğlenmek: 29b/9.

şafā it-Gönlünü eğlemek, eğlenmek: 3b/8, 43b/5.

şafāsını sür-Bir durumun getirdiği, sağladığı olanaklardan yararlanmak: 50b/3.

şafā-yāb (A.) Safalanmış, safa bulmuş: Derkenar.

şağ 1. Sağ taraf, sağ: 5b/5, 9b/2, 24a/8,12, 28a/4, 29a/4,9, 30b/19, 31a/1, 38a/7, 51b/11, **2.** Diri, canlı, sağ: 12a/14, 14a/15,17, 15a/1,2, 17b/8, 26b/2, 31b/16, 32a/2, 32b/9, 35a/18,19, 36a/3, 44a/8, 45a/8, 45b/9, 49b/14, 53b/6, 54a/14.

şağ ü sālīm Hiçbir zarar görmeden: 45b/9,17, 53b/6,10.

şağ ü selāmet çık-Sağ salim çıkmak, hiçbir zarar görmeden kurtulmak: 47a/8.

şağlık Vücudun hasta olmaması durumu, vücut esenliği, esenlik, sıhhat: 14a/5, 45a/12.

şaḥāvet (A.) Cömertlik, el açıklığı: 50a/19.

şaḥīb (A.) Sahip, haiz: 27a/9.

şāḥīb-i sa'ādet Saadet sahibi: 52b/2.

şāḥīb-i zuḥūr Ayaklanan, baş kaldıran, başa geçen: 14a/6.

Şāḥīb-ḳırān (F.) Güçlü ve üstün hükümdar: 3b/16, 7b/17,19, 8b/16, 11a/19, 11b/8, 13a/12, 14a/8, 17a/17, 18a/11, 20a/19, 30a/1, 36a/9,10, 37a/9, 42a/7, 44b/15, 50b/7, 52b/17.

şaḥīḥ (A.) Gerçek, doğru: 18a/7, 32a/9.

sāḥīr (A.) Büyücü: 48b/15.

şaḥrā (A.) Kır, ova, çöl: 4a/2, 4b/11, 5a/2,4, 10a/10,11, 22a/11, 30b/1,2, 32a/2, 38a/16.

şaḥrā-niṣīn(A.) Kırdan, çölde oturan: 1b/3,9, 2a/6.

sā'ika (A.) Yıldırım: 37a/11.

sa'ir (A.) Diğer, başka: 12b/8, 42b/7, 43a/6, 50b/7, 52a/18, 52b/4.

şaḳal Yetişkin erkeklerde yanak ve çenede çıkan kılların tümü: 4a/14, 40b/14,18.

şakın-Korumak, esirgemek, gözetmek: 11a/8, 44a/5, 48b/12.

sâkin (A.) Hareketsiz olan, oynamayan.

sâkin ol-Sakin duruma gelmek: 7b/10.

şakla-Gizlemek, gizli tutmak: 20b/4, 32a/10, 48a/10.

şal-Göndermek, yollamak: 11b/14, 18a/6, 29a/17, 29b/13, 43b/18, 54a/10.

şalâbet (A.) Sağlık, dayanıklılık, güçlülük: 52b/1.

salın-Koyulmak, bırakılmak, atılmak: 37a/2.

şalivir-Bırakmak, koyuvermek, serbest bırakmak: 2b/14, 7a/2.

şâlim (A.) Sağlam: 22b/4, 45b/17, 53b/10.

şallandır-Sallandırma işini yaptırmak, sarkıtmak: 23a/16, 27a/10.

şalşâl (A.) Kumla karışık ince çamur, kuru balçık: 7b/14,16,17.

Sâm (F.) Hz. Nuh'un oğlunun ismi, özel isim: 1b/3,7,8,9,11,13, 2a/3,4,8,9,11,13,16,18, 2b/3, 3a/2,3,4,6,10,11,12,18, 3b/2,8,10.

Sâm-ı Şahrâ-nişîn Çölde oturan Sâm: 2a/6.

şan-Bir şeyin olma veya olmama ihtimalini kabul etmekle birlikte, olabileceğine daha çok inanmak, zannetmek: 26b/8, 34b/7, 35b/7.

saña Sana ("sen" zamirinin datif hali): 6b/1, 7b/1, 12b/2, 15a/1, 20b/11,13, 27b/4, 29b/2, 34a/1, 41a/6, 47b/10.

şanâyi' (A.) San'atlar, zanaatlar.

şanâyi' eyle-Zanaat öğrenmek: 36a/19.

sancağ Çoğunlukla askerî birliklere verilen yazı işlemeli, kenarları saçaklı ve gönderli bayrak: 4a/10, 5a/9.

şandal Sandal ağıcından yapılmış sandalye, iskemle: 1b/11, 3a/9, 3b/2.

şandali-nişîn (F.) Sandalyede oturan: 7a/12.

şanduk (A.) İçine çeşitli şeyler konulan, tahtadan, dört köşe, kapaklı ev eşyası, sandık: 52a/15.

şâni (A.) İkinci: 8a/14.

şanki (F.) Güya, sözüm ona, sözde: 51b/17.

şankim (F.) Farsça halk ağzında sanki: 4a/16.

şapa Gidilen yol üzerinde olmayan, sapılarak varılan: 8a/10.

şar-Bezle kaplamak, örtmek, sarmak: 15a/14,19a/15.

şara kıo-İyice sarmak, bağlamak: 14b/14.

sarây (F.) Saray: 7a/10, 10b/8, 12a/10, 14a/6, 20a/10, 23b/16, 25a/15, 28b/15,18, 38b/15, 39a/1, 48a/11, 50a/8,15.

şarf (A.) Harcama, masraf etme, gider.

şarf eyle-Harcamak, masraf etmek: 23a/11.

şarıl-Kollarını dolamak, kucaklamak: 5a/18, 45b/16.

şarp Dik, çıkması ve geçilmesi güç: 6a/5.

şarş-Birdenbire ve güçle kıvıldatmak, sallamak, oynatmak, titretmek: 37a/1.

şat-Ücret karşılığında vermek: 15a/13.

saṭır (A.) Bir sayfa üzerine enine yazılan veya dizilen kelimelerin meydana getirdiği yazı sıralarından her biri, yazı sırası: 11a/5, 51a/2, 51b/11,19.

şav-İstenmeyen birini yanından uzaklaştırmak: 22a/9.

şay-1. Önem vermek, önemsemek, çabalamak: 52b/14, **2.** Sayıları arka arkaya söylemek: 51a/6,16.

sa'y (A.) Çalışma, çalışıp çabalama, gayret sarfetme: 23a/17.

sa'y it-Çalışmak: 18a/13, 36a/17.

şayd (A.) Av, avlanma.

şayd-ı şikāre Avlanmak, ava gitmek: 10a/12.

saye (F.) Koruma,yardım, gölge: 12b/14.

sāyesinde (F.) Himayesinde: 47b/4.

sāz (A.) Her çeşit musiki aletine verilen isim, çalgı.

sāz uḥandan ol-Neşeli, mutlu olmak: 50a/18.

sebeb (A.) Sebeb, neden: 18a/9, 33b/9, 43b/3, 46b/10,19, 48b/3.

sebeb ol-Sebeb olmak, yol açmak: 18a/2, 20a/13, 21b/16.

seç-Benzerleri arasında hoşça gideni almak veya yararlanmak için ayırmak: 4a/13.

sedd(A.) Engel, set.

sedd ol-Engel olmak: 11b/18, 12a/2.

sefer (A.) Sefer, yolculuk: 45b/19, 46a/1,9,

sefer-i gemi Gemi yolculuğu: 47a/13.

segirt-Çabuk adımlarla veya sıçrayarak yakın bir yere doğru yürümek, koşmak: 5a/17,19, 16a/5, 52b/1.

seḥer (A.) Tan yerinin ağarmasından biraz önceki zaman veya şafağın sökmek üzere olduğu vakit: 17b/7.

Sehrāb Özel isim: 23b/19, 27a/1, 31a/16, 32b/2, 34a/1, 34b/1, 36a/8, 36b/10, 38a/14, 38b/1, 39b/9, 41b/11,13,18, 42a/5, 42b/3,10,11,17, 43a/12, 43b/8,19, 44a/1,8,11, 44b/4,5,6,8, 45b/12, 48a/16, 48b/4, 52b/17, 53a/15, 53b/10, 54a/14.

Sehrāb-ı nevcivān Delikanlı Sehrāb: 42b/3.

sekiz Yediden sonra gelen sayının adı ve bu sayıyı gösteren rakam, 8: 2a/10, 39b/2.

seksen Yetmiş dokuzdan sonra gelen sayının adı ve bu sayıyı gösteren rakam, 80: 51b/16.

selām (A.) Barış, rahatlık, selam: 11b/9, 22a/1, 30a/17.

selāmıñ al-Birinin selāmlamasına karşılık vermek: 4a/19, 47b/5.

selām vir-Selam vermek, selamlamak: 1b/9, 4a/19, 5a/12, 8a/18, 22b/6, 47b/5.

selāmet (A.) Esenlik, emin olma, kurtulma: 47a/8.

semt (A.) Taraf, cihet, yön: 26b/3.

sen Sen, teklik II. şahıs zamiri: 2a/6, 6a/7,8, 12a/15, 13b/6, 15a/2,7,11, 15b/10,12, 16a/1, 20b/8, 23a/13, 27b/2, 28b/10, 29b/7, 31b/1, 36a/2,19, 36b/2, 40a/14, 40b/1, 41a/7, 43b/17, 44a/8,16, 46a/7, 47a/9, 52b/19.

senā (A.) Övme, övüş.

senā olun-Övülmek: 39a/1.

sencileyin Senin gibi: 46b/10.

sene Yıl: 48a/6.

seniñ, senüñ Senin, “sen” zamirinin genitif hali: 1b/14, 2a/7, 2b/7, 3a/6,17, 3b/5, 4b/6, 7a/14, 11a/16, 14a/5,8,18, 17b/2,3, 20b/13, 21a/2, 22b/7, 23a/9, 30b/16, 35b/4, 37a/8, 40a/8,16, 40b/10, 41a/5, 42a/12, 42b/10, 43b/3,9, 44a/14,17, 44b/5, 45a/11, 46a/6,10, 46b/10, 47a/17, 48b/13, 49b/16, 52a/10, 53b/8.

senüñ bkz. seniñ.

ser (F.) Baş, kafa: 12b/1,13,18, 13a/7,8, 48b/15.

ser-‘asker (F.) Asker ve ordu kumandanı: 16a/6, 17b/19.

serā-perde (F.) Otağ, pâdişâh çadırı: 5b/13, 11b/1,8, 13a/13, 50b/7.

serā-perde-i Süleymāniye Süleymāniye’nin çadırı: 5b/13.

ser‘āy (F.) Saray: 25b/11.

serdār (F.) Asker başı, kumandan, komutan: 34b/18.

serdār eyle-Komutan etmek: 46b/17.

ser-ejderhā (F.) Baş yılan, büyük yılan: 49a/2, 49b/1.

serencām (F.) Bir işin, bir olayın sonu, macera, akıbet: 5b/5, 11b/1, 48b/11, 2. Vak’a: 4b/12.

sergerdān (F.) Baş dönen, sersem, şaşkın: 43b/6.

ser-güzešt (F.) Serüven, birinin başından gelip geçen şey: 13a/13, 38b/17, 50b/8.

ser-hadd (F.) Serhat, hudut, sınır: 25b/12, 26a/3.

serhad-ı TūrānTuran (Türk) sınırı: 41b/7.

serhad-ı Türkistān Türkistan sınırı: 14b/3.

ser-heng (F.) Çavuş, kavas, yasakçı: 25b/8, 31b/4,8,13,14,17, 32b/16, 33b/5,10,16, 34a/7,17,18.

ser-ḥoş (F.) Sarhoş: 40b/16, 46a/19.

ser-nigūn (F.) Başaşağı olmuş, ters dönmüş: 22b/16.

serp-Bir şeyi dağılacak biçimde dökmek, saçmak: 31b/12.

sersām (F.) Düşünmeden hareket eden, ne yaptığının farkında olmayan, kafası karışık, aptal: 37a/13, 51b/8.

serseri (F.) Serseri, ötede beride başı boş gezen: 1b/15.

Server (F.) Özel isim, reis, baş: 2a/6, 7a/5, 7b/4, 8b/1, 9a/1, 12b/1, 13b/3,6, 30b/14, 31b/2, 32b/9, 33a/17, 33b/3, 35a/12, 35b/16, 40b/16, 47a/7,15, 51b/3.

server-i ‘ālem Alemin reisi: 52a/14.

server-i derbend Hudut reisi: 9a/12.

sev-Birine sevgiyle bağlanmak, gönül vermek: 31b/14, 32b/19, 44a/19.

sevdā (F.) Aşk, sevgi: 13b/17, 14b/1, 15b/14.

sevķ (A.) Yollama, gönderme.

sevķ it-Yollamak: 45b/19, 46a/1.

seyirci Bir olayı gören, izleyen kimse, izleyici.

seyirci ol-Bir olayı izlemek: 15a/11.

seyr (A.) Eğlenmek için bakma, hoşlanarak bakma, izleme: 22a/17, 30b/17.

seyir et-İzlemek: 12b/14, 14b/12, 49b/19.

seyr ü şikār Avını izlemek: 52a/2.

seyyāre (A.) Kervan, kabile, gezen: 4a/4, 5a/16,19, 6b/2, 10a/13, 10b/5.

şıçra-Hızla yukarıya veya ileriye atılmak, sıçramak: 6b/18, 12a/17, 14a/10, 37a/12,16, 37b/3, 53a/3.

şidķ (A.) Doğruluk, gerçeklik: 49a/1.

şig-Bir kaba, bir yere bütünüyle girebilmek veya içinden geçebilmek: 52a/1.

şigın-Güvenmek, yardım istemek veya ummak: 49a/2.

şihħat (A.) Sağlamlık, sağlık: 14a/14.

şınıf (A.) Takımlardan oluşan birlik, dalların alt bölümü: 39a/5.

şırık Sırık, değnek: 18b/20.

sırr (A.) Gizli tutulan, kimseye söylenmeyen şey: 20b/4.

sihir (A.) Büyü; gözbağcılık, büyücülük: 49b/3.

sihir it-Büyü yapmak: 49a/10, 49b/6.

sihibāz (A.) Büyü yapan, büyücü: 48b/16.

silāħ (A.) Silah: 15b/9.

silāħlan-Silāhlı duruma gelmek: 28a/17.

sil-Üzerine genellikle bir bez sürterek tozlarını, kirlerini almak veya parlatmak: 11a/5.

sille (F.) Açık elin iç yüzüyle vurulan tokat.

sille'-i 'Arabī Arap tokadı: 28a/4.

simā (F.) Yüz, çehre, beniz: 36b/11.

simsiyāh (F.) Çok kara, her yanıkara, kapkara: 30b/2.

sīne (F.) Göğüs, yürek: 4a/14,18, 7a/4, 12b/4, 27b/18, 47b/5.

sīnesine çek-Kötü bir davranış, söz veya olaya ister istemez katlanmak: 12a/18.

sīne-i şāf ol-Temiz kalpli olmak, kalbi temiz olmak: 39a/3.

siper (F.) Arkasına geçilerek korunulacak engel: 12a/9, 29a/4,5,7, 30b/17, 49b/10.

sir (F.) Tok, kanmış, doymuş: 52a/16.

sitem (F.) Zulüm, haksızlık, kızma: 25b/5.

siyāh (F.) Kara: 11a/4, 15a/10, 15b/12, 30b/1, 48a/2, 51b/2.

siyāk (A.) Sözüün gelişi, ifâde şekli: 26a/4, 53b/15.

siyâset (A.) İdam cezası: 19b/19, 38a/19.

siyâset it-İdam etmek: 16a/9.

Siyāvuş Özel isim: 24b/15.

siz Siz, çokluk II. şahıs zamiri: 3b/16, 13a/11, 17b/5, 25b/1,4, 27a/14,16,19, 27b/10, 28a/19, 32a/2,14, 33a/9, 35a/4, 35b/17, 36a/7,10, 38a/4, 38b/4, 42b/12, 43a/4,9, 46b/9, 47b/9.

sizcileyin Sizin gibi: 37a/3.

şohbet (A.) Görüşüp konuşma, söyleşi: 43a/17.

şok-Sokmak, içine girdirmek: 47a/13.

şoķak (A.) İlçe gibi yerleşim bölgelerinde, iki yanında evler olan, caddeye oranla daha dar veya kısa olabilen yol: 19a/2, 20b/20.

şol Sağ karşıtı, sol taraf: 9b/2,3, 24a/8,10, 28a/3, 29a/4,9, 31a/5, 38a/7, 51b/12.

solu-Nefes alıp vermek: 2b/15.

şoñ Ahir, nihayet, netice: 15a/7, 15b/13, 25a/9, 27a/5, 35a/2.

şoñra Daha ileri bir zamanda, müteakiben: 2b/2,3, 3a/17, 6a/8, 7a/1, 7b/1,17, 16b/7, 17b/9,15, 18a/16,17, 19a/10, 22a/9, 23a/8, 34a/1, 41a/4, 43a/4, 44a/15, 46b/8.

şopa Kalın değnek: 18b/20.

sor-Birine soru yöneltmek herhangi bir konuda ondan bilgi istemek, soru etmek: 4b/18, 5a/3, 6a/9, 8a/1, 13b/18, 16a/17, 17a/6, 17b/15, 18a/15, 19b/6, 20b/10, 21b/18, 27b/16, 30a/8,18, 31a/11, 36b/4, 38a/8,15, 39b/17, 53b/17.

şoruş-Karşılıklı olarak birbirine sormak: 5b/8.

şoy-Birinin üstünde, yanında veya bir yerde bulunan şeyleri çalarak alıp götürmek: 19a/9.

soyun-Elbisesini üzerinden çıkarmak: 30b/8.

sön-Dinmek, yatışmak, etkisini yitirmek: 42b/19.

söyle-Düşündüğünü veya bildiğini sözle anlatmak, demek: 1b/6, 5a/13,15, 9a/9, 11b/13, 13b/1, 18a/10, 19b/3, 20a/14, 21b/1, 30a/2, 35a/5,10, 36a/5, 38b/5, 40b/5,11, 42a/6, 42b/6,9,16, 43a/8, 43b/8, 44a/12, 44b/5, 53a/6.

söylen-Çıkışmak, azarlamak, eleştirmek, sızlanmak: 28b/12, 32b/9.

söyleş-Karşılıklı konuşmak, söyleşmek: 6b/11, 27a/17.

söylet-Söylemek zorunda bırakmak, itiraf ettirmek: 11b/5.

söz Bir düşüncüyü eksiksiz olarak anlatan kelime dizisi, lâkırdı, kelâm: 2a/9, 2b/5, 3a/7, 5b/6, 11a/9,12, 11b/11, 19b/15,17, 21b/15, 25a/11,12, 25b/20, 26a/1, 27a/19, 28b/2, 30b/7, 32a/8,9, 33a/6, 33b/11, 35a/5, 35b/6, 36a/4, 36b/3, 40a/19, 40b/2,3,11, 41a/14, 42a/8,15, 43a/6,9,15, 43b/2,8, 44a/5,11,12, 48b/3, 52b/14, 53b/8, 54a/1.

söz düşme-Başkalarının konuşmasından kendisine sıra gelmemek: 40b/5.

söz geçürme-Söylediğini, istediğini, yaptıramamak: 11b/15.

sözüne gel-En sonunda karşı çıktığı kimsenin fikrini kabul etmek: 43a/4.

sözde Sözüm ona, sanki, güya: 13b/4.

şu Su: 4a/17, 10b/7,9,15,19, 11a/15, 13b/17,18,19, 14b/6,7, 31b/12, 35b/10.

su'âl (A.) Sorma, soru.

su'âl eyle-Soru sormak: 8a/5, 11b/1, 13a/14, 14b/15, 20a/3, 27b/7, 34b/17, 36b/9.

su'âl it-Soru sormak: 4b/3, 16a/17, 17a/19, 20a/5,10, 24b/1,6, 26a/14.

şuç Kusur, kabahat: 16b/4, 20b/17, 25b/5, 27b/1,4,8, 38b/4, 41a/13,14.

şulh (A.) Barış, barışma, barışıklık: 25b/5.

sultân (A.) Hükümdar, padişah, sultan: 14a/12, 24a/11, 27a/7, 28a/3, 29a/3, 30a/3, 31a/4, 35b/5, 37a/10,16, 40a/2, 42b/3, 51a/16.

sultân-ı 'ayyârân İşsiz güçsüz halkın sultanı:3b/9.

sultân-ı Türkistân-ı Mihrâc Hân Özel isim: 36a/1.

şun-Bir büyüğe veya nezaket gereğince bir kimseye bir şeyi vermek, yollamak, göndermek, takdim etmek: 3a/9, 39b/12, 40a/5.

şurat Yüz, çehre: 22b/11, 28a/4, 40b/12.

şûret (A.) Şekil, kılık: 36b/19, 41a/1.

şuvar-Hayvana su vermek, su içirmek: 10b/17.

sübhâna'l-lah (A.) "Allah'ı her türlü arazlardan, kusur, ayıp ve eksikliklerden tenzih ederim" manasındadır: 19a/18.

Süheyl (A.) Semânın güney yarım küresinde bulunan Sefîne-i Nuh burcundaki parlak ve büyük bir yıldızın adı, fr. canopus: 3b/7, 8a/8,9.

Süleymân (A.) Özel isim: 27b/12.

Süleymânî (A.) Süleyman'a ait, süleymanla ilgili: 9b/19, 10b/6.

Süleymâniye Özel isim, yer ismi: 5b/13.

sülük (A.) Yola girme, yol tutma.

sülük et-Bir yola girmek: 42a/17.

sülük eyle-Bir yola girmek: 24a/6.

sünger Suni olarak elde edilen ve döşemelik, eczacılık gibi pek çok iş dalında kullanılan süngersi madde: 28b/17.

sür-1. Yürütmek, sürmek: 5b/19, 6a/12, 6b/19, 7b/11, 9a/17, 9b/12, 10a/1, 13b/18, 22b/2,6, 23a/1, 39b/3, 49b/7, 50b/3, **2.** Zaman almak: 8a/11, 14b/5, **3.** Dokundurmak, değdirmek: 15b/6, **4.** Yürümek, doğruca gitmek: 31b/7, **5.** Yaşamı belli şartlar içinde sürüp gitmek: 48a/7, 52a/5,10, **6.** Yönetip yürütmek, sevk etmek: 3b/11.

sür'atle (A.) Çabucak, çabuk, hızla: 50a/4.

sürç-Yürürken yanlış adım atıp dengesini bozmak: 16b/14.

süt Kadınların ve memeli dişi hayvanların yavrularını beslemek için memelerinden gelen, besin değeri yüksek beyaz sıvı.

sütü ağzında koç-Çok genç ve toy olmak: 19b/18.

sütün (F.) Direk, kolon: 48a/2, 48b/9,11.

süvār (F.) Ata binen, binici: 6a/1,10,11,13,19, 6b/5,12, 7a/3,13,16, 9a/6,9.

süvār ol-Binmek: 4b/19, 5a/16, 7b/12, 28b/13,15,19, 31b/17, 34b/14, 35a/13, 35b/9, 37b/3.

süvāri (F.) Atlı, atlı asker: 6b/4, 7b/5, 35a/18.

süvāri-bend (F.) Ata bağlı: 6a/17.

-Ş-

Şābūr/Şabūr Türk Özel unvan ismi: 46b/1,3,9, 47a/1,6,10,16, 47b/2, 49a/11, 49b/6,8,9,19, 50a/9,15.

şād (F.) Sevinçli, neşeli: 13b/9.

şād ü handan ol-Neşelenmek, sevinmek: 35b/15, 50a/12.

şād ol-Neşelenmek, sevinmek: 4b/19, 5a/15, 9a/5, 10a/5, 12b/7, 13a/3, 13b/12, 14a/10, 20b/2, 21a/13, 24a/1, 26a/13, 32a/11, 34b/12, 37a/6, 37b/7, 41a/15, 44b/19, 50a/5, 50b/1,16, 51a/15, 52a/14.

şādlık Sevinçli olma durumu, sevinçlilik: 36b/15.

şabl-ı şād-mānī (F.) Sevinçli davul: 34a/6.

şādurvān (F.) Şadırvan, en çok cami avlularında bulunan, etrafı çok musluklu duvarla çevrili su haznesi:12b/15.

şāh (F.) Hükümdar, padişah, sultan: 2a/1, 2b/1, 22a/7, 24a/16,17, 24b/9,18,19, 25a/4, 27b/8, 35a/1,12, 35b/5, 41b/8, 48b/2, 50b/4.

şāh-ı cihān Cihan hükümdarı (Hz. Muhammed): 40a/5.

şāhāne (F.) Hükümdara yakışacak şekilde olan, çok mükemmel: 23a/3.

şāhid (A.) Bir şeyin olduğu yerde hazır bulunup olanları gören kimse: 23b/13.

şāhin (F.) Şahin, doğan: 37b/3.

şāhzāde, bkz. şehzade.

şākı-Ezgili ses çıkarmak, ötmek, şakramak, terennüm etmek: 12a/5.

şarāb (A.) İçki, şarab: 44a/5.

şart (A.) Şart, koşul: 26a/2.

şaş-Şaşmak, şaşırarak: 30b/10, 37a/11.

şāyed (F.) Eğer, belki, ola ki: 3b/17, 16a/11, 18a/12, 20b/5, 24b/14, 32a/8.

şāyi‘ (A.) Duyulmuş, herkesçe bilinmiş: 19a/10.

şebistānlık Yatak odası: 20b/6.

şeb-revī (F.) Gece giden: 24a/7,9, 34a/19, 34b/2,16, 35a/17, 37a/1,15, 37b/16,18, 38a/17, 53a/16, 54a/6.

şecā‘at (A.) Yiğitlik, yüreklilik: 20a/15.

şedd (A.) Sıkı bağlama, sıkı bağlanma, sıkma.

şedd-i raḥl et-Semeri bağlamak: 22b/8.

şedīd (A.) Şiddetli, sert, sıkı.

şedīd ur-Şiddet göstermek: 37b/1.

şehir, şeh̄r (F.) Kent, şehir: 3b/12, 15a/4,14, 16a/4,15, 18b/18, 19a/2,13,17, 20a/1, 20b/15, 21a/5, 21b/2,12,17, 24a/16, 26b/9, 38b/8, 39a/12, 39b/15, 41a/16, 46b/8, 47b/3, 48a/15, 52a/3,4.

şehir-i Belḥ Belh kenti: 50a/14.

şehir-i Tūrān Turan kenti: 14b/11,16.

şehir bkz.şehir.

şehriyār (F.) Pâdişâh, hükümdar: 17b/4, 20b/10, 21a/8, 26b/15, 27a/11, 27b/3, 32a/2,12, 36a/2, 37b/13, 51a/2.

şehriyāri (F.) Hükümdara, pâdişâha mahsus, pâdişâhla ilgili: 19b/15.

şehir-süvār (F.) Ata iyi binen: 11a/6, 48a/5.

Şehzād Özel isim: 26a/8, 29a/11, 32a/11, 32b/14, 34a/4,8,19, 35a/17, 36b/19, 37a/18, 37b/5, 38a/6, 39a/5.

şehirzāde (F.) Hükümdar oğlu, prens: 21b/7, 22a/10, 22b/5,13, 23a/5, 24a/4,18, 24b/2,10,11, 25b/16, 26b/2,10, 27a/16, 27b/2,16, 28b/1,12,15,18, 29a/2,15, 32b/4, 34a/12, 34b/3,12,17, 35a/11, 36b/12,18, 37a/4,14, 38a/13,18, 38b/4, 40b/6, 43b/11, 54a/5.

şekl (A.) Şekil, biçim, kılık: 8a/12, 11a/2, 47b/13.

şenlik Belli günlerde yapılan, coşku veren eğlendirici gösterilerin tümü, bayram: 36b/8, 14b/10.

şerr (A.) Kötülük, fenalık: 8b/17, 29b/1, 34a/14, 35a/9, 45a/16, 53b/5.

şer‘tāt (A.) Doğru yol, İslam hukuku.

şer‘tāt-ı Ḥazret-i İbrāhīm-i Ḥalīlullāh Hz. Halil İbrahim’in şeriatı: 47a/4.

şermin(F.) Mahçub, utangaç: 42a/12, 52b/7.

şetm (A.) Sövme, sövüp sayma.

şetm-ü hücum Saldırıp sövme: 18a/3.

şefkāt (A.) Şefkat, acıyarak ve esirgeyerek sevme: 40b/16.

şey (A.) Nesne, şey: 33b/5, 37b/7,8.

şeyḥ (A.) Bir tekke veya zaviyede reislik eden ve müritleri bulunan kimse: 32b/19, 33a/3,5.

şikār (F.) Av avlanma: 4a/2,4,5,6, 5a/8, 5b/16,17, 9a/18,19, 9b/13, 10a/12,14,15,16, 18a/13, 39b/11, 52a/2,5.

şikār it-Av yapmak: 7b/19, 10a/16, 14b/19.

şikāyet (A.) Hoşnut olmadığını bildirme, sızlanma, yakınma.

şikāyet eyle-Yakınmak, şikāyet etmek: 39a/7.

şikāyet it-Yakınmak, şikāyet etmek: 48b/6.

şimdi Şu anda, şimdi: 3b/16, 4b/7,11, 21b/2, 27b/10,11, 33b/17, 38b/1, 41b/3, 42a/14, 43a/3,11, 43b/15, 54a/9.

şimdiki İçinde bulunulan anda olan veya yapılan, bu andaki, bu zamandaki: 8b/6, 45a/12.

şimdilik Şimdiki halde, şimdiki durum gereği olarak: 17a/18.

şimden girü Şimdiden sonra, şu andan itibaren: 29b/9, 32a/12, 47a/8.

şimden soñra Şimdiden sonra, şu andan itibaren: 32b/2.

şir (F.) Aslan: 6a/19, 6b/5,12, 7a/3,15, 7b/12.

şir-i kebîr Büyük aslan: 53a/9.

şir-pençe (F.) Aslan pençesi: 12b/1.

Şirân (F.) Aslanlar, Özel isim: 6a/19, 6b/1,4,5,6,11,12,13,15,17, 7a/2,3,5,6,8,13,15, 7b/1,2,3,12,13, 9a/8.

şol Şu, işaret sıfatı : 2a/19, 7b/13, 8a/12, 12a/17, 16b/1, 18b/8, 19b/11, 21b/18, 26a/2, 32a/5, 36b/11, 39a/8, 42b/8, 44b/7.

şöyle Şöyle, şu şekilde: 1b/3, 2b/12,18, 4b/12, 9b/16, 12a/8, 18a/1, 20b/3, 25a/18, 26b/16, 28a/4, 28b/4, 36b/11, 37b/11, 41b/1, 44b/11, 45a/13, 46b/6, 49a/18, 53a/5.

şöyle eyle-Öyle yapmak, o şekilde yapmak: 3a/14,19.

şu 1. Şu, işaret zamiri: 16b/7, 27a/18, **2.** Şu, işaret sıfatı: 33b/13, 49a/12.

şunda Şu zamirinin kalma durumu: 10a/15, 18b/4.

şundan Şu zamirinin çıkma durumu: 18b/8.

şunlar Şu zamirinin çoğulu: 28a/11,13.

şu'le (A.) Alev, ışık.

şu'le vir-Işık vermek, parlaklık vermek: 4a/16.

şükrân (A.) Teşekkür etme, iyilik bilme: 34b/6.

şükür (A.) Görülen iyiliğe karşı gösterilen memnunluk, minnettarlık: 3b/5, 5b/5, 20b/2, 50a/13.

şükr-ü firāvân it-Çokça şükür etmek: 7b/10.

şükür it-İyilik dolayısıyla hoşnutluğu bildirmek: 52a/9.

-T-

tâ (F.) Dek, kadar: 40b/2,18, 47a/9.

ta'âm (A.) Yemek, aş: 8a/3, 20a/10, 33a/12,13, 35b/13.

ta'accüb (A.) Şaşırma, hayret etme.

ta'accüb eyle-Şaşırma, hayret etmek: 18a/6.

ta'accüb it-Şaşırma, hayret etmek: 34b/17, 47b/18.

ta'ahhüd (A.) Bir işin yapılması için resmi olarak söz verme.

ta'ahhüd it-Sözleşmek: 43a/15.

taban Üstü kapalı bir yerin gezinilen, ayakla basılan yüzü, tavan karşıtı.

taban kaldır-Koşarak kaçmak, koşmaya başlamak: 37b/15, 39b/17.

tâc (A.) Soyluluk, iktidar, güç veya hükümdarlık sembolü olarak başa giyilen, değerli taşlarla süslü başlık: 41a/18, 53b/2.

tafşil (A.) Etrafiyla, etraflı olarak bildirme, uzun uzadıya anlatma, açıklama: 13a/9, 39a/16.

tağ bkz. dağ.

tağul-Toplu durumda iken ayrılıp birbirinden uzaklaşmak: 4a/5.

taḥammül (A.) Dayanma, katlanma.

taḥammül it-Katlanmak: 8b/15, 26b/18, 34a/9, 47a/17.

taḥir (A.) Temiz, erkek adı: 17a/5.

taḥkik (A.) Hakikat, gerçek, soruşturma: 12a/7, 31b/6, 35b/1, 36b/15, 52b/2.

taḥkik ol-Soruşturulmak: 41b/3.

tahrir (A.) Yazmak, yazılmak, kaydetmek.

tahrir eyle-Yazmak: 48b/11.

taḥsin (A.) Beğenme, alkışlama: 3a/3, 10a/4, 20a/19, 38b/15.

taḥsin eyle-Beğenmek: 51a/19.

taḥsin it-Beğenmek: 10a/8, 41a/15, 47a/2, 50a/1.

taht (F.) Hükümdarlık makamı, taht: 7a/11,12,15, 7b/1, 24a/4,6,7, 27a/8, 34a/15,19, 38a/17, 38b/16, 40a/18, 53a/16, 53b/2, 54a/7.

tahta geçür-Hükümdar yapmak: 7b/5.

tahta otur-Hükümdarlık makamına geçmek: 34b/15, 48a/11.

taht-nişin (F.) Tahta oturan kimse, hükümdar: 7a/11.

Ṭahūn (A.) Özel isim: 14b/16, 15a/17, 15b/19, 16a/4,17, 16b/1,5, 17a/1, 18a/19.

Ṭahūn-ı Zengī Zenci tahun: 15a/12, 16a/1, 17b/4, 19b/2,6.

taḥvīl (A.) Değiştirme, değiştirilme, çevirme, döndürme.

taḥvīl ol-Döndürmek: 35b/7.

taḥ-Bir şeyi başka bir yere uygun bir biçimde tutturmak, ilişirmek, geçirmek: 48a/12.

taḥkat (A.) Güç, kuvvet.

taḥkat getir-Dayanmak, katlanmak: 8b/3.

taḥdir(A.) Beğenme, değer biçme, değer verme; verilme: 33b/12, 40a/10.

taḥkiş-Anlaşmazlığa düşmek, kavgaya tutuşmak, ağız kavgasıyapmak: 38a/4.

taḥkrīb (A.) Yaklaştırma, yaklaştırılma: 39b/7, 40a/11, 53b/4, 54a/9.

taḥkrir (A.)Anlatma, dile getirme, bildirme.

taḥkrir eyle-Anlatmak: 38b/1.

taḥleb (A.) İsteme: 37a/4.

taḥleb eyle-İstemek: 15a/1, 17b/7, 22b/1, 32a/15.

taḥleb it-İstemek: 26b/5, 41b/18.

ṭalebe (A.) Öğrenci, şakirt: 21b/8.

ṭalib (A.) İstekli, isteyen: 22a/10,18, 22b/5,18, 23a/4, 25b/16.
ṭalib ol-İstemek: 21b/11, 22a/13, 40b/6.

ta‘līm (A.) Öğrenme, öğretme: 49a/1.
ta‘līm eyle-Öğretmek: 47b/19.

ṭali (A.) Şans, talih: 53b/5.

ṭa‘ma (A.) Açgözlülük, doymazlık, hırs, tamah: 26a/17, 30b/8, 32a/13, 32b/3.
ṭama‘ it-Tamah etmek, açgözlülük yapmak: 18b/9, 20b/18.

tamām (A.) Tam, tamamlanmış: 5b/12, 18b/14, 22a/17, 23a/5, 36a/5, 51b/3, 54a/18.

Ṭamgāc Özel isim: 39a/15,18, 39b/4,5, 41b/9, 44a/6, 52b/9, 53b/15,18.

ṭanı-Daha önce görmüş olmak, ilişkisi bulunmak, bilmek: 35a/5.

ṭap-Tutku ile sevmek, bağlanmak: 40b/12, 47a/3.

ṭaraf (A.) Yön, taraf: 3b/9,14, 5a/3,5,6, 8b/6, 10a/12,14, 10b/19, 13b/14, 14a/13, 14b/1,4, 16a/4, 18a/3, 18b/19, 19a/2, 21b/18, 22a/4,9,13,14,17, 22b/17, 23a/19, 26a/12,15, 26b/4,6, 29b/7, 30a/19, 31a/8,13, 31b/4,5, 32a/6,11, 32b/15, 33b/14, 35a/6, 36a/15, 37b/10,11,16, 39a/4, 39b/1, 41a/7, 42b/14, 44a/6, 45a/5, 48a/5, 49a/18, 51b/6,12, 52b/8,19.

ta‘rīf (A.) Etrafiyla anlatma, anlatılma; etrafiyla bildirme, bildirilme.
ta‘rīf it-Tanımlamak: 44b/9.

tārīḥ (A.) Bir olayın gününü, ayınıve yılını bildiren söz veya gün, tarih: 48b/16, 51a/13.
tārīḥ kazı-Bir şeyin üzerine tarih yazmak: 48a/5.

ṭarīk (A.) Yol, yöntem, usul: 20b/1, 21b/13.

tār-mār (F.) Karmakarışık,dağınık, perişan: 45b/4.
tār-mār eyle-Perişan etmek: 42a/5, 51b/5.
tār-mār it-Perişan etmek: 37b/4, 45b/4, 53a/18.
tār-mār ol-Perişan olmak: 8b/11.

ṭaṣvīr (A.) Resim, figür, portre: 51b/17,18.

ṭaş Taş: 18b/11,21, 19a/6, 30b/16, 36a/12, 42a/8, 48a/2, 51a/6,17, 51b/1.

ṭaşı-Bir şeyi bir yerden alıp başka bir yere götürmek: 52b/5.

ṭaşra Dışarı, dışarıya: 1b/8, 9a/19, 9b/6, 15a/16, 16a/15, 21a/19, 28b/15, 30a/3, 30b/7, 33a/2,7,11, 37b/2, 41a/3, 47a/14,18, 49a/4, 51a/7, 51b/6, 52a/19, 52b/5, 53b/14.

tatar (F.) Tatar, postacı.
tatar eyle-Postacı kılmak: 6a/16.

ṭavuṣī (A.) Tavuskuşu, ona ait: 12b/16.

ṭayan-Bir yere yaslanmak, kendini dayamak, dayanmak: 10a/1, 22a/16, 39b/14, 41a/6, 43b/19.

ta‘yīn (A.) Bir yere görevlendirme, atama.

ta'yīn olun-Atanmak, görevlendirilmek: 2a/6.

tāze (F.) Genç: 1b/3, 19b/18.

tāziyāne (F.) Kırbaç, kamçı: 10b/12.

tāzī (F.) Arab kavmine mensup, Arab atı: 37b/2.

ta'zīm (A.) Saygı ile eğilme, saygı gösterme: 8a/15.

ta'zīm it-Saygı göstermek: 4a/19.

Te'ālā (A.) 'Namı büyük' meālinde olup, Cenab-ı Hakk'ın (CC) kudsiyet ve büyüklüğü için hürmeten söylenir: 45b/3.

tebdil (A.) Değiştirme, değiştirilme, başka bir hâle getirme: 25a/10.

tecāvüz (A.) Ötesine geçme, sınırı aşma.

tecāvüz it-Sınırı aşmak: 15a/10.

tedārük (A.) Hazırlama, hazırlık: 29a/18, 42a/2.

tedārük it-Hazırlamak: 7b/7, 35b/1, 45a/19.

tedārük ideme-Hazırlık yapamamak: 18b/5.

tedbīr (A.) Önlem, çare: 44b/6,19, 45a/6, 45b/18.

tehlike (A.) Bir şeyin veya bir kimsenin varlığını, güvenliğini tehdit eden durum: 11b/14, 29b/13, 43b/18, 46a/9, 47b/6.

tek 1. Uslu, rahat, sakin: 28a/11, **2.** Yalnız, sadece, ancak:33b/12.

teklīf (A.) Öneri, önerme, birinden yapılması zor, eziyetli bir iş isteme: 29b/2.

teklīf eyle-Önermek: 7a/11, 26a/7.

teklīf it-Önermek: 24a/4.

tekrār (A.) Bir şeyi iki veya daha çok defa yapma: 22b/17, 52b/10.

tekye (A.) Tekke, dergâh: 32b/18, 33b/5, 37b/7,8.

temāşā (F.) İzleme, bakıp seyretme.

temāşā it-İzlemek, seyretmek: 50a/15, 50b/19, 52a/18.

temāşāya tūr-İzlemek, seyretmek: 22a/16.

temur, bkz. demür.

ten (F.) Gövde, vücut, beden: 46a/13.

tenhā (F.) Yalnız kalınacak yer, ıssız: 20a/19, 30a/18, 47b/9.

terk (A.) Vazgeçme, vazgeçilme.

terk it-Bırakmak: 46a/10.

ters (F.) Gönül ve cesaret kırıcı, huysuz, sert: 22b/11.

teselli (A.) Avutma, avundurma.

teselli it-Avutmak, avundurmak: 42a/3.

teselli vir-Avutmak, avundurmak: 32a/10.

teslīm (A.) Bir emāneti yerine verme.

teslīm eyle-Bir şeyi sahibine vermek: 2b/7,9, 41b/13.

teslīm it-Bir şeyi sahibine vermek: 7a/1,19, 42b/17, 44a/2.

teşhīr (A.) Gösterme.

teşhîr it-Göstermek: 19a/13.

teşhîr-i ‘âlem (A.) Dünyaya gösterme: 19b/18.

tevâbiât, tevâbii (A.) Bir kimsenin hizmetinde bulunanlar, birinin adamları, uşaklar: 15b/1, 22b/14.

tevâbii bkz.tevâbiât.

tevažu‘(A.) Alçakgönüllülük: 38b/11.

tevekkül (A.) İşi Allah'a bırakıp kadere razı olma: 49a/17.

tevekkül Hüdâ it-İşi Allah’a bırakmak: 36b/4.

tevekkül Hüdâ kıl-İşi Allah’a bırakmak: 49a/2.

tevḥîd (A.) Bir kılma, bir etme, birleştirme, birleştirilme: 4a/12,15, 5a/10.

tevḥîd it-Birleştirmek, bir araya getirmek: 4a/17, 5a/11.

tez Çabuk olan, süratli: 37b/15.

tezkere (A.) Tezkere, pusula: 21b/6, 32a/19, 32b/1,6.

tezkere vir-Pusula vermek: 22a/1.

tıfil (A.) Küçük çocuk: 17a/2.

tıfil-ı nev-civânDelikanlı çocuk: 2a/9, 17a/7.

tılsım (A.) Esrarlı bir kuvvet taşıdığına inanılan şey, kimse: 11a/11,17, 11b/5,6, 12b/2,8, 13a/6, 13b/3,17, 50b/5,10,12,14,17, 51a/3,15, 52b/4.

tılsım-küşâd Tılsımlı açılış: 50b/10.

tığ (F.) Kılıç: 6a/16, 6b/10, 9b/15,16, 10a/2, 15b/17, 18b/15,16, 21a/3,4, 23b/2, 31a/11, 33a/18, 37a/16,18, 37b/3,18, 52a/16, 53a/10.

tığ ur-Kılıç vurmak: 16b/10, 37a/18, 49b/17.

tığ-iâteş-tâb Ateş renginde kılıç: 31a/11.

tîmâr (F.)Yara bakımı.

tîmâr eyle-Yaralara bakmak, iyileştirmek: 20a/8.

tîmâr it-Yaralara bakmak, iyileştirmek: 17a/18.

temürçi Demir satan, demir eşya yapan veya onaran kimse: 29a/8, 51b/1.

tîr (F.) Ok: 31a/4, 36a/5, 38a/8.

tîr ü bārân Ok yağdıran: 17a/12, 36a/5.

tîr ü kemân Ok ile yay: 10a/17, 30b/11, 49a/17, 52a/17.

tîz (F.) Tez, çabuk: 10a/17, 15b/16,17, 19b/6,15, 20b/8,12, 23b/3,5,13, 30b/12, 33a/17, 34a/17, 36b/2,19, 38b/5, 39a/12, 45b/17, 49a/17, 50a/5.

toḅ Gülle veya şarapnel atan büyük, ateşli silâh: 9b/16, 23a/19, 31a/12.

toğ-Güneş, Ay, yıldızın ufuktan yükselerek görünmesi, doğmak: 4a/16.

toğrı Doğru, gerçek: 15a/14, 18a/10, 19a/7, 20a/14, 32b/18, 46a/1, 53a/6.

toḅk Açlığını gidermiş, doymuş: 49b/1.

toḅkuz, dokuz Sekizden sonra gelen sayının adı ve bu sayıyı gösteren rakam, 9, IX: 1b/1, 12b/7,11.

toḅksan Seksen dokuzdan sonra, doksan birden önce gelen sayının adı: 48a/12.

tol-1. Bir yerde pek çok kimse toplanmak: 19a/2, 44b/13, **2.** Bir yere iyice yayılmak, kaplamak: 3a/15, 49a/19.

tolaş-Gezmek, gezinmek: 33a/14.

tolga Başlık, miğfer nevilerinden birinin adı: 52a/16.

topla-Dağınıklıktan kurtarmak: 31a/7.

toprak Toprak: 18b/11, 36a/12, 42a/8.

toşba Kaplumbağa: 12b/16.

toz Çok küçük ve hafif parçacıklara bölünmüş toprak: 35a/16.

tuhfe (A.) Hediye, armağan: 7b/7.

Tur (A.) Dağ: 48b/7.

tur-Durmak, beklemek: 2a/18, 4a/10, 6b/8, 8a/11, 8b/11, 9a/6,18, 10b/11,19, 11a/3,4,14,17, 12b/5,19, 15b/8, 16b/4, 19b/1,14, 20a/18, 21b/10, 22a/16,15,17, 28a/7,9, 28b/3,13, 30a/12, 30b/14, 31a/15, 32b/7, 33a/8,12, 34b/13,15, 35a/10, 36b/1,3, 37a/4,8,15, 39b/16, 40b/15,41a/3, 41b/4,8, 42b/9, 43a/16,18, 44a/1,19, 44b/14, 45a/1, 45b/1,15, 47a/10,16,19, 49a/9, 49b/7, 50a/5, 52b/16, 53a/4.

Türân/Türân'ı zemîn (F.) Eski İranlılar tarafından Türk diyarına verilen ad, özel isim: 14b/16, 22a/11, 36b/7, 39b/10, 41b/7, 50a/14, 52b/9.

tut-1. Tutmak: 9b/16, 11a/9,15, 15b/17, 16a/9, 22a/8, 30b/17, 31a/13,15, 32a/3, 39b/7, 40b/14, 48b/2, 51a/18, 51b/2, 53a/7, **2.** Kaplamak, yayılmak: 42a/18, **3.** Yerine getirmek, uymak, dinlemek: 2b/2, 3a/8,18, 11a/9, 33b/3, 37a/15, 41b/11,12, **4.** Yönelmek: 14b/2, **5.** Uygun bulmak, benimsemek: 17b/10, 19a/7, 21a/3, 33a/18, 42b/13, 47a/7, **6.** Kapatmak: 30a/11, 48a/15, **7.** Alıkoymak: 3a/8, **8.** Hizmetine almak veya kiralamak: 16b/3, 21b/5, **9.** Asılmak, kuvvetlice sarılmak: 2a/19, 7a/3,6.

tutuş-Birbirini tutmak, kavgaya tutuşmak: 2a/14,16.

tuy-Duymak: 19b/13, 21a/11,18, 45a/5, 45b/11, 48b/13, 14.

tuyul-Duymak durumuna konu olmak: 17b/9.

tuz Kokusuz, suda eriyen, yiyecekleri korumada ve tatlandırmada kullanılan billûrsu madde (NaCl).

tuz etmek Tuz ekmek:16a/8.

tuz etmek baş- Derdini, acısını arttırıcı eylemde bulunmak: 15b/14.

tüfek/tüfenk (F.) Uzun namlulu, taşınabilir ateşli silah: 40a/13.

tükür-Tükürmek: 3a/15.

Türk Türk, Bu kelimeAraplara ve Parslara Türk şeklinde geçmiş, Araplar, kelimeyi "etrâk", Farslar ise "Türkân" olarak söylemişlerdir: 16a/7, 17a/3, 24a/7,9, 25b/9, 34a/19, 34b/3, 37a/15, 37b/16, 38a/17, 46b/2, 47a/1,6,16, 49a/12.

Türkistân (t.f.b.i) Türklerin anayurdu olan ve Taşkent, Hîve, Fergana, Semerkand, Buhara, Kırgız şehirlerini içine alan büyük bölge: 14b/3, 23a/2, 24a/16, 35b/19, 36a/1,12, 41b/7, 46a/15, 52b/17.

tütün Bu bitkinin kurutulup kıyılarak sigara biçiminde veya pipoyla içilen yaprağı: 51b/3.

tüvānā (F.) Güçlü, kuvvetli: 27a/9, 39a/14.

-U-

uç- Çok hızlı gitmek: 13b/7.

uğra-1. Tesadüf etmek, rastlamak, denk gelmek: 8a/10, 34b/19, 41a/2, 52a/3,
2. Karşılaşmak, maruz kalmak: 5b/11, 15a/7, 15b/4, 43b/10, 50a/10.

uğur Bazı olaylarda görülen ve insana iyilik getirdiğine inanılan belirti veya bazı nesnelere var olduğuna inanılan iyilik kaynağı: 47b/1.

ulaşdır-Ulaşmasını sağlamak: 16a/3.

ulu (A.) Erdemleri bakımından çok büyük, yüce: 4a/1, 5b/16, 16b/5, 24a/2, 24b/9, 34a/9, 36a/2, 37a/4, 37b/13, 40b/2, 41a/5, 51b/14.

ulûfe (A.)Sipahilere, yeniçerilere üç ayda bir verilen maaş: 2a/5.

um-Bir şeyin olmasını istemek, beklemek: 3b/7, 40a/13, 45b/19.

umud (A.) Ummaktan doğan güven duygusu, ümit: 49b/5.

unut-Aklında kalmamak, hatırlamamak: 11b/8,10,16, 29b/17.

ur-Vurmak, çarpmak: 2b/16, 5a/10, 6a/13, 6b/8,16, 7a/4, 8a/8,9, 9b/3,11,13,16, 10a/2,17,18, 10b/13, 12a/6,8,16,18, 12b/12, 13b/19, 14a/1,2, 14b/7, 15b/17,19, 16b/10, 18b/16, 19a/5, 20a/2, 21a/4, 22b/3,18, 23a/10,17, 27b/18, 28a/4,18, 29a/1,10, 30a/14, 30b/12, 31a/1,10,12, 31b/5, 33a/15,18, 34a/11, 37a/18, 37b/1,4,19, 40b/12, 41a/18, 47b/14,15, 49a/1,17, 49b/3,17, 50b/18,51a/8,11, 51b/5, 52a/6, 53a/17.

urul- Vurulmak, çarpılmak: 29a/1.

‘uryān (A.) Çıplak: 40b/14.

‘uryān it-Kılıç vb. savaş aletini kınından çıkarmak: 12a/19.

uşül (A.) Yavaş, alçak olarak: 23b/6.

‘uşşāk (A.) Âşıklar: 22b/4.

uy-Zevke, anlayışa uygun düşmek: 17b/2, 19b/16, 38a/5.

uydur-Uymasını sağlamak: 43a/11.

uyku Dış uyaranlara karşı bilincin, bütünüyle veya bir bölümünün yittiği, tepki gücünün zayıfladığı ve her türlü etkinliğin büyük ölçüde azaldığı dinlenme durumu, uyku: 18b/12.

uyluk Kalçadan dize kadar olan kısım: 33b/7, 49b/3.

uyu-Uyku durumunda olmak: 18b/10,14,15.

uzak Gidilmesi çok süren, çok ötelede bulunan, irak, yakın karşıtı: 20a/18.

uzat-Başı, kolları veya bacakları bir yere yöneltmek, ileriye hamle yapmak: 18b/14,16.

ü Ve, ile :7a/17, 8a/19, 8b/3, 11a/8, 17a/12, 18b/20, 20a/10, 30b/11, 32a/6, 33a/1, 35b/15, 45b/17, 47a/8, 49b/2,11, 50a/12,16, 50b/2, 51b/3, 52a/16,17, 53b/2, 54a/12.

üç İkinden sonra gelen sayının adı ve bu sayıyı gösteren rakam, 3, III: 5b/16, 6a/1, 7a/2,18, 10a/11, 11b/17, 26b/1, 28b/18, 31b/19, 34b/13, 35b/3, 36a/16, 36b/16, 39b/4, 40a/7, 41b/6, 42a/5, 43b/19, 51a/9, 52b/9, 53a/8,12,17, 53b/7, 54a/5.

üçer Üç sayısının üleştirme biçimi, her birine üç veya her defasında üçü bir arada olan: 29a/11,12.

üçüncü, üçüncü Üç sayısının sıra sıfatı, sırada ikinciden sonra gelen: 3a/14, 21b/4, 30a/15,16, 30b/15, 31b/5, 36a/5.

ümid (F.) Umma, umut, ümit: 13b/2,13, 46a/6.

ürk-Korkmak, paniğe kapılmak: 52a/6.

‘üryān bkz. ‘uryān.

üslüb (A.) Tarz, usul: 29a/6.

üst Bir şeyin yukarı, göğe doğru olan yanı, üzeri: 3a/14, 51a/1.

üstād (F.) Usta, sanatkâr: 50b/18.

üş-Toplanmak, üşüşmek: 21a/5.

üşün-Kendinde bir gevşeklik duyarak bir işi yapmaya isteği olmamak, erinmek.

üşüندی eyle-Üşüşmek, hep birden saldırmak: 16b/14, 53b/7.

Üşter Özel isim: 9b/11,15, 10a/1, 10b/2,14,17,18, 11a/15,16, 11b/7, 14b/4.

Üşter Mālāberdi Özel isim: 9a/17, 9b/9, 10b/5,13.

üşür-Saldırtmak, musallat etmek: 34b/8.

üz-1. Yüzmek: 10b/18, 11a/15, **2.** Ayırmak: 10a/5.

üzere Gibi, üzerine, üzerinde, üstünde: 1b/4, 2b/19, 5a/6, 5b/17, 6a/15, 6b/7,19, 8a/13, 8b/4,13,17, 9a/1, 9b/12,17, 10b/16, 11a/13, 12a/8, 12b/19, 14a/13, 15b/8, 16b/3,14, 17b/20, 18a/18, 18b/11, 19a/15, 20a/7, 21b/15, 23a/19, 23b/6, 25b/2,5, 26a/4,18, 27a/15, 27b/16,19, 29a/7,8, 30b/13,16,18, 31a/2,7, 33a/12, 34a/6, 37a/10,19, 39b/14, 40b/13, 41a/7,14, 42b/3, 43b/12, 44a/7,13, 45a/11, 46b/8,17, 48b/6, 49a/1, 51a/13, 51b/7,11,16, 52a/12, 52b/15, 53b/15, 54a/3.

üzereine al-Bir davranışın kendisine karşı olduğunu sanarak tedirgin olmak, alınmak: 23b/5.

üzereine atıl-Sevgi ve hasretle sarılmak: 33a/16.

üzereine çök-Duygu veya durumunu bastırmak, kaplamak: 19a/6.

üzereine gel-Bir şey yapmasını baskı yaparak istemek: 26a/16, 30b/17.

üzereine git-Çekinmeden sonucu tehlikeli olabilecek bir şeyle uğraşmak: 3b/5, 7b/16, 9b/19, 29b/10.

üzerine var-Bir şey yapmasını baskı yaparak istemek: 8b/8, 52b/5.

üzerine yürü-Saldırmak: 9b/14, 28a/10,30b/8,18, 49b/5,13.

-V-

va'd (A.) Bir işi yerine getirmek için verilen söz: 5b/15.

va'de (A.) Bir iş için önden belirtilen zaman: 32b/10, 33b/15.

va'de al-Bir iş için zaman istemek: 32b//10.

vādī (A.) İki dağ arasındaki geçit, nehir yatağı: 14b/12.

vāfir (A.) Çok bol: 4a/5, 5a/19, 5b/10,17,18, 15a/16, 18b/3, 28b/16, 33b/2, 38b/5, 45b/12.

vāfir eyle-Çok olmak: 38b/15.

vāh(A.) Vah, yazık, ay: 1b/7.

vaḳ'a (A.) Olup geçen şey, hâdise, olay: 35b/6.

vāḳī'a (A.) Olay: 37a/5, 53b/19.

vāḳıf (A.) Durma, duruş:

vāḳıf ol-Bilmek, anlamak, kavramak: 22a/2, 40a/5.

vāḳī' (A.) Vuku bulan, olan, meydana gelen.

vāḳī' ol-Vuku bulmak, olmak, meydana gelmek: 2b/2, 28b/9.

vaḳit (A.) Vakit, zaman: 4b/13, 37a/8, 44b/2.

vaḳti gel-Ölmek üzere olmak, ölümü yaklaşmak: 13b/2.

vaḳti ol-Aceleye, telâşa gerek olmamak: 22a/9.

vālide (A.) Ana: 13b/10, 19b/9,10,11,12, 20a/9, 20b/9.

var Elde bulunan her şey, mevcut, bütün: 5a/4, 6a/7, 10b/10, 12a/15, 13a/19, 15b/9, 16a/8, 18a/16, 18b/2, 22b/18, 24a/16, 25a/17, 27b/6, 28b/1, 35b/2, 38b/10, 39b/1, 40a/10, 50b/4.

var-Erişilmek istenen yere ayak basmak, ulaşmak, vasıl olmak: 8a/14, 8b/14, 11b/1, 17b/10, 19a/13, 20a/2, 24b/17, 25a/13, 26b/16, 30a/11, 33a/19, 33b/17,18, 34a/9, 38a/16, 39a/18, 40b/16, 41b/3, 44a/5, 47a/16, 51a/6.

varıl- Herhangi bir yere ulaşılmak: 8b/8.

-vārī (F.) Benzer, gibi: 38a/8.

vasī' (A.) Geniş, bol: 12b/10.

vāz (F.) Bırakma, terk.

vāz gel-Vazgeçmek, feragat etmek: 41b/18.

ve (A.) Ve, ile: 1b/2,4,5,6, 4a/4, 4b/9, 5b/6,8, 8a/6, 8b/7,11, 12a/6, 15b/8, 25a/4,5, 29b/8, 31b/16, 32b/10, 35b/4, 37b/7, 38a/6, 38b/15, 47a/6,8, 50a/17, 50b/3,5, 53a/17,18.

vecd (A.) Kendinden geçecek derecede dalgınlık: 8b/15.

veçh (A.) Sebep, vesîle, münâsebet: 3a/7, 8b/9, 13b/8, 18a/18.

vedâ' (A.) Ayrılma, ayrılış.

vedâ' it-Ayrılmak, vedalaşmak: 4b/18, 5a/15, 14a/19, 30a/3,8, 35a/15, 37b/9, 46a/16, 53b/17.

vefât (A.) Ölüm, ölme: 52b/15.

vesâ'ir (A.) Ve başkaları, ve bunun gibiler, ve benzerleri: 3a/2, 40b/15, 50a/15.

veya (A.) Olacağı sanılan, seçime bırakılan şeyler ikiden çok olursa kullanılır: 4b/15, 8b/16, 16a/11, 17a/17, 29a/10, 35b/18, 44b/8,12, 45a/15, 51a/8.

veyâhüd (A.) Veya, isterseniz: 2a/1, 9a/2, 11a/10, 11b/6, 44b/8, 48b/19.

vezîr(A.) Valilik, vekillik gibi yüksek rütbelerde bulunan "paşa" unvanını taşıyan kimse: 14b/17, 15a/14, 15b/1,3,5,7, 16a/2,16,18, 16b/6, 17a/4,5, 17b/2,3,4,8,11,12,15,18,20, 18a/2, 19b/2, 23a/4, 35a/1,5, 38b/7,12,19, 39a/11, 41b/19, 42a/3,11,15,16, 43a/3,5,6,7,10,11, 43b/17, 44b/19, 46a/2, 48b/8, 53b/15.

vilâyet (A.) Bölge, il: 27b/5,6, 29b/1, 39b/8, 53b/11.

vîrân (F.) Yıkık, yıkılmış: 47b/3.

vîrâne (F.) Yıkılmış veya pek harâb olmuş yer, yapı: 18b/5,10, 19a/9, 21a/1.

vir-1. Herhangi bir şeyi vermek: 16a/6, 20b/3, 23a/16, 24b/5, 26a/9,11, 32a/13, 33b/13, 40a/15, 41b/8,17, 50b/1, 52b/6, 54a/3, **2.** Bildirmek, haber vermek, iletmek: 1b/9, 4a/19, 4b/7, 5a/12, 22a/1, 23b/4, 24a/1, 25a/3,17, 33b/5, 34a/8, 34b/17, 36b/12, 39b/17, 47b/5, 50a/12, 50b/9,15, 52b/11.

vücūd (A.) Gövde, vücut, beden, ten: 7b/15, 22b/13,16, 23a/16.

vüzerâ (A.) Vezirler: 38b/13, 40b/15, 42b/7, 45a/5.

-Y-

yâ (F.) O halde, öyle ise: 25b/4, 27a/12,17, 27b/4,10, 29b/4,5, 39a/10, 40a/18, 40b/8, 41b/14, 42b/14, 43a/2,11, 46b/7, 48b/19, 52b/13, 53a/15.

yâ (A.) Ey, hey: 2b/18, 5a/12, 8b/15, 11b/3, 12a/17, 14a/7, 16a/11, 37a/9, 40a/8,19, 44b/8, 45a/15, 48b/4.

yab yab Tesmih, yansıma sözcükten oluşan ikileme: 45a/4.

yaban (F.) 1. İnsan yaşamayan ıssız yer: 31b/1,**2.** Issız yerde yaşayan veya yetişen kimse: 10a/4.

yād (F.) Hatırlama, anma.

yād it-Hatırlamak: 48b/10, 52a/13.

yādigār (F.) Bir kimseyi veya nesneyi hatırlatacak şey, hatıra: 11b/7, 50a/16, 50b/5, 52a/13, 52b/4.

yāhūd (A.) Veya, ya da: 11a/10, 34b/8,10, 36b/2, 42b/18, 46b/7, 53a/14.

yağ-Yanmasını sağlamak veya yanmasına yol açmak: 19a/3, 29a/12, 33a/11.

yağın1. Az bir ara ile ayrılmış olan, uzak karşıtı: 4b/9, 6a/5, 7b/14, 8b/9,14,19, 19b/5, 21b/10, **2.** Uzak olmayarak: 4b/13, 23b/8,44b/16.

yaqın gel-Yaklaşmak: 4a/9, 30a/19, 30b/6, 35b/2, 38b/8.

yalan Gerçek olmayan, asılsız, uydurma: 12a/17, 32a/8, 32b/8, 34a/8,10.

yalanla-Gerçek olmadığını bildirmek, yalan olduğunu açıklamak: 49a/19.

yalnız Yanında başkaları bulunmayan, tek başına: 2b/2, 20a/1, 25b/3, 28b/7, 36b/2, 45b/2, 53a/9,12.

yalın-kaya Sade kaya, kaya olarak: 11a/2.

yalın-kılıç Elinde kılıç olduğu hâlde, kılıçlı olarak: 15a/13.

yalvar-Birinden ısrarla, kendine acındıracak sözlerle, saygılı bir biçimde bir şey istemek, yalvarmak: 30a/2.

yañ Yön, sağ ve solun ortak adı, taraf: 5a/9, 5b/15, 8b/9, 9a/7, 11a/19, 15a/15, 15b/8, 17a/6, 18b/13, 19b/9, 20b/10, 21a/13, 21b/1, 30a/7, 33b/18, 36b/9, 37b/9, 42b/2, 45a/1,10, 46b/4, 48a/2,18, 50a/17, 50b/17, 51a/14, 52b/4.

yan vir-Yan çizmek, arka çevirmek: 41a/7.

yanına var-Yanına gitmek: 3b/16, 8a/14.

yan-Ateş durumuna geçmek, tutuşmak: 44a/16.

yan yana Yan yana, birbirinin yanında: 23b/4.

yangın Bir şeyin yanmasından ileri gelen ve etrafa yayılıp zarara yol açan büyük ateş.

yangın yeri Yangın geçirip arsa hâline gelmiş, üzerinde bir şey kalmamış yer: 30b/3.

ya'nî (A.) Sözün kıyası, doğrusu, seninanlayacağın: 44a/15.

yañul-Yanılmak, hata etmek: 14b/2.

yañlış Yanlış bir biçimde, yanlış olarak: 17a/3.

yap-Etmek, olmasına yol açmak: 42a/17.

yapış-İyice yaklaşmak, sokulup değmek: 37a/1.

yār (A.) Dost, arkadaş, yoldaş: 22a/13.

yaramaz Söz dinlemeyen, uslu durmayan, yasaklanan şeyleri yapmakta ayak direyen: 22a/7.

yarān (F.) Dostlar: 25a/15.

yarar Muktedir, faydalı: 20b/15.

yarı Yarı kadar olan, yarım olan: 15b/11.

yarıl-Üzerinde yarık açılmak: 3a/14.

yarın Bugünden sonraki gün: 28a/16, 28b/6.

yariş-Başkalarından üstün olmaya çalışmak, rekabet etmek: 41a/13.

yaşdıq Başın altına koymak veya sırtı dayamak için kullanılan, içi yün, pamuk, kuştüyü gibi şeylerle doldurulmuş küçük minder: 18b/11.

yaş Doğuştan beri geçen ve yıl birimi ile ölçülen zaman, insanın yaşı: 7b/18, 19a/19.

yaş al-Yaşı ilerlemiş olmak: 7b/18.

yat-Uyumak veya dinlenmek için yatağa girmek: 12a/10, 18b/5,11, 21a/1, 44b/1.

yatur-Boylu boyunca uzanmak: 17a/8, 31b/7,11.

yavuz Kötü, fena, yaramaz: 11a/1, 12a/14.

yaya Yürüyerek, yayan: 47a/12.

yayıl-Genişlemek, büyüme: 19a/2.

yay Ok atmaya yarayan, iki ucu arasına kiriş gerilmiş, eğri ağaç veya metal çubuk: 28a/18.

yaz başı Yılın en sıcak mevsiminin başlangıcı: 42a/16,

yaz-Yazı ile anlatmak, yazıya dökmek: 21b/6, 25a/1, 25b/7, 32a/7, 32b/1, 39a/14,17, 39b/6, 41a/16, 48b/10, 52b/10.

yazu Düşüncenin belli işaretlerle tespit edilmesi, yazmak işi, yazı: 11a/5, 11b/3, 51a/2, 51b/11,19.

yazul-Yazmak işi yapılmak: 26a/2,5.

yeg İyi, daha iyi, daha üstün: 11b/6, 13b/1.

yek (F.) Bir, tek: 12a/15.

yem Hayvan yiyeceği: 8a/3.

yemin (A.) Yemin, and.

yemin eyle-Ant içmek: 39a/11, 46a/5.

yemin it-Ant içmek: 9a/4, 41a/11.

yeni Kullanılmamış olan: 33b/17.

yet-Bir ihtiyacı karşılayacak, giderecek nicelikte olmak: 27b/4, 52a/11.

yetiş-Ulaşmak, ermek, vasıl olmak: 27a/9, 28a/11, 35b/14.

yezdān-perest (F.) Allaha tapan, tapınan, tapınırcasına seven: 18a/12, 42a/10.

yık-Yıkmak, devirmek, bozmak: 21a/7, 40b/9.

yıkıl-Devrilmek, yığılmak: 6b/17, 19a/6, 28a/6,8, 40b/13, 49b/19.

yıl Başlangıç tarihi belli olmayan on iki aylık süre, sene: 11a/11, 23a/15, 24b/2, 52a/5.

yılan Sürüngenlerden, ayaksız, ince ve uzun olanların genel adı: 36a/1.

yıldırım Gök gürültüsü ve şimşekle görülen, hava ile yer arasındaki elektrik boşalması.

yıldırım mişāl (gibi) Çok hızlı bir şekilde, hızla: 10b/1, 12a/5, 49b/6.

yırt-Yırtmak, parçalamak: 10b/3, 44a/9.

yi-Ağızda çiğneyerek yutmak, yemek: 9a/18, 12b/19, 33a/9, 35b/14.

yidi Altıdan sonra gelen sayının adı ve bu sayıyı gösteren rakam 7, VII: 16a/14, 33b/9, 51a/6,10,16, 51b/12.

yigit Güçlü ve yürekli, delikanlı: 1b/3, 8b/19, 9a/11, 17b/19, 18b/2,8, 19b/11, 25a/14,19, 27a/5,19, 42a/2,4, 45b/7, 47b/6.

yigirmi On dokuzdan sonra gelen sayının adı ve bu sayıyı gösteren işaret, 20, XX: 1b/1, 12a/4, 15a/17, 15b/1.

yine Tekrar, yeniden, bir daha: 3a/1, 4b/13,14, 6a/19, 7b/1, 8a/8, 9a/10, 13b/11, 16b/13, 18a/17, 19a/3,16, 19b/17, 20a/6, 20b/4,8,16, 21a/8,12,14, 21b/13, 33b/16, 36b/19, 41b/13, 50a/10.

yin-Yenmek, yenilmek: 40b/13.

yir Yüzey, zemin, toprak: 3a/1, 9a/18, 10a/16, 12b/5, 16b/6, 17a/8, 18b/5, 19a/14, 20a/6, 20b/20, 22b/9, 25b/15, 27a/15, 29b/3, 30b/3, 31a/9, 41a/1.

yire ur-Yenmek, yere vurmak: 14a/2, 41a/18.

yirinden atıl-, yirinden şıçra-Oturulan yerden hızla kalkmak: 6b/18, 14a/10, 40b/11.

yir yir Bir çok yerde: 4b/18, 33a/11.

yirli Taşınamayan, başka yere götürülemeyen: 2b/12.

yohsa, yoğsa Bir düşüncenin, bir davranışın, bir tutumun ters olma ihtimalini anlatmak için kullanılır: 8a/10, 8b/17, 13a/18, 13b/19, 14a/14, 34a/10, 37b/10, 43b/6, 44a/18, 47b/8.

yoğ Mevcut değil, yok, hayır: 3a/8, 7a/14, 8b/4, 11a/1, 16a/13, 16b/4,13, 17b/6, 18a/1, 18b/5, 20b/17, 23a/5,11, 24b/10, 28b/1, 30b/9, 31b/9, 32b/2,3,10, 37b/14, 38b/4, 40a/7, 40b/16, 41a/13, 43b/5, 44a/17,19, 45a/12, 47b/7, 54a/9.

yoğ it-Varlığına son vermek, ortadan kaldırmak: 6b/10.

yoğ yire Hiçbir gereği ve yararı olmadan: 14a/18, 34a/12, 43b/18.

yoğsa, bkz. yohsa.

yol Karada insan veya hayvanların geçmesi için açılan veya kendi kendine oluşmuş, yürümeye uygun yer, yol: 3a/6, 4a/1, 5b/16, 8a/10,11, 9a/1, 10a/9, 13b/8, 14b/2,3, 15b/15, 16a/2, 16b/8, 18a/13, 21b/4,18, 24a/6, 26b/3, 29b/5, 30b/7, 36b/7,14, 41b/14, 47a/13, 48b/19, 52a/3.

yol bil-Gideceği yolu ve yeri bilmek: 30a/7.

yola git-Yolculuğa çıkmak: 11a/9.

yolda ol-Yolculuğa çıkıp devam etmek: 5b/4.

yolu kes-Engel olmak, engellemek: 9a/4.

yoluna fedā ol-Birinun uğruna ölmek: 44b/5.

yoldaş Yol arkadaşı, arkadaş: 12b/3, 16a/18, 47a/18, 50a/4.

yoldaşlık yol arkadaşlığı.

yoldaşlık eyle-Bir yolcuya katılmak, birlikte gitmek: 31b/13.

yolla-Göndermek: 29a/5.

yolsuzlık Bir görevi, bir yetkiyi kötüye kullanma, suistimal, kanunsuzluk:

yolsuzlık it-Kanunsuz iş yapmak: 28a/15.

yoğarı, yoğaru Üst, üst taraf, yukarı: 48a/3, 49a/15, 49b/2,17, 51b/8.

yurd İnsanın doğup büyüdüğü, yaşadığı yer, memleket: 43b/5.

yut-Ağızda bulunan bir şeyi yutağa geçirmek: 3a/15, 31a/16, 32a/3.

yüce Yüksek, büyük, ulu: 23a/19, 30a/9, 47a/12.

yükle-Bir yere, taşınması için belli ağırlıkta eşya veya araç gereç koymak. 19a/12.

yüklet-Yüklemek işini yaptırmak: 37b/7.

yüklen-Bir yükü taşımayı üstüne almak: 19b/6.

yüksek Altı ile üstü arasındaki uzaklık çok olan, yüksek: 49a/3.

yürek Kalp, yürek, gönül.

yüregi oyna-Ansızın heyecanlanmak veya korkmak: 43b/3.

yüri-Adım atarak ilerlemek, gitmek, yürümek: 4a/7, 8b/15, 9b/14, 16b/7, 21a/9, 25b/12, 26a/19, 28a/10, 30b/8,19, 31a/3, 32b/17, 49a/2,11, 49b/5,6,13.

yürüyüş Yürümek işi veya biçimi: 31a/3.

yürüyüş vir-Hızlıca yürümek, yürümeye devam etmek: 45b/13.

yüz Doksan dokuzdan sonra gelen sayının adı ve bu sayıyı gösteren işaret, 100, C: 8b/11, 9a/3, 12a/4, 17a/10, 19a/11, 33b/9, 39a/13,14,19, 39b/4, 40a/7, 41b/6, 42b/11, 43a/2, 43b/19, 48a/6, 52a/12.

yüz 1. Sima, çehre, surat: 4a/15, 13a/5, 30b/17, 31b/12,16, 43a/6, 44a/9, **2.** Yan, taraf: 10b/10,14, 11a/1.

yüz aklı İftihar edilecek, onurlanacak durum, şeref: 53b/13.

yüz çevir-Gösterdiği ilgiyi kesmek: 40a/8, 41a/11, 42a/10, 46a/14.

yüz vir-Şımartmak, itibar etmek: 37b/18.

yüzi üzere kapan-Yere düşmek: 30b/13.

yüzi üzere yıkıl-Yere düşmek: 40b/13.

yüzine gözine sür-Hasret gidermek: 15b/6.

yüzleri üzere düş-Yere düşmek: 10b/16, 51b/7.

yüzlerine gül-Dostmuş gibi görünmek: 53b/8.

yüzden Bu nedenle, bu sebeble: 32a/14, 51a/1.

-Z-

zabıt (A.) Sıkı tutma, ele geçirme.

zabıt eyle-Tutmak, ele geçirmek: 6a/3, 25a/8.

zabıt it-Tutmak, ele geçirmek: 41b/5.

zāt (A.) Kendi: 17a/14, 44b/16, 48b/5.

zāhir Ortaya çıkan, görünen, belli: 3a/11, 11b/3, 18a/4, 32a/18, 43a/8, 45b/18.

zāhir ol-Ortaya çıkmak, görünmek: 12a/1,4, 14a/1, 51a/7, 51b/1,3,4.

zaḥm (F.) Yara: 1b/6, 16b/15, 17a/8,13,18, 18a/7, 20a/7, 29a/10, 37b/1.

zaḥm ur-Yara açmak: 53a/17.

zaḥmdār Yaralı: 5b/18, 39a/5.

zaḥmdār eyle-Yaralamak: 37b/13, 39a/16, 54a/5.

zaḥmdār it-Yaralamak: 6a/2, 16b/12, 37b/5, 39a/9, 40b/6, 41b/17.

zaḥmet (A.) Sıkıntı, eziyet, rahatsızlık.

zahmet çek-Sıkıntı çekmek, eziyet çekmek: 14a/18, 51a/9.

za'if (A.) Güçsüz, kuvvetsiz, takatsiz: 16b/15.

zamān (A.) Zaman, vakit: 2b/14, 3b/12, 4a/6, 4b/14, 9b/4, 14b/10, 21b/9,10, 24a/11, 24b/16, 30b/6, 36a/15, 39a/5, 41b/2, 42a/6, 42b/14, 43b/10, 46b/15, 48a/6, 51a/2,3, 51b/19, 52b/1,9, 53b/6.

zamānla Aradan süre geçtikçe, giderek: 11a/6.

zamāne (A.) Şimdiki zaman: 9b/7, 48a/5.

zamīr (A.) İç, içyüz: 4a/15, 14a/1.

zar (F.) Ağlayan, inleyen.

zar zor Güçlülükle, zorla: 27b/14.

zar (A.) Kadınların örtündüğü çarşaf, çar: 22a/15.

zarar (A.) Bir şeyin, bir olayın yol açtığı çıkar kaybı veya olumsuz, kötü sonuç: 25b/17.

zārīlık Ağlama.

zārīlık it- Ağlamak, sızlamak: 15b/6.

zarūret (A.) Mecburiyet, gereklilik, zorunluluk, zorunluk: 43a/4.

zāyi' (A.) Elden çıkan, kaybolan, yitik.

zāyi' ol-Yitmek, kaybolmak: 48b/9.

zeber (F.) Üst: 49b/2,11.

zebūn (F.) Zayıf, güçsüz, âciz.

zebūn ol-Güçsüz duruma düşmek: 6b/15, 17a/13, 48a/9.

zehre (F.) Yiğitlik, cesaret, öd: 26a/19, 31a/3, 31b/3.

zehir (F.) Zehir, ağı: 30b/2.

zelzele (A.) Yer sarsıntısı, deprem: 49a/14.

zemīn (F.) Yer, yeryüzü: 3b/14,18,19, 5a/5, 6b/19, 9b/17, 18b/4, 30b/5, 31a/12, 35b/8, 36b/8, 46a/11, 52b/8.

zengī (F.) Zenci, siyah adam: 14b/17, 15a/12, 16a/5, 16b/1, 17b/2,5, 18a/17, 19b/2,7.

zerre (A.) Çok küçük parçacık.

zerre kadar En küçük biçimde, hiç: 40a/6.

zevāl (A.) Zail olma, sona erme, yok olma: 40b/16.

zevķ (A.) Hoşta giden veya çekici bir şeyin elde edilmesinden, düşünülmesinden doğan hoş duygu, haz.

zevķ it-Eğlenmek: 36a/3.

zevķü şafā (A.) Eğlenme, keyif etme: 8a/19, 50b/2.

zeyn (A.) Ziyinet, süs, bezek.

zeyn ol-Süslemek: 22a/11.

zincir (F.) Birbirine geçmişbir sıra metal halkadan oluşan bağ: 2b/16.

zindān (F.) Karanlık, yeraltı hapisanesi: 20b/8, 21a/10,12, 22a/5, 45b/10, 46a/17, 46b/1,2,14.

zinhār (F.) Sakın, asla, olmasın: 9a/13, 47b/13, 48b/12.

zinhār ü zinhār Asla ama asla: 11a/8.

zīr (F.) Alt, aşağı: 8a/9.

zīr ü zeber ol-Alt üst olmak: 49b/2,11.

zīrā (F.) Çünkü, şundan dolayı ki, şu sebeble: 3a/17, 6b/2, 7b/3,18, 8a/15, 11a/17,19, 11b/15, 13a/19, 14a/12, 15a/2, 18a/10, 20a/15, 21a/11, 21b/16, 23a/14, 23b/7, 24a/2, 31a/19, 32b/9, 35a/2, 35b/6,12, 37b/12, 39b/13, 42a/5,17, 42b/3,12,19, 43a/9, 43b/3,17, 44b/14, 45a/15, 45b/9, 46b/12, 48b/17, 49b/5, 50b/5.

ziyā (A.) Işık, aydınlık: 50b/18.

ziyāde (A.) Çok, daha çok, daha fazla: 2b/5,9, 3a/13, 7b/2,15, 8a/13, 10a/10, 13a/11,13b/5,16, 14a/3, 16a/7,13, 16b/15, 17a/10, 19a/11, 22b/12, 23b/7, 24a/10, 26b/1, 28b/4, 29b/10, 31b/3,14, 32a/5, 32b/6,19, 33b/15, 35a/3,12,14, 36b/4, 38b/11, 39a/8, 39b/2, 40a/19, 40b/1,4, 41b/10, 42a/18, 42b/3,7, 43b/7, 44a/12, 46a/18, 47b/18, 48b/15, 50a/9, 50b/11, 52b/3, 53a/2, 53b/12.

ziyādesiyle (A.) Olağandan, gerekenden çok, pek çok, fazlasıyla: 14a/3, 21b/17, 44a/19, 46a/9.

ziyāfet (A.) Ziyafet, şölen.

ziyāfet it-Ziyafet vermek, şölen yapmak: 7a/18, 34b/8, 35b/13.

ziyāfet ol-Ziyafet vermek, şölen yapmak: 24a/12, 38b/16.

ziyān (F.) Zarar, kayıp.

ziyān gör-Zarar görmek: 16b/8.

ziyāret (A.) Görmeye gitme, görüşmeye gitme: 4b/19, 13a/5.

ziynet (A.) Süs, bezek.

ziynet vir-Süslemek: 38a/7.

zor (F.) Güç, kuvvet: 2b/12, 3a/14,19, 7a/3, 12a/12, 27b/14, 51a/8.

zor eyle- Zorlamak, var gücüyle zorlamak: 2b/11,12,18, 3a/12,13.

zor it- Zorlamak, var gücüyle zorlamak: 7a/2, 37a/12,17, 51a/9, 51b/2.

zuhūr (A.) Ortaya çıkma, belirme, meydana gelme:

zuhūr eyle-Ortaya çıkmak, belirme: 8b/5, 54a/2.

zuhūr it-Ortaya çıkmak, belirme: 25b/10, 47b/11.

zuhūr ol-Ortaya çıkmak, belirme: 14a/6.

zulm (A.) Zulüm, haksızlık, eziyet.

zulm it-Eziyet etmek: 20a/3.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM ŞAHIS VE YER ADLARI İNDEKSİ

ŞAHIS ADLARI İNDEKSİ

<i>İSİMLER</i>	<i>METİNDE YER ALIŞ SAYISI</i>	<i>METİNDE GEÇTİĞİ YERLER</i>
‘Abadullah	1	29b/5.
Afrasyāb	1	24b/15.
Allah/Allah Te‘ālā	8	2b/18, 9a/15,12a/17, 28b/8, 33a/4, 33b/4, 40a/10, 47b/10.
‘Anqa	2	25b/9, 27b/11.
‘Arabī	2	28a/4.
Āşkār	3	17b/11, 35b/12, 49a/9.
Bahtek	2	42a/14,16.
Bānū/ Mükerreme Bānū	12	16a/1, 19b/1, 20a/2,7, 20b/8, 21a/15, 22b/2, 23a/16,17, 24b/2, 26a/13, 29b/8, 32b/6, 35a/3, 38b/18, 39a/2, 43a/13, 44a/8, 44b/1,6, 53a/5. 31b/19.
Behzād	11	24a/18, 26a/8, 27b/19, 29a/11, 32a/11, 32b/14, 34a/4,8,19,35a/17, 36b/19, 37a/18, 37b/5, 38a/6, 39a/5.
Ca‘fer/Ca‘fer-i Hicāzī	18	1b/10,11,13,15, 2a/8, 2b/1,7,15,19, 3a/3,5,8,11,16,19, 3b/4,7, 4b/7.
Cemşid / Cemşid-Şāh	4	13a/9,12,14, 13b/3.
Dilāver	15	1b/3,10,12,13, 2a/13,19, 2b/7, 3a/6, 7a/11, 7b/3, 8b/18, 15b/12, 16a/8, 35b/3, 52a/7.
El-İbrāhīm	1	51a/4.
Erzeng	15	24a/17, 25a/2,18, 26a/5,15, 38a/16, 39a/6,7, 39b/3,5, 41a/17, 41b/8, 52b/9, 53b/15,17.
Feridūn	1	25a/4.
Ġamḥar Çoban	6	33b/10,11, 35a/7,10,12,14.
Ġazanfer	4	16a/7,13, 17a/2,5.
Ġazele/Ġazele ‘Ayyār	31	4a/4, 6a/14, 6b/3, 8a/1, 9a/8,10, 10a/6,13, 10b/5,18, 11b/10, 13b/14, 14b/1,4,36a/15,19, 36b/3,15, 37a/6, 37b/2,6,7,15, 38a/6,10,38b/6,7,8, 39b/14,15,16.
Gerdesb	4	39b/2, 41b/2, 52b/17, 53b/19.
Ḥaḫk /Ḥaḫk Te‘ālā	6	3a/19, 4b/5, 35a/6, 47a/11, 49a/2, 50a/13.
Ḥalīlullāh	1	47a/5.
Ḥamza/Ḥamzavāri	14	1b/1,11 3b/4,12,13, 4b/2, 8b/16, 9b/2, 20b/5, 35b/4, 36a/9, 38a/11, 42a/13, 51a/4.
Ḥarrānī Kāsım	1	30b/16.
Ḥaşımī	1	41b/1.
Ḥazret-i Ca‘fer ‘aleyh-is-selām	1	4b/7.
Ḥazret-i Ḥamza-i’ Şāhib-kırān oğlu Rüstem ‘Aleḡşāh	2	4b/1, 36a/9.
Ḥazret-i Ḥızır ‘aleyh-is-selām	4	4b/10, 14a/9, 47b/16, 48b/18.
Ḥazret-i İbrāhīm-i Ḥalīlullāh	1	47a/5.

Hızır	8	4b/10, 11a/13, 14a/9,10,15, 47b/16, 48b/18, 49a/8.
Hiçāzī	2	2a/8, 2b/7.
Hudā / Hudāyī Mute'āl	9	5b/5, 9a/16, 29b/17, 36b/4, 41a/10, 47a/14,15, 49a/2, 52a/9.
İsmā'il	1	51a/4.
Qaratūs	11	2a/10,11,12,14,17, 2b/4,9,15,18,19, 3a/1.
Qasım	8	4b/8, 20b/7, 31a/10, 31b/16, 37a/13, 46a/13, 50b/3, 51b/5.
Qaysūm Ābād Şāh'ı Ercesb Hān/Ercesb	11	23b/18, 24b/6,7, 25a/7, 27b/5, 36a/8, 36b/9,10, 38a/10,11,12.
Keyhüsrev	1	24b/15.
Qoca Ökçeoğulları	1	8a/17.
Küştasb	1	39b/1.
Mālāberdi	4	9a/17, 9b/9, 10b/5,13.
Mehyār Şāh	1	5b/9.
Melik/Melik Qāsım	24	4a/4, 7a/8,13, 9b/12,14, 11a/14, 13b/14,16, 15b/11, 16b/5, 23a/16, 27a/7, 30a/14, 35a/18, 35b/14, 38b/18,19, 42a/17,19, 45a/18, 45b/15, 47a/14, 50b/3, 51b/5.
Mihmārşāh	1	5a/7.
Mihrāc	143	14b/16,17, 16a/5, 16b/18,19, 17a/4,6,9,16, 17b/1, 18a/6,8,18, 18b/1,6,7, 19a/7,12, 19b/1,14, 20a/4,5, 20b/10,12, 21a/8,14,18, 22a/5,14,19, 22b/1, 23a/3, 23b/12,16, 24a/1,3,7,15,16, 24b/1,5,8, 25a/4,10, 25b/6,13,20, 26b/7,8,9,11,14,19, 27a/6,7,11,12, 28a/6,10, 29a/13,15,17, 29b/2,6, 30a/4,6, 31b/2,18,19, 32a/4,12,15,18, 32b/12, 33b/8,19, 34a/4,12,19, 34b/9,15,16,18, 35a/3,7,12, 36a/2, 37b/10,11,12,16,19, 38a/2,8,9, 38b/4,6,9,10,12,18, 39a/7,8,15, 39b/5,11,12,15,19, 40a/2,4,19, 40b/5,15, 41a/4,14, 41b/5,8,10, 42a/1,9,15,18, 42b/15, 43a/1,5,15, 43b/5,8,16, 44a/12, 44b/18, 45a/5,10, 45b/5,11, 46b/1, 52b/10,11, 53a/1, 53b/14,17,19, 54a/1,
Muştafa	1	4b/1.
Nehzād	1	24a/19.
Nerimān/ Nerimān Şāh	9	48b/2, 50b/4,8,11, 51a/3, 51b/17, 52a/1,14, 52b/1.
Nigār/Beneşdir Nigār	20	13a/3, 13b/1, 15a/9, 15b/1, 20a/16, 21a/18, 22a/1,15, 23a/11, 23b/9, 25a/15,16, 28b/3,4,15, 30a/2, 32a/12,14, 45a/6, 45b/16.
Nüşirevān	1	42a/13.
'Ömer-vāri	1	38a/8.
Rūh-efzā	4	13a/2,4,15, 13b/5.
Rüstem/Rüstem-i 'Aleşşāh/Rüstem-i 'Aleşşāh-ı Rūmī		3b/11,12,14,18,4b/9, 5a/3, 5b/5,7, 7a/9, 8a/6, 8b/16, 9b/1,11,12,14, 10a/5,11,13,15, 10b/9,12, 11a/12, 12a/1,9,11, 12b/12,14, 13a/2, 13b/5,8,13,14a/16, 14b/2,20b/1, 25a/7, 36a/9,10, 38a/11, 42a/6, 51a/5.
Şāhib-kırān	18	3b/16, 7b/17,19, 8b/16, 11a/19, 11b/8, 13a/12, 14a/8, 17a/17, 18a/11, 20a/19, 30a/1, 36a/10, 37a/9, 42a/7, 44b/15, 50b/7, 52b/17.
Sām/Sām-ı Şahrā-nişīn	26	1b/3,7,8,9,11,13, 2a/3,4,6,8,9,11,13,16,18, 2b/3,

		3a/2,3,4,6,10,11,12,18, 3b/2,8,10,
Sehrāb/Sehrāb-ı nevcivān	35	23b/19, 27a/1, 31a/16, 32b/2, 34a/1, 34b/1, 36a/8, 36b/10, 38a/14, 38b/1, 39b/9, 41b/11,13,18, 42a/5, 42b/3,10,11,17, 43a/12, 43b/8,19, 44a/1,8,11, 44b/4,5,6,8, 45b/12, 48a/16, 48b/4, 52b/17, 53a/15, 53b/10, 54a/14.
Server	109	1b/11, 2a/6,15,19, 2b/3, 3a/11, 3b/4, 4a/9, 4b/11, 6a/18, 7a/5,9, 7b/4,11,14, 8a/18, 8b/1, 9a/1,12,14, 11b/2, 12b/1, 13a/4,8, 13b/3,6, 15b/16,19, 20a/6,12, 20b/3,8, 21b/2,18, 22a/2, 23b/14, 26a/13, 29a/16, 29b/8,11,12, 30a/7,9, 30b/14,17,19, 31a/8,13, 31b/5,12,14, 32b/9, 33a/6,14,17,33b/1,2,4,8, 35a/12,13, 35b/3,11,12,13,14,15,16, 36a/6,14, 36b/16, 37a/2,8,15,19, 37b/6,9, 38b/9,14, 39b/19, 40a/1, 40b/13, 41a/1, 45a/2, 45b/16, 46a/1, 46b/4,9, 47a/3,7,15,17, 49b/13,15, 50a/1,7,13,18, 50b/13, 51a/14,19, 51b/1,4,7, 52a/10,14,19, 52b/2,3.
Siyāvūş	1	24b/15.
Süheyl	3	3b/7, 8a/8,9.
Süleymān/Süleymānī	1	9b/19, 10b/6, 27b/12.
Şabūr/Şabūr Türk	15	46b/1,3,9, 47a/1,6,10,16, 47b/2, 49a/11, 49b/6,8,9,19, 50a/9,15.
Şehzād	8	26a/8, 29a/11, 32a/11, 32b/14, 34a/4,8,19, 35a/17, 36b/19, 37a/18, 37b/5, 38a/6, 39a/5.
Şirān	23	6a/19,6b/1,4,5,6,11,12,13,15,17, 7a/2,3,5,6,8,13,15, 7b/1,2,3,12,13, 9a/8.
Ṭahūn / Ṭahūn-ı Zengī	14	14b/16, 15a/12,17, 15b/19, 16a/1,4,17, 16b/1,5, 17a/1, 17b/4, 18a/19, 19b/2,6.
Ṭamgāc	9	39a/15,18, 39b/4,5, 41b/9, 44a/6, 52b/9, 53b/15,18.
Te'ālā	5	45b/3.
Türk	15	16a/7, 17a/3, 24a/7,9, 25b/9, 34a/19, 34b/3, 37a/15, 37b/16, 38a/17, 46b/2,47a/1,6,16, 49a/12.
Üşter / Üşter Mālāberdi	11	9a/17, 9b/9,11,15, 10a/1, 10b/2,5,13,14,17,18, 11a/15,16, 11b/7, 14b/4.

YER ADLARI İNDEKSİ

<i>AD</i>	<i>METİNDE YER ALIŞ SAYISI</i>	<i>METİNDE GEÇTİĞİ YERLER</i>
Bahtek	2	42a/14,16.
Belğ	4	24a/16, 37b/6, 39a/6, 41a/3,17, 50a/14.
Buğara	1	50a/14.
Bulğar	1	3b/13.
Cezîre-i Şirân	1	6b/1,4.
Ĥānyā	1	38b/2.
Ĥicāz	2	22a/12, 46a/11.
Ķaf / Kūh-ı Ķaf	1	52a/1.
Ķapumiye	1	5b/10.
Ķumañ	1	21a/4.
Rūm	1	46a/11.
Sūleymāniye	1	5b/13.
Ṭur	1	48b/7.
Tūrān/Tūrān-ı zemīn	7	14b/16, 22a/11, 36b/7, 39b/10, 41b/7, 50a/14, 52b/9.
Türkistān	9	14b/3, 23a/2, 24a/16, 35b/19, 36a/1,12, 41b/7, 46a/15, 52b/17.

SONUÇ

Çalışmamızda Hamzanâme yazmasının çeviri yazısı yapıldıktan sonra şekil, dil üslûp özellikleri, kişi, zaman mekân ve motif yapısının incelenmesi ve Hamzanâmelerin Türk Edebiyatı içindeki yerinin ortaya konulması bizi şu sonuçlara götürmektedir: 13. yüzyılda Peygamberin hayatından bahseden, dini-destânî içerikli, halkın anlayabileceği şekilde sade dille yazılmış birkaç hikâye ve Hz. Ali'nin cenklerini anlatan destânî hikâyelerin hemen ardından 14. yüzyılda Hz. Muhammed'in amcası olan Hz. Hamza'nın macera dolu hayatı ve cenkleri çevresinde "Hamzanâme" adlı büyük destânî hikâyeler yazılmıştır. Hamzanâmeler zengin ve karmaşık bir olay yapısına sahip olduğu için her dilde farklı Hamzanâmeler oluşmuştur.

Türkçe Hamzanâmeler ilk kez 16. yüzyılda Hamzavî tarafından yazıya geçirilmiştir. Hamzavî'nin eseri zamanla daha da yayılmış, özellikle Yeniçeri Ocaklarında, sınır boyu kalelerinde, kahvehanelerde el yazması kitaplardan okunmuş veya meddahlar tarafından anlatılmıştır. Kur'an-ı Kerim, hadisler, İslam tarihi, Arap ve Fars kültürü Hamzanâmelere kaynaklık etmektedir.

Hamzanâme'nin bu cildi 57 varaklık mensur bir eserdir. Hamzanâme'nin yazım tarihi ve yazarı belli değildir. Eser, Hz. Hamza ve Nuşirevân gibi tarihi kişilikleri anlattığı halde olay örgüsü, mekân ve zaman yönünden bir masal zeminine oturtulmuştur. Özünde İslâmiyeti yayma gayreti olan Hamzanâmelerde, büyük oranda gayri Müslimlerle yapılan savaşlar vs. anlatılır. Eserimiz dikkatli bir şekilde incelendiğinde Kur'an-ı Kerim, hadisler, İslam tarihi, Arap ve Fars kültürünün Hamzanâmelere kaynaklık ettiği görülmektedir.

Hamzanâme'de, Nuşirevân'ın peygamberin yaşadığı bir dönemde İran hükümdarı olduğu ve VII. yüzyılda konunun geçtiği gösterilebilir. Ancak anlatı, masal, destan, efsane zemininde olduğu için destanın zamanı konusunda kesin bir yargıya varılamaz. Süngü, kılıç, ok ve yay kahramanın en büyük yardımcısıdır. Bunlar kahramanın kuvvetine göre sıradan ve olağanüstü özelliklere sahiptirler. İran mitolojisinin kahramanlarının kılıçlarını bulan kahramanların güçlerine güç eklenmiştir. Destan motiflerinin vazgeçilmez motifi olan at motifi eserde yer alır. Aşkar adlı doğaüstü güce sahip at, Hz. Hamza'nın gücüne güç katan yeri geldiğinde ona arkadaşlık eden önemli bir varlık olarak karşımıza çıkmaktadır.

Sonuç olarak Hamzanâme, İslam ve Türk kültüründen de beslendiği hâlde Fars kültürü etkisini çok daha yoğun taşımaktadır. Bu da eserin Fars edebiyatından çeviri olması fikrini pekiştiren bir özelliktir.

DEĞERLENDİRME

İnceleme konumuz olan Hamzanâme'nin bu 29. cildi hakkında şunları söyleyebiliriz: Eserin net olarak yazım tarihi ve yazarı bilinmediği için ait olduğu dönem hakkında bir sonuca varmak güçleşmiş ve dili hakkında bir tespitte bulunmamız zorlaşmıştır. Bu nedenle metnin çeviri yazısı yapılırken yazıldığı dönem hakkında kesin bir kanımız olmadığı için metnin imlasına bağlı kalınmıştır. Eserde bazı harfler silik veya kötü yazıldığından dolayı okumakta güçlük çekildi. Bazı yerlerde de aynı kelime farklı olarak yazıldığı için okumak zorlaşmıştır. Bu nedenle eserin İstanbul nüshası ile Sermet Çifter nüshasının karşılaştırmalı bir çalışması yapılmıştır. İstanbul Üniversitesi nüshası esas alınmış olup İstanbul Üniversitesi nüshası ile Yapı Kredi nüshası karşılaştırılarak eksik bölümler giderilmiştir. İki nüshanın transkripsiyonlu olarak okunup değerlendirmesi yapıldığında dilinin Eski Anadolu Türkçesinin dil hususiyetlerini taşıdığı görülmektedir. İki nüshanın da bütün varakları nesir cümlelerinden oluşmaktadır. Eserde cin, peri, dev, Kaf Dağı vb. destan ve efsane motiflerinin de kullanıldığı göze çarpar. Destanın kalıp bir ifadeyle başladığını gerek savaş sahnelerinde gerekse mekân ve olay geçişlerinde kalıp cümlelerin kullanıldığını, deyimlerin çok sık kullanıldığını ve eserin o günkü dil yapısı ile karşılaştırıldığında toplum için sanat kaygısı gözetilerek de yazıldığı için sade bir dille oluşturulduğunu belirtebiliriz.

Metnin uzun süren sözlük çalışması sonucunda hem dilimize yerleşen Arapça ve Farsça kelimeleri hem de bugün Anadolu ağızlarında yaşayan birçok kelimeyi barındıran bir eser olduğu görülmüştür.

Metindeki şahıs ve yer adlarının yer aldığı indeks ile Hamzanâme'nin hem çok sayıda kahramanın hem de değişik coğrafyalarda geçen olayların yer aldığı da tespit edilmiştir. İstanbul Üniversitesi ve Yapı Kredi nüshalarının karşılaştırılması sonucu yapılan bu kapsamlı "metin-sözlük-indeks" çalışması ile Hamzanâme'nin Eski Anadolu Türkçesinin en değerli mensur eserlerinden birisi olduğu ortaya konulmaya ve Eski Anadolu Türkçesine ait önemli bir eser daha günümüz Türkçesine kazandırılmaya çalışılmıştır.

BİBLİYOGRAFYA

- Akın, Şimşek Nurhayat: Hamzanâme 8. Cilt, Yüksek Lisans Tezi, Adana-2006.
- Aksoy, Mustafa: Hamzanâme Örneğinde Uzun Anlatıların Eğitici İşlevi, Makale.
- Albayrak, Nurettin: Hamzanâme, TDV İslam Ansiklopedisi, c. 15, Diyanet Yay., İstanbul, 1997, s. 517.
- Asım, Necip: Tarih-i Encümen-i Osmanî Mecmuâsı, 1.c. Osmanlı Şirketi Matbaası, İstanbul, 1326 (1911).
- Bozkurt, Fuat: Türklerin Dili, Kültür Bakanlığı Yayınları, 1. Baskı, Ankara, 1999.
- Bozkurt, Fuat: Türkiye Türkçesi, Cem yayınevi, 1. Baskı, İstanbul, 1995.
- Büyük Türk Klasikleri-Tarih, Antoloji, Ans. - 1.c, Ötüken yay. İstanbul,1985, s.375.
- Büyük Türkçe Sözlük: Sürüm No: 1.0, Farabi.
- Caferoğlu, Ahmet: Türk Dili Tarihi-I-II, Alfa yayınları, 4. Baskı, Ocak, 2001.
- Datlı, Derya: Hamzanâme 2. Cilt, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul-2009.
- Devellioğlu, Ferit: Osmanlıca, Türkçe Ansiklopedik Lûgat, Aydın Kitabevi Yayınları, 21. Baskı, Ankara, 2004.
- Dilçin, Cem: Yeni Tarama Sözlüğü, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara Üniversitesi Basımevi, Ankara, 1983.
- Elçin, Şükrü: Halk Edebiyatına Giriş, Akçağ Yayınları, 7. Baskı, Ankara, 2001.
- Ergin, Muharrem: Türk Dilbilgisi, Bayrak Basım, İstanbul, 2001.
- Gencan, Tahir Nejat: Dilbilgisi, Ayraç Yayınları, Ankara, 2001.
- Gülensoy, Tuncer: Türkçe El Kitabı, Akçağ Yayınları, 1. Baskı, Ankara, 2000.
- Koç, Nurettin: Dilbilgisi, İnkılap Kitabevi, İstanbul, 1999.

Köprülü, M. Fuad: Edebiyat Araştırmaları 1, Akçağ yay., Ankara: 2004, s. 190.

Sami, Şemsettin: Kâmûs-ı Türkî, Çağrı Yayınları, İstanbul.

Sezen, Lütfi (1991). Halk Edebiyatında Hamzanâmeler, Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları.

Şentürk, Ahmet Atillâ ve Ahmet Kartal: Eski Türk Edebiyatı Tarihi, Dergah Yayınları, Birinci Baskı, Ankara, Ekim, 2004.

Türk Dil Kurumu: Türkçe Sözlük, 10. Baskı Ankara, 2005.

Türk Dünyası El Kitabı “Edebiyat”, 3. Cilt, 2.bs. Türk Kültürü Araştırma Enstitüsü, Ankara, 1992, s.116.

Yelten, Muhammet: Eski Anadolu Türkçesi ve Örnek Metinler, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları, İstanbul, 2009.

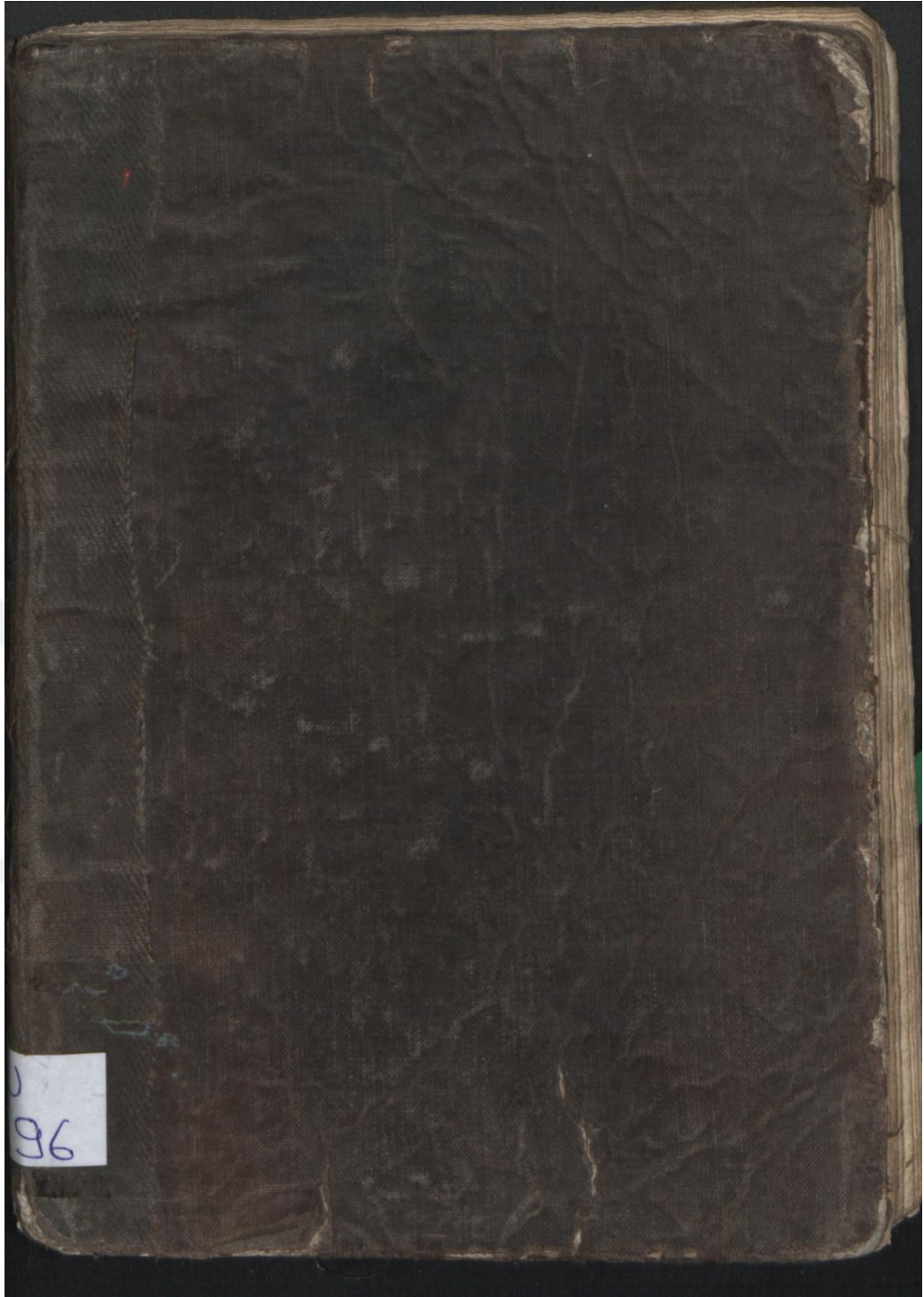
Yelten, Muhammet Şirvanlı Mahmud Tarih-i İbn-i Kesir Tercümesi, TDK Yayınları, Ankara, (1998).

Yelten, Muhammet: “Hamzanâme’nin Yeni Ciltleri ve Okunma Mekânları” Turkish Studies-International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic, Volume 8/9 Summer 2013, p. 151-165, Ankara-Turkey.

Yelten, Muhammet: “Hamzanâme’nin Nesir Üslubu” Turkish Studies-International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic, Volume 8/9 Summer 2013, p. 17-30, Ankara-Turkey.

TIPKIBASIM

هبت و صلابت بقله مشک کویا بزبان زمان کذوسیدر جمله سکر و ب
کلوب مبارک اولسون سرور ویدیلر کفیف بلدیلمر صاحب سعادت
اولو جقدر دینه لث بیلج جانیه هنر شنده اولدیلمر سرور بونلریک
باننه الوب طلسمون ایچو کیروب اول بارکاهی و سائر یاز کارگر
جمله طغنه طاشیلر انون کیه کتیروب؛ تودیلر اولقدریمال
جقارویلمر بی حساب و ملک قاسم اول کتیر لره اولقدریمال و بربکم
شونده اولدیلمر و انون عشر نیکه کله سابه الوب کرمه کتیروب
موافق اتام ایله نده سیمه نوزان زبیه وروب کلکده اتا بو طوف
اولر مانکه از نیت حان و طغناج حان کلوب نوزان اوج نزل آرزده
سکر و سراج حان نامه یازوبه ایچی دوزوب کوندر دیلر چون ایچی کلوب
سراج حان بو لستوب نامه سن ویدی سراج حان الوب نامه ده
دعشکه ای پیم ناخلفن چونکه اول بیکانه نایکا روفلایم قیر نده
ووروب و نامه من ایله باشن کسوبه باند ایله بیزه کوندر یوبوب
بیزلری ادم برسته صایموب سوز من کله یوبوب بوبله اظهار عداوت
ایلمک ایله برسته صایموب سوز من کله یوبوب بوبله اظهار عداوت
واروق و هم او بیه قیاس ایله که بیزه فریغ طوره سینی با خضوف
بیکایه عالم صا حقران تور کستان کراسب ایله سهراب مقابل
اولغه قان راولوری قیاس ایله سبج بیز سکا بو قدیم حایه انوره دن
سن و ما طرف خدایه اولوب بیزلرد بعضی ایدوب و قیر نده بیزه

بیزه

و بیدلک ایله کوره لم عاقبتله بیجه اولور دیمش چونکه سراج حان
نامه دن بو جوالریک اشددوب زیاده نام اولدیله وارو و بروب
ملک قاسمی کوندر مدوخته جان باشنه سراج یوب بیجه ایله چکن
بیله سوب ایله نه جواب و بیه جکی بیلک اهر برنوله طوروب قیر نده
قا نیکه کلوب احوال خوبله اولری قیر نده بیجه اولور حالین ددی مکره
بانو ایتدی دولتم اتا نه وار بونره الم چکه جاش هان طویرتی بوبله
بن اولر دیزوریک طوب بملقه قادر اوله بیلوریم اولد بیز لک
اوج شاهلر بو قدر سکریمز ایله براندرله دفعنه چاره ایدوب
اول بانک بر باشیله واروب هلاک ایدوب و اول شیر کیمر بلور کیم
نه بلای آسمان ایدوب ایچی دمی بریم ایله ایکی پاره ایلر آکن جمله
در سکر او خولر کیمر خود بر کیمر هیله ایدوبه وارو ووروب بندوب
چکوبور و او هیله عسکر برید وار ایدوب اول بانک بر باشیله
نار اشکوب و بن ز ایدیکه بطلوب سهره کوندریم چونکه او غلر کیم
بنده چکوبور ایدوب بیچون قتل ایدوب بویله با خود بیچون الوب کتوره بویله
با اناره ده بنی مانع اولدم کینه اول سهراب بو قدر خلقله ایچنده
بندلرین قیروب بنم سهروی کیم برای تحت بهلولیم ایکی پاره ایدوب
و سبزه او غلر کیمر اولوبه بر بر زحم اوردوب و اوج نیت عسکر
تیم ساعنده بر باشیله نایکار ایدوب بو بیجه حال و اشیا لر بر ایدوب
کوبله باشیرج قور تاره بلدیلمر اولور غم ایچون نیده هم بر بلادی

بیزه کلوب مبارک اولسون سرور ویدیلر کفیف بلدیلمر صاحب سعادت اولو جقدر دینه لث بیلج جانیه هنر شنده اولدیلمر سرور بونلریک باننه الوب طلسمون ایچو کیروب اول بارکاهی و سائر یاز کارگر جمله طغنه طاشیلر انون کیه کتیروب؛ تودیلر اولقدریمال جقارویلمر بی حساب و ملک قاسم اول کتیر لره اولقدریمال و بربکم شونده اولدیلمر و انون عشر نیکه کله سابه الوب کرمه کتیروب موافق اتام ایله نده سیمه نوزان زبیه وروب کلکده اتا بو طوف اولر مانکه از نیت حان و طغناج حان کلوب نوزان اوج نزل آرزده سکر و سراج حان نامه یازوبه ایچی دوزوب کوندر دیلر چون ایچی کلوب سراج حان بو لستوب نامه سن ویدی سراج حان الوب نامه ده دعشکه ای پیم ناخلفن چونکه اول بیکانه نایکا روفلایم قیر نده ووروب و نامه من ایله باشن کسوبه باند ایله بیزه کوندر یوبوب بیزلری ادم برسته صایموب سوز من کله یوبوب بوبله اظهار عداوت ایلمک ایله برسته صایموب سوز من کله یوبوب بوبله اظهار عداوت واروق و هم او بیه قیاس ایله که بیزه فریغ طوره سینی با خضوف بیکایه عالم صا حقران تور کستان کراسب ایله سهراب مقابل اولغه قان راولوری قیاس ایله سبج بیز سکا بو قدیم حایه انوره دن سن و ما طرف خدایه اولوب بیزلرد بعضی ایدوب و قیر نده بیزه

طاشیبه آئینه بر تپه کینک ظاهر اولدی سرور خلق سنوت
 طوب دور ایدوب کتور کتور بر نوبه قوبار دتور بر غلیم سیاه
 بونوبه ظاهر اولدی سرور کتور و کلوت رحان تمام جقوب کدی
 کور دیکم بر زبان ظاهر اولدی سرور کتور کور دی بر جرج وار
 اولدی دوتیک کوز ابرض قاسم بر کوز اوروب اول جرجی نارما
 ایدری ناکاه بر طر قه اوله جانلا دیکه اول طرش ده اولت
 دیلا و زلک عقلدی کتور کتور کتور کتور کتور کتور کتور
 دخی سریم اولدی کتور کتور کتور کتور کتور کتور کتور کتور
 دخی عقلدی باشلرینه کلوت کور دیکر رحه جوسی شاد اولش
 بونامیران اولوب قاسم اول کتور کتور کتور کتور کتور کتور
 بر کتور دخی کلوت اوزرینه بر قایع ساطی بار کتور کتور کتور
 طرش اولان خلضی بوی کتور کتور کتور کتور کتور کتور کتور
 اولور دیش قاسم اوله ایدوب کتور کتور کتور کتور کتور کتور
 کتور کتور بر اولومیدانه و بر عالی دیوان هانک اطرافنده قرقا و طر
 وار دیشقه بشقه هر بر نیک قنوسی کیمی اچیق و کیمی قبا لودر
 و عفتا هر کتور اوزرینه و باغی سر مردن سکسان اربش قدیله
 نریمانله قصورله روز مشر صانکه هیانده کبدر قیاس
 اولور ملک قاسم کور کور کور کور کور کور کور کور کور
 بر قایع ساطر بار و قاسم اوقیوب بر شکله نکه زمانده
 نریمان

نریمان ابن قریه مان قائل ایدم ربع سکوت صغ صوب کوه قافده
 دخی اچوق اراکلر و هفت لرایدم دنیا فی سیر شکار ایدری کون
 ایدم بو جزیره به اوغرو دوت کوردم اسکین بونوبه بر شهر و ارض
 و بو جزیره ملک اب هواسنی بکتوب اول شهر می معهور ایلیروب بر نیچه
 خلیف صفا ایله عمر سوردم اتا اهر بر کون شکاره بوب غرو ایله
 کیدر کتور بر فرجه دن اتم اور کتور بیره اور دوقه هکلاک اولدم
 ایدری بو قاف دنیا دن نامراد کتور ایدری ای دیلا و زلک
 عبرت الو صاقوب قوتنه مغرور اوله سیم سکا دانما قوت
 ویرن خدا به شکر لویه سین بو دنیا بر کتور باقی قالمز اولور
 عمر سوردم اهر دنیا دن ال حکم سرور سنک اچوق فلان
 جمع ده بر کات اولت صوب قوم و اون ایلک عسکر تجمک
 جکاکه بونوز قرق قبه اوزرینه قور بونور بارگاه و بو قدر
 یادگار کور قوشم الو صغ ایله کتور کتور کتور کتور کتور کتور
 ایدر سیم دیشق سرور عالم شاد اولوب ال قالدیروب نریمان
 شاهکله دونه و طر ایله انون اول جمع ده کتور اول صند دخی
 بولوب اچدن بر مرقع نیمه وجهه و کتور کتور و طولغه و سپر کوز
 و نیره و تیرکان اوتوز الی باره اولت صوب و اسباب کتور بولوب
 کتور کتور کتور کتور کتور کتور کتور کتور کتور کتور کتور
 ایدوب اول دهم دن طرش جقوب انزه اولنر سرور کور دیکر کتور

نکاه کرده انی کووریلکم کورک سر اذ درهام طفسان ایش قیلو
بر عقیبت یوتاروون اشقی و خوشب نیر زیر اولی مکر قاسم
اوق ایله اولوغندن اورمشدی قان اقله لعینله سکی ابطال
اولوب کنی اشقی دوشده عقیبت ایت جانلو یارد سنه بقیوب
همان جورله قاپوب قاسم اوزرینه یورودکره نیز قان اقله
سکی ایتمک عقید اولدی بلمر کبی یورودکره شأ بود تورک
بازیه ملک قاسم طور همان ات سوروب عقیبتله اوکن
ایتمه جان اول اولده اولان محوری شایوره حواله ایلدکره
شایور کورن بر بر درجه کورن اندون فرلیوب باش قاصرب
ارقیه الدقره سبری حورده اولوب و التندگی ایتمه بی قیوب
زیر اولغیه ملک قاسم بره لایق بیلدیه دبیجه ای نابکار
حاکم سنه اصلینه قاصوروم دیوب ملک قاسم
اوزرینه یوروب بر کورن حواله ایلدی سرور کورن بر بر درجه
کجه قی ایلمی اما الم چکدی لایق قاسم صلیغ کورجه بر
غضب بره بر محوددی حواله ایلدی سرور بره لایق بر
سنگ حال قی هم دیوب دالی تیغ اشقی تاج اولوب کورن
کوریوب یوقورون ایتمک محرف اولیله بر تیغ اوردیکم
بر قولیله باشی هوایه بران اولوب کنی بر قده داغ شاک
بقیوب شایور تور کند عقاب باشنه کلوب بولنرین سیرین

ایوردی

ایدردی فقیر شنه هلاک اولدیغی کووریه قاسم تحسیر ایوب سرور
غزان مبارک اولسون دیوب کلوب ملک قاسمک باغنه دوشدک
و ایتمه بر اولک امر ایله واروب کیده اولنر مزده ایدیم یورونده
کئوره محودی و سرعنه کلوب یولدا شریقه ملک قاسمک جازوف
هلاک ایلدو کجه مزده لوب انلر و شاد اولوب نیز بولنرین طور
ایکی اتم کیده قالوب باقیسی کلوب تکله عقیبتله لاشسبی کورک
حیران اولوب غزاکز مبارک اولسون سرور دیوب دعالر ایلدیر انونه
ملک قاسم بولدی الوب لعینله سرایه کلوب کوردی سرایه قریدن
زیاده قیملر وار قیملر قاسم و شایورک کورن کورن قیملر بولر
ایوب بره اورنر بولر بلایه اوغرادن سیرلر بونونه نه کلدیکم
دیوب احوال دکر کورن ملک قاسمک اول قیملر جازوف به هلاک
ایلم دیوب بولر هدر و بر کورن بولر اشیدوب شاد حیدان اولوب
حقه شکر و سرورده دعالر ایوب کلوب باغنه دوشدولر بونور
اکثری شهر تورانون ایدک وکی شهر بلخدن و بخارا و اریک اندا
ایوب ملک قاسم و شایور و سائر ترک ایله سرای و قصره تما شای
ایوبه جوق عجایب و غزای بیاتلر کورج و جوق مال و جنینه و پاکار
عل و جواهر بی نه یار بولوب و باننده اونلر اولغورمال افسان
ایلدیکم جلسی غنی اولوب هر برف شاد هلاک اولدی و سرور
سخت و تنه افریم ایلدیر انونه ملک قاسم اول قیملر اوکجه کورک

دعای ابو سیاه اشته بواسطی هم سکا انجونه اشدم و هم بوجزیره ده
نیمجان شاه دهمه سی واره رمانم اول دجه مکانه طوقدور و جزیره نکه
خلقه جلمسی اول سیدیم دوی چونکه اول لیسینه بوسوزنک
اشتم ایشیم باکم براب انگری هلاک ایدیم باری بی بو اولدم ایله بر
ادی زاد اولان بیره برافه انده معاش ایده لم دیو نیا زایلدم اثر اندک
بکا ایدم هکمه حالن شکایت ایدوب اوزر سه برنیم کتوبه انتقام
قصه ایدم سیاه اولد اولمغان بونده اولجه طور اولمیرنه دجی امان
ویره جم دیو بر فزیم و بر قاجم هت شکام بر اوقی هکمه رجا ایدیم بارک
آناد ایدیمه رینار نام طایع اولسون بارک برستوه دیکوب سرتجام
چا روب بزلردنه هکمه کلنم اوقورلرایسه هبر ده ایله روحی بیان ایدم
دیو اجازت الویه بوستون دیکوب سرتجام سحر ایدیم و سوره حیوانم
کبی او تلمیرو اولم هلاک اولدم صاف قوب زنه اوز زهار غافل اولمیرسی
بوف اوقیوب طومعه دته کبر کیده بیلورسه خلاص اولورسون آکر سنک
بونده کلر و کله طونایسه نکه جانک اولسه بری خلاص اولم بولمینه
انجانی کورک سمر دبطر زیاده ساخرود دیمش چونکه ملک قاسم
اول تارکیده بو هو ایدم کوروب اوقورنده کورک سر بویه سحر یاد
اولمغندم الم کلوب فوقه روشدک زبر ایدی کدی ابطال سحر و مالک
اولمغش ایدم هکمه هفت حضر عیبه اسلدرنه اسم اعظم اوکونوب
دناز با نیه هاک اوله انده ایدم با یودرک بو یولده جان باش دیر و بافر

اول بیره تعلیمی اوزره اولمه اوروب هلاک ایدم دیوب صدقله
حقه صفنوب توکل خدا قلوب ایدری یوردی کورک سرتجام
دم نتره دجی اول جزیره بار شاهنده قالمه بر یوکسک کوشک وار
ایدک اول کوشکون جمله اول جزیره نکه ایدم طغنه سی کورنور ایدم
کورک سمر تره دجی قین لرایله او طوروب عشرت ایدری تا کاه
ای کوردی انکی اولوی پاک و بی پروا مصعبت ایدم کدرک
کوشکی ارضوا ایدوب کلور لر بکتر کور ایدوب بولمیریم قصیده
کلور لر ایدم بو صیف لر خبر لوکسن لره بکره مزه زنگر کدر و بولمیر
اشکاره فرغو ارضوا اولمزدیوب لمانمغان بر نون طوروب بر کوه
بیکر محود و ارا ایدم مردون همان ای قوب ایزن برسی ایدم
بر بلوط رسمنده ملک قاسمک قصیده بوزیلک تا سهر دجی شاور
تورک ایله مصعبت ایدوب عجب شویمون قنده اوله دیوب
کدرک اول قصرون بر کورولدی و بر کوردی بیدا اولوب دنیا
زلزلیمه کلور کبی ملک قاسم عجب اولدی و کله ناکاه معلوف
بلوط زنگنده هوا به جقوب بو قارودن اشخی بوندری قاسم
قصیده له غزلیوب ایزن کاسمک عقلنه بیره نصیحتی
کلوب همان نیز دستک ایدوب ان تیر کاه اوروب توکلی
اول بلوط بر اوق ایدم اولمغه همان بر طراقه شویمه چلا دیکه
اول جزیره صدا ایله طلوب بولمیر بلبلوب با قشده دوشد و لیر

صالح خان اولدردمکه قیامیوب ز نوانه اطمینانی آینه شاپور
تورک دیرلردی بوطن ز نوانه جفا روج اول او توز فخره باشن
اطمینانی بوکن شاپور تورک ملک تا سملک و ضلع و حکم دارانک
کوردوب ملک تا سملک با ننه کلویه ایسرور هیج بیلور سایی
قنده کیده بیز ملک تا سملک نه بیله سیم اشته بویم بیتی
اولدر ملک اشته منسلر بر دوشمن بونه اولدر به شوپله بر
حما طره جزییره و امر دانه کوندی بیز یا بود که انوه اولور یا قود
اول قنتری اوزر مندی قیغ ایدی حکمرانه بر جاره ایده وز دیکلر
اقا شیریک هاکن فدی دیوی شاپور تورک کولوب ایدی سرور
بیز دد سنجلی بن مقضوب انا شاه بیز لر سناج سینه نه قوز لورده
بیز لر سنی لکان اول جزییره نه براغوب اولغنا کیمو دونوب کله وز
بیز اول جزییره یا بیدیل دیزلر هوز اوشه دخی جزییره بی قرار دیرلر انک
اول جزییره بهر کیم دوشتر سسه بر دخی کیمو تلک قناری و کلور و جزییره
نوزامی دد بر کتت بیلر ایدر بیز لر نونا نونه محوس ایدر که بر بیل
اولومه سستی عجب نوزمان اولدور دیر دیو مترقب اولوب
کوردک کلویه بزی قوزیا دد بیلر سنی اول جزییره به براغوب
قیصه کله ووز بیتی بونلرک اوزر لر سسه سرور ایدر بیلر دیری ملک
تا سملک کولوب هیج الم چکنی تورک تورک سکن بن سمرقند خلاصه کنه
سبب اولم هیج ملاوت چکنی لکان بیتی انوه براغوب سبب لر قنده
کورد سکن

کورد سکن کیدلک دیکره شاپور تورک تا سمدن بوجیانی اشته کنه
کولکلون تخمین ایدوب وقلندون بر محبت کوبیده دونوب تا سمله
ایندی سرور سن نه دینه طیار سایی بنده اول دینه کیمو رب
قوللوغون قبول ایدمدی ملک تا سملک بن دین اسلامده تم شریعت
حضرت ابراهیم حبیب الله دیندیر غیر بی هب با طلرد دیک
شاپور تورک اشته یوب لکان جان کولکلون ایمان کلوری و ایتدی
سرور بویم خاطرین خوش طوبت ایشیب بر راستدر انشا و انکه
منصور نطق اولوب صلح و عدالت جوقد و شمر نکیر و
سندون ابراهیم بن سنی انوه ایلنوب دین یا تشارنده تا سن اوتوردن
کلویه طوره لم ددی ملک تا سملک کونوب شاپور کولکلون محبت
ایزکی اشته حق تعالی بونلر موافق هو اکرم ایدوب بر کون کلوب
جزییره به ابر دیکر کور دیاو بر بوجه قناریا به کیمو رب کیموش
و بر بونل وار بر بوع به اتحق صفار کیم اول ارا لفه صمو تدولوب
ملک تا سملک طهره جوقد بونلر ایتدی ایدی ایدی سنی خدای اهل ارام
بونلر ده هوا معینلک اولسون سرور دینلر تا سملک ایتدی سمرقند
وارین کولوب استر سکن بوندره طویون ددی شاپور تورک ایتدی
سرور کیم ایله بنده سنکله بیله کیمو سمنک اشقیان فنه محل ایده تم
ددی دهان طشره جوقد بونلر شاریشه ایتدی بونلر بر بیره کیم
لکان بوندره طویون بیزی بکله بیلک ددی انشا و الله بونلر کلور

بیرکده اری ایلیاره سینه خورم بی اوله دره کما نایه قیوه لایحه در مریه فرین باده
جیدالده خیره اری نایه اینه اوله نایه باغلیک قیوه هر کوره کدوقی نایه اینه

اولی تری به کورسونلر کوردلری اول قیده طوروب کما نایه
اولسونلر بی بالیکلر واروب کوره هم اول موزی ندر ایشا وانه
قعالی هیزه اینه دفعه ایروب دینه کله هم مددی وانون اولشاه
له دمی صواب ویروب عسکرلرین نارمار وکلرلرینه بنهمان
اولسونلردی مهران تا سملک بو اقدام و غیره کوروب
جهان اولوب دروقی دعا ایلدی و کور دیکم اصلا امرک هر دایم
اولم امر ایلدی او قیوه دانه فدای بکلر سبله کتسونلر دکدره
برکتند اول هیزه نایه بدیده کیمکه جرعت ایتموب خوف
ایلدیلر زبیر بلورلر ایلدی اول جهیزه دن بر دمی صناع کلن
اول اهلدن بونلر تورقونلر اهر واروب زینارون اولومه
سختی اونوز ادم حقا زوب تا سم طومعه دن مهران هان
بوزله واقعا هشتا ایروب وارین مهران ایله مهران اول
هیزه به برانوب سیزلر الوج بوروی ویرک بونزه کلن
اکس تور تولور سکن دولت سینه ارنوق اولور سینه
دوب بوزله بیکدی ویروب اولم نلک تاهیم برنن طوروب
نکاره کلوب برنن نایه صا رلوب نکار اغلقه بشلدی سرور
ایلدی نیجی اغلر سینه ایشا وانه تیز صناع و سالم کنه کلوب
نطاهر بلورسون بو ایشا شاهلک ند بیری دکدر اقا اوله
اومارمه بی بو سفزه سوی ایلدن برکون چیل اوله لردی

بانو

۲۷

بانو ابتدی سرور طوغر سنی بوغالی سفزه سزی سوی ایشا
بندن اولدی بوانه قدی دیمم باری دیمم بدیمی وزیر لری
تورقونلر بن اول کلن شاهلر جواب ویردیه سختی دوی
القسه باربا سبله اولان مزاکره برنن نقل ایروب اول بانو
قل ایوه هم دیویمانی ایلدی برغیزی چاره بولدم بوغالی کما ایلم
سنت اتان و دوله بولله مشکل ایشا قیوه ایوبلر ایلدی
سند بوغالی ایروب جهیزه بر نام قیوب دوشمنلر چیل اوله
اکر سینه اولم سه هیزه دوشوب کندی هلاک ویردیه ایشا
بو سفزه زبانه سبله نه بکلر کل فرغت ایله انام بایام دوی
سنگله بونل کیده لم جمله دارائی ترک ایوه هم دوی قنده کدرن
هاور سینه حیازه رومه کیدر سنی لایم دکدره ملک تا سم
کوکلدن ایزین ایروب بلدیکم با نونلر کندیبه نیکونا حجتی
وصد اقی و امردر ابتدی ای بانو بویجه قایلدر بیهجه تونده
ایکی دوشمندن بوز چوریم و قا هیزه نایه قبول ایتم ایشا
جمل تور کستانی قیوه ایروب و شاهر بی سلیمان ایوه هم کلان
بیری کوکلدن فراموش ایتمه دوب و راه ایروب اولم اونوز
دایم اوله ایله کیمه کیروب کتدیلر داوی ایور بوکینه زینارون
چقاروب تورقونلر اوقوز اوله نایه بری زبانه بهادر کتدیلر ایوه
برکون سرور شلق ایلدن اوله ایشا قیوب ایروب کوصله الله تورقون

جانی کوی کوز کوره با ندوخی برده بجه قتل ایلسون اولدم ایدکی دولتم
اتا هله دتی اکی ابله سزه بقایم بر قولایک بولیم ددی برنگر ابره جم
درکنی خاطرینه بر نشسته کلری دونوب اتا سنه ایدکی ای دولتم
اتابن جارتین برنسنه فکر ایلیم شاهیم مراد کیمز سهرابک هلاک
دکلی هزار سهراب سنلک بولنه نذا اولسون ددی شاه سو بدوی
بانو ایدکی چونکه سهرابک اولدوکن استرسینی بوکانه دیر بودیم
غول جزیره دن کاه بکاه بر بلوط کلوب قنده برکوزل قیز بولوب
قابوب کتورد اول یا جازو ویا جتی ویا خود دیودس سهراب اول
جزیره یی تعریف ابله لم ایلنه اول کتافت اتمز کیمکه هر دین
اولور کیدر اکثره هلاک اولوسه شاهله در ستر کوز کوز کوره
جزیره یی ایدک بوب شویله بر مختاطه بکوندیم هلاک اولوب
کندی دیرسینی اکثرانه واروب اول جازو ویا دیو هر نایبه
هقیقته کلور ایدک ایدتی دنیا طلوسمی عسکر اولسه هر کیمز
بوکا قشوق طوره من بر حمله سنه غایب اولور زیرا دیولک و هندی
رهان زوره غایب اولوب جنک اتمک صاعقه نایبه مخصوص ایدر
دی هدی داننده اول دیاره بقایی بر جزیره وار ایدی اول
جاندن بر بلوط کلوب کوزل قیز لری قابوب کتوردی برکنسه
ن اولدوغلک بلمن ایدی مهران هان قیز دن بو حوقق اشیدوب
شاذ اولوب بوندیری غایب بکنوب دایره جم دیزلیم ایلد مشاوه

ایلم

ایدی برکنسه انون بانو برنولن طوروب ملک قاسمک با سنه کلوب
ملاکت ایلک کتوب اونوردی سرور با نونک بویله ملا لیک
کوردکن ایدکی ای جانک جانی نولدین بدرسنه فی حضورمی
اولدون ددی بانو هیچ نیلرسینی هله صبر ایله یا ب یا ب
طوبار سنردی اقا بو طرفین مهران هان کلوب دیز سنه
بانونک بوندی بیلک درکنه جلمسی بکنوب نکاره افری ایلدیلر
برتم بوقضه خاطریمزه کلری ایدی ایدی اول جزیره جزیره
نا بدید دیرلری برکنسه انزه واروب صباغ کله شدی اول
جزیره ده ن واردی برکنسه بلمزوی راوی ایدر چون صباغ اولری
کله قی صا قاسمی یا ننه دعوت ایدوب ایدکی کوزم نورک
کره اول شاه کورلیوب اوز رهنه کلی بولر اتا سنلک
صاغلغنده اصلا ائردن خوفی بو قدر شعور کی هاند با شهمزه
شویله بر حال واسردو داغما بیز کله الم ویرمجه بر کوز
ویرسم واروب کوره سنکه اول جزیره ده ن وار ایدر ایدی اول
بلادن دعی خدا می ایلسلک زیرا یا دیودس ویا جا دودس دیرلر
اشته جمله من شرنون عا جز اولوق اکر واروب بوددی منزه دروا
ایوب تورنا رینن جمله دیار خلقت فی دغا سینی الورسون
ددرکه ملک قاسم دغا ایوب شاهیم چون اولیله در بکا عسکر
لازم دکلدن همان برکنی تدارک ایلک و قول غور بولسه انلری

مردم بیست و نه زنده کشته جانین هله سنه کورل ایلدیلر
توق سنه صومری صومری ایزت ایلدیلر
ایلم

شاهه باش قنوب دغا ابدوب بيورون امريك ندر ديوي شاه
 ابدی قنوب سکا بسوزم وارده اقا قبول اتمک کرسين زيرا
 سنک و بنجها تمه سببدر ديوي اولم بانولج يورن کي
 اونا يوب جان اغز نيه کلري ندر اهلي دولتم انا بيورون
 دوي مهراج خان يوق انا و دده يور دونه اونور يوب صفا
 ايمک مئ استرسين يوقسه طاغمر باشنده بيگان سمرکند
 اولمقي استرسين ددکع بانو زياره حيرد ته واروب استري
 دولتم انا ندر بسوز ددکع مهراج خان ابدی شول سمرکند
 سنک اهلندور انا اول بيگانه قندن کلري بيزي دردي بلا لره
 اونغرتدي بو قدر زمانه ندر سنده امر قبول ايمويوب بو قدر
 شهزاده لر و بکيري قبول اتمدله اخر يوق قبول ايلدين اخر
 انون اونور اکل شاهلر بيزه دوشمن اولوب اونور يمن عسک
 کلويب اشته کلپور لر ابدی مملکت الدن کدکي بلکه باشم
 بيله کيد ابدی حال نيجه اولود بنده بايم ديوي بانو ابدی
 باشدی نيله کرتک بر ايشور اولدي اولماق کرت ابدی
 ددکع مهراج خان ابدی قنوب بيز اولج چاره سني بولدوق
 زيرا بونون جمله و زير لر ايله مشاوره ايليم ايتدولرسن
 شاهم انرا يله يوق بيره دوشمن اوله کندون تهنکيه ضالمه
 سمرابه طبا نوب بو قدر عسک ايله او جهول بهادر آهن کولو
 بهلواندر

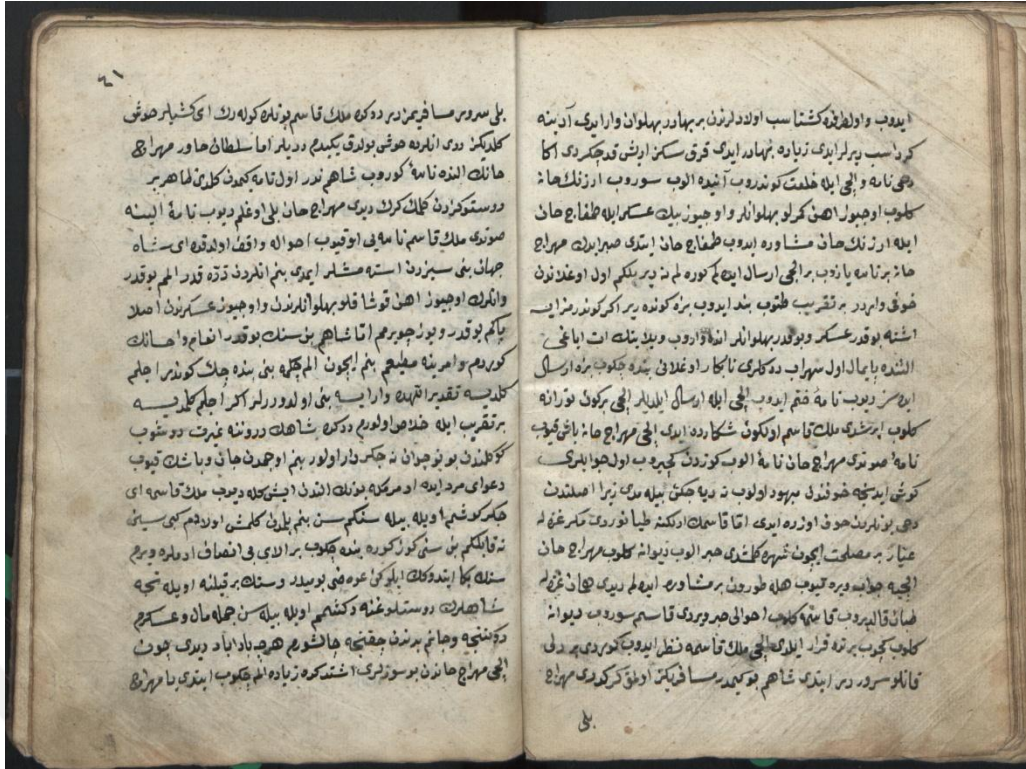
بهلوانرا يله انا قوشونوره مرسين ابدی عجان يا بودرک سمرابه داروب
 ويروب بند ايله قسليم ابدوب قوشونوره مرسين ايلمنزه عجان
 کيدوب اولکي کي دست اولورسون يوق دبوب عجان ايدرسن اوليله
 ابي غلا هله قوشونوق عقل کار ککلدر دويلر ابدی بغه قنوب
 بسوزنره صفا قنوب مخالفت اتمه وارکنه اونور شهزاده داروب
 قنوب عقلين ال و حکم بندي چک بکا خبر ايله طماح خان ايلمنزه
 کونوره ام اور بجزون زوق ابدی حکم سکا بونون ايوار بولورم
 عجان چها نره سن صانع اول بولمن سمراب اولسون ددکع بانو قنوب
 ابدوب بوزني بر يوق بونفضل ايشور سمراب چها نره ديوانه کي
 اولم بر ايشي کيم ارتکاب ابدی دولتم انا بي کندی الکلاه قتل
 ايله حکم سمرابه نيجه بلورسن اوبله ايله بويه اولم بسوز
 سويله ددی مهراج خان قنوب بسوزنري ايشورکع زمانه عقده
 کلويب قنوب اوزرنه هيقروب ايلماج کي مکاره نار نور
 حقيقت چونکله سن بوايشي اتمرسين بنده اول سنک باشين
 کسرم انون انيده قتل ايره يم معني سن اوليله بوايش ايدرسنک
 سکا صحت ابدوب اچيم بيم باشمه اوندر بنا مرسن ايله
 عيش نوشره سنک اصلا هيرک يوق ابدی وار بیدوکم کيت
 ايله يوقسه سن بلورسندي بانو کور دی اولم نيلسوت
 انا سي طور سوب اقدام ابدی چاره يوق دغا سيمه زمانه سيله سوز

خشمی نایکار و غلام خویشه عقادت ایزدی دیوب بر منقل ایلدی بونلر
 اشیدوب حیرت اولوب بر زمان بر برینه با قشدر اولم مملوون کوراسب
 ایزدی ایشا هاشمی بئله اینه واره جهن تحقیق اولوق بزم
 قورقوزون بو اوغلاون بر جانیه قاجار ایزی همان طور مویوب واروب
 اول اوغلاون حقدن و مویوب هانک حقدن کلوب دیارک ضعیف این لم
 روی اشته بو نلر اوچول بیلک عسکر ایله کوچ ایروب عزم دیار
 بوکستان ایروب بر کون سره توران کلوب ایشدیلر اها بیسی
 کلوب مویوب هان هرو بردیلر ایشاه نه طور سو اشته ایزدی
 هان و طغاج هان بو قورقوزون صاحب عسکر ایله کلدیله نه جواب ویر
 کلسی دیکلر مویوب هان اشیدوب زیاده خوفه دوشوب عجب
 بو مشکل ایشه نیشتم کشفه بر حیله ایله تقیم سهراب طوب
 ویر ایزم بو خوشا لردن قورقوزون عجب بر حیله ایله طوب ندیله
 سهرابی آلله تلم ایلسم قورقوزونک سینه جنکون فرغت
 ایشوب با اولون ایچون ویر مویوب بیزه بو قورقوزون کلدیروب
 و مصار نلر کلدیروب بو اوغلاون بیزه ویر مکله ایزمزدن قورقوزون
 استرجونکله دیوله اوله جفله بلدیله ایچون بر بیکانه اوغلاون قیزله
 ویردک ویر اولدیر چی زهدار ایشدیردک دیوده شما نلک لردن
 واز کلدیوب سنون انتقام طلب ایتیه لرگ مقدر در اتا سهرابره بکا
 قول قنار اولدیر ب غصیه دوشدی اضر و زبردن قاتنه دعوت
 ایروب

ایروب مویوب هان ایشدیردک مصلحت ندیر بو ایشله نه باقی بجه اولور بر
 ایشدیر ایلک بو قدر اولماقی کونک ایزی اولدی نه چاره بر نوارک
 اولدو بونلر ایزدی ایزدی اوله بلسک دکوره وزیر لر دستلی
 ایروب شاهیم ایزدی بو خصومده بو یکدیله کلدیله عاید ایشدیر
 سهراب بو نلر جواب ویرس نیز او جیلک عسکر تار مار ایلدیر
 و اول زمان بر لقری سوبلش بی قتل ایزدکن اتا من رستم عشا
 او غلوم حکم دیم ضاهبقران سزی قتل ایلدی کینه کله بو دیارک
 طاشین و طو راغی در با به دو کور دیو سو ز قاجریش اوله اولیچ
 بونلر جواب ویر ددیله مویوب هان ایزدی اوله اولور سه ده مشکلی
 حکم بیزه کل بزدان برست اول دیوب نار نورن بو ز چوبیله سلیم
 اولون دیو با نهمیزه بر بلا ده اول اولیه دیوب وزیر لر مویوب شاه اول
 سنک دیوب کلک کلدر اول سنک زاما ز کور و احسان ایله ایشدیر
 بقه حمزه هیو نوشتران ایله غوغا ایلدیله ایشدیر سلیمان اول دیو
 ایزم ایشدی و نلر هانله با رتی کورشی اولدیله ایزدی جوئی کیم ایشدیر
 ایروب دیوب مویوب هان اول وزیر لردن بو سو ز لری ایشدیر اتا مویوب
 بر حیله کار قشقه ایزدی وزیر و ارا یوک ایشدیر با ن باغی کلور ایزدی
 اول لعین بو جود ایزدی ایشدوب حیله با نیه سلوک ایروب نیز ملک
 قاسم ز یاده کینی طو تشدی و دایم فیهنت کوز لر ایزدی مویوب هان
 ایله ملک قاسم انتقام ایزدی چون لعینک ایله اولقدن فرقت دوشد

سین برعاقب بادشاه در دیو مشهورسون اتا بو فصوصه زیاده اهل حق
ایله بره بویه براوغلانک سوزی ایله تا بو مرتبه کرم اولوب اویله اولو
شاهان قشوقیوب نیجه باشه جقه ساین دیکه ملک تاسم بو سوزدی
اشدکله زیاده الم کلوب اچیجه جقروب ای تا بجار سن بر ایچی کشی ساین
سکان سوز و شرمه رایج هان کی شاه قشوسن بویه هرزه سو بکرن
رشته بیه خصمکن سبزه شهرزاده لری زهدار ایوب طالب اولدقاری
کری دمی بن اولم ایچی بن صدانیم بکر قاری ایسلک کل بیلده هم شاه
دا نشیم و دیک ایچی اتردی بقعه نا بکار اوغلا تری اداغنه با کمر سنی
یقوب بقلغه ای حکیم وقادر دکنیم نهایت ایچی اولمجه بویش
روشم دینجه ملک تاسم اشق اولوب بره بلعون سئل زهدن زده
بویه سوز سو بیه ساین دیوب هان بلنک مقال برنن ایلوب
ایله صورتنه بر طبعیه اویله او دیکیم اغزندن بو سندن تان
توتنک کی ایلوب بوزی اوزره یقاری اتا سرور غضبیلک کیه بیه
هان لعلک بر ایله مقال لندن طوب حنجه عربان ایدوب
دیلدکم باشین کسه مزاج هان دساند دالرا یاغ طوروب
دسرور لطف ایله شوکا قیه اچیجه زوال بو قدر سرخوش اولوق
کرکدیلوب بره ایلدله اتا ملک تاسم او قلک سئل بونک
صفا این نادیدن ورمقدار الت چکه سئل دری سیله
کسوف او تا به اتری وده حال ایسه ایچی لندن ایلر ایا اتا ایچی
اوزکم

اوزکه صورته کیروب هر کون کولب سرود کجوب برنده قرار ایلری و غضبند
کوکسی حیشه کوسلر کی کورنکه بشلوب اچیجه نیه اوغلا دیکت بلریوب
شاهلک لندن قورنلش قرغه مثال برنن طوروب طش اولوب عزم
بلخ ایدوب کدی اتا نولر کندر شکم مزاج هان ملک تاسه بقه
کوزم نوری سده سئل خاطر بن ایچون بویه توتلو اولو شاهلک
قشودر وروب هم اولم اتا هب جمله سکا طباوت ایدم اتا اندر
بو قدر حساب عسکر ایله اوزر مزاج کلک سندر بر فزیه جان وریوب
کیرک جک اولورسن بن اندر جواب دره هم عالم جزای اولور دیک ملک
تاسم بیه شاه ایچون بویه بوورسون بو جهان بو اولور ایستمدیکه
بن بجا دیکه کندیه تا جری دیدرم خدا حق یون هر بر باع قولدق قدر
اید کجلم بلسیم بو نیمی چوبرم دیوب عینی ایدوب نهایت کس
بکار بر حال اولوب بو جکلک اولور نیم حکم انله سن دیه سئلک بیه
صوچم بو قاری اول بیکانه کدر جمله صوچ دیوب اندر ایله بار شوب
صوچو بیه اوزریمه اید سندی مزاج هان بو سوزی اشددوب
شاد اولدی وچو عقله و حکم دار لغنه کسینی ایدوب امر ایلدک جمله
ای اقلنده اولون قلعه و شهر برن نامه لری یازوب عسکر و بهلولانم جمع
انکه بشدی اتا بو نون ایچی بلخ دیارینه بلوب ارزنگ هان تاتنه
کیروب تاجین بیه اوردوب فریاد فغان ایلدی بونلر ایچی اولم لک لور
بره ندر علی سکان لری دیکلر ایچی شاهیم اوسره کولش اشتمه اولن ناز لری

ایوب و اولادش کشتا سب اولاد لرین برمهادر مهلوان و ارا بیکه ادا سینه
 کرد سب پیر لریک زباده نهمادر ایوب قرق سکن اوشن قد چکر دی اکا
 جی نامه و ایی ایله خلعت کو ندوب آغیده ایوب سوروب ارنکله هاند
 کلوب او جیول اهن کرلو مهلوانر و او جیوز بیلج عسکر ایله طغاج هان
 ایله ارنکله هان مشاوره ایوب طغاج هان ایشری صبر ایوب مهراج
 هان بر نامه یا زوب بر ایی ارسال ایلج کوره لم نه پیر بیکم اول اوغلانن
 ضوق و لرد بر تقرب طغوب بند ایوب بره کونه پیر اکر کوندر مزایه
 اشته بودر عسکر و بودر مهلوانر ایله آدوب و بیل بیلعت انت اباغی
 اشته با مال اول سهراب ده کلرک تا کجا را و غلافی بند کلوب بره ارسال
 ایلج زوب نامه قتم ایوب ایی ایله ارسال ایللار ایی بر کون نورانه
 کلوب ایشریک ملک تا سب اول کون شکار ده ایوب ایی مهراج هان ایشریک
 نامه صبر ایوب مهراج هان نامه ایوب کوزدن چیروب اول جوا بلیک
 کوش ایشریک خوندن مبرود اولوب نه دیر هکت بیله سب زرا اعلندن
 ده بو لرین خوند اوزره ایوب اقا قاسمک ادا کنت طبا نوروت مکر غه لم
 عیار بر مصلحت اچون شهر کلندی هم ایوب زبوان کلوب مهراج هان
 اچیه جوانه بره کویوب هله طویون بر مشاوره ایوب لم دیرک هان غر لم
 طمان قالدیروب تا سب کلوب اهلای هروردق تا سب سوروب دیوان
 کلوب کویوب برته قرار ایلرک ایی ملک تا سب نظر ایدوب کوردی بر دی
 قانلو سرور در ایوبک شاهم بودر سب ایشریک اولوق کر کردی مهراج

ای

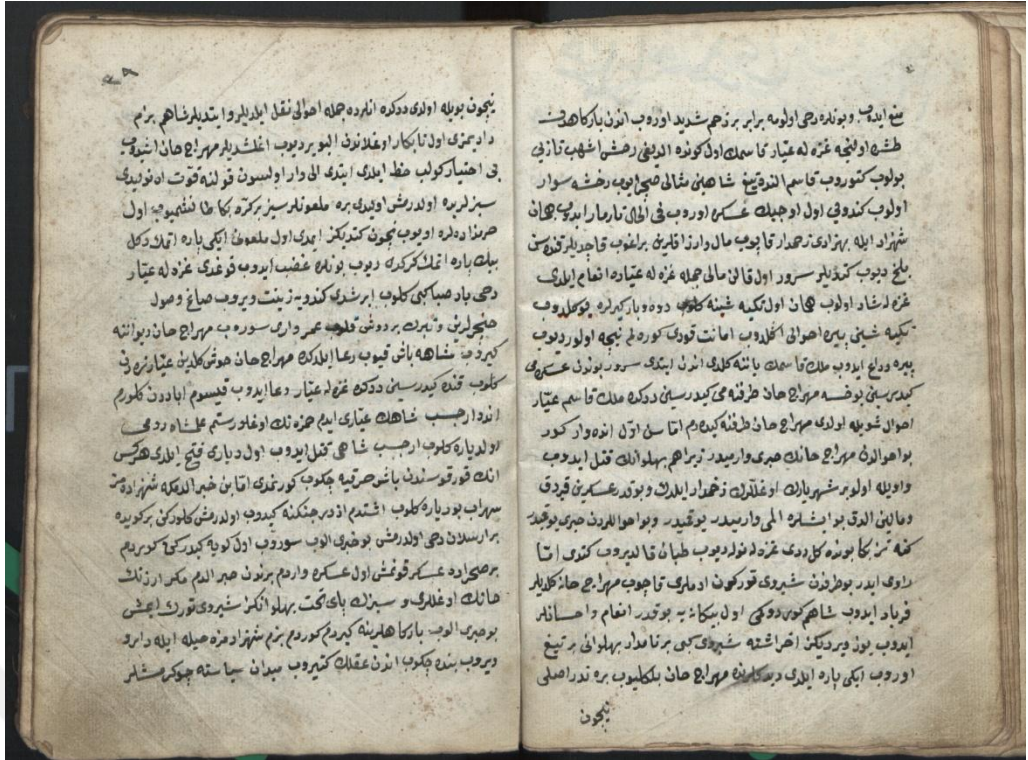
بلی سرور مسافرین در دو کیم ملک قاسم زبوان کوله رک ایشریک خوند
 کلرک دی ایوب خوند بولوق بیکدم در بیلر اما سلطان هاور مهراج
 هانلعت ایوب نامه کوروب شاهم نور اول نامه کوند کلرک لهما صبر
 و دست کوزدن کلرک کرک دیرک مهراج هان بلی او غلم دیروب نامه ایسه
 صبر ایوب ملک قاسم نامه فی اوقوب احواله واقف اولدوقه ای سنا ه
 جهلک بی سیزدن استه صشر ایوب بلی ایلرین ذره قدر ایلج بودر
 و ایلرک او جیوز اهن تو شا قانو مهلوانر و او جیوز عسکرین اصله
 یا کم بودر و یوز جو بریم اقا شاهم بلی سنا ه بودر اناجم و اهانلعت
 کوریم و اهرینه صلیح بلی اچون ایلرک بلی سنا ه چک کوندر اچلم
 کلدسه تقدیر اتمده و ارایه بی اولور لر اکر اچلم کلدیسه
 بر تقرب ایله خلدن اولوم دکن شاهلعت زبوانه خیرت دوستوب
 کولدن بو زبوان نه جاسر اولور بلی او جیون هان و باشلعت قیوب
 دعوی مرد ایبه ادر مکره بوللعت اشدن ایشریکله دیرج ملک قاسم ای
 حکم کوشم اویله بیله سب سب بلی کلرک کلرک اوردیم کوی سب
 نه قانلکم بلی سب کوز کوره بیله کلوب بر لای قانصاف ادر لره و بریم
 سنله بکا ایشریک ایلرک عوه بی بوسیدر سنله بر قیلنه اویله سجه
 سنا ه لریک دوستوب غله و کوشم اولله بیله سن جمله مان و عسکر
 دکنجه و هانم بر نرف جفتیه هان شور هر بادا یاد دیرک بود
 ایی مهراج هانن بوسوز لریک ایشریک زباده ایلج کلوب ایشریک با مرز

دیوب من اوله والی اشره شاهه نصریر ایلک اندل شاهم شهره مهربان بنی
خاکبانه انجونی کوندر دیکم و آرکون اکر شاه بنی برایشانیه الم چکوب
بکا بیخضور اولدسه انده وار یوب بر غیره دیار کیمه لم دوری امریکیز
ندر دیری مهربان هان صفاسنون ابو قسته نچون بن اکاکتویج ایو
البتش وار سوبله تیز کلسون دیوب و وافر هشا ایدوب خلعت
کسور دیک غزه له ملک قاسمه هید روان اولد انا برون مهربان هان
جمله بیکلرک و وزیر لری ایله ملک قاسمه قرشو جقدیلر برین غزه له وار
ملک قاسمه هید و یوب غزه له برله شهره یقین کلایلر ملک قاسمه کوردیکم
مهربان هان ارکان دولتی ایله کندیه استقباله کلیمور سرور هان چشون
ایوب بیایه مهربان هان قرشو وار دیک مهربان هان ملک قاسمه کندیه
قوتقلق کوروب زیاده محبت ایدوب شاه دمی بیاده اولوب جمله بیکلر
و وزیر لری دمی بیاید اولوب مهربان هان قول اچوب ملک قاسمه ایله
قوجه قوجه کورشدیلر وزیر بیکلر دمی کور شوب همدیک قاسمه و عالیه
ایدوب غزانی مهابت اولسون سرور ایدو هنر کور سوردن دیوب
تجسینی وارین ایلدیلر انون رهشیرنه یوب سزایه کوروب قاضی
خلعت کیدیروب بعضه پای آتجه کچوب قهر ایلدیک انون ضیا قلم اولوب
ملک قاسمه سر کیمستل نقل ایدوب جمله اهل اهل دیوان کیمه افرین ایلدیلر
انون مهربان هان امر ایله دو کون اولوب مکره باغی ملک قاسمه نکاح
اولدوب و جمله بیکلر وزیر ملک قاسمه اوکته روشوب کورلک هانه

مهربانه

سرا بنه کور دیلر فادیلر قرشوب دیوب دعا و سنا اولدوب ایچی کور دله جا ریلر
اوکته روشوب مکره با نونله اولدنی اوطیه کوروب مکره با نونله
مدقات اولوب ایکی عاشق بر بر یله سننه صاف اولوب عظیم صفایه
منقول اولوب مراد و یوب مراد ایلر اشعه یونله صفاده اقا یونیزین
داوی ایدر او ایوانکاه شهراد ایله بهزادی زهدار اول مسنون عسکر ایله
تاجوبه برکون کلوب بلخ شهرینه ایرشدیلر از رنگ هان یوادن احوالی
نقل ایدوب مهربان هان و ملک قاسمه شکار شکار ایلدیلر از رنگ هان
زیاده هفتیه کلوب کوره شون تا بکار مهربان قیزت بر سیکانه و یوب
دینم حکم کور شیری بوبله اولومه برابر زهدار ایدوب کله اول ایله اول
اوغلاقی بقلوب بکا کور ندر ملک کوزیم ایکن اجمال قویه یا بن بوی اکی
فور مهربان ناز خوره اند اچوب عظیم بویک بیسملر ایلدیک انون وزیر مهربان
و بیکلر نه تیز امر ایلیک اطراف عالمه و حکم ایلدیک قلمه و شهر لری نامه له
کوند روب عسکر جمعه مشغول اولوب بر تاج کون اچینه ایتیمور ایله
عسکر و ایتیمور اهن کورلو توانا اهل اولدوب ایدوب انون بر نامه یاروب
قیزلای ای اوغلو طغاج طغاجی اسبب هانه دمی اچی کورده روب مهربان
هان قیزلک بر سیکانه و یوب و اوغلام زهدار ایلش دیوب تفصیل ایله
یاروب سنده عسکر جمعه ایدوب عجمه بوند کله سن ال بر دیک ایله لم
وارد لم هقلر نون کله لم دیوب ایچی بو غمک طغاج هان ایرشدیر کده
اولدنی طرف اکتادون بون بیلک عسکر ایله بون اهن کور لوب ایلدیم

ایچینده
ایچینده
ایچینده

فتح ایدیه و بوندی اولومه برابر بر زم شدید اوردوب انون بارگاهت
 طشه اولیجه غزه له عتبار تا سمل اول کونده المین رشتن شهب تازین
 بولوب کتوروب تا سم اندوهین شاهین شالی صیحه صیحه رخشه سوار
 اولوب کنده فی اول او جیلک عسکر اوردوب فی الحان نامارا ایدیه جان
 شهزاد ایله بهزادی زهدار تا جوب مال داران اقلین بر لوب قاجار کنده
 بلخ دیوب کتدیله سرور اول قانی عالی جمله غزه له عتبار انعام ایلک
 غزه لشار اولوب همان اول کیمه غنیه کلچ دوه بار کیره بولوب
 کیمه شینی بیر احوالی اخلدوب اما نت تودک کوره لم نیجه اولور دیوب
 بیره دواع ایدوب ملاح تا سمل بانته کلک انون ایدیه سرور بوزن عسکر
 کدر سنی یوسفه ملاح همان طرفه می کدر سنی دکنه ملاح تا سم عتبار
 احوال شویله اولدی ملاح همان طرفه کیمه اما سن اول انزه وار کور
 بو احوال ملاح همانک صهری وار میدر نیراهم بهلوانک قتل ایدوب
 و او ایله اولور شهر ایلک اوغلدرت زهدار ایلک و بود عسکر قردق
 و عالی الدق بو ایشاره المی دار سدر بو قیدر و بو احوال ملاح صهری بو کیمه
 کله نیرکجا بونه کل دکنه غزه له نولر دیوب طیان قالدیوب کنوی اتا
 لاری ایدر بو طرفن شهر دی قور کون اولدیق تا جوب ملاح همان کلایلر
 قریاد ایلوب شاهم کور دوی اول نیکانیه بو تدر انعام و اساندر
 ایدوب یوز ویردیکن اخر اشته شهر دی کیم بر نامدار بهلوانی بر تیغ
 اوردوب اکی باره ایلدی در کله این ملاح همان بلکلوب بره ندر اهللی

بچون بونله اولدی دکنه اندره حله اهللی نقل ایلدیرو ایدیلر شاه برزم
 دادیمدی اول تا کار اوغلانوف ابو بردیوب انشور ایلر ملاح همان اشوب
 فی احضار کولب خط ایلدی ایدیه الی دار اولسون قونده قوت انون ایدیه
 سیرلر به اولدرش اوندیک بره ملعون لیسیر بر کوره کیمه کتدیله اول
 صرنا دهره او یوب بچون کتدیکن ایدیه اول ملعون اکی باره ایلک کل
 بهله باره اتمک کتدیله دیوب بونله غضب ایدوب قور کیمه غزه له عتبار
 دمی باد صبا کیمه ایشور کتدیله زینت و یوب صباغ وصول
 صیحه لیرن و نیرک بر دوش کلچ عمر دارم سوره ب ملاح همان زبوانته
 کیرد ب شاهه باش قیوب رعایا ایلدک ملاح همان هوش کلین عتبار غزه
 کلوب قند کدر سنی دکنه غزه له عتبار دعا ایدوب کیمه ایدون کلورم
 انور ارجیب شاهه عتبار ایلک حله نله او غور ستم عتبار دمی
 اولور ایلر کلوب ارجیب شاه فی قتل ایدوب اول دیار کیمه ایلک هکس
 انک قور کوسدن باش صهریمه چکوب کور کتدی اتا بن صهر ایلدک شهزاده
 سهراب بود یاره کلوب ایشتم از در جهنم کیدوب اولدرش کلور کیمه کور کیمه
 بر اسلان دمی اولدرش قور کیمه اوب سو زوب اول کوبه کیدر کیمه کور کیمه
 بر صیاده عسکر قور کیمه اول عسکر واریم بر نون صهر ایلک مکرار زلف
 همانک او غلرک و سیرلک با کیمه بهلوانک شهر دی قور کیمه ایشتم
 بو صهر ایلک بار کا هلمینه کیدر کیمه کور کیمه برزم شهزاده حله ایلک دارم
 و یوب بند کلوب انون عتبار کیمه مبدان سیاسته چکیمه شملر

ادبته لی حافظ

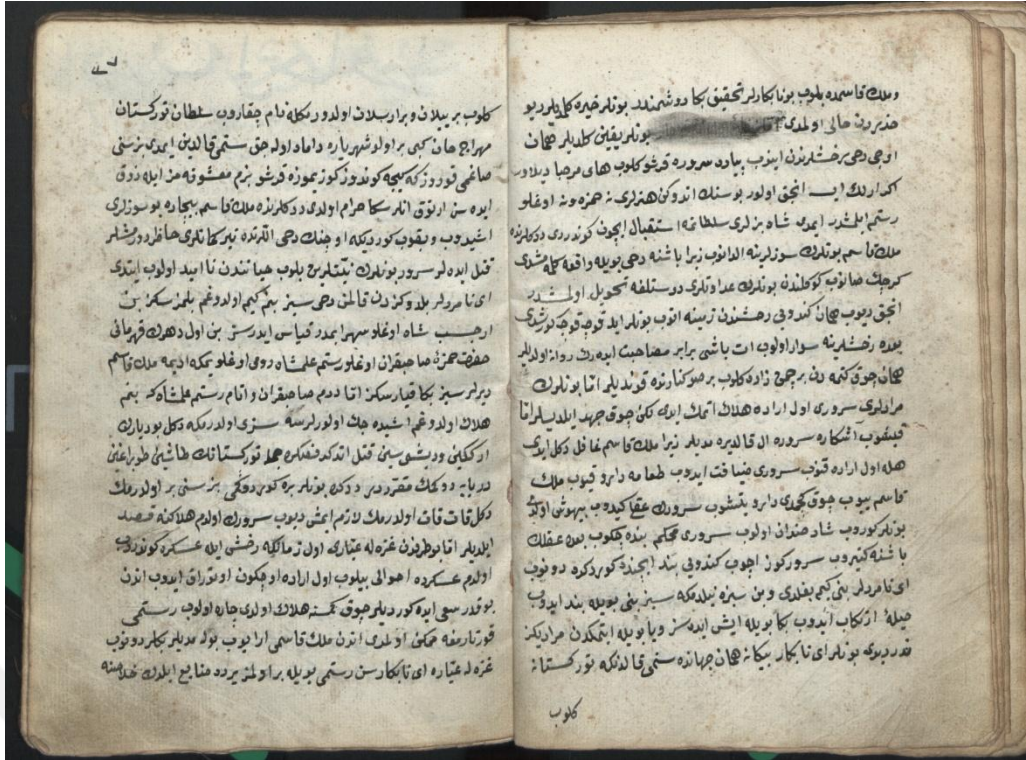
جاده بولدرک باری سله تا سیم پنجه اولدی دیلو و نطودرسون بویه برنجی
با لیکم قیوم بزه کلرینه نیز اول ملکت قاسمی بره یول یا قورسنه کوزومر
فتوشنه طوره وارکت دیلر غرق بوجه کاه سوزلرک اشتدکه
زباده کوهنه کلوب جهان اول لم ایله سوروب بره جانن موکلها ایدوب
کندی بکله کوجندیکندن اولسوق بره ناکبارلر بنده هم پاره عیر اولوک
اولیم هله واروب ملکت قاسمی یولم ایزن بنده کندی بره حوشیه سیریه
بلوین جم دیوب کدی اراچوق اراک بولدرک برکون کیدرکن یولی نوران
زمنیه ابرمشدی کوریکم برعجب شانلن وارعجب بولده اصلی نوله دیوب
کره رت برنله بانسه کلوب سؤال ایلدکه اول ایم! شغه بودیا دیلیم
شاهی ارجیب شاهله اوغلو سهراب ناند بر نوجوان کلری شون
بویه وشول سیهاده شوبله جبه و جوشن کیرکلوب شاهیمزله قرین
سیدانه بصوب حلالغه قبول ایدوب شاهیمزه ویردکه آیکی شهبانه
کلوب اول وبلدور ایله جنک ایدوب انزه قنابه اولدی بعه ازده هله
کیدوب هلاک ایدر کلورکن بولده برارسلان دخی هلاک ایشن اغشه بو
شا لقله اصلی یور دیوب چکار ایدر جهان غنه له اشدیوب تحقیق
سورومرد دیوب و اول اوچ ملو ناری دخی ضیر الدیکله واروب هلاکته
کتمشه جهان جان اتوب برعصا اولسوق دیوب کدی وکلوب بوتله
تجارتدی و شهزاده لرله بارجا هینه کیدی قاسمی اول هالده کورکده درونی
ان ایدوب جهان نیز نه برهلاده مورسته کیروب ایلری کلوب شهزادانه هزاره

دشمنور

محمد افندی

دشمنوریه دعا ایدوب ایزن ملکت قاسمی باپشوب بر ایکی صا صوب
سللاک ایلدی ای سرورلر نارنوشقنه اولسون بونا یکار اوغذلف
بکا ویرله بن بوکا برعذاب ایزه بکله بر سکا کلوب بر دیاره دخی سرهلین
اولو شهزاده لر طورکین بویه حرکت ایدوب شاهلر قز نه طالب اولدیه
بن بر عذاب ایله اولدوره بکله سبزه لر کسین ایدوسن ددکه بوند واقعا
بودیم کم دیموز کوره لم پنجه عذاب ایدوسن ددیه غرقه ل شاد اولوب جهان
بر غضب ایلری کلوب اول لسان ها ورا ایله ملکت قاسمی کندی بلورک
وا بیک ای سرور نه طور رسون سنک ددله و اتان بویه وقتلر ده هلاک
بند لری قه کل شلور باسن نه بقوب دور رسون قنی صاحب قران اولدی
دقی غیبت دکه اولم سلطان ها و ملکت قاسمی اکی بری اوزرد کلوب
بعد نکت کی درون دللر اویه برنر ساعقه بخش ایلدکه بولدر شاهوب
وزور ایدوب کتور کتور بند لری قیوم صی ایدوب ایاغ اوزده کلوب بولدر
نعه نکت سه سکلدر اکی ای محنت ناکبارلر سینه بن کو سینه جم
هبله ایله ادم بعلیوب هلاکته قصه اکتلر بجه اولور دیکره شهزاددن
اول شهبور نورک جهان بوند طرورده دال نبع اولوب دهره طوب سرور
برخیع هول ایلرک سلطان ها و بر غضب صی ایدوب بکندن بکندن قایوب
وزور ایدوب بکلوب قلیجالت اللذن الو ای ملعون کدی با غیبت
مخصولیدر دیوب اوله برخیع اور دیکم اکی بزه ایلدک شهزاد ایله برهزاد اول
حالی کوروب سرورله اوزیمه هجم ایدوب ملکت قاسمی بوندله هله لری

دشمنوریه دعا ایدوب ایزن ملکت قاسمی باپشوب بر ایکی صا صوب
سللاک ایلدی ای سرورلر نارنوشقنه اولسون بونا یکار اوغذلف
بکا ویرله بن بوکا برعذاب ایزه بکله بر سکا کلوب بر دیاره دخی سرهلین
اولو شهزاده لر طورکین بویه حرکت ایدوب شاهلر قز نه طالب اولدیه
بن بر عذاب ایله اولدوره بکله سبزه لر کسین ایدوسن ددکه بوند واقعا
بودیم کم دیموز کوره لم پنجه عذاب ایدوسن ددیه غرقه ل شاد اولوب جهان
بر غضب ایلری کلوب اول لسان ها ورا ایله ملکت قاسمی کندی بلورک
وا بیک ای سرور نه طور رسون سنک ددله و اتان بویه وقتلر ده هلاک
بند لری قه کل شلور باسن نه بقوب دور رسون قنی صاحب قران اولدی
دقی غیبت دکه اولم سلطان ها و ملکت قاسمی اکی بری اوزرد کلوب
بعد نکت کی درون دللر اویه برنر ساعقه بخش ایلدکه بولدر شاهوب
وزور ایدوب کتور کتور بند لری قیوم صی ایدوب ایاغ اوزده کلوب بولدر
نعه نکت سه سکلدر اکی ای محنت ناکبارلر سینه بن کو سینه جم
هبله ایله ادم بعلیوب هلاکته قصه اکتلر بجه اولور دیکره شهزاددن
اول شهبور نورک جهان بوند طرورده دال نبع اولوب دهره طوب سرور
برخیع هول ایلرک سلطان ها و بر غضب صی ایدوب بکندن بکندن قایوب
وزور ایدوب بکلوب قلیجالت اللذن الو ای ملعون کدی با غیبت
مخصولیدر دیوب اوله برخیع اور دیکم اکی بزه ایلدک شهزاد ایله برهزاد اول
حالی کوروب سرورله اوزیمه هجم ایدوب ملکت قاسمی بوندله هله لری

و مدعی کاسمه بلوب برنا یکبار تحقیق یکا دو شده اند بونامه خبره کلایر دیو
 خدیو در حال اولدی که بونامه یقین کلایر سلطان
 اوچی دخی رخصت کردن ایوب بیاد سروریه خدیو کلوب های مرصیا و ملا و
 اکبر ارنگ ایوب ایچ اولور بوسنله اندون هنرلی نه همزه ونه اوغلو
 رستم بلشیر ایوب شاه بزلی سلطانیه استقبال ایچون فوندری دیکلرینه
 مدعی ناسم بونامه سوزلرینه ادا نوب نیا باشنه دخی بویله واقعه کلایر
 کره چک هانویه کولندن بونامه عرا و تدرک دستلفه کجول اولشدر
 ایچ دیوب جهان کنودی رخصت زبسه انوب بونامه ایوب ایچون فوندری
 یغره رخصتینه سوار اولوب ات باشی برابر مصاحبت ایوبت روان اولور
 کلان جوق کیمه دن بر جمع زاده کلوب بره فونکمانزه قولدیله انا بونامه
 مرادلیک سروریه اول اراده هلاک آملک ایوب کیم جوق جهید ایلیله انا
 قیصوب انکاره سروره ال قالدیره بدیل زیر ملامه کاسم غافل کلایر
 هله اول اراده قوب سروری ضافت ایوب طعنه داره قیوب ملامت
 کاسم بیوب جوق کیمه داره بکشوب سروریه عقیق کیمه بیهوش اولور
 بونامه کیمه شاد هندان اولوب سروری کیمه بنده کلوب بدنه عقلت
 باشنه کیمه سرور کون ایچون کیمه بد ایچمه کور کور دویوب
 ای نادرلر بی کیمه بغلری و بن سیمه نیلیمه سیمه بی بومه بند ایوب
 جمله ارکاب ایوب یکا بویله ایچن ایوبه و یا بویله ایچون مرادلیک
 فوندریه بونامه ای نیکار بیکان جهانده سنی قالدیکه نور کستان

کلوب

کلوب بریدان و براسلاف اولور نیکه نام چقاروب سلطان تورکستان
 میراج خان کیمی بر اولوشه باره داماد اولوب سنی قالدین ایوب سنی
 صاعنی فوندری کیمه کوندری کوزیموزه فوندری بزم معشوقه من ایوبه دوق
 ایوب سن ارتوق اندر سکا هرام اولور دیکلرینه ملامت کاسم بیچاره بوسوزلی
 اشیدوب و بقیوب کور دیکه او جمله دخی اقدیده نیکه کیمه هاندر و رخصت
 قتل ایوبه لرسور بونامه بتلیرج بلوب هیا سندن نایب اولوب ایوب
 ای نادرلر بلا و کوزدن قالم دخی سیمه سیمه ایوب اولور غم بلور سکا
 ار جیب شاه اوغلو سهرابا مجرد کیمه ایوبت بن اول دهره قهرمانی
 صفت همزه هاجقن اوغلو رستم علقه دوی اوغلو عیبه ملامت کاسم
 دیر سیمه نیکه قیاس سکا اتا دم صا هقان و انام رستم علقه کیمه
 هلاک اولور غم ایچیده جک اولور لرسه سنزی اولور نیکه کل بونامه
 ار کلکین و دیشی سنی قتل اندر فوندری کل تورکستانه طاشی طوابعین
 دریا به دو کک قهر دیر دکن بونامه کور دوی بزم سنی بر اولور نیک
 کل قات قات اولور نیک لایم ایچن دیوب سروریه اولور هلاک کیمه
 ایلیله انا بونامه غره له عیار کیم اول زمانه رضی ایوب عسکر کوندری
 اولور عسکره ا هوالی بیلوب اول اراده او کون او نراق ایوب انون
 بونامه سیمه ایوبه کور دوی جوق کیمه هلاک اولور جان اولوب رستمی
 قور نایمده جمعی اولور انون ملامت کاسم ایوب بونامه بونامه کیمه
 غره له عیاره ای نیکار سن رستمی بویله بر اولور بونامه ایچون خدیو

۴

بازوب با نوبه بر حاتم ایله کوندری بافتن فرجه اجوبه او فوردی
 دبعینه بقه نهم سهراب کندی شهر فکرمه اندن فاندی بوق
 اولمش ارونجه اولمش بوق اول طعمه اذرها اولدی بن اکا
 کیمه دیر چوق من ابلیم اتا اعلی کلشن نه چاره بومج بو شهر
 لردن برین بوق ابد سینه اول نصیبک دکلی بخش دغش
 بانو تکره دن بوجوا بلری او فدرق زیاده الم جلوب هفت
 برزن طوروب اتا سلسله خلوتنه کیروب ای بور عزیزم
 اولیجه معلومک اولسونکه اول جه لرین جلسی یان ندر
 اول سرور صاعد زبر کلن اولدی کینر دوج سویندن
 اصلا برینک خیری بوق و اول سرور او قیش کونیه و
 الوی اهدی اون بوق کون اولسنه دهی ایکی کون استمر
 صبر ایله سونلر بقله صبره جای دو شهر لردن کیروب
 هفت کیم دیمسین فیض اعدی بر فایق کون صبر ایرم لردن
 اندن سرزاده و بهزاده بلدی دی انبرده نوله اولیله اولسون
 دیوب صبره نشظر اولدیله اتا جوق فون ملت قاسمه اول
 سر هفتک انسه بوق سر هفت بیاده اولغده اهسته
 بودوب اکندیلر بر کون بر بوق کویه کلوب بکر اول
 کویه بر تکمه وار ایدی طوغری انره فوندیله بو تکمه ناک
 نشنخی بهر کشتی ایکی وسایق زیاده سواری بونلری

کوروب

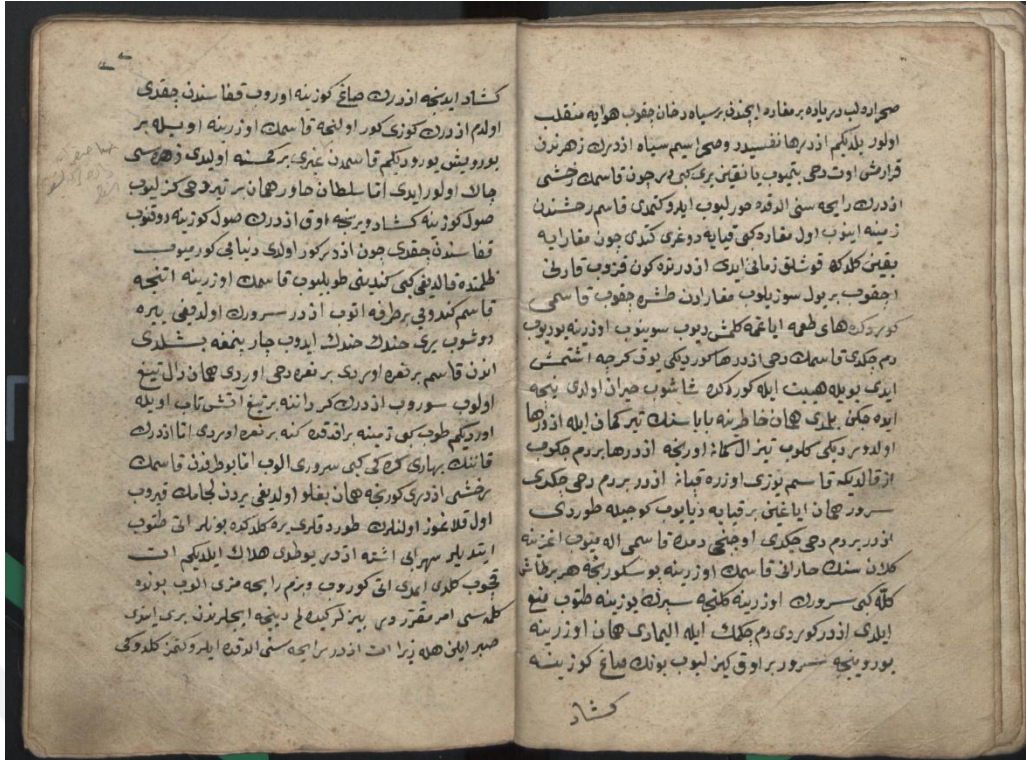
کوروب حفظ ایدوب عزت و اکرام ایدوب معاصی ایدوب
 کوی لجنج بر عظیم فریاد فغان فوردی ندر اصل بیخیه طوط
 بر قلع اولدی کلوب بیجه اولور حال اشته اول موزی سینه کلرک
 ددیبر بید ابدی بری اولدی بن نیه قاسم اید غالی دفع ایله
 ددی ملاح قاسم ایدری کوروب ندر بهرم بونک اصل اول
 موزی فصل موزیدر ددی بهر ابدی سرور بودی ادره بر اسلان
 بیوا اولدی بر جاموس قور و اوزید او دن طشع حیوانات
 جقه دن قاطشدر دیری اولدی ملک قاسم برزن طوروب
 بهرم چونکه سیر کله بو قدر ناک ناک بدش جتکتر ایله
 اول موزی قشع ایدوب بو در برن فقرای خلدن ایدر لم
 دیوب هفت طشع اولوب کوروب کلن بریرا قشدر با قوب
 طام لرین اوزرنه جقه شلر طوروب با قشور لر اسلان
 اوسه حیوانات اولان طام لرین قور قوسون الوب اتراف
 طول شوب بو کوروب جوه لان ایدر سرور اول حالی
 کوروب اسلان قشور واروب جان کوکلن بر نغمه ایدر
 اسلان بکلیرب ملک قاسمی کوروب هفت اوزرنه اقلری
 سرور اول حالی کوروب ندر جا بقلن ایدوب کندوف بر
 جانیه اتوب و دیر طشع بر تیغ اولیله اوریکه قفا سندن
 او موز لرینه وارنجه ایکی یاره ایدری اسلان بکلیر جان

آنچه بود دیوی نوندر اندیلو بهز جا نمزی جانیه بولطف و ار سس
 بکلسن بکله دیوب مهراج جا بنده چکوب کندیلو سرورک اونی
 دمی الوب کندیلو اما قاسمک زبانه زهر قوس ایمن ادرک
 بر قبا تونوغنه کلوب بهوش اولدی بولون سرهنگ غزیت
 ایدوب سرور طرفه چشمی کوش اوردوب برده قاسمک او بیخی
 نغمه سین اشنگله بلدیلم کھق اذدی هلاک ایلدی اولدی
 غزیت ابله ایلر و په سوروب کوردی اذدی برقره طایغ کبی یا نور
 سرهنگ خوف ایدوب باقری قاسم بوقی اما اذدر هادده
 حرکت بوق برده کوردی قفاسی برکوت کبی شقه دور
 انون بلدی هلاک اولمش غزیت ایدوب ایلر و کلوب
 کوردی قاسم بر قبا تونوغنه بهوش اولمش باقر هات
 مطر سنون صدقاروب سرورک بوزینه سرورک سرور
 کوز ایدوب سرهنگی کوردک افرین ایلر اولمش ایلر
 ددی سرهنگ سرورسن زبانه سو دکین بر قیب اول
 بر ارقدا شرف الوب فرار ایلدی بن صبر ایدوب هله
 اجدد سنی صلاغ بولدم ددی اذن اذدر قرق قولا ج
 کندیق چقاروب و سرهنگل رشنه سوار اولوب سرهنگ
 پیاده اکنه دوشوب عزم مهراج خان ایدوب کندیلو اما
 برین مهراج خان و مکرته بانق اشته بکون اون اوج کون

اولدی

مازنیان زرتاشیغ علی اونی جانده
 دین سنیغ اده شکره
 دین سنیغ اده شکره

اولدی ملان درکی مقدم قرار اون اول قلاغوز لر قاسمک ایلله
 کلوب ایلدیلو ایشهر بار سنیغ اولون اذدرها سر اچی
 رخشون تا جوب بو تدی ات کیمرقا جوب بزده طتوب
 الوب بونه کتور دک ددکارن مهراج خان بوجوانی ایشدوب
 زبانه ایلدیوب هدی مدد هیف اولدی شول بوجوان دیوب
 اعلیه شدری بولون بانو بو خبری اشنگله ناله و فریاد
 ایدوب عقیق باشنگ کندی هتیر ووشه بازکی دابلر و بید
 ای بانو بکون بوبله اوردن شایر بوسوز بلان اولدیلم
 دوشمن سوزی اوله هله بر اکی کوف صبر ابله بر صبحی جبرین
 الالم دیوب تسلی ویروب خنجری اذن الوب صقلدیلر
 انا بولون شهراد و بهنراد بو خبرک ایشدوب شاد اولدیلم
 اولدم مهراج صاه ایلدیلو ایشهر یار ایددی شمدنگلر و نکاری
 هجات بر عجزه ویر اول ناکاد بیکانه طیفه اذدرها اولوب
 کدی سزده وین لرده قورقو لدق دوجوب نکاری ایلر و زین
 طلب ایلدیلو مهراج خان اله دوشوب بران کمر ایلدی
 اضر ایتدی کوزل تا بیلور سوزک غیر کون بر دعواسی
 واردر ارکنه اکا غالب اولق کورد ویک بونایر غزیت
 کلوب بولم ظاهر بزلرده ار دکلیور ددیلم مهراج خان هله
 غیره صبر نوندره جم بقالم نه دیر صفا و بریری ددی و بر نکری

صحرای دلب دریاچه بر مفارده ایچند بر سیاه در خان جفوب هوایه منقلب
 اولور بلدیکم اذ درها نفسید و صحرای سیم سینه اذ دره زهر نون
 قیامش اوتدی بیوب یا نفیس بر کیم بر چون تا سیمه جشی
 اذ دره رایجه سنی اذ دره حور لبوب ایلر کیم تا سیمه حشند
 زینه اینوب اول مفارده کیم قیامیه دوغری کندی چون مفارده
 بقیم کلکه خوشاق زمانه اذ دره کون قیوب تا رط
 اجفوب بر بول سوز لبوب مفارده حشع جفوب تا سیم
 کورده های طوه ایاتمه کلش دیوب سوینوب اوزر نه بودوب
 دم جکری تا سیمه دمی اذ دره کور دیک یوق کرجه اشتمش
 اینک بویله هیبت ایله کورده کن شا شوب حیران اولدی ایچه
 ایله کیم یلری همان خاطر نه بابا سیمه تبرکان ایله اذ درها
 اولور سربکی کلوب نیز الکل اوزرجه اذ درها بر دم جکوب
 اذ دره کیم تا سیم یوزی اوزر نه جمان اذ در بر دم دمی جکریک
 سرور همان ایات غیبی بر قیامیه دیابوب کوجبله طوردک
 اذ در بر دم دمی جکریک اوچنجه دمک تا سیم اله بیوت اغز نه
 کلان سیمه صاران تا سیمه اوزر نه بوسکور بجه هر بر طاش
 کلکه کی سرورله اوزر نه کلنجه سیرنه بوزر نه طلوب نبع
 ایلرک اذ در کوردی دم کلک ایله الیمارک همان اوزر نه
 بوزر نه سرور بر اوق کیم لبوب بونک صاع کوزر نه

کشاد

کشاد اینجه اذ دره صاع کوزر نه اوزر نه قفا سندن جفوری
 اولم اذ دره کوزر کور اولنجه قاسمک اوزر نه اوله بر
 بوزر نه یوزر دیکم قاسمک غیری بر کیمسه اولدی زهر سی
 جاک اولور ایدک اتا سلطان حاور همان سر نیدی کز لبوب
 صول کوزر نه کشاد بر بجه اوق اذ دره صول کوزر نه دو قوب
 قفا سندن جفوب چون اذ در کور اولدی دنیاچی کور موسب
 طینه فالدنی کی کندی طوب لبوب قاسمک اوزر نه اینجه
 قاسم کندی بر طرفه انوب اذ در سرورله اولدی بره
 دو شوب برک حندک حندک ایدوب جار بنمغه بشلری
 انون قاسم بر نفع اوزر یک بر نفع دمی اوردی همان دل تیغ
 اولوب سرور اذ دره کور و اننه بر تیغ اذ دره تاب اوله
 اوزر یکم طوب کیم تیشه بر اذ دره کیم بر نفع اوردی اتا اذ دره
 قاننله بهاری کج کیم سیروری الوب اتا بوطرین قاسمک
 بر نفعی اذ در کور بجه همان بغلو اولدی بر دن لجامه قوب
 اول تلاغوز اولنله طورد قیامیه کلر کور بوزر ای طلوب
 ایندیلو سهرای اشعه اذ در یوطرین هلاک ایلدیکم ات
 قیوب کلری ایله ای کوروب و برم رایجه مزی الوب بوزر
 کلکسی امر مقرر دس بیز کیمک لم دینجه اچلر نون بری ایندی
 صبر ایلی هله زیلا ات اذ در رایجه سنی اذ در ایلر کیم کلر کوی

سهمه
 کوزر نه

اهل ولايت تهردين خلاص اوله و جليله دوكون بيام اولر دودره
مهراج خان فخر اوغلي اول كنجي بيز سكا ايره ميوز او شور
برنده اسكا البته بر چاره بولورز ديك ملك قاسم خير شاه
اني بگسنة چاره ايره مز با بودر كه اول اذري هلاك
ايدوب چراند بر نام قيو فخر عباد الله قورقوله يا بونوله
خان باش كيد ديك مهراج خان چوني نغ ايره نوردكي اولاي
اخرسن بيلورسون ديوپ ناچار صبر اليركي اما بونورد
با نوسرورل اول اركلر ن اشديوت وكوروب عظيم
دفا اليركي شمشيد كيدو بر مراد اولورز ديك اذرها
اور سینه تملك مقدر اولدوغون اشديك زياره عكس
اولوب زياره باشلي چونكه سرور مقامه كلد كده
با نولور و محزون سرور ملك تانه كلوب بره سرور
بچون كندني بويله بر تملك صالرسين ديك ملك
با اسم قهر اي ناز نين اولمز واروب اول موز نيك
حقيقت كلوب بر طرف ايتمينجه اولمز اتان قاتنه
ويوقور ار نلر اراستنه دعوا ايليم تهم قورقدي
در لير ايرك يدي خيد دعاون اونومه اكر خدای تعالی
و نسلت و ديوپ اذري هلاك ايدوسم كلوب بر مراد
اولور و اذري هلاك اولوسم لطف ايدوب بيم احوال

دوم

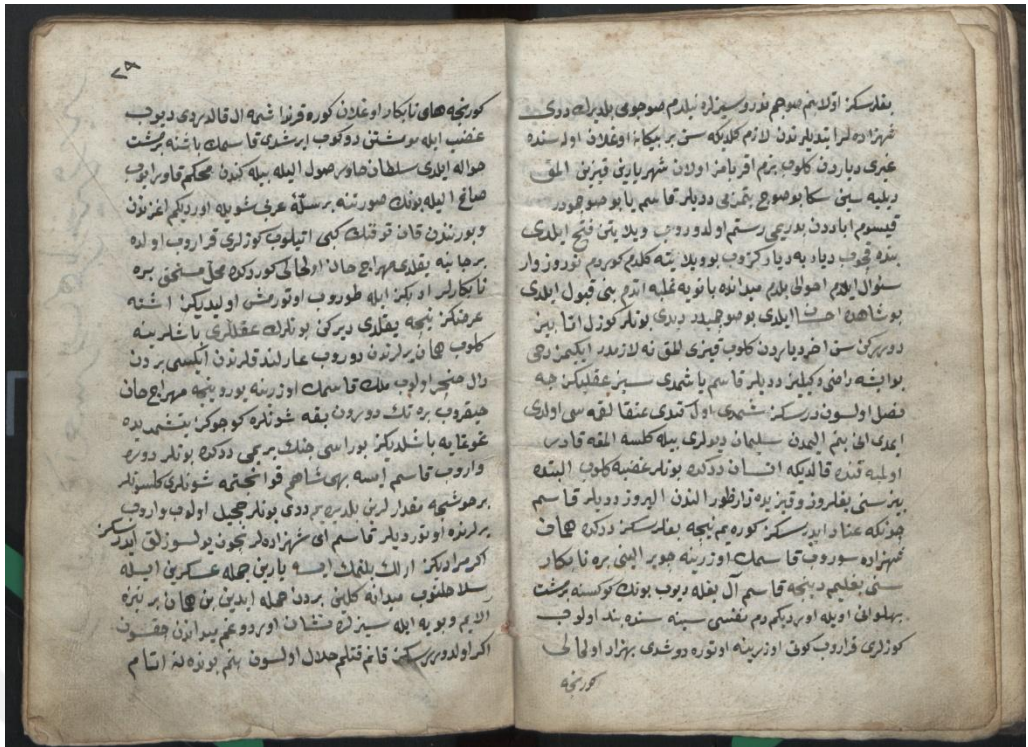
دوم صاحبقرانه بلير سين و بونوره ستمغيرت بگسنة مريم
اولر ايم سويليه سين ديوپ نكاره اعمار لوي با نوجوق بالو ادي
فرغت اديره مري اضر سلطان حاور با نويه وراج ايدوب طنه
مهراج خان ديوانه كلبه شاه اچا نكند ايله قلا و كرم ايدوب
واروب اول اذرها ليق حقيقت كلوب ايشاه الله بونوره كلوب
صفاي حاطل ايله دوكون ايره وز ديك مهراج خان با ودي
اولمز سرورل يانه بول بيلور قلاغوز لر قوشوب، صبر دعا
ايدوب ملك قاسم دعي وراج ايدوب سوروب بركون
بر بوجه داغه ايرشدا بول قلاغوز لر ايتوب سرور ايشه
اذرها بوراخ اوزه سنده بر اورمان واردير الله كتاب
طوتشدر بزرگ بونوب ايلرو وارنده قاور دكلوز ويداي نيات
طاعتني ديه سندر اورمان اراستنه طوره لم سني كوز ليه لم
اكر اذري هلاك ايره بيلورسن بيز لير ايره بول ودي
ملك قاسم دعي هوش ايرك اكرن بر نغره اوريم بيلونكه
اذري بولم ابي نغره ملك ايره رح او جه نغره اذري
قتل اتمشدر اكر او جه نغره ايشتمز ستم بيلونكه
اذري هلاك اتمشدر بون شاهه وروستله سلاخمز
ايهال ايدوسم بونوره ايره قيوپ سوروب نناجه
ايدوب چون يقيني كلدي نوردكي اورمانل اوقه هر فنده

تاریخ سلطنت عثمانیه

و در اقیانوس با برکتی بود که در حقیقت ایوه دو کوه شهرزاده
نوله سنده سوزوند و ونه بر دیار قاسم خیر و ونه دیوب
اختتام اولدی قاسم بر نون طوروب نکار لک قهرینه کلک
نکاره خیر اولدی احوال خوبه اولدی بدیلر نکارده زیاده
تحکمی اولدی قاسم کلدی ای هم اقدم هله بر وانه
اول نکار لک مقدار لرین بلدی شی سین انا یارین میدا فقه
کیروب با لک بر باشکله نوله ملک دیلر سین اکر انری
اولدوره جلت اولور سن دنیا سکا خصم اولور و اکر الله
کوسته میه سنه بر حال واقع اولور سین کندی هلاک
ایره هم و دی ملک قاسم ای با نوی جهای هم نه بن اندله
برایش ایوب بر تمام قویکله نکرده داستان اولوب
سویله دری اشته اولکجه خوب صباغ اولدی شهرزاده لر
بر لرین طوروب الات صبر لرین کیوب زه شلرینه سوار
اولوب بر یوت ملک قاسم بر نون طوروب الات هر یک
کیوب و سوار اولوب سر یون طرشه جقده نکار اغلیوب
قالدی قاسم بیوردی بر چونلک یکده وافر اشق بویست
از دیلر نهزه سنلک دمه نلک جفا ووب بر سونکر بخلدی
سزایک او کنده اولان میدانه ایکی شهرزاده لر اوج بیلک
عسکر یله سوار اولدیلر قاسم میدانه کیروب نهزه فی اول
اشق

اشق بو یایه با طروب نفع اوروب اشق ایوب بر بو یا ایله
ششان اورولدی ارم میدا نون جقسنون و دی اولدم شهرزاده
لر عسکر یله قاسم جمله اشق ایله سلطان هاور بو نکر
قرشو لیوب صباغ اندره نهزه جانستان وصول اندره سهر
بولادی بونلر جمله ایله کده قاسم سهرین قرشو وروب منع
ایر سربک و نهزه ایله دورتوب ششان ایوه راک بو اولوب
نوزده عظیم جنگ اولوب قاسم سربک اوزرینه قلیجار
بمورجی اوسمی اوزره جکیج لر نه رسمه ایزه او ایله اینوب
صاعی صوله صول صاعه قنوب از ادم قالدیله ششان
اوپر یله قاسم بر نکرده وی با بر نشان دی او بره مدیدلر
اخر شهرزاده ایله بهزاد بر ابر اولوب او جبهه ایله ایله قاسم
بو نکرده او جبهه لرین منع ایروب بر سوزر ایله یقدهک
چون اختتام اولدی و دیوب قونولر مراهج حان ملک قاسم
قرشو لیوب و انندن او یوب خلعت حاصی کیدر یوب بر لر نه
قرار ایله لر انون مراهج حان اول شهرزاده لر اشق ایوب
کودر و کفری بوسوس بکا دامالعه ک بقدر نه نیر سکر
دو کده بونلر باشلرین اشق صالوب قالدیلر انون مراهج حان
کمه دوتون تدارکنه امر ایله کده ملک قاسم صبر ایله شنا هم
کغان بکاهت ایله اوله کم واروب اول از دریده هلاک ایروب

تاریخ سلطنت عثمانیه

بغداد است اولاً هم سووم نورد و سیزده نادم سووموی بدلیله دو کس
 شمره ده لرا بدلیله نون لازم کلدیله سن بر بیکار اوغلان اولاند
 عفری و بارون کلوب هم اقربا اولان شهر باری قهر بن الموق
 بدلیله سینی سکا بوسومج برتری دویار تمام با بوسو هودر
 قیسیم ابادون بوری رستم اولد و روبر و یلا یی فتح ایلدی
 بنده قلوب دیار به دیار کزوب بو یلا بنده کلم کوریم نوردوز وار
 سوال ایلام اولدی بدلیله میدانده با نوبه غلبه اتم بی قبول ایلدی
 بو شاهن اهل ایلدی بوسو چیدر دردی بونلر کوزل اتا بیز
 دور کین سن اضر و بارون کلوب قیزی لطق نه لاندردر ایکنم دمی
 بوا بنده راهی و کلمن دویار قاسم یا شمردی سبب عقلیکن چه
 فصل اولسون در سکر شمشیر اول توی عشقا لقه سی اواردی
 اعدی ای هم ایمن سلیمان دیولری بیله کلمه المقه قاسم
 اولیه کند قالدیکه انسان دودن بونلر غضبه کلوب البسه
 بیز سنی بقلرو و قیز یه زار ظور المون الروز دویار قاسم
 چونکه عنا دایر سکر کوره هم بیجه بغل سکر دکنه کما
 تمیزاده سوروب قاسم اولد زینده جویر الی بره نایکار
 سنی بخلیم دبیجه قاسم ال بغله یوب بونلر کوسسه برشت
 بره لوانی اویله اووردیم دم نفسی سینه سنه بند اولوب
 کوزلی قاروب کوف او زینده اوتوره دوشدی برتر اولدی
 کورنوبه

کورنوبه های نایکار اوغلان کوره قرینا شمه ال قالدردی دیوب
 غضب ابله بوشتن دویوب ارمشدی قاسمک باشه برشت
 حواله ایلدی سلطان خاور صول ایلله بیله کین حکم قاروب
 صلح ایلله بونلر صورتنه برسسه عرب شوینه اووردیم اغزون
 و بور نون قان قوقلمه کبی اتیلوب کوزلی قاروب اولد
 بره جانیه بقلمی مزاج جان ارطالی کوردن محل صحنی بره
 نایکار لر او بکنر ابله طوروب اوتورمش اولدیکن اشتبه
 عرفنکنر بیجه یقلدی درکن بونلر عقلدی باشلرینه
 کلوب همان برلر نون دوروب عار لند قلدنن ایلمی بر دن
 زال صحر اولوب ملک قاسمک او زینده یورو بیجه مهر لوجان
 حیدر و بر تکت دورون بقه غوندره کوجونک بشت بد
 غوقا به باشلر کنر بورا سی جلد بر بی دکن بونلر دور
 واروب قاسم اینه بری شاه قوا بختیه شونلر کلسینلر
 برهوشی به مقدار لرین لدر بر ددی بونلر جمیل اولوب واروب
 بر لرینه اوتور دیلر قاسم ای شمره اده لر بونلر بوسونق ایلر کن
 اکر سزا دکنر ار لکت بلغمت اسه یارین جمله عسکرین ایلله
 رسلا هلقوب میدانه کلین بردن جمله ایلین بن همان بر نوبه
 الیم و بویه ایلله سیزلر عشقان اووردیم بوانین چقون
 اکر اولد و بر سکر قاسم قلم حدال اولسون هم بونزه نه اقام

قاچوب جان قورطارق ايردنيجه اولدولار اوچ بيله ادينن زباده
 هلاک اولوب ساغ قلان عسکرايله شهنشاهه لبره جانبه قاچوب
 قورقورلر نول ازديروچ خلاف سمتيه دوشدولر برقاچ
 کونديضکجه کوردلرکله توران طرفنه کيشلر بربرينه ايو
 اولمش واروچ نما قدر قیزی طلب ايدم لم وهم اول اوغلان
 کوره لم نه حالوهر بقدرد لایتم کلورسه انکده ايشيق بر طرف
 ايدم لم ولهم اذره ها آخوالن بلدوره لم ويوب تدلير مهر اير
 خانه خبر طری مهر اير جان اذره قیل ايندیلر صا نوجب
 بونلری قشودوب کتوروب شهرله اوکیزه قوندس ديلر مهر اير
 جان ديواف ايدوب اهل ديوان جمع اولدیلر شهر شاهه لر دئی کلوب
 مهر اير خانه باش قیوب الين او بدیلر مهر اير جان بونلره خوش
 کلديکنر دوجب بيز کوستردي او توروب قی اذره ها قی
 اولدوس روکتر می درکده بونلره اولان احوالی خبر ووردیلر
 مهر اير جان الم کلوب نجه اولور حال اشته اذره ها عالی
 حرا به ويردی دیک بونلرای شهر یار بيز نجه ايدم لم اولدور
 واروق مقابل اولم ديدک اذره بيز لری کورکدره سوبله
 بر دم جکديکله نجه ادی بر دن اتيله هوره کجی دی بيزده
 کور روک انسان اکا با قغه تکمل ايدم من قنده قالديکله
 جنگ ايدم قاچوب باشمن قور تاردی دديلر مهر اير جان

قیز

قیز المق قولای دکل اشته اول سهراب اذره ای اولر مکله
 تکاش استدی بن قومام بندن اصلانه عسکر و نکلان
 استدی هان بر قورغوز قوشون بن اندک هقدن کلورم
 ددی دینجه بونلر بلی شاهم بیز لرده اولدعوای ایلک
 ایدی اتا صوی جقدی بیورون اول یلد قنده در کلون
 کوره لم ددیلر مهر اير جان ادم کوننر روچ دعوت ایلدی
 سلطان هاور بلای قاسم دلاور کلری مهر اير خانه باش
 قیوب قیوب پای تختنه فرار ایلدی بونلر کور ديلر بر نوجون در
 حسن حال صاهمی قزی از بونلر اجه بيشمش نوانا
 ديلدور لر ایدی قاسمی اصلاکو زلرینه صالکدر صوف کمنه
 مهر اير خانه بقوب ای شهر یار کجوت بونی بولنوب نيزه کوندر
 مدله ددیلر مهر اير خانه استدی باش افی بطفله نجه قادس
 اوله بیلورم وهم بن اندن نه کلای کوردم فی کناه ادی
 کوز کوره بند ایدم اگر سیز قاسم اوله بیلور سکن باغلان
 ددک بونلر هان بیز لر نون اتلوب قاسم اولدور نه هجم
 ایتک استدی بلای قاسم دورون ايشهنزاره لر سیز کله
 نجه استر سکن سوبله تورم وسیندن اصلا باکم بوندر
 اشته بیز لر نون کلای بعلای ددی بونلر بجه خوناکار
 اوغلانک سوزونی ددکلر نه قاسم بری بکشار سیز بن کجوت

ایرود هم القات ایدون بوکره حسد ایدیلر ایچی سن
الم حکمن اک انلر حرکت ایرود اوزیرمه کورلر ایسه بن
مالکز باشمله واروج انلر جواب ویرج یا بودر که غلاب
اولوب مقدار لرین بلدیج یا انلر بنی قیل ایدر لر سیب زده
ستلر نون قورنولوب صلیج اولور سون صویج بهم اوزیرمه
اتقین دکره مریج هانزه غیرته کلوب نیجه اولورسه اولسون
بویله جواب نامه بارین فلان درکن بر غلبه اولری ندر
اصلی دینیجه بر قایج سره نکلر ایچی کورج شاه کوه ایوان
دامنده بجا اولان اذدره حکم غنقا تورک ناعنده بر شاه
انلر جنکند هلاک اولمشدی کته اول اذدره هاظر ورتقش
و بودر کوی و قصبه لر حراج ایتمش سر عایا یا غلبوب کویا
بودیا سر حدی بریم کویا بریم در بریم کویا بریم بودر ک
امر کین ندر دیوایو مریج هان دینک اولری نه جواب
ورج حکن سیله مرتک تا سم بوللغ المین کورج شاه نه الم
چکری سینی بونون ایوا امتحان بری اولماز چونکه اول
شهرزاده لر قیزینه طا لیلر در واروج اول اذدرلر حقدن
کلوب ضعیف سینی دفع ایستونلر قیزینی انلر و سون سون
فراغت ایله ریح کور اذدره دفع ایله عز لر سه بن واروج دفع
ایله عیم بنده ایله من سیم نکاده ویرمه دیناده ارجوق دفع
ایدر بولغور دیرج مریج هان بوسوز دن حقیق ایلرک

دو

ایرودیلر عاقلانیه و بیارانه سوز بودر دیوب بودر ک
جواب نامه بار لسون غول اذدرلر شیر طبله که اول بهم
سرحدیه اولان اذدره های اوغللری کوندرج هر کتقی
قیل ایدرسه قلم اکا ورم ددی بوستاق اوزره جواب نامه
باز دیوب ایجه رعایت اولوب کوندر دیا ایچی اذدرک خانه
کلرک نامه او قیوب المه دوشدی اوغللر نه ایتک کورون
ایجه نه اولر تکلیف ایتمش اول اذدره های ایله اتم نیجه خلدک
ایدر دیرک اوغللرک شهرزاده ایله بهر ادا ای بودر المته بره عسکر
ویر واروج اول اذدره های قیل ایرود جریا نزه بر ایوانام
قوه وز دیوا اقدم ایدیلر یا بالری منع ایله مریک اضر ایکنسه
اون بهک عسکر ویروج اهازت ویردی بونلر کولاقشوز
الویه دوان اولدی انا بو طرفن قاسمده قاقوب مکانه
کلرک کتیره بانو سرورک کلرکله شاد اولوب قوربانلر
کسک نیجه اولدوغون سکوان ایرود قاسمده احوالی
بیان ایلدی بو طرفن چونکه اذدرک هانک اوغللرک
عسکرله برکون اذدره های اوزرینه کلرلر اذدره های
طبعه طلبنه مکانه ندرن جقوب قرشوسنه اون بیلک
عسکر کورضه بونلرک حورج قورمک مرادله اوزر لرینه
بودر کور بونلرک مریجی بهاراق زهر لری چاک اولهراق

بسیجی نورانی جمله حیران اولاد با نوره خط ایوب اذن ناره
و نور و تیغ ایله جنبک ایوب ملک قاسم جمله سنه با نوبه
غالب اولدی با نوبه بیتر دستک ایوب قاسم بر صلیح الم
وردی اما کنه برایش بشا ره دیگ اظر ملاح قاسم با نوبه
چکرین نیز دستک ایوب با نوبه کورن قایوب قوی اوزرنه
ایوب کنه او همول ایله رضشی اوزرنه قورق مانویک عقلی کورق
زبان الم جلدی نیز انسان مغلوب اولق اسمن اما علیه ایرن
مغشوقدر نه خط ایوب اخشا مده یقین ایوب دونوف قونیلر
نکار کلوب بدریک الین او بیگ دولتم انا اشته بن فوکره ارم
بولدم بونول غیریگ کنه استم امری سپیده ده لایق او کورن
بودر که گفت اتیمه سینی بنی اکا ایوب سنه بو غوغا دت
قورقول سنه قورقولا جودی مهرای خان رحیم همدان کنه
ایوب غیری شاهلری معاند کل ایوب قوله یوب نیز بر
تیجه معتبر اولم کورنه رو با ملک قاسم بیورون سرور
شاهن سنی استر داماری اولیکز دیوب او کنه دوشوب
سرایه کتور دلم مهرای خان بو کافر فخره خلعت حاجی کیدوب
عظیم رعایت ایوب ای نوجوان سن نه داند اولورسون
و کبلک اولورسون دی ملک قاسم ایوب شاه قیسور امام
شاهی ارجسب هانک او غلوج اوجمه سهراب جوان کت

در

در بر دکره مهرای خان شان اولوب هاه قزم و بریکم بر الجق اعم
و کل ایمن ددی بر ارجسب شاه اولو شاه ایوب انا عورت
مکریله رستم الله هلاک اولدی مهرای خان ملک قاسم
بو جوی اشترکه کنه تکلیف ایوب بیورای شهرزاده بر
اونوره لودی قاسم دعا ایوب عریکین من بد اولسون شاه
بیز جها تکدیک بولنه سلوک ایوب کتکن سینه مبارک
اولسون دی مهرای خان با ی تختی اولان شیریوی تورکه
بغوب دلاور سن قالی قبول قولر اونور بونوجوان صماغ قولر
اونور سوندی شیریوی قولر مخالفت انجوب قالدی
صولر اونور دی اما زبانه الم چکری نلسون هوش ایوب
زمانیله بنده اکثر ایمن ایوب کنه دی سلطان حاور
کچوب صماغ قولر ابراه قرار ایوب عظیم ضیا قنار اولوب
دو کون ایچوت اطرافه اولان بیورمان و شاهان و پهلوانان
نامه لری کورنه رو و دعوت ایوب اشته اناره کلکد ملک
قاسم مهرای هاینه عیش نوشه ازین جانب راوی
ایدر تورکستان بلخ شهرزاده بر شاه و ارای مهرای هاینه
ضمیم اقره با ایوب اینه از نیک شاه در لودی بونی دو کنه
دعوت ایوب لری مکر بونل ایوب اوقلو و ارای برینه مهراد شاه
زاده جریسه شهرزاد شهرزاده دیر لریک چون دعوت نامه کورن

اوچوب اجازت طلب ایلدده مهراج خان دخی زعا ایدوب اجازت
ویرنه هان کیمه با تو دشمنی میدانه سوروب جولان ایدوب
عرضه کورستوب ایزن نقره اوردوب بیت بوکون میدان
عشاقه قزاق جان اولان کلسون وهالم باغنه بلسه جان
ایله قربان اولان کلسون دکده اولم طای ایلان شهراده
لرون بری رخشین سوروب با نونله اوکن الوج لطفله سلام
ویروب ای با نوبی جه ما تم ندر سنله بو حوضیر لکن سن سنی
عرضو ایدوب بو قدر شدرصل اتم کلیم دیوب ازلوب بوزولله
وتازده نیازه باشلریک با ندر اترک ای تا بکار بونیاز یریک
دکلدر ازلار میدانید هان ایزن ارلاک کلوب بکا غلبه ایدوب
بانورسن مرادین حاصل اولور دیوب ترسین صورت کورستوب
از غشوب جنکه شدریلد بر تاج حله خطا دیمیکه با نوزیاده
ای قوتنه مالک ایدوب اول شهراده وجود ویروب اقطریک
کنه مرحمت ایدوب قتل ایمیجه نوا بی کلوب میدانده
چقا ردیلر انا با نونله عطر و فک ملک قاسمه ایدوب ایزن
میدانه کیم کیدرینه وجود ویروب سرنکون ایدوب ارنوب
برکسنه کیریبوب بانو ملک قاسمه لرنه با قوب تکرار
جولان ایدوب نقره اوردوب وار میدر طایم اعلار اولان ایزن
مانع دکل هان بکا اراوه حق با غائب اولوب ککرر دیدوب

ملرح

ملک قاسمه هراری قاسمیب ایزن اولان رخشین میدا سوروب
اطرافه اولان تورکستان بکریک عجب بو کیم اوله دیوب کور دیلر
بر ایشی برکسنه ناله معلومی دکل شاهان با سکر کیم شهر
هان اترک عجب بو کیم اوله دکده بکریک وه زریک ایدیلر طایب
شهراده لرنه تمام منلوب اولدیلر بو بر فرومایه اولدیک بو قدر با نونله
صبا کیکر لکلر کوروب جراعیت ایدوب میدان کیم بر تا مدار اولوب
کوردر دیدیلر اما ملک قاسم جوف با نوبه مقابل اولوب عشق ایلدوب
با نوره مرهبا و شفاهه نونلرکو با از غشوب جنکه دورنجه با نون قاسمه
حمله ایله دینجه ملک قاسم ای ناز بانی حمله سنکدر دیکه با نونده
ال نوبه به اوروب قاسمه بر حریف نیره اورنجه ملک قاسم ایتدی
بوق ای نکار هر نقدر بقدره راجه واریه هر الا نده حرف ایله
نیم عجم بو قدر شع ایتدی اگر سا غاب اوله منسم که لازم
دکلدر دینجه با نونده خوشی سن بیلورسون ایدوب سنه دویاده
اوله بر ابر استرم دیوب انا با نون کولدن دکده زیر اوف
یلدر نین بویله نوزون ایدوب قبی جوق تا مدار لرله کیمجه سنی
قو لوبی ایتنه ویرمشدی با نون حمله کورسته وجود ویروب
راوی ایدوب نان اول قونوب حوکم ایله اوروب اولقدر سنی
اقدام ایدوب توریک کوریه ایتدی ایتدی ایتدی ایتدی ایتدی
طوبو حجاز بدقده اول بوجه خضرک او دیر بونله غشوب ایزن طرفه

از لری

ایله اولکجه کوروس ملکت قاسملت بائنه کلوس احوال دوی دای
سهروراشته غوی سنی صلی ایدوب شهر شهر سوزن چهاره بزم حوضه
کوزل اچ کهنه کی بی بریم قرار اینیوب کیرلن اشنونکه انا
نه دوی ایکی اولدی او چخنده کافیا بولون برکسته یر راست
کلورسن احسان ایدوب قو قو ز طونه سن فون کوریه اولور
بیم برلای واردور سکا برنزه یازوب و پروک اکانورویب بن ذکریم
سکا تو طردکم چکه اند بر قاج کوز اکان هویم چون سنا اودورن
طالبلرم واردین میدانه کوروب بکا هر کور علیه اولورسه بن
اشیق اکانوروت اولورم دیرم بو قدر ز ما ندردی چر علیه ایدر
بولن کوروزون یقند راول زمان سنه بریم طوروب
بن عدل بریم بصدوقه سنه بکا ط لب اولوب حیدانه کلی و حمله
صنعت ایله بن سکا رام اولورم ددی ملکت قاسم اکر بو سوزون
کیدار کیم به بر طریقی ایله کلوس سنی اورم هله واروب عسکری
بولوریم و بو عسرا مان ایدوب بانو بولدی عا قیرنه کوروب
بکنوسی نوله ای بانو چها تم آباشی اوزره هر نه دیرن سوزون
دوسم زرا صیا تمه کسب اولورن دویوب قاسم بر احوالات
و بروب و ذبا و کسبه حریصی و بروسه شهر سوزن حقا روب
سول طریقی کیت بوجوجه دیوب و الوواع ایله کسور و کورون
اون کوریه کلوب بانو نلر لاله سن بولوب کور دمی بر بکسته

مذکور

مذکور و وردی نکارت سلولت دیوب پیر ادوب پکننه قوب
احواله واقف اولوقه سروری اوب کوروب عظیم رعایت
ایلدک دورلو ستمن ابله صفا به سفول اولوب نوزده منتظر
اولدی بوزم بر جو بوق اچند بو طریقه ابر نه بر صرا صفریکه
بو چجه ز نمانرت اول قتلوقا عشی و کورن مهربان حانه دعو صیرک
جمع اولوب شاهجه نونا بکا ک قتل سیمب احصا قودر بو قدر اوم قتل
ایده ده اوله بر بر امزه اجمال ایتدوکن و کورنه شاه نیله بی جان
طنون کتورون قتل ایدر بی بکله کناهی اولیه کیم ناندو خلاص ایتن
اوله دیوب بولدی صا اودک انا بو قدره بر قاج کورنه نوز و زوقی
اولوب اطرافن بانو نلک طالبدک شاهد و شاهزاده لر عسکریله
کله بشلدی نوزان صلا سی بازه همراهه کونا کون زین اولوب
بانو اجه زدن ملک قاسم بر اوزن و بارگاه و اسباب کونج و
سنا دایر یارین بشیدر نکاره طالب اولدو حاضل اولسون و بده کت
حافظ اولوب بر بولدن مهربان حالک عسکر دمی هف چلوب
طور دیوب نکاره آلات حرب و اسباب طریک کیوب علم دیند
نیم سنه طیاروب تماشا بر طوروب و ملک قاسم دمی پیر ایله
برولن طوروب سیر مشق اولوب تمام ملان اچیلوب بانو نل
طالبلر نلک عسکرک صا ف بعلوب دود دیر اولدم کیمه بانو
علم دیند حرکت ایدوب انا سیم بر ابله هانک او کله کلوب ایلی

طوری راوی این رکن بودم حاج خانان برتری و ارا بدی مکتوبه بانو
چیز را بدی مکر و زینت خاتون طاهون زنگنه است اصولی صالت تمام
از کلبه و حسن حال است سواد مندی بانو نون معلومی اولوب اور کون
فرضه او تو رویدستش ایدر کن و لالین نرسیده است و ب چون
بقیه مکتوبه است او کنگه عدا ایدر کن بانو کوردی کم برنو جونی بزرگ کاند
بو کلمت لاری و بقدری مفاوتین ازم کونناروب صورتی کهنه طاهون
زنی او اولوبوب بو قدر عسکری فیران صراجه فاده در دلیله بانو سر
معدا اصل اشقیه بو کوردی زبانه کوردی است باقیه بکر
و رونده اشقیه و ثوبی فلار اولوب حقیق و الله سالت با ننه کلوب
اشقیه بنیادی و اندی کوردی ذلت دوری سفید او خلق غیر سوز
دولت بانو دولتم والدی شون بکوردی بو صال کوردی حقیق است اجیدم
قابل اولوب اتا صون رجا ایدر اذاده ایدر بی دکنه و اندی
قصه طوبی اولوب کوردی سالت قاسمی حرمت ایدر بی
برینر طور و بسم راج خان کلر صلوات خاتون و اولوب او
شهریای بیجه بوبله نیز شریح اولوب حقا ایل نه در سه سوز لویه
او بوب سکا و نیمه صلت ایدر سیه اول کوردی حقیق است
سوزی صراف مقدی بو کوردی بر اکی اولوب سوزله و حقی اتاسی
سودی اعزین قوقار بر تاده نوجولوب و در دست هر عالم ایدر
سیکست اتمت خیر سوزن ایدر اوم او بدی و اوزر طاهون
ایدر ایدی

ایدر ایدی شهر چندی سید خرد معلومات بنای اومه با لکز برینده
صواب و بریکه حاجت کلدور کوردی بوار اکر بان و و روز یواغز اولوب
کوردی دوی سن اکا خلیم ایتمش اولت بیکه سول الملهت لازم دکلمی
ایدی دوی مهر اراج خان ایدر و دوت دیوب اصل ایلدی و ادلت و نوز و ادت
حبسی ایلدین کوردی عقیق بنای کلین بو احوالی سول ایدر لم بقا کنگه
مکتور و بیجه عالت قاسمی صوب و حبسی ایلدین بنای سر و ادت جوق بوز
و حقی و ارا ایدی مکره بانو قاسمات اوز رنغ اولنده اصل ایدر ایدر
بقیه لرو و طون خال اولدین بیکه خرد و برت حرام و اوز سر و دوی کنگه
ایلدین بعد ایدر اولدین بانو به بند و سوز و اولدین و استوب
قاسمی سر اینه کتور دوت او کنگه طعام جنوب حال و ضار است سوال
ایدر بیجه حقیق ایدر بیجه و بیه لک عسکری اولدی قاسمی بانوم
غایت حسن حال کوردی و بانو کوردی سن ایدر و سر معلوم
اولونکله بو قصه ضیا نکره بنی سب اولدم دیوب اولون اصولی بر
صکایه ایلدی بعد ای نوجوان لطف ایلد طوبی سوزی سالت
نکس سب حواصم و اومه بیکه سوزین ایدر سوزنج شریعت و ایدر اصل
و اده اولوب کوردی قاسمی کوردی بوز بیکار و کنگه سالتی خال و اوز
بوموز کوردی صید ایتمش حرام کسرا اولدین و ایدر سوزی سالتی
بانو اکیوب خاد و ایدر اوزاق طواون دوی قاسمی بانو لست
از خانه کتب ایدر و بچونکله تنها فالدیه صاحبان بنده سی

صواب
الطاهر

فكانه اوله بنی اشکار اولدوقه هر لاج خان ملک قاسمه سلطنت کین کوروب ایتمی
تیکوم وارفته کورومکت ویدرس انما نون رضیر بلور غمه بونجه اولور
دیوبه و افراسان ایدوب سلطنت ناسیم و عا ایدوب صفوب کتور
سنونه بونجه جاسقوی کزوب صاور سیاه بر فیلور بولسم دیوب کتور
توارکت ایدوب سلطنت ادره نجه بر شامجه بر بون برورانه کم
کدوبه قالی مراد ایلدی زوقی کتور بومهرج خانک ایکی عصارف
وارا ایدی هر لاج خان ملک قاسمه بوقتر مال احسان ایدورکن
کدوبه بر رسته بو کیدر ایتمه میر کتورده قانور سون ماللی سونون
بنجه اله کم و دیوب طبع ایدوب اروفه فولوب قاسمه کونکه
اول ویرانه به کیر جوشن کوروب ایتمه او یو راجی لوز دیوب انا
حاجه قاسم قورده طوسران اوزده بر طایح صفوب ایدوب یاندک
تک نسیم ایله برویش اوکوش راحت این صوب کوزونه او فیلور
مدی انا اول صرامت کم لرت بری قاسمه باینه کلوسه بری کوزی
اولوب تمام قاسمه اوزور قیاسمه ایتمی اوزان کتور شاهت
ایتمی ایصفی اله قاسم ایسه ایتمی شفته سنور اوزور
عبارت قورینونه ال اوزان و عش کوروب بر شام اوله اوزور
ایکی باره ایلدی اول بر حبار ای کوروب فریا و ایدوب قورمه
اوم صهلوت ایلدی نهری صلی صیدی دیوب فریا و ایدوب
اشرفه اولون اولور و کاندرف به طریقه صغ جغه نل
اولوب کی صوبه وکی بکنه صیغی ایله کجه اجه بردهای صوف
قولت کائل نابکاری دیوب طایح افاح اتوب سلطنت قاسم کوروی

ایشق ایشور

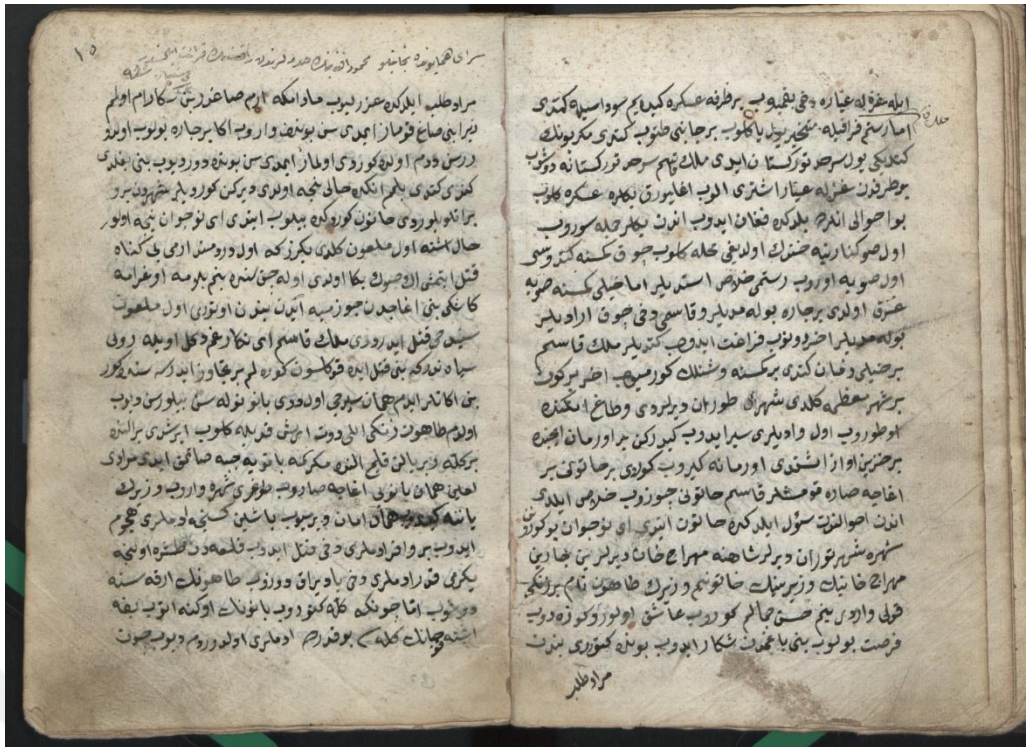
ایشق ایشور کجری حیات بونلری و سغه با ایلدی انا کتور کجه بو اوز
سنور با ایدوب صوقا قارظلوب ملک قاسمه کتور طریق ارون واراقون
بغلدیله و کجه اجه مسعله لری قوربت ملک قاسم بنه عظیم سوله
ایدوبه صوقا اوم صهلوت ایلدی انا جوقلی ارنکی بو زار و عتیر
بری غافل ارنه سنون باشه بر کوروز ایدوب منع ایدوب کم و بنجه
ایمانی بر اطله طاشنه و لاشوب بقلنجی همان اوز زینه جوقوب
یناح دیوانه قاسم طوبر طوغری مهر لاج خانک اولکه کتوروب
شام بونه دون بو عه ایلدی کتور قناعت ایتمی بو کجه سیرت صیار کتور
فلون بر دن کجین ویرانه کم کتور صوغی مراد ایدوب بری قتل
ایدور صکه او بری فریا و ایدوب شام اولورده بوقتر اوم اولور
کوجده اله کتور بدلت بوزدن یام اوم صهلوت ایدوب و دیله
مهر لاج خان بره بو دیوی اوغلون ایشق بو فی بر کتور دیوکلور
سیرت اجه و لالرشه بر ایدوب ادره سی صیلور در صکه وارکت
فلون بروی ادره بر وار این دیوب ایز ملک قاسم ارفه سی
اوزره کتورانه صا دیوب و اولنجیه و لالرشه ایدوب یادشا صهلوت
بو قدار احسانت کوروت ایلت لایموب بنه صرامله ایدوب
ضیانت ایدونک حالی بو رودوب کزوریکه باشه دیله نهر لاج
عقلله اولدی ملک قاسم بو ایشور خیار اولوب سیمان الله
دی بو ایشور با ستمورنه حال کتور اهره صفایه دهنا و ایدوب

اولین دوی صلح قاسم کوروب بر عروج تمام مشغول اولدی مهربان خان
خاتونه ابدی سینه اهانت هم وزیرم ایگه سره واروب بر نیکه ایوب بوک
بو اولون قنه بولدی که هم وزیرم سله اهلی اندر عشق ایزره سید کله
حالتی ای نهی بار اصلی بود که اهلی وزیرم قولیزن طاهون
دنکی سیزه سید کوروبر بر سلطون ایدی بلم بی نیجه کوروب بکا
عاشق اولور خیرم یوق بر کوز نامنه جاریه لرجه اولور رزق فرصت
بولدی کوری الصورن بی قابوب طاعنه کوزی سیزه مراد طلب
ایلدی سینه دیم ما اولکه اتم شاهلله وزیرم در صاعذین بکا
وام اولدی صکره طوبولد و صهر سینه و سینه قنیل ایدر در و مکه سیدم
بو اولدی که سلحون آتیه وارون طوبول صفتون کله لر سلحون
بو کونه جگر ایشینی بلمزیم سلحون اشکاره وزیرت قنایه
باشوب و بو قدر اولدی که سلحون ایدر و وزیرت باشن
کسوت اولدی بکا کوزور اول کلزون اول بو کیدر بر جانید
جقه کلدی بی اجهن سلحون کوروب بی صلح ایدر و احوال
صبر و صکره طاهون وزیرت باشی ایله کلوب بو صفت
و بی صلح کوروب عصبه کلوب بوف قتل ایلمت استوف
بو اکا غالب کلوب ای قتل ایدر بکا کل سنی برنه ایلمت
و وزیرت بکنیج دخی بر رزق اولسون دیو اولور کلور کلور
سینله کوندر بکر سحر کلوب باشی بو نیکه استه کور و کلر
کی جهای و سیرک بو اولور سنی دیوار دینه عجم ایدر برین
بولد

بولدی قیاضی بوف در اصلی نوبله در دینه کوروم بکا دخی بوقدی
صدا بی بجهت مکاره بو اولور نه جانلی اولوب بر وزیرت سلکته سید
اولدی و بو هر طرفت بکا دخی سنی و عجم ایدر بلم کور بو صحت
بر لر بر بهادر ایشین ظاهر کور بوقوره اولدی استه مزاشته المیز
کلدی و ریخ ایشین بوقور ادم هدرک ایدی اهر کنده بکیر
اولدی دینه مهربان خان بکنین عبدالوی بر زنجی ایدی حده
کوروم صبر سید ردیوب قاسمعه بر مقنار زنجری اوجه اولوب
مهربان خان کوروب انیز باشن قالمیروب ای نوصوات
نه دیار لر سون و بیجهت سید ایله کلدن و بی عجم بخون قنیزت
طوغر کور سید سنی ایدر ایدر کور بر ایدر در ایتن سوزده سلت
قاسم فکر ایدر و انام زستم و ده دم صاحبان دیم اولور
نیز دار برست اولدی بکا بلدی اولدی و عو ایدر کور سید هلاجه
سعی ایدر دینوب ایدر کور بر صواجه و دیم بولدی کور کور کور
ارطوسیه قاضیه دن ایدر ایدر ایدر ایدر بر صبرین صند ایدر
اورمانه کور بکا بوجا بوف بر رفته بغله مندر احوال صورت
صلوص ایلام صکره بر زنی کلدی بکا صرا بلدی و بر کله دار
الیزه صکره صکره کلوب بنا صند ایدر دیو احوال نقل ایلمت
مهربان خان محرم حانوزن کور کور کور کور کور کور کور
کوندر و طاهونله اول محدر باشی کور در سلک قاسم

چون اول بکرمی قریب و فیرک فوایدانه افکار بر سیر کرم سیر کرم هم اوردیه
در خطب الفی که انقاسی بنویسند الحیا سینه سیر کرم و سینه سینه جمله این فایده
در خطب بودی قتل الملک با فواید و اید و سیر کرم و سیر کرم و سیر کرم
بی کتابی بن بایده ادر خانیوم فواید و اید و سیر کرم و سیر کرم و سیر کرم
اید و دوم اولادی و اید و سیر کرم و سیر کرم و سیر کرم و سیر کرم
یا شی الله ایوب یوزینه کوزینه سوریه و اید و سیر کرم و سیر کرم و سیر کرم
آساطه و سیر کرم و سیر کرم و سیر کرم و سیر کرم و سیر کرم و سیر کرم
بانوی بن صلیح افندی و یا سینه سیر کرم و سیر کرم و سیر کرم و سیر کرم
سیر کرم و سیر کرم و سیر کرم و سیر کرم و سیر کرم و سیر کرم و سیر کرم
صدا سیر کرم و سیر کرم و سیر کرم و سیر کرم و سیر کرم و سیر کرم و سیر کرم
باری و سیر کرم و سیر کرم و سیر کرم و سیر کرم و سیر کرم و سیر کرم و سیر کرم
سواله ایوب و سیر کرم و سیر کرم و سیر کرم و سیر کرم و سیر کرم و سیر کرم
فوزم و سیر کرم و سیر کرم و سیر کرم و سیر کرم و سیر کرم و سیر کرم و سیر کرم
نوزانم با صوب بودم و اید و سیر کرم و سیر کرم و سیر کرم و سیر کرم و سیر کرم
سیر کرم و سیر کرم و سیر کرم و سیر کرم و سیر کرم و سیر کرم و سیر کرم و سیر کرم
دیه قاسم و سیر کرم و سیر کرم و سیر کرم و سیر کرم و سیر کرم و سیر کرم و سیر کرم
اشرف سیر کرم و سیر کرم و سیر کرم و سیر کرم و سیر کرم و سیر کرم و سیر کرم و سیر کرم
هوایه سیر کرم و سیر کرم و سیر کرم و سیر کرم و سیر کرم و سیر کرم و سیر کرم و سیر کرم
دو سیر کرم و سیر کرم و سیر کرم و سیر کرم و سیر کرم و سیر کرم و سیر کرم و سیر کرم

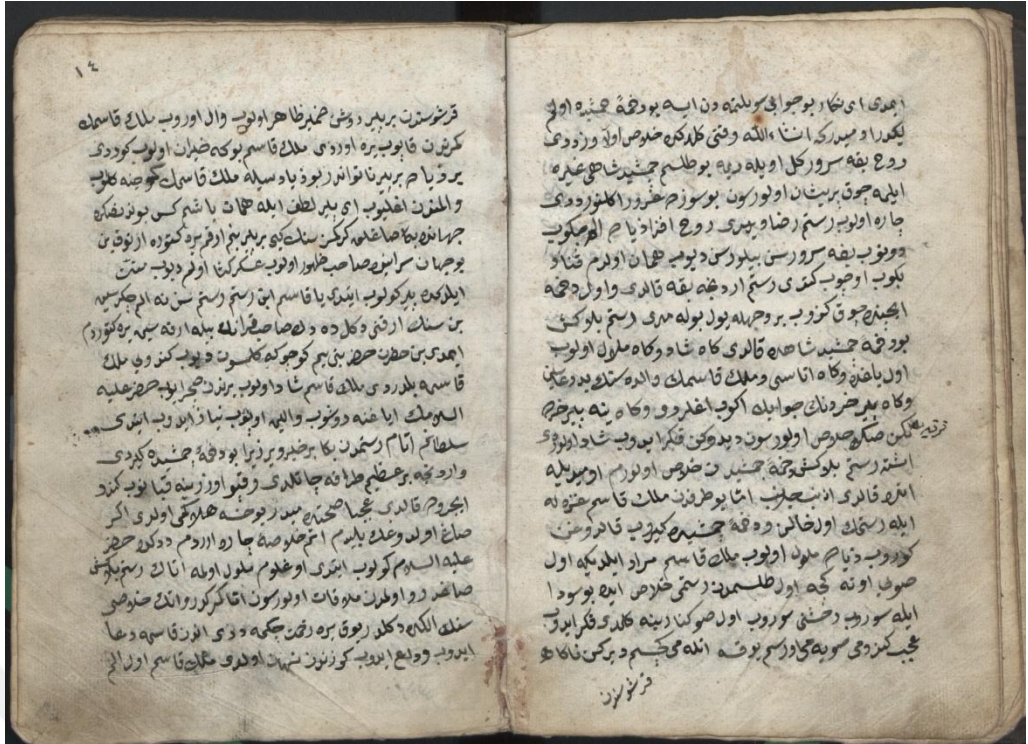
دقی که در خسته بنویسند ای بانو خا بن سنی خلیفه ایوب الدین
بن کندی بودیم کرم و سیر کرم و سیر کرم و سیر کرم و سیر کرم و سیر کرم
یا سنی بدینده اولده سیر کرم و سیر کرم و سیر کرم و سیر کرم و سیر کرم
و سیر کرم و سیر کرم و سیر کرم و سیر کرم و سیر کرم و سیر کرم و سیر کرم
دنیکی بوقیا سنی ایوب کرم و سیر کرم و سیر کرم و سیر کرم و سیر کرم و سیر کرم
ضانه سیر کرم و سیر کرم و سیر کرم و سیر کرم و سیر کرم و سیر کرم و سیر کرم
ادینه سیر کرم و سیر کرم و سیر کرم و سیر کرم و سیر کرم و سیر کرم و سیر کرم
ای دیلور و اید و سیر کرم و سیر کرم و سیر کرم و سیر کرم و سیر کرم و سیر کرم
و سیر کرم و سیر کرم و سیر کرم و سیر کرم و سیر کرم و سیر کرم و سیر کرم
غیری سیر کرم و سیر کرم و سیر کرم و سیر کرم و سیر کرم و سیر کرم و سیر کرم
قد ر عکاله شاید قاسم سیر کرم و سیر کرم و سیر کرم و سیر کرم و سیر کرم
اکرم له سیر کرم و سیر کرم و سیر کرم و سیر کرم و سیر کرم و سیر کرم و سیر کرم
و سیر کرم و سیر کرم و سیر کرم و سیر کرم و سیر کرم و سیر کرم و سیر کرم
ای سیر کرم و سیر کرم و سیر کرم و سیر کرم و سیر کرم و سیر کرم و سیر کرم
عسکریه سیر کرم و سیر کرم و سیر کرم و سیر کرم و سیر کرم و سیر کرم و سیر کرم
و سیر کرم و سیر کرم و سیر کرم و سیر کرم و سیر کرم و سیر کرم و سیر کرم
صورتی و سیر کرم و سیر کرم و سیر کرم و سیر کرم و سیر کرم و سیر کرم و سیر کرم
هولت سیر کرم و سیر کرم و سیر کرم و سیر کرم و سیر کرم و سیر کرم و سیر کرم
ایوب سیر کرم و سیر کرم و سیر کرم و سیر کرم و سیر کرم و سیر کرم و سیر کرم

ایله عفره عیاره دخی بقیه بربطینه عسکره کدی هم بود اسنله کندی
 اما رستم فراتیده شخیر ریل یا کلوب بر جانی طنوب کندی مکر بوند
 کندی بولرسون تورکستان ایدی ملک نیم سرچو فرکستانه دویب
 بو طرفون سفزله عیارا اشتری الموب اغلامورق نیکه عسکره کلوب
 بوا حوالی انخر بلدرکه سفان ایدوب انون بخر جله سوروب
 اول صولنا رینه سفنک اولدنی حله کلوب جوق کسکه کتوب
 اول صویه اوروب رستمی ضرور استدیله اما خلی کسکه صوبه
 حصری اولدی بر جاره بوله مدیله وقاسمی دخی جوق ارادیلر
 بوله مدیله احرو و نوب فراغت ایدوب کندی ملک قاسم
 بر صیدی و خان کندی بر کسکه و شتلاک کور مسج احتر بر کور
 بر شهر معطره کدی شهره طوران دیرلردی و طایع انکند
 او طوروب اوله وادیلری سیرا ایدوب کورکن بر اورمان اجنه
 بر صیرتا اواز اشندی اورمانه کوروب کورلی بر صانوق بر
 اغایه صاره قوه شتر قاسم حاتون چوروب حدرم ایلدی
 انون احوالینت سول ایلدکده حاتون ایندی ای نوصوان بو کور
 شهره شهر نوران دیرلرش جهه مهراج خاتون دیرلرش بخاری
 مهراج خاتون وزیر نهالت خاتونیم وزیرک طاهون نام برکنک
 قری وادوس نیم حسن جمال کوروب عاشق اولور و کوزه ووب
 فرصت بولوب بی باجهن شکار ایدوب بوله کوزری نوب

مراد علی

سرای همایون جامه و خمر و ناز و نغمه و نغمه و نغمه و نغمه
 مراد طبله ایلدکده عسکر ریلدکده ایدوب صاعن ریلدکده ایدوب
 نیر ایدی صاعن فرمازا ایدی سن بو نغمه واروب اکی بر جاره بولوب اولور
 لر سن ددم اولور کوزری اولماز ایدی سن بو نغمه ووز بوب بی ایلدی
 کندی کندی بلرا ایلدکده صالی نیمه اولدی و برکن کور دیلر شهره بر
 برانه اولوروی صانون کور و کده بیلوب ایندی ای نوصوان نیمه اولور
 حال مینته اول مدهون کدی بکر که اول دروست ایدی کانه
 قتل اینتی ایلدکده بکا اولدی اوله جوق کندی نیمه بولوب او غرانه
 کانی بی اغاجدن چور مسیه این سنون اولدی اول معلوم
 سید کندی ایدوروی ملک قاسم ای نکلر عجم دکل اولدی روی
 سید کندی بی شکل ایدو فر کلسون کور لم بر جاره ایدو کور
 سن اکاندر ایدو حاتون سیدی اولدوی بانو نوله سنی بولوس ووب
 اولدو طاهون دخی ایلدوس ایش قریه کلوب ایشی برانه
 بر کله دیر این قلم الود مکرکه با نوبه جبه صانیم ایدی حرای
 ایدی همان نانوی اغایه صا ووب طوقری شهر واروب وزیرک
 یا ننه کورده همان امان و بر بوب باشین کندی او حمری عجم
 ایدوب بر و ایلدوی دخی قتل ایدوب نغمه و نغمه و نغمه
 یکری قورادملری دخی یاد بران ووزوب طاهون ایلدکده سنه
 ووزوب اما چونکه کله کوروب بانو کله اولدنه ایلدکده
 ایلدکده چالک کله کور بود املری اولور ووز و بوب چون

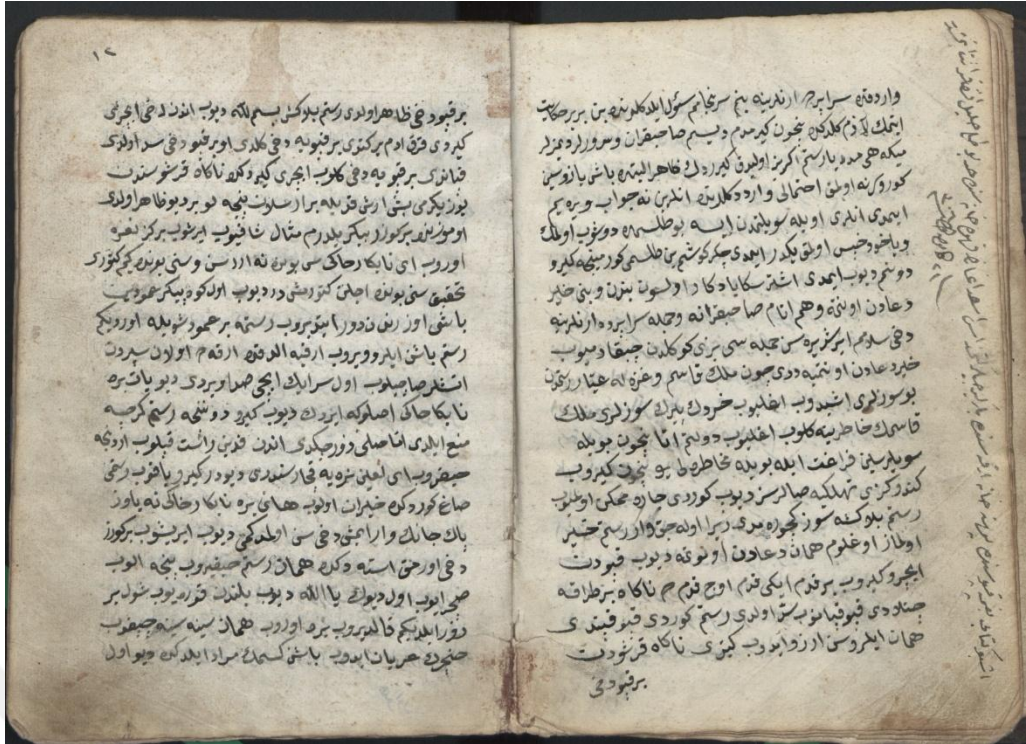
اهدى ای کار بوجوای سولته دن ایسه بودجه جنبه اولی
 یگدر او میدرک است، الله وقتی کله کله خدوص اولی و زودوی
 روح بقه سرور کل اوله دینه بو طلسم جنبه شعی علیه
 ایله چون برینان اولورون بوسوزم خردور اکنوردی
 جاره اولوب رستم رضا و پیری روح افزا دیا هم المویوب
 و یوزب لقه سرورسن بیلورسن دیومیه همان اولرم ضنا
 بلوب او یوب کندی رستم ارد غنه لقه قالدی و اولی دجه
 ایچدیج جو ق کورب بر وجه بله بول بوله مری رستم بلوکش
 بودجه جنبه شاهه قالدی کاه شاه و کاه ملول اولوب
 اول باغنه و کاه اتاسی و ملوک قاسمک و الیه سته بد رعنا
 و کاه بد خردنک جوانیه اکوب اغدوی و کاه نه بد خرد
 تریه یکن صکره صرور و لورسون بدوین فکر ایدوب شاه اولور
 استر رستم بلوکش جنبه جنبه جنبه جنبه جنبه اولورم او یوب لیه
 ایله قالدی ایست جلیوب ایضا یوزب زین ملک قاسم جنبه نه
 ایله رستمک اول خانی رده جنبه جنبه کورب قالدی و جنبه
 کوروب دیا هم ملول اولوب ملکه قاسم سراد ایله یکله اول
 صوف او نه کجه اول طلسم جنبه جنبه جنبه جنبه بو سودا
 ایله سورب دجشی سوروب اول صولک دینه کلدی فکر ایدوب
 یجیب کندی سو به دوسم بوشه انله جنبه جنبه د برکن ناکا
 فرزندین

قرینوسن بریدر دوشی جنبه ظاهر اولوب وال اولوب ملک قاسمک
 کوشن قاپوب بره اولوی ملک قاسم بویکه ضلعت اولوب کوردی
 یوزب با هم بریدرنا توانر بود باد سیله ملک قاسمک کوجه کله
 و الملینت اهدیوب ای بدی لطف ایله عجات باشم کس یوزب لقه
 جهرانه نکا صاعقه کیکر سنلک کی بریدر بنوا فرید کسوزه ارتوبین
 بوجمان سرانویه صاحب ظهور اولوب حکرکنا اولم دیوب سنت
 ایله کیکر بیکر کولوب ایندی با قاسم این رستم رستم سن نه ایچکریسه
 بن سنک ارتوبی دکل ده دله صاحب لاله بله ارته سیمه بوقورد
 اهدی بن حنون حصره بی هم کوجه کله کسوت و یوب کندی ملک
 قاسم بلوروی ملکه قاسم شاه اولوب بریزن حیر اولوب حصره علیه
 الی ملک ایا غنه و یوزب والیه اولوب بنوا اولوب ایستک
 سلطانم آنا رستمک با بریدر بریزن بودجه جنبه کیدی
 وارد جنبه بر حظیم مله نه جا کلدی و قیوا و زینه قیبا یوب کند
 ایچرور قالدی جنبه جنبه جنبه جنبه جنبه جنبه جنبه اولوی کیر
 صلح اولد و غلک با هم ایتمه مخصوصه چار اولورم دد کور حصره
 علیه السهم کولوب ایندی او غلوم ملول اوله اناک رستم کیش
 صاحب زور اولمات صوفات اولورون اما کور کور و انک صوفوس
 سنک الکه دکل رتوبق برده جنبه جنبه و دی الیز قاسمک دها
 ایدوب و دبع ایدوب کوزین سنه اولوی ملک قاسم اولی الی

حالی کوز کوه پیل ستریم چه خندان اولوب امان سرورن کا قبه
اولوبه سکا قول اولوب خدمت ابریم و ستم کوی بو طلسمه
اوضقور نولدا ستم و یولور واردرکه هبیری بن اشران ددکن
رستم امان و یوب سینه سنون قاققور خچین خلو تنه قوتور
بیلدینه برنن طلوروب رستمک الین اولوب جان دیلدنت
سلیمان اولوب ستمک قیلوخلک قبول ایلدی رستم اول اولور
طلقور عصفورتی اشترکه شد اولوب اجدی بو طلسم
چققن قابله ردوب ستمک کوی قیاس ایلدی انون
اول دیور ستمک اولکه دوشوب برقیوبه دخی کدیلر رستم
ایچری کور کور دی براسع میداند اولوم اول اولور
طلقور عصفورتی بالا قن رستمی کور خجه رستمه حرم ایلدنت
رستم اول حال کورده کور کور سن نولکه اولوب اشر بوتلرین
یا صوب کتوبه قن ایلدی اول بیل ستریمک اولکه دوشوب
بریاغ دکشا به کتوبه رستم سید ادرکن برودت منتهاسایه
سنه کلور کور دی جابه جابر بر خاضر و اطرا اننن شد و اولر
و طلور و قور بل و انغ قوشد ققعه سازنق اید لر رستمه اول
مقام غایت صوف کلور اینه اولوروب قن ایلدی انون
بیل سر اولوب انواع میوه لردن دوشوروب رستمک اولکه
کتور دی رستم اول میوه لردن مراد اوز ره میور طلور و کوی باگاه

هلوان

هلوان برنینه کور لیب رستمک اولکه انی و بانغ قنوب دعا ایلدی
رستم نجب بو کیم اوله دیور کور دی جازو المنز خدمت ایلدی روح
افزا برین رستم کوروب شد اولدی خوش کلرک ای تکار بوننه
کلکدن نه خدمت وارده کله اولوم ارض افزا بوننه ای دور
خدمت احن هم سزی و زیارت و هم سز سینه کله ابله دو کور
ایملک مفا بلی کله میکی سبزی بو طلسم ون جصقاروب خدمت
ایوم دی رستم برلز تکر ایلدوب انون انی ای بیل سر بوننه
نه مفا سرور و نیم بنیا اولدی دی بیل سر ای سرور بو کادجه
چنین شاه دیر لر نقصه بیان ایلدی رستم چونکه بودجه
بلدی و ونوب روح افزا به ای بانو ایدی لطفکنر و انم اولور
خله سز لر صفا کله سکر و نام خط ایلدی انا سبزی بودجه
چنین صلوها ایلر کلن صکره بن بر دخی انام صا صقران
صحنه سینه واروب سر ابرم ادر نرینه قاققور بکا سکر کتور
سؤال ایلر کس نرجه دجه جمنه دوشوب قن عطر بری کتوبه
قول ایلدوب و صکره چققن مراد ایلدوب جصقا بوننه روح افزا
نام بر بری قری صحر ص المشی بر بخارنر المنز مقوم صحر
انمنی برید اکامفا بله بر ایلدی اولدی دوشور و ابر لریکه
ایوننی اولر قن رستمی بوضه اولر دجه جنبه اولور کور
دنه وار اول دجه جنوق دعا ایلد امان ادر نرینه کس ستر بر سر

وارد شده سرابرج از ندرینه بنی سرتیام سوزن ابله کلونه بن بر صلابت
 ابله کلونه بخون کرم دم دبسم صاحبقران و سرور اردیروز
 سکه صمد و بار ستم اگر از اولین کبر در ک ظاهر الیه باشد یا زوسین
 کور و کوره اویق اصمالت وارد کلونه اندین نه حیوان و بره کم
 ایمنی اندی او بده سوزن از ابله بولسسه در نوب اوله
 و یا بنو جنس اویق بکر ابله و جگر کونتم بن طلسمی کور میخه کبر و
 دو نیم دو سب امدی اشتر سکا یاد کار اولسون بنون و بنی صابر
 دعاون او نینه و هم نام صاحبقرانه و جمله سرابره از ندرینه
 دخی سوزن اگر ندره س جمله سی بری کولکین جمعا و میوب
 خبر دعاون او نینه ددی چون ملک تاسم و غیره نه عتبار کون
 بوز لری اشیدوب اخلوب خضرون بکر کوز لری ملک
 تاسم ک خاطر به کلوب اخلوب دو نیم اما بخون موبله
 سوزن سینی فراغت ابله موبله خاطر طریو بخون کبر و سب
 کند کرمی تاملکه صابرسوز و یوب کوردی جاره حکم اولوب
 رسم مبلو کسه سوز کجوره میرد بر اوله صین و اوسم خصلت
 اولاز او غلوم همان دعاون او موقفه و یوب قبودت
 اشچو کبر و یوب بر قدم ایکی قدم اوج قدم هم ناکاه سر طرافه
 جنا دی قبو قیاسو سوز اولدی رسم کوردی قبو قیاس
 همان ابلروس اوز و یوب کبر ناکاه قن نوبت
 بر قبودتی

این کتاب در تبریز کتب خانگی است
 این کتاب در تبریز کتب خانگی است
 این کتاب در تبریز کتب خانگی است

بر قبودتی خلاصه اولدی رسم بکر کلون بسم الله دبوب انون لای اچری
 کبردی و قن اوم بر کندی بر قبوبه دخی کلادی او بر قبودتی سوز اولدی
 قن انون بر قبوبه دخی کلوب اچری کبر و کله ناکاه قن سوزن
 یوز بکری بشی ارش قن بده بر اسلوب بقیه کور بودوظا هر اولدی
 او سوزن بکر سوزن بکر بکر بکر مثال شاقیوب ایرنوب بر کز لغو
 اوروب ای ناکا رخاک سی یوز نه ادرسن و سنی بونیم کبر کوز
 خصلت سنی بونیم اجین کوز رشی در دبوب اول کور بیکر عود
 باشی اوز رشی در دورا بکر سوزن رسمه بر محمود سوزنله اوروب
 رسم باشی ایدر و سوزن ارشبه ارفه م اولون سوزن
 اشتر صاحبلوب اول سرابک اچری صبا و بری دبو یات بر
 ناکا صاک اصلو کله ایزدک دبوب کبر و دو نیمه رسم کبر
 منع ابدی اناصاتی و در صلبدی اندین قن نداشت قبلوب ادره
 صفت و سینی اعیان سوز به قن اسندی و بود کبر و یاقوب رخی
 صانع کوردکن خیزان اولوب همانی بره ناکا رخاک نه باور
 ناک جالک و ارامش دخی سنی املد کجی دبوب ایرینوب کوز
 دخی اوسق استه و کله همان رسم صفت و سینی الوب
 صبر ایوب اولد بولک یا الله دبوب بلذات قن دبوب سوزن
 قن املد کجی فاله بر یوب بره اوروب همان سینه سینه صفت
 صفت و سینی ابدی باشی کله مراد ابدکله و یوا اول

داود پادشاه رساله نصیحتی که بر کتب مشهوره معین یافتند

رسالت علیا چون دره اغریزه کلوب ابروی بیلری کورچه عینا
تخریب واری صلیق البی وصول کور کاهنه وصول البی صلیق کور کاهنه
قیوب بر سره جاسستان آورد بک رسالت نغمه سنون اول و زین
دور لوصرا و روبر بر زمان کومدی چون اول جانه وارس
بوسب صدا ای اشوب برکن کلاه بوب بر تاپ ابروب بر بری
اردی که کوزولین در سزا اغریزه طشره اول بیل رسالت بونری
کور کور صخران اولری راوی ابد رسالت اول زمانه کلینه
چون موزیلر هلوک اجندی اتاد فی بوخصلن عینلو جانه
وارده راست کلمه شندی اما رسالت الله اشترایا لبرو
بیلری بردن کورچه برکن عقاب سبکی کندوبی بر جانه فلزی
رسالت عینه کلوب اشتره بر تاج قالیانه اوزوب رضنی
سازن اولر اوزینه سورود کن بر لر رسالت ابله ملک قاسم کور و کنه
البی نه شکار اوزوب طایف غریز قدرین بره اوزوب و بینه لر کور
بر رسالت بری ملک قاسم اوزرینه بود بیلر اتا رسالت کوروی
بیر کله ویه کلور همان دل نبع اولوب انیزه هم اوزر اوزوب بر
صوب بر نبع انق تاب نوبله اورد بک کلوب کی کله سن
دعبینه بر اتوی بر یوب اول بیلر و فی ملک قاسم اوزرینه
هجوم اوزوب ملک قاسم المنان اولان رحمتنه هموز این
کوردی و صحت سلیمان اولما منله بیک اوزرینه کتله جبرمت
این اوز

هنا و عهد ائمة فرقت الیوم

ایده بر لب طیان رسالت اوز جانی کور و کن اشتری سور و سب اول
بیره د فی بریح اولده اورد بک ایله پاره الملک اولدم بیدک اولغز
اول جان اولر رسالت المن هلوک اولر قدرین کوروب رسالت
چکر دار شنه حسن و اذری ایدوب اندی بدو با باندک بونری
اوزوب اول البی قشاشتر شاد اولوب رسالت عینا هک اباعنه
دو نوب جان ایله بینه لیکن قبول ایدوب اندی شتره عینا
بیلرک بوسب بقی اوزوب تکرا اسم و فی کلوب و نینه مزبور
بر رسالت بیلرک لسته لر بقی کورین رسالت عینا ایدوب جیلر
اولر لر اوزوب اندی ابرته سنی کور اول امان قالیقوب بولرینه
روان اولد بیلر بر کون بر عظیم صحابه کلیدر ایدوب ای و یاسم
و صفت اسما حمد اصحا و رسالت عینا ه اوج کون او نوزان
ایدوب صبر شاد ده نوبه هم بر بیلر بر طرعه نکا راضیو
سنه کور ب اما رسالت عینا ه و و فی شتره و سنا ه و طرک
قاسم و بعضی بکرا ایله بر طرفه نکا نه صوب هم بر بر
جانبه نکا راضیو ایله کور و رسالت عینا ه بونری
جهنم بونری نکا راضیو کور ران بونری انقور رسالت اولر
بر تاپ ایدوب کورچه طرسالت تیزال بیکرانه اوزوب اوق اتوی
اوق کور کلوب اهو به اوزوب کا ایتوب لیره و کور رسالت
اول حال کور و کن منجب ایدوب فزله کج بونری اوق بونکا کاره

اولوب انشای کلامه بدیده بونک اوشلوا ای سرور اینه منزه وورد
قرینا نلرز و دور ووز د فی خالیز چه اینه سوب قلیج نونشا توب
مرد میدان کجور ووز او مو ادرج بر لک صبر صبر عین طاعت کوزور
ار یوفن رو صحنه احاطه اصالی لک دخی اعانقا قاری بونوز اولوزینه
دیر کج بر سون بر دوشمن خرابی اینه بزل اوز انشقاق الورز
اسا شمشیر خالید بود و بونک اونه طرفه ایکی بدخون و بدینیا
اولوی ادمن و صوابین کسسه کوز من اولوز اهل اهل برده کلز
بوش واد من بونک اونه کسسه کسسه ایدوب اوزینه وار لری
اسا قابل اولوب بر وجه اتری عهده کسه وکل باندرینه بیله جانی
اوله موبل بعا بیت جینو جانه اولوز اولوب صبر و صبر
ایسکرم یوز بونک خوان ادم طرفه قاور اولوب قارما را ووز
لری دی بوز بونک بونک بونک بونک بونک بونک بونک بونک بونک
بزل ووز قرینا ای اولوز بونک اونه کسسه کسسه ایدوب اوزینه
واردق اقا قایل اولوب اولوز بونک اونه کسسه کسسه ایدوب
بوز کسسه کسسه ایدوب اولوز بونک اونه کسسه کسسه ایدوب
صاحبقران تحفی اوله و بار سیم خلتنا اوله که اولوز بونک
هلون ایس ده اهلینک اوز زین نزل وک دفع بوحسنه
عبر بونک کادی کلرز دی ایس بونک ایدوب ایدوب ایدوب
اول جانوا اولوز بونک بونک بونک بونک بونک بونک بونک بونک

سوره یونس

سرور بونک اوز زینه بونک بونک بونک بونک بونک بونک بونک بونک
لک ده اسکان ایشم در اونه دن برو ویا ضرر بریدن اونه
بوز بونک ادم اوله کسسه کسسه اینه که قاور اولوز لرحال
یون کس مشرود رده بینه رسنم عین ایدوب صبح اولوز بونک
الله واروب اولوز بونک بونک بونک بونک بونک بونک بونک بونک
صونکه صبح اولوز بونک بونک بونک بونک بونک بونک بونک بونک
اولوب اولوز بونک اوز غلری بونک بونک بونک بونک بونک بونک
اولوز بونک بونک بونک بونک بونک بونک بونک بونک بونک
سواره بونک بونک بونک بونک بونک بونک بونک بونک بونک
دور بونک بونک بونک بونک بونک بونک بونک بونک بونک
کندوسی ملک اولوز بونک بونک بونک بونک بونک بونک بونک
کلوز بونک بونک بونک بونک بونک بونک بونک بونک بونک
دید بونک بونک بونک بونک بونک بونک بونک بونک بونک
اوله دیوب بونک بونک بونک بونک بونک بونک بونک بونک
دارماز بونک بونک بونک بونک بونک بونک بونک بونک بونک
دیوب کبیر بونک بونک بونک بونک بونک بونک بونک بونک
اولوز بونک بونک بونک بونک بونک بونک بونک بونک بونک
شکار بونک بونک بونک بونک بونک بونک بونک بونک بونک
شکار اوز بونک بونک بونک بونک بونک بونک بونک بونک

سوره یونس

الوې شول اېلېکترنک بيه نيزانه و سروب خانن خندان کسان اوله
بزنه لوزم دکلا و دکنه نيزان د ناده حضا ايدوب انون رستم ايتري
و بدو و بزنه و کور و بزرگسکر بجز بزنه منظر و دروکنه نيزان دعا
ايدوب سروب و بونون بوليه بن قوتک اولجه حوض منکر کن و رکابلا دن
ايرلم ديوپ جهان اوخو قيون سوارى البته خسته چو زوب عسکرين
اون ايجي بيلک عسکر انخاب ايدوب رستم و مملک قاسمه و اولو روز
خسته عهديه لرو بروب جهان کليمه نوزارت ايدوب رستم و قاسم
وييلن بکوليله اون ايجي بيلک عسکرين الوې کليمه کوروب روانه
اولميس روزگار خالف او بونون بونون بونون بونون بونون بونون
و روزگار ساکن اولوب رستم شکر فزوان ايدوب اسرا بيلدى کليمه
قره به سورده کج ملاح لر شر باد ايدوب سورور موارا خالف و در
ان دکله بيوب عسکر بيله سوار اولوب نيزان نيزان سوار ايله کورکن
رستم ايتري شاه جوار لره نه در برده بوسون ايلدکنه نيزان ايتري
سورور بوار ايله قاسم بيلک بيلک بيلک بيلک بيلک بيلک بيلک بيلک
د دره د ناده کوربو ز بيلکونوز و بها در لعيند رو وجودنه بر
اوت ضرب اتر ايتري و دکن رستم صلصال اوز رنيه کيمک و بيلک
صکره اتاسمه صاص صاص صاص صاص صاص صاص صاص صاص صاص صاص
کسوب بيلکين الدني خا طرسنه کلوب فراغت ايلدى فزانام
صاحضقان بلکم ايرجهک ديو قانع اولوب شکار ايدوبه رستم قاسم

۶

د فتره له و زيم سروب احتشامه قريبا اطلعه برکويه کلدي اولو کون
برقه جه بونلره کور دن فون لسيوب حوض کل و کن اوخدر بر ديوپ بونلره
اوسنه کتور و ب کلمه و لره عظيم صلصام و رستم بونيه بروب
رعابت ايدوب رستم اوخو م فزون کلوب فتره کلي و بروب
سوار ايلدى رستم اصواله بروب بيز دکلوب حيران اولوب
رستم بيه فتره بايا اولاده وانصا بيه کيلک و اوز و دى بيه ايتري
اوخو م ايجله دورت جلوسين اوخو م و اوز و دى بيزک ناکاه بونلک اير
سپل بيه او رسته بيللاى رستم ايتري بيه خالصانه مسافرن کلرک
اوله فتره اولدکنه اير سبلى اوز و ده کله بيه ايتري اوخو م کلرک کلرک
پوشه کوميز بولون صباد و مسافر صرافان اوخو م سز مکر سزک کلي
اختر سه قاله با بول سورده ديوپ برون طور و ب کور و رى اوخو م بوز
اولد اى حکم کوننه لرم ائمه نول شکی مسافر کلرک برا و خلو و رعيتان
وار ائتا کينوى و بک اوخو ناکه اوز رنيه دياحه سر و دلل و فتره دى
اولد فتره صلک عيتارى دى عترى فليس در جهان يانته و اوز و ده
بر صبحه اواب و اركا بيله بيلک و رعيتان اير بيز بيلک
عجم بونيه ديوپ و رور و رستم و دکن اولم بونک اوخو م بونيه ديوپ
فتره اوخو م اوخو م اوز و ده کلوب بونلر ادا بيله رسته
سولم و بروب کور حوض کلدي و بروب بونلر و لوزان اير
رعابت ايلد بيلک اوز و ده اورتا بيه حلس کلوب و فتره صفا بونلر

جزیره شیراز که کما کاد فی غالب اولور سکا جان دکن حکا قول اولور
دینا اندن صوف ایه رم دیکه رسم نوله دیوب سیتاره حیاتری
حکمه خیر و بر مکه کوفه روی کتوسی مالت فاسم و غنیه له
عیاری ایله بهران بیلر سواری الویب بر مکه کبروب جزیره شیراز
کلوب در بالکنارینه حصد کندن شیراز خیر سواری حیدر و بر ویب
اخوالی حکا بنا ایله کلن شیراز غنیه کلوب بقیه نابکاره واروق
برقی نامه بیج اولوب وانته الویب بتم اوزر به کتوره بنه اکثرینه
حصد کندن کلوم و دیوب طمان برین طلوب و ایب ضربه و مت اوروق
در با کنارینه کلوب حیض و بقی اولور شیراز اولاجی ناصف
وای دیوب بونقه کتورک نابکارا یکی سنی و فی شیخ فیرمه بقی
ایوم دیکه رسم شیرازی فیو کلوب بونق کتورک ازغه خیروب
حکمه کتورک رسم کوردی شیراز شیر سواری بر صیاق بر مار و کلون
فیو بوکا رضف و بر ویب شیراز کوردی رسم جواب و بر کتورک
مشکل کورکانه های نابکارا خیرین بر اعتم اید و کتورک کلورک
قد و ارامت اخی دیوب اما کتورک شیراز زبون اولوب اخت
رسم بر کتورک اولوب الویب ایا کتورک ایا کتورک بوش
لوزب یقلد و رسم شیراز با شیراز بونق شیراز عظمی
جمع ایدوب برین محرابون همان دال شیخ اولوب رسم کتورک
اوزرینه سواری رسم دخی لایحه ایدوب بقیه بقیه بونقت
نولته

موشته اولوب بر فضل بخار به دن صکره رسم کبرین شایم ایدوب
شیراز اوج کور دوز ایدوب رسم برین دبه ده موب صالی و بقیه
رسم در شیراز شیر سواری کزین طنوب زور اولوب قابوب قولونه
الویب فالدرید به اواروب همان دال بخار اولوب سینه سینه جیفینه
شیراز کور اجوب امان سرور فیه اولوب قولون اولوب دیوب
رسم شیرازک الدین طنوب فالدرید شیراز رسم کتورک اولوب
باش فیوب جانیه اسلامه کلدی قولون عن قول ایدوب فیرانش
بهران صلاک دخی کلوب شیراز ایله کورنوب رسم شیرازک لایف
ارویب رسم علفا هه نیاز ایدوب سرور بوزک بین خان شیراز
حیث ایدوب دیوب رسم نوله دیوب بونق کتورک الویب سراسیه کلدی
خشی رسمه تکلیف ایله رسم خا بر دیوب و بر لرض کتورک
دکلیبر صندل کتورک نوز دیوب کتورک بای تخنیر قرار ایله ای الح
حکام اولور و بهران بیلر سواری اولور شیراز و امین در میان
ایدوب خنق است ایله مراد ایله کتورک رسم بوق مستل خنق کتورک
خنق متکار بوق دیوب خنق قرار ایدوب ای اندن شیراز شیر
سوار ایدوب جمله بکلی کلوب رسم اوکلر مسلمان اولد بیلر
اندن مجلس شور و عین و نونه مشغول اولوب جمله جزیره
اهالی سنی امانه دعوت ایدوب و اوج کور رسمه عظمی ضیافت
ایدوب خنقیه است مضافت کتورک رسمه تسلیم ایدوب رسم

ایله کتورک

علفن هي قارنو ليوب بربر لرون كورد كه اخلاصوب و ستم قاسم فونيه
 يا صوب كوزلرون اوبدي انون بگوليه كورونوب بگوي رستم اول
 صالحه كوروب فرادو صفان ايدوب اخلاصوب مالت قاسم اخلاصوب
 كاشكي بو بولان اولدوسه دولتم اتا سزي اوطالان كوروسه ايدوب
 رستم بگوي كوشم شكر خدايه بن بگوي سيم كورد و كوشم سخاي اخلاصوب
 كلنك بگوي سري كوروسه ي و ايكي سنك دحي بدم خورده نك سوزلري
 خاطر لرسنه كلوب رستم ايتدي كشي كشي كون كوفنر و يوب
 انون حمله بگوي كورونوب حال و خاطر صور زنديلان
 سهار شاهي و جمله عسكري برنگه ايدوب كورونوب بگوي
 مالت قاسم قيسويه ديارك و افروخ ايدوب كچه كوروم
 نوري اول ديارده قورده بولره اوغزه دم اتا برمنني بولنار
 ديارور دبو بومالت قاسم تمام اول دياره كچه سيل ايلدك
 بوايتدي كوروم نوري صرا و سني سارده سليمان به كوروب
 كند و ايم الله جمله اولاديم و اولاد خمنك بالا بنيني ايلدك
 دبو بو وعده اياه چانب قيسويه بگا ايلدك بگوي كند بگوي
 بولنري برابوطاغه ايتدي شكار جوق اوج كون انزه
 او بوزاق ايدوب و اضرا شكار ابلد بگوي بگوي شكار اوزره
 ايكن رستم خوردي بوزان عسك قاجوب كيدو جوق زحمور
 رستم رات سوزوب بولنك او كون الوب ايتدي بغه
 او ملر كيدن چي ازين و بيمدن خلك كور و كور بولنك ايت

بختيار قورده مراد ايلدك قورده ستم بما بالدين ايتدي قورده ستم و سوزا ايلدك اولدك
 كيشا ايتدي سوزا ايلدك قورده ستم بما بالدين ايتدي قورده ستم و سوزا ايلدك اولدك

اوج بيلك حقداري بازرگانان قافله ايدك بيران بدي سوزا قاسم
 برصراي برلري باصوب كيم خصلت و جوقون زحمور ايدوب
 حال و اشيا سز ضبط ابلدي و دكلدنه رستم ايتدي اولضرا مينك
 بيري بيلور كشي انه كتورال سيزك و اديك انون اليوم و دك
 بولنك ايتدي بوزا ايه بيقيني برصرب قلمسي و اوزره و ايلدك
 بيلم بوزد بوز رستم بولنك بوجوراي استنك مالت قاسم ايلدك
 او علوم سن عسكرو و ازين بوجوراي بگوي بگوي بگوي مالت
 قاسم خور و ولتم اتا بن استون بولنك عسكرو بوساعت ايلدك سن قور
 كيدون سن بزه برابريه رستم ديو ب انون سوزوب اولضرا مينك
 ايلدك بولنك ايتدي بوز بيران بدي سوزا خصلت و دكلنك حقات
 صفت بگوي بولنك رستم خندان كيدك بيران بدي سوزا حقان
 ايلدك سوزوب رستم بوز اولوب صنگه ايلدك بوز اخر رستم خضه
 كلوب بگوي اوبله اوردك بيران بدي سوزا كزانه و خور
 رستم حقان بگوي قاجوب ايتدي بزه اورد بغه له
 عتار بزه بگوي عسكري رستم اوز رسته بگوي ايدوب
 رستم بولنك قوب خور ساعدن تانا ايلدي انون
 بيران بدي سوزا بدي سوزا بگوي ايلدك بگوي ايلدك
 ايدوب بيران ايتدي بوله سوزا اتا بگوي بگوي بگوي ايلدك
 دلا ايتدي بيران بدي سوزا بگوي بگوي بگوي ايلدك

خوش کلدک ای یعنی فاده مصلحتی و نیره حضرت محمد با صفا قاسم
اندیشم و دکمه مملکت قاسم برله بواص جو ایلین ایستور و بصدراک
اولدی انون دو نوب اول بده سوال ایروب ایندی بدم نجیب زلری
اولدن کور سوب و بلیمیر بریم اوسوزا ناووه هه شز اسمانله خیر
وسر سیزه و کله اول بیا ایندی اوغلویم جیبی حق تعالی بملور کن
بعضی قولونه دخی مکر بلدمش اوله ایمدی سنله بوننه کله حکمت
صعرت حضرت علیه السلام کلوب خیر و بریدی همان شدری کنری دی
قاسم ایستدی بلم سیز لر حال اهل الجهدن بر عزیز سیز معلوم اولد
نجیب بویشتن لره انا م رسم و ده دم ایلد فاشقی نصیب اولوری
دولک بیری یعنی حضرت حضرت علیه السلام بویروی اگر بواراده
اویلوب بیکر سیز اولده بو صحرانه کلکله را اما سرور شده و
شولیکور سن بلم سیز سیز اختیار اوغندرو جیبی سرخا مسلم
حکمتدر یعنی بجه سوز سیز لکن بنه از وقت ایچینه بر بیکلر
صدا اولوب بیز زمانه نهمکه بنه منوقات اویورسون دیوبوس
قاسم براز سفین ایلد وینا بجم او بجه بلم حضرتون و بر بوردی
قاسم ضهران اولوب معلوم اولدای ایندی بوله بدم بزم لیر
دخی بوننه اقامت ایلدی بیکله بده بی دیوب بیکله دختان
الوب انون ولای ایلدی سوزوب بیکر بنه کلوب احوالی بریر
نقل ایلدی بیکر شاد اولوب و سوار اولوب بلمی زیارت

اچور

ایچون اول ارازم جوق اراویلا ازلک بوله سوب اشتر نایجا اولوب
دو نوب کلد بیا اول صحاح قرار ایروب و سنک کلیم سنه منظر اولوب
اتابو صحرانه یاف راوی ایوب و یتم بلوشی سوزوب کلیم بر کورن کلک
اولدی خیرا به کلوب کور و کیم قاسم بوضر فکر ایروب و ارا بیسه
مملکت قاسم خاور زمین طرفنه کتشدرد بیا اندیم خاوردن
صخره طرفه روانه اولدی بر کون اولد ویند او زونیک طاعت
اکتله قونیلیر ایرتسی صیاح اولدی و نه رسم و صهار شاه
شکاره بنوب شهر بری شکا و قوغوب کیدر کن رسم اول کلکری
کوردی بر سفارته او کیزه بر سفیان دکتتر رسم یانته کلوب سفارده
شرفی اوروقه ایچنرت توحید صداسی کلور رسم خاوا ایچنه
کلور ب کوردی بر بیا نوران او نورمنی توحید ایلد رسم ادا بده
حضردن بده سوم و بریدی بر علیه الوب خوش کلدن یار رسم
بولوشم اوغلویم صفا کلدن دیوب انون رسم کاه حضرتی بویون
رسم معلوم اولدی مملکت قاسم کلوب کندویه بوضوب بویون
اولدو و خت سولدی رسم شاد ایلدی انون بیره و داع ایوب
احسنه سوار اولوب عکری جابینه کیدر کن سینه و حضرتیه
عبارت دست کلدکن اختیار لر رسم کلوب حقان سکر و سب
رسم نله دکابینه صبا بلوب رسم بوندری کورن بلم بون نلم
دست اول حالک کوروب و افر اعلی ندر انون سینه کلکری
مملکت قاسم کلوب مزج ایلد قاسم و بی بیکلر ارازم

ایچون اول ارازم جوق اراویلا ازلک بوله سوب اشتر نایجا اولوب
دو نوب کلد بیا اول صحاح قرار ایروب و سنک کلیم سنه منظر اولوب
اتابو صحرانه یاف راوی ایوب و یتم بلوشی سوزوب کلیم بر کورن کلک
اولدی خیرا به کلوب کور و کیم قاسم بوضر فکر ایروب و ارا بیسه
مملکت قاسم خاور زمین طرفنه کتشدرد بیا اندیم خاوردن
صخره طرفه روانه اولدی بر کون اولد ویند او زونیک طاعت
اکتله قونیلیر ایرتسی صیاح اولدی و نه رسم و صهار شاه
شکاره بنوب شهر بری شکا و قوغوب کیدر کن رسم اول کلکری
کوردی بر سفارته او کیزه بر سفیان دکتتر رسم یانته کلوب سفارده
شرفی اوروقه ایچنرت توحید صداسی کلور رسم خاوا ایچنه
کلور ب کوردی بر بیا نوران او نورمنی توحید ایلد رسم ادا بده
حضردن بده سوم و بریدی بر علیه الوب خوش کلدن یار رسم
بولوشم اوغلویم صفا کلدن دیوب انون رسم کاه حضرتی بویون
رسم معلوم اولدی مملکت قاسم کلوب کندویه بوضوب بویون
اولدو و خت سولدی رسم شاد ایلدی انون بیره و داع ایوب
احسنه سوار اولوب عکری جابینه کیدر کن سینه و حضرتیه
عبارت دست کلدکن اختیار لر رسم کلوب حقان سکر و سب
رسم نله دکابینه صبا بلوب رسم بوندری کورن بلم بون نلم
دست اول حالک کوروب و افر اعلی ندر انون سینه کلکری
مملکت قاسم کلوب مزج ایلد قاسم و بی بیکلر ارازم

اوليه بر كوردك دكهن حضرت اول شاه د بوب ابترى اى شاه
 كچه طونان اماين بر باكر كنم صكه بر غلبه ايتك واقع اولور
 صكه بر غوغا اولوب عربيه اولنيه دى سام خدر سر ولد الحكيم
 بوند نوخا اولر تيمى كورد سن دى اما اولر اولر حضرت
 اول سوزلر نه بقول دى و نام حضرت كلوب بقا نايك ريب
 او غلوانك سوزلر نه د بوب عثمان ابترى كلوب مكرى حضرت
 سلج ايلدى حضرتى حمادى ابترى ديلور حمد سكر
 سيدان ارتك دى بن بيك نه اول حمد ابترى د بوب كند
 مكرن فرا طوسه تسليم ايلدكن فرا طوس دى و نام امكوب
 همان حضرت مكرن نون قلوب بقا نوبت و كرى د بوب
 بر زور ايلدى اله مدك بر زور دى ايلدى اله مد قح غدير
 ايدوب همان شوبلر بر زور ايلدك اول خورى بر بوقبا به
 اياه ايلدى بر بون قوسه ايدوب اولدى حضرتى بر بون
 حركت ايدوب موب مكرن صالى و روب بر زمان خار خار
 صولوبه شلد ايتك و كلنوب حضرت ابترى كلوب فرا طوسك
 مكرن تجربيه دست او روب ابترى بهوان خافل اوله سكا
 حمد بر زور ايلد نه كوزن اله دم حضور حمد لرسكا جباد بوب
 باللكه د بوب شوبلر بر زور ايلد بلكه فرا طوس لسكر و ربه
 كوردى اولادى حضرت حمد فرا طوسى قول اولزه
 اوب

اوليه بر كوردك دكهن حضرت اول شاه د بوب ابترى اى شاه
 كچه طونان اماين بر باكر كنم صكه بر غلبه ايتك واقع اولور
 صكه بر غوغا اولوب عربيه اولنيه دى سام خدر سر ولد الحكيم
 بوند نوخا اولر تيمى كورد سن دى اما اولر اولر حضرت
 اول سوزلر نه بقول دى و نام حضرت كلوب بقا نايك ريب
 او غلوانك سوزلر نه د بوب عثمان ابترى كلوب مكرى حضرت
 سلج ايلدى حضرتى حمادى ابترى ديلور حمد سكر
 سيدان ارتك دى بن بيك نه اول حمد ابترى د بوب كند
 مكرن فرا طوسه تسليم ايلدكن فرا طوس دى و نام امكوب
 همان حضرت مكرن نون قلوب بقا نوبت و كرى د بوب
 بر زور ايلدى اله مدك بر زور دى ايلدى اله مد قح غدير
 ايدوب همان شوبلر بر زور ايلدك اول خورى بر بوقبا به
 اياه ايلدى بر بون قوسه ايدوب اولدى حضرتى بر بون
 حركت ايدوب موب مكرن صالى و روب بر زمان خار خار
 صولوبه شلد ايتك و كلنوب حضرت ابترى كلوب فرا طوسك
 مكرن تجربيه دست او روب ابترى بهوان خافل اوله سكا
 حمد بر زور ايلد نه كوزن اله دم حضور حمد لرسكا جباد بوب
 باللكه د بوب شوبلر بر زور ايلد بلكه فرا طوس لسكر و ربه
 كوردى اولادى حضرت حمد فرا طوسى قول اولزه
 اوب

اوليه بر كوردك دكهن حضرت اول شاه د بوب ابترى اى شاه
 كچه طونان اماين بر باكر كنم صكه بر غلبه ايتك واقع اولور
 صكه بر غوغا اولوب عربيه اولنيه دى سام خدر سر ولد الحكيم
 بوند نوخا اولر تيمى كورد سن دى اما اولر اولر حضرت
 اول سوزلر نه بقول دى و نام حضرت كلوب بقا نايك ريب
 او غلوانك سوزلر نه د بوب عثمان ابترى كلوب مكرى حضرت
 سلج ايلدى حضرتى حمادى ابترى ديلور حمد سكر
 سيدان ارتك دى بن بيك نه اول حمد ابترى د بوب كند
 مكرن فرا طوسه تسليم ايلدكن فرا طوس دى و نام امكوب
 همان حضرت مكرن نون قلوب بقا نوبت و كرى د بوب
 بر زور ايلدى اله مدك بر زور دى ايلدى اله مد قح غدير
 ايدوب همان شوبلر بر زور ايلدك اول خورى بر بوقبا به
 اياه ايلدى بر بون قوسه ايدوب اولدى حضرتى بر بون
 حركت ايدوب موب مكرن صالى و روب بر زمان خار خار
 صولوبه شلد ايتك و كلنوب حضرت ابترى كلوب فرا طوسك
 مكرن تجربيه دست او روب ابترى بهوان خافل اوله سكا
 حمد بر زور ايلد نه كوزن اله دم حضور حمد لرسكا جباد بوب
 باللكه د بوب شوبلر بر زور ايلد بلكه فرا طوس لسكر و ربه
 كوردى اولادى حضرت حمد فرا طوسى قول اولزه
 اوب

اوليه بر كوردك دكهن حضرت اول شاه د بوب ابترى اى شاه
 كچه طونان اماين بر باكر كنم صكه بر غلبه ايتك واقع اولور
 صكه بر غوغا اولوب عربيه اولنيه دى سام خدر سر ولد الحكيم
 بوند نوخا اولر تيمى كورد سن دى اما اولر اولر حضرت
 اول سوزلر نه بقول دى و نام حضرت كلوب بقا نايك ريب
 او غلوانك سوزلر نه د بوب عثمان ابترى كلوب مكرى حضرت
 سلج ايلدى حضرتى حمادى ابترى ديلور حمد سكر
 سيدان ارتك دى بن بيك نه اول حمد ابترى د بوب كند
 مكرن فرا طوسه تسليم ايلدكن فرا طوس دى و نام امكوب
 همان حضرت مكرن نون قلوب بقا نوبت و كرى د بوب
 بر زور ايلدى اله مدك بر زور دى ايلدى اله مد قح غدير
 ايدوب همان شوبلر بر زور ايلدك اول خورى بر بوقبا به
 اياه ايلدى بر بون قوسه ايدوب اولدى حضرتى بر بون
 حركت ايدوب موب مكرن صالى و روب بر زمان خار خار
 صولوبه شلد ايتك و كلنوب حضرت ابترى كلوب فرا طوسك
 مكرن تجربيه دست او روب ابترى بهوان خافل اوله سكا
 حمد بر زور ايلد نه كوزن اله دم حضور حمد لرسكا جباد بوب
 باللكه د بوب شوبلر بر زور ايلد بلكه فرا طوس لسكر و ربه
 كوردى اولادى حضرت حمد فرا طوسى قول اولزه
 اوب

تاریخ
سرف

خبره حضرت زهرا زینب بنت علی بن ابی طالب
صالح اولاد حضرت زینب بنت علی

این کتاب در روزهای اول ماه رمضان
در شهر کربلا در روزهای اول ماه رمضان
در شهر کربلا در روزهای اول ماه رمضان

در القسطنطنیه در سنه ۱۰۰۰
در شهر کربلا در روزهای اول ماه رمضان

29

اولی ماه رمضان
در شهر کربلا در روزهای اول ماه رمضان

۳۳۳
۳۳۳۸

3338

این کتاب در روزهای اول ماه رمضان
در شهر کربلا در روزهای اول ماه رمضان
در شهر کربلا در روزهای اول ماه رمضان

